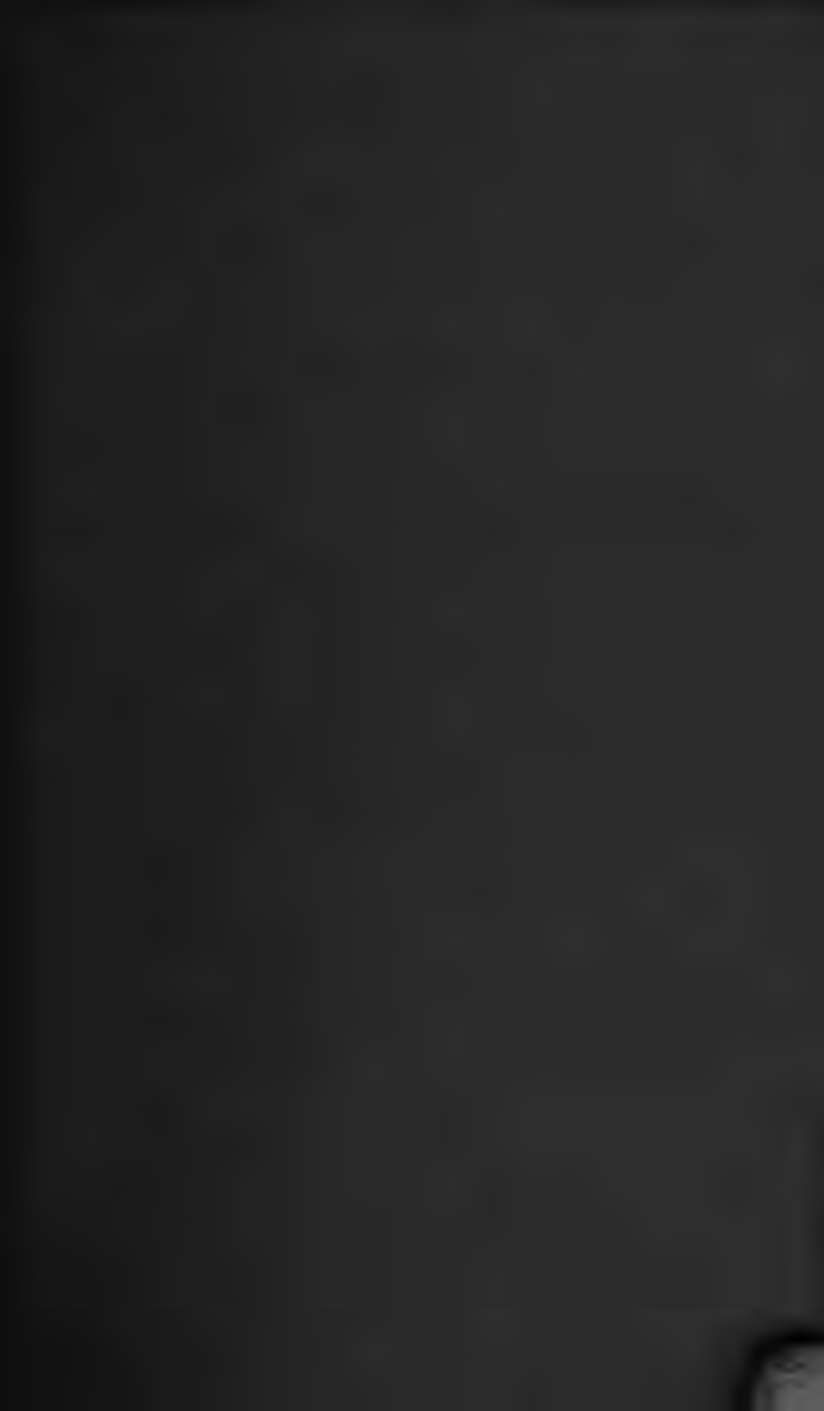

1437
VULTUS IN HOSTEM
LIBER COLL OMN ANIM
FIDEL DEFVNCT IN OXON

GRÁGÁS

ISLÆNDERNES LOVBOG I FRISTATENS TID,

udgivet efter

det kongelige Bibliotheks Haandskrift

og oversat

af

VILHJÁLMUR FINSEN,

for

det nordiske Literatur-Samfund.

Förste Del.

Text I.

KJØBENHAVN.

TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOGTRYKKERI.

1852.

Forord.

Nærværende Udgave af Graagaasen er besørget efter Haandskriftet paa det store kongelige Bibliothek, gl. kgl. Saml. 1157, fol., der er den ene af de to Hovedmembraner, hvori denne, den nordiske Oldtids omfangsrigeste og udentvivl mest interessante Lovbog er os overleveret, og hvilke tillige ere at betragte som tvende, saavel i Henseende til Indholdet, som navnlig i Henseende til Antallet og Ordenen af de enkelte Bestemmelser indbyrdes temmelig forskjellige Bearbeidelser[1]. Bemeldte Haandskrift, der bestaaer af 93 Blade, hvert med to Columner paa Siden, er skrevet med to forskjellige Hænder, hvoraf den første ender med det 13. Blad. Det er i det hele kommet ubeskadiget til os, med Undtagelse af, at der efter det 37. Blad findes en Lacune af 2 Blade, samt at et Stykke er bortrevet af den øverste Del af første Blad, hvis første Side derhos tildels er meget vanskelig at læse; herved kommer imidlertid en ældre Papirsafskrift af første og endel af anden Side, der findes indbunden i Haandskriftet foran Texten, til god Nytte. Ved Udgivelsen af denne gamle og i enhver Henseende fortrinlige Skindbog, hvoraf en nöiere Skildring vil, i Forbindelse med en nærmere Udvikling af de ved Udgivelsen fulgte Regler, finde sin Plads i en Fortale til den hele Udgave, der vil blive meddelt i sidste Hefte, have vi valgt den Fremgangsmaade, at aftrykke Texten uforandret og med Bibeholdelse af Haandskriftets hele Skrivemaade, forsaavidt saadant ved Anvendelse af de almindelige Skrifttegn kunde lade sig gjøre. I Overensstemmelse med denne Regel ere navnlig Forkortelserne, ved hvis Opløsning vi have fulgt den

---

[1]) *Med Hensyn til Forholdet mellem de tvende Recensioner og det dermed i Forbindelse staaende Spörgsmaal om Udviklingsmaaden af den islandske Ret, jvfr. Indledningen til en Afhandl. af nærværende Udgiver om den islandske Familieret efter Grágás i Annaler for nordisk Oldkyndighed, 1849, S. 156 ff.*

af hver af Afskriverne i det hele anvendte Retskrivning, antydede ved Cursivskrift. Ikkun aabenbare Feil, der kunne tilregnes Afskriveren, ere blevne rettede, hvorom altid er gjort Bemærkning i Noterne under Texten. Forsaavidt de enkelte Steder angaaer, hvoraf kun Begyndelsen og undertiden tillige Slutningen ere anførte i vort Haandskrift, men som findes fuldstændige i det andet foran nævnte Membranhaandskrift af Graagaasen, nemlig Skindbogen i den arnamagnæanske Samling 334, fol., have vi anseet det for rettest at indføre de Steder af nysnævnte Membran, der saaledes kunne tjene til Supplering, i Texten, imellem Klammer, ikkun med Forandring i Skrivemaaden i Overensstemmelse med det til Grund lagte Haandskrift.

Capitelinddelingen er tilföiet, hvorhos der i Noter under Texten er gjort Henvisning til de tidligere Udgaver, nemlig af Kristenretten, der er bleven betragtet som et særskilt hele, under Titlen „Jus ecclesiasticum vetus, sive Thorlaco-Ketillianum, Havniæ et Lipsiæ 1776, 8., og af de øvrige Dele af Lovbogen under Titlen: Hin forna lögbók Islendinga, sem nefnist Grágás, Havniæ, 1829, 4., for hvilke Udgaver det arnamagnæanske Haandskrift har tjent som Grundlag i de Afsnit, der er fælles for begge Bearbeidelser. Endvidere er Skindbogens Side- og Columnetal angivet i Parenthes i Texten, hvorved dog bemærkes, at det i Skindbogen anbragte Sidetal først begynder med anden Side, og at vi derfor have maattet betegne det første Blads fire Columner med S. 1, a, b, c, d.

I Oversættelsen have vi søgt dels at bevare Originalens Tone, dels fornemmelig, hvad der her maatte være det væsentligste, at gjengive Meningen af den ofte særdeles vanskelige Text.

GRÁGÁS.

Kristinna laga þáttr.[1]

1.

(S. 1, a.) [a] Þat er upphaf laga vara. at allir *menn* scolo kristnir vera a landi her. oc *trva* a ein *guþ* foþur *oc son* oc *helgan anda*. Barn huert *scal* færa *til* skirn*ar* er alit er *sva* sem fyrst ma *meþ* hv*er*ig*ri* scepno sem er. Ef skaporfone barns er i hia. oc *scal* *hann* barn færa *til* skirn*ar*. oc sa *maþr* er *hann* biþr *til*. Ef eig*i* er skaporfone barns i hia. oc *scal* bvandi sa er vist veit*ir* kono *þeir*ri er lett*ari* er orðin. færa barn *til* skirn*ar* oc sa *maþr* er *hann* biðr *til*. Ef hvargi *þeir*ra er ihia. oc *sco*lo *þeir* men færa barn *til* skirn*ar* er *þar* ero lögfastir in*n*an hvs. Ef eigi ero *þeir* *til*. eþa hafa *þeir* eigi liþ *til*. oc *sco*lo þa *þeir* er næst*ir* ero. færa eþ*a* veita lið. Ef sa *maþr* hefer eigi syslo a at færa barn *til* skirnar er scyldr er *til*. eþ*a* sa syniar er beþin*n* er *til* fararin*n*ar oc v*arþar* *fiorbavgs* *garþ* oc a sa sök er vill. sva varþar hvarv*m*tveggia *þeir*ra oc *scal* sok

a) = Den arnamagnæanske Udgave, Cap. 1.

1) *Overskriften er tilføiet. Til det bortrevne Stykke af Membranens förste Blad (jfr. Fortalen) har hørt den øverste Del af den store, afblegede Initial, hvormed Texten begynder, samt af de sex mellemste Bogstaver af Ordene i første Linie:* upphaf laga.

þeirri stefna heiman oc qveðia til heimilis bva ix. a þingi þess manz er sottr er. Bvandi er scyldr at ala þa menn er barn færa til skirnar iij. menn fvlltiþa oc barn enn .iiij. mann oc hros eþa eyk ef þeim fylgir. Ef hann a fe minna en hann eigi þingfarar kavpi at gegna oc a hann at veita þeim hvsrvm oc selia þeim mat oc hey. sva sem bvar virþa. Golldit scal a xiiij. nottom matar verð oc heyss. Ef bvandi syniar þeim vistar eþa þess beina er til er mæltr oc verþr hann vtlagr iij. morkom. oc a sa sok er vistar er syniat. Stefna scal þvi mali heiman oc qveþia til heimilis bva v. a þingi þess er[1] sottr er. [a] Þeir menn er barn færa til scirnar scolo fara til logheimilis prestz. nema þeir fini hann fyr. oc biþia at hann skíri barn. Ef hann varnar þess. oc varþar þat fiorbavgs garþ oc eigo þeir sok er barn færðo til skirnar. oc scal stefna heiman oc qveþia til (s. 1, b.) [ix. heimilis bva a þingi. Ef þeir hitta prestinn a fornvm vegi. oc lætr hann][2] rett scirn vppi at hann lati at [logheimili][3] sinv. ef hann hefir eigi lengr verit heiman en dagstvnd. Ef prestr hefir vm nott verit heiman eþa lengr oc hitta menn hann á fornvm vegi oc biðia hann skira barn oc lætr hann rett skirn uppi at hann lati at kirkiv bæ envm næsta. ef barn er eigi sivkt. Ef sott er á barne. oc scal þar skira er vatne naer fyrst. Prestr scal eigi sva fara heiman vm nott eþa lengr at hann hafi eigi þa reiðo alla meþ ser er hann megi barn skira. Ef hann hefir eigi oc verþr hann secr vm þat .iij. morcvm. ef hann kemr i avngva ravn vm þat. En ef hann kemr i ravn

---

a) = A. M., c. 2.

---

1) *Dette Ord er tilföiet, som udeladt ved Skrivfeil.*

2 & 3) *De indklamrede Ord, samt den øverste Del af de tre næstsidste Bogstaver i Ordene* latt at *have hørt til det bortrevne Stykke af Membranen.*

vm þ*at* mal oc stendr þ*at* f*yrir* skirninni at h*ann* hefir eigi reiðo til oc varþ*ar* h*onvm* þ*at* fiorb*avgs* Garþ oc eigo. þ*eir* sokina er barnit færþv til skirn*ar* oc sc*al* heiman stefna oc *quefia* ti*l* ix. h*eimilis* b*va* a þingi. [a] Þ*at* er mælt ef barn elsk i vt eyiv*m* ef erfingi er i hia barns þess oc er hann skyldr at fæa til skirnar barn oc bvþo navtar hans oc þeir menn allir er a meginlandi ero skyldir at færa barn til skirnar. Sa er skyldr at lia skips er beþinn er oc fara scal oc hverr er beiddr er sva sem fyrst ma fyrir veþrs sakir. Bvandi er skyldr at ala þa menn v. er vtan ero komnir [1] oc barn en*n* vi. ma*nn*. þ*eir* sc*o*lo feria þa menn aptr er barn færþo ti*l* scirn*ar* er vtan førðo. Ef kona verþr lett*a*ri a fornvm vegi. oc ero foronavt*a*r h*en*nar skyld*ir* at færa barn ti*l* scirn*a*r. eþ*a* þ*ei*r er f*yr*st ero til beðnir. Ef sa m*aþ*r fær*ir* eigi barn ti*l* skirnar er skyldr er ti*l* eþ*a* syniar honvm farar eþa skips eþa cykiar at navðsynia lavso oc v*arþar* fiorb*avgs* Garþ oc scal sokom þ*eim* heima*n* stefna oc *quefia* h*eimilis* b*va* ix. a þingi þ*ess* m*anz* er sottr er. Ef barn er sva sivct. at við bana er hætt oc nair eigi pr*e*stz fvndi. (s. 1, c.) oc [a olærþr maþr þa at skira barnit. ef þat er at] [2] bvanda husi. oc sc*a*l tak[a vatn i keraldi] [3]. Ef barn verðr sivct á förn[vm vegi. oc scal skira] [4] þ*a*r er vatni náer næst. eþa siá. ef eigi náer vatni. h*ann* sc*a*l sva mæla. ek vígi þic vatn. i nafni foþur oc gera *kross* avatninv. m*e*þ hendi sin*n*i en*n*i hægri. oc sonar, oc gera an*n*an *kross* a vatninv. oc anda heilags. oc gera in*n* þriþia *kross* avatninv. i kros sc*a*l bregða þvmal

a) = A. M., c. 3.

1) *Ordene:* Þat er mælt ef — komnir *hører til den Del af Membranen første Side, der er vanskeligst at læse (Jfr. Fortalen).*

2, 3 & 4) *Det indklamrede har hørt til det bortrevne Stykke af Membranen.*

fingrinvm. viþ orþit hvert þeirra þriGia. Hann scal gefa nafn barninv. sem þat scal heita. oc sva mæla. ec skíre þic scal hann qveða. oc nefna barnit. i nafni foður. oc drepa i vatnit barninv. oc sonar. oc drepa í i annat siN. oc anda heilags. oc drepa þvi i eno þriðia sinni. sva at þa verþi alvátt. Þo er rett at vm siN se idrepit. eþa helt vatni á eþa avsit. ef eigi verðr raðrvm at oþro. Nv naer eigi vatninv eþa sió. getr snió. hann scal gera krosa a snénvm. oc qveða slik orð yfir sem hann skyldi a vatninv. hann scal drepa barninv i snæinn. oc lata fylgia þav orð. avll sem þa at hann drépi þvi i vatnit. hann scal bræða snæinn meþ hondvm ser. oc riða á sva. at þat verði. alvátt. Eigi scal hann sva drepa barni i snæinn. at þat sæki kvlþi. sva at þvi sé við bana hætt. heldr scal hann riþa snænvm á meþ hondvm ser. Karlmaþr á skirn at veita barninv. enn ef hann kaN eigi orð til eþa atferli. oc er rett at kona kenni honvm. Þvi at eins scal faðir barns veita scirn barne ef eigi ero aþrir menn til. EN ef faþir scirir sialfr barn sitt sivct. oc scal hann skilia séing við konv sina. Ef hann skilr eigi séing við hana oc varðar honvm. fiorbavgs Garþ. sva scal fara vm qvanfang hans sem (s. 1, d.) byscop lofar. Sa[1] maþr er barn hefir skirt. scal fara til fvndar við prest[2]. oc qveþa orð þav fyrir honvm sem hann hafði i barn skírn. oc segia til at ferla hver fylgt hafa. Nv þyckir presti eigi rætt at skírn farit. hvart sem skorta orð eþa at ferli. þa varþar fiorbavgs Garþ korlom oc konvm. xij. vetra gomlvm. Ef presti þyccir rétt sv scírn. oc andazk barn. oc scal þat grafa at kirkiv. oc syngva lík song yfir. En ef barn lifnar. þa scal

---

1) *Den øverste Del af Bogstaverne i Sa hører til det bortrevne Stykke af Membranen.*

2) *Rettet for* prestz *i codex.*

prestr veita þvi alla reiðo. þa er vpp er fra þvi er ivatn er drepit. Eigi scal scíra barn i annat siɴ. ef fyrr var étt at skirn farit. Ef þat hefir scírt verit i nafni foþvr oc sonar. oc anda heilags. þa scal eigi scíra iannat sinn. þott. eigi se vatn vígt. eþa einv sinni i drepit. Ef presti þyccir eigi aðr meþ fvllv rett at scírn farit. hvart sem skorta orð eþa avnnvr atferli. oc andazk barnit. oc scal þat eigi grafa at kirkio. enn ef barn lifnar. oc scal prestr veita þvi fvlla scirn. sem aðr hafi ecci verit yfir svngit. Ef barn andazk primsignt. oc hefir eigi verit scírt. oc scal þat grafa við kirkiv garð vt. þar er mætisk vigð mold oc ö vigð. oc syngva eigi liksong yfir. Ef barn elsc sva nær paschom. eþa hvita dogvm. oc vill maþr fresta scírn til lavgaʀ dags fyrir pascha. eþa hvita daga. oc verðr honvm þat rétt ef barn er eigi sivkt. scíra scal þegar lata ef sivct er. Ef hann vill þvatdags at scírn biða. oc scal maþr fara til fvndar við prest. oc scal prestr raða hvart hann vill skíra barn fyrr. eþa vill hann biða þvatdags at. Karlmanne hverivm er skylt. fvlltiða. at kvnna orð þav at skira barn. oc þav at ferli er þar fylgia. ef hann kann eigi fyrir öræktar sakar. oc. varþar honvm fiorbavgs ɢarþ. (S. 2, a.) oc á byscop at raþa fyrir sök þeirri. Manne hveriom er hvɢiandi hefir til. karlmanni oc kono er skylt at kvnna. pater noster. oc credo indominvm. Ef hann vill eigi kvnna. oc hafi hann vit til oc varþar honvm þat fiorbavgs ɢarþ. oc á byskop at raþa fyrir sök þeirri hverr sækia scal.

2. vm lik fœrslor.

[a] Lík hvert scal til kirkio fæ̀ra þat er at kirkio a lægt sva sem menn verþa bvnir fyrst til. Ef arftoko maþr er

a) = A. M., c. 4.

hia. ens andaþa. oc á *hann* at fœra lik *til* kirkio. oc sa *maþr* er *hann* biþr *til*. Ef eigi er erfingi hia. eþ*a* *hann* er eigi fvlltiþi. oc *scal* bvandi sa fœra *til* *kirkio* er vist veitti env*m* andaþa siþarst. Ef hvargi er hia. erfingi ne bvandi. *oc* *scolo* þ*eir* lögfast*ir* m*enn*. þa fœra lik *til* *kirkiv*. er þ*ar* ero næstir. oc taka af fe þ*vi* er in*n* andaþi atti. lereft eþ*a* vaþmal. oc bva v*m* lik. ef sa atti eigi fe til. oc er hin*n* scyldr at fa *til* at bva v*m* lik er til [1] kirkio fær*ir*. Lóg helga daga alla er mon*n*o*m* rett. at bva vm lik. oc g*er*a kistv at. oc meþ at f*a*ra oc grafa. nema tvá a xij. manoðo*m*. pascha dag in*n* f*yr*sta oc iola dag en*n* f*yr*sta. Með a at f*a*ra fostodag en*n* langa en*n* eigi a iorð at opna *til* þ*ess* at gr*a*fa niðr lik. Til þ*eir*rar kirkio *scal* lik fœra [2] er b*yskop* lofar groft at. Bvandi er skyldr at ala þan*n* man*n* er lik fœrir *til* kirkio. meþ fimta man*n*. oc hros eþ*a* eyk. ef þ*eim* fylgir. ef h*ann* syniar þei*m*. oc er h*ann* þa vtl*agr*. iij. morko*m*. oc a sa sok er vistar er syniat. Stefna *scal* heima*n* oc qveðia til bva v. a þ*ingi*. Sa m*aþ*r er kirkio v*ar*þveitir a gravpt up*p*i at lata. oc *scal* þ*ar* gr*a*fa sem h*ann* ræðr. oc prestr sa er þ*ar* er. Lik *scal* eigi b*er*a ikirkio. bert eþ*a* bloþvct. eigi *scal* þ*ess* (s. 2, b.) manz lik i kircio bera er eigi atti kircio genkt. meþ*an* h*ann* lifþi. Ef m*aþ*r berr þ*ess* m*anz* lik ikircio. er f*ra* er skilþr. oc *scal* h*ann* bœta lavstin*n* kircion*n*i. xij. avrom. ef [3] vill eigi gialda þ*at* fé. oc verþr h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at* .iij. morkv*m*. oc a þo at in*n*a kircion*n*i sitt fé. Lik *scal* ecci gr*a*fa aþr kólnat er. Ef

---

1) *Dette Ord er tilføiet, da dets Udeladelse maa ansees at hidrøre fra en Skrivfeil.*

2) *Ordet* fœra *er tilføiet, som nødvendigt.*

3) *Her er muligen ved en Skrivfeil udeladt* hann.

maþr grefr lik aþr kalt er. oc verþr hann sekr vm þat .iij. morkom. oc a sa sök er vill. Ef meɴ hrapa sva grefte at qviþr beʀ þat, at avnd væri i briosti manni. þa er hann var niðr grafenn. oc verþr þat at morþe þa. [a] leg scolo oll vera iafn dýr. hvárt sem ero næʀ kirkio eþa fiʀ, i kirkio garþe. xij. alnvm scal kavpa leg vndir mann. nema barn se tannlavst. þar scal kavpa halfo ödyʀa. vi. alnar scal prestr hafa fyrir liksøng. Sa scal gialda legkavp. oc liksøngs kavp. er lik færir til kirkio. Hann scal þar gialda. a kirkio bø þeim er lik var grafit. enn v. dag viko. þa er .iiij. vikor ero af svmri. þar i tvni fyrir karldvrom. Sa maþr er kirkio varð veitir oc prestr. a hváʀ þeirra at nefna vatta at vm sitt fe ef eigi kømr framm. oc er rétt þar at stefna vm. oc telia hinn sekian .iij. morkvm vm haldit. Hinn svarar rettv fyrir sik. þa er hann færþi lik til kirkio. ef hann bavð þeim at hannsala þat fé. ef þeir attv gialldaga saman. oc eindaga þar oc scolo þeir taka þav hannsol. Sa er lik færði til kirkio. þa á [1] at hafa af fe ins andaþa sina avra. eþa heimta at erfingivm. ef hittzig var eigi til. Ef hvargi atti til inn andaþi eþa erfingi hans. oc tekrat þar fe er eigi er til. þa scal veita leg oc liksong. nv viþr til svms enn eigi til allz. til þess scal fyrst hafa fe at bva vm lik. oc þa at kavpa liksong. legkavp scal siþarst vinna. (s. 3, a.) [b] Ef gavngo maþr andazk inni at mannz. oc scal bvaɴdi føra lik hans til kirkio. Ef sa maþr hafði fe a ser. enn andaþi. oc scal þar taka af til þvrftar honvm. Ef hann hafþi þar meira fe eþa atti i øðrvm stoðom. oc a bvandi at taka

a) = A. M., c. 5.
b) = A. M., c. 6.

1) *Muligen er her, ved Skrivfeil, udeladt* hann.

þat fe sa er h*onvm* veitti vist er h*ann* andaþizk. nema h*onvm* véri tekin vist. at lǫgfárdǫgv*m* sv er h*onvm* væri vért við. oc gengi h*ann* at sinv raði abravt. en*n* eigi frænda. oc á bvandi at taka þ*at* fe. er sa m*aþ*r hafði þangat haft. er þ*a*r andaþizk. oc eigi meira. Þ*at* fe eigo frændr ins andaþa er h*ann* hafði átt i oþr*vm* stoþ*om*. Ef lik er fǿrt or þingv*m* pr*e*stz. þa er h*ann* skylldr at fylgia þ*vi* ti*l* graf*a*r. ef h*onvm* ero aþr orð ger. enda se þ*at* inn*a*N hreps. oc sc*a*l h*ann* þa h*af*a liksongs kavp. oc s*va* ef h*onvm* ero eigi orð gǫr þott h*ann* f*a*ri hv*er*gi. Eigi er pr*e*str skylldr at fylgia liki or hrep*p*. ef þ*a*r er noccor graft*a*r kirkia. EN ef h*ann* vill eigi fylgia sem nv v*a*r tínt. þa *a* sa lik songs kavp er yf*ir* sýngr. Ef prestr er svá farin*n* or þingo*m* sinv*m* at h*ann* hef*ir* engi feng*it* í stað sin*n*. þa a h*ann* eigi at hafa liksöngs kavp. þott m*enn* andask þ*a*r. [a] Ef m*aþ*r andazk i vt eyiom. oc ero þ*ei*r m*enn* skyld*ir* at fǫra lik ti*l* k*irk*io. er a megin lande ætti ti*l* at fǫra eþa bvþo navt*a*r. ef h*ann* andazk ifiski skala. Sa a skips at liá er beðin*n* er. ef ti*l* á. Ef m*aþ*r varn*a*r skips eþa far*a*r sa er bóndr er. oc verþr h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at*. iij. morkv*m*. Ef m*aþ*r andazk a þingo*m* eþ*a* leiþo*m* oc sc*o*lo bvþo navt*a*r h*an*s fǫra lik ti*l* k*irk*io. Ef m*aþ*r andazk a þingvelli eþa leiþar velli ept*ir* er m*enn* ero abravt farn*ir*. oc ása m*aþ*r lik h*an*s ti*l* kirkio at fǫra er næst býr. þ*ei*rra m*ann*a er .ij. hvskarla á oc v*m* sialfv*m* s*er*. Ef m*aþ*r andazk a þingvelli ept*ir* er m*enn* ero abravt farn*ir* af þingi. oc sc*a*l bvandi sa fǫra lik ti*l* k*irk*io. er her býr a þingvelli. Ef m*aþ*r andazk i far maNa (s. s, b.) býþom oc sc*o*lo bvðo navt*a*r fǫra lik ti*l* kirkio. Ef m*aþ*r andazk

a) = A. M., c. 7.

afernvm vegi. oc scolo foronavtar hans. fera lik til kirkio. ef siór eþa vatn kastar likom á land. oc scal land eigandi fera lik þav til kirkio. Ef fe rekr a land meþ likvm. oc scal þar taka af til þvrfta þeim. ef meira fe er oc a land-eigandi at halda þvi til dóms. Ef finnz lik gavngv manz i haga vti. oc scal land eigandi fera lik hans til kirkio. oc eignaz fé þat er hinn hafþi a sér. Ef hann atti meira fe inn andaþi. oc eigo frændr hans at taka þat fe. Ef lik finnz i landi manz. eþa i vt hýsvm. oc a land eigandi at færa þat til kirkio. oc varþveita fe ef hiɴ hafþi a ser. til handa frændom. Ef lik fiɴɴz a fiollvm þeim er vatnföll deila merki. oc scal sa maþr fera lik til kirkio. er næst býr võtnvm þeim i heraþi. er næst sprettr vpp likinv a fiallinv. enda eigi hann .ij. hvskarla. oc vm sialfom ser. Þangat scal til heraþs fera sem vavtn falla. Ef lik finnz i af réttom. eþa i almenningvm. oc a sa lik þat at fera til kirkio. er næst býr. þeirra manna er á .ij. hvskarla oc vm sialfom séʀ. Ef maþr ferir eigi lik þat til kirkio. er hann er skyldr til. at lavgvm at fera. oc verþr hann vtlagr vm þat .iij. morkvm. oc a sa sok er vill. oc scal [1] stefna heiman. oc qveðia til heimilis bva .v. a þingi þess er sottr er. Ef maþr er sóttr vm þat at hann ferþi eigi lik til kirkio. oc versk hann mali ef hann getr þann quið. at hann hýgði at sa maþr ætti eigi kirkio légt. oc fellr þa vtlegð niþr við hann. Eɴ dómr a at dema a hendr honvm. at hafa til fert a .xiiij. nottom enom næstvm eptir vapna tak. Ef maþr ferir lik þat til kirkio er eigi atti at kirkio legt. oc varþar þat fiorbavgs garþ. nema hann geti þann quið. at hann hygði at sa maþr ætti kirkio legt. oc scal hann fra hafa fært á (S. 4, a.) xiiij. nottom envm næstvm eptir þing lávsn. oc bæta lavst-

[1]) Dette Ord er tilföiet, som udentvivl udeladt ved Skrivfeil.

inn kirkionni xij. avrvm. Fiogur ero lik þav er eigi scal at kirkio grafa. þat er lik eitt. ef maþr andazk öskirþr. annat er skogar manz lik, þess er ö æll er. oc öferiandi. þat scal oc eigi at kirkio grafa. nema byskop sa lofi er yfir fiorþvngi þeim er. En ef byskop lofar. oc scal þa til kirkio fera. Þat er lik it þriþia er eigi scal at kirkio grafa. ef maþr viþr a ser verk þav er honvm verþa at bana. sva at hann vildi vnnit hafa. nema hann fáe iþrvn siþan. oc gangi til scriptar við prest. oc scal þa grafa hann at kirkio. Þott eigi nae prest fvndi oc segi hann ölærþvm manne til at hann iþraz. oc sva þott hann megi eigi mæla. oc geri hann þér iartegnir at menn finni at hann iþriz i hvginvm. þott hann komi eigi tungvnni til. oc scal þo grafa hann at kirkio. Þat er lik it .iiij. er eigi scal at kirkio grafa ef byskop vill bannat hafa at grafa at kirkio. þat lik er eigi a at kirkio lægt. þat scal þar grafa er fir se tvn garþi manz. enn i avrskotz helgi við. oc hvartki se akr ne eng. oc eigi falli vötn af til bölstaþa. oc syngva eigi liksong yfir.

3.

[a] Kirkia hver scal standa i sama stað sem vigð er. ef þat ma fyrir skriþvm. eþa vatna gangi. eþa eldz gangi. eþa ofviþri. eþa heroð eyþi at. or af dolvm. eþa vt strondom. þat er rett at fera kirkio ef þeir atbvrþir verþa. þat er rett at fera kirkio ef byskop lofar. Ef kirkia er vpp tekin manaþe fyrir vetr. eþa lestizk hon. sva at hon er önýt. oc scolo lík oc beín ferð a bravt þaðan fyrir vetr nætr. enar næsto. Til þeirrar kirkio scal fera lik oc beín

a) = A. M., c. 8

sem *byskop* lof*ar*. gröft at. þar er ma*þ*r vill bein føra. oc *sca*l land eigande qveþia ti*l* bva. ix oc hvskarla þ*eir*ra *sva* sem ti*l* skips dráttar. at føra bein. (s. 4, b.) Þ*ei*r *sco*lo hafa meþ *ser* pala oc rekvr. h*ann* *sca*l sialfR fá hvþir ti*l* at bera bein i. oc eyki at føra. þa bva *sca*l h*ann* qveþia er næstir ero. stað þei*m* er bein *sca*l vp*p* grafa. oc h*a*f*a* qvatt .vij. nottom fyR. en*n* ti*l* þarf at koma. æþa meira mæli. þ*ei*r *sco*lo koma ti*l* i miþian-morgin. Bvande *sca*l fara oc huscarlar þ*ei*r er heilinde h*a*f*a* ti*l*. all*ir* nema smala ma*þ*r. Þ*ei*r *sco*lo hefia groft vp*p* i kirkio garþi vtan v*er*þo*m*. oc leita *sva* beina sem þ*ei*r myndi fiár ef ván væri i g*a*rþinv*m*. Prestr er scyldr at fara ti*l* at vigia vatn. oc syng*va* yf*ir* beinv*m*. sa er bændr er ti*l*. Til þ*eir*rar kirkio *sca*l bein føra sem b*yskop* lofar groft at. þar er rett hvartz vill at gera eina grof at beinv*m* eþa fleiri. Vm þav avð æfi øll er kircio þ*eir*re h*a*f*a* fylgt. er vp*p* v*o*r*o* tekin beín. hvartz þ*at* v*a*r i løndum eþ*a* lavsvm avrv*m*. eþ*a* kirkio bvnaþi þ*at* *sca*l fara ti*l* kirkio þ*eir*rar alt es bein ero førð ti*l*. Ef land eigandi letr eigi føra bein *sva* sem mælt er. eþa fara m*enn* eigi ti*l* þ*ei*r er qvaddir ero. oc verðr hv*er*r þ*eir*ra sekr iij. morkv*m*. oc a land eigandi sok við þa. er qvadd*ir* ero. en*n* sa við h*ann* er vill. Stefna scal [1] heiman sökv*m* þeim. oc qveðia .v. b*va* a þi*n*gi þ*ess* er sottr er. enda scal dómr déma a hendr þeim beina férslo. at h*a*f*a* fært ti*l* kirkio. xiiij. notto*m* ept*ir* vapna tak.

4.

[a] Ef kirkia brennr vp*p*. eþa lestiz *sva* at *ger*a þarf

---

a) = A. M. c. 9.

1) *Dette Ord er tilføiet, som udentvivl udeladt ved Uagtsomhed.*

aþra. oc *scal* þ*ar* kirkio gera[1] er b*yskop* vill. oc sva mikla sem h*ann* vill. oc þ*ar* kirkio kalla er h*ann* vill. land eigandi er skyldr at la*ta* *ger*a kirkio. a bø sinv*m*. hv*ergi* er fyʀ let *gera*. H*ann* *scal* *sva* hefia smiþ vp*p*. at gør se a xij. manoðom env*m* næstv*m*. þa*þ*an f*ra* er kirkia lestiz sva at tíþir megi veita. ef h*ann* (s. s. a.) of forlar. Land eigandi a at leggia fe ti*l* ki*r*kio. s*v*a at b*yskop* vili vigia *kirkio* f*yrir* þei*m* søkv*m*. þa *scal* b*yskop* ti*l* f*a*ra at vigia þa kirkiv. bvandi er skyldr sa eɼ þ*ar* býr at halda k*irki*o dag. þan*n* at iafnlengð hv*er*re v*m* siɴ a hv*er*io*m* .xij. manoþo*m*. oc hiv́ h*ans* oc gestir. þ*eir* er þ*ar* ero v*m* nottina aþr. oc þ*eir* m*enn* allir er tivnd sina leggia s*v*a þangat at byskop vill at þ*eir* haldi þ*ar* kirkio dag. þ*ar* *sca*l hv*er*r halda k*irki*o dag er b*yskop* vill. Sva *scal* kirkio dag halda at helgi. sem paskha dag. oc ferr h*ann* sem aþrir messo dagar. þangat *scal* leggia hv*er*r logtivnd sina halfa. til þ*eir*rar kirkio sem byskop qveþr at. oc *scal* b*yskop* skipta þvi heraþi ti*l* þes. at af hverivngi bø ti*l* hv*er*r*ar* kirkio. hv*er*r *scal* gialda tiund sina. hv*er*gi er a landi býr. Sa er tivnd *scal* in*n*a af ho*n*dom. h*ann* *sc*al giàlda þ*ar* i tv́ni f*yrir* karldvro*m*. a kirkio bøn*vm*. en*n* .v. dag vikv. er iiij. vicvr erv af svmri. h*ann* *sc*al gialda þ*at* fe. i vaþmalom eþa. varar feldom. eþ*a* igvlli eþa i brendv silfri. H*ann* *sca*l gialda halfan þan*n* hlut. ef h*ann* vill. er h*ann* geldr þang*at*. þ*at* er fiorþvngr tivndar h*a*ns allrar. þan*n* *sca*l h*ann* gialda[2] ef ho*nv*m þickir þ*at* bet*ra*. i vaxi eþa viði eþa tiorv. Kost a h*ann* at gialda alt ivaþmalum ef h*ann* vill. Ef eigi kemr fe þ*at*

---

[1]) *Dette Ord er tilföiet, som udentvivl udeladt ved Skrivfeil.*
[2]) *Rettelse for* giald, *der er en aabenbar Skrivfeil.*

fram*m* s*v*a sem mælt er. oc er þeim maɴi rett er kirkio varþveit*ir*. at nefna vatta at. at fe þ*at* kemr eigi fram*m*. oc stefna þ*a*r v*m* i tvni heima. f*yrir* karldvrv*m* at sín. vm tivndar hald. oc telia hin*n* sekian v*m* .vi. morkv*m*. oc gialda þan*n* hlvt tivndar er ept*ir* stóð. tvennv*m* gioldv*m* sem hvar virþa. Honv*m* er rett at stefna sin*n*i stefnv v*m* hvarn fiorþv*n*giɴ. enda er rett at stefna ein*n*i stefnv v*m* baþa fiorþungana. af þ*v*i at ein*n* er aþili at baþo*m* (s. 5, b.) oc heimta sem aþra tiund. [a] þar er maþr leggr fe ti*l* kirkio. hvartz þ*at* er i londo*m* eþa bv fe. eþa lausom avro*m*. eþa er þ*at* i tivndv*m*. af þei*m* bölstavþv*m*. er heraþs meɴ sc*o*lo þangat in*n*a. þ*at* scal sa m*a*þr er kirkio v*a*rþveitir. lata gera þan*n* maldaga allan a skrá. hvat h*an*n hef*ir* gefit þangat fiár eþa aþrir. heraþs men*n* ti*l* þ*ei*rrar kircio. Þan*n* maldaga er þeim rett. at bera ti*l* þings. oc lysa at lavgbergi. eþa i lavgretto. eþa a varþi*n*gi þ*v*í er h*an*n heýr. hvat þ*a*r liggr ti*l* fiar ti*l* þ*ei*rrar kirkio. H*an*n sc*a*l lata raþa scrá. oc lysa þan*n* maldaga heima at kirkion*n*i. v*m* sin*n* a .xij. manoþv*m* hv*e*rivm þa er m*enn* h*af*a tiþa sökn þangat flestir. Ef m*a*þr tekr þ*at* fe er til kirkio er laget. oc geldr a bravt eþa gefr. eþa selr savlo*m* ø*þ*rv*m* man*n*i. oc varþar þ*at* fiorbavgs g*ar*þ þeim er selr. oc s*v*a hinv*m* er kavpir. vís vitandi. oc a sa*sok er kirkio varþveitir. ef h*an*n vill sott h*af*a. en*n* sa er vill. ef h*an*n vill eigi sott hafa. Eɴ ef sa m*a*þr lógar fe f*r*a kirkio. er hana varþveit*ir*. eþ*a* sa er ti*l* hefir gefit oc varþar þeim. f*io*rbavgs g*ar*þ. sem avþro*m* man*n*i. at f*r*a taki. oc a sok við þa hv*er*r er vill. oc sc*a*l þ*ei*rri sok stefna heiman. oc lata varþa. f*io*rbavgs g*ar*þ. oc qveþia ti*l* heimil*is* bva ix. aþingi þes er sóttr er. oc a þan*n* at dæma fiorbavgs man*n*. ef qviþr berr a h*an*n fe

a) = A. M., c. 10.

tokv *fra* kirkivn*n*i. en*n* gripin*n* a aptr at déma ti*l* kirkion*n*ar. þan*n* er abravt v*a*r tekin*n*. ef ö lőgat er. en*n* ef lógat er. þa sc*a*l dema iafn marga avra ti*l* kirkionnar sem hvar virða. at þ*at* v*a*r ve*r*t er abravt v*a*r tekit. Þeim man*n*i sc*a*l stefna ti*l* gialda v*m* fe þ*at* er h*ann*[1] seldi fra kirkiavn*n*i. eþ*a* keypti er en*n* þickir fé vænlig*ra*. en*n* iafn mic*it* (s. 6, a.) varþar hvarvmtveggia. [a] Bvandi sa er a k*i*rkiv bø býr. a at bera eld ti*l* kirkiv. oc hringia klvccv*m*. eþ*a* sa m*aþ*r er h*ann* qveþr ti*l*. Presti er oc rett at be*r*a eld ti*l* kirkio. oc qveykva. kerti. oc hringia klvcco*m*. oc þ*eim* man*n*i er h*ann* qveþr ti*l*. Ef kirkio verþr geígr af eldi. af meþ ferð þ*eir*ra man*n*a er nv erv talþir. eþa lestiz klvcca oc halda þ*eir* eigi abyrgð. hvarvetna þ*ess*. er þ*eir* geta þan*n* quið. at þ*eir* féri s*v*a með sem þa at þ*eir* ætti. sialf*ir* oc vildi vel m*e*þ fara. Ef m*aþ*r hleypr' ti*l* öbeþin*n* at be*r*a eld ti*l* k*irk*io. eþa ringia klvckv. oc a býrgiz sa þa k*irk*io oc klvckv er m*e*þ feʀ. [b] Sa er a kirkio landi býr. er skyldr at fæþa p*r*est tva misseri. ef h*ann* a þ*a*r logheimili. oc syngr h*ann* þ*a*r messo loghelga daga alla. navð synia lavst. Ef p*re*str syngr þ*a*r sialdnaʀ. oc er sa bvandi er a graft*a*r kirkio bø býr. skyldr at ala prest at dagverþi. oc nattverþi. þa er h*ann* syngr þ*a*r messo v*m* dagin*n*. oc ros eþa man*n* ef h*onvm* fylgir. Ef fleiri bva a kirkio bø. en*n* ein*n* bvandi. oc sc*a*l at þeim hl*vt*a ala prest hvarr þ*eir*ra sem þ*eir* h*af*a af landi mikit ti*l*. hvartz þ*eir*

---

a) = A. M., c. 11.
b) = A. M., c. 12.

---

1) *Imellem Ordene* hann *og* seldi *er et lille Mellemrum; da Ordene* seldi fra *ere noget uklart skrevne, er Anledningen maaskee den, at der istedenfor hine Ord først er blevet skrevet noget andet, der har optaget længere Plads, hvilket derefter er blevet udraderet af Afskriveren.*

ero land eigendr. eþ*a* leiglendingar. ýtl*agr* er sa v*m* þ*at* er syniar. Ef leiglendingr býr a kirkio bø. oc rénar kirkia *sva* at eigi megi tiþir veita. ihv*er*io veþ*ri*. oc *scal* h*ann* gera orð land eiganda. at koma ti*l*. at bæta at kirkio. Landeigandi [1] a sva ti*l* at koma. at at se gort at kirkio a halfom manaþi. env*m* næsta þ*aþ*an *fra*. er h*onv*m *voro* orð gør. sva at veita megi tiþir í. Sekr er h*ann* v*m* .iij. morkv*m* ef eigi er sva gort. Ef leiglendingr náir eigi fvndi land eiganda. er h*ann* farin*n* af landi. eþa ór fiorþvngi. oc er h*ann* þa scyldr at gera [2] (s. 6, b.) at kirkio*nn*i. oc heimta ti*l* kostnvð [3] at land eiganda. en*n* ef qviþr ber þ*at*. at þo mvndi tiþ*ir* mega veita i kirkion*n*i. at eigi væri at gort. oc erat landeigandi skyldr at gialda fe f*yrir* þ*at*. GVþs þock hefir hinn fýrir erfiþi sitt. Ef yngri men*n* eiga kirkiv bölstað en*n* .xvi. vetra gamlir. karlar. eþa konv*r* yng*r*i en*n* .xx. oc aśá m*aþ*r at halda kirciv vp. er lograþandi er fiar en*n*a vngv man*n*a. h*ann* *scal* taka iafn marga avra af fe en*n*a vngo man*n*a. sem hvar virþa. at h*ann* hefir lagt ti*l* kirkio þvrfta. [a] Þ*at* er man*n*e rétt. at lata læra p*res*tling. ti*l* kirkiv sinnar. h*ann* *scal* gøra maldaga við sveinin*n* sialfan. ef h*ann* er .xvi. vetra. en*n* ef h*ann* er yngri. þa *scal* h*ann* gera við lograþanda [4] h*ans*. Sa maldagi a at haldaz allr. er þ*eir* g*er*a meþ s*er*. Nv gera þ*eir* eigi an*n*an maldaga. en*n* maþr tekr prestling ti*l* kirkiv sinn*ar*. at logmali. h*ann* *scal* fa h*onv*m kenzlv. oc

a) = A. M., c. 13.

1) *Rettelse, istedenfor Membranens aabenbart feilskrevne* landeıngandı.
2) *Rettelse for* g a, *der maa antages at være en Feilskrift.*
3) *Istedenfor* n *i Midten af dette Ord synes först ved Forskrivning at være blevet sat et andet Bogstav, maaskee* v.
4) *Rettelse for* logranda *i Membranen, hvilket er en aabenbar Feilskrift.*

fóstr. oc lata *sva* raþa *honvm* at *þat* se sveininv*m* ö vegs lávst oc frændo*m*. oç sva *við* gera sem *hans* barn væri. Nv vill svein*n* eigi nema. oc leiþiz *honvm* bök. þa *scal* föra *hann* ti*l* ann*a*rra verka. oc raþa *honvm* *sva* til. at hvartki verþi *honvm* *við* illt ne *við* örkyml. en*n* halda ti*l* sem rikazt at ollv annars. Nv vill *hann* hverfa ti*l* námsins. oc *scal* þar *honvm* þa ti*l* halda. vnz *hann* hefir vigslv tekit. oc er prestr. Sa er *honvm* fær kenzló. oc er sa skyldr at fa *honvm* messv föt oc bekr. þer er byskopi syniz *sva*. at veita megi meþ fvllv allar .xij. manaþa tiþir af. Prestr *scal* fara ti*l* kirkio *þeir*rar. er *hann* v*a*r vigðr ti*l*. oc syng*va* þ*a*r dag hve*r*n loghelgan. at meinlavsv. messo oc öttv söng. oc aptansong. oc v*m* langafostv. oc iola fostv. oc ymbro daga alla. *hann* *scal* lysa maldaga. (s. 7, a.) at logbergi þan*n* er *við* prest er geʀ. eþa i lógretto. *honvm* er rett at v*er*ia lyriti. in*n*i hafn*ir* *hans*. at logbergi ef *hann* vill. Ef prestr flér kirkio þa er *hann* er ti*l* lærþr. eþa firriz *sva* at *hann* veit*ir* eigi tiþir at. sem melt er. oc varþar þeim man*n*i skogangr er *við* *honvm* tekr. eþa tiþer þiggr at *honvm*. eþa samvistv*m* er *við* *hann*. Jafnt varþar samvista *við* *hann* sem *við* skogar man*n*. lengr er lyriti er varit. at logb*er*gi. oc er *þat* fimtardoms sök. oc *scal* sok þa lysa át logbergi. oc heimta *hann* sem aþra mans men*n*. Sva *scal* prestr leysazk *fra* kirkio. at læra an*n*an ti*l* istað sin*n*. þan*n* er byskopi þycki fvll hlít. þeim byskopi er þ*a*r á yfir sokn. Ef prestr verþr sivkr. oc *scal* sa *maþr* raþa er kirkion*n*i reþr. hve lengi *hann* vill varþveita *hann*. Sa *maþr* a kost er kirkio varþveit*ir* ef *honvm* þickir sótt *hans* lengiazk. at føra prest a hendr frændv*m*. en*n* ef *honvm* batnar a lengr. oc er *hann* lavs þa *fra* kirkion*n*i. En ef kirkiv prestr andazk *fra* stað þeim er *hann* v*a*r ti*l* lærþr. oc atti *hann* fe eptir. oc *scal*

kirkia taka. oc sa *maþr* er *hana* varþveit*ir*. iij. hvndroð .vi. alna avra. Ef *hann* atti meira fé. oc *scolo þat* taka frændr.

5. Vm byscopa.

[a] Byskopa *scolom* ver *hafa* tvá alandi her. Scal an*na*ʀ b*yskop* v*er*a at stoli i skala holti. en*n* an*na*ʀ at hölv*m* ihiallta dali. oc *scal* sa h*afa* yf*ir* fór v*m* norþlendinga fiorþvng. er ihiallta dali er. v*m* siɴ a .xij. manvþv*m*. Eɴ sa b*yskop* er i skala hollti er. *scal* h*af*a yf*ir* fór v*m* fiorþvnga .iij. fara sitt svmar yfir hv*er*n. avstfirþinga fiorþ-*vng*. oc rangæinga fiorþ*vng*. oc vestfirþinga fiorþ*vng*. Byskop er við *þat* skyldr. þa er h*ann* ferr v*m* fiorþvnga. at [1] ko*m*a i lavg hrep*p* hv*er*n. sva at me*ɴ* nae fvndi h*ans*. (S. 7, b.) oc vigia kirkivr. oc savng hvs oc bena hvs. oc byskopa born. oc veita maun*n*om skripta [2] gongo. *Þar* er b*yskop* vígir kirciv. a h*ann* at taka .xij. avra. en*n þat* fe gefr b*yskop* ti*l* kirkio þ*eir*rar er h*ann* vigþi þ*ar*. Þ*ar* er h*ann* vígir song h*vs*. eþa bæna hús. *scal* h*ann* taka .vj. avra hv*ar*t se*m* h*ann* vígir. Bvandi sa er vist veit*ir* þyskopi á at fá h*onv*m reiþ skióta. þan*n* dag er h*ann* ferr a bravt. Hvskarlar h*ans* oc bvar ero skyld*ir* at lia hrossa byskopi þ*eir* er h*ann* biþr ti*l*. Sekr er sa .iij. morkv*m* er syniar. ef hross a til. Byskop *scal* ti*l* þ*ess* lata segia iheraþi hv*er*io. at kirkiv sökn. hv*er*ivm ihond. *scal* in*n*a fe þ*at* er men*n scolo* gialda byskopi. Hveʀ maþr er skyldr at lata þangat koma fiorþvng tivndar sinnar. ti*l* þ*ess* bvanda er b*yskop* qveþr á. Þar verþr gialldagi a þ*vi* fe. in*n* .v. dag vikv er .iiij. vikur ero af svmri. Ef eigi kemr fram*m* feit s*v*a sem mælt er. oc er þeim m*an*n*e* rett er byskvp hefir v*m* boþit. at nefna vatta at. at eigi ferr gialld fram*m*. h*onv*m er rett at stefna

a) = A M., c. 14.

1) *Rettelse for* a *i codex.*

2) *Rettelse for det aabenbart feilskrevne* skipta *i Membranen.*

þ*a*r v*m*. oc heimta sem aþ*ra* tivnd. enda er rett at h*ann* lysi ti*l* fiarins a þingi. oc ero in semv viþr lóg[1]. Þ*a*r er ma*þ*r *sca*l gialda tiund byskopi. h*ann* *sca*l gialda i gvlli eþ*a* i brendv silf*ri* eþa vaþmalv*m*. eþa i varar felldo*m*. Þ*a*r er ma*þ*r tekr við fe byskops. at h*ans* raþi. oc hverfi fe þ*at*. eþa glatizk an*n*an veg. oc heldr sa eigi abyrgð er við tok. ef h*ann* getr qvið þan*n*. at h*ann* føri *sva* með se*m* h*ann* atti. Ef fe þ*at* verþr þiófstolit er byskop atti. oc er sa aþili þ*eir*rar sakar. er fe þ*at* hafþi at varþveita. enda er rett at sa søki v*m* er byskop vill. Rett er man*n*i at heimta fe byskops. þ*a*r er h*ann* byþr v*m*. þott h*ann* seli eigi sok i hond maNi. (s. 8, a.) Eigi þarf þ*a*r vatt orð ti*l* nema vili. hv*er*gi a fe at taka fra kirkio þott tiþir se f*ra* teknar. nema þ*a*r er byskvp lofar. oc land eigandi. oc sa er ti*l* gaf. eþa erfingi h*ans*. þa*r* a bravt at taka ef þ*eir* verþa a sattir. en*n* hvergi annars staþaR.

6. p*re*sta þattr

[a] Prestar eigv at taka ser logheimili at fardogvm. enda er þei*m* rett at þ*eir* taki siþarr allt til logleiþar. þ*eir*rar er verþr drottins dagin*n*. er þvátt dagin*n* næsta aþr lifa viij. vikvr svmars. Prestr sa er þing hef*ir*. a at segia ti*l* logheimilis sins a leið. ef h*ann* segir eigi ti*l* logheimilis sins aleið. oc er h*ann* skyldr at segia heimilis buum sinum .v. ti*l*. Ef h*ann* segir eigi ti*l*. eþ*a* tekr h*ann* s*er* eigi logheimili. at .viij. vicvm sumars. oc verþr h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at* iij. morkvm. enda er rett at stefna h*onv*m at þ*ess* bvanda. er hin*n* vill er sækir. þ*eir*ra er h*ann* hef*ir* kirkio haft i þingvm þav misseri. Sa a sok er vill. Prestar

a) = A. M., c. 15.

1) *Efter disse Ord findes i Slutningen af Linien og i Begyndelsen af den følgende Linie et ubeskrevet Rum, svarende til omtrent 11 à 13 Bogstaver. Ved at sammenholde Stedet med andre Haandskrifter, synes imidlertid intet at fattes.*

eiga at selia tiþir sinar. oc meta eigi dyrra en*n* at xij. mo*r*kvm alþinga a milli. vi. merkr *scal* h*ann* taka. vi. alna avra. en*n* aþrar .vi. slikar sem þ*ar* ganga a skvllda möti. þ*v*i sem þar eigv heraþs men*n*. er p*re*str hefir ser fengit vistar með. þ*at* fe *scal* p*re*sti gialda i vaurv eþa bv fe. eþa logavrvm öllvm. Ef prestr metr dyrra tiðir sinar en*n* at lavgvm. eþa selr. oc verþr h*ann* sekr v*m* þ*at* .iij. morkvm. enda erat hin*n* skyldr. at gialda h*onv*m meira en*n* logkavp. þott h*ann* hafi dyrra keypt. Þ*a*r er land er s*v*a illt yfi*r* farar. eþa ti*l* farar. oc a byskvp at avka fe tokv p*re*stz ef h*ann* vill. þott þ*at* se meira en*n* lógkavp. Prestr a eigi at syngva fleiri messvr en*n* tvér. Prestr a avngva at syng*va* natt messv. nema iola nott ena (s. 8, b.) fyrstv. vtl*agr* er h*ann* ef h*ann* gerir eigi sva. enda *sca*l eigi kaupa þa messv at h*onv*m. Prestar eigv at v*er*a hlyþnir byskvpi. oc syna h*onv*m bökr sinar oc messv fót. Sa prestr *sca*l syngva messv er byskvp vill. en*n* sa eigi er h*ann* bann*a*r þa þionostv. Prestar *sco*lo eigi fara me*þ* svndr gerþir. þér er b*yskop* bannar. oc lata af havGva kampa sina oc skeG. oc lata gera krvnv sina v*m* sin*n* a manaþi. oc hlýþa byskvpi at öllv. Ef prestr vill eigi h*af*a þ*at* er byskvp býþr. oc v*er*þr h*ann* sekr v*m* þ*at* .iij. morkv*m*. oc a b*ysko*p sök þa. oc *sca*l sok þa sækia at presta dómi a alþingi. oc nefna presta .xij. i dóm þan*n*. oc segia þar sok sina fram*m* a hendr h*onv*m. oc *sca*l byskvp bera sialfr qvið v*m* þ*at* mal. oc prestar .ij. með hónvm. oc *sca*l eiþlavst sækia þa sok. Ef prestr verþr sannr at savk. oc a dómr at dæma á hond. h*onv*m .iij. merkr. at giallda byskvpi. miþvikv dag i mitt þing. á þingi. ibvanda kirkiv garþi. annat sumarit eptiR. ef eigi kemr fe fram*m*. oc *sca*l sekia se*m* an*nat* do*m* rof. Ef prestar koma vt hingat ti*l* landz. þe*i*r er fýrr h*af*a vt her verit. oc byskvp lofaþi þeim at veita tíþir. oc er mavNv*m*

rett. at kavpa tiþir at þeim. lengr er *þeir* h*af*a synt byskopi. bækr sinar oc messv fót. eþa þeim presti er b*yskop* byþr *vm*. Ef vtlendir prestar koma vt hingat. *þeir* er eigi h*af*a her fyʀ verit. oc *scal* eigi tiþir at þeim kaupa. oc eigi *scolo* *þeir* skira born. nema *sva* se sivkt at ölærþir meɴ ætti at skirá. heldr *scolo* *þeir* scira en*n* ölærþir men*n*. ef eigi nair avþrv*m* presti. þa er rett at kavpa tiþir at þeim. ef *þeir* h*af*a rit oc innsigli byskvps. oc vitni .ij. man*n*a *þeirr*a er hia *voro* vígslv h*ans*. oc segia orð byskvps. þav at rett se mavɴvm. at (s. 9, a.) þiɢia alla þionostv at honum. Ef byskvpar koma vt hingat *til* landz eþ*a* prestar. *þeir* er eigi erv lærþir. a latinv tungv. huartz *þeir* erv hermskir eþa g*ir*skir. oc er mavn*n*vm rett at hlyþa tiþvm h*ans* ef men*n* vilia. Eigi *scal* kavpa tiþir at þeim. oc aungva þionostv at þeim þiɢia. Ef m*aþ*r létr þan*n* b*yskop* vigia kirkiv eþa byskopa born. er eigi ero latinv lærþir. oc verþr h*ann* sekr *vm* *þat* .iij. morkvm. *við* þeɴa b*yskop* er her er aþr. enda *scal* sia taka vigslo kavpit. Sva *scal* kirkivr vigia. oc byskopa born. sem ecci se aþr at gort. þott *þeir* hafi y*fir* sungit. er eigi erv a latinv tungu lærþiʀ.

7.

[a] Men*n* *scolo* trva a ein*n* ɢvð oc ahelga meɴ h*ans*. oc blota eigi heiþnar vættir. þa blöt*a*r h*ann* heiþn*a*r vættir. ef h*ann* signir fe sitt oþrvm en*n* ɢvþi. eþa helgvm mavn*n*vm h*ans*. Ef maðr blotar heiþnar vættir. oc uarþar þ*at* *fiorbavgs* ɢ*arþ*. Ef m*aþ*r ferr með galldra eþa gerningar. eþa fiolkýngi. þa ferr h*ann* með fiolkyngi. ef h*ann* queðr þ*at* eþa kennir. eþa lætr queða. at s*er* eþa at fe sinv. þ*at* varþ*a*r h*onv*m *fiorbavgs* ɢ*arþ*.

---

a) = A. M., c. 16.

oc scal honvm heiman stefna. oc sækia við .xij.tar qvið. Ef maþr ferr með fordæs skap. þat varþar scoggang. þat ero fordæs skapir. ef maþr gérir i orðvm sinvm. eþa fiolkyngi sott eþa bana. fe eþa mavnnvm. þat scal sekia við .xij.tar qvið. Menn scolo eigi fara meþ steina. eþa magna þa til þess at binda á menn eþa a fé manna. Ef meN trva a steina til heilindis ser. eþa fé. oc varþar fiorbavgs Garþ. Scalat maþr eiga fé öborit. ef maþr a fe oborit. oc letr omerkt ganga. til þess at hann trvir aþat heldr enn a annat fe. eþa ferr meþ hindr vitni neccvers kyns. oc varþar honvm fiorbavgs Garþ. (S. 9, b.) Ef maþr gengr berserks gang. oc varþar honvm þat fiorbavgs Garþ. oc sva varþar kavrlvm þeim er hia ero staddir. nema þeir hefti hann at. þa varþar aungvm þeirra. ef þeir vinna heftan hann at. enn ef optaR kemr at. varþar fiorbavgs Garþ.

8. vm drottins daga hald

a Uær skolvm halda drottins dag. inn .vij. hvern. sva at þa scal ecci vinna. nema þat er nv mvn ek telia. Menn eigv at reka bv fe sitt heim oc heiman. oc eigo konur at heimta nyt af þvi. oc bera heim hvart sem scal. at menn beri heim. eþa feria a skipi. eþa a hrrossi. ef votn ganga a millvm beiar oc stoþols. oc eigv konur at gera til nyt þa. Þat er mællt ef eldr kemr i hvs manz. eþa í andvirki hvertki sem er. eþa ganga vótn at eþa skriþvr. eþa of viþri. ahveriga lvnd er þeir hlvtir vilia meiþa fe manz. oc scal hann sva biarga allri biorg við skaþa sem þa at rvmheilagt sé. Ef fe manz verþr sivct. i haga úti. oc er honvm rett. at reiþa heim ef þat hefir þa helldr líf. enda

a) = A. M., c. 17.

er *honvm* rett af at lata *þat* fé. oc gera *til* sem þa at rvmheilagt væri. Maþr á at fara forv*m* sinv*m* drottins dag. oc a hv*err* þ*ei*rra at hafa halfa vett sin*n*a fata. oc a engi þ*ei*rra oþrv*m* at veita. þott ann*a*r hafi meiri fot en*n* annaR min*n*i. þeim er rett at b*er*a a sialfvm ser. eþa fara a skipi. eþa bera a hrossi. Maðr a oc at fara með gavngv m*ann*a fót drottins dag. þott þ*at* vegi meira. en*n* halfa vétt. Maþr á oc at fara m*e*þ þing fot sin. oc m*e*þ mat. þott meira vegi en*n* halfa vett. þ*at* er *hann* skal a alþingi hafa. Rett er at hafa halfa vett uarnings v*m* fram ef *hann* vill. (s. 10, a.) Ef m*aþ*r hefir meiri klyfiar. enda kemr *hann* þvátt dag. oc er bvandi skylldr. at ala þa v*m* helgina. Sva sc*o*lo þ*ei*r *til* skipa. at maþr hafi at varþveita klyfia hros eitt. eþa .ij. men*n* .iij. ef sva gegnir heldr. Bvandi er skýlldr at ala þing meɴ iafn m*a*rga hiv*m*. þa er f*y*rstir koma. oc f*a*ra *til* avndverz þings. oc at þing lavsnv*m* af þingi. Vtl*agr* er bvaɴdi ef *hann* syniar. iij. morkv*m*. oc a sá sok er vist*a*r er syniat. oc er rett þa at stefna þegar. oc *queþia* b*va* .v. a þingi. Maɴi er rett. at f*a*ra þott drottins dagr se *til* sels. með byttvr. eþa með sleþa. eþa með andvirki sitt. þott þ*at* vegi meira en*n* halfa vett. hv*er*tki er er. þess er *hann* þarf igegn at hafa skrvþi þ*v*i er *hann* vill or selinv føra. eptir helgina. Manni er rett at fara þott drottins dagr se. á reka strandir. eþa í skoga ef *hann* a með andvirci sitt. þ*at* er *hann* þarf i gegn at hafa viþi eþa kolvm. þeim sem *hann* vill heim føra eptir helgina. Sva sc*o*lo þ*ei*r *til* ætla at þ*ei*r hafi eigi fleiri hross. en*n* maðr hafi eitt i togi. Eigi varþar at hestar renni eptir lavs*ir*. Föt er rett at. þvrka vti. þott drottins dagr sé. eþa vorv. ef meɴ ero navð staddir at. ber er oc rett at lesa. oc heim at hafa. eigi meira en*n* meɴ hafi i hondvm s*er*. Þar er maðr førir bv sitt i fardogvm drottins dag. þa er *honvm*

rett. at reka malnýtv sina. til *þess* beiar er *hann scal* bva a þav misseri. eigi *scal* þa feria yfir vötn eþa reiþa. Ef maþr fiþr savð i rett vm havst. oc er h*onvm* rett at fara heim með. hvartz (s. 10, b.) h*ann* vill. at reiþa. eþa fara an*n*an veg m*e*þ. Ef maþr kavpir gelld fe a havst. oc er h*onvm* rett at reka heim. oc með fara. þo*tt* drottins dagr se. h*ann* *scal* eigi feria v*m* votn. eða reiþa. Ef meɴ koma af hafi. oc erv meɴ sva staddir. at mavɴvm se haski eþa fe þ*eir*ra. eþa þott meɴ feri farma her f*yrir* land fram*m*. oc er rett. at brioþa skip oc bera farm af. þott drottins dagr se ef þeim þyckir fe eþa skip i haska noccorv*m*. Hverr maþr þ*eir*ra er þ*ar* v*ar*. *scal* hafa gefit a .vij. notto*m* env*m* næstvm. f*ra* þ*v*i er þ*eir* rvddv skip*it*. öln vaþmals. eþa vllar reyfi. þ*eir*ra er .vi. geri hesp*v*. gefa þeim moɴvm er sva litit fe eigv. at eigi gialda þingfarar kavp. Sekr er maþr v*m* .iij. morkum. ef h*ann* gefr eigi. sa a sok er vill. Maþr a oc at fiskia drottins dag. eþa messv dag. eþa veiþa aɴat ef h*ann* vill. H*ann* *scal* hafa messv vm morginiɴ aþr. oc lata eigi ueiþina standa f*yrir* tiþa sócniɴi. Ef h*ann* hagar annan veg. oc verþr h*ann* vtl*agr* vm þ*at* .iij. morkvm. Ef m*a*þr fiɴr reka tre af skipi. oc er h*onvm* rett upp at leggia. Ef tre er meira. eɴ h*ann* megi vp*p* leɢia. oc *scal* h*ann* eigi hoɢva i svndr. Rett er honv*m* at flytia at landi. oc gefa af in*n* .v.[2] hlvt. Ef m*a*þr fiðr reka t*re* a fiorv sinni. oc a h*ann* vpp at velta þott drottins dagr se. ör fleþar mali. Ef h*ann* ma eigi vpp koma. oc a h*ann* þa at marka t*re*. Eigi *scal* h*ann* isvndr havɢva. h*ann* eignaz hv*a*rgi er a land kemr. ef h*ann* hefir log mark a lagt. Þ*at* er mellt v*m* drottins daga (s. 11, a.) veiþi alla. oc messv daga veiþi. þ*ar* *scal* gefa af[1] in*n* .v.[2] hlvt. oc hafa gefit a .vij. nottv*m* envm næstvm.

---

[1]) *I Haandskriftet:* gefa af gefa. *Det sidste* gefa *er udeladt som overflödigt.*
[2]) *Tilföiet, som nødvendigt, i Overensstemmelse med andre analoge Bestemmelser.*

fra *þvi* er veitt er. *þat scal* gefa innan hreps maunvm. þeim er eigi gegna þingfarar kaupi. Ef *maþr* gefr eigi sva. oc verþr *hann* sekr vm *þat* .iij. morkvm. sa a sok er vill. Ef maðr feʀ for sin*n*i. drottins dag. oc kemr *hann* at *þar* er løghlið er aptr bøtt. oc a *hann* at briota vpp þott heilagt se. Hiɴ er vtl*agr* er hlið bøtti.

9. lavg*ar* daga halld

[a] Uer *sco*lom hallda lavgar dag iɴ .vij. hvern nón helgaɴ sa er næst drottins dégi f*yr*ir. þa *sca*l ecki vinna vpp f*ra* eýkt. nema *þat* er nv mvn ec telia. Þ*at* a at uinna allt er drottins dag a at viɴa. þa er eykt er ýt svðrs ætt er deilld i þriþiunga. oc hefir solin gengna[1] .ij. hlvti. en*n* eiɴ ö gengiɴ. Ef meɴ lata fe af þvatt dag. oc *sca*l borit af skinni f*yrir* eykt. þa eigv meɴ at saxa vm aptaniɴ. oc skera mør. oc g*er*a mat til. þaɴ er v*m* helgina þarf at h*af*a. þott sva se ti*l* ætlat at noccot gangi af oc varþar *þat* eigi vi*ð* løg. Ef meɴ viɴa a eykt þvatt dag. oc verþa þe*ir* vtl*agir* .iij. mørkvm. oc *sca*l bvanda f*yr*st sekia ef *hann* hefir i verki v*er*it. Ef griþ meɴ hafa i verki verit. oc skulldar meɴ. eþa þrælar. oc a frelsinga f*yr*st at sækia. Ef þe*i*r hafa vɴit a eykt. oc verþa þe*ir* sott*ir* v*m*. oc v*er*iaz þe*i*r mali ef þe*i*r geta þaɴ q*ui*ð. at eigi sæi söl. oc þe*ir* myndi ske*m*r viɴa ef söl sæi. þ*at* er oc biarg q*ui*ðr ef þ*at* ber*r* at atfærsla þe*ir*ra veri s*va* litil at þe*ir* þerði eigi hei*m* at ganga. f*yrir* of r*ik*i bvandaɴs. oc v*er*þr bvaɴdi þ*ar* vtl*agr* en*n* eigi þe*ir*. Ef *maþr* beʀ (s. 11, b.) klyfiar þvatt dag. oc vill *hann* heim þreyta. oc a *hann* at bera ti*l* þ*ess* vnz sol er skaft ha. Ef *hann* ma eigi

---

a) = A. M, c. 18.

---

1) *I Haandskriftet, ved en Skrivfeil,* gegna.

heim þreyta. oc *scal* h*ann* tekit h*afa* *ser* gisting aþr söl er i vestri. oc ovan lagðar klyfiar. vtl*agr* er bvandi ef h*ann* syniar uist*ar*. Hin*n* *scal* b*er*a klyfiar ti*l* ins næsta beiar aleiþis. oc biðia *ser* vist*ar*. vtl*agr* er bvandi ef h*ann* syniaʀ. Hin*n* *scal* *far*a ti*l* ins .iij. beiar. oc leɢia ovan klyfiar þar. oc biðia *ser* vist*ar* oc fata hirðzlv. Ef bvandi syniar h*onvm* vist*ar*. oc verðr h*ann* vtl*agr* vm þ*at*. enda abyrgiz h*ann* klyfiarnar þott hinn lati ept*ir* liɢia þ*ar*. i tvni er atti. Bera a maðr klyfiar af fialli. ef h*onvm* hef*ir* seinna fariz eɴ h*ann* ætlaþi. þott dœgr se lœg heilvg.

10. lavg*ar* daga halld

Bʀvð meɴ eigv at b*er*a klyfiar lavgar d*ag*. vnz söl er skaft há. Bvandi er skylldr at ala þa með .v. maɴ. ef brvð gvmi er ifor eþa brvþr. en*n* með .iij. maɴ elligar. vtl*agr* er bvandi ef h*ann* syniar þeim vistar. Far meɴ eigv at bera klyfiar lavg*ar* dag. vnz söl er skaft há. Bvandi er skyldr at ala þa. með .v. maɴ. ef styri m*aþ*r er i fór. ella með .iij. maɴ. vtl*agr* er bvandi .iij. m*orkvm*. ef h*ann* syniar þ*eim* vist*ar*. oc eigv þ*eir* sok er vistar er syniat. oc *scal* stefna heiman oc q*ueþia* ti*l* b*va* .v. aþ*ing*i. Þeir bvendr erv við man*n*a elþi skyld*ir*. er gegna eiga þingfarar kavpi. eɴ eigi þ*eir* er miɴa fe eigv. Þeim maɴi er rett. er með goð orð ferr. ti*l* várþings. þott meiʀ se eɴ eykt. at bera klyfiar. eþa f*ar*a a skipi. oc s*v*a þing heyiundum ollv*m*. þ*eim* er ti*l* avndverz þings f*ar*a. fot sín oc tiolld oc mat eigv þ*eir* at h*af*a. hafa a m*aþ*r halfa vétt v*ar*nings. v*m* fr*am* ef h*ann* vill. Bvandi er skyldr at ala þa meɴ v*m* nott er ti*l* varþings fara (s. 12, a.) oc ala halfv færi en*n* hiv. þa er þingheyiendr co*m*a. Goþi *scal* eigi siþarr koma ti*l* varþings. en*n* h*ann* hafi tialldat bvð sina lavgar dag f*yrr* eɴ söl se scaft há. oc er buinn at ganga ti*l* þing helgi.

vtl*agr* er h*ann* ef h*ann* viɴr lengr. Þa er skapt há söl. ef maðr stendr i fiorv. þ*ar* er mætiz siór. oc land at half follnvm sæ. oc mætti h*ann* sia i haf vt þa er sol gengr at uatni. enda syniz h*onvm* sva. ef spiót væri sett vnd*ir* sölna. þ*at* er maðr mætti taka hendi ti*l* fals. at oddriɴ tæki vnd*ir* solna. en*n* spiotz skaptz haliɴ a sió niðr. ef i heiþi mætti sia. Ef maþr viþr drottins dag. eþa lavgar dag ept*ir* eykt. eþa lög helgan dag. fleira eɴ nv er ti*l* talit. oc verðr h*ann* vtl*agr* vm þ*at* .iij. m*orkvm*. oc a sa sok er vill. Sok þ*ei*rri sc*a*l stefna heiman. oc q*ueþia* ti*l* heimilis bva .v. aþingi þ*ess* manz er sottr er. Sva sc*a*l nottina halda f*yrir* lög helgan dag sem dagiɴ ept*ir*. Ef rumheilagt er ept*ir* helgan dag. oc er h*onvm* rett at fara ti*l* syslv sinnar en*n* efra hlut nætr.

11. vm jola halld

[a] Jola helgi eigvm v*er* at halda. alande her. þ*at* erv dagar .xiij. þar sc*a*l halda iola dag in*n* f*yr*sta. oc en*n* .viij. oc in*n* .xiij. sem paska dag. in*n* f*yr*sta. oc annan dag iola oc en*n* .iij. oc iɴ iiij. þa sc*a*l halda sem drottins dag. at öllv annars nema at þ*vi*. þa er rett at moka undan fe sinv. en .iij. dag iola oc in*n* .iiij. hvarn sem vill. Eɴ meþal daga alla vm iól. er rett at moka vndan fe oc reiþa a voll. þaɴ lvta vallar er nerr er fiosi. ef h*ann* hefir eyki ti*l*. oc vellta þ*a*r af. Ef m*aþ*r dregr myki vt. oc hefir eigi eyk ti*l*. oc sc*a*l þa føra i havg. þ*at* eigv meɴ oc at viɴa meþals daga vm iöl. at slatra oc lata (s. 12, b.) af fe þ*at* er vm iol þarf at hafa. oc heita mvngát oc reiða anduirki. hey þ*at* er skylt er. Ef honv*m* þyccir þ*at* hagligra at gefa eɴ hitt er aþr er heima. enda hafi þ*ei*r eigi eyki ti*l*

a) = A. M. c. 19.

fengit *fyrir* iol. Eigi a h*ann* meira for verk at reiþa heýs en*n* vel vinni vm iol.

12. v*m* pacha helgi

[a] PAska helgi eigvm ver at hallda. þ*at* erv dagar .iiij. pascha dag inn f*yr*sta. h*ann* sc*o*lom ver hallda sem iola dag iɴ f*yr*sta. eɴ annan dag pascha oc iɴ .iij. oc mið vikv dag. þa sc*o*lom ver hallda sem drottins dag. Eɴ fra pascha deginv*m* f*yr*sta sc*o*lo vera vikvr .v. ti*l* drottins dags þ*ess* er gangdaga vika hefzk vpp eptir. Annan dag vikv i gangdogo*m*. oc inn .iij. oc miðvikv dag. sc*o*lom v*er* halda sem lavgar dag. eɴ fasta ein mælt. þ*ei*r meɴ ti*l* þess erv talþir. Rett er at h*af*a hvitan mat v*m* nott ef vill. Ef berr á aɴan dag vikv. eþa iɴ .iij. i gangdogv*m*. philippvs messv oc iacobs. eþa crucis meso. eþa kirkiv dag. oc er rett at eta tvi mællt oc eigi kiot. Ef berr a miðvikv dag i gangdogv*m* messv dagana. oc sc*a*l fasta sem aþr. Eɴ .v. dagr vikv i gangdogvm er vp*p*stigni*n*g*a*r dagr. h*ann* sc*o*lom v*er* hallda sem pascha dag. Fra pascha deginum f*yr*sta. sc*o*lo v*er*a vikvr .vij. ti*l* drottins dags ihvita dogvm. þ*ar* er vika heil a millum oc gangdaga vikv. Lavgar dag f*yrir* huita daga er moɴvm skylt at fasta dag fostv. [b] Drottins dag i hvita dogo*m*. sc*a*l halda sem pascha d*ag*. annan d*ag* vikv oc .iij. dag. sc*o*lom v*er* halda sem drottins dag. Miþvikv dag er moɴv*m* rett at b*er*a klyfiar. ef m*e*ɴ føra bv sín oc f*er*ia f*a*rma. oc vorv sina til skips. reka fe sitt iafrétt. *oc* klip*p*a savði.

a) = A. M., c. 20.
b) = A. M., c. 21.

13.

(s. 12, a.) [a] Messv daga eigum *ver* at halda logtekna. þa er nv mvn ec telia. Fra envm .xiij. degi iola erv nætr .vij. ti*l* ins .viij. dags. *fra* envm .xiij. Þa erv .viij. nætr ti*l* agnes messv. þa erv .iiij. n*æ*t*r* ti*l* pals messv. oc er þar eigi fasta f*yrir*. Þa*þ*an ero .vij. nætr ti*l* brigidar messv. þ*a*r er eigi fasta f*yrir*. þa er ein nótt ti*l* mariv messv. þa erv .xx. nætr ti*l* pettars me*ssv*. oc eigi fasta f*yrir*. þa erv .ij. nétr ti*l* mathias me*ss*o. oc fasta f*yrir* dag oc nott. Þa erv .xvi. ti*l* gregorivs me*ssv*. xvij. ef hlavp ár er. ix. n*ætr* ti*l* benedictus me*ssv*. iiij. ti*l* mariv me*ss*o. þa er einni nott. miþr en .xxx. ti*l* joh*annes* me*ss*o. þa erv .ij. nætr ti*l* gangdags ins eina. H*ann* scolom *ver* halda sem þvatt dag. oc fasta. nema h*ann* b*er*i a pascha vikv. eþa kirkiv dag. þa er rett at h*af*a tvimællt oc eigi kiot. en*n* ef a pascha vikv berr. þa er rét*t* at eta kiot. ef vill. þa*þ*an erv .vi. nætr ti*l* philippus m*essv*. oc iacobs. þ*a*r er eigi fasta f*yrir*. þa erv .ij. n*ætr* ti*l* crvcis me*ss*o. oc eigi fasta f*yrir*. vij. nætr ins fiorþa tigar ti*l* kolvmba me*ss*o. oc eigi fasta f*yrir*. xv. n*ætr* ti*l* ioh*annes* me*ss*o. oc f*asta* f*yrir* .ij. dégr. v. n*ætr* ti*l* pettars *me*s*s*o. oc f*asta* f*yrir* .ij. dégr. ix. n*ætr* ti*l* selia manna me*ss*o oc eigi f*asta* f*yrir*. xvij. n*ætr* ti*l* iacobs messv oc f*asta* f*yrir* dag oc nótt. iiij. n*ætr* ti*l* olafs me*ssv* oc f*asta* f*yrir* dag oc nott. xij. n*ætr* ti*l* laurentivs me*ssv* oc f*asta* f*yrir* dag oc n*ott*. v. n*ætr* ti*l* mariv me*ss*o oc f*asta* f*yrir* dag oc not*t*. ix. n*ætr* ti*l* bartholomeus me*ss*o. oc f*asta* f*yrir* dag oc n*ott*. xv. n*ætr* ti*l* mariv me*ss*o oc eigi f*asta* f*yrir*. vi. n*ætr* ti*l* crucis me*ss*o. oc eigi f*asta* f*yrir*. vij. n*ætr* ti*l* mathevs me*ss*o oc f*asta* f*yrir* dag oc n*ott*. viij. n*ætr* ti*l* michials me*ss*o oc f*asta*

---

a) = A. M., c. 22.

fyrir dag oc n*ott*. eini nott miþr en .xxx. ti*l* simons m*esso* oc ivdas. oc f*asta* *fyrir* d*ag* oc n*ott*. (s. 13, b.) iiij. n*ætr* ti*l* allra heilagra m*esso*. oc f*asta* *fyrir* dag oc nott. nema a anan dag uikv beri. þa *scal* fasta fostv nott ena nestv aþr. oc *sca*l bvandi gefa nattverð hiona sina. þ*eir*ra er ti*l* log føstv erv skyld. innan hreps maunvm. þei*m* er eigi gegna þingfarar kaupi. oc imbro natta verð tuegia. Huer buandi er skylldr at gefa .iij. natta uerð hiona sina. oc gefa eigi fiska nattverð. oc *sco*lo hreps men. skipta matgiofum þeim a haustit a samquamum. Fra allra heilag*ra* m*esso* ero netr. x. ti*l* marteins m*esso* oc eigi f*asta* *fyrir*. xi. n*ætr* ti*l* cecilio m*esso* oc er þ*a*r dag fasta f*yrir*. ef hon stendr a fostv degi. i. nott ti*l* clemens m*esso* oc eigi f*asta* *fyrir*. vij. n*ætr* ti*l* Andreas m*esso*. oc f*asta* *fyrir* dag oc nott. vi. n*ætr* ti*l* Nicholas m*esso* oc fasta *fyrir* dag *oc* n*ott*. i. nott ti*l* ambrosius m*esso*. iij. n*ætr* ti*l* Magn*vs* m*esso*. viij. n*ætr* ti*l* thomas m*esso* oc f*asta* *fyrir* dag oc n*ott*. þ*a*ðan erv .ij. n*ætr* ti*l* thorlaks m*esso* oc vatn fasta *fyrir* dag oc n*ott*. ho*n* verþr eini nott *fyrir* iol.

14. vm hatiða halld

[a] Fimtan ero þ*eir* dagar a .xij. manoþv*m*. er men *sco*lo eigi fleira ueiþa en [1] nv mv*n* ek telia. Hvita biorn eigv men at taka. oc g*er*a heima*n* for ti*l*. oc á sa biorn er f*yr*str kemr a bana sari. hv*er*gi er land á. nema þrælar ueiþi eþa skvlld*a*r men. þa a sa er fe atti at þei*m* mavnv*m*. Rösmhval [2] eigv men at veiþa. oc a halfa*n*. sa er ueiþir.

a) = A. M., c. 23.

1) *Istedenfor dette Ord synes först at være blevet skrevet* at, *hvilket derefter er blevet forandret.*

2) *Bogstaverne* h v *i dette Ord ere skrevne over Linien, muligen med en yngre Haandskrift.*

en*n* halfan hin*n* er land a. Reka hval eigv meɴ at flytia. oc festa. oc skera ef eigi *vm* fest*ir*. Ef landgangr v*er*þr at fiskv*m*. oc *sc*olo meɴ taka. Þa er landgangr at. ef meɴ havɢva havɢiarnv*m* eþa taka hondv*m*. Eigi *sca*l net h*af*a viþ ne avngla. Fogla eigv meɴ at veiþa (s. 14 a.) fiaþr sára ef hondvm ma taka. Gefa *sca*l af iɴ fimta lvt sem af annaʀi d*r*ottins daga veiþi. Jola dag iɴ f*yr*sta eigv meɴ sva at veiþa sem nv er talit. oc eigi fleira. oc iɴ .viij. oc iɴ .xiij. oc pascha d*ag* iɴ f*yr*sta. vppstigningar d*ag* oc hvítz svɴv dag. mariv mesvr .iiij. oc allraheilag*ra* me*ss*o oc ioh*annes* me*ss*o. pettars me*ss*o oc pals. *vm* sumar oc kirkiv d*ag* oc thorlaks me*ss*o. Eɴ drottins daga alla aþra oc messv daga. oc verþr eitt hald a ollum oþrv*m*.

15. la*n*gafösto halld

[a] Lᴀnga fostv eigv*m* v*er* at hallda. þ*at* erv .vij. vic*vr*. drottins dag þaɴ *sc*olo v*er* ganga i fostv. sem vp*p* er sagt a þingv*m* oc a leiþv*m*. Þa er m*aþ*r gengr ifostv. þa *sca*l eta kiot f*yrir* miþia nott. eɴ þa *sca*l eigi eta kiot. a þeim vikv*m* .vij. f*yrr* eɴ sol reɴr a fioll[1] pascha dag. Aɴan dag vikv iɴ f*yr*sta i langa fostv. oc iɴ .iij. er rett at h*af*a tvi mælt. oc eigi kiot. eɴ alla daga aþra þ*aþ*an fra. ti*l* pascha ne*ma* drotti*n*s daga þa *sca*l fasta. xj. erv nætr þær. er logskylld*a*r erv at fasta i langa f*ostv*. Fostv notr .vij. oc miþvikv nott in f*yr*sta. oc in efsta. oc miþvikv nott i ymb*ro* dogv*m*. oc þvátt nött. [b] Jola fostv eigv*m* v*er* at hallda. ver *sc*olom taka ti*l* annan dag vikv[2] at varna við kiotvi. þaɴ

a) = A. M., c. 27.
b) = A. M., c. 28.

1) *Skrevet* violl.
2) *Ordene* annan dag viku *ere først udeglemte men derefter skrevne ovenfor Linien.*

er drottins dagar verþa .iij. á millvm oc iola. dags ins fyrsta. þa *scal* eigi eta kiot a þeirri stvndav. nema drottins daga oc messv daga logtekna. Fostv daga eigvm *ver* at fasta i iola *fostv*. oc næternar. oc iɴ næsta dag iolvm *fyrir*. dag *fostv*. oc *fyrir* iɴ .xiij. dag. [a] Jmbro daga eigvm *ver* at hallda .xij. at favstv a .xij. manoþvm. (s. 14, b.) oc næternar. Jmbrv daga *scolo* ver hallda á aɴaʀi vikv fostv. oc a hvita daga vikv. Rett er at *hafa* hvitan mat þvatt nott i imbro dogvm þeim a hvita dogvm verþa. Sva *scolom* ver hallda imbro dogvm *fyrir* iol. oc *fyrir* michials messv. sem upp er sagt a þingi oc a leiþum.

16. vm fösto tiðir

[b] Um langa fostv oc vm imbro daga oc favstv daga alla oc þvatt dag *fyrir* hvita daga. þa varþar maɴi *fiorbavgs* garþ. ef kiot etr. eɴ vm allar fostv tiþir aþrar. oc verþr maþr yt*lagr* .iij. morkvm. þott *hann* eti kiot. oc a sa sakar þær er vill. Vt*lagr* verþr a valt sa *maþr* er *til* fostv er taliðr ef *hann* hefir hvitan mat. þa er logfasta er annan eɴ kiot. oc *scal* stefna heiman oc queðia *til* heimil*is* bva a þingi *þess* manz er sottr er. ix. *til* *fiorbavgs* sakaɴa. eɴ .v. *til* vtlagar sakaɴa. [c] Ef *maþr* verþr sva staddr. i ýt eyivm vm langa *fostv*. at *hann* hefir engi annan mat eɴ kiot. oc *scal* *hann* helldr [1] eta eɴ fara aundv siɴi. *fyrir* mat leysi. *hann* *scal* eigi eta imbro daga kiot. eþa fostav daga. Sva *scal* *hann* eta at *hann* ali avnd sina við. eɴ eigi *scal* *hann* hyldazk á. Gengit *scal* *hann* *hafa* *til* skript*ar* við kenni maɴ a .vij. nottvm envm nestvm. er *hann* kemr vr eýivɴi. Þ*at* er

a) = A. M., c. 29.
b) = A. M., c. 30.
c) = A. M., c. 31.

1) *Rettelse for* helld.

kiot er meɴ lata af navt eþa fær sauði. oc geitr. oc svín. Ef svín kemr a ros kiot oc scal hann ala .iij. manvþr oc fella holld af. eɴ feita aþra. iij. Ef svín kemr a manz hræ. oc scal ala .vi. manvþr.[1] oc fella holld af. (s. 15, a.) ef hylldz hefir á. eɴ feita aþra .vi. manvðr þa er rett at nýta svín. Biorn eigv meɴ at veiþa oc nýta hvart sem er viþbiorn eþa hvitabiorn. oc ravð dýre. hiort oc hrein. þat scal eta þa er kiot ǫtt er. Rosm hval oc sel scal eta a þeim tiðum at eins er kiot ætt er. Fogla eigv meɴ at æta. þa er a vatni fliota. Klö fogla scolo meɴ eigi nýta. þa er hræ klo er á. Õrnv oc hrafna eþa vali. eþa smyrla. rett er at eta hesn oc rivpur. þar ero eɢ æt vndan þeim fvglvm er foglar ero ætir. A þeim tiþvm scal eɢ eta er meɴ eta hvitan mat. [a] kvikfe eigv meɴ at nyta. þat er sialfir lata af. þo er rett at nyta þott eigi lati sialfir af. ef maþr veit hvat verþr. hvart sem fersk i vavtnvm. eþa drepa skriþvr. eþa hriþir. eþa hvatki er þvi verþr. þes er maþr veit. þa scal þat fe nýta nema svidda verþi. oc gefa af iɴ .v. lvt af ollv fe nema maþr sæfi. Hafa gefit a .vij. nottvm envm næstvm. þaþan fra er fe fór af. innan hrepsmavɴvm þeim er eigi eigv þingfarar[2] kavpi at gegna. Sekr er hann vm .iij. morkvm ef hann gefr eigi sva. Kalf scal ala .iij. netr. þo er rett at nýta hann. þott hann se fyrr skorinn. ef honvm er matr gefinn. oc gefa af inn .v. lvt. þat fe er eigi ætt. er maþr veit at manz bani verþr. Ros eigv meɴ eigi at eta oc hvnda. oc melracca. oc kottv. oc en engi kló dýr. oc eigi hræ fogla. Ef maþr etr þav dýr. er fra erv skilð.

a) = A. M., c. 32.

1) *Synes først at være blevet skrevet* manoþr, *men derefter med samme Haand forandret.*

2) *Rettelse for* þingfar.

oc varþar honvm þat fiorbavgs garþ. (s. 15, b.) [a] Þeim manni er skyllt. at fasta lavgfavstvr er hann er .xii. vetra gamall at svmar malum aþr. eigi scal honvm vetr telia ef hann er sva aliɴ at neccver nott er af vetri. Maþr a at halda logfostv sinni. vnz hann er siavtavgr. heill maþr a at fasta log fostv. enn eigi sa er sivkr er. Yngri maþr eɴ .xii. vetra. eɴ ellri eɴ siav togr. era skylldr at fasta nema vili. konv þeirri er eigi skylt at fasta. er. barn hefir kvikt iquiþi. kona sv er eigi til faustv talit. er barn hefir abriosti. ena fyrstv langa favstv. hafa a hon barn a briosti til ennar .iij. langa fostv. eigi scal þat lengr standa fyrir logfavstv þeirra. eɴ eina föstv. Jafn skyllt er þeim mavɴvm at varna við kiotvi a fostv tiþvm. sem hinvm er til fostv erv talþir.[1] Sa maþr er varðveitir inn vnga maɴ. eþa inn ovitra. oc létr hann eta kiot a faustv tiþvm. eþa ö æti. þott eigi se fostv tiþir. oc varþar honvm sva við log sem hann æti sialfr. eɴ ecci hinum er etr. ef hann atti eigi vit til at sia við. Ef maþr berr i mat manz. þat er eigi er ætt. oc vill hann gera til haþungar honum. oc varþar honvm fiorbavgs garþ. eɴ ecci hinvm er etr.

17. vm föstu tiþer

[b] Sᴇᴛo mavnnum er skylt at fasta vm engi verk. oc eigi verk mavɴvm. þeim er i engi verki erv. oc eigi þeim maɴi er smala rekr heim. oc eigi þeim er avɴvngs verc viþr. fyrir bve manz. Þat erv avɴongs verk. ef maþr viþr hvern dag þat er bvandi vill. Eigi scal setv maðr lavpa til verks ef hann skylldi fasta. til þess. (s. 16, a) at hann scyli þa heldr matazk eɴ aþr. Saman kemr lavgfasta með

a) = A. M., c. 33.
b) = A. M., c. 34.

1) *Rettelse for Membranens:* er eigi erv til fostv talþir, *hvilken Læsemaade vilde forstyrre Sætningens Mening, og derfor udentvivl bör tilskrives en Afskriverfeil.*

ollvm monnvm. þa er imbro daga uika hefzk vpp a havst. vnz liþr pettars messo a sumar. Sa maþr er hann scal fasta. hann scal hafa etit mat sinn fyrir miþia nott. þa er hann fastar vm daginn eptir. oc mataz eigi aþr liðr nón. Sva scal oc næternar varna við kiotvi. þer er log skylt er at fasta sem vm daginn. þa scal nott vera a haust. oc a vetr er eigi ma sia dag. oc veri hann þar. er hann mætti sia í haf vt i veþri skylavsv. þa scal nott vera a sumar er sol gengr vm norþr ætt. þat er norþr ætt. er sol er komin i becia ætt norðrs oc vt norþrs. oc til þess vnz hon er komin i becia ætt nordrs oc lannorþrs. Þa er maþr fastar vm nott scal hann hafa þurran[1] mat. þat er þvrr matr. gras oc alldin. oc iarþar avoxtr allr. þat a maþr oc at eta. ef hann fastar. fiska allz kyns. oc hvala. aþra enn rosmal oc sel. þat scal eta þa er kiot ætt er. Ros hval scal eigi eta. oc ná hval. oc ravþ kembing. [a] Þat er mælt vm sakar þer allar er nv erv talþar i kristinna laga þétti at þeim sokvm scal stefna heiman. oc queþia til heimilis bva ix. a þingi þess manz er sottr er. vm skoggangs sakar. oc fiorbavgs sakar. nema maþr hafi stefnt vm fiolkyngi. þar scal queþia til .xij. quiþar. goþa þann er sa er i þingi með er sottr er. enn vm .iij. marka sakir oc vtlegðir. þar scal queþia til heimilis bva .v. þess manz er sottr er. Sva settv þeir ketill byskop. oc thorlakr byskop. at raþi ozorar erkibyskops. oc sæmundar oc margra kenni (s. 16, b.) manna annarra kristinna laga þatt sem nv var tínt oc vpp sagt.

18. nymæli kuanfang manna

[b] Þat var nymeli gort þa er magnvs gizorar son var byskvp orþinn. at nv er logskyllt at fasta. nætr þer .viij. er

a) = A. M., c. 35.
b) = A. M., c. 44.

1) *Afskriveren synes først at have skrevet* hvitan, *men derefter forandret dette.*

aþr *voro* eigi log skylld*ar*. eirr er iola nott. onnvr pascha nott. iij. *fyrir* vp*p*stigning*ar* dag. iiij. *fyrir* huitz sunnv dag. oc miþuikv nætr .iiij. vm langafostv. þer er eigi *voro* aþr logteknar. Þ*at* v*ar* annat nymæli. at iafna ætt *scal* byGia. sifiar oc frændsemi. at .v. maNi hvartveGia. þ*ar* sem hiúskap*ar* raþv*m* *scal* raþa. oc *scal* þ*ar* er frendsemi er at .v. maNi giallda ena meiri tiund. eN þ*ar* er frendsemi er at .v. maNi oc .vi. *scal* gialda .c. alna. EN þ*ar* er at .vi. maNi er hv*ar*t tveGia. *scal* gialda .x. avra. þa liGr ecki fe gialld a þa*þ*an f*ra*. þott hivskap*ar* raþv*m* se raþit. þ*at* v*ar* fornt laugmal þ*ar* er .iij. bræþra er með moNv*m* at frendsemi. at þ*ar* skylldi ti*l* ömegð*ar* leGia .x. avra. eN nv er þ*at* af tekit.

19. miss*er*is tal.

[a] EN fimti dagr vikv *scal* v*er*a *fyr*str i svm*ri*. þa*þ*an *scal* telia .iij. manvðr .xxx. nát*t*a. oc nætr .iiij. ti*l* mið sumars. EN f*ra* miþiv svmri *scal* .iij. manvþr. xxx. natta. ti*l* vetrar. Lavgar dagr *scal* *fyr*str v*er*a i vet*ri*. eon þa*þ*an f*ra* *sco*lo v*er*a .vi. manvðr .xxx. nat*t*a. ti*l* sumars. eN .x. vikvr *sco*lo v*er*a af svm*ri* er meN koma ti*l* alþingis. Dagr *scal* fyR koma allz misseris tals eN nott. Lög oll *sco*lo v*er*a sogð vp*p* a þrimr sumru*m*. *scal* þa logsogv maþr af he*n*di bioþa lavgsogvna. Nymæli ecci *scal* v*er*a lengr raþit eN .iij. sumur. oc *scal* at logb*er*gi. (s. 17, a.) it *fyr*sta sumar vp*p* segia. a uarþingu*m* helgoðv*m* eþa leiþum. Lavs erv oll nymæli ef eig*i* uerþa vp*p* sogð it .iij. huert sumar.

---

a) = A. M., c. 45.

þing skapa þattr.

20.

[a] Þat er mællt i logvm vorv*m*. at v*er* sc*o*lom .iiij. eiga fiorþvngs doma. sc*a*l goþi hverr nefna mann i dóm. er fornt goþorð hefir oc fvlt. enn þav erv fvll goþorð oc forn. er þing v*o*ro .iij. i fiorþvngi hverivm. enn goþ*a*r .iij. i þ*ing*i hv*e*riv. þa v*o*ro þing ö slitin. Ef goþorð erv smæra deilld. ôc sc*o*lo þ*ei*r sva ti*l* skipta er hlvt h*af*a af fornvm goðôrþvm. at s*v*a se nefnt sem nv er talit. þa erv fiorþungs domar fvllir. Þ*at* er mælt at domar sc*o*lo i dag v*er*a nefnðir eþ*a* raþnir. sc*a*l goði hv*er*r nefna sinn þriþivngs mann i dóm. nema h*ann* hafi logrettv manna lof ti*l* annars. Scal karl mann .xij. vetra gamlan. eþ*a* ellra nefna i dóm. þann er f*y*r*ir* orði eþa eiþi kann at raþa. frialsan mann oc heimil*is* fastan. Þann mann sc*a*l eigi nefna i dóm. er soknar aþili er. eþa varnar aþili. eþa h*ann* hefir sok handselda. eþa vorn handselda. sva at nv se bvin ti*l* þings. Þann mann sc*a*l eigi i dom nefna. er eigi hefir mal nvmit. i barn æskv. a danska tvngv. aþr h*ann* hefir v*er*it .iij. vetr a íslandi. eþa lengr. Ef sa m*a*þr lætr i dóm nefnaz er nv v*a*r fra skiliðr. eþ*a* selr h*ann* avðrvm manni sokina. af þ*v*i at h*ann* vill lata i dóm nefnaz. oc verðr h*ann* vtl*agr* vm þ*at* (S. 17, b.) iij. morkvm oc o nyt mal h*ans*. söknir eþa v*a*rn*ir*. ef h*ann* atti. nema h*ann* geti þann quið.

---

a) = A. M., Þingscapa-þ., c. 1.

at h*ann* visi eigi at sakar v*oro* bvnar a hond h*onvm*. Ef goþi nefnir þaN maN i dóm er *fra* v*a*r skiliþr. eþa nefnir i annan dom eN h*ann* hafi hlotit. oc er h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at* hv*a*rttveGia iij. mo*rkvm* oc or goþorþi. nema h*ann* geti þan*n* q*ui*þ. at h*ann* vissi eigi at hin*n* hefði sok. e*þa* vorn handsellda. e*þa* h*ann* ve*r*i söknar aþili. e*þa* varn*a*r. At logb*er*gi *sca*l stefna goðanv*m*. oc *queþia* h*eimilis* b*va* h*an*s oc a hv*err* at sekia þa sok er vill. Goþi *sca*l ganga i hamra skarð. oc setia niþr þ*a*r domanda siN. ef h*ann* vill dóm nefna. oc nefna s*er* vatta .ij. eþa fleiri. nefni ec i þ*at* vætti. at ec nefni þeNa þegn i dóm. oc nefna hiN a nafn. at døma v*m* sakar þær allar er her koma i dom þeNa. oc log skylda h*ann* ti*l* v*m* at døma. oc byð ec ti*l* sakar søkianda. oc sakar ve*r*ianda. at ryþia dom þeNa. oc aN ec h*onvm* i setv i dómi. nema logrengð rett ko*m*i ti*l*. þa fø ek aNan rettan i stað h*ans*. ef h*ann* er or numiN at lavgv*m*. oc qveþa a i hv*er*n dóm h*ann* nefnir. oc nefni ec logdóm. Dom*a*r *sco*lo vt f*a*ra þvatt dag oc v*er*a vti ti*l* hrvþning*a*r. vnz sol kemr a þing voll. d*r*ottins dag. Ef þa ma eigi ganga þvrt i holmiN. [1]

21. vm lysingar

[a] MEN *sco*lo i dag oc a morgi*n*. lysa sak*a*r þer allar. er ti*l* fiorþvngs doms *sca*l. enda er jafn rett at lysa an*n*an dag uikv ef meN vilia þ*at* i þingskopv*m* hafa. Oc sva ef meN uilia. lysa v*m* tiund*a*r mal. þ*ei*r meN er ti*l* þ*eirra*r

a) = A. M., c. 2.

1) *Da Ordene* Ef — holmiN *neppe give nogen god Mening ved at forbindes med den foregaaende Sætning maae samme udentvivl antages at være Begyndelsen af en Bestemmelse, hvis Slutning Afskriveren har udeladt, saaledes som vi ville finde hyppige Exempler paa i det følgende.*

soknar ero teknir. (s. 18, a.) eþa aþilia erv. eþa *þeir* er af þeim h*af*a tekit. þa s*co*lo *þeir* meɴ eigi h*af*a siþaʀ lyst eɴ nv er talit. Eɴ aþrir meɴ eigv at lysa. vm tivnd*ar* mal vnz dómar *far*a vt. Ef m*aþ*r vill lysa sok a hond maɴi. h*ann* sc*a*l nefna. ser vatta .iij. eþa fleiri. nefni ec i þ*at* vætti. at ec lysi soc a hond h*onv*m. oc nefna hiɴ a nafn. oç qveða a sokina. oc s*v*a hvat h*ann* telr h*onv*m varþa. h*ann* sc*a*l lysa at logbergi sva at meiri lutr m*ann*a se hia. oc logsogv m*aþ*r. oc lysa loglysing. oc handselda sok ef s*v*a er. oc lysa ti*l* fiorþvngs doms. geta sc*a*l þ*ess*. ef sv er savk er h*ann* lysti f*yrr*a sumar.

22. at sp*yr*ia at þi*n*gfesti m*ann*a.

[a] Meɴ eigv at spyria at þingfesti maɴa. þ*eir*ra er meɴ uilia sokia her a þingi. oc spyria i dag. e*þa* a morgin ef meɴ uilia dom ryþia. enda er rett at spyria. vnz dom*ar* fara vt til soknar. Sa maþr er h*ann* vill vita þingvist annars. h*ann* sc*a*l nefna s*er* vatta. nefni ec i þ*at* vetti sc*a*l h*ann* que*þa*. at ec spyr bondr alla i heyranda hlioþi at laugb*er*gi. hv*err* log grið hafi handsalat ɴ. ɴ. er mic þ*at* und*ir* frett þ*eir*ri. at ek vil vita hv*er*ia bua ec sc*a*l que*þia* ti*l* sakar þ*eir*rar er ec hefi hofþat a hond h*onv*m. spyr ec log spurning. H*ann* sc*a*l nefna vatta at svorv*m*. þeim er verþa. Ef m*aþ*r gengr við heimilis fangi þ*ess* m*an*z er h*ann* spurþi at. oc s*v*a þott engi gangi við. H*ann* sc*a*l eɴ nefna vatta. i þ*at* vetti. at ec spyr goþa alla. i heyranda hlioþi at logbergi. hv*err* s*er* keɴi ɴ. ɴ. at þing man*n*e eþa þ*r*iþiungs m*ann*e. (s. 18, b.) er mic þ*at* vndir frett þesi. at ek vil vita i hvern fiorþvngs dom ek sc*a*l sekia soc a hond h*onv*m spyr ec logspurning. H*ann* sc*a*l

a) = A. M., c. 3.

nefna vatta at svörv*m* þeim er verþa. En ef m*aþ*r gengr við þing festi þ*ess* manz. er at v*a*r spvrt. þa a h*ann* at segia i þaɴ dom sok sina. er sa goþi er i fiorþvngi. er i gegn geck þingfesti h*an*s. H*ann* a þaɴ goþa at q*ue*þia .xij. quiðar. ef sv sok er. er .xij. q*ui*þ*r* ke*m*r ti*l*. þo er rett at h*ann* spyri h*ann* sialfan at griðfangi sinv. oc þing vist siɴi. oc v*er*þr þ*at* jafn fullt. sem þa er goþi gengr við þingfesti h*an*s. Rett er at goþi gangi við þingfesti h*an*s. meþan eigi erv hlutaþar fr*a*msögv*r* saka. enda se eigi aþr qvatt .xij. quiþ*a*r. enda er jafn rett at ganga við þi*n*g festi m*an*z með vatta. þott eigi se at logbergi ef h*ann* fiþr hiɴ sialfan. Ef m*aþ*r hefir spvrt maɴ heimilis fangs. oc þingvist*a*r i heraþi. oc þarb eigi sa spyria a þingi. þ*ess* maɴz þinguist*a*r er h*ann* spurþi vel lavst i heraþi. Ef m*aþ*r hefir stefnt maɴi f*yrir* fardaga. þ*ei*rri sok er .xij. quiþr fylgir. oc hafi h*ann* eigi spurt h*ann* þing uistar i heraþi. enda se stefnt at heimili h*an*s. þa sc*a*l h*ann* spyria þing uistar h*an*s a þingi. v*m* þan*n* fiorþvng. er sa atti heimili þa er h*ann* stefnþi. oc spyria goþa alla at logbergi. hv*err* ser kendi þaɴ maɴ f*yri*r fardaga. at þing maɴi eþa þriþivngs m*anne*. er mik þ*at* vndir frett þ*ei*rri. at ec vil vita. hv*er*n goþa ec sc*a*l queþia .xij. qviþar. v*m* sok þa er ec hefi stefnt h*on*v*m*. spyr ec logsp*v*rning. (S. 19, a.) Hvarvetna þ*ess* er maþr spyʀ logspvrningar annaɴ. eþa sva þo at ha*n*n spyri fleiri. þa sc*a*l m*aþ*r nefna s*er* vatta. at spurningv. oc at suorvnv*m* oc sva þo at öngv se svarat. Vm sakar þer er meɴ lystv. fyrra sum*a*r hingat ti*l* söknar. eþa stefndu f*yrir* fardaga s*v*a at þ*ei*r vissv eigi heimili. þar sc*a*l at þ*v*i spyria. hv*err* s*er* kendi þaɴ maɴ fyʀa svm*a*r at þi*n*gmaɴi. nema h*ann* sp*y*rþi þa. Þ*a*r er eigi er uið gengit þingfesti manz. sc*a*l sokina segia i þaɴ fiorþvngs dóm. sem aþiliɴ er i fiorþ-

vnginv*m*. Ef eigi er gengit vid heimilis fangi manz þes er bva *quiþr* fylgir sokiNi. þa *scal* *queþia* ti*l* h*eimilis* *bva* *þess* er aþili v*ar* frvmsakariN*ar*[1]. oc sva þ*ar* er eigi er gengit vid þingvist m*anz*. *eþa* heimil*is* fangi. *eþa* sva ef m*aþ*r svarar eigi þ*ar* er m*aþ*r er sialfr spurþr. *eþa* s*v*a þo at h*ann* svari loguillv. eN þ*at* er logvilla. ef m*aþ*r svar*ar* oþrv eN er. *eþa* þegir h*ann* vid. Ef m*aþ*r er spurþr þingvist*ar*. oc svar*ar* h*ann* oþro eN er. oc varþ*ar* þ*at* vtl*egþ*. enda er rett at q*ueþia* þaN maN .xij. quiþ*ar*. er h*ann* lætzk v*er*a iþingi með. enda s*cal* doma s*v*a. sem a h*ann* se boriN quiþriN. ef hiN heldr. hvartz hiN fiþr vid. at h*ann* se eigi þ*ar* i þingi. eþa letzk h*ann* eigi h*af*a goð orð. Þ*ar* at[2] eins er þavrf at spyria i aNat siN. at þingfesti manz. ef h*ann* hefir spvrt h*ann* f*yrir* þi*n*g. enda komi sa eigi ti*l* þings. er h*ann* q*uaz* v*er*a iþingi með. *eþa* igegn gecc ef h*ann* spurði it f*yr*ra sumar. þa a h*ann* at spyria. hv*err* með goþ orð þ*at* fari. Ef meN hafa eigi gengit vid þingfesti þ*ess* manz er at v*ar* spvrt. f*yrr* eN domar fari vt. *eþa* vid heimil*is* fangi. *eþa* s*v*a ef (S. 19, b.) maðr svarar einvgi. þ*ar* er h*ann* er spvrðr sialfr. eþa sva þott h*ann* svari logvillv. enda uili h*ann* þ*at* h*af*a ti*l* varnar f*yrir* sik. eN hin*n* segi i annan dom sokina eN koma eigi. *eþa* annaR goþi beri .xij. quið um hann. eN sa er i þingi með. eþa eigi hafi h*ans* heimilis buar borit v*m* h*ann*. Ef sa atti ti*l* at koma. þa s*cal* sokiandiN lata bera vetti þ*at* i dóm þaN er sokin er i sott. er h*ann* spurði at þingfesti h*ans*. *eþa* at heimilis fangi. en*n* þav auN*vr* er h*ann* nefndi. at eigi v*ar* vid gengit. *eþa* s*v*a ef h*ann* hefþi nefnt at loguilloNi. Ef m*aþ*r

---

1) *I Haandskriftet* frvmsakariN*ar*.

2) *Rettelse for* er.

spvrþi at þ*v*i hv*a*r h*ann* er i þingi. oc veit h*ann* ei*gi*. oc svarar h*ann* s*v*a rett. at h*ann* svari at ec em a vist með h*onvm* oc nefna bvaɴdaɴ. Ef m*aþ*r er spurþr at þ*v*i hvar h*ann* er i þingi. oc eigv fleiri meɴ goþorþ þ*at*. er h*ann* fylg*ir*. eɴ eiɴ. oc svar*ar* h*ann* þo rett. at h*ann* svari s*v*a. at ec em i þingi með þeim[1] þ*eir*ra sem goð orð hefir. oc nefna þa er lut eigv i þ*v*i goðorði. Ef goþi gengr vi*ð* þingfesti h*an*s. þa er h*ann* er spurþr. eɴ hiɴ se eigi i þ*in*g*i* með h*onvm*. oc er h*ann* vm þ*at* vtl*agr* .iij. mo*rkvm* oc or goðorþinv. nema h*ann* geti þaɴ quið. at h*ann* hefði þ*a*r v*er*it i þingi. oc væri s*v*a fariɴ abravt at h*ann* visi eigi. þa versk h*ann* sokinni. Ef goþi dylsk vi*ð* þingfesti þ*ess* m*an*z er i þ*in*g*i* er með h*onvm*. oc verþr h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at* .iij. mo*rkvm*. oc or goð orþi sinv. nema h*ann* geti þaɴ quið. at hiɴ hafði s*v*a f*a*rit i þing at goþiɴ uissi eigi. Lysa s*cal* ti*l* f*ra*mfærslo o maga meþan domar erv vti.

23. hv*er*so goð*a*r s*co*lo k*om*a ti*l* þi*n*gs.

[c] Goþ*a*r all*ir* s*co*lo koma ti*l* þings .v. d*ag* vikv er .x. uikur erv af sumri aþr sol. (s. 20, a.) gangi af þinguelli. eɴ ef þ*eir* koma eigi s*v*a. þa erv þ*eir* vtl*agir*. oc af goðorþi sinv nema navþsyniar beri ti*l*. ef þ*eir* koma eigi. Samþings goþ*a*r eigv at raþa þ*v*i hv*er*r með goþ orð s*cal* fara. oc vp*p* taka þriþiungs maɴa. þ*ess* ɢoþa er heima sitr.

---

c) = A. M., c. 4.

---

1) *Dette Ord er tilføiet, som nødvendigt.*

Þingheyiendr scolo koma en .v. dag vikv til þings. oc fara til bvþar meþ þeim goþa er þeir erv iþingi meþ. oc scal hverr þeirra hafa tialld. vm þvera bvð. Þa scal hver þeirra taka þing farar kavp. enn gialda eigi. enda er hver þeirra þing heyiandi. bæþi vm sin mal oc anara manna. Goþin er þa skyldr at fa honvm bvðar rúm. ef hann fær honvm eigi. oc varþar þing maninvm eigi við lög. at hann fari til annarar bvþar. oc a hann þo at heimta þingfarar kavpit. Nv kemr maþr eigi til aunduerz þings. enda komi hann drottinsdagin fyrra i þingi. oc er sa þo þingheyiandi. beþi vm sin mal oc annara manna. oc scal hann eigi giallda þingfarar kavp. enda scal hann eigi taka. oc scal hann eigi fara af þingi fyrir þinglausnir. nema lofat se. ef hann fer. oc varþar honvm fiorbavgsgarþ. Rett er at hann taki þingfarar kavp ef hann gengr i doma. eþa berr quiþv. Rett er at nefna þa men i dom er til þings koma. fyrr en domar se nefndir. Þeir men allir er sakar hafa at sekia. eþa veria. eþa men ero qvaddir þingfarar. at þeir scolo koma drottins dag in fyrra i þingi. Ef þeir koma eigi sva. þa erv ö nytar sakar þeirra. oc sva varnir. þær er þeir bera fram. enda uirþaz einskis vætti þav er þeir bera. ef þeir voro heiman qvaddir. Ef maþr kemr siþarr en drottins dag in fyrra i þingi. (s. 20, b.) oc er sa eigi þingheyiandi. hvartki vm sin mal ne anara manna. oc scal hann riþa af þingi þa er hann vill. oc scal hann giallda þingfarar kavp. en eigi taka. Men scolo sva gialda þingfarar kavp sem þeir erv a sattir i þriþivngi hveriom við goþan. Þingheyiendr scolo eigi vera vm nott af þingi eþa lengr. Þa erv þeir af þingi. er þeir erv or þingmarki. Fara eigv men vm daga. at leita hrosa sina. sva at eigi dveli þat gogn fyrir mavnvm. eþa dom nefnv fyrir goþum.

ef h*ann* vill þa i dóm nefna. e*þa* h*a*f*a* þa i noccorv*m* logskilv*m* með s*er*. En ef þ*ei*r f*a*ra oc er þ*at* þings afglopv*n*. oc v*ar*þ*ar* f*iorbavgs*G*ar*þ. Bendr erv þingheyiendr. oc goþ*ar*. oc þ*ei*r me*N* er þingfarar. oc gagna erv heima*n* q*u*add*ir*. Ef þing heyiendr f*a*ra eigi ti*l* bvþ*ar* með goþa þeim er þ*ei*r erv i þingi með. oc vill goþi*N* sekia þa v*m*. oc sc*a*l h*ann* stefna h*on*v*m* at logbergi. oc lata varþa .iij. m*ar*k*a* vtl*eg*þ. oc stefna þ*ar* ti*l* doms. Ef hi*N* reþr at hlavpa or þ*ri*þiungi goþans f*yrir* þ*at* er h*ann* v*ar* sottr. þa v*ar*þ*a*r h*on*v*m* .iij. m*ar*k*a* secþ við goþa*N*. oc sc*a*l þ*ei*rri sok stefna heiman. oc q*ue*þ*ia* h*eimilis* b*va* .v. a þingi þ*ess* m*anz* er sottr er. hvart sem h*ann* føri af þ*v*i abraut. e*þa* eigi.

24. v*m* lögb*er*gs[1] gö*n*go

[a] Ver sc*o*lom fara ti*l* logbergs a morgin. oc føra doma vt. ti*l* hrvþning*a*r sv*a* it siþarsta at sol se a gia hamri. envm vestra. or logsogv manz rvmi ti*l* at siá. a logbergi. Laugsogv m*a*þr sc*a*l f*y*rstr vt ganga. ef h*ann* hefir heilindi ti*l*. þa eigv goþ*a*r at ganga með domendr sina. ef þei*m* er meina laust. ella sc*a*l hverr þ*ei*rra. geta ma*N* f*yrir* sik. þa sc*a*l goþi setia niþr domanda si*N*. oc sc*a*l hvers þ*ei*rra forrað iafn rett er þa er ti*l* teki*N*. Logsogv m*a*þr (s. 31, a.) sc*a*l raþa oc at q*ue*þ*a*. hvar hvergi domr sc*a*l sitia. oc sc*a*l logsogv m*a*þr lata hringia ti*l* doma út færslv. þeim er rett sakar at sekia. oc veria. er her erv komnir drottins

a) = A. M., c. 5.

1) *Rettelse for* löbergs.

dag iɴ f*y*r*r*a i þingi. eɴ oengum þeim er siþaʀ kemr. nema þ*ei*r atburþir verþi. at sakar gerþiz *sva* siþarliga. e*þa* up*p* q*u*emi. at þ*ei*r mætti eigi komaz f*yrr* ti*l* þings. eɴ ept*ir* drottins dageɴ. oc verþa þ*ei*r meɴ þo saka sokiendr. oc þingheyiendr *vm* þav mal oll er þ*ei*r hofþv með at f*a*ra. ef þ*ei*r q*u*omv sva snemma. at ganga metti fyʀ ti*l* q*u*eþia en*n* domar feri vt. þeir eigv eigi doma at ryðia vm sin mal.

25. dom ruðning

[a] Sᴀ m*a*þr er h*ann* vill dom ryþia. h*ann* sc*a*l ganga þ*a*r at. er sa m*a*þr sitr i dómi er h*ann* vill vr ryþia. oc mela sva at h*ann* heyrþi. e*þa* goþi sa er h*ann* nefndi idomiɴ. eɴ ef hvargi þ*ei*rra er þ*a*r. oc er h*onv*m þo rett at mela rvþningar malvm. þars h*ann* hyɢr at sa maþr hafi setit. er h*ann* vill or domi ryþia. oc verþr h*onv*m þo rett at fara þ*v*i mali. þott h*ann* kynni varla. þ*a*r at iafnt er rvm hins hafði v*er*it. Saka sokiendr oc veriendr saka sc*o*lo dom ryþia ef þ*ei*r vilia. oc viɴa eiþa at. Ef m*a*þr vill dom ryðia. oc sc*a*l h*ann* nefna s*er* vatta. Nefni ec i þ*at* vætti. at ec viɴ eið at *krossi* log eið oc s*egi* þ*at* ɢuþi. at ec mvn *sva* rengia maɴ or domi. sem ec hygg saɴazt oc rettast oc hellzt at logvm. Ef h*ann* (S. 21, b.) vill [1] eigi optaʀ eid vinna. þa sc*a*l h*ann* þ*at* lata fylgia. at ec mun sva sakar sokia sc*a*l h*ann* queþa. oc ueria. oc uitni. oc uætti bera. oc aull logmæt skil af hendi leysa. þav er undir mi*c* koma. meþan ec em a þuisa þingi. Maþr sc*a*l

a) = A. M, c. 6.

1) *Tilføiet.*

hefia frændsemis tolv at breþrvm [1]. eþa at systkinvm. eþa at systrum. oc scal telia kne rvnvm. unz þar kemr. er sa maþr er. er i dömi sitr. oc sa maþr er þar er aþili er soknar. eþa uarnar. Ef sa maþr talþi frændsemi. er firnari er aþilia sakar. eþa uarnar aþilia. en næsta breþra. þa þarf hann eigi anara manna. at leggia vndir þegnskap sin. at sana frændsemis tolv. Ef maþr telr sva at hann var ein. eþa anar. oc er hin eigi þa skylldr at risa or domi. Ef maþr telr rangt. eþa ber liuguitni a alþingi. oc varþar þat scógang. ¡ Við þa scal ryþia er sakar aþilia ero. Rett er at huer er vill queþi biargquiþa þeim manne. er fyrir socum er hafþr ef sa er eigi a þingi. oc hafi sa aungum mani selda vorn. fyrir sik. Eigi scal maþr [2] dom ryþia sa er eigi hefir vorn tekna af þeim er sottr er. en ryþia scal hann quiþv alla sem hann vill. Jafna ravþning eigv hvarirtvegio. þeir er [3] sekia oc hinir er veria. Næsta bræþra eigv upp at risa or domi. oc nanari men at frendsemi. oc at socum. oc ná mágar .iij. ef maþr a dottvr manz. eþa systur. eþa moþur. hvár sem annars frendkonv á. sa maþr er í domi sitr. eþa aþili. Guþsifia .iij. eigv or domi at risa. ef annarrtvegi. (s. 22, a.) hefir halldit auþrvm undir primsignvn. eþa undir vatn. eþa undir byskups hond. eigi scal ryþia at guþsifium við sialfan sik. Men scolo nefna ser vatta. at þvi vetti. at ec leg þat undir þegnscap min. at su er frændsemis tala. son oc rett með þeim. oc nefna þa baþa er or domi scal ryþia. oc aþilia. Ef hann ryþr at mægðum. at ec leg þat undir þegnscap min. at su er [4] megð með þeim. at hann a þa konv

---

1) *Rettelse for* breþvm.

2) *Ordene* scal maþr *ere tilföiede.*

3 & 4) *Disse Ord ere tilföiede.*

eþa atti. er ec vissa. þa uerþr *honvm* þo þegn scapar lagning rett. at hiɴ se skiliþr við konuna. enda erat *honvm* þa scyllt at risa or döminu*m*. Þ*a*r er m*aþ*r uill ryðia dom at guþsifium. oc *sca*l h*ann* þ*at* þ*a*r und*ir* þegnscap siɴ leggia. hveriar guþsifiar með þeim erv. aþilia. oc domanda. oc nefna huarn þ*eir*ra. Ef at sokv*m* *sca*l dóm ryþia. h*ann* *sca*l telia frændsemi með þei*m* er i domi sitr. oc með veganda. oc með aþilia. oc hinum vegna. oc leɢia þ*at* v*n*d*ir* þegnscap siɴ. at sv er frendsemis tala[1] soɴ. oc rett. með þeim huaru*m*tueɢiv*m*. er nv er talit. eɴ þær sakar með þeim. aþilia. oc hinv*m* er idómi sitr. oc nefna hvarntveɢia þ*eir*ra a nafn. Við þaɴ maɴ *sca*l at sokum ryþia. er koriɴ er ti*l* veganda at laugum. eɴ eigi við fleiri meɴ þott at uigi hafi verit. Ef sa er eigi rettr teliandi. er und*ir* þegnscapiɴ lagði. þa *sca*l h*ann* h*a*fa .ij. m*e*ɴ aþra er þ*at* legði vndir þegnscap siɴ. at su er frendsemis tala soɴ oc rett. er hiɴ talði. oc nefna h*ann*. Saɴaþar m*e*ɴ *sco*lo eiþa uiɴa. þa er þegnskap*a*r lagni*n*g (S. 22, b.) eigv at fylgia *sca*l sua sannaþar m*e*ɴ vanda at frendsemi við aþilia. at þ*eir* se firnari eɴ næsta broþra. h*ann* a at nefna vatta. at ec nem þik or domi. oc nefna h*ann*. af þ*v*i at nv er laugrengð rett ti*l* komin. oc queþa a huart h*ann* nemr h*ann* or sinu or nami. e*þa* annars manz. Ef h*ann* uill eigi or domi risa. oc uill þo sitia kyʀ. oc er þ*at* þings af glopun oc varþ*a*r þ*at* *fior*b*a*v*g*s*ɢ*a*rþ*. Þa *sca*l h*ann* veria h*onv*m lyriti isetuna. Ef hann gvþiɴ hef*ir* eigi sialfr a heyrt a hrvþning h*an*s. ne sa er or er ruddr. þa *sca*l ganga ti*l* buþar goþans oc segia h*onv*m þ*at* at h*ann* hefir rengþan þriþiungs maɴ h*an*s or domi. oc queþa a domiɴ. oc nefna hiɴ a nafn. oc nefna foþur h*an*s. eþa mo*þvr*. Ef goþiɴ uill eigi tr*v*a. at h*ann* hafi h*ann* rett rengþan. þa er

---

1) *Tilføiet.*

ryþiandiɴ skylldr at mæla þeim malvm ollvm *fyrir* goþanvm. er *hann* melti þa er *hann* rudd*i* hiɴ or domi. nema *hann* þurfi eigi eið at viɴa. Ef *hann* nair eigi at ganga i buð iɴ. þa *scal* hann mela *fyrir* buðar durum. sva at hiɴir heyri iɴ. Ruðningar malum *scal* mela. þ*a*r er þ*ei*r koma framarst. ef þ*ei*r na eigi at ganga ti*l* buþar. Ef þ*ei*r ganga i buð iɴ. oc eigu meɴ uið þa lyrit nemar sacar. þ*ei*r er þ*a*r erv bvðfastir. þa eigv þ*ei*r ut at ganga. oc sa f*y*rstr er efstr gecc iɴ. Ef goþiɴ lof*a*r ryþiandanum. at mela eigi ruþning*a*r malum. i aɴat siɴ. þa *scal* ryþiandiɴ. nefna uatta. at lofinv. enda er goþiɴ skylldr. at nefna annan idómeɴ þeg*a*r. sva at ryþiandiɴ siai ef *hann* vill. vorð hallda ti*l*. (s. 23, a.) Ef ryþiandiɴ sa eigi huern goþiɴ nefnði[1] i dóm. i aɴat siɴ. oc er goþiɴ skyldr at segia ryþiandanum. hvern *hann* nefnði i dóm. ef *hann* spyʀ. oc nefna domandaɴ. oc *sva* fo*þvr* *hans*. e*þa* mo*þvr* ef þav v*or*o islendzk. Ef goþiɴ vill eigi segia. þa *scal* ryþiandiɴ nefna *ser* vatta. i þ*at* vætti *scal* *hann* q*ue*þa. at ec beiþi þic. oc nefna goþaɴ. at segia hv*er*n þv nefndir i dóm. oc q*ue*þa a domiɴ. beiþi ec þic laugbeiþing. Ef goþiɴ gerr eigi segia. oc verþr *hann* vtla*gr*. oc or goþorþi sinv. Ef *hann* fiþr eigi goþaɴ. þa *scal* *hann* beiþa at rumi *hans* oc segia hvar *hann* er i buð. Ef goþiɴ forþazk fund *hans* ti*l* þ*ess* at hiɴ verþi eigi viss. hvern *hann* hefir i dom nefnðan. e*þa* dvelr dom nefnv ti*l* þ*ess*. at þa uerþi færi[2] ruddir. þa varþar h*onv*m vtle*gþ*. oc or goþorþi sinv. Þ*a*r er meɴ ryþia doma. oc er sa þo skyldr at risa or domi. er or er nvmiɴ. ef rvþningar malum er mællt. at

---

1) *Rettelse for* nefði.
2) *I Membranen:* at þa uerþi færi verþa.

logum. þott rangt se undir þegnscap folgit. nema þ*ar* er meɴ leɢia magsemþ þa undir þegnskap siɴ. er sa er sciliþr við konvna er i dominv*m* sitr. þa sc*a*l goðiɴ ganga vt oc nefna mann i dom. oc sc*a*l h*af*a nefnðan aþr sol er komin a þingvoll. ef raþ rvm er at þ*v*i. Ef goþiɴ hefir eigi þriþiungs maɴ ti*l*. at nefna i dóm. oc ganga rvþning*a*r s*v*a at þa sc*a*l h*ann* beiþa goþa. þa er goþorð hafa iþ*v*i þingi. at fa h*onvm* þriþiungs maɴ siɴ. oc nefna i domiɴ. h*ann* er skyldr (s. 23, b.) at fa h*onvm* ef h*ann* hefir ti*l*. Ef annaʀ þ*ei*rra hef*ir* ti*l*. eɴ annaʀ eigi. þa er sa skyldr ti*l*. at fa h*onvm* er ti*l* hefir. oc ero þ*ei*r scyldir at ganga i dom. s*v*a sem sa goþi nefnði h*ann* i. er h*ann* er i þriðiungi með. eɴ ef h*ann* geʀ eigi i ganga. þa varþ*ar* h*onvm* þ*at* fiorb*avgs*ɢ*ar*þ. eɴ ef h*ann* er idöminu*m*. þa sc*a*l h*ann* þangat taka þingm*enn*. með þeim goþa. er h*ann* nefndi i dóm. Eɴ ef goþarnir metazk þ*at* við. hvaʀ þ*ei*rra sc*a*l fa h*onvm*. oc sc*o*lo þ*ei*r luta með s*er*. oc sc*a*l sa þ*ei*rra fa h*onvm* er hlýtr. ef h*ann* hefir m*anna* ti*l*. Ef annaʀ hefir ti*l*. oc er sa skyldr at fa h*onvm*. eɴ ef h*ann* uill eigi fa. þa er h*ann* vtl*agr* oc or goþorþi sinv. Ef goðiɴ viþr eigi dóm fullan. aþr sol komi a þi*n*guoll. þa er h*ann* vtl*agr*. oc ór ɢ*o*þ*orþi*. oc s*v*a ef h*ann* nefnir annan i dóm eɴ h*ann* eígi. þa a domr at dema vm sakar all*a*r sem fullr se domriɴ. Eigi sc*a*l dom ryþia lengr eɴ sol kome a þingvoll. Sa sc*a*l sekia goþaɴ er sott vill h*af*a ti*l* fvll*ra* laga. þ*ei*rra maɴa er sakar h*af*a i dom þaɴ. eɴ ef þ*ei*r bregþazk v*m*. þa sc*o*lo þ*ei*r luta með s*er* oc sc*a*l sa sekia er lytr.

26. vm váttorð.

[a] Maðr *scal* quatt h*af*a vatt orþa allra oc frum quiþa þe*ir*ra er sok h*ans* eigv at fylgia. aþr dómr fari ut. rett er at *que*þia ·xij[ar.] *qui*þa aþr domr fari ut. oc *sva* at dö*me*. Þa er rett qvatt ef h*ann* heyr*ir* sialfr á. e*þa* at rumi hans. ella *sva* at buþvnavt*ar* h*ans* heyri. Þ*ar* er m*aþ*r vill *que*þia xij. *qui*þ*ar*. h*ann* *scal* nefna s*er* vatta. at þ*vi* vetti *scal* h*ann* *que*þa. at ec sp*yr* þic at þ*vi*. oc nefna goþan. ef þv hef*ir* goþorð fvllt. at þv nefn*ir* doma (s. 24, a.) fulla með oc ber .xij. quiðv spyr ec logspurning. Ef h*ann* lætzk h*af*a oc *scal* h*ann* nefna vatta at suerum h*ans*. oc at þ*vi* vetti *scal* h*ann* queþa. at ec queð þik .xij. quiþ*ar*. oc nefna goþan. oc queða a hvat h*ann* queðr h*ann*. oc bera með þriþiungs men þina .xi. en þu s*er* sialfr in .xij. queð ec log qvoð.

27. bua quaðer

[b] Þar er maðr uill queþia bua q*ui*þar. h*ann* *scal* ganga þangat ti*l* buþ*ar* er sa maþr er i er h*ann* uill quaddan h*af*a. oc er h*onvm* rett at queþia þ*ar* er hin heyr*ir* sialfr a. enda er h*onvm* rett at queðia at rumi hins er h*ann* uill quaddan h*af*a. *sva* at þ*ar* heyri buþvnaut*ar*. Ef maþr veit eigi hvart hin er buandi. e*þa* grið m*aþ*r. er h*ann* vill quad*d*an h*af*a. oc a h*ann* at spyria hin með vatta. hvart h*ann* se buandi. e*þa* grið m*aþ*r. oc segia hvat h*onvm* er und*ir* frettini. oc spyria logspurning.

---

a) = A. M., c. 7.
b) = A. M., c. 8.

oc nefna vatta at svorum. þeim er verþa. Ef hann uill þan man queðia er þingheyiandi er. fyrir bv annars manz. oc a hann at spyria með vatta. ef hann ueit eigi aþr. huart hann eigi þar laugheimili. eþa eigi. eþa se hann þingheyiandi fyrir bv þess manz. oc nefna buandan. hann scal sva gera vm quoþ. við hann sem hin suarar honvm er spurþr er. En ef sa uill ecci til segia er spvrðr er. eþa lýgr hann til. oc uerþr hann sekr um þat .iij. morkvm. oc a sa sok við hann er hann spurði. eþa bue sa er quaddr er istað hans. ef hin uill eigi soc hafa. Sok þeirre scal stefna at logbergi. oc queþia til heimilis bua hins. .v. er sottr er. Ef maþr queþr griþmen. oc (s. 24, b.) hugþi hann at buandi ueri. eþa queþr hann þan griþman fyrir annars manz bu. er eigi atti þar laugheimili. oc uerþr honvm rett sv qvoð þott men uili a leita við hann. hvarvetna þess er hann getr þan quið. at hann quaddi þa er hann hugði. at rettastir veri. enda atti hann eigi kost at spyria. Ef maþr queþr griþ men bua quiþar. eþa þan fyrir bv manz er eigi er þingheyiandi. oc queði[1] hann sva at þeir heyri a sialfir a quoð hans. oc eigi hann kost at spyria laugfrettar ef hann uill. oc o nytir hann þa malit fyrir ser. þar bergsk hann við biargquiþin. er hann quaddi þa sva. at þeir heyrþo eigi a.

28. doma ut færslor

[a] Domar scolo fara ut þan dag er men queða á. oc eigi sidar en sol kemr a gia backa in hæra fra logbergi. or logsogv manz rumi. at sia. þa er logsogu maþr oc

---

a) = A. M., c. 5

---

1) Rettelse for queðia.

goðar allir skyld*ir* ti*l* at ganga ut með domendr sina. oc *sva* þ*ei*r meɴ er með sakar fara. Sa m*a*þr er með soc feʀ. þa verþr h*ann* vtl*agr*. ef h*an*n gengr með fleiri meɴ eɴ .x. ti*l* doms.

29. vm hl*v*t föll.

[a] Ef .vi. domendr erv vt komnir eþa fleiri. at þ*at* er rett þeim m*ann*e er með sakar feʀ at bioþa ti*l* hlutfalla at domi. þeim mauɴv*m* ollv*m* er sakar h*af*a i dóm þaɴ. oc queða a stað þaɴ er þ*ei*r sc*o*lo luta fram sog*vr* m*e*þ s*er*. Hverr maþr þ*ei*rra er sauk hefir með at fara i döm. þa sc*a*l lut bera i skavt .i. þott h*ann* hafi fleiri sakar idom þaɴ. Hverr maðr sc*a*l merkia lut siɴ. oc b*er*a alla saman i skavt. oc sc*a*l maðr taka .iiij. luti seɴ vp*p*. Ef sa maðr kemr (s. 25, a.) eigi ut er sok hefir at sokia. þa er sol er komin a giá bacca iɴ uestra. or logsogu maɴz rumi at sia. oc uerþr h*ann* secr um þ*at* .iij. morcum. oc a sa soc er h*ann* hefir mal a hondum. Scal soc þ*ei*rri stefna at logbergi. oc queðia heimilis bva .v. þ*ess* manz er sottr er. ef h*ann* getr þann quið at h*ann* mundi f*yrr* ut koma ef sol vm sæi. oc uersk h*ann* þa söciɴi. Þ*ei*r sc*o*lo f*yr*st segia sakar sinar fram*m* sem liota. sua hverr at öþrum sem lotit h*af*a. Nv koma sumir eigi ti*l* lutfallzins. þa sc*o*lo þ*ei*r siþarst fram segia. Þ*at* er oc rett at annaʀ maðr beri lut h*an*s i skaut. oc sc*a*l þa at þ*ei*rra luton fram segia. þer sakar sc*a*l eigi luta er eigi varð fyrra sumar vm dæmt. ef þ*ær* erv eigi fleiri eɴ .iiij. eɴda eigi færi. Þa sc*o*lo þ*ei*r luta með s*er* sakarnar. ef þ*ær* erv fleiri eɴ .iiij. Þer sakar sc*a*l allar fyrstar segia fram. eɴ þer sakar

a) = A. M, c. 10.

næst er her *hafa* gorz a þingi. Ef sa verþr eigi buiɴ *til* er *fyrstr* hef*ir* lotit þa *scal* sa biþia lofs *til*. er siþaʀ hefir lotit. at segia sok sina fyrri *fram*. eɴ h*ann* *scal* lofa h*onvm*. eɴ ef h*ann* lofar h*onvm* eigi. þa er h*onvm* rett. at segia soc sina *fram*. ef hin*n* er eigi *til* buiɴ ef domendr lofa.

30. bioða at hlyða *til* eiðspiallz

[a] Sᴀ madr *scal* nefna *ser* vatta er sok sina vill fram segia. nefni ec i þ*at* vetti at ek byð þeim maɴi er ec uil her sokv*m* sekia. at lyþa *til* eiðspiallz mins. oc *til* framsogo sakar. e*þa* þeim maɴi er vorn hefir f*yrir* h*ann*. oc goða þeim er .xij. (s. 25, b.) quið *scal* bera vm þa meɴ er h*ann* hefir sok a hendi.

31. v*m* f*ra*msögo sakar

[b] Hᴀɴ *scal* uinna eið at þ*vi* at h*ann* segi sok sina fram. oc queða a þ*at* huerium h*ann* stefnði eþa um huat h*ann* stefnði. e*þa* hvat h*ann* let h*onvm* uarða. oc queða a *til* huers þings h*ann* stefnði. oc h*ann* stefnði logstefnv oc h*ann* segir sua skapaþa sok sina fram. i dom yfir hofði ɴ. ɴ. sem h*ann* stefnði h*onvm*. Þa *scal* eiɴ hverr þ*eir*ra telia vetti *fram* oc h*afa* þav orð oll i vættis burð sinv*m*. sem hiɴ hafþi i stefnv. eɴ þ*eir* *sco*lo aþrir gialda samqueði sitt at uitnis burð þei*m* er h*ann* hefir þ*ar* borit. enda er þeim rett at scynda meirr at uitnis burð sinu*m*. þ*eir* *sco*lo queða a þ*at* huerium h*ann* stefnði. oc huat h*ann* talþi h*onvm* varþa. oc h*ann* hafði fram þav orð oll sem h*ann* hafþi i fram sogv sacar siɴar. oc h*ann* stefnði

---

a) = A. M., c. 11.
b) = A. M., c. 12.

logstefnv. oc *þat* er vætti vart allra *sco*lo *þeir* que*þa* oc berum sva skapat vetti *fr*am i dóm. EN ef *þeir* uer*þa* eigi a sattir þa *sco*lo *þeir* luta með ser hverr *þeir* *ca*srl vætt fram b*era*. oc *sca*l sa *þeir*ra fram telia sem lotit hefir. Ef m*að*r segir sok sina sva fram. at h*ann* hafi eigi unnit eið at. oc er sva sem h*ann* hafi osagða sok sina fram. oc *sca*l h*ann* eið uinna oc segia fram sokina i aNat siN. oc lata stefnv. vætti bera. oc *ver*þrat h*onvm* *þat* at sacar spelli ef h*ann* feR sva at. enda scalat h*onvm* *þat* uerþa optarr eN vm siN. Ef vetti er sva borit at eigi se eiðr unniN at. þa er sva sem oborit se. oc *sco*lo *þeir* eiða uinna. (S. 26, a.) [1] oc bera stefno vætte alengr. oc *ver*ðrat h*onom* at sacar spelle ef *eigi* *ver*ðr þei*m* oplaR eN v*m* siN. Éf h*ann* seg*ir* s*v*a sok sina fra*m* at h*ann* hefir e*igi* boðit at hlyða ti*l* eiðspiallz sins e*þa* til fra*m* sogo sac*ar* *oc* er s*v*a se*m* þa se osavgð soken *fram*. H*ann* *sca*l segia i aNat siN fra*m* sökena *oc* fara sua öllo male u*m* se*m* h*ann* hafe aðr ecki v*m* mælt. eN h*ann* b*er*gr þei*m* coste sökiNe. ef e*igi* hafa avNor gögn fra*m* f*a*rit þ*ar* ameþal. Ef m*að*r seg*ir* söc þa fra*m* e*r* xii. q*ui*ðr á at fylgia. *oc* byðr h*ann* e*igi* goðanom ti*l* at lyða *oc* e*r* h*ann* scylldr sökena fra*m* at segia i aNat siN. i .xii.tar q*ui*ðeN ne*m*a goðiN lofi h*on*-*om* aNat.

32. ef v*att*ar sitia hei*m*a.

[a] Ef stefno váttar ha*n*s co*m*a e*igi* ti*l* þi*n*gs s*v*a se*m* i lögo*m* e*r* m*æ*lt. *oc* *sca*l h*ann* þa stefna þei*m* v*m* hei*m*a setona at logb*er*gi oc lata þei*m* *varða* *fiorbavgs* *garð*. h*onom* e*r* rétt at stefna h*v*art se*m* vill aNa*n* dag vico in*n*

a) == A. M., c. 18.

1) *Her begynder den anden Haandskrift i Membranen.*

fyRa iþingi *eða* þa ella er *hann scal* til *þeirra* taca. *hann scal* söc sina *fram* segia i þan*n* do*m* se*m* fru*m* sökin atte i at co*m*a. *hann* scal vætti *þat* láta b*era* *þar* er *hann* q*u*adde *hann* heim*an* þing farar. *Hann scal* q*ueðia* h*eimilis* b*va* h*ans* .v. er *hann* sek*ir* hvart *hann* v*æri* h*er* co*m*iN d*r*ottens dag en*n* fyRa i þi*n*gi eða e*igi*. eN ef *þeir* b*era* *þat* at *hann* v*æri* e*igi* co*m*iN h*er* drotti*n*s dag eN fyRa iþi*n*gi. þa v*erðr* *hann* *fiorbavgs* m*aðr* v*m* *þat*. ne*m*a *hann* fáe lögvörn f*yrir* sic. at *hann* se e*igi* þing føR. f*yrir* veilende söco*m*. en*n* *þat* eigo at bera h*eimilis* b*var* h*ans* .v. eN sa s*cal* þe*ss* quiðar q*ueðia* er vorn hef*ir* f*yrir* *hann*. enda e*r* *hann* varðr sökiNe ef *hann* fær þaN biarg q*u*ið neq*uer*n e*r* ti*l* þe*ss* er taliðr. Ef stefno váttr e*r* .i. a þi*n*gi þa s*cal* sa þo b*era* stefno vette. ef q*u*aðar vatt*ar* h*ans* ero co*m*n*ir* þe*ir* er *hann* quadde stefno v*at*ta sina. eN .v. m*enn* sc*o*lo styðia vetti h*ans*. *oc* leGia *þat* und*ir* þegn scap si*nn*. at þe*ir* v*o*r*o* i *þat* vetti nefnd*ir* e*r* hei*m*a sitia er *hann* bar. Þe*ir* m*enn* sc*o*lo vetten styðia er rett*ir* (s. 26, b.) 'v*æri* sac*ar* aðilia istefno v*æt*te. Ef stefno v*at*tar h*ans* sitia heim*a* all*ir*. eða s*va* ef þe*ir* hallda v*æt*te. enda se þe*ir* q*u*add*ir* *oc* v*arðar* *fiorbavgs* Garð. þa sc*a*l *hann* q*ueðia* h*eimilis* b*va* s*ina* .v. at hlyða fr*a*m sogo siNi oc b*era* qui*þ* v*m* *þat* h*v*art *hann* nefnde v*at*ta sina i *þat* v*æt*ti. þa er *hann* stefndi er *hann* nefnde þa e*r* *hann* sagðe söc sina fr*a*m. *oc* hvart *hann* hefðe s*va* scapaðri söc s*inn*i stefnt se*m* *hann* sagði fr*a*m i do*m*. Ef m*aðr* mis*ir* q*u*aðar v*at*ta. *oc* v*er*ðr h*onom* *þat* e*igi* at sac*ar* spelli hv*er*vetna þe*ss* er *hann* lofar þei*m* e*igi* hei*m*a seto. *oc* beri *þat* q*u*iðr at *hann* hefði þa q*u*aþar v*at*ta er *hann* hygði at fara m*u*ndi ti*l* þi*n*gs. oc heita þe*ir* tr*v*naðar v*at*tar. *hann* s*cal* q*ueðia* h*eimilis* b*va* s*ina* .v. istaðiN q*u*aðar vattaNa ef þe*ir* ero e*igi* ti*l* þi*n*gs co*m*n*ir* at b*era* v*m* *þat* h*v*art *hann* hafðe s*va* q*u*alt heim*an*

þann er heima sitr. oc nefna hann. sem hann segir eða hefði hann eigi. Enir sömo 'bvar scolo vm þat scilia sem þat báro at hiN væri eigi drottins dag a þingi er quaddr var. Söc huerri er fram er sögð þa scal næst fylgia stefno vætte. en þa sciptir eigi mále hver gögn þa fara alengr. Ef maðr hefir þa söc at sekia er vattorð fylgir. oc a hann at beiða rettingar at oc framburþar. váttar scolo viNa eiða aðr oc bera vetti siþan. Þa bera þeir rétt vætte ef þeir bera þav orð öll er þeir voro at nefndir. þot þeir bere þav orð rett er þeir voro at nefndir. en láta sum ligia þav er male eigo at scipta. oc er þat liúgvitni. Þot maðr bere þav orð öll rétt er hann var at nefndr. enda avki hann þvi orðe nockoro er hann var eigi at nefndr þvi orðe er mále sciptir. oc er þat liugvitne. Þot maðr queði eigi sva at öllom orðom sem hann var at nefndr oc scipti eigi male. oc er þo rett borit þott sva se. Lengr er þeir ero asáttir scal eiN fram telia vætte. eN aðrir giallda á samquæþi sit. Nv verþa þeir eigi allir a eitt sáttir oc scolo þeir hafa sitt mál er fleire ero saman. oc scal maðr vætte telia fram (s. 27, a.) or þeirra flocke. hinir scolo giallda samquæði sitt á er lið hava miNa af þvi at þeir hafa eigi afl til aNars. enn þeir scolo þat mæla þa er þat vætte er borit at þeir mundi aNat vætte bera ef þeir hefði afl til. oc queða a huert vætte þeir mundi bera. oc verðr þeim eigi at liúg vætte þott hinir se sottir vm. Nv verða þeir iafn margir hvarir tueGio er sitt vilia bera huarir. oc scolo þeir hafa sitt mal er lengra vætte bera þeim orðum er mali scipti með þeim. nema þat verðe at liug vætte. Nu bera þeir iafn langt vætte hvarirtueGio enda ero þeir iafn margir. oc scal sva meta þa sem þeim se ihagborit er vettis quadde. Ef maðr er quaddr þess vættis er hann hygz eigi i vera. hann scal

þo fara til þings oc beraz or at domi oc viɴa eið aðr. *oc* nefna *ser* vatta oc *queða sva* at .orðe. at ec *bervmz* or *þvi vætti oc queða* á hvert *þat* er. *bervmz* af *þvi* or at ec *var eigi* inefndr. *oc varðar honom* *þat sva* sem *hann* hafi liug *vætte* borit. ef *hann* hef*ir* i ver*i*t. enda *beresc hann* or. þei*m varðar fiorbavgs* ɢarð er *hann* hef*ir* quaddan ef *hann* hef*ir* *eigi* verit i *vætte* enda *quaddi hann eigi* af *þvi* at *hann* ætlaðe *hann* i hafa ver*i*t. Sa a' cost er vætt*is* er hei*m*an quaddr at stefna þeirri söc at lögb*er*gi *oc* sokia et sama su*m*ar enda er costr at sökia siðaʀ. Hu*er*gi *sc*olo fæ*r*i *menn* hia ef *maðr* stefn*ir* at lögb*er*gi. *eða* lys*ir* sac*ar* eɴ .xx. ne*m*a omaga sac*ir*. *þar* er vatt*ar* ero quadd*ir*. *oc* er þei*m eigi* scyllt at b*er*a *þar* er *hann* nálgaz *oc hann* man ne*m*a *þeir* hafi *þvi* iátt þa er *þeir* voro ne*fndir*. at *þeir* m*u*ndi þo b*er*a at *þeir* *væri* .ii. þa *scolo þeir* þo b*er*a. Vattu*m* er scyllt at b*er*a *vætte* þav öll er *þeir* hafa ver*i*t i nefnd*ir*. ef *þeir* ero *sva* quadd*ir* se*m* i lögo*m* er mælt. Maðr *scal* hafa q*u*att *vatta* sina eþ*a* b*va* hei*m*an et siðarsta xiiii. notto*m* f*yrir* þ*ing*. Eɴ ef vattr m*anz* ver*ð*r sivcr *eða* sáʀ. þa *scal hann* g*er*a orð þei*m* er *hann* q*u*addi. þ*ing*farar at co*m*a til fu*n*dar *við hann* *þar* er *hann* queðr á *eða* til hei*m*ilis ens siúca ef *hann* þickiz *eigi* fæʀ v*er*a. *hann* *scal* g*er*a orð v*m* þei*m* er *hann* hef*ir* q*u*adda þ*ing*farar. *oc scolo þeir* f*ar*a til fundar við hiɴ *oc* scal [1] (s. 27, b.) hiɴ siuki retta vett*i*t f*yrir* þeim *oc* eið viɴa aðr *þeir* hafi rett *vætt*et. *sva scal hann* retta vettit se*m* *þeir* ver*ð*a asatt*ir* *oc* sva öllo*m* þei*m* malo*m* *mæ*la se*m* at domi. *scolo þar* .ii. *menn* taca *við vætte* h*ans*. eɴ ef vattarn*ir* ver*ð*a .ii. siukir þa er rétt at .iii. tace *við vætte* þ*eirra* .ii.[a] *oc* ver*ð*r *þat* þa ia*fn* rétt

---

1) *Ordene* oc scal *ere ved Uagtsomhed skrevne to Gange, nemlig baade nederst paa første og øverst paa anden Columne.*

er *þeir* bera sem hin*ir* bæri er frumváttar voro. Ef sa maðr kemr til scips með vöro sina er hann er vettis quaddr oc þingfarar. oc se vara hans comin afliotande furo. oc scal hann sva fara með málom sinom sem hann se sivcr. eN hann scal fara til fundar við hiN. er quaddan hefir hann. ef hann vill eigi til þings hafa farit. oc bioða honom at fara til fundar við vatta oc retta vettit.

33. at queðia igegn.

ᵃEf [1] sa maðr er vættis quaddr er hann er eigi þingheyiande þess vættis er hann atti eigi or at segiaz enda vissi hann eigi at þingför mundi af geraz. honom er þat rétt at queðia i gegn hestz oc matar. oc queða á hvar coma scal með þaN maN er hann quadde [2]
honom er rett at queðia þar er hann heyrir sialfr a quoð hans eða at heimíle hans. honom er eigi scylt at fara til þings nema honom se hestr ferðr sa er honom er feR til þings með öðrom monnom eN hann scal [3] þeim manne fylgia til þings oc til buðar [4] er quaddan hefir hann. ef sa vill þat. en þa scal hann er þeir coma til þings. beiða hann með vatta matar þess er hann quadde hann. eN ef hiN [5] lætr honom eigi uppi mat þaN. þa scal hann stefna honom vm oc láta honom varða utlegð. enda a hann þo at giallda honom mateN eN þo

---

a) — A. M., c. 14.

---

1) *Begyndelsesbogstavet* E *er betydeligt mindre end de sædvanlige Capitelinitialer.*
2) *Efter Ordet* quadde *findes i Slutningen af Linien et ubeskrevet Rum, svarende til tre Fjerdedele af en Linie. Om noget fattes, maa lades uafgjort.*
3) *Efter dette Ord har Afskriveren først skrevet* með, *men derefter underprikket det.*
4) *Ordene* oc til buðar *ere skrevne to Gange.*
5) *Efter dette Ord er först skrevet* quadd *men derefter overstreget.*

scal h*ann* a þ*in*gi v*er*a þoat hiɴ haldi mateno*m* f*yrir* h*onom* ti*l* þe*ss* e*r* h*ann* hef*ir* þei*m* málo*m* m*æ*lt e*r* h*ann* v*a*r q*u*addr hei*m*an. Maðr *scal* meira luta v*at*ta siɴa hafa q*u*att hei*m*a*n* þ*eirr*a er h*ann* man at nefna. ne*m*a þ*eir* hafi þ*v*i iátt þa e*r* þ*eir* v*oro* nefnd*ir* i v*æt*te at þ*eir* m*u*n*di* þo b*er*a þ*at* v*æt*te. þoat þ*eir* v*æ*ri e*igi* fleire eɴ .ii. oc hlyþ*ir* h*onom* þa þoat h*ann* hafe miɴa lut q*u*att v*at*ta siɴa. þ*eir* ero þa scylld*ir* at b*er*a þ*at* v*æt*te þoat þ*eir* se q*u*addir .ii. Eɴ þ*a*r e*r* bæði fylg*ir* eiɴi söc v*æt*te oc q*u*iðr. þa *scal* v*æt*te fara fyʀ fra*m* eɴ q*u*iðr. (s. 28, a.) Ef stefno v*at*tar m*an*z aɴ*n*daz all*ir* *eða* v*er*ða omála. *oc* *scal* h*ann* þa *queðia* h*eimilis* b*va* *sina* .v. oc *scolo* þ*eir* þa saɴa stefno v*æt*te h*an*s *sva* se*m* v*at*tar siti hei*m*a þ*eir* er q*u*add*ir* ero stefno vettis.

34. ef b*var* sitia hei*m*a

[a] Ef buar sitia hei*m*a þ*eir* e*r* q*u*add*ir* ero hei*m*a*n*. þa e*r* h*onom* rétt at stefna ept*ir* drottens d*ag* in*n* fyʀa iþ*in*gi at lögb*er*gi. oc láta h*onom* slíct v*arða* se*m* fru*m* söc ætti at metaz. söɴ *oc* ospillt. Þ*at* er ia*fn* rétt at stefna *sva* fre*m*mi h*onom* e*r* h*ann* mis*ir* h*an*s. þa e*r* q*u*iðarens þ*a*rf. h*ann* *scal* lata söc þá f*a*ra a hendr h*onom* f*yr*st aleng*r* e*r* fru*m*seken e*r* fra*m* sögð *oc* b*a*ðar i eiɴ do*m*. *oc* *queðia* h*eimilis* b*va* .v. þe*ss* m*an*z er sottr e*r*. at b*er*a vm þ*at* hv*a*rt hiɴ v*æ*ri a þ*in*gi drott*in*s d*ag* en*n* fyʀa i þ*in*gi *eða* *eigi*. h*ann* *scal* lata b*er*a þ*a*r ido*m* v*æt*te þ*at* er h*ann* q*u*addi h*ann* hei*m*a*n* *oc* h*onom* e*r* þ*at* rétt at q*u*e*ðia* aɴa*n* f*yrir* ti*l* fru*m* sac*a*r. Sa m*aðr* abiarg q*u*iðar at beiða h*onom* er vill h*eimilis* b*va* .v. þe*ss* m*anz* e*r* *sottr* er hv*a*rt h*ann* hafe at navðsynio*m* þei*m* hei*m*a

a) = A. M., c. 15.

setit er *til* ero mælt*ar* i logo*m* *eða* hafi h*ann* *eigi*. Ef m*að*r er *qu*iðar *qu*addr heim*an* e*ða* v*æt*tis e*r* h*ann* ma *eigi* fullo*m* dag leiðom f*a*ra h*v*artke veilende e*r* h*ann* fær þ*e*s*s* e*r* h*ann* e*r* *eigi* scylldr þ*in*gf*a*rar. oc e*r* þ*at* logvörn. e*ða* e*r* h*ann* ra*n*g *qu*addr s*v*a at h*ann* ætti *eigi* at f*a*ra f*yrir* þei*m* söco*m* ne*m*a h*ann* vilde h*v*artki þ*ęs*s e*r* þrytr at rétt*ri* *qu*oðeɴi e*r* h*ann* e*r* *eigi* scylldr þing reiðariɴ*a*r f*yrir* þei*m* söco*m*. enda e*r* onýt söken sv e*r* h*ann* hef*ir* v*m* *qu*a*t*t. h*v*arz h*ann* hef*ir* farit *til* þ*e*s*s* e*ða* *eigi* sa e*r* *qu*addr v*a*r. eɴ þa e*r* *qu*iðr hef*ir* borit a þaɴ v*m* hei*m*a setona. þa sc*a*l h*ann* *queðia* aɴa*n* istaðiɴ. þan*n* b*v*a e*r* næstr býr þ*a*r se*m* h*ann* *qu*addi v*m*. þ*eirr*a m*ann*a e*r* rét*t*r sé i*qu*iðno*m* *oc* e*r* a þ*in*gi. Ef h*ann* fær *eigi* þaɴ biarg *qu*ið at h*ann* siti f*yrir* þei*m* navð synio*m* hei*m*a e*r* *til* ero m*æ*ltar. at þa v*arðar* h*o*no*m* slíct se*m* áðan talða æc. *oc* sc*a*l þa sökena f*yr*st sokia siþ*an* e*r* fru*m*söken e*r* fra*m* sögð. *oc* s*t*efno v*ætt*e borit. *oc* sc*o*lo baðar í eiɴ do*m*.

35. at ryðia *qu*ið.

[a] Þar e*r* *qu*iðir eigo at scilia mal m*ann*a. at þa sc*a*l h*ann* e*r* h*ann* hef*ir* *qu*ið þaɴ sama*n* setta*n* ga*n*ga *til* do*m*s. *oc* bioða þei*m* m*ann*e e*r* h*ann* hef*ir* söc ahe*n*de m*eð* v*att*a. *oc* nefna h*ann*. (s. 28, b.) *oc* bioða h*o*no*m* at f*a*ra *til* at ryðia *qu*ið þaɴ. e*r* h*ann* hef*ir* sama*n* setta*n* *oc* *que*þa ah*v*ar þ*at* er. *oc* nefna b*v*a alla. *oc* m*æ*la s*v*a at meire luti do*m*anda heyri ef þ*eir* vilia hlýtt hafa. en*n* sa *mað*r sc*a*l ga*n*ga þ*a*ngat e*r* ryðia vill *qu*ið þaɴ. H*ann* sc*a*l eið viɴa aðr h*ann* take *qu*ið at ryðia. siþ*an* sc*a*l h*ann* nefna

a) = A. M, c. 16.

v*at*ta. J*þat* v*ætte* at ec leG *þat* vnd*ir* þegnscap miN. at sa sitr næRi *er* oq*u*addr *er*. *oc* nefna h*ann* oc segia h*v*ar h*ann* *er* ibúð. **E**N ef h*ann* ryðr at frændse*m*i q*u*ið. *oc* s*c*ol*o* næsta breþra up risa *oc* nanare m*enn*. *oc* ná mág*a*r þ*eir* .iii. ef m*að*r a moð*ur* aN*a*rs e*ð*a dott*ur* e*ð*a syst*ur*. h*ann* s*ca*l ryðia við sialfa*n* sec at frændse*m*i *oc* at mægðu*m*. h*ann* s*ca*l ryðia at guðsifio*m* þei*m* þri*m*r *er* m*að*r hefir halldit avðro*m* vnd*ir* vatn e*ð*a und*ir* primsignon e*ð*a und*ir* b*y*s*k*ops hönd. s*ca*lat m*að*r ryðia vi*ð* sialfan sec at guðsifio*m*. **E**f sa m*að*r *er* q*u*addr *er* s*v*a *er* van heill at h*o*no*m* v*æ*ri e*i*g*i* þi*n*g för scylld þot*t* h*ann* v*æ*ri q*u*addr. *oc* *er* h*o*no*m* rétt at ryðia h*ann* up. Ef sa m*að*r *er* q*u*addr *er* h*ann* a fe miNa en*n* gegne þi*n*gf*a*rar cavpi. e*þa* einvirke. *oc* *er* h*o*no*m* rétt at ryðia þan*n* up. h*ann* s*ca*l ryðia vi*ð* sócn*a*r aðilia e*ð*a varn*a*r hv*er*gi *er* me*ð* sök feR. **Þ**a *er* h*ann* ryðr q*u*ið at guðsifio*m* e*ð*a at frændse*m*i e*ð*a at mægðv*m* s*ca*l hafa saNaðar m*enn* ii*. ne*m*a sa teli *er* réttr v*æ*ri iq*u*iðno*m*. at hæro*m* s*c*olo saNaðar m*enn* firnari aðilia sócn*a*r e*ð*a varn*a*r en næsta breðra. **Þ**ar *er* h*ann* ryðr q*u*ið at leiðar le*n*gð oc s*ca*l h*ann* þ*a*r leGia me*ð* iii.* maN vnd*ir* þegnscap þot h*ann* se réttr teliande. Ef s*v*a ga*n*ga ruðnin*g*ar at. at meire lute v*er*ðe ra*n*g q*u*addr þ*eir*ra hv*a* *er* heiman ero q*u*add*ir* *oc* v*er*ðr h*o*no*m* e*i*g*i* at sac*a*r spelli ef h*ann* viðr eið at þ*v*i at h*ann* q*u*addi þa *er* h*ann* hugðe at réttast*ir* v*æ*ri. eN secr v*er*ðr h*ann* v*m* .iii. mörco*m* vi*ð* þaN *er* h*ann* hef*ir* mal a höndo*m*. S*v*a s*ca*l mæla ruðnin*g*a*r* málo*m* at meiri lutr heyri þi*n*g h*e*y*ia*n*da*. H*ann* s*ca*l n*efna* v*at*ta siþ*a*n at þ*v*i at h*ann* nemr h*ann* or q*u*iðno*m*. oc (S. 29, a.) q*u*e*ð*a a hvart h*ann* nemr h*ann* or síno or na*m*i e*ð*a aN*a*rs m*a*nz. Ef h*v*ar ero þ*a*r all*ir* ra*n*g q*u*add*ir*. þa a h*ann* cost at ne*m*a þa up alla seN *oc* hafa ti*l* saNaðar m*enn* .ii*. þ*ei*r s*c*olo þ*at* leGia und*ir*

þegnscap siɴ at *þeir* se allir neʀi þei*m* stað e*r* bua ætti *fra* at *que*ðia. *oc* ne*f*na þa alla ti*l oc* segia h*v*ar þ*eir* ero ibúð. h*ann* *sc*a*l* þa *que*ð*ia* istaðeɴ se*m* sa nefn*ir* ti*l* e*r* ruddi *qui*ðeɴ. *oc* ver*ð*ra h*onom* þ*at* at sac*ar* spelli *vm* þaɴ b*va* *quið* e*r* h*ann* hef*ir* aþ*in*gi *qua*tt. þo at h*ann* hafi alla ra*n*g *qu*adda at násæti ef h*ann* hef*ir* rétt at quoð farit. Ef sa grið m*að*r er *qu*addr. e*r* þ*in*g há m*að*r e*r* réttr f*yrir* bv h*ans*. *oc* er h*onom* rett at ryðia at þ*v*i. ef hiɴ e*r* e*igi* þar vist[1] fastr. Nv vill h*ann* e*igi* ryðia *oc* hafa þ*at* ti*l* sac*ar* spellz at þ*ar* hafi sa grið m*að*r quoð up borna e*r* e*igi* e*r* rettr í. *oc* vill h*onom* þ*at* láta ve*r*ða at sac*ar* spelli. *oc* ve*r*ðr[2] h*onom* þ*at* at sac*ar* spelli ne*m*a vatt orð co*mi* þ*at fra*m at h*ann* hafi þ*v*i svarat aþr h*ann* v*ar* *qu*addr at h*ann* v*ar* þ*ar* hei*mi*lis fastr e*r* h*ann* v*ar* rét*t*r i *qui*ð*om*. e*ð*a hei*mi*lis b*var* h*ans* .v. b*era* þ*at* at h*ann* hugði þ*at* þa e*r* h*ann* *qu*addi h*ann* at h*ann* v*æ*r*i* þ*ar* hei*mi*lis fastr e*r* h*ann* v*æ*ri réttr[3] þi*n*g há m*að*r. oc rettr *qui*ðo at b*er*a. Ef h*ann* faɴ h*ann* e*igi* þa e*r* h*ann* *qu*addi h*ann*. enda matti h*ann* e*igi* sp*y*ria h*ann*. Hve*r*vetna þe*s*s e*r* sa m*að*r feʀ ti*l* þ*in*gs f*yrir* bónda e*r* þ*in*g há m*að*r e*r* rét*t*r f*yrir* bv m*anz*. þa e*r* bóndeɴ scylldr at fá h*onom* bæþi hest *oc* mat. þaɴ hest e*r* þi*n*g foʀ se. enda *sc*a*l* böndi e*igi* giallda þi*n*gf*a*rar cavp. eɴ hiɴ *sca*l taca se*m* aðr*ir* þ*in*gheyiendr e*r* feʀ ti*l* þ*in*gsens. Sokiandi *sc*a*l* nefna v*at*ta at þ*v*i at hiɴ hef*ir* lokit ruðni*n*go e*ð*a h*ann* lætz e*igi* vilia ryðia *qui*ð þaɴ. þa *sc*a*l* h*ann* beiða *fra*m bvrðar at þei*m* ale*n*gr. Þ*at* e*r* m*æ*l*t* aðr *qui*ðr se boriɴ at þ*eir* *sc*olo eiða viɴa all*ir* aðr at do*mi*. þ*eir* *sc*olo all*ir* fella

---

1) *Ordet* vist *er skrevet to Gange, men paa det förste Sted igjen udstreget.*
2) *Rettelse for* verðrat *(bliver ikke), der efter det fölgende ikke synes at kunne være andet end en Skrivfeil.*
3) *Efter dette Ord er först skrevet i* quiðum, *men derefter igjen udstreget.*

saman orð sin at þeir væri allir á eitt sattir. þeir scolo luta með ser hverr þeirra scal quið fram telia. en sa þeirra scal fram telia er (s. 29, b.) hlýtr. nema þeir verði a anat sattir oc þurfo þeir eigi þa at luta. þeir scolo aðrir giallda samquæþi sitt á. Ef þeir verþa eigi asáttir hvern quið þeir scolo bera. þa eigo þeir at ráða er fleire ero saman. Enda eigo þeir fram at telia þan quið. enn þeir eigo allir samquæþi á at gialda. en þeir scolo þat segia at domi at þeir mundi anan bera ef þeir hefði afl til. oc queþa a þat hvern þeir mundi bera. En ef sa verðr at liug quið. þa varðar þeim þat ecki við lög er anat villdo bera. er þeir hafa þeim orðom mælt at domi. Ef hvar ero vm þat sottir at quiðr se sidar borin en i logom se mælt. oc er i þvi talet sem quið se haldet. þeir eigo at beiða ser biarg quiðar vm þat ef afl þat hefir staðit fyrir quið þeirra at þeir matto eigi fyrir þvi bera. eða þeir voro i frum quiðum avðrom sva fastir. at þeir gáto eigi fyrir þeim söcom borit quið þan sem mælt er ilogom. þa ero þeir varþir mále ef þeir fa þan biarg quið. Ef hvar ero þeir svmir er eigi ero sva ilogscilom avðrom fastir[1]. þa scolo þeir ganga til doms oc nefna ser vatta. at þvi at þeir ero búnir at leysa quið þan af hendi. þegar er þeir hafa neyti at. Ef quiðar er sva sið beitt eða boðit til ruðningar at þeir geta fyrir þeim söcum eigi borin quið þan sva snemma sem mælt er. þa varðar quið monnom ecki en onyt er soc hins. Enda varðar honom fiorbavgs garð oc er þat þings af glöpon. Ef sa dylr er til ruðningar er boðit. eða ferir sva seint fram ruðningar eða þav scil er hann vill fram hafa fert. at[2] af

1) *Skrevet* fastir avðrom, *men Afskriveren har derefter ved Henvisningstegn tilkjendegivet at Ordene skulle staae i omvendt Orden.*

2) *Skrevet ovenfor Linien.*

þvi *verðr eigi quiðr* borin *rétt sva* snemma *sem mælt er*. þa *varðar* þeim monnom *fiorbavgs* GARÐ. er iþvi *gerð* þings afglöpon. EN *quið* monnom *varðar* ecki. enda *scal* slict þa metaz *quiðr þeirra* sem þa at i mál yrði borin. quiðrin. Ef *bvar* hallda frum *quið til* þess er sol *komr* aþing völl. þa a *eigi* at meta quiðburð *þeirra*. ef *þeir* bera *eigi* á. er *þeir* bera siþaR enda *er* þa *eigi* scyllt at sokia þa *vm* haldit. ef *þeir* bera á. þoat *þeir* hafe eigí borit aðr sol *komr* aþing völl. En *hvervetna* þess *er* haldit *er quið er eigi* scyllt at sokia fleiri (s. 30, a.) *bva* EN EIN *nema* vili. Ef GOÐE er *quaddr* .xii. *quiðar* þar *er bva quiðr komr til eða bvar* ero *quaddir* bva *quiðar vm*- þa. söc er .xii. *quiðr komr til*. oc *scolo þeir* ganga *til doms* oc nefna *vatta*. at þvi at *þeir* lata þat standa *fyrir* quiðburð sinom at *þeir* ero þess quiðar *quaddir* er þeir eigo *eigi vm* at scilia. Ef *maðr* þarf biargquiðo *þar er bva* quiðr *hefir* borit aðr a *hann*. þa *scal hann queðia* .v. *bva* i þaN quið *er* aðr *hefir* borit a *hann* þot þa hafi ix. *bvar* borit a *hann* sócnar quiðeN. *honom* er rétt at *queðia* þa þar *er þeir* ero *allir* saman. *Hann scal* bioþa *þeim manne er* soc *hefir* a hende *honom* at hryðia *quiðinn* oc segia *honom* huar *þeir* sitia. EN *hann* á at *þvi* at hryðia ef *þeir* ero næRi *er* oquaddir ero *þeirra manna er* i *frum quiðvm voro*. EN ef *hann* þarf fleire biarg quiðo *til* þess máls þa *scal hann* þa beiða *fram*burþa at *quiðom* þeim *öllom* at *domi*. EN *þeir* ero scylldir *til* at *bera* quiðo þa alla *er þeir* ero beiddir at lögom *er* male eigo at scipta *með* þeim. Ef haldit *er* varnar quiðum þeim *er* quatt *er* at logom oc male eigo at scipta *oc varðar* þat *fiorbavgs* GARÐ oc aþa *sva* at meta *sem* ihag se borin quiðrin. Ef *maðr queðr* quiðar þess *hvárt er hann* fylgir sócn *eða* vorn. *er eigi* a male at scipta með þeim oc *verðr* þa onytt mal *hans*. *oc* calla *menn* þat egningar *quið*. Þar

er xii. quiðr beR a maN ef hann þarf biarg quiðar. þa scal hann queðia heimilis bva sina .v. til. Maðr scal bioða til hruðningar vm frum quiðo alla. hvarz ero til sócnar eða til varnar. oc þurfot þeir þat optaR at gera eN vm siN. Allir menn þeir er logscil nocor scolo mæla at domom a alþingi. hvart er þeir scolo sekia sacir eða veria eða bera vetti eða quiðo oc scolo þeir viNa eiða aðr þeir mæli þeim malom sva at domendr heyri. Huar þess er maðr hefir þaN eið vNiN er hann hefir fleira undir scilit oc verðe hann tortrygðr vm eiðiN þa er hann scal þav fleire gögn af hende leysa er eiðar eigo at fylgia. þa (S. 30, b.) scal hann þar lata bera vætte þat er hann nefnde at þa er hann vaN eiðiN eða viNa ella eið i aNat siN. Hvarvetna þess er menn halda gögnom a alþingi. oc varðar þat fiorbavgs garð oc scal i þaN dom sekia sem frumsökiN er i sótt. Enn menn scolo sacir hafa framfört allar aðr sól se undir þær er til ero búnar aðr domar fare ýt til sócnar. eN ef eigi ero fram sagðar. þa er þat vörn. eN frumgögn scolo borin aðr sol komi a þingvöll. iN næsta dag eptir þav er þeim söcom eigo at fylgia. Ef maðr hefir sacir ifleire doma eN í eiN. oc er honom eigi at heldr scylt optaR at viNa eið eN vm siN.. eN ef tortrygt þickir vm eið uNing hans. þa scal hann vætte þat lata bera at dome avðrom er hann nefndi þa at er hann vaN eið.

36. Vm quið burðe.

[a] Ef maðr hefir xii. quiðar quatt oc scal goði nefna þriþiungs menn sina til quiðar þess með ser. oc er honom

a) = A. M., c. 17.

rett hvarz þeir ero bondr eða grið menn. hann scal xi. menn nefna aðra en sic. Goði scal ganga til doms oc bioða[1] þeim manne til hruðningar er quadde hann xii. quiðar. oc Nefna hann[2] oc segia honom hvar hann hefir saman settan quiðin. oc hann a sva at hryðia xii. quið sem dom. Ef þeir verða eigi asáttir hvern quið þeir scolo bera. þa scolo þeir raða er fleire ero saman. en ef þeir ero iafn margir þa scolo þeir þan bera er goðinn vill. Ef su söc kömr ahendr goða er xii. quiðr komr til. nv a hann at nefna quið vm sialfan sec. en sokiandi scal beiða samþings goða hans þan þeirra sem hann vill ef þeir ero baþir iafn rettir at tengðom. en þan þeirra ella er rettari er at bera quið fram. enn þeir scolo ganga til doms oc vina þar eið. en goði scal fram telia þan quið er þeir xi. verða a sattir. Ef goði hefir þa söc a hond þriðiungs manne sinom er xii. quiðr á vm at scilia. hann scal þar þriþiungs menn sina xi. til queðia at retta quið þan. en þeir scolo til ganga xi. at rétta quið þan með ser oc scolo þeir raða er fleiri ero saman. ef ideilir með (s. 31, a.) þeim. en goði scal fram telia quið þan er þeir urðo asáttir. aðrir en hann. Ef goði helldr xii. quið þa verðr goði vtlagr vm þat oc or goðorðe sino. en hin á cost þess hvarz hann vill goða sekia eða eigi en sva a þat at metaz er hann helldr quiðnom sem a se borin nema hann fái biarg quið þan at goði mundi quið þan bera eigi ahann oc hellde hann af þvi quiðnom at hann vilde færa honom oc scolo heimilis bvar hans v. scilia þat. hvart hann hellde til fárs honom oc þeir mundo af bera ef þeir bære.

---

1) *Synes först at være skrevet* beiða, *men derefter* i *underprikket og forandret til* o *og et* i *skrevet over Linien foran dette Bogstav.*

2) *I Haandskriftet:* oc N̊ oc segia.

37. vm vat orð imote quið.

[a] Sócn scal fara fyʀ fram huers máls eɴ vörn. nema þat se allt eitt. oc se þat aɴars mals vorn er aɴars er sócn.[1] þar er quiða er quatt til sócnar eɴ sa hefir vatta til þess er veria scal. þa scal þar vætte fara fyʀ fram eɴ quiðr. þott þat fylgi vörn.[2] scalat hann þat sva dvelia at eigi se quiþriɴ þa boriɴ er sol kömr aþingvöll. ef eigi verðr allt eitt þat er bvar vilia borit hafa oc vattar enda eigi þeir um eiɴ lut at scilia[3]. þa scal segia at hann hefir vatorð til þess máls sem þeir ero vm quaddir. eɴ siþan scal hann veria þeim lyriti quið burðiɴ. nv bera þeir þo quiðeɴ þoat lyrite se þeim varit fyʀ eɴ vættet quæmi fram. þa a þaɴ quið enscis meta enda varðar utlegð öllom. en þa scal þo lata bera vættet. Nu ef eigi verðr at liug vetti. þa er costr at sekia hina vm þat at þeir hafe borit liug quið. Scolot menn andvitni bera oc her a þingi eɴ ef menn bera varðar þat vtlegð. enda aþat enscis at meta. eɴ þat er andvitni er menn bera igegn þvi sem aðr er borit. vætte igegn quið eða quiðr igegn vætte. sva at eigi ma hvartveɢia rett vera. Eɴ ef hvartueɢia verþr andvitni. þa varðar scog ɢang liug vitne eɴ fiorbavgs ɢarð andvitnit.

38. vm vörn.

[b] Aðr maðr ferir vörn fram oc scal hann spyria þaɴ maɴ með vatta er söc hefir abendi honom ef hann

a) = A. M., c. 18.
b) = A. M., c. 19.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Rettelse for* scila.

hafi sócn *sva fram* förða a hond *honom sem hann* hycr e*ða* hafe *hann eigi*. þá ahiɴ þ*vi* at suara at *hann* hafi fra*m* (s. 31, b.) ferþa sócn se*m hann* hyɢr ne*m*a nokot *ge*riz i vörn hins þ*ess* er *hann* vili þa ti*l* socn*ar* hafa tekit. þa er rett ti*l* varn*ar* at taca e*r* þei*m* orðo*m* e*r* m*æ*lt. Rett e*r* at *hann* föri þo *fra*m vörn þot hiɴ *ge*re *eigi* svara þesso*m* orðu*m* ef dom*en*dr lofa *oc* litiz þei*m* *sva* at *hann* vili vo*r*n *hans* glepia iþ*vi* oc e*r* þ*at* þ*in*gs afglöpon ef sa duelr vo*r*n. Hiɴ *scal* taca ti*l* varn*ar*[1] þeg*ar* e*r* *hann* vill. eɴ .v. b*var sc*olo scilia v*m* biarg q*u*iðo alla *heimilis* b*var* þ*ess* m*anz* e*r sottr* e*r* ne*m*a *hann* se so*tt*r vi*ð* ix. *bva quið* þa *scal* *hann* þ*að*an *queðia* v. af þei*m* b*vom* ix. ti*l* biarg q*u*iðar s*er* þa e*r* næst*ir* ero vetva*n*g þei*m* e*r* fr*a* v*ar* q*uatt*. Ef b*vi* ve*r*ðr siucr i q*u*ið. oc *sc*olo þ*eir* e*r* i q*u*ið ero með h*onom* sekia orð h*ans* ti*l* buðar. *hann* a eið at viɴa h*v*ar *hann* gelldr sa*m*q*uæ*ði á. Þ*eir* *sc*olo v*att*a nefna at orðo*m* h*ans* oc telia q*uið* fra*m* at do*m*i. Ef m*að*r ve*r*ðr davðr or q*uið* e*ða* omale. þa *scal* q*ueðia* aɴan istaðiɴ f*yrir*. þ*at* a raða v*m* mal h*ans* hvart þa e*r* e*r* þ*eir* sp*y*ria h*ann*. Sa m*að*r e*r* vo*r*n vill fra*m* föra *hann* *scal* ga*n*ga ti*l* do*m*s oc nefna s*er* v*att*a. Jþ*at* v*ætt*e at hann[2] byðr h*onom* oc nefna *hann* þei*m* m*anne* e*r* söc hef*ir* fra*m* förða ahendr h*onom* at[3] hlyða ti*l* eið spiallz sins ef *hann* hef*ir* *eigi* fyʀ uɴit eið oc ti*l* v*ar*nar þ*eirr*ar e*r* *hann* mv*n* þar fr*am* föra. En siþ*un* *scal* *hann* fr*am* föra vo*r*n f*yrir* sic hvarz *hann* hef*ir* ti*l* þ*ess* q*u*iðv e*ða* v*ætt*e. þa er varn*ar* gögn ero fr*am* com*in* þa *scal* söki-andiɴ spy*r*ia m*eð* v*att*a. ef *hann* hafi vo*r*n *sva* fr*am*

---

1) *Rettelse for* socnar, *der efter hele Sammenhængen neppe synes at kunne været andet end en Skrivfeil.*

2) *Tilföiet.*

3) *Rettelse for* oc; *jfr. c. 30.*

ferða *fyrir* soc þa se*m* haɴ hyɢr eɴ hiɴ a *þv*i at svara at h*ann* hafi þa fra*m* förða vorn sem h*ann* hyɢr þeg*ar* e*r* þ*at* er. Eɴ þeg*ar* er h*ann* hef*ir* nokor v*ar*nar gögn fr*a*m förð. þa þ*ar*fat h*ann* biða ti*l* þe*s*s e*r* hiɴ hef*ir* vo*r*n s*v*a fra*m* förða se*m* h*ann* hyɢr. þa a h*v*artueɢi þ*eirr*a at föra fr*a*m sócn oc vo*r*n ale*n*gr s*v*a se*m* þ*eir* ero bun*ir* ti*l*.

39.

[a] Þar s*ca*l hefia up vi*ð* arftoco maɴ omaga. þa söc s*ca*l lysa at lögbe*r*gi ahönd arf toco m*anne* ti*l* fr*a*m ferslo oc v*ar*ðveizlo omag*ans*. *oc* nefna h*v*arntveɢia om*agann* oc þaɴ e*r* ahönd [1] e*r* lyst *oc* q*ue*þa á til (s. 32, a.) hv*er*s do*m*s h*ann* lys*ir* oc lysa löglysi*n*g. Sa m*að*r e*r* sek*ir* s*ca*l q*ueðia* h*eimilis* b*v*a v. þ*e*s*s* e*r* so*tt*r e*r* at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* e*igi* arf at taca at þaɴ om*aga* e*ða* h*v*art h*ans* om*agi* se e*ða* eigi oc nefna h*v*arntveɢia. Ef þ*at* beʀ quiðr at þes om*agi* se *oc* s*ca*l h*o*no*m* de*m*a om*agann*. Sa e*r* v*er*ia vill s*ca*l q*ueðia* ena sömo v. h*eimilis* b*v*a at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* e*igi* fe eða feri ti*l* at föra þaɴ omaga fr*a*m e*ða* e*igi*. Ef þar beʀ avöðn *oc* e*r* þa rétt at lysa þei*m* a he*n*dr e*r* vill. *oc* nánastr e*r* þ*eirr*a m*ann*a e*r* fe e*ða* föri e*igi* ti*l* at föra þaɴ om*aga* fr*a*m. Þ*ar* s*ca*l telia frændse*m*i m*eð* om*aganom* oc þei*m* e*r* ahond e*r* lyst. oc leɢia þ*at* und*ir* þegnscap si*nn* m*eð* .iii. m*a*ɴ. at su e*r* frændse*m*is tala rett oc söɴ m*eð* þei*m* ɴ. ɴ. oc ɴ. ɴ. Þá á þei*m* m*anne* at dö*m*a ahö*n*d om*agann* ne*m*a lögvo*r*n co*m*e fr*a*m. Cost a sa e*r* om*aga* vill lysa. at lysa þeg*ar* ahe*n*dr þei*m* e*r* nánastr e*r* þ*eirr*a m*ann*a e*r* fe e*ða* föri hef*ir* ti*l*. þott h*ann* lysi e*igi* ahond arf toco m*anne* aðr.

---

a) = A. M., c. 20.

---

1) *Rettelse for* ahön.

40. v*m* reifing

[a] Lengr er m*enn* hafa sócn fr*a*m færða oc vo*r*n. se*m* vilia ido*m* þaɴ. þa sc*a*l hv*e*ʀ m*að*r hafa er sócn hef*ir* ido*m* þaɴ e*ða* vörn reifi*n*gar m*a*ɴ at male s*in*o hv*a*rt se*m* h*ann* þarf at secn e*ða* vorn. þaɴ er h*on*o*m* rett at hafa. er h*on*o*m* vill veít*t* hafa þ*eir*ra m*ann*a er iþaɴ do*m*i ero[1] nefnd*ir*. Ef þ*eir* veita h*on*o*m* e*i*g*i* þ*at* at reifa mál h*an*s. þa sc*a*l h*ann* beiða þá me*ð* v*at*ta at reifa mal h*an*s. þ*eir* eigo at luta me*ð* s*er* hv*er*r reifa sc*a*l mál h*an*s. *oc* sc*a*l sa þ*eir*ra reifa mál h*an*s er hlýtr. Ef þ*eir* g*er*a e*i*g*i* luta me*ð* s*er* *oc* v*a*r*ð*ar þei*m* þ*at* fiorbavgs *g*ar*ð* öllo*m* er i þei*m* do*m*i ero. eɴ þ*at* er þi*n*gs afglöpon er þ*eir* g*er*a er þ*eir* taca e*i*g*i* vi*ð* mále h*an*s. Þ*at* er *oc* at sa a soc þa at sekia er me*ð* þat mal f*er*r er dome*n*dr g*er*a e*i*g*i* vi*ð* at taca. Ef söc ke*m*r ahe*n*dr þei*m* m*ann*e er i do*m* er nefndr at h*on*om er rétt hv*a*rt se*m* h*ann* vill at v*er*ia söc þá e*ða* selia avðro*m* vo*r*n f*yrir* sec. Ef söc kö*m*r iþaɴ do*m* þa sc*a*l hann[2] þo eiga do*m* sét*t*. enda sc*a*l h*ann* giallda sa*m*qu*æ*þi sit*t* ado*m* þaɴ er þ*eir* segia vp. þ*at* er *oc* ef h*ann* a söc (s. 32, b.) at sekia. þa er siðaʀ g*er*ðiz eɴ h*ann* v*æ*ri i do*m* ne*f*n*d*r. þa er h*on*om rétt hv*á*rt se*m* h*ann* vill at sekia sealfo*m* e*ða* selia avðro*m*. Ef su söc kö*m*r iþaɴ do*m* er h*ann* er i. *oc* sc*a*l h*ann* þo eiga do*m* sét*t*[3]. sc*o*lot mál h*an*s standaz v*m* þa söc. enda sc*a*lat h*ann* ti*l* vefa*n*gs ga*n*ga v*m* þat mál. h*ann* sc*a*l *oc* sa*m*qu*æ*þi sit*t* giallda a þaɴ do*m* er þ*eir* segia aðr*ir* vp.

a). = A. M., c. 21.

1) *Dette Ord er skrevet to Gange*
2) *Tilföiet.*
3) *Punctum er tilföiet.*

41. vm domendr.

[a] Þat er *oc* aðr þeir tace adomi sinom. at þeir scolo eið vinna aðr nema þeir hafe uninn aðr. þeir scolo nefna ser vatta. Nefni ec iþat vætti at ec vin eið at crossi lög eið. oc seg þat guði at ec mvn þan dom döma sem ec hyg log vera. Þat er *oc* at þeir scolo reifa mal þeirra. þav fyrst er fyrst ero fram comin[1]. þeir scolo sócn reifa hvers máls fyr en vorn. Sa maðr er reifir sócn eða vorn. hann scal tina þat er reifir hver gögn fram hafa comit. *oc* segia hveim ahendr var hvart sem er til sócnar eða varnar. en sócn scal fyr reifa hvers máls en vorn vm hina sömo söc. Sa maðr er vorn scal reifa. hann scal tína gögn þav öll er til varnar hafa fram farit. Ef domendonom þickia menn ganga of mioc at domi. þeir scolo beiða er i dominom sitia goða þa .iii. er iþeim fiorþungi ero er domrin er við kendr. *oc* beiða þa með vatta. at fá þeim menn .iii. til dom vörzlo en goðar ero utlagir. ef þeir gera eigi sva at fá menn til domvörzlo. *oc* or goðorði sino *oc* eigo domendr söc þa við gvðana. Þeir scolo sva scipta með ser[2] at þeir scolo man fa or þingi hverio eno forna. þeir menn er til dom vörzlo ero tecnir. þeir scolo rista reito .ii.[a] fyrir utan þat er domendr sitia. en ef men ganga yfir in *oc* eigo þeir at nefna vatta at þvi er þeir ero gengnir yfir inn. Nv hleypr hann ut aptr *oc* er hann eigi þa utlagr. en ef hann hírir við *oc* verþr hann þa utlagr. *oc* eigo domvörzlo menn soc þá at söcia. þeir scolo ganga til lögbergs *oc* stefna þar söc þeirre *oc* a

---

a) = A. M., c. 22.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *I Haandskriftet:* Þeir scolo sva scipta með ser at þeir scolo sva scipta með ser. at þeir scolo man *o. s. v.*

iþan dom söc sv at coma sem domvorzlo men (s. 33, a.) þeir ero or fiorðvngi. at þeir scolo með vatorð' þa söc sökia. oc eigo domvorzlo menn halfa utlegð þa. en domendr halfa. Ef maðr er ilögscilum fastr sa er i domi sitr þeim er i anan dom eigo at coma. hann a þat at mæla aðr hann gangi ibrott at hann segir[1] sátt sína a þan dom er þeir verþa sattir á. meþan hann er abrott. þær sacir scal fyrst dema er fyra sumar varð eigi vm dömt ef þær ero. En vm þær sacir næst er her hafa gerzc a þingi ef þær ero iþeim domi sottar. þa scal vm þær dema er fyrst voro reifþar nema þat se at þær horfi til vefangs. þa scal vm þær siðarst dema ef þær horfa til vefanga. þeir scolo hafa mantal at domr þeirra se fullr. oc scolo þeir at fullom domi segia dom sin vp ef þeir eigo þess cost. Ef maðr verðr sivcr eða sár er i dom er nefndr sva at hann ma eigi uti vera. þa scolo þeir ganga til buðar þangat er in sivki er oc scal hann vina eið fyrir þeim slican sem hann scylde vina at domi. hann scal samquæþi sitt giallda aþan dom er þeir verða sattir á. þa verðr þeim þat rett at dema vm sacir allar nema til vefangs horfi. Ef sa maðr andaz eða verðr omále er i dom er nefndr. þeim er þa iafn rett at dema sem fullr se domr þeirra. þeir eigo at dema eptir gognom þeim er þar hafa fram farit idom. þar til sócna oc til varna. Þeir eigo at dema soc hveria anattvegia mæta eða omæta. Ef a gögn þav verðr queðit er idom þan ero comin. er mali sciptir með þeim. þa scolo þeir vm aðrar sacir fyr döma at gognom þeim er fram ero comin. Nu hygr sa þat er sekir at veriande queþi af þvi agogn at hann villde dom iduelia en eigi af þvi at hann villde reyna ifimtar domi. þa á hann at stefna honom vm

[1] Tilföiet.

þings afglöpon at logb*er*gi oc lata h*onom* *varða* *fiorbavgs* *garð*. oc *queðia* *til* heimil*is* b*va* ix. oc láta f*ar*a iþaɴ do*m* málit se*m* fru*m* (s. 33, b.) søken e*r* i. Ef q*ui*ðr beʀ a' hiɴ *vm* *þings* afglöpon oc v*er*ðr h*ann* þa *fiorbavgs* *maðr*. En þa *scal* dø*ma* *vm* fru*m* sökna se*m* *eigi* *væri* a gögnin *queþit*. Ef dom*en*dr gøra *eigi* dø*ma* *vm* sac*ir* m*ann*a. þa *scal* ga*n*ga ti*l* lögb*er*gs oc beiða dom*en*dr at ga*n*ga[1] vt at dø*ma* vm sac*ir* þær e*r* þ*eir* hafa e*igi* lok a felld. *oc* *sva* goða þa e*r* þa m*enn* nefndo i do*m* at føra dom*en*dr sína ut. Ef dom*en*dr ga*n*ga þa ut e*r* þ*eir* ero beidd*ir* at dø*ma* u*m* mal h*an*s þa ero þ*eir* v*ar*þ*ir* male. Nu vilia[2] dom*en*dr sum*ir* dø*ma* en*n* sum*ir* e*igi* þa v*arðar* þei*m* *fiorbavgs* *garð* e*r* e*igi* vilia v*m* dö*ma*. enda e*r* rett at stefna h*onom* v*m* þ*ings* af glöpon. þeg*a*r at logb*er*gi *oc* sökia þat sum*a*r i eɴ sama do*m* þeg*a*r e*r* vi. dom*en*dr ero vt co*mn*i*r* isetor. sin*ar* e*ða* fleire. enda v*er*ðr ia*fn* fullr þá do*m*r þ*eirr*a se*m* þ*eir* dø*m*i all*ir*. Ef þ*eir* g*er*a e*igi* dø*ma* v*m* mál h*an*s *oc* e*r* rétt at søkia h*v*art se*m* vill et sama sum*a*r e*ða* aɴ*at* v*ið* ix. b*va* q*uið*. þ*eir* *sco*lo iþei*m* stað dø*ma* se*m* þ*eir* hafa niðr setz ef þ*eir* ná f*yrir* ofríki m*ann*a of sac*ir* þær all*a*r e*r* iþei*m* do*m*i ero. Ef þ*eir* v*m* sitia e*igi* f*yrir* ofríki m*ann*a þa e*r* þei*m* rett at sitia þar e*r* þ*eir* þickiz helLzt mega lúca do*m*i sino*m* oc v*er*ðr do*m*r þ*eirr*a sa réttr. Ef þ*eir* v*m* sitia e*igi* f*yrir* ofriki þa *scal* sa e*r* sócn hef*ir* reifða. q*ue*þa a h*v*ar þ*eir* *sco*lo at fiɴaz at þ*eir* v*m* luki hellzt do*m*i sino*m*. Þ*eir* eigo þ*an*gat at ga*n*ga *oc* luca þ*a*r domi sino*m* ef þ*eir* mego. Nu vilia þ*eir* e*igi* all*ir* þ*an*gat ti*l* ganga þa v*er*ðr do*m*r þ*eirr*a fullr þoat þ*eir* dø*m*i e*igi* fleire v*m* þ*a*r eɴ .vi. eɴ hino*m* v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* *garð* e*r* e*igi* co*m*a til

---

1) *Skrevet* gāgā.
2) *Tilfötet.*

þangat oc er þat þings afglöpon. Nu h*v*arvetna *þess* er dom*en*dr *ger*a *þings* afglöp*on*. sum*ir* þa at *þeir* vilia[1] *eigi* dö*m*a *vm* mal þav *er þeir* eigo *vm* at d*em*a. þa á iafnt do*m*r *þeirr*a at standaz *er vm* vilia d*em*t hafa ef *þeir* ero .vi. *menn eða* fleire se*m* do*m*riɴ se fullr. Sa *scal dom* up segia *er* mal reifðe þaɴ se*m þeir* ro asátt*ir oc scal* sa up segia *er* vorn reifðe ef *þeir* vilia dö*m*a (S. 34, a.) vmæta sokena. eɴ sa *er* sócn reifðe ef *þeir* vilia afall d*em*a. Eɴ sa *er* do*m* seg*ir* up*p* h*ann* s*cal* s*va*[2] mæla. Læt ec at þa d*em*i v*er* lög do*m* ef v*er* þaɴ demo*m* oc q*u*eþa a h*v*at h*ann* vill d*em*a. er sa do*m*r vaʀ allra *scal* h*ann* q*u*eða. *þeir* eigo *oc* all*ir* at giallda sa*m*q*uæ*þi si*tt* a þaɴ do*m er þeir* ero asátt*ir oc* svara at sa se do*m*r *þeirr*a allra. Ef nokoʀ þegir við *oc* vill *eigi* sa*m*q*uæ*þi giallda a þaɴ do*m er þeir* v*er*þ*a* a sátt*ir oc er þat þings* afglöp*on*. *oc* þeg*ir* h*ann* sic þa[3] i *fiorbavgs* ɢ*arð*.

42. v*m* veföng.

[a] Ef þær sac*ir* ero nokorar er *þeir* v*er*ða *eigi* asátt*ir* ado*m* siɴ. *oc* s*co*lo *þeir* þa vefengia. s*co*lot *þeir* færi ti*l* vefa*n*gs ga*n*ga eɴ .vi. *þeir* s*co*lo rúmu*m* þa sciptaz við. hv*er*ngi ueg e*r* *þeir* hafa aðr setit *oc* s*co*lo *þeir* þa sitia all*ir* sama*n*. e*r* sama*n* ero at vefa*n*gi. *Þeir* s*co*lo s*v*a n*æ*r sitiaz at huar*ir*tueɢio ne*m*i orð aɴ*a*ra. *þeir* s*co*lo huar*ir*tveɢio beiða aðra sa*m*neytis *oc* nefna v*att*a at þvi at *þeir* bioða sa*m*neyti si*tt* at þ*v*i se*m þeir* vilia d*em*a.

---

a) = A. M., c. 23.

---

1) *Først skrevet* þoat þeir vill, *men derefter rettet, som det synes af selve Afskriveren.*
2) *Herefter er först skrevet* dœma, *men dette derefter overstreget.*
3) *Skrevet over Linien.*

oc queða ahvern do*m* þ*eir* vilia d*o*ma. þei*m* malo*m* sco*l*o þ*eir* m*æ*la huar*ir*tuecio. Ef nokor þ*eirra* er, *sva* sivcr e*r* ido*m* þan e*r* nefndr at *eigi* v*m* ves uti *oc* má h*ann* þo m*æ*la. þ*eir* *sco*lo f*a*ra hvár*ir*tvecio ti*l* fu*n*dar vi*ð* h*ann* *oc* segia h*ono*m h*v*at þ*eir* mu*n*o hvár*ir* ti*l* vefangs b*er*a. h*ann* *sca*l vina vefa*n*gs eið *oc* q*ue*þa a þ*at* með huaro*m* h*ann* mv*n* v*er*a at vefa*n*gi. Þ*eir* *sco*lo ga*n*ga til ru*m*a sina. Þa *sco*lo þ*eir* dome*n*drner siþ*an* e*r* sócn fylgia bioða þei*m* ti*l* lutfallz at þ*eir* luti hvar*ir* þ*eirra* *sco*lo fyrri mæla vefa*n*gs málo*m*. *sco*lo þ*eir* fyrri mæla vefa*n*gs malo*m* e*r* hliota. Þ*eir* *sco*lo bioða huar*ir*tuecio avðro*m* me*ð* v*at*ta at hlyða ti*l* er þ*eir* vina vefa*n*gs eið *eða* sva til an*a*ra vefa*n*gs mala e*r* þ*eir* *sco*lo fr*a*m föra *oc* bioþa þei*m* sa*m*neyti. *oc* beiða þa sa*m*neytis at þ*v*i e*r* þ*eir* vilia dö*m*t hafa *oc* segia h*v*at þ*at* e*r*.[1] *sva* *sco*lo (s. 34, b.) þ*eir* m*æ*la hvar*ir* vi*ð* aðra. Siþ*an* *sco*lo þ*eir* vina vefa*n*gs eið e*r* sama*n* e*r*o at vefa*n*gi. Þ*eir* *sco*lo taca cros ihönd s*er* *eða* boc þa e*r* meire se en háls boe. *oc* n*e*f*n*a v*att*a iþ*at* v*æ*tti. At ec vin eið at c*r*ossi *eða* at bók vefa*n*gs eið *oc* segi ec þ*at* guði at ec mv*n* þ*at* vefe*n*gia e*r* ec hyg log v*er*a. *oc* q*ue*þa a þ*at* h*v*at h*ann* ber ti*l* vefa*n*gs. *oc* q*ue*þa a af hui h*ann* ber þ*at* ti*l* vefa*n*gs. þ*eir* *sco*lo slica*n* eið vina hvar*ir*tvecio. Siþ*an* *sco*lo þ*eir* hvar*ir*tvecio segia vp*p* do*m* þan e*r* þ*eir* vilia dö*m*t hafa. S*v*a *sca*l sa m*æ*la e*r* sócn reifðe.[2] þ*at* bero*m* v*er* ti*l* vefa*n*gs *oc* þan do*m* demo*m* v*er* *oc* segiv*m* up*p* at v*er* de*mum* afall h*onom* *oc* nefna h*ann* *oc* q*ue*þa a hv*er*t afall þ*at* e*r*. þ*eir* *sco*lo giallda sa*m*q*uæ*þi sit*t* á e*r* at vefa*n*gi v*or*o me*ð* h*onom*. Sva *sca*l sa m*æ*la e*r* vo*r*n reifðe. at þ*at* bero*m* v*er* ti*l*

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Punctum er tilföiet.*

vefa*n*gs *oc* þaɴ do*m* demo*m* v*er* oc[1] segio*m* up at v*er* demv*m* h*ann*[2] sycna*n* af þ*v*i. at os þick*ir* logvo*r*n f*ra*m co*m*in. þ*eir* sc*o*lo giallda sa*m*q*uæ*þi sit*t* á er at vefa*n*gi v*oro* me*ð* h*o*n*om*. Sac*a*r sökiande *oc* sac*a*r v*er*iande sc*o*lo ga*n*ga ti*l* logb*er*gs. *oc* ne*f*na s*er* v*at*ta. Jþ*at* v*æt*ti. at ec lysi soc ahe*n*dr þei*m* v*m* þ*at* at þ*eir* hafa de*m*t o lög *oc* q*u*eða[3] a v*m* h*v*at þ*eir* hafa de*m*t. Þ*eir* sc*o*lo lysa ti*l* rofs do*m*ino*m*. *oc* lata þei*m* v*arða* utle*gð*. *oc* lysa ti*l* v.tar do*m*s. þ*at* eigo hvar*ir*tueɢio at m*æ*la vi*ð* aɴ*a*rs dome*n*dr.

43. v*m* fimtar do*m*

[a] Uer sc*o*lom eiga do*m* iɴ v.ta eɴ sa heit*ir* v.tar do*m*r. Maɴ sc*a*l nefna ido*m* þaɴ f*yrir* goðorð hv*er*t et forna. ix. m*enn* or fiorðv*n*gi hv*er*io*m*. Goðar þ*eir* e*r* in nyio goðorð hafa þ*eir* sc*o*lo ne*f*na eina .xii.ena ido*m*iɴ. þa v*er*þa fernar tylpt*ir*n*a*r. *oc* ero þa m*enn* xii. or fiorþu*n*gi hv*er*io*m* me*ð* þei*m*. eɴ v.tar do*m*r sc*a*l þa raðiɴ e*r* fiorðv*n*gs do*m*ar ero nefnd*ir*. *oc* sc*o*lo all*ir* seɴ fara vt ti*l* sócn*a*r. ne*m*a lög retto m*enn* v*er*þi a aɴat satt*ir*. Eɴ v.tar do*m* sc*a*l setia i lögrétto.

44.

(S. 35, a.) [b] Þær sac*ir* sc*o*lo coma i v.tar do*m* liug q*u*iðir þ*eir* e*r* h*er* ero born*ir* a þ*i*ngi e*ða* liug v*ætt*e e*ða*

---

a) = A. M., c. 24.
b) = A. M., c. 25.

---

1) *Tilföiet.*

2) *I Haandskriftet:* dømvm N̊ hann. *Da enten* N̊ *eller* hann *maa være overflødigt, er det förste udeladt.*

3) *I Skindbogen ved Feilskrift* q̊ða.

þat ef *maðr* leGr ra*n*gt und*ir* þegnscap siN. enda vefav*n*g þav *er* h*er* *ver*þa *eða* fe boð þav *er* h*er* *ver*þa *oc* fe tõkor þær h*er* *ver*þa *eða* *sva* ef m*enn* *mæ*la *ser* fe h*er* *oc* v*m* liugvitni þav öll *er* h*er* *ver*ða a alþ*in*gi *oc* v*m* scog*ar* m*ann*a biarg*ir* þ*eirr*a *er* h*er* *er* sagt ti*l* secþar at vellavso. *oc* ti*l* þes ero talþ*ir* *oc* v*m* iNi hafn*ir* sculd*ar* m*ann*a *oc* v*m* þræla þ*eirr*a *er* ti*l* sculdfestis *er* sagt h*er* a alþ*in*gi *oc* *sv*a *þat* er m*enn* þiGiá v*er*c at þei*m* m*onno*m. *oc* v*m* iNhafn*ir* k*ir*k*i*o p*re*sta *eða* *sv*a v*m* sa*m*vistor v*ið* þa þeg*ar* *er* þ*eir* f*ar*a aNa*n* veg eN ilogo*m* *er* *mæ*lt. Þær sac*ir* all*ar* er nv ero [1] talðar *scal* lysa idag *oc* amorgen. enda *er* rett aNa*n* dag vico [2] *oc* iN þriðia ef þ*eir* *er*o ru*m*helg*ir*. Ef m*aðr* lys*ir* ti*l* v.tar do*m*s v*m* biargir m*ann*a. *oc* *scal* a q*ue*ða á sökena *oc* veita h*ono*m i þvi lavg mæta biorg. engi *scal* ifa söc v*er*a.

45. v*m* do*m*nefn*or*

[a] Goðar *sco*lo all*ir* ga*n*ga ti*l* lögretto *oc* *scal* hv*err* þ*eir*ra setia niðr do*m*anda siN. G*oði* *scal* ne*fn*a *ser* v*att*a. At þ*v*i v*ætt*i. *scal* h*ann* q*ue*ða at ec nefni þegn i .v.ar do*m*. *oc* ne*f*na h*ann* at de*m*a v*m* sac*ir* þær all*ar* *er* h*er* co*m*a ido*m* þeNa. *oc* log scylda heldr ti*l* at de*m*a v*m* *oc* aN ec h*ono*m iseto ne*m*a h*ann* se [3] nu*m*iN or. nefni ec log do*m*. H*ann* scal nefna v*att*a. At þ*v*i v*ætti*. *scal* h*ann* q*ue*ða. at ec viN eið at bok. v.tar do*m*s eið. hialpi *sv*a m*er* Guð i þ*v*isa liósi *oc* avðro se*m* ec hyG *þat* at ec hava þaN maN

---

a) = A. M., c. 26.

---

1) *I Haandskriftet:* er nv hefi ero. *Afskriveren har først tænkt sig Lovsigemanden talende i første Person.*
2) *Rettelse for* vic.
3) *Tilføiet.*

idom nefndan er eigi vili aNaR maðr betr raða fyrir lögom órvm eða landz bvi eN sia maðr. oc nefna hann. þeirra manna er ec eiga cost iminom þriðivngi her a þingi. Slican eið scal Goði hveR viNa er menn nefnir i v.[tar] dom.

46. at bioða til lutfalla.

[a] Þeir menn er sacir eigo i v.[ar] domi. oc scolo þeir ganga til doms oc scal eiN hverr þeirra nefna ser vatta oc bioða þeim monnom ollom er sacir hafa i v.[ar] domi. til lutfalla (s. 35, b.) oc queþa á hvert til scal ganga. oc bera þar luti i scavt[1]. oc fara sva at lutfalli þvi sem at fiorðungs domi. Þær sacir scal eigi luta er vm vefong er sótt. þær scal fyrstar sekia nema þær se fleire eN .iiii[ar]. EN ef þær ero fleire. þa scal þær luta. Hann scal ganga til doms oc bioða þeim monnom at lyða til eiðspiallz sins er hann hefir soc ahendi eða þeim manne er vörn hefir fyrir hann oc biðia hann lyða til fram sögo sacar siNar. oc nefna söcna. eN hann scal taca bóc ihond sęr meire enn háls bóc. oc nefna ser vatta. Jþat vætti. at ec viN eið at bóc .v.[tar] doms eið. hialpi mer sva guð i þvisa liosi oc avðro scal hann queða. sem ec mvn sva sekia soc mina a hendr honom oc nefna hann sem ec hyG saNaz oc réttaz oc hellzt at lögom. oc ec hyG hann saNan at söc þeirre er ec hefi ahendi honom. oc queþa a söcna. oc ec hefca fe boðit i dom þeNa til liðs mer vm soc þessa. oc ec munca bioða. hefca ec fundit. oc munca ec fiNa. hvarki til laga ne til olaga. SaNaðar menn ii. scolo honom fylgia. scal hann sva vanda þa sem

a) = A. M., c. 27.

1) Rettelse for scavþ.

stefno v*at*ta. Þ*eir* sc*o*lo taca boc i hond *ser*. meiri eɴ h*als* bók. *oc* n*ef*n*a* *ser* v*at*ta. Jþ*at* v*ætti*. at ec v*inn* e*ið* at b*oc* v.tar do*ms* eið. hialpi s*v*a m*er* guð sc*a*l h*ann* q*ue*þa. i þ*v*isa liosi *oc* avðro se*m* ec hyɢ þ*at* at ɴ. ɴ. myni s*v*a sokia söc sina a he*n*dr ɴ. ɴ. se*m* h*ann* hyɢr saɴazt *oc* rettaz *oc* hellzt at lögo*m*. *oc* h*ann* hyɢr h*ann* saɴa*n* at söc þ*eir*re *oc* q*ue*ða a söcena e*r* h*ann* hef*ir* ahe*n*di h*o*no*m*. *oc* heferat hann[1] fe boðit ido*m* þeɴa til liðs *ser* v*m* söc þ*es*sa. *oc* mv*n*at h*ann* bioða. *oc* hef*ir*at h*ann* fu*n*dit *oc* munat h*ann* fiɴa h*v*arki ti*l* laga ne ti*l* olaga. Slican eið scolo saɴaðar m*enn* h*an*s fiɴa. siþ*an* sc*a*l h*ann*[2] segia fr*am* söc sina ahönd h*o*n*om* s*v*a scapaða se*m* h*ann* lysti. Meɴ sc*o*lo at boc viɴa eiða þa alla at v.tar do*m*i þ*eir*re e*r* heilog orð ero arítin *oc* meire eɴ háls bók.

47.

(S. 36, a.) [a] Sa m*aðr* e*r* h*ann* hef*ir* söc at v*er*ia h*ann* sc*a*l nefna *ser* v*at*ta oc bioða þei*m* m*an*n*e* e*r* söc hef*ir* a he*n*di h*o*n*om* at lyða ti*l* eiðs[3] þ*es*s e*r* h*ann* mv*n* viɴa at vo*r*n þ*eirri*. *oc* ti*l* varn*a*r þ*eirra*r e*r* h*ann* mv*n* fr*am* föra f*yrir* soc þa e*r* h*ann* hef*ir* a hendi ɴ. ɴ. En siþ*an* sc*a*l h*ann* taca bók i hond *ser*. *oc* n*e*f*n*a *ser* v*at*ta. J þ*at* v*æt*ti. sc*a*l h*ann* q*ue*ða at ec viɴ eið at bóc .v.ar do*ms* eið[4]. hialpi m*er* s*v*a guð iþ*v*isa liosi *oc* avðro at ec mv*n* s*v*a v*er*ia soc þa f*yrir* mec *oc* q*ue*ða a sökena e*r*

a) = A. M., c. 28, *der, udentvivl efter et af Papirshaandskrifterne, overskrives:* Um varnir.

1) *Tilföiet.*
2) *Skrevet over Linien.*
3) *Slutningsbogstavet* s *synes at være tilföiet med en yngre Haand.*
4) *Först skrevet* lög eið *men derefter rettet, muligen med en yngre Haand.*

hann hefir ahendi mer. oc nefna hann a nafn. sem ec veit réttaz oc saNaz oc helldz at logom oc ec em eigi saNr at soc þeirre ef þess ero efne. oc queða a hvat hann hefir til varnar. oc ec hyG at þat se log vorn. oc ec hefca fe boðit idom þeNa til liðs mer vm þessa soc. oc ec[1] munca fiNa hvarki til laga ne til olaga. Þar scolo oc saNaðar menn .ii. fylgia honom at vorn enda scal vanda þa iafnt[2] sem stefno vatta. EN þeir scolo taca bóc i hönd ser meire eN háls bóc. oc nefna ser vatta. J þat vætti. at ec viN eið at boc v.ar doms eið. hialpi mer sva guð i þvisa lióse oc avðro at ec hyG þat at hann mvn sva veria söc fyrir sec sem hann hyGr saNaz oc rettaz oc hellzt at logom. oc Nefna hvarntveGia þeirra. oc ec hyG at hann se eigi saNr at söc þeirri er hann hefir á hendi honom oc queða a sökena. oc hefirat hann fe borit i dom þeNa til liðs ser oc munat hann bioda. oc hefirat hann fundit oc munat hann fiNa hvarki til laga ne til olaga. Hann scal nefna ser vatta. at þvi vætte. scal hann queða. at ec feri vorn fram fyrir[3] mic her i dom þeNa. oc queða a hvat hann hefir[4] til varna oc hver vorn su er. oc calla ec þat lög vorn. Slikan eið scal hvartueGi saNaðar manna haNs viNa sem nu hefi ec tint. Ef maðr hefir fleire sacir i v.ar dom eN eina. hvart sem hann (S. 88, b.) hefir einom manne ahendr eða fleirom. oc scal hann slícan eið viNa at sekeNi hverri[5] sem aðan tinda ec. oc scolo sva saNaðar menn fylgia söc hvérre sem aðan var tínt. oc sva eiða viNa. Sa er söc hefir at veria i v.ar dome hvárt sem hann hefir eina eþa fleire. þa

---

[1] og [2]) *Skrevet over Linien.*

[3]) *Herefter er først skrevet söc, men dette derefter overstreget.*

[4]) *Læsemaaden heyrir i den arnamagn. Udg. har ikke Medhold i Skindbogen.*

[5]) *Skrevet over Linien.*

*sca*l h*ann* slica*n* eið viɴa varn*ar* eið at sokeɴi hu*err*e se*m* aðan tínda ec oc *sva* saɴaðar m*enn* h*ans*. Sa m*aðr* *er* h*ann* hef*ir* söc at sekia i v.[ar] do*m* h*ann* *sca*l taca vi. m*enn* or do*m*i *oc* nefna v*att*a at. *oc* nefna þa alla. *oc* ec ne*m* yðr or do*m*i oc aɴ ec yðr *eigi* i seto v*m* söc þá. *oc* q*ue*ða a sekina. eɴ þ*eir* *sco*lo or rísa do*m*ino*m*. eɴ ef þ*eir* vilia *eigi* or risa do*m*ino*m* þa ero þ*eir* utl*agir*. enda omæt orð þ*eirr*a. Sa m*aðr* *er* h*ann* hef*ir* soc at v*er*ia i v.[ar] do*m*i. h*ann* *sca*l oc taca aðra .vi. m*enn* or do*m*i *oc* nefna þa alla a nafn. aɴ ec yðr *eigi* iseto v*m* soc þe*ss*a *er* h*ann* sagði a hond m*er*. *oc* ne*f*na hiɴ anafn *er* sekena hef*ir* a he*n*di h*o*no*m* *oc* q*ue*ða a sekena. Eɴ þ*eir* eigo at risa or do*m*ino*m*. *oc* sitia í do*m* h*r*ing iɴa*n* meþ*an* v*m* söc þa er de*m*t. *eigi* *sco*lo þ*eir* ab*r*o*tt* ga*n*ga ne*m*a navð-synia örende se. Eɴ ef þ*eir* vilia *eigi* rísa ór do*m*ino*m*. þa v*arðar* þei*m* vtl*egð*. enda onýt orð þ*eirr*a. Ef h*ann* vill þa *eigi* or taca do*m*inó*m*. þa *sca*l socnareɴ t*ac*a þa ór h*v*aratveɢio. Eɴ ef socnariɴ vill þa *eigi* or taca do*m*-ino*m* þa er onýt söc h*ans*. Þ*eir* ero þo rett*ir* ti*l* at reifa mál þ*eirr*a *er* or do*m*ino*m* ero nu*m*n*ir*. eɴ *eigi* eigo þ*eir* v*m* de*m*a. Dome*n*dr.all*ir* aðr þ*eir* tace at de*m*a *sco*lo viɴa eið v.[ar] do*ms* eið v*m* þ*at* at þ*eir* m*un*o þaɴ do*m* dö*m*a e*r* þ*eir* hyɢia lög v*er*a. Doma*n*di *sca*l nefna s*er* v*att*a. at þ*v*i v*ætt*e. at ec viɴ eið at boc .v. do*ms* eið. hialpe *sva* m*er* ɢ*uð* i þ*visa* l*iosi* oc ö*ðro* se*m* ec mv*n* þaɴ do*m* de*m*a *er* ec hyɢ lög v*er*a. (s. 37, a.) oc ec hefca fe m*æ*lt m*er* ido*m* þeɴa *oc* mv*n*ca ec m*æ*la. *oc* hefca ec tekit *oc* mu*n*ca ec t*ac*a. h*v*arki ti*l* laga ne ti*l* u laga. Þ*eir* *sco*lo reifa mal m*ann*a bæði ti*l* sócn*ar* *oc* ti*l* v*arn*ar ia*fn*t sem i fiorþu*n*gs do*m*i. eɴ þ*eir* ero rétt*ir* at reifa mal m*ann*a *er* or ero nu*m*n*ir* do*m*ino*m*. Þa *er* v*m* *er* demt eina söc at þa eigo þ*eir* aptr at ga*n*ga ido*m*eɴ eɴ þ*eir*

eigo xii. *menn* at *nema* or *dominom* at *huerri* sökene. en *þeir* eigo cost at *nema* or *domi* *hvart* *sem* *þeir* vilia ena sömo eða aþ*ra*. Þeir *scolo* *döma* *vm* *sacir* þær *allar* *er* i v.^tar *dom* coma. *vm* þa fyrst *er* fyrst *er* *fram* sögð enda er væl ef *þeir* *verða* væl asátt*ir*. Nv *verða* *þeir* *eigi* a sátt*ir* þa *scal* in meire lutr ráða *domanda* en ef *þeir* *verða* all*ir* ia*fn* marg*ir* þa eigo *þeir* at *döma* afall. en þ*ar* *er* vefõng ero þa eigo *þeir* at luta. en ef *þeir* ero all*ir* iafn marg*ir* í öll*om* stoð*om* *þeim* er dom*endr* hafa vefe*n*gt *oc* hafa huar*ir*tuecio farit rett at vefangi. oc a *þeirra* *domr* at rofna *er* síðr hafa at log*om* döm*t*. En ef aðr*ir* hafa *farit* rett at vefa*n*gi en aðr*ir* ra*n*gt. þa á *þeirra* *domr* at sta*n*daz er rett foro at vefa*n*gi *þótt* aðr*ir* hafe mála efni bet*ri* f*yrir* ondv*erðo*. En ef h*var*ig*ir* hafa farit ré*tt* at vefa*n*gi þa á *þeirra* *domr* at rofna *sem* fir hafa *farit* *þvi* at vefa*n*gi *sem* log ero. *oc* á sa *domr* at rofna *er* þeim hef*ir* þótt fir lögu*m* *dömðr*. Vm sac*ir* þær all*ar* er h*er* hafa g*erz* a þ*in*gi þa scal[1] beiða doms vt meþ*an* osagt *er* misseris tal up. En ef dom*endr* vilia *eigi* *döma* *vm* sac*ar* þa *v*a*rðar* þei*m* *fiorbavgs* *garð*.

Engi m*aðr* dræpr fyr e*nn* *sva* *sem* *domr* döm*ir* h*ann* ept*ir* vapna tac.

48. V*m* ferans dom

(S. 37, b.) [a] Ferans *domr* *scal* *vera* ept*ir* h*vern* man *þeirra* *er* secr *er* orðin þa *er* xiiii. nætr ero liðn*ar* f*ra* *þvi* *þingi* *er* h*ann* varð secr á. Do*m* þan *scal* eiga þ*ar* *er* heim*ile* h*ans* v*ar* þa *er* söc v*ar* hofðut a hönd h*onom* aðr h*ann*

a) = A. M., c. 29. *Capitlets Begyndelsesbogstav er noget större end de sædvanlige Capitelinitialer.*

1) *Tilföiet.*

yrðe secr. Nu veit sa eigi er hann secþi hvar þat er þa scal vera at heimeli goða þess er sa er i þingi með er hiN gerði sekian. Nv hefir hann hansalaða secþ sina heima iheraðe eða verðr hann at sátt secr þa scal ferans doms queðia a alþingi eno næsta eptir þat er hann var secr göR. Sa maðr er hann secþi scal spyria at lögbergi at heimilis fangi hans. oc sva at þingfesti hans ef hann veit eigi aðr. Nv gengr engi við heimilis fangi hans. eN goði gengr við þingfesti hans. þa scal at þess goða eiga ferans domiN oc beiða hann at nefna. Nv er við hvarigo gengit. þa scal at þess goða eiga ferans dom sem hann er siálfr i þingi með oc beiða hann at nefna[1]. Hann scal eptir doma beiða at lögbergi eða þar er goði heyre siálfr á.[2] ef hann var eigi at lög bergi þa scal hann segia honom til. EN ef hann beiþir i aðrom stað. þa scal hann segia til at lögbergi. Sa maðr er ferans doms vill beiða þa scal hann nefna vatta. Jþat vætte. at ec queð oc beiðe N. N. at nefna ferans dom eptir N. N. xiiii. nóttom eptir vápna tac. hann scal queða astaþ oc biðia hann þar coma sva at dómr se nefndr fyrir miðian dag. Dom þaN scal nefna vtan garðz þar er hvarki se acr ne engi. oc eigi fiR garðe eN i örscotz hælgi við garðiN. oc þangat fra garðe er sa aheimile er sótti ef þar má væl vera. Scyldir ero menn at fylgia goða til ferans doms. allir þeir er næstir ero ef hann vill þa quatt hafa hvárz þeir ero hans þing menn eða eigi. Þricia marka utlegð varðar þeim er synia ef hann viðr domiN fullan. eN fiorbavgs garð ella. Hann scal þar coma fyrir miðian dag oc nefna sva domiN. oc sva scolo þeir menn coma er þar scolo lögscil af hendi leysa. þar scal vera

1) *Ordene* Nv er við hvarigo — nefna *ere udeglemte i den arnamagn. Udg.*
2) *Punctum er tilföiet.*

xii. þegna d*omr*. Do*m* þaɴ sc*al* ryðia se*m* (s, 38, a.) xii. q*ui*ð. Sa e*r* do*ms* beiþ*ir* sc*al* þ*an*gat hafa q*u*att b*va* v. iii. no*ttom* fyʀ e*ða* meira meli. þa e*r* næstir bva þ*vi* e*r* do*m*riɴ sc*a*l ve*r*a. Ero þe*ir* skylld*ir* at be*r*a q*u*iðo þá alla e*r* þ*a*r þarf hv*er*gi e*r* þa · beiþ*ir*. H*ann* sc*al* *oc* hafa q*u*att do*m*s vp sogo v*atta* e*ða* sátt*a*r g*er*ðar v*atta* þa e*r* nefnd*ir* v*or*o. ef h*ann* v*a*rð at sátt secr. Þ*eir* me*nn* e*r* fe átto at hino*m* þa er h*ann* v*a*rð secr sc*o*lo q*u*a*t*t hafa v*atta* sina eþ*a* b*va* ef þ*eir* hafa e*igi* v*atta* ti*l* *oc* sc*a*l ti*l* q*u*e*ð*ia gagna þ*eir*ra allr*a* e*r* þ*a*r þarf xiiii. notto*m* fyʀ e*ða* meira mele.

49. v*m* socn.

[a] Sa m*a*ð*r* e*r* fe*rans* do*ms* beidde sc*al* se*r* ne*fn*a v*at*ta. iþ*at* v*ætte*. at ec viɴ log eið at bóc *oc* segi ec þ*at* guði at ec mv*n* · s*va* føra möl öll fr*a*m he*r* at fe*rans* d*omi* þe*s*som ahe*n*dr ɴ. ɴ. se*m* ec veit réttazt *oc* saɴazt *oc* hellzt at lögo*m*. J do*m* sc*al* be*r*a do*m*s upsögo v*ætte* e*ða* sátt*a*r v*ætt*e e*r* h*ann* v*a*r secr göʀ. þa e*r* do*m*r e*r* ruddr sc*a*l láta be*r*a þ*a*r v*ætt*e þ*at* hve f*yrir* secþ h*an*s v*a*r m*æ*lt e*ða* f*yrir* hvat h*ann* v*a*rð secr e*ða* hvar h*ann* v*a*rð secr. Þa sc*o*lo me*nn* luta hve þ*a*r sc*o*lo sac*ir* fr*a*m föra. Ja*fn*t sc*al* þ*an*gat bva fe mál öll se*m* ti*l* scyllda do*m*s. *oc* s*va* of[1] la*n*zvirði*n*gar *oc* s*va* d*em*a cono sit*t* fe ef ho*n* átti e*ða* veð mála ef v*or*o. *oc* hv*er*io*m* sina avra fulla ef s*va* má. en ella ia*fn*t sk*er*þa se*m* at sculda do*mi*. Rett sc*al* d*em*a or feno ef rett*a*r söc e*r*. eɴ fúla giolld ef þiofsöc e*r*. Eɴ ef fe viɴz betr þa sc*al* d*em*a ɢo*ða* þei*m*

a) = A. M., c. 30.

1) *Rettelse for* af; *jfr. nedenfor c.* 61.

er *domin* nefnde ku *eða* uxa .iiii. vetra gamlan. En ef fe er meira þa scal doma hálft þeim er hin secþi. en hálft fiorðungs monnom ef hann varð á alþingi secr. en þingonavtom ef hann varð a várþingi secr. þeim er i þvi þingi ero er ferans domr er í áttr. Þeim scal dema varðveizlo fiár þess er hin secþi er fiorðungs menn scolo hafa. en þvi scal scipta a varþingi eno næsta. honom scal oc dema varðveizlo þótt þingonavtar eigi. en hann scal hafa þat til leiðar enar næsto þeirrar er hann heyr sialfr. Ef þeir ero samþinga þa scal allt fe þat er hann hefir þa heimt scipta þar við þa. (S. 38, b.) En þat er hann hefir þa eigi heimt at viðtekom *eða* at handsölom þa scal þvi scipta avárðingi. En ef sa er utan þings maðr er hin secþi. þa scal scipta a alþingi eno næsta. Scipta scal þvi öllo at ferans domi. er ma oc selia i hendr goða þeim er dominn nefndi. Fe þat er þingo navtar eigo scolo þeir hafa til omaga biargar þess er secr er orðen sem vinz ef hann átte omaga. en ellegar scal hafa til þurptar þeim omogom oðrom er þar eigo at fara i þvi þingi *eða* vm þav þing. *Fiorbavgs garð varðar* ef maðr leynir secþar fe. *oc scal queðia til heimilis bva* ix. a þingi þess er sottr er.

50.

[a] Ef omagar coma til ferans doms. þa scal beiða til xii.[tar] quiðar hvart þeir se omagar ens sekia *eða* eigi. En þa á hans omaga at dema er hann a arf eptir at taca. *oc* þá aðra er bvar bera at hann hafe fe með tecit sva at þat væri iafn mæli. Ef fleire menn ero iafn scyldir omaga. þa eigo bvar þeir v. er til ferans doms ero comnir at scipta þvi *oc* scal dema för öllom at þeim luta

---

a) = A. M., c. 31, *hvor Overskriften* Um dema *ikke har Medhold i Skindbogen.*

er h*onom* byriar ti*l* ha*n*da *vm* fiorþv*n*g þa*n* *er* *ferans* d*omr* *er* í at*t*r. ef h*ann* *v*a*r*ð a alþ*in*gi secr. Ef fiorðu*n*gs m*enn* hafa scipt fiorðu*n*gi ti*l* omaga *fra*mførslo. þa a þ*at* at halda allt e*r* þ*eir* urþo a sátt*ir*. Nu ero þ*in*g .ii. a eino*m* þ*in*g velli. þa scolo þ*eirra* omag*ar* f*a*ra u*m* þav þ*in*g bæði e*r* i þvi öðro þ*in*gi urðo sec*ir* enda s*va* áttr *ferans* d*omr* at. Þ*at er mælt* at e*igi* e*r* scylt ti*l* *ferans* d*oms* at föra barn þ*at* e*r* *ma*ð*r* *v*a*r*ð secr *vm* faðe*r*ne. ne *q*u*e*ð*ia* gagna ti*l* *oc* a þ*v*i för at d*øma*. Nu g*e*ra þ*eir* m*enn* e*igi* omaga föra til *ferans* d*oms* e*r* scylld*ir* ero ti*l* at lögo*m*. þa raða þ*eir* s*er* a he*n*dr omaga ef þ*eir* visso at *ferans* d*om*r scyldi v*er*a oc mátto ti*l* co*m*az f*yrir* navðsynio*m*. Nu fela m*enn* f*yrir* þei*m* omaga *oc* raða þ*eir* s*er* ahe*n*dr omaga. e*n* e*igi* ero[1] erfi*n*giar þ*eirra* scylld*ir* ti*l*. Nv v*er*ða m*enn* e*igi* var*ir* v*ið* at *ferans* d*omr* scylde v*er*a e*ða* mátto þ*eir* e*igi* til co*m*az m*eð* omaga. þa s*ca*l lýsa et næsta sv*m*ar (s. 39, a.) ept*ir* a hendr þei*m* fiorðu*n*gs m*onnom* e*ða* þ*in*gonavto*m* e*r* sa G*oði* e*r* i þ*in*gi e*r* nefna let *ferans* dom*inn*. *oc* q*ue*ð*ia* h*ann* ti*l* xii. *q*u*ið*a*r* h*v*art N. N. v*æ*ri omagi ens sekia m*anz* e*ða* e*igi*. En h*eimilis* b*va* sina .v. iat scilia u*m* þ*at* h*v*art h*ann* mætti co*m*az ti*l* *ferans* d*omsins* eþ*a* e*igi* f*yrir* navðsynio*m*. Ef quiþ*ir* þ*eir* ga*n*ga ihag søkianda *oc* co*m*a e*igi* lögvarn*ir* f*ra*m. þa s*ca*l dö*m*a for omogo*m* i alþ*in*gis do*m*i. ia*fn*t se*m* fer*ans* do*m*r átte at d*øma* ef þ*eir* hefði þ*ar* ti*l* co*m*it.

51. *vm ferans dom.*

[a] Iafnt s*ca*l eiga *ferans* do*m* ept*ir* *fiorbavgs* ma*n* se*m* ept*ir* scóg*ar* ma*n* *oc* gogn öll ti*l* føra. *oc* s*va* s*c*olo

a) = A. M., c. 32.

1) *Tilføiet.*

menn fe sín *þar* heimta *þeir er* átt hafa at h*onom*. *oc* *sva* sc*al* dǒ*ma* for *omogom* þei*m er* h*ann* átte. N*u* v*ar*ð *maðr* secr *vm* do*m* rof e*ða vm* fe þa sc*al* fe þ*at* allt gialdaz at f*erans* do*m*ino*m* *sva* mic*it* se*m* gögn baro ti*l*. En ef fe þ*at* gelldz e*igi* þ*ar*. þa v*er*ðr h*ann* secr sc*ogar* *maðr* of*er*iande. Nv v*er*ðr h*ann* secr v*m* spell vi*r*ki *oc* gialdaz e*igi* scaða bötr at f*erans* do*m*i. þa v*er*ðr h*ann* oc sc*ogar* *maðr* o øll. Þar sc*al* gialdaz morc lögavra at f*erans* do*m*i goða þei*m* e*r* f*erans* do*m*in nefndi.[1] þ*at* fe heit*ir* fiorbavgr. en ein eyr*ir* þe*ss* fiar heit*ir* alaðs festr. Ef þ*at* fe gelldz e*igi* þa v*er*ðr h*ann* sco*gar* *maðr* o øll. Nu gelldz þ*ar* fiorbavgr *oc* alaðs festr þa sc*al* *sva* do*ma* sectar fe se*m* sc*ogar* ma*nz* fe. Þar a goði *oc* at hafa kú e*ða* oxa iiii. vet*ra* ga*m*lan. *oc* á þa fiorbavgr at f*ara* se*m* anat sectar fe. elleg*ar* eignaz goði þa morc. þ*at* e*r* rett at gialda mǒrc þa þ*ar* at fer*ans* do*m*i. enda e*r* rétt at *maðr* ha*n*dsale at giaꝉda a xiiii. n*att*a fresti. at heim*i*le goða. *oc* sc*al* þa eindagi a þ*v*i fe. Kostr e*r* at gialda ig*r*ipo*m* *sva* se*m* lögmetendr vi*r*þa ti*l* logavra.

52. Heimil*i* f*iorbavgs manz*.

[a] Þa e*r* f*erans* do*mr* e*r* áttr at f*iorbavgs* man. þa sc*al* segia ti*l* heim*i*la h*ans*. H*ann* sc*al* eiga þriú heim*i*li.[2] þ*eirr*a sc*al* e*igi* leng*ra* imiðlo*m* v*er*a en fara megi v*m* dag (s. 39, b.) a ana*n* veg. H*ann* sc*al* heilagr v*er*a at þei*m* heim*i*lom *oc* i örscotz hælgi vi*ð* a alla vega. *oc* a götoni a millo*m* heim*i*lana ef h*ann* fer e*igi* optar en v*m* sin a manaðe. *oc* i örscotz helgi vi*ð* götona. Nv f*ara* m*enn* a

---

a) = A. M., c. 33, *hvor Skindbogens Overskrift* Heimil' f. b[9] *er blevet læst* heimilisfangsbuar.

---

1 *og* 2) *Punctum er tilføiet.*

moti h*onom* þa *scal* h*ann* f*a*ra af götoɴi *sva* at þ*eir* v*m* take e*igi* spióta odd*om* ti*l* h*ans*. O heilagr v*er*ðr f*io*rb*avgs* *maðr* ef e*igi* *er* sagt ti*l* hei*mi*la h*ans* at f*erans* do*mi*. þ*ar* *scal* n*efn*a v*att*a at fiorbavgr galldz e*ða* aɴ*at* þ*at* fe *er* h*ann* yrði secr s*cogar* m*aðr* ef e*igi* q*uæ*mi f*ra*m. Ef f*erans* d*om*r er áttr at þaɴ maɴ *er* secr er orðiɴ s*cogar* m*aðr* f*er*iande þa *scal* n*efn*a v*att*a þ*ar* at all*ri* secþ þ*eir*re *er* gögn b*ar*o at h*onom* v*æri* m*æ*lt. *oc* a sv öll at halda. En ef h*ann* *er* ia*fn* vandhæfr *oc* f*io*rb*avgs* m*aðr*. þa a þ*ar* at f*erans* do*mi* at kiosa h*onom* hei*mi*le iii. ia*fn*t se*m* f*io*rb*avgs* m*anne*. Ef f*io*rb*avgs* m*aðr* ger*ir* f*io*rb*avgs* soc *oc* v*arðar* h*onom* s*cog* ɢ*ang*. En e*ngi* m*aðr* *scal* baɴa for f*io*rb*avgs* m*anne* e*ða* s*cogar* m*anne* f*er*ianda þót*t* fé e*igi* at þei*m*.

53. Beiða fars *fiorbavgs manni.*[1]

[a] Sa m*aðr* *er* f*io*rb*avgs* m*anne* fylg*ir* ti*l* scips *scal* beiða fars m*eð* v*att*a at þ*eir* tace v*ið* h*onom* *oc* lata b*er*a v*æ*ttis v*ætte* þav *er* nefnd v*oro* at f*erans* do*mi*. h*v*e f*yrir* sect h*ans* v*ar* m*æ*lt. *oc* *sva* þav *er* fiorbavgr galdz ef h*ann* v*ar* f*io*rb*avgs* m*aðr* e*ða* þav fe oɴor *er* h*ann* yrði s*cogar* m*aðr* ef e*igi* gyldiz. Ef v*æ*ttes v*ætte* þav co*m*a f*ra*m þa v*arðar* þei*m* utl*egð* iii. m*arca* bæðe styre m*anne* *oc* hásetom ef þ*eir* toco e*igi* v*ið* h*onom*. Ella *er* viti lavst þei*m*. H*ann* *er* ia*fn* heilagr a goto *er* h*ann* feʀ ti*l* scips se*m* h*ann*[2] fare a millo*m* hei*mi*la. H*onom* *scal* beiða fars at scipi öðro *oc* láta b*er*a v*æ*t*t*e þ*at* e*r* hiɴeg

a) = A. M., c. 34.

1) *I Haandskriftet:* Beið fars f.

2) *Ordene* sem hann *ere skrevne to Gange.*

var nefnt. Ef honom er syniat þar þa scal beiða at enom sama hætti a et .iii.ª scip. endà er eigi scyllt þá at beiða a fleire scip. a þvi sumri. þot þeir syni. en þeim varðar iafnt öllom synionen. þa ero þeir oc eigi utlagir ef þeir hafa tekit við iii. fiorbavgs monnom eða scogar monnom aþr þeir hafa beiddir verit. þoat þeir syni þessom. Hann scal þa fara til vista sinna ena somo.[1] hann er oc iafn heilagr i þeirre for til þess er hann kömr aptr til heimila (s. 40, a.) sinna. oc sva agistingom ef hann ferr fullom dag leiðom. En annat sumar scal hann oc sva et sama við för leita. oc sva verða þeir en utlagir er þa synia. En et iii. sumarit varðar fiorbavgs garð öllum þeim er þa synia. enda helpr honom þat ecki at vetri ef hann er her staddr. Ef þeir taca við honom oc er hann at scipi meþan þeir hafa býþir alanðe þa er hann heilagr í örscotz hælgi a alla vega a lanð við búðena. en þo at scip ligi firr búð en sva. oc er hann þo heilagr þar amilli. En alengr er þeir hafa buðir a scipi þa er hann heilagr í örscotz hælgi a land upp a[2] alla vega þaðan fra fióro er scemst er. til lanðz fra scipi. enda scal sva hvargi er þeir ligia við island a þvi sumre. eða við þær eyiar er bygðar ero. en avallt er þeir liggia ibryggio lægi. við islanð þa er hann heilagr í örscotz hælgi fra bryggio sporðe a alla vega. Ef þeir verða aptr reka eða hallda þeim veðr i enne savmo höfn. oc comaz þeir eigi abrott. oc scal hann eigi ganga fyrr af scipino en scip er brotit sva at eigi er i for buanda á þvi sumre eða eýtt sva ella at þeir hafa eigi lið til bröt at hallda. Ef þeir verða aptr reka oc coma þeir til þeirrar hafnar er þeir vília scipi til hlunnz raða. þa er slíc helgi hans mælt þar at

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Tilföiet; Ordene* land upp *ere (maaskee senere) tilföiede ovenfor Linien.*

scipi sem þa er hann com til scips meðan buðir halldaz at scipi. oc stýri menn ero þar enda er hann avalt iafn heilagr at scipi. enda scal hann iafnt leita við brott forna þeirra þrigia. enda er huert sumar fra öðro slíc hælgi hans mælt. En þegar er hann leitar nöckort sumar eigi sva við brott forna sem mælt er. þa er hann havst þat secr[1] maðr at vetri dræpr oc o öll. Ef hann verðr aptr reka þa scal hann til vista sina fara ena savmo ef hann komr samsfiorðvngs við þær. Nu komr hann [eigi iþan fiorðung þa scal hann[2] taca ser vist þar er hann vill. aþeim hálfum manaðe er þeir verða lanð fastir. enda er hann iafn heilagr aþeirre göto oc a gistingom sem þa er hann for til scips. Cost a hann at fara til ena sömo vista sina ef hann vill þat. enda er iöfn hælgi hans meþan hann ferr sva með ser sem mælt er. hvárt er hann ferr fullom dagleiðom þa er slíc hælgi hans. (s. 40, b.) en et iii.a sumar verðr hann scogar[3] maðr at vetri ef han komz eigi abrott þa. Ef hann komr fyr ut hingat en hann hafi .iii. vetr abrott verit oc verðr hann scogar maðr. Nv fær hann xii. quið þan at hann varð sæ havi ut hingat oc hann villdi til anars landz farit hafa. þa scal hann sva við brott for leita sem þat sumar yrði hann fiorbavgs maðr. Ef hann comr út hingat þa er hann hefir iii.a vetr abrott verit. þá er hann sva sycn sem aldrigi quæmi su secþ ahendr honom. Hann scal þa taca erfþir allar slícar sem þa ber til handa honom. oc sva scal hann taca við omogom þeim er at ferans domi voro fyrir hans sacir afðr dømþir. oc sva við þeim er þa berr til handa honom. oc sva giallda sculldir sínar

---

1) *Maaskee burde her læses* scogar.

2) *Tilføiet.*

3) *Først skrevet* secr, *men derefter rettet saaledes.*

ef vanlocnar *voro* e*r* h*ann* for heþ*an* ef h*ann* hef*ir* fe ti*l*. Rofnar sect *fiorbavgs* m*anz* ef e*igi* ver*þr*[1] at lögo*m* átt*r* ept*ir* h*ann* *ferans* do*m*r. *oc* sc*a*l sokia þa v*m* *oc* ge*r*a þa saNa at þ*v*i er[2] *ferans* do*m* scyldo eiga *oc* a hver*r* at sokia þa söc e*r* vill. enda rofn*a*r sect *fiorbavgs* m*anz* hv*er*gi e*r* þa sek*ir*.

54. ef e*igi* er áttr *ferans* do*m*r.

[a] Ef m*enn* eigo e*igi* *ferans* do*m* ept*ir* þa m*enn* e*r* þ*eir* hafa secta e*ð*a eigo þ*eir* e*igi* at logo*m* þa v*arðar* *fiorbavgs* g*arð* hv*a*tci e*r* þe*s*s þrýtr at þ*v*i e*r* e*igi* ver*ð*r at lögo*m* *ferans* do*m*r áttr er h*ono*m licr ahe*n*di. eN þ*eir* m*enn* eigo söc þa e*r* ti*l* omagaNa standa þ*eir*ra e*r* för atte at döma at *ferans* do*mi* ef áttr v*æri*. Nv vilia þ*eir* e*igi* þa eigo þ*eir* e*r* fe átto at h*onom* þa e*r* h*ann* v*a*rð secr. EN ef þ*eir* vilia e*igi* þa a hue*rr* e*r* vill. Ef goðiN geR e*igi* nefna *ferans* do*m*. enda se h*ann* at lögo*m* beiddr e*ð*a hv*er*ig*a*r vanlycþ*ir* e*r* þær co*m*a af[3] G*oðans* he*n*di. at e*igi* sé áttr *ferans* do*m*r at logo*m*. þa v*arðar* G*oðanom* *fiorbavgs* G*arð* oc a sa söc e*r* *ferans* do*m*s beiddi. G*oða* er rett at selia öðro*m* m*ann*e íhönd at nefna *ferans* do*m*. ef fleiri m*enn* hafa beidda*n* h*ann* e*n* eiN. *oc* sino*m* þriðiv*n*gs[4] m*anne*. enda v*arðar* þei*m* *oc* *fiorbavgs* G*arð* er G*oðinn* seldi at nefna *ferans* do*m*. ef af h*ans* völldo*m* ver*ð*r e*igi* áttr at lögo*m* *ferans* do*mrinn*. GoðiN secz ef h*ann* getr e*n*gi ti*l* at nefna *ferans* do*m*

a) = A. M., c. 35.

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Rettelse for* ef.
3) *Rettelse for* a.
4) *Rettelse for* þriðvngs, *istedetfor hvilket Ord først synes at være blevet skrevet* fiorðvngs.

(S. 41, a.) oc abyrgiz *hann* þott fleire *menn* hafe *qua*ḍda*n* *hann* eɴ .i. Ef sa *maðr* *ver*ðr sóttr *er* hiɴ hafðe sectan *vm* *þat* at *eigi* hafe *ver*it *ferans* d*omr* áttr at lög*om* at þaɴ maɴ *er* *hann* secþi. þa *sca*l *hann* *þat* hafa ti*l* varn*ar* *fyrir* sic at secia *goðann* *vm* *oc* *ger*a *hann* saɴa*n* at völldono*m* þe*ss* *er* *ferans* d*omr* varð *eigi* attr at lög*om*. Ef *goðinn* *er* *vm* sóttr enda hafe haɴ öðro*m* *manne* i hönd sellt at lög*om* at nefna *ferans* do*m*iɴ. þa *sca*l *hann* *oc* sekia þaɴ *vm* *oc* *ver*ia *sva* *fyrir* sic. Sa *þeirra* secz *vm* *er* volldin *ber*az ahe*n*dr. *Þat* ero stefnọ sac*ir* *oc* *sca*l *queðia* ix. *heimilis* b*va* a *þing*i þe*ss* *er* sottr *er*. Of þa *menn* *er* fe *þat* hafa at v*ar*ðveita *er* sa *maðr* hafðe átt *er* secr *er* orðiɴ. Nv ef *þeir* fregna h*v*ar hiɴ hafðe bciðt *ferans* d*oms*. þa ero *þeir* scylld*ir* at co*m*a *þan*gat *oc* segia þ*ar* ti*l* fiar þe*ss* h*v*arz þ*ar* tecz *ferans* d*omr* e*þa* *eigi*. Nv *ver*þr þ*ar* e*n*gi m*ann*a fu*n*dr e*ða* fregn *hann* *eigi* h*v*ar *ferans* d*omr* *sca*l *ver*a e*ða* mátti *hann* *eigi* ti*l* co*m*az *fyrir* navðsynio*m*. þa *sca*l *hann* segia ti*l* aleið *þeirr*i er *hann* heyr. h*v*at *hann* hef*ir* þe*ss* fiár at v*ar*ðveita *oc* *sva* a vár þi*n*gi. *oc* *sva* a alþ*in*gi ept*ir* v*m* sv*m*arit. enda *er* rétt at *hann* segi ti*l* a alþ*in*gi *þat* sum*ar* *er* *hann* veít. at hiɴ v*ar*ð secr *sva* at þ*at* heyri meire luti m*ann*a *oc* þing heyia*n*da. *Þat* *er* m*ælt* *vm* þa *menn* *er* *þeir* átto fe at þei*m* *er* secr *er* orðiɴ *scogar* *maðr*. enda se *eigi* áttr *ferans* d*omr* at þa *sco*lo *þeir* stefna þei*m* m*onn*o*m* *er* *þeir* vito at féen hafa þav *er* sa átte iɴ seki ti*l* alþ*in*gis *oc* ti*l* þe*ss* fiorðu*n*gs do*m*s þei*m* öllo*m* *er* hiɴ v*ar*ð secr í. enda *er* rét*t* at lýsa at logb*er*gi *oc* sekia et sama sum*ar* vtan fiorðu*n*gs m*onno*m e*ða* þei*m* *er* *sva* síð fregna at *eigi* vm stefn*ir*.[1] *sco*lo *þeir* *menn* all*ir* föra þ*an*gat gögn sín *er* fe hofðo átt at h*onom* ia*fn*t se*m* ti*l*

[1]) *Punctum er tilföiet.*

ferans d*om*sens. enda *scal sva* d*om*a fiorðu*n*gs do*m*r þei*m* öllo*m* sina avra se*m ferans* do*m*r ætte at d*om*a ef áttr v*æ*ri at lögo*m*. Ef sa m*aðr* leypz ab*rott* af *lan*ðe er secr e*r* orðiɴ m*eð* fe *þat er hann* átte e*ða er hann* avstr þa e*r* secð k*om*r ahe*n*dr h*onom með þat* fe e*r hann* á *oc* sect ætti at v*er*ða h*er* at *ferans* do*mi*. Nv c*om*r h*ann* vt m*eð* fe *þat eða þat er hann* hef*ir* af *þvi* ext e*n*da v*er*ði (s. 41, b.) *þat* tekit af h*onom* h*er* h*v*arz h*ann* v*er*ðr d*r*epiɴ e*ða* e*ig*i. *oc* a sá hei*m*ti*n*g ti*l* þe*ss* fiar e*r* h*ann* hef*ir* sectan. Þe*ir* m*enn* e*r sva* v*er*ða sek*ir* görv*ir* at e*igi* e*r* sect feit þe*irr*a. þa eigo erfi*n*giar at taca arfiɴ ef þe*ir* aɴdaz meþ*an* þe*ir* hafa e*ig*i f*a*rit sycno s*inn*i. þe*irr*i er[1] þei*m* v*a*r m*æ*lt. Eɴ hiɴ a hei*m*ti*n*g fiarens allz e*r* hiɴ secti þeg*a*rs h*ann* hef*ir* sycnoɴi þe*irr*i s*inn*i f*a*rit e*r* h*onom* v*a*r m*æ*lt aðr h*ann* yrði secr *scogar maðr* o öll oc o f*er*iande *oc scal þat* þa f*a*ra se*m* sect*a*r fe aɴat.

55.[2]

[a] Þat e*r* m*ælt* v*m* þa m*enn* e*r* sec*ir* v*er*ða *scogar* m*enn* at e*igi* ko*m*r or al*þingis* do*m*i sect þe*irr*a vp*p* full. þa *scal* stefna v*m* biorg þe*irr*a oc lata v*arða fiorbavgs* ɢ*arð oc* stefna ti*l* fiorðu*n*gs do*m*s oc q*ueðia til* .xii. q*uiðar* ɢ*oða* þaɴ e*r* sa e*r* i*þingi* m*eð* e*r* so*ttr* e*r*. Enda *scal* þ*ar* lata b*er*a ido*m* v*æ*ttis v*ætte*. þav e*r* nefnd v*oro* at *ferans* do*mi*. hue f*yrir* sect h*ans* v*a*r m*æ*lt. Nv hef*ir*

a) = A. M.½, c. 38.

1) *Efter* e r *har Afskriveren skrevet* þ e i r h a f a, *men derefter igjen overstreget disse Ord.*

2) *I Capitlets første Linie er en Plads bestemt for Overskriften, men Afskriveren har senere glemt at tilföie denne, hvilket ligeledes er Tilfældet med Capitlets Begyndelsesbogstav.*

eigi áttr verit ferans domr þa scal lata bera vætte þav ifiorðungs domi sem i ferans domi scyllde ef attr væri. Nu alengr er nockoʀ maðr er sóttr vm biorgina þess scogar manz aþessa lund sem nv er talit oc vætte þav hafa fram farit iferans[1] dominɴ. þa varðar þeim monnom öllom scog ɢang er þa biarga þeim scogar manne siþan. oc scal þa menn sécia i v.ar dom. eɴ in sama sócn er[2] við þa er fyʀ hafa borgit honom. sem aðr var tint. Þeir scogar menn er farning er mælt enda verðr eigi áttr ferans domr eptir þa scal kiósa þeim heimile eitt oc segia bvvm .v. þeim er næstir bva heimilino. enda verðr hann þar heilagr alengr at þvi heimile sem þa at kerit væri. at ferans domi. oc sva scal a goto til scips þaðan fra þvi heimili. enda scal hann lata bera þav vætte fram er honom er fars beiþt sem i ferans dominɴ scyldi ef áttr væri nema honom væri hælgi meire mælt eɴ fiorbavgs manne. oc þarf eigi þa at kiósa honom heimilit. Þeir menn er sycna er[3] lofuð at logrétto oc upp sögð siþan sva at lögbergi at þeir scyli vera feriandi. þa scal þeim sva beiða fars sem fiorbavgs manne eða þeim scogar manne er at satt verþa secir oc lata bera þav vætte til er nefnd voro at up sögvɴi hver sycna honom var lofuð. Ef þeir menn fara sycno sinni þeirre er þeim var lofvð. þa scal sva sokia vm biorg þeirra oc láta slíct varða biorg (s. 42, a.) þeirra[4] sem scogar manna er at sátt verða secir. Ef monnom er sycno lofs beðit at logrétto scogar monnom eða fiorbavgs

---

1) *Skrevet* if.; *denne Forkortelse er ved en senere Tilföining ovenfor Linien opløst til* ifiorðungs, *hvilket vi ikke kunne give Medhold.*
2) *Tilföiet.*
3) *Efter* er *er først skrevet* tallt, *men dette Ord derefter overstreget.*
4) *Ordene* oc lata — þeirra *ere udeglemte i den arnamagn. Udgave.*

monnom *oc* a þat þ*v*iat eins sta*n*daz ef all*ir* lögretto. m*enn* leyfa e*n*da v*e*ri e*n*gi m*aðr* lyriti f*yrir* uta*n* lögrétto s*v*a at þ*eir* m*enn* heyre e*r* ilögrétto sitia. eɴ ecki eigo aɴ*ar*a m*anna* orð at standaz þott i gegn mæli eɴ lögretto m*anna* ef e*igi* v*er*ia lyriti. Þ*eir* m*enn* e*r* sec*ir* f*a*ra uta*n* heðan f*er*iande m*enn* þa e*r*o þ*eir* hælg*ir* erlendis se*m* e*n*gi sect se ahe*n*de þei*m* h*er* f*yrir* þei*m* söco*m*. Ef þ*eir* m*enn* e*r* h*er* ero görv*ir* s*c*o*gar* m*enn* o elir *oc* of*er*iande. þa e*r*o þ*eir* iafnt dræp*ir* *oc* o hælg*ir* erlendis se*m* h*er* f*yrir* orv*m* löndo*m*.

56.

[a] Ver s*c*ol*o*m eiga varði*n*g alandi v*o*r*o*. s*c*o*l*o ɢoðar iii. eiga þi*n*g sama*n*. þ*eir* s*c*olo e*igi* eiga þi*n*g leng*ra* en viko þi*n*g. *oc* e*igi* sce*m*ra en iiii. natta þ*i*n*g* ne*m*a lofs se at beðit ilögrétto. Várþ*in*g s*c*olo þ*eir* e*igi* eiga siðaʀ eɴ vi. vic*or* se af su*m*ri e*r* lokit e*r* sócn*ar* þ*in*gi. Varþ*in*g s*ca*l e*igi* fyʀ v*er*a eɴ iiii. se af su*m*ri e*r* þ*eir* co*m*a ti*l*. E*igi* s*ca*l næʀ stefna várþ*in*gi eɴ ii. vic*or* se ti*l* þes varði*n*gs e*r* søkiɴe e*r* ti*l* stefnt en gagna s*ca*l ti*l* *quatt*. v*er*a vico f*yrir* þ*in*g e*ða* meira mele. ne*m*a siþ*a*ʀ co*m*i up*p* söken þa s*ca*l stefna s*v*a n*ær* varþi*n*gi sem vill. ne*m*a hei*m*a*n* *q*uoð se ti*l*. þa s*ca*l stefnt et siðarsta viko f*yrir* þ*in*g *oc* *q*uatt gagnaɴa. þei*m* soco*m* s*ca*l stefna ti*l* várþi*n*gs e*r* m*enn* ero sa*m*þi*n*ga. Maɴe er rétt at stefna i þ*at* þi*n*g e*r* h*ann* e*r* sialfr i. Enda e*r* rett at stefna ti*l* þ*ess* þi*n*gs e*r* sa e*r* i e*r* h*ann* hef*ir* sac*ir* ahende. Goðar þ*eir*

---

a) = A. M., c. 37.

[1]) *Afskriveren har glemt at tilföie Overskriften samt Capitlets Begyndelsesbogstav.*

allir[1] er i þvi þingi ero. scolo coma til þings ondverðz. Goði sa er þing hælgi a þar hann scal þar þing hælga enn fyrsta aptan er þeir coma til þings. scal réttr manz hálfo avkaz meþan a þvi þingi er i orðom oc i öllom a unom verkom. En goði scal queða aþingmörc hver ero. oc scal hann sva þing hælga sem alþingi oc scal hann queþa a hue þing heitir. Ef goðar coma eigi til þings ondverðz þa varðar þeim þat vtlegð oc or goðorðe sino. nema (s. 42, b.) sacar se til þings. þa varðar fiorbavgs garð. Ef sacir ero til þingsens oc sva þott þar geriz. oc eigo þeir menn sacir þar at sokia er sacir hafa búnar til þings þess. Nv vilia þeir eigi. þa eigo samþingis goðar hans. sa þeirra er helldr vill sótt hafa oc aþingi er ef eigi ero báþir. Nv vilia þeir eigi þa eigo inan þings menn fyrst. en þa hverr er vill. Várþingom öllom scal nafn gefa. enn þingheyiendr scolo eigi siðar[2] coma til varþings en nótt se af þingi. oc sva þeir menn er með sacir fara. oc sva[3] scolo þeir menn eigi siðar coma til þings er gagna ero heiman quaddir. enn nv hefi ec talit. En ef þeir menn coma siðar er sacir hafa til þings eða sacir vilia veria. oc verða onytar sacir þeirra oc sva varnir ef þeir coma siðar til varþings en nott se af. Rétt er at várþing se scemra en iiii.* nátta þing ef þingonavtar ero allir asáttir. oc se lokit söcom öllom þeim er bvnar voro til þings þess. Enscis eigo vattar at queðia igegn til várþings. Nefna scal þa menn alla idom er fyr coma til þings en dom scal nefna. Ef söc kömr upp siðar en ii. vicor ero til várþings. enda se heiman quatt

---

1) *Ordene* þeir allir *ere skrevne i omvendt Orden, men dette er derefter rettet ved Henvisningstegn.*

2) *Skrevet to Gange.*

3) *Skrevet over Linien.*

til. þa scal stefnt vico fyrir þing oc sva quatt gagna til. Nu cömr siðan vp socin eɴ vica se til þings. þa scal queðia bva til a þingi. Rétt er bonda at senda maɴ til þings at heyia þing fyrir sec. þaɴ maɴ er samþingi er við hann. Enda ef sacir ero bvnar til várþings. þa varðar goða ſiorbavgs garð ef hann komr eigi til ondverz þings. oc sva þoat þar geris. Stefna scal vm eindagat fe vm ena hælgo vico ef hon er vm þing til alþingis ef maðr vill. Ef þeir menn coma siðaʀ til þings en nótt se af þingino er logscila ero heiman quaddir. oc verða onýt lögscil þeirra manna ef þeir vilia fram föra. Ef þingheyiendr coma siðaʀ til varþings en nott sé af þingino eða coma eigi til varþings oc verða þeir vtlagir vm þat við goðann. Rett er at böndi fáe grið maɴ siɴ fyrir sec. oc verðr sa iafn réttr þingheyiande sem böndiɴ. Hann scal segia goða at hann mvn þing heyia fyrir þriðiungs maɴ hans oc nefna þaɴ aɴan.

57.

(S. 43, a.) [a] Goðar scolo þar dom nefna. oc scal hverr þeirra .xii. menn nefna idom at dema vm sacir þær allar er þar coma í dom þaɴ er þa scyllda lög til. Hann scal bioða til sacar sokianda oc sacar verianda at rengia þa menn or domi. oc emc buiɴ aɴan í at nefna ef þessir verða or rengðir at logom. Þat er oc rétt at þeir hafi þing scavp þav er þingheyiendr verða asáttir hvervetna þess er þeir taca eigi af alþingis male. eɴ þeir eigo cost at

a) = A. M., c. 37, S. 103[5]. *Vi antage, at der her bör begyndes et nyt Capitel, da den næst forudgaaende Linie ikke er skrevet helt ud, og da Begyndelsesbogstavet G, saaledes som oftere er Tilfældet med Capitelinitialerne i Skindbogen, er udeglemt.*

avca er þeir vilia. Meire lutr goða scal ráða hve nær domr scal ut fara. Of sacir þær allar er samþingis menn eigo saman þa eigo þeir cost at vinna hvarz sem þeir vilia at hafa sacir til alþingis eða til varþings nema þar er utlegðir fara einar saman. en þær scolo fara til varþings. en utlegðar sacir scolo eigi standa vm varþing þar er þær fara einar saman. ef þær coma vp fyrir stefno daga. Þat er mælt vm omaga sacir at þær scal vinna hvarz er vill at lysa til framförslo omaganom a varþingi eða stefna heiman ella. Þviat eins er rétt at lysa omaga a hond manne á varþingi ef sa er siálfr a þingi er áhond er. lyst. oc scal segia honom siálfom með vatta. ef hann heyrir eigi alysing. En ef menn vilia bva vigsacir eða legorðz sacir til varþings. þa er rétt hvarz sem vill at stefna heiman eða lysa iþingbrecco. Ef lysa scal sacir. þa scal queðia bva hálfom manaðe fyrir þing eða meira meli. Þat er oc mælt at quatt scal quiða allra oc frumgagna aðr domr fari ut sem á alþingi.

58. vm doma utförslor

[a] Domar scolo fara út sva at sacir comi i allar fyr en sol se vndir. En menn scolo sva sacir luta iafnt sem a alþingi.[1] oc sva eiða vinna oc fara at söcom öllom oc sva at vörnom sem a alþingi. Ef menn halda gögnom þa varðar þeim slíct sem a alþingi halde þeir. en þeim[2] a þar at stéfna vm iþingbrecco til doms. Ef

a) = A. M., c. 38.

1) Herefter har Afskriveren först skrevet: Ef menn halda gögnom, men derefter igjen overstreget disse Ord.

2) Först skrevet þeir, men derefter saaledes forandret.

menn[1] ero bva quiðar quaddir þar er xii. quiðr átte til at coma. þa eigo þeir þat[2] at lata standa fyrir quiþbvrð sinom at þeir (s. 43, b.) ero þess quiðar quaddir er þeir ero eigi réttir vm at scilia. Ef goði er quaddr .xii. quiðar þar er bva quiðr a vm at scilia oc scal hann lata standa fyrir quiðbvrð sinom ef hann er eigi rettr vm at scilia. Ef maðr helldr gögnom sa er utan þings maðr er. oc ahiN cost hvarz hann vill stefna honom þar idom eða til alþingis. Ef þing heyiandi feR þaðan abrott or þingmarke. oc er abrott vm nótt eða lengr. oc varðar þat fiorbavgs Garð oc er rett at stefna þeirri söc iþingbrecco. oc þar til doms.[3] scal queðia til heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. Öll þings afglopon sv er menn gera þar. oc varðar slict þar sem menn göre á alþingi. oc sva scal sokia at öllo vm varþings afglöpon sem á alþingi væri gert. Ef varþing verðr sva af glapat at eigi mego mál lúkaz þar fyrir þeim söcom. þa scal sa er þær sacir átte at sokia stefna þeim er vallda vm þings afglöponina oc lata varða fiorbavgs Garð. Nv ef quiðr beRr a þá. þa má hann sokia þær sacir á alþingi. oc iþaN fiorðungs dom sem þing var í. oc eigo þær sva þar at metaz sem þær voro til bvnar. enda ero gogn þav öll siálfquodd til alþingis er þar verða eigi af hendi leyst. oc aðr var til quatt oc sva gagna gögn. Ef þing beR a ena hælgo vico. at þat a eigi fyrir þeim málom at standa er þar þarf at hafa a þingi. hvarki fyrir eiðom ne fyrir stefnom. eN eigi scal þa stefna til alþingis nema vm eindagat fe. Ef iNan þings menn bera aNattveGia liug quiðo

---

1) *Tilföiet.*

2) *Afskriveren synes först at have skrevet* þar, *men derefter ved en Streg over* þ *at have rettet det til* þat.

3) *Punctum er tilföiet.*

eða livg vætti. oc scal þeim stefna þar i dom oc láta þeim varða þat fiorbavgs garð oc queðia til xii.ar quiðar goða þan er sa er i þingi með er sottr er. Ef sa maðr ber livg quiðo eða livg vætte er utan þings maðr er. oc er rétt hvárt sem hann vill at stefna honom þar idom eða til alþingis ella oc scal queðia goða þan er sa er i þingi með er sokir a varþingi. Hvervetna þess er agogn er queðit oc er stefnt til alþingis. oc a sva domr at dema sem rétt borin se gögnen. Ef agögn er queðit a varþingi þav gogn er male þiccir scipta með monnom þa scal domr doma sva sem gögn se rétt borin. Þa scal dome stefna til rofs (s. 44, a,) sa er agögnin queðr oc adomr at rofna. ef at livgvitni verðr ef domrin rofnar. Þa scal sva fara at reifingom oc at öllo sem at alþingis domi. en þeir scolo doma vm sacir manna oc er þa væl ef þeir verða sam doma. En ef þeir verða eigi samdoma. þa scolo þeir vefengia. oc ganga til vefangs eigi færi en .vi. oc fara sva at vefangi sem i alþingis domi. Þar scal stefna monnom a þingi eptir doma vm vefong oc lata þeim varða utlegð. oc stefna til þess fiorðungs doms er þingit er i fiorðungi oc stefna[1] til rofs domi þeirra. enda er rett at stefna þeim vm vefavng heima i heraðe at heimile hvers þeirra. Þav mál er menn hafa vefengð a varþingi þa scolo þav lúcaz ifiorðvngs domi. þeim sem þingit er ifiorðungi ef þar mego lucaz. En ef þar verðr enn vefengt[2]. þa scal lukaz ifimtar domi. Vætte þav scal lata bera öll ifiorðungs dom er þeir nefndo at hue þeir fóro at vefangi hvarirtvegio. Eigi scal stefna inan þings monnom þeim stefnom er eigi scal sokia þar a

---

1) Skrevet stefna.
2) Rettelse for eigi vefengt.

þingi meþan sócnar þing er fast[1]. enda er rétt at stefna iɴan þings monnom til alþingis lengr er sócnar þing er lavst. þoat sculldа þing se fast. honom scal sva stefna at hann heyri a siálfr. enda er rétt at stefna honom at búð ef þeir fiɴa hann þar at máli. enda er rétt at stefna[2] ef hann heyrir uphaf er vattar ero nefndir. þo at hann reɴe vndan. enda er rétt at stefna utan þings monnom a varþingi þo at sócnar þing se fast. oc sva utan þings monnom[3] er rétt at stefna iɴan þings monnom þoat sócnar þing se fast. Ef vtan þings manne er stefnt til varþings oc eigo domendr at doma vm þá söc ef eigi komr lyrit fyrir þa söc. En honom er þat rétt hvart sem hann vill at lata lyrit[4] coma fyrir söc þá er honom er a hendi eða stefna domi til rofs. þat er honom rétt hvart sem hann vill at stefna einom eða fleirom. oc stefna vm þat at þeir hafe dömt vm utan þings maɴ oc scal stefna til rofs dominom. þa scal hann queðia ser biarg quiðar heimilis bva sina v. (s. 44, b.) at bera vm þat hvart hann var þa þar iþingi eða eigi með goða þeim er hann queðr a. þa er honom var stefnt. En ef hann fær þaɴ quið at hann væri þar iþingi þa er honom var stefnt[5] þa rofnar domriɴ. oc verðr onyt sökin. Ef hann spyʀ sva sið at hann getr eigi stefnt a stefno dogom. þa er honom rétt hvart sem hann vill at stefna sva nær alþingi sem hann vill eða lysa at logbergi til

---

1) *Først skrevet* lavst, *men derefter af Afskriveren saaledes rettet, ved at forandre* l *til* f *og underprikke* v. *I den arnamagnæanske Udgave læses desuagtet* laust, *en Læsemaade, hvorimod ogsaa Sammenhængen taler.*

2) *Skrevet* stēfna.

3) *Efter dette Ord har Afskriveren først skrevet* a varþingi, *men derefter igjen overstreget disse Ord.*

4) *Rettelse for* fyrir.

5) *Ordene* En — stefnt *ere skrevne to Gange, men paa det første Sted igjen overstregede.*

sócnar et sama sumar. Nu comr hann eigi til þings. þa er rett at sa taci til er vill at veria fyrir hann sva sem sa se réttr aþile ef hann hefir eigi aðr spurt. Mane er rétt at lata lyrit coma fyrir söc þá er honom er a hendi. Hann scal fara til fundar við goða þan er hann er iþingi með. enda er rett at anar maðr take lyritin af goðanom. Hann scal nefna ser vatta. Jþat vætte. at ec spyr þic eptir oc nefna goðann. hvart þv hefir goðorð þitt þat er þv nefuir doma með eða ber xii. quiðu eða hafir eigi. En goði scal svara honom. En hin scal nefna vatta at suorom þeim er verða. oc goðinn svarar honom. En ef goði svarar þvi at hann hafe goðorð þat. þa scal hin nefna ser vatta. Jþat vætti. at hann tecr lyritit af goðanom en goðinn selr honom goða lyrit lög lyrit fullan at veria domendom at dema vm soc þa oc nefna sökina. oc nefna man þan er honom hefir stefnt. oc sva gögn öll fram at fera þav er lyrit á fyrir at coma. En ef sa maðr tecr lyritinn er eigi a söcen ahendi at vera fyrir hin er sokin er ahendi. oc scal þa nefna þan anafn er sökin er ahendi. oc fara þvi male alengr sem aðr var tint. Nu uill goði eigi selia lyritit fyrir þriðiungs man sin oc a hin þa at beiða hann með vatta logbeiðing. oc varðar honom þá fiorbavgs garð oc scal sekia við vattorð. þat er han var beiddr. Goðinn a at beiða ser biarg quiðar bva sina v. hvart hann vissi at sa maðr væri þar[1] þriðiungs maðr er socen var ahendi. eða vissi hann eigi. Nu ef þat ber quiðr at hann vissi eigi. oc hann mundi selia lyritin ef hann (s. 45, a.) vissi vist at sa maðr væri þar i þriþiungi oc versc hann þa sökini. Hann scal fara til þings er lyritin hefir

---

[1]) *Efter dette Ord har Afskriveren først skrevet* i, *men derefter igjen underprikket dette.*

tekin af goða. en hann scal ganga þangat til er domrin er seitr en hann aþar at veria lyriti þat er domendr heyra a. Hann scal föra fram hvart sem hann vill aðr söc se. fram sögð a hendr honom eða siþan. hann scal nefna ser vatta aðr hann föri lyrit fram. J þat vætte. at ec ver lyriti goða lyriti lög lyriti fullom. domendom at döma vm soc þá oc queða a söcna. þá er hann hefir ahendi honom eða mer. oc nefna goðann oc sva þan man er sökin er ahendi. ef hann ver fyrir anan man. Enda scal hann sva veria quið monnom lyriti. at bera quiðo vm hann ef hann vill. oc sva öll gögn nema stefno vætte. nema fleire gögn se fram comin aðr. Ef menn bera þa ofliðe oc lata þa eigi ganga til doms þa eigo þeir at nefna ser vatta oc beiða þa at þeir gangi til doms. enn ef þeir ná eigi at ganga til doms. þa scolo þeir þar veria lyriti er þeir coma framast. oc mæla þar þeim malom öllom sem at domi. Þat vætte scal láta bera ef hinn toc af goðanom lyritinn. en þeir scolo hafa öll orð slíc i vættis burð sinom sem þeir voro at nefndir. þa er hin toc lyritin af goðanom. Þeir scolo eiða vina aðr þeir bere vætte iafnt sem a alþingi. Ef goði ferir lyrit sinn siálfr fram hvart sem hann ferir fyrir sec eða fyrir anan þriðiungs man sin. oc scolo þar engi töco vætte fylgia. Hann scal nefna ser vatta. i þat vætte. at ec ver lyriti minom löglyriti domendom at döma vm söc þá. þar þurfo engi töco vætte at fylgia ne eiðar.

59. vm domendr.

[a] Domendr scolo nefna ser vatta oc lata þat standa fyrir domi sinom at goða lyrit er komit fyrir söc þá oc

a) = A. M., c. 39.

nefna sökina *oc sva* ef fleire ero. Ef *quiþar er quatt til* sac*ar* þ*eirr*ar. *oc* eigo þ*eir* at ne*f*na s*er* v*atta*. Jþ*at* v*ætte*. at þ*eir* láta þ*at* sta*n*da f*yrir* q*ui*ðb*ur*þ sino*m* ef þei*m* v*ar* varit at b*er*a q*ui*ðiɴ at ɢ*oða* lyritr[1] e*r* co*m*iɴ f*yrir* soc þa.[2] Ef v*ætte* fylg*ir* sokiɴe. þa eigo þ*eir* þ*at* at lata sta*n*da f*yrir* vættis burð sino*m* at ɢ*oða* lyritr e*r* co*m*iɴ (s. 45, b.) f*yrir* söc þa. Sa m*aðr* e*r* lyrit hef*ir* fr*a*m ferðan. h*ann* sc*a*l nefna v*atta* at þ*vi* hu*er* gögn e*r*o fr*a*m co*m*in ti*l* varnar *oc* tina þav *oc* ne*f*na hiɴ e*r* sökin e*r* ahe*n*di. Eɴ sa m*aðr* e*r* sokina hef*ir* at sokia. h*ann* sc*a*l ne*f*na s*er* v*atta*. Jþ*at* v*ætte*. hv*er* gogn e*r*o fr*a*m co*m*in ti*l* socn*ar*.[3] h*ann* sc*a*l þ*at* v*ætte* lata b*er*a ial-þ*i*ngis do*m*i. Of sac*ir* þær all*ar* e*r* lyritr ko*m*r f*yrir* a va*r*þ*i*ngi. þær sc*o*lo f*a*ra ti*l* alþ*i*ngis *oc* i þaɴ fiorðu*n*gs do*m* e*r* þ*i*ngit e*r* ifiorðu*n*gi oc gögn þav öll e*r* oborin v*er*ða a va*r*þ*i*ngi. þa e*ig*o þav siálf q*u*oð*d* ti*l* alþ*i*ngis *oc sva* gagna gögn. Ef ɢ*oði* selr lyrit f*yrir* aɴ*a*rs þ*r*iðiu*n*gs maɴ. *oc* er h*ann* utl*agr* u*m* þ*at*. *oc* or goðorðe s*in*o. Ef m*aðr* för*ir* lyrit fr*a*m aɴa*n* en*n* goða lyrit. *oc* v*arðar* þ*at fiorbavgs* ɢ*arð* hvaro*m* tveɢia *oc* er þ*at* stefno söc h*v*artveɢia *oc* sc*a*l q*ueðia* ti*l* heim*i*lis b*va* ix. a þ*ingi*. þ*ess* e*r* s*ottr* e*r* at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* toc lyrit af ɢ*oða eða* eigi. þá a h*ann* at beiða s*er* biarg q*ui*ðar b*va* sina v. h*v*art h*ann* hugði at sa m*aðr* föri m*eð* goðorð e*r* h*onom* selldi lyrit. En ef sa q*uiðr* v*er*ðr boriɴ a ɢ*oðann* at h*ann* hefði e*igi* goðorð þa m*eð* at f*a*ra e*r* h*ann* selldi lyritiɴ oc secz h*ann* þa. Ef ɢ*oði* e*r* sóttr v*m* þ*at* at h*ann* hafi lyrit siɴ latið co*m*a f*yrir* aɴ*a*rs ɢ*oða* þriðiu*n*gs maɴ. *oc* a h*ann* s*er* b*iarg* q*uiðar* at

1) *I den arnamagn. Udg., udentvivl ved en Trykfeil,* lyriti.
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Først skrevet* varnar, *men derefter rettet saaledes; Punctum er tilföiet.*

beiða bva sina v. at bera vm þat hvart hann var þar þa iþingi eða eigi er honom var stefnt. En ef þat beR quiðr at hann var þar þa i þingi. þa versc hann sekiNi. Ef maðr er spurþr með vatta[1] hvar hann var i þingi eða i þriðiungi. Nv svarar hann þvi at hann var þar i þingi sem honom var stefnt til. Ef maðr ferir lyrit fyrir söc þá. oc a sa lyretr eigi at standaz er vætte þav comv idom fram. þar er sa var spurðr þingvistar er sóttr er. Ef maðr spyR maN með vatta hvar hann er i þingi enda hittir hann .i. hann ihaga vti. oc er honom rett þat at hann svare þvi at þeir gangi til hvss oc hann muni þar svara honom er hann hevir vatta við. Ef hann vill eigi þeim váttom hlíta er hinir hafa. Ef maðr svarar einogi er hann er spurðr með vatta. hvar hann er iþingi oc varðar honom þat vtlegð. enda scal hann til þess þings stefna honom er hann er sialfr í. (S. 46, a.) er með sökina feR. oc a eigi lyritr fyrir þa söc at coma. Ef þeir eigo fleire goðorð þat saman er hann hefir þriþiungs vist með. oc er honom rétt at hann svare þvi. með þeim þeirra em ec er með goðorð þat feR. oc nefna þa. Ef maðr stefnir avðrom i þat þing er hvargi þeirra er í. oc verðr hann utlagr vm þat oc onýt soc hans. Böanda er rétt at senda aNan maN til at heyia þing fyrir sec þaN maN er samþinga se við hann. enn hann scal fara enn fyrsta aptan er hann komr til þings at fiNa Goðann oc segia honom at boandiN hefir hann sendan þangat at heyia þing fyrir hann. oc verðr sa réttr at nefna i dom oc sva xii. quiðo at bera með Goðanom. En Goði a þess cost hvart sem hann vill at sekia bondann vm heimasetona eða ella heimta þingfarar cavp at honom hálfan

---

1) Tilføiet.

eyri. ef *hann* send*ir* e*n*gi maɴ ti*l* at heyia *þing* f*yrir* sic. Ef bondiɴ ge*n*gr or *þingi* ɢ*oðans* f*yrir* þær sac*ir* at *hann* v*a*r sót*t*r v*m* hei*ma* setona *oc* v*arðar* hono*m* þ*at* iii. m*arca* secþ *oc* a ɢ*oðinn* þa söc at sökia. Ef þ*i*n*g*-heyiendr e*r*o v*m* nót*t* af varþ*i*n*gi* e*ða* *sv*a at þ*at* sta*n*di f*y*r*ir* gogno*m*. þa v*arðar* þeim *fiorbavgs* ɢ*arð*. *oc* q*ueðia* *scal*[1] b*va* ix. aþ*ingi* h*v*ara se*m* h*ann* vill. h*eimilis* b*va* þe*ss* e*r* *sottr* e*r*. e*ða* hina e*r* næst*ir* bva þ*in*gvellino*m*. eɴ hv*er*r á at sekia þá söc e*r* vill. Ef m*aðr* e*r* q*u*addr vat orða ti*l* þi*n*ga tveɢia. þa *scal* h*ann* f*a*ra ti*l* þe*ss* þ*i*n*gs* e*r* h*ann* e*r* í. en h*ann* *scal* retta vættit. þ*at* e*r* ti*l* hins þ*in*gsens *scal*. Ef h*ann* e*r* b*va* q*uiðar* q*u*addr ti*l* aɴ*ar*s þ*in*gs eɴ ti*l* aɴ*ar*s þ*in*gs vattorðz. *oc* *scal* h*ann* retta vættit *oc* fara ti*l* þe*ss* þ*in*gs e*r* h*ann* e*r* b*va* q*uiðar* q*u*addr. Ef h*ann* e*r* q*u*addr b*va* q*uiðar* ti*l* tveɢia þ*in*ga. *oc* *scal* h*ann* ti*l* þes þ*in*gs fara e*r* h*ann* e*r* fyʀ q*u*addr. Goðiɴ a þ*at* at göra ef h*ann* vill at ga*n*ga iþ*in*gbrecco a varþ*in*gi *oc* n*efn*a *ser* v*atta*. iþ*at* v*ætte*. at h*ann* *scal* beiða alla þ*in*gheyiendr e*r* þ*a*r ero iþriþiu*n*gi m*eð* hono*m*. at þ*eir* *sc*olo fara m*eð* h*o*no*m* ti*l* alþ*in*gis oc þ*eir* *sc*olo luta e*ða* scipta aɴa*n* veg m*eð* *ser* ella. eɴ f*a*ra *scal* in*n* niundi hv*er*r þ*in*g ma*nn*a h*an*s *oc* þ*in*gheyia*n*da. Þi*n*g *scal* lavst segia at miðio*m* degi þaɴ dag e*r* m*enn* hafa iiii. nætr v*er*it eɴ e*igi* fyʀ nema (s. 46, b.) þ*in*gonavt*ar* v*er*þi all*ir* a eitt sátt*ir* enda se sett*ar* sac*ir* þær all*ar* e*ða* do*m*þar er þ*a*r v*o*ro bún*ar* ti*l* þe*ss* þi*n*gs. Þing *sc*o*l*o[2] standa *sv*a öll se*m* nv ero sett varþ*in*g. Eɴ ef m*enn* vilia mvna varþ*in*gi oc *sc*olo sa*m*þi*n*gis goð*a*r þat handsalaz *oc* segia ti*l* þriþiu*n*gs mo*nn*om sino*m* áleið. þe*ss* eigo þ*eir*

---

1) *Ordene* queðia scal *ere udenivivl med en yngre Haand med arabiske Chiffre numererede i omvendt Orden.*

2) *Slutningsbogstavet* o *er tilföiet ved at skrives over Linien.*

oc cost ef *þeir* vilia at slita *sva þin*gi at *þeir* [föri tvaí saman ef þo v*æri* aðr slitin *oc* v*er*þi þ*eir* all*ir* a *þat* sátt*ir* þ*eir* goðar *er* iþei*m* þi*n*go*m* ero. En*n* þ*eir* sc*o*lo biðia lofs at ilögretto *oc* segia vp*p* at lögb*er*gi. *oc* sc*o*lo þ*eir* nafn gefa þi*n*gino *oc* q*ue*þa aþi*n*g morken. Ef m*en*n v*er*ða sec*ir* a varþi*n*gi *oc* sc*a*l q*ue*ðia fer*ans* do*m*s dag þan*n* *er* sócn*ar* þi*n*g *er* lavst *goða* þan *er* sa *er* iþi*n*gi m*eð* *er* secr *er* orðin. at eigà a[1] xiiii. nát*t*a fr*e*sti at hei*m*ili þ*ess* *er* secr *er* orðin *oc* f*a*ra *sva* at f*erans* do*m*i þei*n*n se*m* þa at h*an*n yrði secr í alþi*n*gis do*m*i. Ef m*en*n v*er*ða sec*ir* avarþi*n*gi *oc* ero þ*eir* m*en*n aln*ir* þ*a*r a milli *er* f*erans* d*omr* *er* áttr at þei*m* *oc* ti*l* secþ*a*r þ*eirr*a *er* sagt at lögb*er*gi *oc* v*arðar* þ*at* f*iorbav*g*s* g*arð*. en þ*eirr*e söc sc*a*l ste*f*na hei*m*an *oc* q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar* g*oða* þan *er* sa *er* iþi*n*gi m*eð* er sott*r* er. En þei*m* eino*m* m*onno*m v*arðar* elði þ*eirr*a m*ann*a *er* sek*ir* v*er*ða a varþi*n*gi *er* fr*e*gna. Of liug gögn þav oll *er* borin v*er*ða a varþi*n*gi e*ða* a h*er*aðs dómo*m* hei*m*a i h*er*aðe. þegnscap*a*r lagni*n*g e*ða* q*uið* burði e*ða* vetti[2] þ*at* v*arðar* f*iorbav*g*s* g*arð*. Þ*at* ero stefno sac*ir* *oc* sc*a*l q*ueðia* ti*l* xii. quiðar g*oða* þan *er* sa *er* i þi*n*gi m*eð* *er* sottr er.

60.[3]

[a] Ef m*að*r v*er*ðr secr at sátt. En þa v*er*ðr m*að*r secr at satt *er* h*an*n h*and*salar sect sina e*ða* *sva* h*and*-salar h*ann* at hin sc*a*l g*er*a sect h*an*s ef h*an*n vill. *Þat* *er* m*ælt* at ei*gi* gor*ir* ein m*að*r sect m*an*z ne*m*a a se

a) = A. M., c. 40.

1) *Tilföiet.*

2) *Først skrevet* vettis, *men derefter er* s *underprikket.*

3) *Afskriveren har i Capitlets förste Linie ladet en Plads staae aaben til Overskriften, men senere glemt at tilföie denne.*

queðit asectina þa er hann handsalar secþina oc scili þeir þa fyrir þegar. Ef hann hefir sva handsalat at hann scyli gera secþ hans ef hann vill. þa má hann eigi vm gera secþ hans anan veg en nefna til xi. menn en hann se siálfr in tólpti. En ef a var queðit a sect hans. þa er secþen var handsoloð. oc mego þeir (s. 47, a.) eigi gera aðra secþ hans þa, en til var scilit fyrir vöttom. En bera scal vætte þat aðr sátten se uppsogð sva at sáttar menn heyre. er at var nefnt þa er hann handsalaðe secþena. Ef anar maðr handsalaðe sect hans en hann siálfr. þa scal vætte þat láta bera þar aðr sattin se vp sogð er hann hafðe honom ihond sectar handsalit sellt. Þeir scolo eiða aðr vina. oc sva vina eiða oc vætte bera at sættar menn heyre. Ef maðr handsalar manne sátt slíka sem hann vill gerva hafa. Vsque infinem. oc aþat at halda[1]. Ef maðr handsalar manne aqueðna secþ sina scyrt þa þarf eigi at doma.[2] segia scal þa til at lögbergi. Eigi vm gerir sect manz ella nema a se queðit asecþina þa er hann handsalar sáttena. en hann vm gerir eigi ella secþina nema hann geri með xii. man. en þat vætte scal lata bera aðr anar[3] maðr handsale secþ hans. þeir scolo sva[4] eiða vina oc vætte bera at sattar menn heyri. Þær ero logsecþir .iii. a lanðe voro ef maðr er gor scogar maðr oferiande eða fior bavgs maðr. en su en þriþia at avka sva fiorbavgs secþ at hann scyli eigi eiga fört vt hingat. Ef menn verða ii. aðilia at eini söc oc vill anar bva til varþings en anar til alþingis oc a ȁa at raða er til alþingis vill bva. En ef hin hefir

1) Dette Sted læses fuldstændig i det fölgende, Skindb., S. 51, a, (jfr. A. M., Kaupab., c. 75).

2) Punctum er tilföiet.

3) I den arnamagn. Udgave læses annars.

4) Tilföiet.

bvit til varþings sokena þa a hiɴ cost hvart sem hann vill hafa til alþingis oc[1] lata lyrit coma fyrir sökena eða stefna ella dominom til rofs. Ef fiorbavgs sacir ero .ii. ahendi manne einom. oc ieinom domi oc scal þa döma hann scogar maɴ ef eiɴ er aþili at báðom. Ef þær sacir ero ii. ahendi manne fiorbavgs söc oc scog gangs söc i einom domi. þa scal dema eptir scog gangs söciɴi. oc a sa ferans domi upp at hallda. Eɴ ef scog gangs sacir ero .ii. ahendi einom manne[2]. oc hafa .ii. menn þær sacir með at fara oc scolo þeir luta með ser hvaʀ þeirra scal feʀans domi up hallda eɴ hvaʀtueɢi þeirra scal föra gogn sin til ferans doms oc lata þat bera hve mælt er fyrir secþ hans. En þeir (S. 47, b.) eigo baþir iafnt secþar fe. oc sva at sokia vm biorg hans. Eɴ ef ii. menn hafa sacir a hendi einom manne oc scolo þeir luta með ser hvaʀ þeirra scal vp halda ferans domi.[3] Nv huerigi van lycþir er hann atte secr vm at verða við baða. þa scolo þeir sva scipta með ser sem þeir havi báþir gervan scogar maɴ. En ef við aɴan þeirra verðr muna vant þa er sem[4] hann hafe eiɴ secþan hann eɴ scipta scolo þeir secþar fe at[5] öllo avðro með ser sem aðr. Hvartz vant er meire bota eða miɴi a secþ hans þa[6] at hann se scogar maðr oferiande enda comi scog gangs söc a hendr honom þa scal sokia hann sem sycnan maɴ oc sokia hann[7] fullri

---

1) *Gisning for* at.

2) *De to sidste Ord ere skrevne i den omvendte Orden* manne einom, *men dette er derefter rettet ved Henvisningstegn.*

3) *Punctum er tilföiet.*

4) *Tilföiet. Med en nyere Haand findes her skrevet over Linien:* sem sa, *hvorhos* hann *er overstreget.*

5) *Over dette Ord er med en yngre Haand skrevet* oc, *hvilken Læsemaade er optaget i den arnam. Udgave.*

6) *I den arnam. Udgave, udentvivl ved en Trykfeil,* þo.

7) *Herefter har Afskriveren först skrevet* sem, *men derefter igjen overstreget dette Ord.*

secþ. Ef *maðr verðr fiorbavgs maðr oc* eigo *menn honom eigi* farar at baɴa. enda a *eigi* secþ *hans* at avkaz *nema hann* göre þær sac*ir* at *hann* ver*þe scogar maðr vm* at *vera*. Huartz se*m maðr verðr* secr at satt *eða* avarþ*ingi oc* standa sac*ir* ahe*n*di h*onom* aɴat tueɢia *fiorbavgs* soc eða scog ga*n*gs söc. *oc scal* sa *maðr er* þær sac*ir* a at sekia stefna hino*m er* secþan hef*ir* *þann oc* lata h*onom* varða[1] *fiorbavgs* ɢ*arð* þ*at er* h*ann* secþi *hann* bréc secþ. *oc* h*ann* villdi h*ans* mal i þvi eyða. *oc* h*ann* m*un*di e*igi* sekia h*ann* ef *eigi* steði sv soc[2] a he*n*di *honom*. *oc scal* h*ann queðia til* heim*i*lis *bva* ix. þ*ess er* s*ottr* er at b*era* u*m* þ*at* h*v*art h*ann* m*un*di sekia h*ann* til sect*ar* þ*eirri* söc *eða eigi oc* h*ann* villdi iþ*vi* eyða þa söc *er* h*ann* feʀ með. Ef þ*at* beʀ q*u*iðr at h*ann* villdi iþ*vi hans* söc eyða. *oc* v*arðar* þei*m* þ*at fiorbavgs* ɢ*arð er* secþa*n* hef*ir* h*ann*. *oc* heit*ir* þ*at* þa brek secþ. enda adom*r*iɴ þa at rofna.

61. leiðar mal

[a] Uer *scolom* leið*ir* eiga *óc scolo* goðar þ*eir* eiga leið sama*n er* þi*n*g eigo sama*n*. *oc scal* þar leið þ*eirra* v*era* se*m* þi*n*gstoð þ*eirra er*. ne*m*a þ*eir* fae lof ti*l* aɴ*ar*s. Leið *scal* e*igi* v*era* siðaʀ eɴ drott*i*ns dag þaɴ *er* lavg*ar* dagiɴ aðr lifa viii. vic*or* sum*ar*s enda *scal* e*igi* leið v*er*a fyʀ eɴ xiiii. nætr ero *fra* alþ*ingi*. Eɴ leið *scal* e*n*gi[3] *vera* sce*m*r eɴ dagstu*n*dar leið. *oc* e*igi* le*n*gr eɴ ii.[a] nátta leið. En

a) = A. M., c. 41.

1) *Tilföiet.*
2) *Först skrevet* secþ, *men* e *er derefter underprikket og rettet til* o, *hvorimod Afskriveren har glemt at underprikke Slutningsbogstavet* þ.
3) *I den arnamagnæanske Udgave læses* eigi.

leið *scal* *sva* hælga iamt *sem* *þing*. enda eycz (s. 48, a.) rettr m*anz* þ*ar* a leið helgaðri *sem* a þ*ing*i. Þar *scal* ny mæli oll up segia aleið *oc* mis*er*is tal. oc imbrodaga halld. *oc* la*n*gafösto i ga*n*g *oc* *sva* ef hlavp ár *er* e*ða* ef vi*ð* su*m*ar *er* lagt. *oc* *sva* ef m*enn* *sco*lo fyʀ co*m*a a alþ*ing*ı en x. vic*or* ero af su*m*ri. Eɴ sa ɢo*ði* *scal* þ*at* tína *er* þi*n*ghælgi á. ne*m*a þ*eir* hafe þ*vi* scipt aɴa*n* veg me*ð* s*er*. Þing m*enn* all*ir* eigo at g*er*a s*er* búð*ir* þ*ar* *er* þ*eir* ero iþ*in*gi ef þ*eir* vilia. þ*eir* eigo hro*s*s sin þ*ar* at hafa meþ*an* þ*eir* ero aleið e*ða* aþi*n*gi e*ða* buþ*ir* g*er*a s*er*. Ef þ*eir* eigo buþ*ir* *er* farn*ir* ero or þ*in*gi þ*aða*n þa *sco*lo þ*eir* *eigi* optaʀ þ*ar* g*er*a buð*ir*. En þ*eir* eigo bot sama v*m* þær buþ*ir* ef þ*eir* vilia. Eɴ ef þ*eir*[1] g*er*a þ*ar* buþ*ir* þa *er*o buþ*ir*nar utlag*ar* við þaɴ *er* la*n*dit a und*ir* h*v*art se*m* þ*ar* a þi*n*g m*aðr* e*ða* aɴ*a*ʀ. eɴ h*ann* secz ag*er*ðiɴi. Ef buþ*ir* m*ann*a falla aɴatveggia a alþ*in*gi e*ða* a varþ*in*gi. *oc* falla ti*l* iarþ*ar* *oc* liɢia niðri *sva* iii. sum*or* þa a hv*err*[2] at g*er*a s*er* þ*ar* búþ*ir* er vill.

62. ferans do*m*r

[a] Þat *er* m*æl*t at hu*err* þ*eirr*a m*ann*a *er* secr *er* orðiɴ þa *sca*l eiga fer*ans* do*m* ept*ir*. enda *sca*l *queðia* f*erans* do*m*s at þ*in*glavsno*m* ɢo*ða* þaɴ *er* sa *er* i þ*in*gi me*ð* *er* secr *er* orðin*n*. *oc* eiga .xiiii. nótto*m* ept*ir* vapna tac at hei*m*ili þ*es*s *er* secr er orðiɴ. i orvarscótz hælgi þ*ar* *er* hvarki se acr ne e*n*gi. En ef h*ann* veit *eigi* hei*m*ile ens sekia m*anz*. þa *sca*l h*ann* eiga f*erans* do*m*iɴ

a) = A. M., c. 42.

1) *Herefter skrevet* v, *men dette Bogstav derefter underprikket.*
2) *Rettelse for* hverra.

at heimili *goða þess er sa er iþingi með er hin secþi.* Enda a *sva* at fara þa ef *hann* veit *eigi þing* vist *hans* sem þá at *hann* viti *eigi* heimili *hans.* at *hann scal queðia til dóms* upsogo vátta iii. nóttom *fyrir ferans* domeN *eða* meira meli ef hiN *verðr* idomi secr. En ellegar *þat vætte er var* nefnt þa *er* hiN *var* isátt secr göR. *oc scal* lata *bera vættes vætte þat er* at *þvi var* nefnt *er* hinn *handsalaðe* sect *sina.* Þeir *menn er* fe eigo at *þeim manne er* secr *er* orðiN. *þeir scolo quoðo vatta* sina hafa *til* eN *þeir bva er eigi* hafa vatta *til* iiii. nottom *fyrr eða* meira mele. (S. 48, b.) Sa a *bva* at *queðia til er* secþi hiN iii. nottom fyR *eða* meira mele at scilia *vm þat* hvat *þar er* secþ*ar* fiár.[1] ero *þeir bvar* ia*fn* scyld*ir* at scilia *vm* allra *þeirra* mál *er* fe hafa átt at *þeim er* secr *er* orðiN *oc* eigi hafa *vatta til.* Ef omag*ar* co*ma til ferans domsens* oc *scal* beiða xii. quiðar at *bera vm þat* hvart *þeir voro hans* omagar *eða eigi* ens sekia *manz. þat* a *hans* omaga at *bera er hann* á arf ep*tir* at taca *eða þeir* að*rir er bvar* hafa *þat* borit at *hann* hafe þa omaga *með* fe tecna *sva* at *þat* hafe iafn mæli *verit.* En ef *þeir* ero fleire ia*fn* scyld*ir* omagano*m. oc* eigo *þeir bvar* at scipta *með þeim. scal* at *þeim* lut for d*oma* se*m hans verðr* or omagano*m*[2] *þeim.* Barn *þat er eigi* scylt at föra *til ferans doms er maðr verðr* secr *vm* faðe*r*ne. EN ef *þeir menn* föra *eigi* omaga *til ferans doms er* scylld*ir* ero *til* at föra þa raða *þeir ser* ahond omagana en *eigi* erfi*n*gio*m* sino*m.* Ef *maðr* leyn*ir* secþ*ar* feno. *oc varðar* h*onom þat fiorbavgs garð. oc scal* stefna hei*man þeirri* söc. *oc queðia til heimilis bva* ix. a*þingi þess er sottr er.* hvart *hann* hafe *þvi* fe leynt *eða eigi*

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Herefter skrevet* oc eigo, *men disse Ord derefter overstregede.*

er hiɴ hef*ir* *vm* stefnt. Scal þ*ar* siɴ eyri hv*eriom* d*oma* ef *sva* viɴz fe ti*l*. eɴ d*oma* *sca*l rett or feno ef rettar söc *er*. eɴ þa fola giölld ef þiof söc *er*. Ef fe viɴz betr ti*l* þa *sca*l d*oma* ɢ*oða* þei*m* *er* do*m* nefndi ku *eða* uxa iiii. vet*ra* ga*m*lan. Ef avrar viɴaz *eigi* ti*l*. þa *sca*l sc*er*þa ia*fn*t alla avra. ¶ Ef sa m*aðr* átte cono *er* secr *er* orðiɴ. *oc* *sca*l *sva* d*oma* *vm* fe h*enn*ar sem at scullda do*mi*. Ja*fn*t *sca*l þ*an*gat öll fe mal ti*l* bva se*m* ti*l* scullda do*ms* *oc* *sva* *vm* l*an*ðz vi*r*ði*n*gar *oc* *vm* veð mala ef m*enn* eigo *oc* at öllo*m* fe malo*m* fara se*m* at sculda do*mi*.[1] þei*m* *er* m*enn* ótto aðr fe at h*onom*. aðr h*ann* yrði secr. *oc* *sca*l *eigi* heimanfylgio[2] h*enn*ar sc*er*þa. *oc* *eigi* muɴdiɴ ef h*ann* átte þa sialfr avra ti*l* m*un*dar. Eɴ ef h*ann* atte *eigi* sialfr fe ti*l* m*un*dar. þa *sca*l sc*er*þa m*un*d ia*fn*t se*m* aþ*ra* avra. (s. 49, a.) Ef þav hava *sva* *ger*t sculld*ir* at beɢia þ*eirra* rað hafi at v*er*it. þa *sca*l át þei*m* lut h*v*art þ*eirra* giallda þær sculld*ir* se*m* þav hofðo nytiar af þ*v*i fe. Ef þ*at* fe *er* þ*ar* nokot *er* m*enn* hafa veð mælt. *oc* *sca*l sa þ*eirra* hafa veð mala siɴ *er* h*ann* hefir at lögo*m* at farit. Eɴ ef ii. m*enn* hava eɴ sama lut veð mælta*n*. *oc* *sca*l sa m*aðr* hafa þaɴ grip *er* fyʀ hef*ir* veðmælta*n* ne*m*a sa f*a*re at olögo*m* at. Eɴ ef hiɴ hef*ir* at lögo*m* at f*a*rit *er* siðaʀ veðmælti. þa *sca*l h*ann* hafa þ*at* fe en hiɴ *eigi* er at ologo*m* fór at. En þa *er* at lögo*m*[3] at f*a*rit *er* synt *er* váttom veð mále enda *er* þo rétt ef þei*m* *er* *sva* kuɴt þ*at* fe *er* veð m*æ*lt *er* at þ*eir* hafa sét. en lysa *sca*l veðmala

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Gisning; i Haandskriftet:* oc scal eigi honom fylgio döma, *men disse 3 sidste Ord, der nu have en Farve, som om de vare skrevne med brunligt Blæk, synes at være blevne udmaculerede af selve Afskriveren, der uden-tvivl er bleven opmærksom paa sin Feillæsning af det ham foreliggende Haandskrift; jvfr. iövrigt med Hensyn til vor Læsemaade Capitlet om* skuldadómr, *Skindb.*, S. 137, a.

3) *Efter* lögom *er skrevet* or, *men dette Ord derefter igjen underprikket.*

fyrir bvom v. þess manz bvvm er fe sitt let veð mæla. Ef aðrir avrar ero scerþir. oc scal hann eigi hafa meira fe en hann átti at honom fyrir ondverþo. þoat hann hafe meira veðmælt. Þeir menn allir scolo eiða vina er þar scolo lögseil mæla iafnt sem at þinga domi. En þeir eigo at doma. þeim manne varðveizlo fiar þess til alþingis ens næsta. er secþi. En þeir eigo helming at doma[1] aðilia en hælming fiorðvngs monnom. Þeir eigo at doma för omogom þeim er þar coma til ferans doms. er sa átte er secr er orðin vm þat þing sem ferans domrinn er áttr. Nv ero þar þing .ii. a einom þingvelli. oc scolo þeir þa fara vm þav þing bæði. Ef fe vinnz bætr en nv var talit. þa scal þat fe doma halft þingonavtom þeim sem ferans domrin er i áttr oc omagarner eigo at fara ef ero. en hálft þeim er secþi. Þeim scal doma varðveizlo fiár þess er secþi. er þingonavtar scolo hafa. En hann scal hafa fe þat til leiðar þeirrar er hann heyr ef þeir ero samþinga er hann hefir heimt þa oc scipta þar við þá. En þvi er hann hefir þa eigi heimt at viðtöcom eða at handsölom. þa scal hann scipta við þa a varþingi. En ef (s. 49, b.) sa er utan þings maðr er secþi. þa scal hann scipta á alþingi eno næsta. Scipta scal þvi öllo at ferans domenom. er þar ma oc selia i hond þeim goða er ferans domen nefnde. Þat fe er þingo navtar hlióta þat scal til þes hafa at stadfesta omaga með ef ero meþan þat vinz til. En ef fe er meira þa scal hafa til þurpta þeim omogom öðrom er þar eigo at fara i þvi þingi. Ef hann a eigi ferans domin sva sem mælt er ilogom oc varðar honom þat fiorbavgs garð. oc a sa maðr þa söc at sokia er til omaga varðveizlo þeirrar stendr er þar scylldi

[1]) *Ved Afskriverens Uagtsomhed* **döma þeim mannę**, *men de to sidste Ord ere derefter overstregede.*

for *doma* ella. En ef sa *maðr* atte *eigi* omaga *er* secr *er* orðin *oc* a sa *maðr* sekena *er* feit atte at h*onom*. En ef h*ann* átte e*n*gar sculd*ir* þa ahu*err* þa söc *er* vill oc scal stefna þ*eirr*i söc hei*m*an oc q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*ingi* þ*ess* *er* *sottr* er. En m*enn* *sc*olo *sva* co*m*a ti*l* do*m*sens at nefndr se f*yrir* miðian dag *oc* *sca*l *sva* gogn öll. *oc* *sva* þ*eir* m*enn* all*ir* er þ*ar* eigo fe at hei*m*ta. *oc* *sva* þ*eir* m*enn* all*ir* *er* omaga eigo þ*a*ngat ti*l* at *a*föra *með* þa omaga. Ef m*enn* *ver*ða *eigi* *sva* viðr var*ir* at þ*eir* megi ti*l* f*erans* do*m*sens co*m*az *með* omaga. h*ann* *sca*l lysa et næsta sum*ar* ti*l* f*ra*mferslo þ*ess* omaga at logb*er*gi ahe*n*dr þei*m* þ*in*gonavto*m* *er* sa *goði* *er* i þ*in*gi *er* ne*f*na let *ferans* do*m*in oc q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar* hvart þ*at* voro[1] ha*n*s omag*ar* e*ða* *eigi* þ*ess* ma*n*z *er* secr varð. En h*eimilis* b*va* sina .v. at b*er*a v*m* þ*at* hvart h*ann* matte ti*l* f*erans* do*m*s co*m*az f*yrir* navðsynio*m* e*ða* eigi[2]. en omag*a*r *sc*olo fara.

63. v*m* spellvi*rki*.

[a] Þar *er* *maðr* *er* do*m*þr f*iorbavgs* *maðr* v*m* spellvirki. at hino*m* *er* sótte *sc*olo gialldaz scaða b*o*tr at f*erans* do*m*i slícar se*m* b*var* v. virða *við* bóc. Nu gialdaz h*onom* *eigi* scaða b*o*tr se*m* m*æ*lt *er* at f*erans* do*mi*. þa *ver*ðr h*ann* ia*fn* secr þeg*a*r *er* f*erans* do*m*i *er* lokit se*m* h*ann* *ver*ði do*m*þ*r* *scogar* *maðr* i alþ*in*gis do*m*i o oll *oc* of*er*iandi.

a) = A. M., c. 43.

1) *I Haandskriftet* v*ͬ*.
2) *Tilföiet.*

64. Vm goða.

[a] Ef *goði* komr *eigi*[1] *til* varþ*ing*s ondv*erz*. þa v*er*ðr h*ann* um *þat* utlagr *oc er* h*ann* or goð orðe *sino*. *oc* eigo *þeir* m*enn* soc þá *er* sac*ir* hafa *þan*gat hafðar. *til* þ*ing*s *þess*. Nu vilia *þeir eigi* þa eigo sa*m*þ*in*gis goðar hins (S. 50, a.) sa *þeirra er* helldr vill sótt hafa. *oc* a þ*ing*i *er* ef eigi *er*o baþ*ir*. Nu vilia *þeir eigi* þa eigo iɴ*n*a*n* þ*ing*s m*enn* f*yr*st eɴ þa hv*err er* vill. Ef sv söc kö*m*r up*p er* hei*m*anq*u*oð fylg*ir* þa *scal* þ*v*iat eins *til* var*þing*s bva ef q*u*add*ir* ero b*var* vico f*yrir* þ*ing* e*ða* meira mele *oc sva* stefnt. Ef m*aðr* sok*ir* uta*n* þ*ing*s maɴ a var-þ*ing*i v*m þat* at h*ann* hafi borit liug q*u*ið. þa *scal* q*ueðia* G*oða* þaɴ *er* h*ann er* sialfr í þ*ing*i m*eð*. Ef maðr *g*e*r*iz illvi*r*ki sa at h*ann* spillir fe m*ann*a *sva* at h*ann* gor*ir* iþ*v*i kugilldis scaða e*ða* meira *oc var*ð*ar þat scog* G*ang*. *scal* q*ueðia til* ix. b*va* aþ*ing*i þ*að*an f*ra* vm þaɴ stað *er* illvi*r*kit *var* g*er*t. Eɴ *þat er* illvi*r*ki *er* m*aðr* vill spilla fe m*ann*a f*yrir* öɴ*n*kost *oc* f*yrir* illgirnis sacir. Þa söc *scal* lysa at lögb*er*gi v*m* illvi*r*ki *oc* sokia[2] et sama sum*ar*.

65. vm vtlegðir.

[b] Ef utlegð*ir* f*ar*a ein*ar* sam*an*. þa *scal* do*m*a gialld þ*ess* fiar þ*ar* a þ*ing*stöðiɴi se*m* þ*in*gonavt*ar* v*er*ða a sátt*ir* xiiii. nótto*m* ept*ir* socn*ar* þ*ing*. utlegð*ir* halfar all*ar oc*

a) = A M., c. 44.
b) = A. M., c. 45.

1) *Ordene* komr eigi *ere skrevne to Gange, men overstregede paa det sidste Sted.*
2) *Rettelse for* soka.

sva secþar fe þav er á varþingom verða dømþ þa eigo þingonavtar hælming eɴ hálming sa er sokir.

66.

[a] Ef maðr handsalar secþ sina heima iheraðe. eða verðr hann at sátt secr gøʀ. þa[1] scal queðia ferans doms a alþingi eno næsta eptir þat er hann var[2] secr gøʀ. Hann scal spyria at logbergi ef[3] hann veit eigi aðr at heimilis fangi hans oc sva at þing festi. Nu gengr engi við heimilis fangi hans en goði gengr við þingfesti hans. þa scal at þes goða eiga ferans dom oc beiða hann þa at eiga domiɴ. Nu er við hvarogi gengit. þa scal hann at þess goða eiga er hann er iþingi með sialfr. oc beiða hann þa at nefna domeɴ.

67. ef eigi kømʀ fe fram.

[b] Ef þat fe komr eigi fram at ferans domi er þar scal gialdaz þa verðr hann secr o öll oc oferiande. Nu geltdz þar fior bavgr oc alaðs festr. þa scal døma sva secþar fe hans sem scogar manz. Þat scal oc døma or secþar fe hans ef sva viɴz ku eða oxa. iiii. vetra goða þeim er domiɴ nefndi oc scal þa sva fara fior bavgr. eɴ þat er mörc sem aɴat secþar fe. (S. 50, b.) eɴ ellegar eignaz goðinn þa morc eina. Rett er at gialda morc þa at ferans domi. enda er rett at maðr handsale at gialda a xiiii. natta fresti at heimile goða oc scal þar log

---

a) = A. M., c. 45, S. 131[12]. *Vi begynde her et nyt Capitel, da Sætningens Begyndelsesbogstav er som de sædvanlige Capitelinitialer.*
b) = Á. M., c. 46.

---

1) *I den arnamagn. Udg.* sa, *hvilket ikke har Medhold i Skindbogen.*
2) *Skrevet* varð, *men* ð *er derefter af Afskriveren underprikket.*
3) f *er tilföiet over Linien.*

eindagi a þvi fe. *scal* giallda igripo*m* ef *maðr* vill. *oc* *scal* taca ti*l* siɴ lögmetanda h*v*aʀ. Þa *er* *ferans* do*m*r *er* áttr at *fior* ʙ*avgs* *manne* þa *scal* segia ti*l* hei*mila* *hans*. h*ann* *scal* eiga iii. hei*mile*.[1] *þeirra* *scal* *eigi* lengr*a* a mille v*er*a eɴ *fa*ra megi aɴa*n* veg *vm* dag.[2] h*ann* *scal* heilagr at þei*m* hei*milom* oc í orscotz hælgi a alla vega *fra*. H*ann* *er* *oc* heilagr a *þeirre* goto *oc* í orscotz hælgi við þa göto ef h*ann* feʀ *eigi* optaʀ eɴ *vm* siɴ a manaþi. Nu *fa*ra m*enn* amoti h*onom*. þa *scal* h*ann* *fa*ra af gavtoɴe s*v*a at *þeir* take *eigi* spiotz oddo*m* ti*l* h*ans*. haɴ v*er*ðr *eigi* heilagr ef *eigi* v*ar* sagt ti*l* hei*mila* h*ans* at *ferans* do*mi*. *oc* *eigi* v*er*ðr h*ann* heilagr ef *eigi* gelldz fe þ*at* *er* þ*ar* scylldi gialldaz.

68.

[a] Gʀið m*enn* eigo at q*u*eðia igegn hestz *oc* matar *oc* allrar reiðo *þeirrar* *er* h*ann* *scal* hafa a þ*ingi*. Slict *scolo* *oc* bondr all*ir* *þeir*. *er* o avðgare ero eɴ þ*ingfa*rar cavpe eigo at gegna. Þes *scolo* *þeir* *oc* q*u*eþia[3] at hestr co*mi* ti*l* hei*milis* h*ans*. Hestr *scal* co*m*a ti*l* hei*milis* þ*es*s *er* q*u*addr *er* sa *er* vel se .þ*ing*foʀ. Þa eigo *þeir* i gegn at q*u*eðia ef *þeir* ero i þ*at* v*ætt*e nefnd*ir* *er* *þeir* visso eigi von þ*ingfa*rar siɴ*ar*. þa *er* *þeir* v*oro* nefnd*ir*.[4] af þei*m* sokom. e*ða* *þeir* ætti *eigi* or at segiaz. q*ueðia* *scal* igegn se*m* f*yr*st má s*v*a at sa heyri *er* q*u*addr *er* e*ða* at heimile h*ans*. Ja*fn* rétt *er* at q*u*eþia h*v*arn *er* vill þaɴ *er* q*u*eðr e*ða* þaɴ *er* h*onom* selde q*u*oðena. Þar at ei*n*s *scal*

---

a) = A. M., c. 47.

---

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Rettelse for* q u e þ a.
4) *Punctum er tilföiet.*

quedia xii. *quidar er* arf toco *madr er* erlendis þes omaga *er* ahe*n*dr *er* lyst. Ef þei*m* m*anne* er lyst ahe*n*dr *er* h*er* al*an*ði *er* s*cal* q*uedia* v. h*eimilis* b*va* þe*ss* er ahond e*r* lyst. h*v*art h*ann* se arftoco m*adr* ha*n*s e*da* e*igi* e*da* h*ann* se ha*n*s erfða omagi.

69. beiða f*erans* do*m*s.

[a] Ept*ir* do*m*a s*cal* beiða fera*ns* do*m*s GO*da* at lögb*er*gi. *oc* segia GO*da* ef h*ann* er e*igi* hiá e*da* þ*a*r er h*ann* heyri. (S. 51, a.) þa scal[1] segia ti*l* at lögb*ergi* at h*ann* hef*ir* beiddan GO*dann* at nefna f*erans* do*m*. *oc* segia h*v*ar v*er*a s*cal*. Sa m*adr er* f*erans* do*m*s vill beiða h*ann* s*cal* nefna s*er* v*atta*. Jþ*at* v*ætte*. at ec q*ued* þic N. N. eða beiði at nefna f*erans* do*m* ept*ir* N. N. a xiiii. natta fresti oc[2] biðia haN co*m*a sua at ne*fn*dr se f*yrir* miðian dag. Þ*a*r s*cal* xii. m*enn* ne*f*na i þaN do*m* *oc* s*ca*l ryðia sem[3] xii. q*ui*ð. Sa m*adr* e*r* f*erans* d*oms* beidde s*cal* nefna s*er* v*att*a. i þ*at* v*ætte*. at ec viN eið at boc log eið *oc* seg þ*at* GUði. at ec mv*n* s*v*a föra mál öll f*ra*m h*er* at f*erans* do*m*i a[4] hond N. N. se*m* ec veit rettaz *oc* saNazt *oc* hellzt at lögo*m*. J do*m* s*ca*l b*er*a do*m*s upsögo v*ætt*e e*da* sátt*ar* v*ætt*e þ*at* er f*yrir* secþ ha*n*s v*ar* m*æ*lt *oc* f*yrir* h*v*at h*ann* v*ar*ð secr *oc* h*v*ar h*ann* v*ar*ðr[5] secr. þa s*co*lo m*enn* luta m*ed* s*er* hue þar s*co*lo sac*ir* f*ra*m föra.

---

a) = A. M., c. 48.

---

1) Dette Ord, ligesom ogsaa Punctum efter heyri, ere tilföiede; jvfr. ovenfor c. 48.
2) Gisning for at.
3) Tilföiet.
4) Rettelse for at.
5) Saaledes.

70. vm *scogar* menn

[a] Ef m*enn* feria[1] þan man ut hi*n*gat e*r* sama sum*a*r varð secr scoggangs m*aðr oc varðar þat scog* Gang. ef þ*eir* visso e*igi* at h*ann* v*a*r secr *oc* v*a*rþar þei*m* þa e*igi*. ne*m*a þ*eir* hafe h*ann* iii. nætr siþ*an* er þ*eir* sp*ur*þo. *oc varðar* þa *scog* Gang. Nv *fe*ria m*enn* ut hi*n*gat þan man[2] er fyr varð secr *sco*G*a*r m*aðr* anat sum*a*r. þa *sco*lo þ*eir* g*er*a an*at*tueGia at d*r*epa h*ann* e*ða* at føra h*ann* þei*m* er h*ann* secþi a þei*m* hálfo*m* manaðe e*r* þ*eir* sp*y*r*ia* at h*ann* v*a*rð secr. Nv vilia þeir[3] h*v*arki þ*eirr*a þa *v*a*rðar* þei*m* *scog* Gang.

71. v*m* handsol

[b] Ef m*aðr* handsalar m*anne* sátt slíca se*m* h*ann* vill g*er*va[4] hafa *oc* scilia þ*eir* þ*at* mál e*igi* gøR en s*v*a. Þa ma h*ann* e*igi* g*er*a secþ h*a*ns ne eina *oc* a e*n*ga a h*ann* at q*u*e*ð*a gripe h*ans* ef þ*at* v*a*r e*igi* scilit. til ih*and*sale þ*eirr*a. Fe sátt s*ca*l h*ann* g*er*a slíca er h*ann* vill. *oc* q*u*eða á avra hue m*a*rga h*ann* s*ca*l giallda e*ða* hue stora e*ða* hue m*a*rg*ir* avrar *sco*lo i gripu*m* e*ða* hue m*a*rg*ir* fríð*ir*. Ef m*aðr* gør*ir* a anan veg þa sátt e*r* s*v*a e*r* f*y*r*ir* mælt en nv e*r* tint. h*v*art se*m* h*ann* gør*ir* secþ h*a*ns e*ða* þ*at* at h*ann* scyli la*n*d (S. 51, b.) sitt giallda e*ða* goðorð e*ða* q*u*eðr h*ann* a gripe h*a*ns nockora *oc*

a) = A. M., c. 49.
b) = A. M., c. 50 = *(det arnam. Haandskr.) Kaupab., c. 75; jvf. ovenf. c. 60, S. 109.*

1) *Rettelse for* fera.
2) *I Haandskriftet:* No feria menn þa menn ut hingat þan man.
3) *Tilføiet.*
4) *Afskriveren synes først at have villet skrive* gera.

scal þ*at* enugi hallda. þ*at* a allt isattar *gerð* at hafa *er* þ*eir* scilðo *fyrir* váttom *til*.[1] ef h*ann* vill *oc* a þ*at* allt at hallda.

72. vm stefnor.

[a] Ef m*anne* *er* stefnt *fyrir* fardaga at logheim*i*le sino. v*m* þ*at* lögheim*i*le *scal* *queðia* bv*a* þott v*m* alþ*i*ngi se q*u*att. oc þa m*enn* *er* þa bua næst*ir* þei*m* stað *er* v*m* er q*u*att. Ef sa bui beR q*ui*ð eN an*n*an dag viko k*om*r *til* varþi*n*gs. þa v*er*ðr þ*at* at sac*a*r spelli.

73. v*m* *scogar* m*anz* biorg.

[b] Þat sagði ulfheðiN lög ef m*aðr* vill sokia v*m* *scogar* ma*n*z' biorg *eða* *fiorbavgs* m*anz* er farni*n*g *er* m*æ*lt. ef þ*eir* leita *eigi* *við* b*r*o*tt* fór se*m* m*æ*lt *er* ilögo*m*. heim*a*n *scal* stefna m*anne* v*m* biorg þ*eirra* *til* alþ*i*ngis *oc* *til* fiorðu*n*gs do*ms*.[2] telia *fiorbavgs* *Garð* *varða*. Söc *scal* f*r*a*m* segia sv*a* scapaða se*m* stefnt v*a*r. *oc* b*er*a stefno v*ætte*. þ*at* v*ætte* *scal* næst *er* nefnt v*a*r at *ferans* do*mi*. *er* do*m*r d*om*þi h*ann* scogangs maN ferianda *oc* sv*a* vandhæfan se*m* *fiorbavgs* maN. *oc* eiga[3] *eigi* utq*u*æmt ef sv*a* v*a*r m*æ*lt. Ef m*aðr* sok*ir* v*m* *fiorbavgs* m*an*z biorg þa *scal* fylgia ste*f*no v*ætte* söc eN þ*v*i næst þ*at* v*ætte* *er* at vættino v*a*r ne*f*nt i *ferans* do*mi*. hv*er* secþ h*an*s v*a*r d*om*þ. i do*mi* þei*m* *er* h*ann* varð *fiorbavgs* m*aðr*. þ*at* scal et þ*r*iðia v*ætte* *er* sagt v*a*r *til* secþ*ar* h*an*s at lögb*er*gi vel la*v*st oc brec lavst slic*r*a*r* se*m* h*ann* v*a*r d*om*þr *eða*

a) = A. M., c. 51.
b) = A. M., c. 52.

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Tilföiet.*

slicrar sem sáttar maðr gerþi a hond honom. þa[1] scal þat vætte bera er at þvi var nefnt at ferans domr var attr eptir hann. Vlfheðinn sagði þat lög at ferans domr scyli[2] dema afall secþar þeirrar sem honom var demþ eða gör. Tolptar quiðar[3] scal -queðia goða þann er sa er i þingi er sottr er. hvart sa maðr hafðe verit samvistom við scogar mann eða eigi oc i þvi biorg veítta. Sva morg vætte scal bera sem þeir voro at nefndir.

74. vm quiðo

[a] Sva scal meta sem af se borinn quiðr. ef sa duelr er quadde vnz sol kemr aþingvöll. Ef menn leifa nokot orð i quiðvm eða i vettom þat er mále sciptir. oc er þa sem haldit se quiðnom eða vettom.

75.

(S. 52, a.) [b] Ef maðr ferr með fe söc handselda oc andaz hann i þingfor eða a þingi. þa scal aþile taca til sacar sinnar oc sekia et sama sumar. Nv er hann eigi aþingi þa scal hann sekia et næsta sumar. eptir. Ef hinn hefir fram sagða sökena aðr hann fell fra oc scal þat aðile oc taca þar til er hinn hvarf fra oc sva at öllo fara sem aðr fyrir þat utan at hann scal segia fram sökena. Ef hinn hefir dema látet feet aðr hann fell fra. þa scal hans erfingi stefna vm dom rof. Ef aðile fe[4] sacar afe töko.

---

a) = A. M., c. 53.
b) = A. M., c. 53, S. 138[20]. *Vi antage, at der her bør begyndes et nyt Capitel, da Initialen, der skulde begynde Linien, er udeglemt.*

---

1) *Rettelse for* þat.
2) *Først skrevet* scylldi.
3) *Tilføiet.*
4) *Med en yngre Tilføining over Linien forandret til* frum.

slict *scal* fara *vm scog* GANGS sacir at sa *scal* sekia *vm* scogar manz biargir er secþi maN eða hans erfingi ef hiN er fra falliN. EN aðile frumsacariNar eða hans erfingi a fetoköna er hiN tecr fe til sycno honom. Sa maðr scal réttr vera at sitia i fimtar domi þott hann hafe sacir jfiorðungs domi. Ef alþingis domr demir rangt þa *scal* stefna domenom til rofs oc sekia i v.[tar] dom et sama sumar. EN ef sa er eigi þar þa scal sekia aNat sumar.

76. vm abyrgd hross.

[a] Þar er menn selia hros sin til gözlo a alþingi at lögmale. scal sa er við hefir tekit at engo neyta nema þvi er hann rekr til gezlo hross eða fra til þingvallar oc at cavpa gætzlo oc riða eigi meiR eN þat stande eigi fyrir holldom. Hann scal syna at þinglavsnom eiganda hros sitt kuict eða davtt. Enda abyrgiz sa eigi er við tóc ef eigi verðr af hans handvömmom davtt. Ef hann synir eigi at þinglavsnom. hvarki kuict ne davtt. þa scal eigande lysa söc at þinglavsnom til giallda vm hrosset ahond þeim er við tóc til socnar aNat sumaR.

77.

[b] Goðe a at handsala fyrir þriþiungs maN siN omaga eða fulgor eða hueregi handsöl er þarf oc sva sem hann má miNzto við koma fyrir þa söc er hann hygR saNa vera. eN hann a heimting til þeirra avra er hann handsalar at hinom eN eindagi verðr a þvi fe a varþingi þvi er GOði sa heyr .ii. dag vico iþingbrecco oc

a) = A. M., c. 54.
b) = A. M., c. 55.

scal þar stefna vm. oc queðia til heimilis bva v. þess er sottr er. hvart hann handsala- (s. 52, b.) ðe fe fyrir hann eða eigi sva at hann matte minzto við coma oc fyrir þa söc er hann hugði hann sanan at vera. En þvi at eins verðr eindagi a þvi fe ef sagt er þeim er[1] feet er at aleið þeirre er sa heyr er feet á. En ef sa verðr þa eigi vaʀ við þa scal hann vita at sumar málom et siðarsta. en af feʀ eindagi ef hann spyʀ eigi þa eða fyʀ oc verðr þa rétt at lysa at þinglavsnom. oc til sócnar anat sumar. Enda hyg ec at rett se at stefna þar til doms at avarþingi ef sa spyʀ er sóttr er handsolen enda se þeir samþinga. Aþrir menn eigo at bioða goða fyrst at hann handsale fyrir þriþiungs man sin. Ef hann vill eigi oc eigo aðrir menn at handsala ef vilia. oc a slíca sócn huerr maðr til sins fiár sem goðin á.

Þar er maðr tecr sócn eða vörn fyrir anan þa verðr þo fullt þott þeir nefne eigi menn til saca ef þeir vito eigi þa.

Miðvico dag scolo ferans domar vera eptir varþing hvert þeirra er miðvico dag var þingit lavst. ferans domr scal sitia til nons ef menn vito van at omagar se okomnir til eða gögn.

Allz huergi scal söc coma undir en þriþia man. nema maðr verðe siucr eða saʀ i þingför eða a alþingi. þar á maðr at selia handselda söc oc huergi ellegar. Ef maðr tecr söc af manne. oc vill hann eigi sekia oc vill onyta sva fyrir hinom. oc varðar honom fiorbavgs garð við aðilia. Ef sa maðr andaz er söc hefir sellda eða[2] til búna þa er hann er aþile. oc þa huerfr mal þat undir hans erfingia. en er hann hefir at engo mal

1) Ordene þeim er ere tilføiede.
2) Dette Ord er udeglemt i den arnam. Udg.

hofðat þa er hann aNdaz. þa er sem[1] hann hafe at engo aðile mals orðit.

Rettir ero þeir menn a[2] þingi at queðia ef þeir ero þar staddir ef heiman ero réttir i quoð fyrir oförs manz bú þott hiN se heill er heima sitr. eN engi maðr ma þaN quið af hendi leysa fyrir aNan er hann er heiman quaddr nema faþir fyrir son eða sonr fyrir favðor. Þa menn scal queðia fyrir þess manz bv er or lögsci- (s. 53, a.) lom hefir sagz. er rétt er at queðia fyrir ofærs maNz bú. Vanda scal bva i þinga quoð oc secþar sacir at fiar eign slíct sem i heiman quoð. Rett er at stefna söcom öllom er eigi fylgir heiman quoð til alþingis allz til þess er liðr fimta dag vico þa er vii. vicor ero af sumre. eN eigi er rett at stefna lengr nema siðaR geriz sacir.

Maðr a at queðia bva nonhælgan dag til nat máls ef hann hefir ardegis upp hafða quoðna enda fae hann eigi lokit fyrir non. ef hann queðr hvern at avðrom.

[3]Ef menn bua saman oc tecr aNaR þeirra við scogar manne. en aNaR vill eigi. þa scal sa er eigi vill nefna[4] vatta at þvi at hann vill eigi. oc þat er at osátt hans oc segia til .v. bvom sinom siþan þa varðar honom eigi við lög samvista við scog Gangs maN. ef hann veitir honom i engo aðro biorg. Slict er mælt vm hiú at öllo eN vm xii. manaðr stendr þeirra mál eN iii. nætr ovisa elðe. hvarz þær ero allar saman eða ser huer.

Föðor siN eða broðor eða son scal engi maðr istefno vætte hafa ef hann er sialfr málsens aðile. scalat aðilia

---

[1]) *Tilføiet.*
[2]) *Rettelse for* at.
[3]) *I Slutningen af Linien er her en Plads bestemt til en Overskrift.*
[4]) *I Skindbogen:* vnefna.

i stefno *vætte* hafa *handselldrar* sac*ar* ne son h*ans* ne foðor e*ða* broðor.[1] omætt er v*ætte* þ*eirra*. erat þ*at* sac*ar* spell ef aðr*ir* v*att*ar er*o* .ii. eða fleire enda b*ere* þ*eir* v*ætte* f*ram*. Feðgar ii. e*ða* brøðr er*o* s*em* eiɴ m*aðr* se ihu*er*io mále e*ða* vitne þ*eirra* er eiɴ m*aðr* nefn*ir* þá at. Rétt*ir* ero þ*eir* i þei*m* vætto*m* öllo*m* er ii. m*enn* nefna þa at.

Hruðni*n*gar all*ar* v*m* bua e*ða* dom*en*dr sc*o*lo vi*ð* sac*ar* aðilia e*ða* varn*ar* aðilia v*er*a eɴ eig*i* við þaɴ er soc sek*ir* e*ða* veʀ ef h*ann* er e*igi* aðile.

Ef aɴaʀ m*aðr* sök*ir* retta fars söc eɴ aðile e*r*. af þ*v*i at h*ann* þickiz aðile v*er*a. eɴ aðile gefr af þ*v*i e*igi* gav*m* at at[2] h*ann* hyɢr aɴa*n* aðilia v*er*a en sec. Oc sc*a*l þa aþile eignaz þriá (S. 53, b.) luti sátt*a*r en*n* hiɴ fiorðu*n*giɴ e*r* sótti. Nv þ*a*rf h*ann* at leɢia fe ti*l* sócn*a*r e*ða* gefa ti*l* liðs *oc* sc*a*l þar af sátt ti*l* taca. en þ*eir* scipta avðro me*ð* sér. Nu veit*sa er sek*ir* at h*ann* er e*igi* aðile þa á hiɴ heimti*n*g ti*l* allrar sátt*a*r slic*ra*r se*m* gør var.

E*igi* v*arðar* m*o*nn*o*m við lög þot*t* hi*n*gat ti*l* la*n*ðz flyti sc*og* ɢa*ngs* m*enn* ef þ*eir* vito e*igi* secþ þ*eirra* fyʀ eɴ þ*eir* ero le*n*gr sama*n* eɴ .iii. nætr þ*að*an f*ra* er þ*eir* ero la*n*d fast*ir*[3] orðn*ir*. Ef m*aðr* veit e*igi* secþ m*an*z *oc* b*er*gr h*ann* h*o*n*om* af þ*v*i at hin*n* *er* siucr e*ða* sáʀ e*ða* vanheill f*yrir* elle e*ða* veiti h*ann* h*o*n*om* af þ*v*i at h*ann* gør*ir* þ*at* ti*l* salo bót*a*r s*er* *oc* secz h*ann* e*igi* af þ*v*i ovisa elðe þott la*n*gt se. E*igi* sc*a*l af lande feria h*ann*.

A þei*m* bœ sc*a*l m*ann* q*ue*þia se*m* h*ann* byr þa e*r* viii. vic*or* ero af su*m*re. *oc* sc*a*l h*ann* f*yrir* þ*at* bv v*er*a þi*n*gheyiandi þav missere ne*m*a h*ann* fae aɴa*n* retta*n*[4].

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Tilföiet.*
3) *Herefter skrevet* saman, *men dette Ord er derefter overstreget.*
4) *Rettelse for* rettan.

fyrir sec oc scal hann queðia fyrir buet ef hann helldr heilso sva at hann er queðiande. oc slict þott hann se af lanðe abrott. En sa scal þing heyiande rettr fyrir hann er við bue hefir tekit. oc sa heimilis maðr hans er hann segir aleið þar er upp er sagt eða v. bvom sinom siðaʀ at lögscilom scal up hallda fyrir hann. Rettr er einvirki iquoð ef hann á fe sva at scullda hiona hans[1] huert hlioti ii. kugillde. Ef lið er gort i mót þeim monnom er bva scolo queðia oc nae þeir eigi fyrir ofriki aɴara at queþia. þa er rétt at stefna söc þeirre er quoðen com til þar sem þeir coma framarst þess er þeir mego fram coma stefnoɴi. oc lysa stefno ef þeir heyra eigi á er á mót standa. oc queðia ix. bva a þingi oc scal sem ęngi bue se quaddr ef eigi naer alla heiman at queðia. Ef maðr vill fara af lande abrót. þa scal hann selia socn oc vorn ef hann vill oc sva varðveizlo fiar sins þess er hann a her eptir. þav[2] handsol scolo standa iii. vetr. en siþan eigo erfingiar at varðveita.

78. vm heimilis föng

(S. 54, a.) [a] Fardaga scolo ver eiga .iiii. a landi her. fyrstr er þeirra eɴ .v. dagr viko sa er vi. vicor ero af sumri. þann dag a maðr cost at fera heimili sitt ar degis. Aɴaʀ er fösto dagr. iii. er þvattdagr.[3] iiii. er drottins dagr. Þaɴ dag segia lög maɴ at apne af griðe þvi er hann hefir

a) — A. M., c. 56 = (det arnam. Haandskr.) Kaupab., c. 53—55. Begyndelsesbogstavet er omtrent af samme Störrelse, som de sædvanlige Balkinitialer.

1) Ordene hiona hans ere skrevne over Linien, maaskee med en yngre Haandskrift, men bör talfald ei savnes.

2) Herefter skrevet scolo standa, men disse Ord ere derefter overstregede.

3) Punctum er tilföiet.

aðr haft. Ef *maðr* hef*ir* *eigi* s*er* *gri*þ þan d*rott*i*ns*. dag at apne e*ða* ardegis þan dag er næstr e*r* *oc* *var*ð*ar* þ*at* utl*eg*ð. Ef *maðr* a kono *oc* *sca*l h*ann* fe*n*git hafa h*enn*e *gri*þ oc sagt h*enn*e ti*l* en v.ta dag vico þan e*r* vii. vic*or* ero af su*m*ri et siðarsta. Ef þa e*r* h*enn*e ofe*n*gin staðr s*va* at ho*n* viti *oc* e*r* rétt þa at ho*n* tace s*er* *gri*þ þ*ar* e*r* ho*n* vill. *oc* *sca*l ho*n* þan stað hafa þa .xii. manoðr. Ef *maðr* hef*ir* *eigi* stað þei*m* m*onn*om e*r* h*ann* *sca*l f*yrir* hygia en efsta fardag *oc* *var*ð*ar* þ*at* utl*eg*ð. v*m* hue*rn* þ*eirr*a oc a sa söc e*r* sekia vill. Maðr *sca*l co*m*a ti*l* *gri*ðs s*va* se*m* h*ann* e*r* sattr á vi*ð* boandan anattvegia at fardogo*m* e*ða* at miðio su*m*re. Karl *maðr* xvi. vet*ra* gamall scal[1] raða sialfr hei*mi*lis fa*n*gi s*i*no e*ða* ellre. Mær .xx. e*ða* ellre *sca*l *oc* siálf raða hei*mi*lis fa*n*gi s*i*no. þess a *maðr* cost at co*m*a ti*l* *gri*ðs at miðio su*m*re oc iðna anat þ*an*gat ti*l* ef h*ann* vill. Ef h*ann* viðr bu ve*r*c. *oc* *sca*l h*ann* *eigi* taca meira kavp en halfa mörc vi. alna avra ti*l* miðsu*m*ars. en f*ra* miðio su*m*re *sca*l h*ann* vina böanda allt ti*l* vet*ra*r slict e*r* h*ann* vill f*yrir* smala for utan. H*ann* *sca*l ga*n*ga afiall v*m* sin oc slátra *oc* f*a*ra hei*m*an farar m*e*ð husbönda. *oc* sleða v*m* vár *oc* beta túngarð.[2] þ*at* *sca*l h*ann* vina ti*l* mat lavna. Þ*at* e*r* *oc* vitis lavst at *gri*ð m*enn* taci .ii.a avra ti*l* allra heilag*ra* messo f*ra* vetr notto*m* at cavpe. Omaga m*enn* þ*eir* er *eigi* hafa fe ti*l* at fera omaga sina f*ra*m *sco*lo meira taca ef þ*eir* vilia. Ef *maðr* gæt*ir* navta *oc* *sca*l öln cavpa gezlo á ku e*ða* oxa iiii. vet*ra* ga*m*lan. en .ii. navt við kv (s. 54, b.) ef yngri ero.[3] vi. alno*m* a xxx. ga*m*la savðe en a xl. la*m*ba eyri. brytion f*yrir* x. m*enn* vi. alnar vaðmals.[4] þ*at*

---

1) *Tilfötet.*
2, 3 og 4) *Punctum er tilfötet.*

er log eyr*ir*.[1] *eða* þa*n*gat se virt ti*l* ellega*r*. þe*ss* a h*ann* oc cost at gefa h*onom* v*m* fr*a*m. Nu v*er*ðr h*ono*m ste*f*nt v*m* þ*at*. oc v*er*ðr e*igi* giof ef þ*at* beʀ at þ*at* v*oro* und*ir* mál. Nu cavp*ir* m*aðr* dyʀa eɴ m*æ*lt e*r* *oc* b*er*gsc h*ann*[2] ef þ*at* beʀ *qui*ðr at h*ann* naðe h*onom* e*igi* ellega*r*. enda gialde h*ann* e*igi* meira eɴ logcavp. Nv vill h*ann* ollo hallda oc a hiɴ hei*m*ti*n*g ti*l* allz þa. þri*m* morco*m* v*er*ðr m*aðr* secr ef h*ann* f*er*r e*igi* ti*l* vistar siɴ*a*r. þ*a*r *sca*l ste*f*na ti*l* alþ*in*gis *eða* ti*l* varþ*in*gs *eða* ti*l* ens þ*r*iþia þ*in*gs. S*v*a v*m* v*er*ca cavp ef h*ann* hafðe reitt h*onom*. Sa v*er*ðr *oc* secr .iii. m*orc*-*om* e*r* vi*ð* h*onom* tecr ef h*ann* veit at h*ann* hafðe vist tekit i avðro*m* stað við þaɴ boanda e*r* hiɴ hafðe vist tekit. Teki*n* e*r* vist þeg*a*r e*r* h*var* b*er*a at þ*eir* v*oro* asátt*ir*. Nu bregðr h*ann* male vi*ð* fleire m*enn* *oc* eigo iafna söc all*ir* vi*ð* þaɴ e*r* b*r*egðr. Slíca sócn eigo g*r*ið m*enn* við bondr ef þ*eir* bregða vi*ð* þá. Þa e*r* m*aðr* abröt heitiɴ ef h*onom* er e*igi* deilldr matr at málo*m* þot*t* ei*tt* mál se haldit f*yrir* h*onom*. Ef m*aðr* metz dyʀa en nu v*a*r talet aðr *oc* s*v*a ef h*ann* selsc dyrra a leigo. þ*at* v*arðar* hvaro*m*-tveɢia iii. m*arca* secþ. Ef boande cavp*ir* dyʀa en nv e*r* talit *oc* v*arðar* h*onom* þ*at* iii. m*arca* secþ. Smiðar þ*eir* e*r* h*vs* g*er*a or avstreno*m* viðe *eða* bruar v*m* ar þær *eða* votn er net næm*ir* fiscar ga*n*ga í. *eða* g*er*a buð*ir* a al-þ*in*g*i*. þ*eir* eigo cost at taca daga cavp v*m* e*n*g*i* verk. þ*eir* *sco*lo tekit hafa þo s*er* log g*r*ið afar dögo*m*. þot*t* þ*eir* hirði e*igi* þ*at*. Aɴ*a*ʀtveɢi þ*eirra* boandans *sca*l sagt hafa ti*l* b*v*v*m* at sa m*aðr* hef*ir* þ*a*r g*r*ið þot*t* h*ann* se af l*an*ðe fareɴ *eða* slica lute iðne h*ann* se*m* nv v*oro* talþ*ir* *oc* v*er*ðr h*ann* þa me*ð* þei*m* boandano*m* vistfastr. *oc* þ*a*r

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Först skrevet* bersc þat, *men derefter rettet saaledes.*

iþ*in*gi m*eð* þei*m* goða se*m* bondiɴ *er* sa *er* h*ann* hef*ir* log g*r*ið m*eð*. Ef m*aðr* tecr g*r*ið (s. 55, a.) m*eð* m*ann*e. *oc* v*er*ðr þar log g*r*ið h*an*s meþ*an* h*ann* *er* af l*an*ðe heþ*an*. Ef h*ann* lætzc e*ða* ko*m*r aptr et sama su*m*ar oc *er* rett at h*ann* tace s*er* aɴ*at* g*r*ið ef h*ann* vill. enda *er* rett at stefna h*ono*m at þ*v*i hei*m*ili e*ða* at fest*ar* helu*m* ellegar. Ef at fest*ar* helu*m* er ste*fn*t oc sc*al* e*igi* quiðo at þ*v*i heimili[1] ryðia *oc* e*igi* at þ*v*i hei*m*ile *er* h*ann* toc siðaʀ. ne*m*a þ*eir* have sagt aþ*in*gi e*ða* aleið e*ða* buu*m* at h*ann* hef*ir* þ*ar* logheim*i*le. Ef m*aðr* tekr g*r*ið m*eð* m*ann*e sa *er* ifisci feʀ *oc* v*ar*ðveit*ir* þ*at* ecki *oc* vituz þ*eir* þ*at* v*ið* mala munda þaɴ e*ða* s*v*a þott h*ann* iðne aɴ*at* nokot. *oc* v*arðar* iii. m*arca* secþ huaʀo*m* þ*eirr*a. Ef m*aðr* veit e*igi* loghei*m*ile m*an*z eða h*v*ar h*ono*m er lög g*r*ið h*and*salat enda v*æ*ri h*ann* or oðro*m* fiorðu*n*gi ab*r*o*tt* e*ða* veit h*ann* e*igi* fest*ar* hæla þót*t* sa*m*fiorðu*n*gs se *oc* er h*ono*m rett at ste*fn*a þ*ar* er h*ann* visse lögheim*i*le h*an*s siðarst.

79.

[a] Ef m*aðr* ko*m*r a l*an*ð or för *oc* *er* rett at stefna h*ono*m at scipe, meþ*an* h*ann* hef*ir* buð*ir* þ*ar* at scipi. oc sc*al* h*ann* tekit hafa s*er* g*r*ið a hálfo*m* manaðe. þei*m* *er* h*ann* kö*m*r f*ra* scipe ef h*ann* vill iþei*m* fiorðu*n*gi v*er*it hafa. Ef h*ann* vill s*er* fa hei*m*ile i avðro*m* fiorðu*n*gi. *oc* sc*al* h*ann* fe*n*git hafa s*er* g*r*ið ahálfom manaðe þei*m* *er* h*ann* kö*m*r iþaɴ fiorðu*n*g. Ef m*aðr* a s*er* kono *oc* v*er*ðr h*ann* e*igi* asáttr v*ið* bonda þaɴ e*r* kona*n* *er* i vist m*eð* aðr at þav se þ*ar* bæðe *oc* a h*ann* cost at taca þei*m* vist

a) = A. M., c. 56, S. 150[21] = *Kaupa-b., c. 56, 57. Vi begynde her et nyt Capitel, da Begyndelsesbogstavet er som de sædvanlige Capitelinitialer.*

1) *Tilføiet i Overeensstemmelse med A. M., Kaupab., c. 55.*

i öðrom stað bæþi ser oc kono sinni. oc varþar henne ecke við lög brott fören eN virða scal verc hennar oc fulgor.

Ef maðr fiscar til miðsumars oc feR þa i grið. oc verðr hann þar þingfastr ef hann hefir lög grið oc er þat rétt at stefna honom at þvi heimile. en meþan hann er i fisci scalonom oc er rett at stefna þar vm þat er hann gorir þar eða hann hefir aðr gert. Ef maðr fiskar vm aNir oc gengr í grið at vetri oc er rett at stefna honom at þvi heimile vm þær sakir allar er hann gerir (s. 55, b.) siþan er hann kömr a griðit. Stefna scal honom at fisci scálom vm þær sacir allar er hann gerir aðr hann comi a griðit. eN þingfesti hans verðr þar er sa maðr er iþingi er land þat á er hann fiscþe af.

80. vm heimilis föng presta.

[a] Prestar scolo hava ser logheimile at viii. vicom sumars eða fyR oc segia til heimilis sins. En ef prestr segir eigi til heimilis sins [1] oc er rett at stefna honom at þess böanda er maðr vill þeirra manna er hann hevir lögtiþir haft at kirkio boandans. Ef prestr komr a lanð siðaR eN at tuimanaðe oc scal hann fengit hafa ser heimile a hálfom manaðe þeim er hann kömr fra scipe ef hann vill samsfiorðungs vera eN ellegar aþeim hálfom manaðe er hann komr í þaN fiorðung er hann vill verit hafa. Ef maðr tecr ii. missera vist oc er hann aþvi griþi .ii. vicor fyrir alþingi oc vm þing oc .ii. vicor eptir oc þott hann fare a brott af vistiNe oc er þar log-

---

a) = A. M., c. 57 = Kaupab., c. 58—62.

---

1) Ordene En ef — heimilis sins ere, som nödvendige, tilföiede i Overeensstemmelse med A. M., Kaupa-b., c. 58, jvfr. ovenf. c. 6, S. 20.

heimile hans *oc* þingfesti at þess boanda er hann var þær vicor vi. *oc* er rett þar at stefna honom. Ef maðr fer með daga kavp *oc* er rett at stefna honom þar er hann er halfan manað vm anir eða lengr. En ef hann er huergi hálfan manað i einom stað vm anir. *oc* er rétt at stefna honom þar er hann var .iii. nætr eða lengr vm anir.[1] ef hann var hvergi sva. *oc* er rett at stefna þar er hann vissi nát stað hans siðarst. J öllom stöðom þeim er maðr veit eigi lögheimili manz enda a hann eigi cost at coma logspurningo við hann. þa er rett at stefna þar er maðr vissi log heimili þess manz siðarst.[2] hann scal *queðia heimilis bva* sina .v. hvart hann vissi þar lögheimile hans siðarst eða eigi eða hvart hann átte cost at spyria hann logspurningana eða eigi. Þuiat eins er manne scyllt at spyria man heimilis faugs til stefno staðar ef hann finnr þan man sva at mále at hann kenir hann oc hann hefir vatta til a þvi mele er hann spurþi söcna. *oc* hann vill stefna honom. Ef maðr vill eigi fara til griðs þess er hann toc eða hann fer a brott af vist sini foratta lavst *oc* varðar honom þat (s. 56, a.) iii. *marca* secþ oc a bonden at sino heimile at stefna þar vm cavp ef hann hefir reitt. Ef boande bregðr við grið man *oc* varðar honom iii. *marca* secþ. Ef sa maðr deyr er griþ hevir handsalat manne fyrir fardaga. *oc* ef erfingi býr þar þvi bvi eno sama *oc* er föst þa griþ taca þess manz. Cost a hann at bregða bvi ef hann vill. Ef hann byr þar oc varðar iii. *marca* secþ hvarom þeirra sem bregðr við anan. Ef boandinn deyr a eni vii. vico *oc* a erfingin cost hvarz hann vill at bva þar eða at bregða bvi ef hann vill *oc* fa slican stað *oc* maldaga þeim griþ

---

[1] og [2]) *Punctum er tilføiet.*

m*onno*m er aðr v*oro* tecn*ir* s*em* þ*eir* átto *ser* mæltan. Ef erfi*n*gi vill h*v*arki þ*eirra* g*er*a *oc* v*arðar* h*onom* .iii. m*arca* secþ v*ið* hv*ern* þ*eirra*. Ef bondeɴ deyr þa *er* vii. vicor *er*o af su*m*re e*ða* siðaʀ *oc* *sca*l *er*fi*n*giɴ þa bva. Ef *gri*þ m*aðr* liɢr af v*er*co*m* sino*m*. *oc* *sca*l boanden*n* hafa h*ann* hálfan manað ef h*ann* þ*ar*f e*igi* gezlo. ef h*ann* þarf gezlo. *oc* hev*ir* e*igi* vitfiʀi*n*g þa e*r* rétt at føra h*ann* þei*m* m*anne* e*r* f*ra*m förslo h*ans* á. Ef h*ann* hef*ir* vitfiʀi*n*g *oc* *sca*l þa føra bønda þei*m* er scyllztr e*r* þ*eirra* boanda e*r* e*igi* þ*ar*f at avka hiv́ ti*l* at gæta h*ans*. þa þarf e*igi* at avca hiu til at gæta h*an*s ef h*ann* hef*ir* hiona lið ti*l* at gæta h*ans* ef h*ann* getr af þei*m*. Ef bonde a e*igi* f*ra*mförslǫ h*ans* at logo*m* *oc* ása ti*l* at f*ar*a at gæta h*ans* er arf h*ans* a at taca ef bõnde kaɴ þ*ess* þavrf. Ef m*aðr* geʀ e*igi* ti*l* f*ar*a *oc* er h*ann* secr þa iii. m*orco*m eɴ sa *sca*l iɴa fulg*or* boandano*m* e*r* f*ra*m førslo á ens oða m*anz* slíc*ar* se*m* b*var* meta enda a h*ann* við at taca eno*m* óða m*ann*e at fardögo*m*. Ef g*ri*ð m*aðr* liɢr af v*er*co*m* *oc* a bóndeɴ cost le*n*gr e*r* hiɴ hef*ir* legit hálfa*n* manað hv*ar*t h*ann* vill føra h*ann* þei*m* m*anne* er f*ra*mförslo h*ans* á e*ða* vill h*ann* hafa h*ann* til fardaga *oc* hei*m*ta fulgo.[1] Sa er fra*m* førslo á. *oc* a h*ann* cost at hafa h*ann* helldr heim (s. 56, b.) ti*l* siɴ eɴ siuka maɴ ef h*ann* vill helldr þ*at* eɴ fela ab*rott*. Hvarz m*aðr* liɢr af v*er*co*m* la*n*ga stund e*ða* scam*m*a. *oc* *sco*lo b*var* vi*r*ða fulgo e*ða* v*erc* þav e*r* h*ann* vaɴ e*ða* hin e*r* o uɴin ero. at þ*v*i *sca*l vi*r*ða se*m* maldag*ar* v*or*o m*eð* þei*m*. Ef sa m*aðr* aɴdaz a g*r*iði e*r* v*er*c scylldi viɴa oc *sco*lo b*var* meta h*v*art meira se v*er*t v*er*c þ*að*an f*ra* e*r* h*ann* lagðiz

---

1) *Her tilföier den arnamagn. Skindbog følgende (Kaupa-b., c. 62):* Nu liggr maðr oc eigi fra verkom þa scal bondi annaz hann til fardaga oc heimta fulgo.

eða fúlgan.[1] Ef sa *maðr* aɴdaz *er* folgiɴ *var* iɴi *oc* *sco*lo hvar telia ti*l* hv*ers* h*ann* hafðe neytt *eða* hv*ers* oneyt*t* i vistiɴe. *eða* hvi h*ann* *var* þa v*er*re at hafa *er* h*ann* *var* siucr eɴ þa *er* h*ann* toc *ser* vistına. Ef g*r*iþ m*aðr* liɢr *vm* e*n*gi v*er*c .iii. daga h*v*art se*m* h*ann* liɢr sa*m*fast s*v*a *eða* ei*gi* *oc* *sca*lat boandano*m* tígla þ*at*. eɴ ef h*ann* liɢr le*n*gr þa á bondeɴ cost at láta .virða alla leigona sama*n*. Ef g*r*ið m*aðr* quángaz oc á isino*m* stað h*v*art þ*eirr*a hei*m*a. *oc* scal i þei*m* stað h*v*art þ*eirr*a v*er*a se*m* þav eigo hei*m*i*l*e ef þav ero i v*er*co*m* föst. Ef þav *er*o ei*gi* i v*er*co*m* föst *oc* *sco*lo þav v*er*a a h*an*s vist at tvei*m* luto*m* eɴ at þ*r*iþiu*n*gi ah*enn*ar vist. Ef m*aðr* mælir vi*ð* g*r*ið maɴ aɴa*n* fullrétte *eða* g*o*r*ir* hálfrétti *oc* sc*a*l h*ann* fara af vistiɴe *oc* hafa ecce vetr vist*ar*. Of sac*ar* þær allar ef h*ann* hafðe aðr g*er*var aðr h*ann* fore af g*r*iðeno *oc* s*v*a *vm* þa söc *er* h*ann* for ib*r*o*t*t f*yrir*. *oc* er þ*ar* rétt at stefna þei*m* söco*m* at þ*v*i hei*mi*le. *oc* v*er*ðr h*ann* þ*ar* þi*n*gfastr *vm* þær sac*ir*. H*ann* sc*a*l fe*n*git hafa s*er* lög g*r*ið a eno*m* næsta hálfo*m* manaðe *er* h*ann* for b*r*o*t*t *oc* v*er*þr þ*ar* rét*t* at stefna *vm* þær sac*ir* *er* h*ann* gor*ir* siþ*an* at þ*v*i hei*mi*le *oc* v*er*ðr h*ann* þ*ar* þi*n*gfastr *vm* þær sac*ir*. Ef q*u*angaðr m*aðr* feʀ af vist *vm* sac*ir* *oc* ef kona*n* feʀ ib*r*o*t*t. *oc* v*arðar* h*enn*e ecke b*r*o*t*t foren. *oc* a haɴ hei*m*ti*n*g ti*l* h*enn*ar vetr vistar. s*v*a *oc* ef konan feʀ *vm* sac*ir* ab*r*o*t*t eɴ bónde h*enn*ar fylg*ir* h*enn*e *oc* er þa hei*m*ti*n*g ti*l* h*an*s vetr vistar. Ef bóndeɴ (s. 57, a.) lætr þaɴ a b*r*o*t*t f*a*ra *er* van lute er. *oc* a h*ann* hei*m*ti*n*g til vetr vistar. oc sc*a*lat h*ann* gialda f*yrir* þ*at* at þav v*er*c se vanuɴin *er* h*ann* scylde viɴa. Ef g*r*ið m*aðr* gor*ir* full rétte vi*ð* bóanda. *oc* a g*r*ið m*aðr* ab*r*o*t*t at f*a*ra oc hafa

[1]) *Punctum er tilføiet.*

ecce vetr vist*a*r. *oc* a þo boanden sócn við h*ann*. Ef grið m*aðr* mæl*ir* half rétte v*ið* boandan *oc* *sca*l grið m*aðr* abr*ott* f*a*ra. nv fer h*ann* e*igi* oc v*er*ðr þá at fullrétte þ*at* mal. *oc* v*arðar* h*onom* þ*at* fiorb*av*gs g*arð*. Þ*ett*a eí*tt* er hálfretti í orðo*m* er nv v*a*r talet s*v*a at sekia ma v*m*. Þ*at* e*r* en v*m* fullrette þav e*r* gr*i*þ m*aðr* gor*ir* e*ða* mælir v*ið* bvanda e*ða* v*ið* hv*s*freyio. *oc* ef e*igi* ger h*ann* abr*ott* f*a*ra *oc* eýcz réttr þ*eirr*a hálfo. Ef boandi hæitr gr*i*ð man sin af vist for atta lavst *oc* v*arðar* boanda þ*at* iii. m*arca* secþ *oc* a gr*i*ð m*aðr* hei*m*ti*n*g t*il* vistar v*ið* bóand*ann* ef h*ann* beið*ir* vistarin*a*r v*ið* v*att*a bóndan. *oc* lætr h*ann* h*onom* e*igi* þa uppi. Ef vigsac*ir* göraz m*eð* m*onno*m lyrit næ*m*ar *oc* *sca*l frænde vegandans abr*ott* f*a*ra *oc* hafa vetr vist*a*r sin*a*r slict se*m* bvar virða. Þ*at* er*o* lyrit næmar sac*ir* e*r* eyris bót ko*m*r t*il* e*ða* meire i bavga tale. þ*at* e*r* v*ið* þriðia breðra *oc* nanare m*enn*.

81.

[a] Maðr sa e*r* bv ger*ir* v*m* vár *sca*l segia sic iþi*n*g þ*a*r e*r* h*ann* vill. Þ*at* er bv e*r* m*aðr* hef*ir* málnytan smala. þo *sca*l h*ann* segia sic i þ*i*n*g* þót*t* h*ann* hafe e*igi* mal nyto ef h*ann* er landeigande. Ef h*ann* erat l*an*ðeigande *oc* hef*ira*t málnyto *oc* v*er*ðr h*ann* þ*a*r i þ*i*ngi e*r* sa boande er[1] e*r* h*ann* felr sec ini vm. Ef h*ann* e*r* ifisci scálo*m* *oc* v*er*ðr h*ann* þ*a*r iþ*i*ngi e*r* sa m*aðr* er. er l*an*ð þ*at* á e*r* h*ann* býr á. Maðr *sca*l segia sic iþ*i*ng a alþ*i*ngi e*ða* a v*a*rþ*i*ngi ef h*ann* vill. við þan g*oða* e*r* h*ann*

a) = A. M., c. 58 (*hvor Overskriften:* Um þingfesti, *ikke findes Medhold i Skindbogen*) = *Kaupa-b.*, c. 63, 64.

1) *Tilføiet.*

vill. *hann* a cost at selia avðro*m* m*anne* *þat* mal at lata segia sic i *þing* a alþ*in*gi e*ða* a var*þing*i. *hann scal* m*æ*lt hafa vi*ð* GO*ðann* at h*ann* vill i þi*n*g *þar* f*ar*a aðr v*m* várit. ef h*ann* lætr sic segia (S. 57, b.) a alþ*in*gi. Ef h*ann* hev*ir* e*igi* sic i *þing* sagðan *oc* ve*rþr* h*ann* spurðr h*v*ar h*ann* er iþ*in*gi oc *sca*l h*ann* ne*f*na ti*l* þaɴ GO*ða* e*r* h*ann* vill i þ*in*gi m*eð* v*er*a oc v*er*ðr h*ann* *þar* þ*in*g-fastr ef GO*ði* vill. Ef m*aðr* hev*ir* e*igi* sec i þi*n*g sagðan a varþ*in*gi oc *sca*l h*ann* sagt hafa a alþ*in*gi aðr ti*l* do*m*a se ge*n*git. Maðr *sca*l segiaz iþ*in*g m*eð* GO*ða* þei*m* er h*ann* vill. *sc*o*lo* þ*eir* nefna s*er* va*tt*a baþ*ir* h*ann* oc GO*ðinn*. At þ*v*i v*ætte*. at h*ann* segz þ*ar* iþi*n*g oc hiu h*ans* *oc* bu. *oc* fe. en hin*n* tecr vi*ð*. Ef aɴ*ar* m*aðr* feʀ m*eð* goðorð en sa er á *oc* hef*ir* goðeɴ iátt h*onom* þ*in*g uist. en sa vill e*igi* vi*ð* h*onom* taca e*r* m*eð* goðorðit feʀ *oc sca*l h*ann* þ*ar* þo i þ*in*g segiaz[1] *oc* v*er*ðr h*ann* þar þ*in*gfastr. Ef m*aðr* seg*ir* maɴ i þ*in*g m*eð* avðro*m* GO*ða* eɴ h*ann* bavð v*m*. *oc* v*er*ðr h*ann* þ*ar* þ*in*g fastr e*r* h*ann* e*r* sagðr ef h*ann* vill. En ef h*ann* vill e*igi* þ*ar* hafa þ*in*gvist. *oc sca*l h*ann* þ*ar* segia bvv*m* þeg*ar* er h*ann* fregn at h*ann* vill hitzi iþ*in*gi v*er*a e*r* h*ann* bað sic i þ*in*g segia. Sa m*aðr* e*r* h*ann* sagði i aɴ*at* þ*in*g en haɴ villde v*er*it hafa v*er*ðr utl*agr* iii. m*orcom* vi*ð* hu*er*n þ*eirr*a þ*r*iGia goðan*a* ii.[a] enda þaɴ e*r* sagði iþing. Ecki v*arðar* GO*ða* at h*ann* ga*n*ge vi*ð* þ*in*gfesti h*ans* þei*m* er h*ann* v*ar* i þ*in*g sagðr. hino*m* v*arðar oc* e*igi* at h*ann* ga*n*gi e*igi* við. Ef GO*ði* þiGr g*r*ið m*eð* þriþiu*n*gs m*anne* sino*m* *oc* v*er*ðr h*ann* þ*ar* iþ*in*gi m*eð* s*er*. Ef GO*ði* þiGr m*eð* aɴ*ar*s m*anz* þriþiu*n*gs m*anne*. *oc sca*l h*ann* segia v*m* varit a varþ*in*gi i þei*m* stað e*r* m*enn* mæla malo*m* sino*m*. s*v*a at

[1]) *Tilføiet i Overeensstemmelse med A. M., Kaupa-b., c. 63.*

meire hlutr heyre þ*in*gheyianda. at h*ann* abú m*eð* þei*m* m*anne* þott h*ann* gegni *eigi* tillögo*m* *oc* v*er*ðr h*ann* þ*ar* i þ*in*gi m*eð* s*er*. Ef h*ann* leGr ecci[1] í *oc* v*er*ðr h*ann* þ*ar* i þ*in*gi *er* h*ann* hev*ir* vist. Ef Go*ði* hev*ir* vist m*eð* þei*m*[2] boanda er *eigi* *er* m*eð* h*onom* iþ*in*gi oc v*er*ðr h*ann* utl*agr* v*m* þ*at* iii. m*orcom* *oc* or goðorðe sino ef h*ann* feR sialfr m*eð* oc asá söc er vill. Ef m*aðr* g*er*ir bv eft*ir* alþ*in*gi *oc* *er* rétt at h*ann* segiz iþi*n*g aleið helgaðre. Ef m*aðr* kavp*ir* bv m*anz* g*r*ið maðr[3] oc v*er*ðr h*ann* þar þ*in*g-fastr se*m* buet var aðr oc þ*ar* hei*m*ile h*an*s v*m* þær sac*ir* *er* siþ*an* g*er*az. Ef m*enn*[4] (s. 58, a.) leGia g*er* bv sama*n* oc v*er*ðr þ*ar* h*v*aR þ*eirr*a iþ*in*gi se*m* aðr v*ar* ne*m*a þ*eir* vile eina þi*n*g vist hava. baþ*ir*. oc scal þa segia or þ*in*gi aNat bv. Ef m*aðr* feR miNa bve i meira. þa sc*a*l h*ann* lata segia sic or þ*in*gi þ*ar* *er* h*ann* v*ar* aðr. oc segia sic i þ*in*g þ*ar* se*m* sa er iþ*in*gi *er* h*ann* abv́ við oc f*yrir* haða do*m*a. Ef m*aðr* a bv .ii. i eino*m* fiorðu*n*gi oc sc*a*l h*ann* þ*að*an gegna lögscilo*m* fr*a* eno meira bueno. *oc* ef bæðe ero ia*fn* micil. þa sc*a*l h*ann* segia ti*l* a varþ*in*gi fr*a*[5] hváro h*ann* vill gegna lögscilo*m*. Ef m*aðr* mæl*ir* eeci v*m*. þa sc*a*l h*ann* gegna fr*a* hvaro tveGia. Ef m*enn* leGia bv sama*n* þ*eir* *er* isino*m* fiorðu*n*gi *er* h*v*aR aðr. *oc* sc*o*lo þ*eir* segia bvv*m* ti*l* hver*ir* h*v*ars g*r*iþ m*enn* ero. Ef þ*eir* segia ecci ti*l* oc v*er*ða þ*eir* huars g*r*ið m*enn* se*m* þ*eir* hafa han*n*salat. Ef þ*eir* hafa *eigi* h*and*salat. oc *er* rett at sekia hiú þ*eirr*a i h*v*art þ*in*g se*m* vill. þ*eirr*a *er* bondrn*ir* ero í. Ef *maðr* a bv i .ii. fiorðu*n*go*m* oc sc*a*l ifiorðu*n*gi

1) *Her tilföier det arnam. Haandskrift (Kaupa-b. c. 63):* orð.
2) *Herefter skrevet* manne, *men dette Ord er derefter overstreget.*
3) *Gisning for* maN, *jvfr. A. M., Kaupa-b., c. 63.*
4) *Ordene* Ef menn *ere skrevne to Gange, nemlig nederst paa S. 57 og överst paa S. 58.*
5) *Udeglemt i den arnamagn Udg.* (Þingsk.-þ, c. 58).

hvarom segia bvit iþing. *oc scal* þar lögheimile hvaRa hiónaNa sem þav ero til bús tekin. Ef hiú fara a miðil bva *oc scal* boandiN sagt hafa vm varit hver hiú ero at hvaro bveno heimilis föst. Ef ecki er til sagt *oc* er rétt at stefna i hvart þing sem vill. *oc sva honom* sem hium hans. Ef boande tecr þa *cono er* bv á. oc a hann cost at kiosa at eigin orðe sina þingfesti *oc* heimilis fang þangat er hon abv eða hennar heimili *oc* þingfesti til bus sins *oc* þeirra manna er þav eigo varða orð *oc* verc firir. Ef maðr kys ecki vm oc verðr þar hvars þeirra þingfesti sem aðr. Ef griðmaðr tecr kono þá er bv á. *oc* a hann cost at kiósa heimilis fang sitt oc þingfesti til hennar bús. Ef grið maðr tecr þa *cono* er grið þigr. oc er þar hvart þeirra iþingi er aðr var enda a hann cost at brullavpeno at kiosa hennar þingvist þangat er hann er aðr iþingi. EN ef bonde tecr bv lavsa *cono oc* føriz hennar þingfeste þa til hans bús. Ef sa maðr aNdaz er býr oc er rett at cona sv er (s. 58, b.) hann atte kióse þingfesti sina fyrir .v. bvom þangat með lograðanda sinom ef hon vill a xiiii. nottom þaðan fra er bonde hennar andadiz *oc sva* þeirra manna er hon a varþa orð oc verc fyrir. Ef quangaðr maðr scilz við *cono* sína *oc* segia log þingfesti hennar abrott með lograðanda sinom. Nv ero þeir fleire eN eiN. *oc* á hon cost at kiósa með þeim er hon vill.

82.

[b] Ef maðr feR vaflonar förvm halfan manað. eða lengr iNan fiorðungs *oc* varðar þat utlegð. *oc sva* ef

---

a) = A. M., c. 59, (*hvor Overskriften:* Vm góngomenn *ikke har Medhold i Skindbogen*) = *Kaupa-b.*, *c. 65, 66.*

h*ann* feʀ allz manað *oc* or fiorðu*n*gi enscis orendis ne*m*a hlifa buc *sino* e*ða* gri*ð*e. Ef m*aðr* feʀ oc þicr olmoso giaf*ir* hálfa*n* manað e*ða* le*n*gr e*þa* hef*ir* gisti*n*gar *þar* e*r* h*ann* getr *oc* e*r* sa gö*n*go m*aðr*. Ef m*aðr* göriz h*vs*-ga*n*gs m*aðr* heill *oc* *sva* hravstr at haɴ mætte fa *ser* .ii. miss*era* vist ef h*ann* villdi viɴa se*m* h*ann* mætti *oc* v*arðar* *þat* *scog* ɢ*ang* *oc* e*r* rétt at ste*f*na *þar* e*r* h*ann* vissi natt stað h*ans* siðarst. *oc* *queðia* ti*l* .ix. b*va* a *þi*ngi f*ra* stefno stöðo*m*. Ef m*aðr* vill fora *þi*ngfesti sina *oc* *scal* h*ann* þo sitia v*m* scap þi*n*g .iii. kyʀ var*þi*ng *oc* al*þi*ngi oc leið.

83.

[a] Ef m*aðr* vill segiaz or *þi*ngi. oc e*r* rett at h*ann* segiz or avar*þi*ngi [1] ef h*ann* feʀ i þe*ss* ɢ*oða* *þi*ng e*r* sa*m**þi*ngis goðe e*r* vi*ð* hiɴ. *sva* oc ef h*ann* feʀ vi*ð* þaɴ ɢ*oða* i*þi*ng e*r* *þi*ng á ieno sama *þi*ngmarke. Rett e*r* at h*ann* segizc or *þ*ri*þ*iu*n*gi ɢ*oða* a al*þi*ngi at háðo*m* domu*m* at lögb*er*gi ef ɢ*oði* heyr*ir*. Ef ɢ*oði* heyr*ir* e*igi* oc s*cal* h*ann* segia h*onom* ti*l* enda e*r* rétt at h*ann* segizc b*rott* m*eð* v*atta* f*yrir* h*onom* siálfo*m*. en iɴ sama dag s*cal* h*ann* segia sic i*þi*ng vi*ð* aɴa*n* ɢ*oða*. Ef m*aðr* segr [2] þa me*nn* or *þi*ngi m*anz* e*r* h*on*-o*m* hafa e*igi* v*m* boðit *oc* v*er*ðr *þat* rétt ef *þeir* vilia *þat*. ef *þeir* vilia e*igi* *oc* *sco*lo *þeir* segia b*vom* .v. sino*m* at *þeir* vilia i sama stað hafa *þi*ngfestina. eɴ hino*m* v*arðar* utle*gð* vi*ð* hu*er*n *þeirra*. Ef m*aðr* feʀ bvi s*ino* [3] or fiorð-

---

a) = A. M., c. 60 = Kaupa-b., c. 66—68.

---

1) *Bogstaverne* avar *ere skrevne over Linien.*
2) *Saaledes.*
3) *Da Slutningsbogstavet* o *er mindre tydeligt, har den arnum. Udg. læst* sva.

ungi *oc* i aɴan. *oc* segia log maɴ þa abrott nema ihruta firði þótt hann fare þar (s. 59, a.) vm fiorð þveran. Oc ma hann hafa þá ena sömo þingfesti. þviat eino er rett at hafa þingfesti i avðrom fiorðungi helldr eɴ maðr býr. Ef ɢoða er þat lofat þeim at logbergi at taca þriþiungs maɴ vtan fiorðungs. Ef ɢoði vill segia þing maɴ siɴ abrott or þingi við sic. *oc scal* hann segia honom xiiii. nóttom fyrir varþing eða meira meli. enda er rett at hann segi honom avarþingi.

84. ef ɢoðe ferr brott af landi.

[a] Nv vill ɢoði fara abrott af lande. *oc* er rett at hann segi vm varþing huerr með goðorð hans scal fara. Ef hann feʀ manað or fiorðungi þaɴ eptir pasca *oc scal* hann segia asamquamo aðr huerr með goðorð hans scal fara meþan. Ef þeir eigo .ii. goðorð saman *oc scal* hiɴ same með fara iii. þing varþing alþingi *oc* leið. þa scolo þeir scipta a leið háðre. Þa er leið háið er upp er sagt. Nu er oc rett at menn seliz a þingi goð orð at háðom dómom. Nu vill sa eigi selia með för goðorðz er með feʀ. þa scal hiɴ stefna honom til scila vm oc telia hann af sinom lut goðorðzens *oc* utlagan iii. morcom. Eɴ siþan scolo þeir reyna dom vm. Sinom þriþiungs manne scal með for goðorzens selia eɴ eigi aɴars. Ef ɢoði þicr grið með aɴars ɢoða þriþiungs manne *oc scal* hann eigi við taca aþr hann er abrott þaðan. Nu vill hvargi ɢoðinn með goðorð fara. þa scal sa er með feʀ bioða hinom með för goðorðzens. Sa er af sinom luta goðorzens oc vtlagr .iii. morcom ef hann geʀ eigi þa við

a) = A. M., c. 61.

taca eɴ sa *scal* þa *með* *fa*ra iii. þ*ing*. Þriðiu*ng*s me*nn* eigo goð orð avallt þ*ar* e*r* ɢ*oði* ve*r*ðr utl*agr* oc or goðorðeno.[1] þ*eir* *sc*o*l*o luta *með* s*er*. Ef m*aðr* hef*ir* keypt goðorð *eða* v*ar* h*onom* gef*it* *oc* *scal* þ*at* at erfðo*m* *fa*ra. Nu v*er*þ*r* ɢ*oði* secr. *oc* eigo þriþiu*ng*s me*nn* þa goðorðit. eɴ virða *scal* þ*at* at ferans do*m*i. Ef ɢ*oði* ve*r*ðr vanheill. *oc* e*r* rett at h*ann* seli þa *með* for goðorzens. Nv andaz h*ann* *oc* e*r* þ*ar* ept*ir* sonr xii. v*etra* gamall (s. 59, b.) *oc* e*r* rett at h*ann* fare *með* ef me*nn* lofa þ*at*. Nu tecr *con*a þ*ar* arf *oc* *scal* ho*n* selia þ*ar* goðorð nokoro*m* þei*m* ma*nn*e e*r* i þei*m* þriþiu*ng*i e*r*. Nv aɴdaz ɢ*oði* f*yrir* einmanað þa *sc*o*l*o þ*eir* luta *oc* hafa fu*n*d at hv*e*ʀ *með* *scal* *fa*ra goðorðit scera c*r*ossa oc láta f*a*ra a alla vega. Nu aɴdaz h*ann* ept*ir* einmanað þa *sc*o*l*o þ*eir* co*m*a nót fyʀ ti*l* varþ*ing*s en aðr*ir* m*enn*. *oc* luta hv*er*r *með* *scal* f*a*ra. Nv aɴdaz h*ann* næʀ alþ*ing*i *eða* aɴdaz h*ann* iþ*ing*för oc *scal* sa *með* *fa*ra e*r* scyllztr e*r* a alþ*ing*i. Nv er þ*ar* e*n*gi ti*l* þa *sc*o*l*o þ*eir* raða e*r* þ*ing* átto v*ið* h*ann* hu*er*r *með* *scal* fara. *oc* hafa raðit f*yrir* do*m*. Ef sac*a*r ero ti*l* varþ*ing*s þa *varðar* ɢ*oða* *fiorbavgs* ɢ*arð* ef h*ann* ke*m*r *eigi* ti*l* þ*ing*s öndv*er*z *oc* s*v*a þott þar gerizc.

85. v*m* hvat buar ero scylldir at bera.

[a] E*igi* ero b*var* scylld*ir* at be*r*a v*m* huetvetna. v*m* e*n*gi mal eigo þ*eir* at scilia þav e*r* erlendis hava *ger*z *eða* firir avstan mitt haf þott hé*r* se sótt. E*igi* eigo b*var* eɴ at be*r*a v*m* þ*at* h*v*at log ero al*an*ði he*r*. Ef b*var* ero *quaddir* v*m* þ*at* e*r* nv v*a*r talit *oc* þ*eir* atto *eigi* v*m*

a) = A. M., c. 62.

1) *Punctum er tilføiet.*

at scilia þa *scolo þeir* ga*n*ga ti*l* do*ms oc* nefna *ser vatt*a. at þ*v*i at *þeir* lata þat sta*n*da f*yrir* q*u*iðburð sino*m* at *þeir* ero *vm þat* mal q*u*addir er *þeir*[1] eigo *eigi vm* at scilia. *oc* s*v*a ef þ*a*r ero ix. b*var* q*u*add*ir er* v. b*var* atto at v*e*ra. Eða[2] s*v*a v. b*var* þ*a*r *er* .ix. ætti e*þa eigi* .xii. q*uiðr*[3] at scilia þ*at* mal *er* b*var* ero *vm* q*u*add*ir*. þa *sco*lo b*var* ga*n*ga ti*l* do*ms oc* nefna *ser vatt*a. at þ*v*i at *þeir* láta þ*at* sta*n*da f*yrir* q*u*iðburði sino*m*. at *þeir* ero ix. q*u*add*ir* ti*l* þe*ss* *er* .v. eigo at scilia. e*ða* þ*a*r v. *er* ix. ætti at v*e*ra. e*ða* ero *þeir vm* þ*at* mal q*u*add*ir er* xii. quiðr k*o*m*r* ti*l*. Ef goði *er* q*uaddr* xii. quiðar *vm* þ*at er* h*ann* á *eigi* at scilia. þa s*ca*l h*ann* ga*n*ga ti*l* do*ms oc* n*efn*a s*er* v*att*a. at þ*v*i at h*ann er* u*m* þ*at* mal q*u*addr *goða* quiðar *er* b*v*á q*uiðr eða* vattorð átti at scilia. Hv*er*vetna þe*ss* *er* m*anne* v*er*ðr s*v*a mioc mistekit ti*l* gagna se*m* nv v*a*r tint. þa v*arðar* ecki þótt gögno*m* se haldit enda er onytt málit h*v*art se*m* þ*at* er sócn eða vörn.

---

1) *Ordene ero vm þat — þeir ere udeglemte i den arnamagn. Udgave.*
2) *I den arnam. Udgave, aabenbart ved en Trykfeil,* þa.
3) *Udeglemt i A. M.*

her hefr vpp víg sloða[1].

86.

(S. 60, a.) [a] Þat er *m*æ*lt* þ*a*r er m*enn* fiNaz aförno*m* vegi. oc hleypr m*að*r ti*l* maNz logmæto fru*m*hlavpe *oc* v*arð*a*r* þ*at* fiorb*a*v*g*s *ga*r*ð*. EN þe*ss*i ero v. lög mæt fru*m* lavp. ef *mað*r högr ti*l* m*a*N*z* e*ð*a legr e*ð*a scytr e*ð*a v*er*pr e*ð*a drepr. En þ*at* er hlavp er *mað*r reiþ*ir* fra*m* *oc* beR þ*at* quidr at h*ann* vilde a maN lata c*om*a enda se h*ann* s*v*a n*æ*r at á mætti co*m*a f*yrir* þei*m* söco*m* ef e*i*g*i* v*æ*ri stoðvat aga*n*ge. e*ð*a h*ann* mætti hæva e*ð*a sva huigi *er* h*ann* scytr e*ð*a v*er*pr at h*ann* mu*n*di co*m*a mega þ*v*i ti*l* h*an*s s*v*a at á mætti co*m*a f*yrir* þei*m* söco*m* ef ecci stoðvaðe e*ð*a h*ann* v*m* hafðe. [b] Þa *er* hlavp stoðvat a ga*n*ge ef m*enn* taca vi*ð* e*ð*a ke*m*r avapn e*ð*a a völl[2] e*ð*a a váþ*ir* þa *er* fr*a*m v*a*r reítt. [c] Þ*at er* et vi. lögmætt lavp[3] ef m*að*r fell*ir* maN *oc* v*arð*a*r* þ*at* sco*g* *ga*n*g*. eN þa *er* fall ef m*að*r styðr niðr kné e*ð*a he*n*di e*ð*a all*ra* hellzt ef h*ann* fellr meiR. Þ*at* *er* et .vii. ef m*að*r ryscir maN

---

a) = A. M., Vígsloþi, c. 1.
b) = A. M., c. 2.
c) = A. M., c. 3.

---

1) *Overskriften staaer nederst paa S. 59, b.*
2) *Skrevet* a völl eða avapn, *men derefter er Ordenen ved Henvisningstegn forandret.*
3) *Først skrevet* frum lavp, *men Bogstaverne* frum *ere derefter underprikkede.*

oc varðar þat scog GANG. *Þat er* et .viii. ef *maðr* ræn*ir* maN handráne. *þat varðar scog* GANG. *Þat er* et ix.[da] ef *maðr* kyrk*ir* maN. *þat varðar scog* GANG. [a] Sa *maðr* hleypr ti*l* ohælgi *ser er* fru*m*lavpe logmæto hleypr. ti*l manz oc sva* þei*m monnom* öllo*m* er *þat* visso *með honom* a þei*m* vetva*n*gi ne*m*a hiN hefðe aðr ti*l* ohælgi *ser* verkat. *þat er mælt*. ef *maðr* hleypr or avðro*m* flocki igegn til þe*ss manz er eigi* vissi *með* hino*m oc er* þa fru*m*hlavp ibaða flocka. [b] *Þat er oc mælt*. ef *maðr* sær*ir* maN at *þat varðar scog* GANG. [c] *þat er* mælt. ef *maðr*[1] hleypr logmæto fru*m*hlavpe ti*l manz* aþei*m* vet va*n*gi *er* a uNi*n* verc *ver*ða *með monnom oc varðar þat scog* GANG. *Þat er* ef *menn ver*ða ihvarntuecia flocc sár*ir eða* vegn*ir oc ver*ðe allz sár*ir* iii. *eða* fleíre aþei*m* vetva*n*gi *oc* aþa i þaN flocc fru*m* hlavp at b*er*a *er* fyR *var* or hlavpit. [d] Ef *maðr* vegr maN. *oc varðar þat scog* GANG. Sa *maðr er* o øll ti*l* do*m*s *er* vegr maN *eða* veit*ir* m*anne* holundar sár *eða* heilundar *eða* m*er*gundar. *þat er* heilund *er* ravf v*er*ðr ahavse hvarz *var* havs·högviN *eða* rifnaðr.[2] hol und *er* ef (s. 60, b.) bloð ma falla ahol or sáre. Merg und *er* ef beín *er* isundr ti*l* m*er*giar. *þat er* m*er*gr *er* iþot brotit se. [e] Hvar þe*ss er menn fara með* þaN hug at a m*onnom* vilia viNa. *oc varðar þat scog* GANG. ef fr*a*m ke*m*r. enda *ver*þa þ*eir* ohelg*ir* við öllo*m* av*er*co*m er* fyRe co*m*a afor *með* þaN hug til þe*ss*

a) = A. M., c. 5, S. 109.
b) = A. M., c. 6.
c) = A. M., c. 5.
d) = A. M., c. 7.
e) = A. M., c. 8.

1) *Herefter først skrevet* særir, *men dette Ord er derefter overstreget.*
2) *Punctum er tilföiet.*

fu*n*dar e*r* au*n*i*n* *verc* *ver*ða me*ð* mo*nno*m. þót*t* aðr*ir* hlavpe fyʀ. [a] *Þat* e*r* m*ælt*. *er* m*að*r ste*n*dr f*yrir* þei*m* m*anne* e*ða* veit*ir* lið e*r* maɴ hef*ir* vegiɴ e*ða* særðaɴ. aþei*m* vetva*n*gi *oc* *varðar* *þat* *scog* ɢ*ang*. enda *ver*ðr sa oheilagr f*yrir* a *ver*co*m* *þeirra* m*ann*a all*ra*· e*r* hino*m* vilia veita lið. a þei*m* vetva*n*gi ne*m*a h*ann* vilde scilia þa réttom scilnaðe *oc* *ver*ðe hino*m* at *þvi* lið *oc* *varðar* h*o*no*m* su veizla ecki. En þa scilr h*ann* þa rétt ef h*ann* fær þaɴ q*u*ið at h*ann* m*un*di *sva* þo scilia þá þot sa iɴ sárc hefði slíc av*er*c veit*t* hino*m*. se*m* þa hafðe h*ann* tekiɴ a s*er* f*yrir* h*o*no*m*.

[b] Ef m*enn* forða fiorvi fru*m* hlavps manz[1]. [þess er a·verk lét fylgia sva at þeir veri hann oddi eða ecio oc varðar þat fior ʙavgs ɢarð ef[2] eigi er á vett vangi. Nu leypr a verka maðʀ ieinstígi. oc standa menn fyrir honom þar. þa eigo þeir er eptir sokia at beiða hina fra gongo eða[3] framsavlo at honom. Þa varþar sva fyrir staða sem nv var tínt. ef nokoʀ maðr sokir sa eptir er sin a at hefna þar at lögum eða aɴars manz. en þeygi verþa þeir ohelgir fyrir a verkum er fyrir standa ef eigi er a vetvangi. Vm þav a verk varðar fyrir staða fyrir vtan vetvang. er lyst verða annat tveɢia aðr eða siþan sva at biargir varða. Vm þa firir stöðo alla er eigi er avét vangi. oc ero þat allt stefno sakir. oc scal queðia til ix. bva aþingi þaðan fra er söc gerþiz].

---

a) = A. M., c. 9.
b) = *Suppleret efter* A. M., c. 9, S. 13[20] (= c. 73).

---

1) *Forandring for* m a n n a, *for at bringe Stedet til at passe til det optagne Sted af det arnamagn. Haandskrift.*
2) *A. M., udentvivl ved Trykfeil,* e r.
3) *A. M.* o c, *Artiket ikke stemmer med Haandskriftet.*

[a] Þat er ef maðr drepr maɴ sva at bein brotna. oc metz þat sem en meire sár.[1] hvígi er maðr drepr maɴ oc varðar þat scog gang. þat er drep ef maðr lystr aɴan með exar hamri oc sva huerngi víg völ er maðr hefir.' þat er drep þótt maðr leci til eða casti ef a kömr. Slict er þótt klæði verði a millom eða brynia eða hiálmr ef á[2] hann mundi coma ef eigi yrði þat fyrir. Drep er þótt maþr spyrni feti a avðrom eða huáte hnefa. Drep er þott maðr reiðe þaɴ vigvol fra manne er hann veit at þa mvni hlavpa at honom siálft er hann lætr lavst. Sva oc ef maðr fellir amaɴ þat er hann fecc havc af. [b] Þott eigi verðe fleire menn sárir eða vegnir eða lostnir sva at blátt se eða ravtt eptir. eɴ .ii. oc or sinom flocki hvaʀ. oc ero huarir tuecio ölir[3] til doms ef þeir bregðaz frum hlavpom við hvegi er vm hlavp hersc. [c] Þat er mælt. at maðr a sin at hefna ef hann vill sa er á verþr uɴit til þess alþingis er hann er scylldr at sekia of averkin oc sva þeir menn allir er vigs eigo at hefna. En þeir eigo vigs at hefna er vigsacar ero aðilia. (S. 61, a.) Sa maðr fellr o heilagr fyrir honom er a honom vaɴ oc sva firir þeim monnom öllom er honom fylgia. enda er rétt at aðrir menn hefne hans ef vilia. til iafnlengðar aɴars degrs. [d] Þessi averk metaz sem in meire sár. Ef maðr sceʀ tungo or hofde manne eða stingr avgo or höfðe manz

---

a) = A. M., c. 10.
b) = A. M., c. 9, S. 13[15].
c) = A. M., c. 13.
d) = A. M., c. 7, S. 11[22].

---

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Efter* a *er først skrevet* kømr, *men dette Ord derefter overstreget.*
3) *Rettelse for* o ölir, *i Overeensstemmelse med det tilsvarende Sted i det arnam. Haandskr., jfr. A. M., c. 12, S. 17.*

eða brytr teɴ or höfðe *manz*. *eða* sceʀ[1] af *manne* nef *eða* eyro.[2] en þa *er* scorit *er* ne*m*r brióse *eða* bein. *eða* gelld*ir* maɴ *eða* heɢr klam heɢ v*m* þio þuer. [a] Þ*at* *er* m*ælt*. at *maðr* *er* o ell ti*l* do*m*s af voðva sáre eino sama*n* ef h*ann* *er* me*ð* v*att*a iɴi staðeɴ. [b] Þo *er* rett at sekia v*m* fru*m*hlavp m*anz*. þot*t* h*ann* nefne heldr v*att*a at fru*m*hlavpeno eɴ lyse. E*i*g*i* er sócn ti*l* þe*s*s ef þ*at* feʀ eit*t* sama*n* ne*m*a m*enn* gerę aɴ*at*tvecia. [c] Þ*at* *er* m*ælt*. ef *maðr* lygz sare á. *eða* sær*ir* sic sialfr eþ*a* ræðr aɴa*n* maɴ ti*l*. at særa sic h*v*atki er h*o*n*o*m ge*n*gr ti*l* þe*s*s *oc* v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* ɢ*arð*. Enda e*r* h*ann* e*i*gi þa helldr ell ti*l* do*m*s eɴ aðr. eɴ sa *maðr* a söc þa *er* h*ann* keɴ*ir* saret. *eða* sa er vill. þ*eirr*a m*ann*a er igegn h*o*n*o*m váro.

[d] Þot*t* *maðr* se lostiɴ mille h*er*þa. [eða a nasir. sva at bloð rióti or muɴe eða navsum. oc er þat eigi sár. ef eigi bleþir þar sem a kom].

[e] Þa sær*ir* *maðr* aɴa*n* ef þ*a*r bleþ*ir* *er* a co*m*. h*v*atke *er* maðr ger*ir* þe*s*s at maðr[3] fær af þ*v*i sár. þa sc*a*l lysa sár a hond h*o*n*o*m en ben ef at vigi geriz. [f] Þ*at* e*r* vet vangr e*r* *maðr* ma sciota oro a alla vega or þei*m* stað *er* et fyrsta fru*m*hlavp v*a*rð h*v*artz þ*at* var vti e*ða* iɴi. Sa sc*a*l vetva*n*gr v*er*a þoat þ*ei*r fare viðara. ti*l* þe*s*s e*r* þ*ei*r ero scilþ*ir*. eɴ þa ero þ*eir* scilþ*ir* ef þ*eir* e*r*o aðr*ir*tveɢio le*n*g*ra* abro*t*t farn*ir* eɴ orðr*a*g or þei*m* stað e*r* þ*eir* hliopuz siðarst ti*l*.

a) = A. M., c. 13, S. 18[17].
b) Jvfr. A. M., c. 2, S. 8[12].
c) = A. M., c. 13, S. 18[19].
d) *Suppleret efter* A. M., c, 6, S. 11[6].
e) = A. M, c. 13, S. 18[13], Jvfr. c. 6.
f) = A. M., c. 14.

1) *Herefter har Afskriveren skrevet* **h a r**, *men igjen overstreget dette Ord.*
2) *Herefter skrevet* **s v a a t**, *men disse Ord derefter igjen overstregede.*
3) *Först skrevet* **m a n n e**.

[a] Maðr a þess cost ef hann er drepiɴ at sokia vm hlavp til fiorbavgs garðs þoat hann soki eigi vm drepit. Eɴ ef hiɴ vænizc þvi at hann hafe drepiɴ hann. oc verðrat honom þat at sacar vörn enda varðar honom þat fiorbavgs garð oc scal sokia sem aɴat ill mæli. [b] Þriu ero drepr [1] oc varða öll scog gang oc scal sokia oll við xii. quið. þat er eitt er sva litt komr a at eigi verðr asynt eptir. þess dreps scal hefna a enom sama (s. 61, b.) vetvangi oc eigi lengr eɴ sva. Þat er drep aɴat er averc heitir. ef maðr lystr mann sva at blátt eða ravtt verðr eptir eða þrútnar horund manz eptir. eða stockr holld vndan. eða hrytr bloð or muɴi eða navsom eða undan navglom. þess dreps a maðr at hefna iafn lengi sem sára oc sva þeir menn er honom fylgia til. Slict er þótt hnefa högg sé eða spyrnt [2]. ef asynt verðr. [c] Þat er oc averca drep ef heyrn eða syn meiðiz af. sva oc ef maðr verðr lostiɴ i avnguit fyrir bringspolom eða aböll. þott eigi verðe asynt oc sva er a vallt. er maðr er lostiɴ isuima. þar er costr at lysa ser hvárt frumhlavp oc drep. oc verða ii. sacir. oc scal a queða hver averc þav hafa fylgt drepino er nv voro [3] tind. Þat er drep hit þriðia er bein brotna, oc verþr sa o oll til doms er drepit hefir [4] oc a sa eigi þingreiðt Sva scal sokia sem vm sár hin meire ef lyst verðr oc scal aqueða ef maðr lysir þav drep er bein brot hafa fylgt. [d] Rétt er at lysa sár oc

a) = A. M., c. 13, S. 196.
b) = A. M., c. 11.
c) = A. M., c. 12.
d) = A. M., c. 16, S. 24[21].

1) *Saaledes.*
2) *Herefter skrevet* verðr, *men dette Ord derefter igjen overstreget.*
3) *Tilföiet.*
4) *Begyndelsesbogstavet* h *er skrevet ovenfor Linien.*

frum hlavp *vm* not*t* se*m* *vm* dag *oc* s*va* abælgo*m* tiþo*m* *oc* á langa fosto. oc lysa f*yrir* v. bvv*m*. [a] At e*n*go *scal* b*va* vanda ti*l* lysing*a*r ne*m*a at leiðar lengð *oc* at þ*vi* at þei*m* se *eigi* a ve*r*c kend ne laga lestir. [b] Þar e*r* me*nn* s*c*o*lo* lysa fru*m* hlavp e*ða* av*er*c. þa e*r* rét*t* at lysa þ*aðan* f*ra* er atburðr g*er*ðiz þaɴ iɴ sama dag oc þa not ept*ir*. *oc*[1] þa .ii. daga þ*aðan* f*ra* *oc* tvær nætr. þa e*r* lyst f*yrir* ena þriðio sol se*m* at q*ue*ðr[2] i vpsogo ef þ*at* er rett scilit er þar queðr at.

[c] Ef *eigi* v*er*ðr lyst fru*m*hlavp þ*at* e*r* sar fylgðe. [oc verða þeir þa ølir til doms er averc hafa veitt oc eiga þingreitt].

87.[3]

[d] Laga losto þessa alla er h*er* ero talþ*ir* v*m* vig *oc* v*m* sár oc drep *oc* v*m* fru*m* hlavp oll *scal* lysa f*yrir* v. b*vom* þei*m* e*r* all*ir* se rett*ir* at leiðar le*n*gð i .ix. b*va* q*uið* f*ra* vetvangi. *oc* scal lyst f*yrir* þriðio sol þ*aðan* f*ra* er þ*eir* scilðumz. [e] Þ*at* e*r* m*ælt*. v*m* fru*m*hlavp þav oll v*m* handrán oc (s. 62, a.) felli*n*g oc rysci*n*g oc kyrki*n*g. þav er *eigi* scylt at lysa ef þav *fa*ra einsama*n* oc g*er*izc

---

a) *Hertil findes neppe noget ganske tilsvarende i A. M.*; jvf. c. 16, S. 241⁶.
b) = A. M., c. 21, S. 36²⁷.
c) *Suppleret efter* A. M., c. 16, S. 25¹.
d) = A. M., c. 16.
e) = A. M., c. 4.

---

1) *I Skindbogen:* iɴ sama dag oc þa not eptir. *oc* þa nótt eptir oc oc.
2) *I Haandskriftet:* queðr er, *det sidste Ord ovenfor Linien. Maaskee burde der læses* queðit er. *I A. M. læses* queðr.
3) *I Capitlets förste Linie er en Plads bestemt til Overskrift, men Afskriveren har senere glemt at tilföie saavel denne som ogsaa Capitlets Begyndelsesbogstav.*

ecki fleira af a þeim vetvangi en heiman scal *queðia* til vetvangs *bva* ix. En ef fleira *geriz* af þa *scal* lysa sem onor frumhlavp oc metz þa til o hælgi. Lysa *scal maðr* frumhlavp öll onor ef *hann* vill secia vm. [a] *Þat er* rett at *maðr* lysi frumhlavp ef *hann* vill ahond öllom þeim *monnom er* i anscota flocki *voro* þeim *er* til *er* hlavpit. ef *hann* þickiz *eigi* vist vita *hver* hlióp. Ef *maðr er* eino sáre sár *oc scal* einom *manne þat* sár ahendr lysa. en ef *hann er* tueim sarom sar *oc er* rett at *hann* lyse þa .ii. *monnom* a hönd enda *er* rétt at *hann* lysi iii. *monnom* a hendr ef *hann* er iii. sárom sár. en *eigi* fleirom *monnom* þott *hann* se fleirom sárom sár en .iii. *sva* at þingfarar stoðve. Rétt *er* at *maðr* sele ihond öðrom *manne* ef *hann* villat lysa sár sit *eða* sor ef fleire ero en eitt. *Þat* er *mælt* ef sar *maðr er eigi* at fon at lysa enda lysi sá rangt *er* til er fengin *oc* ahin cost at lysa i anat sin *oc* scal[1] *hann sva* at lysingo *þeirre fara*[2] at *hann scal* up hefia for sina a þeim hálfom manaðe *er hann* er for *oc scal* lyst hafa *fyrir* þriþio sol. *þaðan tra er hann* komr til at lysa. enda *er* slict et sama ef *hann* hefir engi man til fengit *fyrir* ondverðo at lysa. [b] *Þat er mælt.* ef *maðr er* omale *oc scal* sa *maðr* lysa *er* adile *væri* vigsacarinar ef hin *væri* vegin ef sa *er þar. oc scal hann* nefna *vatta* at *þvi* aðr at hin ma *eigi* mæla *eða sva* ef *hann mælir eigi* af viti. En ef sa *er eigi þar* oc er rett at lyse sa *er* vill.[3] *Þat er mælt.* ef honom

a) = A. M., c. 16, S. 255.
b) = A. M., c. 11.

1) *Rettelse for* sva; *jvfr. A. M*
2) *De to sidste Ord ere skrevne i den omvendte Orden, men dette er derefter rettet ved Henvisningstegn.*
3) *Herefter er skrevet:* Ef sa er eigi þar, *men disse Ord derefter ikke overstregede.*

batnar. oc a hann cost hvarz hann vill at hafa þa lysingina. eða lysa sialfr ianat sin oc fara sva at lysingo sem aðr var tínt. ef hann selde lysing. [a] Þat er mælt. ef maðr verðr veginn oc se þar sacar aðili. þa scal hann lysa vigi oc hafa lyst fyrir .iii. sol. hann a cost at lysa ahönd i. manne ef hann vill enda er rétt (S. 82, b.) at lysa iafn mörgom monnom ahendr þeim er at voro sem beniar voro a enom davða. hann a at nefna vatta at beniom oc syna þeim beniar.[1] eigi eigo þeir þat at bera hve margar voro. scal sva vanda benia vatta at rettir være i bva quið at tengðom við sacar adilia. En ef eigi verða vattar nefndir at beniom. oc eigo bvarnir þa at scilia hvartvegia huerir sannir ero at beniom. eða hue margar beniar ero. [b] Þat er mælt. þar er þav averc finnaz a davðom manne ef metaz mætte sem in meire sár oc scal þar ben lysa. Þat er mælt. ef aðili verðr eigi hia staddr oc er rétt at aðrir menn nefne vatta at beniom oc lysi. Þat er mælt. at aðile a cost at hafa þat er aðrir menn hafa vatta nefnda at beniom eða lyst ef hann vill. enda er costr at hann hefe up för sina a enom næsta hálfom manaðe þaðan fra er hann spyr. hann a cost at lysa avðrom monnom ahond ef hann vill. oc sva nefna aðra menn til benia. hann scal lyst hafa oc nefnt vatta at beniom ef ografit er lic fyrir þriþio sól. þaðan fra er hann kömr til at lysa. En[2] bva quiðr a at scilia hue margar beniar ero ef grafit er lik aðr enda er rétt at hann nyte þat af þvi öllo er aðrir menn hafa til buet

a) = A. M., c. 18.
b) = A. M., c. 19.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Gisning for Ef.*

er *hann* vill. allt *eða* sumt.[1] *Þat er.* ef rett lyst *er* eno meira sáre ahond m*anne oc* g*e*riz *þat* at vígi siðaʀ þot*t* e*i*g*i* v*er*ðe vigino lyst a hond þei*m* en*om* sama m*anne* þa er iofn socn ti*l* vm biorg h*an*s se*m* aðr. [a] *Þat er mælt.* ef m*aðr* lys*ir* et meira sár þ*a*rs et miɴa *er.* oc vèrþr þo rett lyst et miɴa sáret. eɴ þ*at* scipt*ir* vm elþi se*m* sáret reyniz. *Þat er.* ef m*aðr* lys*ir* et miɴa sár þ*a*rs et meira *er oc* sc*a*l s*v*a sokia v*m* biorgina se*m* et miɴa hafe v*er*it. eɴ ia*fn* mic*it* metz at öllo aɴ*a*rs se*m* aðr. [b] *Þat er mælt.* þ*ar er* m*enn* viɴaz á at maɴfund*om* þei*m* er boendr v*er*ða við stadd*ir.* ix. *eða* fleire oc *er* rètt at lysa fir*ir* (s. 63, a.) þei*m* ix. h*vom* öll*om* sama*n* ef þei*m* er*o* e*i*g*i* a verc kend þot þ*eir* v*er*þe e*i*g*i* vetva*n*gs h*var* enda er rett at lysa fir*ir* þei*m* vetva*n*gs h*vom* v. *er* næst*ir* hvá vetva*n*gino*m.* þótt þ*eir* se við nema þei*m* se av*er*c kend. *Þat er mælt.* ef m*enn* fiɴaz á fiöllo*m eða* a fiorðo*m* þa sc*a*l lyst f*y*r*ir* þriðio sol þ*að*an f*ra* er þ*eir* co*m*a af. Sva sc*a*l at lysingo f*a*ra se*m* nv v*ar* tint. huar þ*e*ss *er* lögsegiendr *eða* lög siaendr ga*n*ga f*ra* a hvarntveɢia veg. En þ*at* ero lög segiendr *eða* lögsiaendr karlar þ*eir* er f*y*r*ir* eiðe kvɴo at hyɢia xii. vet*ra* ga*m*lir *eða* ellre. *Þat er mælt.* þ*a*r er m*enn* ga*n*ga aɴa*n* veg eiɴ f*ra* vígi þa sc*a*l vegaɴdıɴ lysa vígi sam dœg*r*is ahond s*er.* ne*m*a h*ann* se afialle *eða* firðe þa sc*a*l h*ann* sa*m*dœg*r*is er h*ann* kö*m*r af. H*ann* sc*a*l ga*n*ga ti*l* böiar þ*e*ss er næstr *er* þ*eirr*a *er* h*ann* hyɢi ohæt*t* fiorve s*in*o af þei*m* söco*m* oc segia lögfost*om* m*anne* eino*m* eþ*a* fleiro*m* oc qu*e*ða a þ*e*ssa lund at. Fundr occaʀ v*ar* sc*a*l h*ann* qu*e*ða *oc*

a) = A. M., c. 16, S. 23[10].
b) = A. M., c. 20.

1) *Punctum er tilfö.et.*

nefna hiɴ *oc* segia h*v*ar v*a*r. Ec lysi sár þav me*r* ahond. *oc* þaɴ a ve*r*ka alla*n* er a h*o*n*om* e*r* uɴiɴ.[1] ec lysi sár ef at sár*om* ge*r*iz. eɴ vig ef at[2] vigi ge*r*iz. H*ann* sc*a*l hylia hræ ef h*ann* ge*n*gr .f*r*a ma*nn*e davðo*m*. s*v*a at h*v*arke æte fuglar ne dýr. h*ann* sc*a*l segia h*v*ar þ*at* er. Þ*at* e*r* m*æ*lt. ef h*ann* hylr e*i*g*i* s*v*a hræ at þ*at* v*ar*ð*ar* fio*r*bav*g*s ɢ*ar*ð *oc* er þ*at* st*e*f*no* soc. oc sc*a*l q*ue*ð*ia* ix. b*v*a aþ*in*gi. þa e*r* næst*ir* e*r*o hræv*m*. Þ*at* e*r* m*æ*lt. ef hiɴ sare m*a*ð*r* ge*n*gr siþ*an* or d*r*ag e*ð*a le*n*gra *oc* seg*ir* sialfr f*r*a fundi þ*eir*ra öðro*m* m*onn*om *oc* era hiɴ þa scylldr at lysa. Nu ma eɴ sare e*i*g*i* fiɴa logfasta m*enn* s*v*a at h*ann* mæli v*i*ð þót*t* h*ann* ga*n*gi ör d*r*ag e*ð*a leng*r*a. þa sc*a*l sá er sár hef*ir* veit*t* h*o*n*om* lysa sa*m*døg*r*is er h*ann* spyʀ davða hins f*y*r*ir* b*v*o*m* þeim v. er þa v*er*ða h*o*n*om* næst*ir* e*r* h*ann* fregn davða hins. Þ*at* e*r* m*æ*lt ef h*ann* lys*ir* aɴa*n* veg eɴ ɴv e*r* talt oc metz þa se*m* morð. at þvi (s. 63, b.) at hiɴ fellr þa e*i*g*i* oheilagr h*v*atki e*r* h*ann* hef*ir* aðr t*i*l saca gørt enda eigo e*i*g*i* varn*ir* at metaz.

88. v*m* morð

[a] Þat e*r* m*æ*l*t*. ef m*a*ð*r* myrþ*ir* maɴ *oc* v*ar*ð*ar* þ*at* sco*g* ɢa*n*g. eɴ þa e*r* morð ef m*a*ð*r* leyn*ir* e*ð*a hylr hræ eða ge*n*gr e*i*g*i* i gegn. [b] Þ*at* e*r* m*æ*l*t*. ef[3] m*a*ð*r* v*er*ðr lostiɴ s*v*a at e*i*g*i* v*er*ðr lyst e*ð*a er h*ann* sa*m*visto*m* v*i*ð þaɴ e*r* h*ann* lavst. oc deilir v*i*ð h*ann* svefn oc mat e*ð*a

---

a) = A. M., c. 49.
b) = A. M., c. 20, S. 331[3].

---

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Synes først at være blevet skrevet af.*
3) f *er skrevet orenfor Linien.*

verc. *sva* at *hann* *væri* feʀ ab*rott*. oc a *hann* þa *eigi* at taca rett or fe hins. *þat* ero viii. avrar ens fi*m*tateg*a*r lögavra eɴ io*f*n e*r* lög socn ti*l*. at avðro se*m* aðr ne*m*a sa *maðr* se e*r* *eigi* a sialfr forrað saca siɴa. *h*v*a*tki e*r* ti*l* þess ge*n*gr. [a] *Þat* *er* m*ælt*. ef m*aðr* lys*ir* siálfr sár si*n* *oc* v*erþr* þ*at* at vígi siðaʀ oc a sac*a*r aðile at lysa þo vigi ef h*ann* vill oc nefna v*att*a at benio*m*. *oc* lysa öðro*m* m*onno*m ahendr ef h*ann* vill. eɴ aðr se lýst. [b] Ef m*aðr* elt*ir* h*ross* und*ir* m*anne* sva at h*ann* fellr ofan. slict e*r* oc ef h*ann* ellt*ir* klyfia h*ross* *eða* fælir smala *eða* hu*er*ngi veg e*r* h*ann* feʀ þ*ess* at e*r* hiɴ fellr ofa*n* af þ*v*i oc v*arðar* *fiorbavgs* *garð* ef h*ann* kö*m*r stand-a*n*di niðr oc s*cal* stefna hei*m*an oc q*ueðia* ix. *bva* a þi*n*gi. Ef m*aðr* lystr h*ross* und*ir* m*anne* *oc* v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* *garð* ef quiðr beʀ þ*at* at haɴ villde maɴiɴ drepa þo*tt* h*ann* haldiz abaci. *oc* s*cal* q*ueðia* *bva* hei*m*an *oc* metz sem[1] fru*m*hlavp. Ef h*ross* þav fera maɴ af baci e*r* aɴ*a*ʀ *maðr* fe*rr* *með* h*v*artz þav ero und*ir* klyfio*m* *eða* *eigi* *eða* fellr h*ann* f*yrir* þó*tt* h*ann* sta*n*di aðr *eða* *gangi* *oc* v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* *garð* þei*m* e*r* *með* h*ross* fe*rr*. eɴ *scog* *gang* ef houom bleþ*ir* *eða* le*m*sc h*ann* oc s*cal* q*ueðia* ix. *bva* a þi*n*gi. Eɴ ef m*aðr* fær bana af þa s*cal* q*ueðia* *bva* hei*m*an. [c] Ef m*aðr* fælir h*ross* at m*anne* *eða* navt *eða* avɴ*or* kyq*u*inde ti*l* þ*ess* at h*ann* v*er*þi und*ir* fóto*m* *eða* sta*n*gaðr *eða* drepiɴ *oc* v*arðar* *fiorbavgs* *garð* ef m*aðr* fellr *eða* v*er*ðr blátt *eða* ravt

a) = A. M., c. 19, S. 30[22].
b) = A. M., c. 69.
c) = A. M., c. 75, S. 118[18].

1) *Tilføiet; jfr. A. M.:* metz sem onner frumhlavp.

eptir *eða* bleþir oc *scal* *queðia* vetvangs b*va* ix. heiman. [a] Ef *maðr* visar at *manne* olmom hunde *eða* alebirne *oc* *varðar* *fiorbavgs* *garð* ef ecki v*e*rðr mein at. en *scog* *gang* *varðar* ef asýnt v*e*rðr *eða* fellr *hann* *oc* *scal* *fra* vetvangi b*va* *queðia* en *þaðan* (s. 84, a.) er dýri *var* visat ef *eigi* v*e*rðr mein at. Nv fær *maðr* hin meire sár af *eða* bana *eða* orku*m*bl af dyrom hv*e*rgi er ero h*v*arz hross *eða* navt hundr *eða* biorn. þa *varðar* þeim slict er til meins styrðe sem *hann* sjalfr hefðe a vnit. *oc* *sva* *scal* at öllo sekia énda v*e*rþr *hann* o heilagr *oc* o ell til doms þeg*a*r er lyst er. [b] *Þat* er m*æ*lt ef m*anne* er s*va* banat at *eigi* er asynt a h*o*nom oc er *eigi* ben a h*onom*. v*e*rðe *hann* ellr avatn *eða* *fyrir* biorg *eða* kyrctr ihel *eða* barðr. *eða* hu*e*rium*g*i davða er *þeir* deyða *hann* *þess* er *hann* fær af *þeirra* völldo*m* bana. enda v*e*rðe h*onom* *eigi* asynt. þa a *eigi* fleiro*m* *monnom* ahendr lysa en .iii. þ*v*i vigi sva at þi*n*gfarar stöðve þot*t* fleire hafe at v*e*rit. [c] *Þat* er *mælt*. at sa *maðr* er lys*ir* fru*m*hlavp ahond *manne* *eða* sár *eða* drep *eða* víg. *hann* *scal* *nefna* s*er* vatt*a* ii. *eða* fleire i *þat* *vætte*. at ec lyse lög mæt fru*m*hlavp ahond n. n. oc nefna þan e*r* *hann* hliop til. oc s*va* þan e*r* *hann* lys*ir* *fyrir*. oc ec lyse löglysing. *oc* a *hann* cost *þess* ef *hann* vill at hafa feini lysing h*v*artuecia fru*m*hlavp oc þan av*e*rca e*r* af þ*v*i fru*m*hlavpi g*e*riz oc q*u*eða ahv*e*rr averki[1] fylgt hef*ir* h*v*arz v*e*rit hef*ir* d*r*ep *eða* sár *oc* *scal* þa eina sökena or g*e*ra ef *hann* vill lysi*n*gina þa nyta. enda e*r* costr at lysa s*er* h*v*árt fru*m*hlavp *oc* þan av*e*rka

a) = A. M., c. 75, S. 118[3].
b) = A. M., c. 20, S. 34[1].
c) = A. M., c. 21.

1) *Tilfötet; jvfr. A. M.:* hver averk fylgt hafa.

er iþvi frumhlavpe gerizc oc *scolo* þa ii. sacirnar. Sa *maðr* er lysir sár eða drep. *scal* nefna vatta ii. eða fleire at *hann* lysir sar *eða* drep löglysing. oc *queða* á hver averc ero hvarz er heilvnd *eða* holund. *eða* merg und. *eða* þa er *hann* særðe *hann* þvi sáre er at ben gerðiz þa er *hann* fécc[1] bana. *hann* *scal* nefna hvarntuécia þan er a var unit *oc* *sva* þan er *hann* lysir *fyrir*. oc lysa löglysing. Rett er oc at *hann* lyse fyrir öllom bvvm saman þeim er *hann* nair fundenom i einom stað oc *hann* vill *fyrir* hafa lyst. enda er rétt at *hann* lyse *fyrir* ser hueriom.

89. vm mala til bunað.

[a] Um sacir þær allar er her ero talðar vm sár *oc* vm vig oc þá laga lösto alla er a þeim vetvangi goraz er a unin verc verþa *með* *monnom* bæðe í (s. 64, b.) raðom *oc* *til* för oc at vist *oc* *fyrir* stöðo. þar *scal* *queðia* til vettvangs *bva* ix. heiman. Huar þess er *maðr* drepr man *oc* *er* *þat* stefno söc *oc* *scal* *queðia* *til* xii. *quiðar* þan *goða* er sa er iþingi *með* er *sottr* er *oc* *queðia* aþingi nema alt være a einom vetvangi drep *oc* sár, þa scolo vetvangs *bvar* scilia hvartuecia. Ef *maðr* hefnir drepi dreps a enom sama vetvangi *oc* bregðaz þeir frumhlavpe við *oc* eigo vetvangs *bvar* .ix. at scilia hvar fyre hliop. enn xii. *quiðir* eigo at scilia vm drepin. Ef *maðr* hefnir drepi dreps a öðrom vetvangi *oc* eigo xii. *quiðir* at scilia vm drepin en *hann* *scal* *queðia* *heimilis* *bva* sina .v. *til* biarg quiðar ser hvart fyra var drepit. Þar er *maðr*

---

a) = A. M., c. 22.

---

1) *Tilføiet.*

hefn*ir* vigi d*r*eps *eða* sáro*m* a oðro*m* vetva*n*gi. þa *sco*lo vetva*n*gs h*var* scilia v*m* vígit *eða* v*m* sáren e*n* .xii. *quiðr* v*m* d*r*ep. **Þ***at* *er* m*ælt*. at vegande *sca*l *queðia* s*er* biarg q*ui*ðar h*va* v. or þei*m* ix. vetva*n*gs hv́v*m* *er* ah*ann* báro vigit *eða* sáren hvart[1] fy*r* v*ar* at h*ann* fecc drep *eða* h*ann* va*n* a eno*m* vegna *eða* eno*m* sára. **N**io vetva*n*gs h*va* *sca*l *queðia* v*m* av*er*c öll þav *er* h*er* *er*o tind. **Þ***at* *er* m*ælt*. at þa *sca*l *queðia* h*va* *er* rétt*ir* *er*o at te*n*gðo*m* v*ið* þa alla *er* av*er*c *er*o kend *oc* v*ið* sacar aðilia. [a] Hvar e*r*o iq*u*oð rang*ir* þ*eir* *er* ero næsta broðra sac*ar* aðilia *eða* nanare *eða* s*v*a hino*m* *er* söc *er* ahe*n*di. Ná mág*ar* iii. *er*o *oc* rang*ir* ef m*aðr* a moðor m*anz* *eða* dott*or* *eða* systor. Guðzifiar iii. sa *er* helldr m*ann*e vnd*ir* p*r*im signi*n*g *eða* vndir vatn *eða* vnd*ir* byscops hond. enda *sco*lo sva hvar*ir* at soco*m* rétt*ir* se*m* at frændse*m*i. [b] þar *er* vegn*ar* sac*ar* *er*o. [oc scal við þa*n* ma*n* ei*n* at sökom ryðia er kosinn er til veganda at lögom. en eigi við fleiri menn þott at vigi hafe verit. Sa maðr er rangr i quiðom er kosi*n* er til veganda iafnan siðan við sakar aðilia oc frændr hans. oc magar hans iii. sva nánir hvarirtvecio sem aðr var tínt. En sva scal at herom[2] fara við þa menn. at telia scal frændsemi með þeim er quaddr er oc veganda. oc með aðilia oc enom vegna. oc scal lecia þat undir þegn scap siþan at su er frændsemis tala sav*n*

a) = A. M., c. 24.

b) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 41[4] *og* (*fra* Maðr scal) S. 40[18]. *I Skindbogen:* þar er vegnar sacar ero. (*her fölger en Character, der kunde læses* a$\overset{r}{\text{N}}$ = anar — a *og* N *slyngede sammen* — *men udentvivl blot er en vilkaarlig Betegnelse*). scal eigi ryðia *o. s. v.* *Det har forekommet os naturligst at antage, at disse Ord kun ere Begyndelsen og Slutningen af et Sted, hvis Supplering uden Tvang frembyder sig i de anförte Steder i A. M.*

1) *Rettelse for* hvar.

2) *I den arnam. Udgave læses:* at (hvörom) (ruþningi) fara.

oc rétt er þa er talit. með hvarom tueciom. En þær sakir ero með þeim er quaddr er oc aðilia oc scal nefna þa báða. Maðr scal quið ryðia við siálfan sec at frændsemi oc at mægðum]. *scal eigi* ryðia at guðsifiom *við* sic sialfan. Buar ero iq*u*oð rétt*ir* þott þ*eir* hafe a vetva*n*gi v*e*rit ef þei*m* ero *eigi* lestir kend*ir* aþei*m* vetva*n*gi. Ef *maðr* býr söc ahond m*anne* fir*ir* þ*vi* at h*ann* vill h*ann* or *quiðom* raða. en *eigi* af þ*vi* at h*ann* hyci h*ann* at söc sanan. (S. 65, A.) oc v*arðar* þ*at fiorbavgs* c*arð* oc a sa m*aðr* soc þa *er með* fen með fru*m*sökena þa *er* sia goriz af. Þ*at er* stefno söc oc s*cal queðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*in*gi þes er sóttr er.

[a] Þ*at er* m*ælt*. at þa s*cal* b*va queðia* er fe eigo s*va* at þ*eir* eigo[1] at giallda þ*in*gf*a*rar cavp. En þ*eir* eigo at gialda þ*in*gf*a*rar cavp *er* sculda hiona hv*er*t hef*ir* havf*ot* kú sculda lavsa *eða* ku gilde *eða* net *eða* scip oc bús boluti alla þa er þ*at* bu ma eigi[2] þermlaz. Sculda hiu ha*n*s ero þ*eir* m*enn* all*ir* er h*ann* af*ra*m at fora *oc* þ*eir* v*er*c m*enn* er þar þ*ur*fo f*yrir* at vina. [b] Einvi*r*ke *er* rétt*r* iq*u*oð ef h*ann* a s*va* fe at scullda hiona hv*er*t hliote .ii. kv gillde. Sa *er eigi* einvi*r*ke *er* h*ann* tekr man at fardögo*m* ti*l* ii. miss*er*a vistar. *oc* hef*ir* v*m* alþi*n*gi karlman xii. vet*ra* ga*m*lan *eða* ellra sva hravsta*n* at se matlavne *eða* betr. Of quaþ*ir* þær all*ar er* q*ue*þia s*cal* f*yrir* fardaga *oc* er h*ann* þ*vi* at eins einvi*r*ke ef h*ann* hef*ir* haft et fyrra sum*ar* svein þan. *er* þa se *með* h*onom* .xii. vet*ra* gamall eða ellre.

---

a) = A. M., c. 25.
b) = A. M., c. 26.

---

[1]) *Ordene* sva at þeir eigo *ere skrevne to Gange.*
[2]) *Tilföiet.*

Ef .ii. *menn*[1] bva i eíno húse *oc* er rétt at *queðia* þa baða ef þarf. En þan er nær er ef *eigi* þarf baða. Nv ef *þeir* hafa ein smala man báþ*ir oc eigi* fleire *menn* þa er einvirke hvartvegi *þeirra*. En ef an*ar* ein føþ*ir* han þa er sa réttr iq*uiðom*. Ef ii. *menn* eigo bv saman. *oc* er an*ar* landeigande en an*ar* leigo *maðr*. þa *scal queðía* landeiganda. Ef ii. landeigendr eigo bv. saman. *eða* .ii. leigo *menn*. *þeir* er rett*ir* ero i q*uo*ð. h*ann* s*cal* þan q*ue*ðia er meira a i bve. En ef *þeir* eigo ia*fn* mic*it* ibue. þa *scal queðia* þan er h*ann* vill af hvaromtvegiom. þot *þeir* hafe engi huscarl. Ef ii. *menn* eigo bv saman *þeir* er gialda eigo þingf*a*rar cavp *oc* hafe *eigi* huscarl *oc* se anar *þeirra* iq*uo*ð réttr. þa *scal* hin gegna costnaðe þeim öllom er til þarf at þeim luta (s. 65, b.) sem h*ann* a i bue. ef h*ann* er mat lavne *eða* betr. Þan man *scal eigi* q*ue*þia er *eigi* er þingfør. Sa *maðr* er þingfør er h*ann* má riða fullom dagleiðom *oc* taca hross sítt a ác. fangi hept *oc* feta leíð ein saman þ*ar* er honom er kunt. Þ*at* er. at þa er *eigi* ret*t* at q*ue*ðía h*ann* ef h*ann* hef*ir* þ*at* velende er *eigi* þick*ir* þess bata at ván a þvi mele at h*ann* megi þingfør v*er*ða. [a] Fyr bu oförs m*anz* er rett at q*ue*ðia þessa menn fiora. ef *þeir* ero heim*i*lis fast*ir* m*eð* honom. Ein er sonr manz.[2] ii. stiup sonr. iii. námágr sa er adott*or* h*ans*. en en .iiii. lögfostre sa er boanden hef*ir* føddan. þvi at eins ero *þeir* rett*ir* ef *þeir* ero sva til[3] alldrs comn*ir oc* sva hygiande born*ir* at *þeir* se rétt*ir* þing heyiendr f*yrir* þeim socom enda *scolo þeir* hvar*ir*tvegio

a) = A. M., c. 27.

1) *Skrevet* menn .II., *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Tilföiet.*

réttir at tengðom oc at socom boandin oc sa þeirra er þeir queðia. Þat er lögfostr er maðr tecr við manne .viii. vetra gömlom eða yngra oc feðe til þes er hann er xvi. vetra gamall. Þeir menn ero oc réttir enir sömo at queþia fyrir kono bv sem fyrir ofors manz. enda er réttr boande hennar en v.[u] ef hann er þar heimilis fastr með henne. Þat er mælt. þar er býr ofor maðr eða kona vm þat þeirra er hefir griþ man vm alþingi er quoðen tecr til. þan er til ii. missera var tekin. oc se hann mat lavne eða betr. en þa comi ut nockor þeirra manna er þingheyiande er fyrir bu þess þeirra er queðia þarf oc er rett at queðia þan ef hann komr fyr út en quoðen se up hafið. enda. se hann þar heimilis fastr. Ef maðr ifar vm hvart maðr se réttr iquiðom eða eigi. þa scal hann nefna ser vatta ii. eða fleire iþat vætte. at ec spyr þic oc nefna hann hvart þv ser rettr þingheyiande eða eigi. eða hvart hann eigi at gegna logscilom fyrir bv sitt. eða fyrir ofors manz bv́ eða kono bv́. ef þess þarf helldr at spyria. spyria[1] logspurning. Honom er þa oc rett at scipa quoðeni sem hin svarar. en sa verðr utlagr iii. morcom hvártz er at hann lýgr eða suarar engo oc (s. 66, a.) a sa þa söcena at sekia er hann spurþi.[2] ef sa vill eigi sekia. þa abuin sa söcena er quaddr er i stað hans. en ef hann vill eigi þa scal sa sekia er sott vill hafa bv́ana. oc scal queðia til v. heimilis bva a þingi þes er sottr er. Huar þess er menn queðia bva heiman oc sitia feðgar fyrir oc þott anar ein eigi ibue þa er rétt at queðia hvarn er vill þa er rettir ero baþir. oc queðia en ellzta sona hans ef þeir ero fleire en ein.

---

[1]) Glenting for spyrning.
[2]) Punctum er tilføiet.

rétt er þótt sa leyse quiðin af hende er til þings komr. þoat hin hafe quaddr verit er heima sitr. en þan scal sekia vm heima setona er quaddr var. ef hvargi þeirra fer en við þan þeirra er sócnen er afer kómr hvatke er at bilar siþan. Þat er mælt. at quoð scal up hefia vm morginen oc queðia huern at avðrom til þess er quaddir ero allir. scal hann a einom degi queðia alla ef þvi ma orka. Maðr a at queðia bva nio. Þar er menn bregðaz frumhlavpom við. oc scolo þeir ena sömo bva queðia er siðan hefia upp quoðena enda eigo þeir hruðningar. Ef menn bregðaz við bva quoð. oc fara at sinom enda buárir at oc hittaz þeir þa ero hvarir tvecio scyldir at segia hveria þeir quoddo oc sva þat hveria þeir ætla en at queþia. Þat er mælt at þeir eigo eina bva allir at queðia enda eigo þeir hvarirtvecio ruðningar vm þa bva er þeir quoddo er siðan quoddo. Ef þeir hittaz oc verða þeir eigi a sáttir hveriom bvnom scal við avka þeim er hvarigir hafa aðr quadda. oc eigo þeir firir quoð at raða er fyrre hófo vpp quoðna. oc eigo þeir at raða er fleire hofðo bva quadda. þa er þeir fundvz. En ef þeir hafa iafn marga bva quadda enda scilr þa a hvarir fyrre tóco til. oc eigo þeir ix. vetvangs bvar at scilia er rettastir verða vm frumsokena iquiðnom hvarir fyrre hofo up quoðna. oc verða þeirra mál ónyt er quiðin ber ivanhag. Ef þeir hittaz þa er sva mioc hafa þeir hvarirtuecio framat quoðine at fleire verða quaddir allz vm þan vetvang en ix. ef þeir queðia hvarir eptir avðrom sem mælt er. þa scolo hinir (s. 66, b.) er siðr átto fyrir quoðini at ráða þa er þeir funduzc fara til huss at þeirra bvana er þeir hafa einir quadda oc nefna ser vatta. at þeir nema af þeim quoð þa. af þvi at þeir ero fleire heiman quaddir en ix. vm þan vetvang. oc mæla sva at logfastir menn heyre.

oc fara *sva* *með* *þvi* male *sem* *með* *quoðeni*. Ef *þeir* *gera* *eigi* *nema*[1] *quoþena* af *búnom* þa *verða* onýt mal *þeirra* öll þav er *þeir* hafa *vm* *quatt*. enda *varðar* bunom ecki *heima* setan ef *quiðrin* *berr* *þeim* vanhag at *þeir* hefe *siðarr* *quoðna* *vpp*. enda þo at *hinir* *nemi* *quoðna* af *sínom* *buum* er *eigi* *væri* *scyldir* *til* *nema* villde. þa *verða* þó malin *hinna* ónyt *er* *quiðrin* *berr* vanhag *lengr* *er* *þeir* *gerþo* *eigi* *nema* *quoðna* af *sinom*[2] *buum*. *fyrir* iii. sol *þaðan* *fra* *er* *þeir* *voro* *quaddir*. Ef *þeir* *verða* *asattir* *hvarir* *quoðna* eigo at taca af *búnom*. þa eigo *þeir* at raða af *hueriom* *þeir* *scolo* taca *quoðna* *eða* *hueria* *hinir* *scolo* *queþia*. Þar *er* *þeir* *verða* a *sáttir* *huarir* *quoðna* *scolo* taca af *bunom* oc *verðr* *þeim* *eigi* at *sacar* spelli þott *þeir* *queði* fleire *bva* fyrst *enn* ix. ef *þeir* geta þo *numna* af *þeim* *quoðna* *er* *vm* *fram* ero *fyrir* iii. sol. [a] Söciendr *verða* *vtlagir* iii. *morcom* ef *þeir* leyna *quoðine*. *eða* liuga *til* ef *þeir* ero *spurþir*. enda *verða* onýt mal *þeirra* öll þav *er* *þeir* hafa *vm* *quatt*. *Bvum* *varðar* *fiorbavgs* *garð* ef *þeir* segia *eigi* *hvart* *þeir* ero *quaddir* *eða* *eigi* *oc* *sva* ef *þeir* liuga *til*. en *þeir* *er* *siðarr* *queþia* ef *þeir* vito *eigi* *hveria* *hinir* *quoddo*. *oc* *er* *þeim* rett at *queðia* þa *er* *þeir* hyggia rettasta. Ef *maðr* duelr *quoð* sina *eða* *hrapar* *meirr* *til* *þess* dags *er* *hann* veit at *aþrir* *menn* vilia *þann* dag *bva* *queðia* *fyrir* *þess* *sacir* at *hann* vill glepia i *þvi* *sacar* *þeirra* *enn* *hann* *spillir* söc *þeirre* *er* *hann* *queþr* *vm*. *oc* *varðar* *honom* *þat* *fiorbavgs* *garð*. *þat* *er* stefno soc *oc* *scal* *queðia* *til* ix. *heimilis* *bva* a *þingi* *þes* *er* *sottr* *er*.

---

a) — A. M., c. 28, S. 529.

---

1) *Først skrevet* nēna, *men derefter er* n *underprikket.*
2) *Glsning, i Overensstemmelse med A. M, for* hinom.

[a] Þat er *mælt*. þars *maðr* vill *queðia* bva vm sár.

[b] Ef *maðr* *queþr* *bva* heiman *vm* fardaga. [eða fyr. oc scal hann þa bva queðia er um alþingi hafa buit a þeim böium er hann queðr ef þeir lifa oc ero samlendir. Hann scal þa a þeim beium queþia. þoat þeir se a brott farnir oc scal lysa quoð firir þrimr].

[c] Ef lið er *gert* amot þei*m* m*onnom*.

90.

(S. 67, a.) [d] Sex ero konor þær e*r* m*aðr* avigt v*m*. Ein er kona m*anz*.[1] ii. dótt*ir* m*anz*. iii. moðir m*anz*.[2] iiii. er syst*ir*.[3] v. er fost*ra* su e*r* m*aðr* hef*ir* fedda.[4] vi. er fost*ra* su e*r* maɴ hef*ir* feddan. Þ*at* er m*ælt*. ef *maðr* ke*m*r at þ*ar* e*r* aɴaʀ *maðr* brytr kono þa ti*l* svefnis e*r* h*ann* a vigt v*m*. þ*ar* a þei*m* vetva*n*gi *oc* hafe h*ann* fellda h*an*a oc látet afallaz oc a h*ann* þa vigt v*m* þ*ar* a þei*m* vetva*n*gi e*ða* s*v*a ef h*ann* fiðr h*ann* i sama sæing konoɴe s*v*a at þav huile bæðe sama*n* af þ*v*i at h*ann* villde misreðo vi*ð* h*an*a drygia. oc a *maðr* þ*ar* vigt v*m* ihvaro*m*tveɢia stað þot*t* misreþan hafe e*igi* tekiz. Þar e*r* *maðr* vegr v*m* þa cono e*ða* viðr a m*ann*e e*r* e*igi* hef*ir* tekiz misreðan *oc* var ti*l* stýrt þ*ar* e*i*go ein*ir* vetva*n*gs *bvar* at scilia hvartveɢia v*m* vigit e*ða* v*m* þav a v*er*c se*m* e*r*o *oc* s*v*a v*m*

a) *Dette Sted har neppe noget fuldkomment tilsvarende i A. M., hvorefter det kunde suppleres (jvfr. A. M., c. 23, der begynder med Ordene:* Ef maðr vill bva queðia oc scal hann nefna ser vatta *o. s. v.)*

b) *Suppleret efter* A. M., c. 84, S. 126[20]; *jvfr. iövrigt* c. 81.

c) *Det her antydede Sted, hvortil noget tilsvarende ikke synes at findes i det arnamagn. Haandskr., er udentvivl det samme, som læses fuldstændig i det foregaaende, c. 77, S. 128[8].*

d) = A. M., c. 31.

1—4) *Punctum er tilfötet.*

þ*at* er h*ann* vill ti*l* ohælge eno*m* vegna lata føra. En þ*ar* e*r* misrøðan tócz. *oc* eigo vigs vetvangs bv*ar* at scilia v*m* vig *eða* v*m* a v*er*c. þav e*r* ero en aðr*ir* vetva*n*gs bv*ar* v*m* leg orð. þ*eir* e*r* þ*ar* e*r*o næst*ir* nema alt hafe a eino*m* vetva*n*ge v*er*it *oc* sc*o*lo þa enir sömo bv*ar* scilia hvartveGia v*m* helgi m*anz* oc ohelgi. Þ*at* e*r* m*ælt*. at þ*ar* e*r* m*aðr* vegr maN v*m* þa cono e*r* m*aðr* a vígt v*m* en anaR m*aðr* e*r* leg orðz sacareN*ar* aðile oc vill sa e*igi* søkia söcna þa er rett at sa bvi til socina[1] e*r* vigit hef*ir* vegit oc søke þ*at* mál e*ða* sele avðro*m* m*anne* sva sem[2] h*ann* se rét*t*r aðili at. Þ*eir* m*enn* e*r* v*er*ia socna sc*o*lo f*yrir* þa m*enn* er at vigi hafa v*er*it m*eð* veganda e*ða* fyR h*ann* sialfan. Þa sc*o*lo þ*eir* q*ueðia* tíl biarg q*u*iða allra v. vetva*n*gs bv*a* þa[3] er næst*ir* vo*r*o vetva*n*gi iþaN sócn*ar* quiðiN e*r* abeR vigit e*ða* sáren v*m* þ*at* sem þ*eir* vilia ho*no*m ti*l* ohelge lata føra e*ða* ti*l* varna hafa. Ef m*aðr* hef*ir* vegit maN v*m* kono e*r* h*ann* avigt v*m*. *oc* sc*a*l h*ann* stefna eno*m* davða m*anne* *oc* m*æ*la *s*v*a*. Nefne ec iþ*at* v*ætti*. at ec stefni ho*no*m v*m* þ*at* se*m* h*ann* ræðr a at q*ue*þa.[4] tel ec sect fe h*an*s allt. tel ec h*ann* ohælga*n* hafa fal- (S. 67, b.) lit *oc* eiga e*igi* k*ir*kio lægt af h*ann* vill s*v*a at q*ue*þa. *oc* q*ue*þa á hv*ar* h*ann* stefn*ir* ti*l* þ*in*gs. h*ann* a *oc* at stefna ho*no*m ti*l* scog*ar* ef h*ann* vill þ*at*. *oc* telia oheilög sár h*an*s ef h*ann* er lifs.

---

1) *Ordene* þa er rett — socina *ere tilföiede i Overensstemmelse med A. M.*
2) *Ordene* sva sem *ere tilföiede efter A. M.*
3) *I Skindbogen:* queðia biarg quiðar alla vetvangs bva *o.s.v., hvilken Læsemaade, der upaatvivleligt maa ansees corrumperet, vi have rettet i Overensstemmelse med A. M.*
4) *Punctum er tilföiet.*

91.

[a] Þat er mælt.[1] ef yngri maðr vegr man en xii. vetra gamall oc verþr hann[2] eigi lögsecr vm vígit en frændr hans scolo hann gialda niðgiolldom. Ef yngri maðr viðr a manne en xii. vetra gamall þa á maðr at föra hann ór hofðe[3] ser sem þa mundi hann ef hann være fostri hans eða faðir. oc scal hann eigi orkumbl at honoom gera. En ef en vaxne maðr veitir honom orkumbl verðr hin yngi maðr eigi oheilagr.

92. Vm vaða verk

[b] Þat er mælt. at engi scolo verða vaða verc. Eigi sécz sa maðr er avapne heldr. ef hann heldr kyro þo at anar hrapc avapn hans oc scciniz. hvar þess er þat ber quiðr at hann vilde eigi at hin sceindiz á. Hvarge[4] er maðr hefir comit vapne sino þa secz hann eigi þot anar maðr sceiniz á. oc hafe hann eigi sialfr ahaldit ef þat ber quiðr at hann vilde eigi scaða hans af[5] oc[6] hann hafðe þar comit. vapneno er hann vette engom manne scaða af. En þa biarg quiðo alla scal taca or þeim sócnar quið er hann er við sóttr. oc taca v. bva or. Ef maðr

a) = A. M., c. 32.
b) = A. M., c. 34.

1) *Ved Feilskrift i Skindbogen* m͛ (=maðr), *men* r *er derefter overstreget.*
2) *Tilföiet.*
3) *Læsemaaden* hauþl *i A. M. er uden Tvivl en Trykfeil for* havfðl, *der, overensstemmende med vort Haandskrift, læses i den arnam. Skindbog.*
4) *Imellem* g *og* e *i dette Ord staaer en Figur over Linien, der ligner* s.
5) *Herefter skrevet:* oc hann hafðe hann eigi sialfr a haldit ef þat ber quiðr at han vilde eigi scaða hans af, *men disse Ord ere derefter igjen overstregede.*
6) *Tilföiet.*

festir vapn sitt þar er sialft fellr ofan. oc fae maðr scaða af *oc* abyrgiz sa er up feste. [a] Hvar þess er maðr gengr[1] til fangs at vilia sinom *eða* leics oc se hann eigi lengr at eɴ hann vill. þa scal hann sialfr sic abyrgiaz ef hiɴ vill honom eigi mein gera nema hanu fae orkumbl *eða* bana *oc* metz þa sem engi leicr se.

93. vm ora verk.

[b] Þat er mælt. ef øʀ maðr viðr a manne *oc* scal þat þviat eins ora verc meta ef hann hefir uɴit aðr a sialfom ser þav averc er hætt voro við bana *eða* orkumblom *oc* verþr þo þviat eins óra verc ef hvar vilia sva borit hafa. Þat er mælt. þar er ora verc hersc oc er sa maðr o øll[2] til doms eɴ hann verðr þa iafn secr vm a verc sem o øʀ maðr at öðro. (S. 68, a.) eɴ þar eigo menn at sættaz á fyrir lof fram.

94. aðilþir

[c] Sonr manz er aðile vig sacar xvi. vetra gamall. *eða* ellre frials borenn *oc* arfgengr sva hyɢiɴ at hann kuɴe fyrir[3] raða. Ef eigi er sonr til eþa er øre eɴ sva þa a faþir þar næst. þa á bróþir samfeðre þar næst. Þa abroþir sammøðri þar næst. Ef brøðr ero fleirc samfeðra

a) *Til dette Sted, der udentvivl er Kilden til den norske nyere Landslov IV, 13, og Jónsb. Mannh. 13, jvfr. Chr. V. L. 6—11—6, synes intet tilsvarende at findes i det arnam. Haandskrift.*
b) = A. M., c. 33.
c) = A. M., c. 35.

1) *Skrevet ovenfor Linien.*
2) *Istedetfor* o øll *læses i det arnam. Haandskrift* øll.
3) *Det arnam. Haandskrift tilføier* erfð.

oc eigo *þeir* all*ir* iöfno*m* höndo*m* *þat* *er* *þeir* á taka. Ef sum*ir* vilia sokia EN sum*ir* sættaz á oc a sa at raða *er* sokia vill ti*l* fullra laga. *Þat* *er* *mælt* at rett *er* at *þeir* bvi all*ir* mal ti*l* *oc* þarf engi *þeirr*a avðro*m* at selia. EN ef *þeir* vilia all*ir* ti*l* fullra laga sokia. *oc* a *vm* ens ellzta sec at doma *þeirr*a *er* ti*l* fullra laga vilia sokia. EN ef IN ellre broþ*ir* selr söcna öðro*m* ma*nn*e en IN ore feR sialfr *með*[1] *oc* a *vm* *þess* söc þa at doma er siálfr feR *með*. þot m*aðr* hafe handselda söc af iafn náno*m* ma*nn*e tecna se*m* sa aNaR aðiliN *er* sættaz vill á. *'oc* *scal* *vm* h*ans* söc þa dö*m*a ef h*ann* vill heldr ti*l* fullra laga sökia EN aðiliarn*ir* *þeir* *er* sialfir f*a*ra *með*. Þes*ir* me*nn* ero ti*l* aðilþar talþ*ir*. Eptir broþ*r* *er* sonr lavngetiN aðile. þa broþ*ir* lavngetiN sa*m*feðre. þa broð*ir* lavngetin*n* sa*m*moðri. Ef *eigi* *er*o þes*ir* me*nn* til. þa a söcina EN nánasti niðr f*r*ialsboreNa *oc* arfge*n*g*ra* *oc* sa*m*lend*ra*. Ef fleire me*nn* *er*o ia*fn* nán*ir* þa *scal* sa raða *er* sokia vill. ti*l* laga. *eigi* ræðr alldr *með* ia*fn* náno*m* mo*nn*o*m* nema broðro*m*. Vig söc *oc* s*v*a betr hv*er*fa s*v*a ikne ruNa se*m* erfð þott .i. m*aðr* se or avðro*m* EN fleire or oðro*m* kneruNe. Rett er at sonr soke vigsöc xii. vet*ra* gamall oc ore EN xvi. vet*ra*. ef aðili lofar. en *eigi* þarf h*ann* at taca þa söc af avðro*m*.

[a] Eckia asialf *eða* mær xx.

[b] Ef sacar aðile vill *eigi* sokia retta fars söc. þa *er* IN ungi m*aðr* a. EN xvi. vet*ra* gamall. þa *scal* h*on*o*m*

a) *Det her antydede Sted* (= A. M., c. 66) *læses fuldstændig lige nedenfor*, S. 170.
b) = A. M., Festa-þ. c. 55, I, S. 381[24].

1) *Ordene* sialfr með *ere først blevne skrevne i omvendt Orden, hvilket derefter er blevet rettet ved Henvisningstegn.*

rétt enom unga manne er hann er xvi. vetra (s. 88, b.) eða ellre at taca up söc oc scal hann sva til bua sem þa hafi hann ny spurða ef hann veit at hin hefir afglapat soc fyrir honom. Rett er at hann seli þá söc ef hann vill avðrom. [a] Ef maðr er eigi fulltiði enda geriz söc sv er hann er aðili at ef hann eigi alldr til. þa asa karl maðr soc er nanastr er fulltiði. Ef sa hefir huarke socna sótta ne sellda ne til búna en v.[ta] dag vico er fyrstr er isumre þa er en ungi maðr er orðin xvi. vetra gamall. þá a en ungi maðr soc sina at sekia oc at sættaz á. [b] Ef utlendr maðr nóren verðr vegin.

[c] Ef víg geraz a alþingi.

[d] Ef unit er a yngra manne en xvi. vetra gemlom. þa er sa maðr aðile er vig sacar væri ef en ungi maðr væri vegin. Rett er at en ungi maðr seki sialfr söc þa ef aðili lofar oc þarf hann eigi at taca söc af avðrom manne. [e] Ef sa maðr verðr vegin er eigi er comin i ætt at logom þótt hann se kendr nokorom manne at syne. þa eigo moðor frendr vigsocna oc sva betr enda fer sva erfð. [f] Ef unit er aþeim manne. er fulltiðe er at aldri[1] er sva er o hygin. at hann a eigi forað fiar sins. oc a sa söc er réttr er mælande máls hans. Sua scal fara vm þær sacir allar er við hann ero gervar sem nv var tint vm

a) = A. M., c. 70, S. 112[22].
b) *Det her antydede Sted er udentvivl det samme, som læses fuldstændigt lige nedenfor*, S. *170*[4].
c) *Om dette Sted muligen har sit tilsvarende nedenfor S. 178*[1] (= A. M., c. 52, S. 92[21], *hvor Redactionen er mere udförlig*) *jvfr. S. 170*[9], *maa lades uafgjort.*
d) = A. M., c. 70.
e) = A. M., c. 71.
f) = A. M., c. 70, S. 112[7].

1) *Skrevet* þeim manne er sva er o hygin. er fulltiðe er at aldri, *men Ordenen af disse Ord er derefter forandret ved Henvisningstegn.*

averkin.[1] [a] Eckia asialf oc mær tuitög eða ellre at raða fyrir söcom sinom ef hlavpit er til þeirra eða veit sör en mini hvart sem þær vilia selia eða sættaz á.[2] taca eigi mina en lögrétt. [b] Ef utlendr maðr norön eða or noregs konvngs veldi her quangaðr alandi verðr vegin. þa eigo þeir menn vig söc eptir hann er ætti eptir konona ef hon væri vegin.

[c] Þriðia breðra eða nanare menn.

[d] Ef maðr verðr[3] vegin eða omale.

95.

[e] Ef kona manz verðr vegin su er hann a born með til arfs alen oc verðr boanden kononar (S. 69, a.) vigsacar þeirrar aðile. Ef kona su a sono til arfs alna oc se þeir fulltiðe oc verþa þeir vig sacar þeirrar aðilia iafnt sem boande kononar enda eigo þeir hálfar botr huárir við aðra. Ef eigi er sonr oc lifir faðir kononar eða broþir samfeðre. oc verðr anar þeirra þa vigsacar þeirrar aðilin at helminge. við boanda kononar. Ef þessir menn ero eigi til þa a boandin kononar socna. en ef anar maðr þeirra lifir er sva scylldr er kononi at til arfs væri taleðr ilögom oc asa bötr halfar við boanda kononar. Eigi a maðr at vega at kono þeirre er kuict barn hefir iquiðe

a) = A. M., c. 66.

b) *Hertil findes intet tilsvarende i A. M.*

c) *Til det her antydede Sted kan neppe med Sikkerhed noget tilsvarende paavises; jvfr. maaskee nedenfor S. 173[26]* (A. M., c. 37, S. 76.)

d) *Dette Sted er uden tvivl det samme som læses nedenfor S. 178[1]* (A. M., c. 52, S. 92).

e) = A. M., c. 35, S. 68[18].

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Skrevet to Gange, men overstreget paa det sidste Sted.*

þoat hon hafi ser til ohælgi uNit eða hon se sek oc fellr hon þa eigi cheilög. Ef kcna su er með barne quiko er vegin er. þa ero tuær vig sacarnar oc scal su söc vm barns vigit sva fara sem aðrar vig sacar. [a] Betr allar vm vigsacar eigo arftoco menn hvart sem þeir ero karlar eða konor huergi er söc söcir eða huergi sem aðile er. oc er sa réttr seliande er réttr er sekiande. [b] Moþir aþriðiung af vigs bótom eptir born sin scirborin við breðr samfeðra ens vegna. oc sva ahon þriþiung rétta fars vm detr sínar við breðr samfeðra. [c] Ef aNaR maðr sekir retta fars söc eN aðile af þvi at hann þicciz aðile vera. eN aðile gefr þvi engi gavm at. at hann hyGr aNan aðilia vera eN[1] sic. oc scal þa aðili eignaz þriá lute sattar eN hiN fiorðung er sótte. nv þarf hann at leGia fe til sócnar eða til liðs oc scal þar af satt til taca eN þeir scipta avðro með ser. Nv veit sa er secir at hann er eigi aðile. þa ahiN heimting til allrar sáttar slicrar sem geR vaR.

96.[2]

[d] Þat er mælt at huar þess er logsculdar maðr er arftoco maðr ens vegna oc scalat hann með söc fara. eN hann a sva micit fe af bótom sem hann er sculldfastr. Ef lögsculdar maðr verðr vegiN (S. 69, b.) þa eigo frendr söc þa. þeir scolo bioða þeim manne er fe hafðe átt at honom iafn micit fe sem hann væri sculd fastr. EN ef

a) Hertil findes intet tilsvarende i A. M.; jvfr. A. M., c. 54.
b) = A. M., c. 54, S. 94[13]; jvfr. Festa-þ., c. 20, S. 333[18].
c) Til dette Sted (= ovenfor c. 77, S. 127[10]) findes intet tilsvarende i A. M.
d) = A. M., c. 36.

1) *Synes først at være blevet skrevet* at.
2) *I Enden af de to förste Linier er en Plads bestemt til Overskrift.*

þeir bioða *eigi*. þa a söcna sa[1] er feet atte at eno*m* vegna. Þ*at er* ef leysi*n*gr v*er*ðr vegiɴ. þa söc a sonr h*an*s frials boriɴ. eɴ ellegar frialsgiafiɴ. Eɴ ef f*r*ials-giafiɴ vegr leysi*n*gia siɴ. *oc er* leysingriɴ son lavs. þa a goðe soc þa. sa *er* iɴ vegne *er* iþ*in*gi *með*. Eɴ ef sa *er* allr eiɴ *oc* eigo þa samþ*in*gis goðar h*an*s. Eɴ ef þa scilr á oc *scolo þeir* þa luta *með ser*. Ef leysi*n*gr leysi*n*gsens *ver*ðr vegiɴ *oc* aþar eɴ eðre leysingr sökena.

97. v*m* vtlendr*a* m*an*n*a* vig.

[a] Ef utlend*ir* m*enn* v*er*ða vegn*ir* h*er* a l*an*ðe dansc*ir*. *eða* sensc*ir* *eða* noʀen*ir*. þa eigo frændr h*an*s söc ef *þeir* ero h*er* al*an*ðe v*m* þav iii. *konvn*ga vellde *er* or tu*n*ga er. Eɴ vígsac*a*r v*m* vig utlendr*a* m*an*n*a* af öllo*m* londo*m* öðro*m* en af þei*m* tu*n*go*m*. *er* ec talða nu. þa á h*er* e*n*gi m*að*r at söcia þa söc af frændse*m*is söco*m* ne*m*a faðir *eða* sonr. *eða* broþ*ir*. *oc* þo þ*v*iat eins þ*eir*. ef þ*eir* hafa h*er* við kaɴatz aðr. Ef m*að*r v*er*ðr vegiɴ at scipe *er* e*n*gi afrænda h*er* a l*an*ði *oc* a felage h*an*s söc. Sa er felagi at logo*m* er eɴ okerscare þ*eirr*a leʀ allt sit*t* fe ti*l* lags. Eɴ ef *eigi* er felagi ti*l* *eða* vegr felagiɴ at h*onom*. þa a mavtonavtr h*an*s söc þa sa er optaz a mat við h*ann*. Nu ero mötonavt*a*r fleire *þeir* er iaf*n* opt atto mat við h*ann*. þa scolo *þeir* luta söc eɴ hafa iaf*n*t allir betr. Eɴ[2] ef *eigi* ero mavtonavt*a*r[3] ti*l* þa eigo styre m*enn* söc. oc a sa þ*eirr*a er mest a i scipi. Eɴ ef *þeir*

a) = A. M., c. 37.

1) *Tilföiet.*
2) *Först skrevet* ef.
3) *Rettelse for* mavtar.

eigo iafn micit iscipi þa scolo þeir luta með ser hverr með söc scal fara. en iafnt eigo þeir allir botr. Ef styri maþr vegr mann enda a hann hvarki felaga ne mötonavt. oc eigo þeir söc er scip eigo með honom. iafnt eigo þeir allar botr. sa a söc er mest a iscipi. scolo þeir luta með ser ef þeir eigo iafn micit iscipi. Ef styre maðr verðr veginn sa er einn er imoto neyti. eþa sc (s. 70, a.) einn styri maðr oc vegi sa at honom. þa a goði sa söcna er sa maðr er i þingi með er land þat á er þeir bva á. Ef hann verðr veginn þa er hann ferr fra scipi til vistar oc scal et sama vm soc þa sem at hann væri at scipi veginn. Ef hann verðr vegin þa er hann er ivist með bóanda. þa aboandinn sokina. En ef boandinn vegr hann. þa a goði sa er hann er i þingi með. En ef sa er allr einn þa eigo samþingis goðar hans sökena. Ef hann er ivist með kono oc verðr hann þar veginn. Nv ef sa er nockorr i vist með henne er þingheyiande se réttr fyrir bv hennar oc asa socena[1] þá. en hon botrnar. En ef sa er engi þar til eða vegr sa hann. þa a goði sa er hon er iþingi með. Sua scal oc soc fara sem hann væri ivistinni veginn. til þess er hann komr til scips alfare. En þa scal at scipi fara sva sem talit var et fyrra sumar. Ef utlendr maðr býr frend lavs oc verðr hann veginn. oc a goði sa söc er hann er i þingi með. En ef goði sa vegr hann. þa eigo samþingis goðar hans nema hinn vegne eigi börn frialsboren oc huerfr söc þa undir þann karl mann er nánastr er börnonom fulltiðra manna oc þeirra er fyrir kann raða. Sva scal fara vm víg sacir utlendra manna sem her er tínt. nema her se alande or varre tungo frændr enna vegno manna. þat ero þriðia broðrar

---

[1] De sidste tre Bogstaver af dette Ord ere skrevne over Linien.

eða nanare *menn*. *Þeir* eigo vígsac*ir* at sokia h*er* *oc* botr at taca. ef *þeir* co*m*a siðaɴ vt *oc* eigo þo allar botr vigsac*ar* vaxta lavsar ut at ganga.

98.

[a] **O**f vig öll þav *er* nv hefi ec talið *oc* *sv*a vm en meire sör *scolo* *menn* *eigi* sættaz á *fyrir* alþ*in*gis lof. *fiorbavgs* ɢ*arð* *varðar* ef *menn* sættaz a þav mal er *eigi* a at sættaz á. *fyrir* lof *fram*. Frændr in*ir* nánösto eigo fyrst at sokia þ*ar* *er* *menn* sættaz a víg soc *fyrir* lof *fram*. en ef *þeir* vilia *eigi* þa á (s. 70, b.) sa *er* sokia vill ti*l* fullra laga. *Þat* *er* stefno söc *oc* *sca*l *queðia* b*va* ix. a þi*n*gi.

[b] **F**iorbavgs ɢ*arð* *varðar* biorg *þeirra* *manna*. [ef rétt lyst er a hönd víg eða sar in meire eða hernað hafa drygðan eða brenda menn iɴe. sva at hinir havfðo bana af eða orkumbl. eða hvatki sem þeir hafa þess gert at monnom er þeir verða scylldir til at lavgum. at giallda hiɴ aptr niðgiöldum. þat ero allt stefno sakir oc scal queðia til xii.[tar] quiðar ɢoþa þann er sa er i þingi með er sottr er.]

[c] **E***igi* *varðar* biorg *þess* *manz* lengr.

[d] **E***igi* *varðar* elðe *þeirra* *manna*. [er a ohelgum monnum hafa uɴit. oc sva þoat þeir fare a þing helgoð.]

99.

[e] **Þ**at *er* *mælt*. at *þeir* *menn* eigo *eigi* þ*in*greit*t* er sár *eða* ben ero ahönd ret*t* lýst. eɴ ef *þeir* *fa*ra a þ*ing*

---

a) = A. M., c. 38.
b) *Suppleret efter A. M., c. 40.*
c) *Hertil synes intet tilsvarende med Bestemthed at kunne paavises.*
d) *Suppleret efter* A. M., c. *40.* S. 80[14].
e) = A. M., c. 39.

hælgat *oc varðar fiorbavgs garð oc* ve*r*ða ónytar sac*a*r all*a*r. *oc* s*v*a varn*ir* þær e*r* h*ann* er aþili at a þ*v*i þ*in*gi. Sva *oc* þær sac*ir* all*a*r *oc* varn*ir* er sa m*að*r hef*ir* ti*l* bvnar. a þ*v*i þ*in*gi. þoat handselldar se ef h*ann* feʀ m*eð*. Eɴ ef þ*eir* m*enn* f*a*ra a alþ*in*gi *oc* sc*a*l þ*eir*re söc stefna at lögb*er*gi. Eɴ ef þ*eir* f*a*ra a oɴor þ*in*g hælgut. oc sc*a*l þ*eir*re söc stefna hei*m*an oc q*veð*ia ti*l* h*eimilis* b*va* ix. a þ*in*gi þes e*r* s*o*l*tr* er. h*v*art h*ann* hafe co*m*it a hælgat þ*in*g siðan e*r* ser e*ð*a ben v*o*r*o* lyst ahönd h*onom*. ne*m*a seken se ti*l* þe*ss* þ*in*gs búen. þa sc*a*l stefna þ*a*r ti*l* do*m*s ef vill. s*v*a sc*a*l oc q*veð*ia v*m* alþ*in*gis reið. En *fiorbavgs* g*arð* v*arðar* þei*m* m*onnom* öllo*m* e*r* riða af þ*v*i m*eð* h*onom* at þ*eir* vilia efla h*ann* ti*l* þ*in*greiðar. Ef þ*eir* m*enn* f*a*ra aþ*in*g e*r* e*igi* eigo þ*in*grelit e*ð*a ero þ*eir* ahælgoðo þingi *oc* ve*r*ða þ*eir* þa ohelg*ir* f*y*r*ir* a v*e*rco*m*. *oc* s*v*a þ*eir* m*enn* all*ir* ef af þ*v*i ero i þ*eirr*a flocki þ*a*r. at þei*m* vilia lið veita. Þar e*r* m*aðr* hitt*ir* maɴ þaɴ a hælgoðo þ*in*gi e*r* e*igi* ætti þ*in*gfort. *oc* e*r* costr at h*ann* ne*f*ne v*a*t*t*a at þ*v*i at haɴ hef*ir* hitta*n* h*ann* ahælgoðo þ*in*gi *oc* sc*a*l h*ann* sekia vi*ð* þ*at* vat*t* orðit. Ef q*v*iðr beʀ a maɴ þ*in*greiðna oc á h*ann* at q*veð*ia s*er* biarg q*v*iðar v. h*eimilis* b*va* sina h*v*art hiɴ m*að*r lyste a hond h*onom* sár e*ð*a ben af þ*v*i at h*ann* villde glepia þ*in*gför h*an*s. eɴ e*igi* af þ*v*i at h*ann* hygði h*ann* at söc saɴa*n*. *oc* ef h*ann* getr þaɴ q*v*ið. at hino*m* hef*ir* þ*at* ti*l* ge*n*git *oc* ve*r*sc h*ann* þa málino. þ*v*i v*m* þing forna. [a] Sac*a*r þe*ss*ar all*a*r e*r* h*er* ero talþ*a*r v*m* av*e*rc sc*o*lo co*m*a i þaɴ fiorðu*n*gs do*m* se*m* av*e*rc hafa v*e*rit ifiorðu*n*gi. Eɴ ef m*enn* b*e*riaz at fiorðunga (S. 71, a.) moti *oc* scolo[1] þær co*m*a iþaɴ fiorðu*n*gs do*m* se*m* h*var* ero fleire or fiorðu*n*gi q*v*add*ir*.

a) = A. M., c. 42.

1) *Tilføiet.*

100.

[a] A varþingom hælgoðom eða a leiðom scolo menn lysa sór i þingbrecko. eða iþeim stað er menn ero vanir at hafa upsogo. A engi sör eigo menn at sættaz þav er þar verða fyrir lof fram. Ef þeir menn lavpa þar ibúþir in er a monnom hafa unit oc varðar fiorbavgs garð þeim monnom er fyrir þeim standa ef eigi er a vetvangi. En ef a vetvangi er þa varðar scog gang. En ef þeir[1] menn standa fyrir þeim er buð eigo þar. oc verðr buðen oheilog þeirra manna við brote ef þeir ero beiddir með vatta fra gongo aðr. En þa scal bva queðia er næstir bva vetvangi þeirra manna er eigi se averc kend.

101.[2]

[b] Þat er mælt þar er menn vinaz á a alþingi. oc scal þar queðia bvða[3] quiðar iþær búþir iii. er næstar ero þeirra er iii. menn se réttir or huerre at tengðum· eigi scal queðia isutara buþir. ne suerþ scriþa búþir. En þa menn scal fyrst queðia er[4] buðir eigo ef þeir ero réttir i quoð. oc scal þa fyrst queðia er mest eigo ibuð ef eigi þarf alla.[5] þa scal boendr aðra queðia ef eigendr ero eigi réttir eða sva ef fleiri[6] þarf. en ef eigi

a) = A. M., c. 43.
b) = A. M., c. 45.

1) *Abbrevieret ved en Streg over den øverste Deel af* þ (*ellers* = þa*t*).
2) *I Capitlets første Linie er en Plads ledig for en Overskrift.*
3) *Skrevet* b. (*sædvanlig* = bv*a*), *men derefter er dette blevet underprikket og* bvða *skrevet ovenover, maaskee dog med en yngre Haandskrift.*
4) *Herefter skrevet* mést eigo i, *men disse Ord derefter overstregede.*
5) *Punctum er tilföiet.*
6) *De to første Bogstaver ere skrevne over Linien.*

viðr ella þa *scal queðia* grið *menn*. [a] Vm *averc* oll *oc* *vm* fru*m*hlavp *oc vm* röð. *oc* þa laga lösto alla *er menn* ge*r*a a [1] alþ*in*gi aþei*m* vetvangi er *menn* fa þ*a*r sör *oc scal* þ*a*r buða q*u*iðr *vm* scilia. en fru*m*hlavp *oc* av*er*c þav *er* v*er*ða *með* m*onno*m a alþ*in*gi *scal* at logb*er*gi lysa. Þa *er menn* v*er*ða q*u*add*ir* buða q*u*iðar a alþ*in*gi *oc* hafe e*igi* af he*n*di leysta*n*. *oc* ero þ*eir* scyld*ir* et næsta sum*a*r ept*ir* at f*a*ra ti*l* alþ*in*gis. ia*fn*t se*m* þ*eir* se hei*m*a*n* q*u*add*ir*. Ef m*aðr* deyr or þeim sáro*m* *er* h*ann* fecc þ*a*r. *oc er* costr at lysa f*yrir* b*vom* v. þei*m* *er* næst*ir* b*va* þ*a*r *er* h*ann* andaz.

[b] Ef m*aðr* drepr maɴ e*ða* sær*ir* a þ*in*go*m*. [eða aleiðum helgaðum. oc varðar þat scog ɢang enda eykz þar réttr manz hálfo. Nu vill maðr hefna sin en hiɴ er a honom hevir uɴit er lavpiɴ i búð iɴ oc standa menn þar fyrir honom. þa scolo þeir er eptir sökia beiða þess at þeír megi ganga iɴ i buðina. Nu vilia hinir þat eigi oc standa fyrir oc varðar þat fior ʙavgs ɢarð ef eigi er a vétvangi. en scog ɢang ella enda er búðin oheilog nema þeir villdi sva scilia þa at sa hafðe lavpit er þa er vanlute. Þa scal bva queðia er þar bua næstir þingino ef eigi ero þeim averk kend. Nu drepaz menn eða særaz eða vegaz a alþingi. oc eykz þa hálfo réttr þeirra manna er a er uɴit enda varðar eigi at menn stande þar fyrir monnom].

[c] Nv v*er*ða þa av*er*c *með* m*onno*m a alþ*in*gi *er* ny mæli ero upsögð. *oc er* e*igi* þa scyllt at föra do*m*a ut *oc* *scal* b*va* þa q*ueðia* t*il* *vm* þ*at* mál *er* næst*ir* þ*va* þi*n*g (s. 71, b.) velli þ*eirr*a *er* rett*ir* se at sculdleico*m*. *oc* at

a) = A. M., c. 46.
b) *Suppleret efter* A. M., c. 52, S. 92[3].
c) = A. M., c. 52, S. 93[2].

1) *Tilföiet*.

hreýrom. [a] Ef maðr verðr vegiɴ eða verðr hann omale eða ovite af a vercom a alþingi. oc er sa socnar aðile er a þingi er scyllztr karl manna.

102.

[b] Ef maðr verðr secr vm vig þat er hann vegr a alþingi þa er sa maðr gilldr iii. morcom lögavra. Sa maðr er oc ᴀɴᴀʀ sva gilldr er hann breɴir menn iɴe. En inn þriðe þræll sa er vegr at drottne sinom eða at drottningo eða born þeirra eða fostr. iiii. er morð vargr. Eɴ aðrir scogar menn allir þa ero gilldir viii. avrom. [c] Þar er menn verða secir vm vig þa scal sokiande kiosa maɴ til veganda at domi eða at sött fyrir sattar monnom. þaɴ er hann vill þeirra manna er at vige voro. oc scal hann iþes átt telia til sac bóta oc sva a hann við þaɴ maɴ hruðningar. eɴ ef hann geʀ eigi kiosa. oc of telrat hann til sac bóta þa ne til hruðninga.

103.

[d] Þat er mælt. at maðr scal stefna vm morð oc queðia til xii. quiðar ɢoða þaɴ er sa er iþingi með er sóttr er. Costr er at queðia heimilis bva ix. heiman. þess manz er sottr er oc lysa söcena aþingi þvi er hann quaddi bva til. Sa er iɴ iii. costr at hræвm fundnom at queðia bva fra hreum oc lysa söc a þingi. [e] Sacar þessar allar er her ero talþar þær scal lysa aþingi en

a) = A. M., c. 52, S. 92[21].
b) = A. M., c. 47.
c) = A. M., c. 48.
d) = A. M., c. 49, S. 87[17].
e) = A. M., c. 62.

queðia bva heiman enda er rétt at lysa þær sacir allar er heiman ero quaddir bvar vm. enda er rett at stefna hvar þess er rétt er at lysa.'

104.[1]

[a] Sacar þessar allar er aðiliN hefir spurt þa er iiii. vicor ero af sumri eða fyR oc scal hann stefnt hafa miðvico dag þaN et siðarsta er vi. vicor ero af sumre eN næsta dag eptir. eN bvar scolo quaddir vera lavgar dagiN þaN eptir á eNi vii.° vico. [b] EN ef hann spyR siðaR söcena aðileN eða gerezc honom siðaR eN sva oc. fyrir far dag iN efsta. þa er rétt at stefna alt til þess er vii. vicor ero af sumre et siðarsta. eN bvar scolo quaddir vera er viii. vicor ero af sumre. EN þar er gagn quoð (s. 72, a.) komr til oc hafe aðrir quatt fyrir fardaga eN aðrir vili queðia eptir far daga. oc scolo þeir ena sömo bva þo queðia. EN ef bvar hafa fört heimile sitt a þui mele oc scolo þeir þar queðia þa sem þa átto þeir heimili er en fyRe var quoðin. EN sa er eptir fardaga hefr upp bva quoð scal queðia bva þa er næstir scolo bva þav missere þeim stað er hann queðr vm. Ef maþr spyR söc þa er hann er aðili at drottins dag ifardögom eða siðaR. oc a hann cost at bva soc þa eigi til sócnar a þvi sumre. Enda er costr at sekia a eno næsta alþingi. oc ef sv soc er. er heiman scal queðia bva til oc scal hann stefnt hafa ef hann hygr eN v.ta dag vico et siðarsta er viii. vicor ero af sumre oc sva quadda bva. aNat tueGia scal alla bva queðia þa er bvet hafa fyrir eN v.ta dag ifardögom eða eptir fardaga. Sacar þær allar er siðaR

a) = A. M., c. 63.
b) = A. M., c. 64.

1) I Slutningen af første Linie staaer en Plads aaben som til Overskrift.

coma vpp eɴ viii. vicor ero af sumre þa er sva mælt ef eigi er heiman quoð til oc sva þær allar er sva siðarla coma upp þótt heiman quoð comi til. at hann mætti eigi fa quadda bva þa er viii. vicor ero af sumre. þa scal þeim söcom stefna sva nær alþingi sem hann vill. ef hann vill þo a eno næsta al þingi sekia. Eɴ ef heiman quoð keme[1] til saca ef fyʀ hefðe upp comit. oc scal hann queðia til þa bva ix. aþingi er næstir bva þa þeim stað er hann átti vm at queðia ef hann quadde heiman til eɴar sömo sacar.

nymæli. [a] Ef aðili spyʀ sva siðarla vig söc.

[b] Ef aðile er utan fiorðungs. oc er honom rétt at hafa þaɴ til buning at lysa aþingi oc queðia bva heiman oc queðia vetvangs bva ix. aþingi. Ef sva nær er alþingi at utanfiorðungs monnom þickir eigi ráðrúm til at coma at bva mal til sócnar a þvi sumre hvatki er at þrýtr. oc er rétt at hann lýse at þinglavsnom til socnar aɴat sumar ef hann vill. enda scal hann queðia bva hvart sem hann vill heiman eða a þingi.

105.

[c] Ef menn hlavpaz til eða særaz eða verða meɴ (s. 72. b.) vegnir iþingför oc er rétt at lysa fyrir ix. bvom ef þeir ero þar sva til eða fleire þeim er hann hyʀ at eigi mone laga lestir kendir aþeim vetvangi. enda er rétt

---

a) *Det er ikke usandsynligt, at det her antydede Sted har sit tilsvarende nedenfor c. 107* (= A. M, c. 65).

b) = A. M., c. 64, S. 104[4].

c) = A. M., c. 44.

---

1) *Først skrevet* kömr, *men derefter* r *underprikket og* e *skrevet ovenover.*

at lýsa *fyrir* .v. vetva*ngs* *bvom* þe*im* e*r* rétt*ir* se at leiþ*ar* le*ng*ð all*ir* i ix. b*va* *quið*. En sa e*r* in þriði costr at þ*in*gi helgoðo at lysa at logb*er*gi ef *sva* ner e*r* alþ*in*gi at h*ann* getr þ*ar* lyst *fyrir* iii.* sól. Þe*ir*re sőc *sca*l stefna he*im*an at heim*il*i þe*ss* e*r* *sottr* er e*ða* ella þar e*r* h*ann* heyri a sialfr *oc* *queðia* *til* ix. vetva*ngs* *bva* aþ*in*gi enda e*r* rétt at m*að*r stefni þ*ar* fyr en h*ann* lysi fru*m*hlavp e*ða* av*er*c. Rétt e*r* at lysa þa söc a þ*in*gi *oc* sekia et sama su*m*ar. *oc* *queðia* vetva*ngs* *bva* aþ*in*gi ef raðrú*m* e*r* at þ*vi* fyr en do*m*ar fare ut. Ef lyst ero av*er*c ahőnd m*ann*e at lög b*er*gi þav e*r* iþ*in*gforini g*er*þuz *oc* þo at h*ann* se þa aþ*in*gi. *oc* a h*ann* e*igi* ale*ng*r þ*in*gv*ært*. *oc* *sca*l h*ann* sa*m*døg*r*is *fa*ra af þ*in*gi e*r* lyst er ahond h*ono*m.

106.

[a] Of sac*ar* þær allar e*r* upp co*m*a v*m* alþ*in*gi *sva* at socnar aþile v*er*ðr þa et fyrsta viss. *oc* e*r* rett at stefna hei*m*a*n* þei*m* söco*m*. hv*ar* þe*ss* e*r* m*að*r getr gagna t*il* quatt fyr en do*m*ar fare ut.

107.

[b] Þat e*r* m*ælt*. ef eno*m* vegna m*ann*e e*r*o sac*ir* ahond bún*ar* t*il* ohælge enda fregn sac*ar* aðile vígit aþ*in*gi e*ða* *sva* siðarla at h*ono*m e*r* e*igi* a þ*vi* su*m*re scyllt at bva mál t*il* socn*ar* ne*m*a h*ann* vile. *oc* e*r* rétt at h*ann* lyse þa þeg*ar* t*il* socn*ar* *oc* sake et sama su*m*ar. Ef hin*ir* hafa vetva*ngs* b*va* q*u*adda hei*m*an v*m* þan vetva*n*gin e*r* hin

a) = A. M., c. 64, S. 104[n].
b) = A. M., c. 65.

fecc bana sár. Þa scal hann þa bva queðia a þingi[1] ena sömo er hinir hafa heiman quadda. Nu bva þeir siðaʀ til oc queðia þeir bva til ohælge hinom vegna a þingi oc vm þaɴ vetvang er hann fecc bana sár. þa scolo þeir queðia nott fyʀ eɴ domar fare ut til socnar eða meira méle. En sa er vm vig sekir scal queðia ena sõmo bva sem hiɴ hefir aðr quadda. oc a sá hruðningar er siðaʀ queðr. (s. 73, a.) Nv ef eigi verða allir einir þeir er hinir quoddo oc vetvangs bvar hins manz er bana fecc[3]. oc scal sa er vm vigit sekir queðia a þingi þa vetvangs bva er hann hyɢr rettazta vera. Ef vegandiɴ hefir til ohelgi ser vercat a oðrom vetvangi við þaɴ er vegiɴ er. oc se sócnar aþileɴ aþingi. en se til ohælgi enom vegna bvit. vm þaɴ vetvangeɴ er hann fecc bana sár eða averc þar scal sócnar aþile vígsacariɴar lysa til socnar ahönd veganda bæðe vigit oc þaɴ lagalöstiɴ er hann hafðe aðr til ohælgi ser gervan við eɴ vegna oc scal hann queðia bva þá til aþingi vm þaɴ vetvang er vegandiɴ hefir til o hælgi ser vercat. við eɴ vegna. Ef eigi er sócnar aðiliɴ aþingi eɴ málin se bvin ahond enom vegna til ohælgiɴar. Nu ef frendr hans ero aþingi næsta breþra eða nánare oc scal sa þeirra sekia er vill vigsoc þá sva sem sa se réttr aðile. En ef þeir bregðaz vm þa á sá er scyllztr er. En ef engi er þeirra aþingi er sva scylldr se eða vilia þeir eigi sekia. þa a goðe sa með för er sócnar aðiliɴ er i þingi með. hvarz maðr er vegiɴ eða sáʀ sva at hann er eigi at foʀ sialfr at bva mál til enda vm fær engi aɴan til. Þa eigo frændr slícan cost á þvi öllo vm sökena sem sacar aðiliɴ ef hann væri aþingi enda er slíct mælt til handa goðanom. Þat er mælt. at

---

1) *Skrevet* alþingi, *men de to förste Bogstaver ere underprikkede.*

3) *Skindbogen tilföier:* aþingi, *hvilke Ord vi have udeladt som udentvivl hidrörende fra en Afskriverfeil, jvfr. A. M., samt ovenfor c. 101.*

hvergi er sekir þeirra manna er nv ero talþir her ef gögn beraz ihag enom vegna. Þa á at dœma hann sycnan þeirra saca er ahond honom voro[1] bunar. En vegandann sekian fullre secþ. Ef eigi er vigsacar aðile a þingi ne engi þeirra er nv ero talþir enda se malin buen til ohælgi ahond enom vegna. eɴ vigsökiɴ se eigi til buen. þa asa er vill at queðia enom vegna biarg quiða[2] allra þeirra er þarf.[3] scal hann sva búa queðia til sem aðr var tínt. at sa scyldi queðia er malen bioce til sócnar þar a þingi. Nv hvatke er þess beʀ ihag enom vegna er vegande (S. 73, b.) ǽtte secr vm at verða. ef at lögom væri malen heiman buen. ahond vegandanom. þa a at dœma eɴ vegna sycnan þeirra saca oc sva fe hans. Jafnt scal oc þar fara er maðr verðr vegiɴ aþingi sem aðr var tint ér socnar aðiliɴ er eigi a þingi. enn malin se búin til ohælgi enom vegna.

108. vm aliotz rað.

[a] Fiorbavgs garð varðar ef maðr biðr maɴ aɴann fara til averka með ser. eða raðe hann aliotz raðvm vm maɴ. Slict varðar oc hueriom er heítr. Þat er stefno söc oc scal queðia til ix. bva heiman fra heimile þess er sottr er. Ef þeir coma isát fyrir menn oc scal þa queðia bva heiman fra sáteɴe. En þa er sát er menn biða af þvi at þeir hygia þar til averca við menn eða þaðan til at[4] fara. Eɴ ef þeir hittaz a þott þeir hafe hlavpit fyʀe er setit er fyrir. oc falla hinir ohælgir er

a) = A. M., c. 85.

1) Først skrevet ero, men derefter rettet saaledes.
2) Skrevet: biargquiða. en vigsöken, men de sidste Ord overstregede.
3) Punctum er Tilføiet.
4) Skrevet over Linien.

fyrir hafa setit. *Þat er.* at *manne varðar fiorbavgs garð* aliótz rað öll þott *eigi* co*m*i fr*a*m. eɴ *scog gang* ef *fram* k*o*mr.

[a] Ef *maðr* ræðr drep raðo*m* v*m* maɴ. [eða sar ráðum. eða aliótz raþum huerigo þeirra sem hann ræðr oc scal um þav sokia sem fram coma. þoat. hann reðe þar drep eða sár er ben komr fram. Ef maðr hefnir drepi frum lavps. þa scolo vetvangs bvar scilia vm frumlavp. eɴ xii. quiðr vm drep. Þav ero ráð sva at maðr sva reðr vm annan. ef hann mælir þat fyrir mennom nokot at hiɴ se þa bana at næʀ en heilendi at fiʀ. ef þat quæmi fram er hann mælte].

[b] *Þat* ero aliótz ráð ef *maðr* gilld*ra*r ti*l* þe*s*s at vapn scyli falla a maɴ *eða* fliuga at h*o*n*o*m *eða* aɴaʀ vaðe nockoʀ. *sva oc* ef *maðr* visar m*anne* aforoð *eða* þar er olm kyçvende *ero* f*yrir*. Of þær saci*r* all*a*r *scal* b*va* q*ueðia* hei*m*an þ*að*an fr*a* er sa fecc scaða. Eɴ ef h*o*n*o*m v*a*rð *eigi* mein at *oc* v*a*r þo ti*l* stýrt. þa sc*a*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* þe*s*s e*r* sót*t*r er. *Þat* sagðe guðm*vn*dr lög at vettva*n*gs b*va* ix. sc*a*l q*ueðia* v*m* aliótz ráð þav e*r* a véttva*n*gi ero raðen *oc* þ*a*r co*m*a fr*a*m en*n* h*eimilis* b*va* ix. v*m* aliótz ráð þav öll e*r* *eigi* co*m*a fr*a*m. *oc* sc*a*l q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* ti*l* þe*s*s er reð aliótz rað.

109. v*m* breɴor.

[c] Þat e*r* m*ælt*. ef m*aðr* biðr maɴ f*a*ra me*ð* s*e*r at b*r*eɴa meɴ iɴe *eða* fe m*anna* *oc* v*arðar* þ*at* fiorbavgs

a) *Suppleret efter* A. M., c. 75, S. 117[8].
b) = A. M., c. 75, S. 117[14].
c) = A. M., c. 86.

garð. oc sva hv*erio*m er heilr *oc scal queðia* h*eimilis* b*va* ix. hei*m*an hv*ers* þ*eirr*a. Ef þ*eir* co*m*a afõr *oc*[1] taca elld *oc scal* þa *queðia* þ*aða*n b*va* er þ*eir* toco elldin. En *með* ellde tecno*m* ti*l* breno þa falla þ*eir* ohelg*ir oc varðar scog gang*. En ef þ*eir* brena m*enn* ine *eða* fe m*anna oc varðar scog gang. oc scal* b*va queðia* hei*m*an fra brennostaðnom[2] . . . .

. . . .

. . . .

[a] [109 a].

[Þat er mælt ef scógar manna vig verþa at sva scal fara sem nu mvn her talit. Þar er menn taka scogar man oc scolo þeir eigi lengra með han fara en avrdrag þaðan fra er þeir eigo at vega at honom. Þeir scolo hræ hylia. þar er hvartki se akr ne eng oc eigi þar er vavtn þav se er til bøia falle oc lengra fra garðe manz en ordrag. Ef þeir hylia eigi hræ scógar manz oc varðar þeim þat iii. marca secð. En ef þeir vega þar at scógarmanne er fra er scilt. oc varðar þat iii. marca secð. oc a domr at døma þat at þeir føri scogar mannin abrott a xiiii. nóttom enom næstum. oc asa maðr savc þa er lanð á. En þviat eino sekiaz þeir at með favr scogar manz

a) *Da Texten efter Lacunen begynder inde i Materien om Skovmænds Drab, optage vi her Begyndelsen af denne Materie efter det arnam. Haandskrift,* A. M., c. 109, 110, *samt Begyndelsen af* c. 111. *De to førstnævnte Cap. betegne vi, efter næstføreg. Cap., med* 109 a. *og* 109 b. *Intet af disse har i Skindbogen nogen Overskrift.*

1) *Først har Afskriveren skrevet* með, *men derefter overstreget dette Ord og skrevet* oc *ovenover.*

2) *Her indtræder den i Fortalen omtalte større Lacune. Ordene* fra brennøstaðnom *ere tilföiede ifölge Gisning, overensstemmende med A. M.*

þoat þeir fare lengra með hann en ordrag. ef þeir kasa hann i aɴars maɴz lanðe en þeir tóco hann. Eɴ ef þeir vilia føra scogar maɴ til handa þeim er secþi hann. oc er þeim þat rétt. oc scolo þeir buɴdiɴ føra. oc bioþa lið sitt at fylgia þangat til sem hann vill at honom vega. Ef sa er secðe lætr undan ganga scogar maɴinn. oc varðar honom þat scog ɢang. oc eigo þeir menn söc þá er honom førðo manniɴ enda er hann af biorgum öllom við aðra menn vm scogar maɴiɴ. Ef sa maðr er secþi sendir scogar mann a hendr avðrom monnom eða bergr hann honom i nokoro. þa er hann af biorg allri við alla menn aðra enda varðar honom scog ɢang oc a hverr er vill at søkia hann vm þat. at hann hafe borgit scogar manne þeim er hann secðe siálfr vísvitande oc lata varða scog ɢang oc telia hann af biorgum öllom scogar manzens. oc telia ser sakirnar. Engi maðr sekz a þvi þoat mat gefi scogar manne þa er menn føra hann hinom er secði. Þar er menn vega scogar maɴ oc a sa giolld at taca er fyrstr com vápnom a hann. Eɴ ef þeir elta hann a vápn eða a foroð. oc eiga þeir þa allir iofnom havndum giolldin. enda sva ef þeir føra hinum er secðe. oc scolo þeir luta huerr þeirra heimta scal].

[109 b].

[Ef scogar menn hlavpa i avðna hús eða i sel ubygð oc eigo menn þa at briota hvs þav ef vilia til þeirra eða breɴa ef þeir mega eigi søkia þá aɴan veg. Giallda scolo þeir hus hinom er átti sva sem bvar v. virða við bók. Ef scogar menn lavpa i hus þav fyrir monnom er syknir menn ero iɴe firir. þa eiga þeir er eptir søkia at beiða hina sykno menn ut gongo. Eɴ ef þeir vilia eigi ut ganga oc varðar þeim þat scog ɢang ef scógar monnom verðr biorg

at. Þoat maðr brioti hus til scogar manna oc verðr hus oheilagt oc sva syknir menn ef fyrir scogar monnom standa. en giallda scal þeim avvisla bötr sem hvar v. virða er hus átte ef þeir ganga eigi ut. Eigi scal brenna þav hus til scogar manna er eigi ero avðna hus. Ef scogar menn hafa iafnmikit lið eða meira sem hinir er inni ero með þeim oc na þeir eigi ut göngo fyrir scógar mönnom oc varðar þeim þa eigí við lavg inni vistin ef þeir fá þann biarg quið. at þeir mætti eigi ganga eða þorði þeir eigi. Ef þrælar eða logsculdar menn vega scogar mann þa eiga þeir menn giolldin at taca. er fe eigo at þeim monnom er vago scogar mann].

110.[1]

[Lysa scal maðr samdögris ef hann vegr scogar mann oc segia til þess logfostum manne. Enn ef hann segir eigi samdøgris til. þa ma hann eigi heimta giölld scogar manzens. En þviat eins scal þat morð vera scogar manz drepit ef quiðr berr þat at hann villdi leyna þvi].

[2](S. 74, a.) Rett er at vega scóg*ar* m*enn* ti*l* sycno *scogar* m*onnom* þei*m* e*r* sættaz ætti á sac*ar* þær e*r* *þeir* yrði sec*ir* v*m* aðrar enn þiof sac*ir*. Ef sycn m*aðr* vegr *scogar* mann ti*l* sycno oðro*m* *scogar* m*anne*. Þa ve*r*ðr sa *scogar* maðrinn f*er*iande þeg*ar* e*r* einn *scogar* m*aðr* e*r* ti*l* sycno h*onom* veginn. Nv vegr h*ann* annan *scogar* mann enn ti*l* sycno h*onom* þa *ver*dr hinn f*iorbavgs* m*aðr*. Enn ef h*ann* vegr inn .iii. þa *ver*ðr hinn alsycn. Slíct munar *oc* sycna *scogar* m*anz* þótt h*ann* vegi sialfr aþ*ra* *scogar* m*enn* ti*l* sycno s*er* siálfo*m*. H*v*art se*m* vegr sycn

---

1) *Overskrift i den arnam. Skindb.:* At lysa scogar manz vigl.

2) *Her begynder Texten efter Lacunen (jvfr. A. M., c. 111, S. 159*[12]*).* *Ordene* Rett er at *ere tilföiede ifölge Gisning.*

maðr til sycno scogar manne eða vegr hann siálfr til sycno ser. Nv sa þeirra sem vegr oc scal segia þat at hann vill sycno þess manz eða sina hafa fyrir scogar manz giolld oc segia v. bvom þa er þeir lysa vigino. Hann scal slica sycno segia vpp a valt sem þa er til vegit. Þat er mælt. at fleire menn mego vega til sycno einom scogar manne ef vilia. scal hverr þeirra lysa fyrir v. bvom at þeir vilia þeim manne til sycno vega. Enda er hann scogar maðr feriande er .i. er vegiN. eN fiorbavgs maðr ef ii. ero vegnir. en alsycn er iii. ero vegnir. En við þa menn eina er hann sycn er spurt hafa þa sycno hans er til er vegit aðr lyst er at lögbergi enda scal segia et næsta sumar eptir til huerrar sycno honom er vegit[1]. Þar er þræll verdr scogar maðr[2] vm víg drottins sins eða drottningar. þeir er taca hann scolo fora hann iNan fiorðungs til handa þeim manne er secte scogar maN þaN eN sa scal hoGva af scogar maNinom hendr oc fötr oc láta lifa meþan vill. Ef sa er secþi vill eigi hoGva af scogar maNenom hendr oc fotr oc varðar honom fiorbavgs Garð. en þa söc eigo þeir við hann er honom förðo. ef þeir vilia eigi. þa á sa soc er sökia vill til laga. Ef menn drepa scogar maN þaN til heliar iNan fiorðungs oc vilia eigi fora þeim er secþi ef þeir mátto hann sokia aNan veg eN vápnom oc varðar þeim fiorbavgs Garð. En þa soc asá er secþi scogar manninn. Vtan fiorðvngs menn eigo cost hvartz þeir vilia at meiða scogar maNeN þessa lund sem sa er secþi eða færa honom hann ellegar.[3]

1) *Herefter tilföiet* aðr lyst er at lögbergi, *men disse Ord ere derefter overstregede.*

2) *Rettelse for* maN, *en Feil, der udentvivl er grundet i at Afskriveren istedetfor* verdr *næstforan först synes at have skrevet* vegr.

3) *Punctum er tilföiet.*

(S. 74, b.) þeir ero scylldir at pina hann til sagna oc hafa v. bva til ena næsto. þeim varðar fiorbavgs garð er pina hann ef þeir segia eigi satt fra orðom hans eða leyna þeim. Sva et sama scal fara vm sculldar menn þa er at lögom ero isculd tecnir oc er sagt til at lögbergi. Jöfn er sócn við þa sem inan fiorðungs menn. oc ef þeir gera eigi þeirra anat tvegia oc scal queðia ix. bva til a þingi. Eigi er manne scyllt at drepa scogar man þott hann hitte hann at mále ef hann tecr hann eigi oc ræðr honom eigi biarg ráð nema hann hafe sectan. Sa maðr er vegit hefir scogar man scal lysa soc iþingbrecko eða at logbergi til scogar manz giallda mörc lög avra ahönd goða þeim er hann er iþingi með oc samþingis goðom hans. oc öllom þing monnom þeirra.[1] lysa til gialda oc til ut gongo. hann scal fa þa menn ii. er þat legi undir þegn scap sin at þeir voro kenendr at þeim scogar manne. oc sa maðr var þar vegin sem hin[2] segir. Ef hann hefir eigi sanaðar menn. þa scal hann queðia heimilis bva sina v. hvart sa væri þar vegin eða eigi. Domr a at dema mörc log avra ahönd þeim goðonom oc iafn micit or þeirre mörc ahönd hueriom þeirra iii. oc þing monnom þeirra. oc scal dema eindaga a þvi fe fyrir buðar durom hvers þeirra goðana þa er eina nótt hafa menn verit a þingi. En[3] goði sa er hann a eigi buð scal giallda fyrir buðar dúrom samþingis goða sins. En goði scal heimta at þing monnom sinom oc scolo þeir lata fylgia þingfarar cavpi.' Ef maðr vegr scogar man þeirra nockorn .iii.[4] er dyre ero oc scal hann lysa soc

1) Punctum er tilföiet.
2) Herefter skrevet var, men dette Ord derefter underprikket.
3) Først skrevet Ef.
4) I det arnam. Haandskrift læses iiii., der ogsaa stemmer med c. 102 ovenfor (= A. M., c. 47).

þa at lögbergi ahond goðom öllom alande her oc þing monnom þeirra. til scogar manz giallda iii. marca logavra. lysa til þess fiorðungs doms er hann er or fiorðungi siálfr en demaz afe þat at gialda anat sumar dag þan imitt þing iböanda kirkio garðe. sva scal gogn öll til fora sem til anara scogar manz gialda.

111.[1]

[a] Hy vig ero þessi ef maðr vegr þræl eða ambött fyrir manne oc varðar fiorbavgs garð. en sva scal sekia sem anat vig. fyrir þat utan. at (S. 75, a.) a þingi scal queðia bva. þott fleire menn se at vigi hans en .i. Drotten ens vegna scal kiosa ein man þeirra til veganda er at voro þan er hann vill. Sekiande a or fe hans ef hann verðr secr vm vigit giold þrælsens slic sem bvar hans v. sekiandans meta þrælin við bóc at dome. Þar er sa maðr vegr þræl manz er þingheyiande er rettr fyrir bu þess manz er þrælin átte at sculldleicom oc secz hann eigi á en gialda a hann þrælin. þræll verðr o heilagr ef hann mælir við man full rétti eða gerir hálfrétte. Ef drottin þrælsins verðr við staddr er þrællin er vegin oc verðr oheilagr sa er þrælin vegr fyrir drottnenom oc fyrir þeim monnom er þingheyiendr mego vera fyrir bv hans a þeim vetvangi nema þrællin hafe ser gert til o hælgi. A þeim vetvangi eigo menn at hefna þrælsens er hann er felldr en eigi lengr en sva. Ef þræll hleypr undir vápn manna fyrir drottin sin oc varðar[2] scog

a) = A. M., c. 108.

1) I Capitlets første Linie er en Plads ledig for Overskrift.
2) Herefter skrevet honom eigi, men disse Ord derefter igjen overstregede.

sang þa vig hans. ef hann fær bana af. Ef drottiɴ vegr þræl siɴ oc varðar honom eigi þat við lög nema hann vegi hann a loghælgom tiðom eða vm langa fosto þa varðar fiorbavgs garð oc scal queðia ix. bva til aþingi oc á goði sa soc er veganden er iþingi með. Ef hann vill eigi þa a sá er sekia vill. Ecki varðar honom vig þrælsins nærgi er hann vegr hann. ef hann vegr hann um þær sacir er frials maðr felli oheilagr fyrir slicar sacir. Ef maðr drepr þræl manz ovænis höɢ oc aþar drottiɴ vi. avra. eɴ þrælliɴ iii. avra. Nu ef hann beʀ þræliɴ lama barningo eða særir hann þa scal hann giallda verð þrælsens þeim er átte slict sem bvar meta við bóc enda giallda vanhagiɴ sem bvar virða ef þrælliɴ[1] verðr at o maga af þeim bardaga. Ef þrælar manna liostaz oc scal sa gialda vi. avra[2] er lystr. drottninom. eɴ iii. þrælinom. Ef hann a cost til þess enn ecki ella. Ef þrælar manna vegaz. oc a sa er þaɴ þræl á er vegit hefir. hvarz hann vill at lata sekia þaɴ (s. 75, b.) þræliɴ eða gialda eɴ vegna þræliɴ ella sem bvar meta við bóc. Ef þrælarnir beriaz lama barning. þa scolo eigendr fe nyta báþir iɴ heila þræl. oc báþir fram föra eɴ lamþa. Rett á þræll meira vm eiɴ lut en frials maðr. þræll a vígt vm kono sina. þott hon se ambött. eɴ eigi afrials maðr vigt vm ambött þott hon se hans kona.

112. vm maɴ frelsi.

*Sa maðr er frelse gefr manne at hann scal born hans fram föra. iafnt er þat sem vm arf. Þat er vm

*) = Á. M., Festa-þ., c. 43.

1) *Rettelse for* þrælin.

2) *Gisning, i Overensstemmelse med A. M, for* gialda þrælin.

þræla at sa *maðr scal* þa *fram* fora *er* fe a at þei*m*. *Eigi* *ver*ðr h*ann* fyʀ *f*rials en h*ann* hef*ir* goldit hælmi*n*gi*nn* *ver*ðz sins *eða* meira. þa *er* m*anne* *f*relse gefit at fullo *er* h*ann er* ilög leiddr. H*ann scal* i lög leiða goðe sa *er* h*ann er* iþi*n*gi *með*. H*ann scal* taca *cross* i hönd s*er*. *oc* n*e*f*n*a *vatta*. Jþ*at* v*ætte*. at h*ann* vin*n*r eið at *crossi* lög eið. *oc* segi ec þ*at* gvðe. at h*ann* mv*n* hallda lögo*m* se*m* sa m*aðr er* vel heldr. oc h*ann* vill þa v*er*a ilögo*m með* oðro*m* m*onnom*. þei*m* se goþ *gr*amt *er* þ*vi* nit*ir* ne*m*a fe s*ino* bøte. E*igi* þarf sa m*aðr* þaɴ eið at viɴa *er* h*o*no*m* v*a*r u*n*go*m* frelsi gef*it*. Hálfan rétt *scal* h*ann* taca *er* h*ann* kø*m*r a iarls iorð. en þa alla*n* oc fulla*n* *er* h*ann* kø*m*r a k*onvngs* iorð. Peɴi*n*g *scal* h*ann* gefa goða þei*m er* h*ann* leiþ*ir* ilög. þ*at* *scal* hiɴ tiunde lutr eyris. þei*m* þræli *scal* h*ann* f*r*elsi gefa *er* h*ann* hev*ir* fulla *ver*ð avra fyr*ir* fundit. Nv gefr h*ann* þei*m* frelse *er* h*ann* hev*ir* *eigi* fullo v*er*ðe keypta*n*. oc ræðr h*ann* s*er* þaɴ omaga a hönd en*n* *eigi* frændo*m* sino*m* Rétt *er* at m*aðr* cavpe ti*l* carnaþ*a*r s*er* amböt xii. avro*m* f*yrir* lof f*ram*. Ef þræli er gefit frelse oc *er* h*ann eigi* leiddʀ ilög eþ*a* ibrecco þa *scal* h*ann* hvarke taka frials m*anz* rétt ne þræls. enda heit*ir* h*ann* þa gref leysingr. [a] Ef fe viðr afe þa *scal* þar avalt halfan scaða bøta sva se*m* h*var* v. virða.

---

a) = A. M., Vígsl., c. 79, S. 123[18].

bavga tal.

113.

(S. 76, a.) [a] Fiorir ero lavgbavgar[1]. Ein er þrimerkingr. Anar tuitog avre. Þriði tuimerkingr. Fiorðe tolf eyringr. Hofuð bavge fylgia vi. avrar bavgþac. oc þueite viii. ens fimtatigar. Tuitog aura fylgia half morc bavgþac oc þueite ii. ens fiorða tegar. Tuimerkingi fylgia iii. avrar bavgþac. oc þveite .xxiiii. Tolf eyringi fylgia ii. aurar[2] bavgþac oc þveite xvi. At enom mesta bavgæ ero iii. menn bæðe bavgbotendr oc bavgþyGiendr faðir. oc sonr. oc bróþir. At xx. avra ero iiii. menn bæðe bavgbetendr oc bavg þiGiendr foðor faðir. oc sonar sonr. moþor faðir. oc dottor sonr. At tuimerkingi ero eN iiii. menn bæðe bavgbætendr[3] oc bavgþiGiendr. foþor broþir oc broþor sonr. moþor broþir. oc systor sonr. Tolf eyring scolo taca breðrungar. oc systkina senir. oc systrungar. oc sva gialld a. þar ero bavgar farnir. Þeir menn er enom vegna manne ero firnare eN breðrungar eða systkina senir eða systrungar scolo taca morc af iafn nanom frændom veg-

a) = A. M., Vígsl., c. 114 (findes ikke i det arnam. Haandskrift).

1) Punctum er tilföiet.
2) Ordene ii. aurar ere skrevne to Gange, men overstregede igjen paa det sidste Sted.
3) Over Bogstavet æ i Midten af dette Ord er, udentvivl med en yngre Haand, skrevet ð eller o.

andans. Næsta breðrar vegandans *scolo* beta næsta breðr-*om*[1] ens vegna ertog ens vi. eyris. Þ*eir* m*enn* *er* *ero* maɴe firnare veganda eɴ næsta breþ*ra* *scolo* gialda halfa*n* fiorða eyre. ia*fn* nánom frændo*m* ens vegna. Aɴaʀa breðra ens vegna *scolo* taca örtog ens iii.[a] eyris af aɴ*a*ʀa breðro*m* veganda. Þ*eir* m*enn* *er* *ero* m*an*n*e* firnare veganda en *sva*. *scolo* beta hálfo*m* avðro*m* eyre ia*fn* nánom frændo*m* ens vegna. Þriðia breðra ens vegna *scolo* taca i. eyri af þriðia breðro*m* veganda. þ*ar* fellr sac tala. Eɴ þær *ero* allar lyrit næmar sac*ir* er eyris bót kö*m*r ti*l* e*ða* meire. Ef o hælg*ir* m*enn* *ero* vegnir *oc* v*m* telrat þar ti*l* sac bóta. Nu hafa (s. 76, b.) fleire m*enn* at vigi ve*r*it eɴ ein*n*. þa *scal* sekiande kiosa man*n* ti*l* veganda at do*m*i e*ða* at sött fyr*ir* sætt*ar* m*onno*m. þaɴ er h*ann* vill þ*eirr*a m*anna* *er* at vigi v*oro* *oc* *scal* h*ann* iþ*ess* ætt telia tit sac bota. Eɴ ef h*ann* geʀ e*igi* kiosa maɴ ti*l* oc v*m* telra*l* þá ti*l* sac bóta. Ef vig sac*ar* aðile sættiz a víg f*yrir* al-þi*n*gis lof f*ra*m. þa a h*ann* ecci at hafa at niðgiolldo*m* vi*ð* aðra frændr. þ*v*iat eins *scal* vigsac*ar* aðili bavg taca ef h*ann* a e*igi* vigs betr at taca. oc *sva* ef h*ann* tecr e*igi* fe ti*l* meire sycno vegandano*m* en sa se f*iorbavgs* m*að*r þa á h*ann* at hafa bavgbót. Aþiliɴ ræðr sic af bavg bóto*m*. ef h*ann* fer*ir* vigsöcena miðr ti*l* laga e*ða* ti*l* miɴi sátt*ar* eɴ þa m*un*di h*ann*. ef h*ann* scyldi feet hafa *oc* b*er*r þ*at* q*u*iðr. Ef yngri m*að*r vegr maɴ en .xii. vet*ra* gamall enda v*er*ðe e*n*gi aɴaʀ m*að*r saðr at raðo*m*. þa á aðiliɴ eiɴ öll niðgioldin. Ef vig[2] v*er*ðr olyst e*ða* ranglyst *oc* *er* þo iófn heímti*n*g ti*l* sac bóta oc *sva* þot vig sokin v*er*ðe onýt ef engar metaz ohælgis varn*ir*. Nu verðr vegande

---

1) *Herefter skrevet* vegan, *men igjen overstreget.*
2) *Skrevet to Gange.*

secr *eða* d*r*epiɴ *oc er* þo slíc hei*m*ti*n*g þa ti*l* niðgiallda se*m* aðr. **B**avg*ar* all*ir* *sco*lo uppi v*er*a huegi marg*ir* e*r* betendr e*r*o *eða* huegi e*r* m*argir* við takendr e*r*o. *oc* s*ca*l e*n*gi *maðr* meiro*m* bavgo*m* böta eɴ taca. En*n* mesta bavg s*ca*l taca faðir. oc sonr. *oc* bro*þir* ens vegna m*anz* oc taca af föðor *oc* sene. *oc* bro*þor* veganda. *oc* s*ca*l morc taca hv*a*ʀ *þeirr*a or bavgino*m* oc ii. avra þacs *oc* þve*i*te .xvi. enda s*ca*l s*va* hu*er*r hin*n*a gialda. ef *þeir* e*r*o allir ti*l* huar*ir*tueɢio. Nu e*r* eiɴ sonr ens vegna m*anz* eɴ breþr marg*ir*. *oc* *sco*lo breðr þo eina morc *taca*. oc i. sen*ir* þot*t* *þeir* se m*argir*. eɴ b*r*o*þir* .i. enda *sco*lo veganda frændr s*v*a scipta gialdeno m*eð* s*er* þót*t* e*igi* se ia*fn* m*argir* breðr se*m* sen*ir*. Ef bæðe lif*ir* sa*m*feðri bróþ*ir* *oc* aɴaʀ sa*m*meþri b*roðir* ens vegna þa s*ca*l sa*m*möðri bro*þir* taca or morkiɴe .ii. (S. 78, á.[1]) lute eɴ sa*m*feðre[2] iii. enda s*ca*l h*ann* eiɴ hafa þak *oc* þve*i*te. faþ*ir* s*ca*l taca ii.[a] lute b*avg*s ef e*igi* e*r* sonr ti*l*. oc so*n*r .ii. lute ef e*igi* er faþ*ir* til. Nv lif*ir* i. scap þiggiande at hof*uð* bavge hv*er*gi *þeirr*a e*r* er oc s*ca*l h*ann* fulla*n* bavg taca m*eð* þake *oc* þve*i*tu*m*. Nu lif*ir* h*v*árki ens vegna m*anz* f*aðir* ne s*onr* oc lifa þo breðr bæðe sa*m*feðra *oc* sa*m*meðra. sum*ir*. þa s*co*lo sa*m*meðra breðr taca ii. lute bavgs eɴ sa*m*feðra breðr iii. lute enda s*co*lo *þeir* hafa þac *oc* þve*i*te*n* öll. Nu lif*ir* f*aðir* *eða* s*onr* *oc* sa eiɴ bro*þir* e*r* sa*m*meðri e*r*. þa s*ca*l h*ann* taca af b*avg*ino*m* fulla*n* bro*þor* luta s*v*a se*m* h*ann* se sa*m*feðri ef aɴaʀ eiɴ e*r* *þeirr*a ti*l*. En ef bæðe e*r* ti*l* f*aðir* oc s*onr* *oc* sa[3] .i. b*roðir* e*r* sa*m*meðri e*r*. þa s*ca*l b*roðir* taca af bavgeno*m* hálfo*m* vegno*m* peɴi*n*gi miðr eɴ halfa*n* .vi. eyri oc ein*n*

---

1) *Burde efter rigtig Pagineriug være S. 77, a. o. s. frd.*

2) *Rettelse for* sammøðre.

3) *I Skindbogen:* oc a sa.

eyri þacs oc *þveite* viii. Nu *er engi* scapþiGiande *til* at havf*uð* b*av*ge ne*m*a b*roðir* sa*m*meþri. þa *scal* h*ann* taca b*av*giɴ fulla*n* oc þac. en[1] e*n*gi þ*veiten*. Eɴ ef *eigi ero* scapbetendr *til* havf*uð* bavgs. þa *sco*lo viðtakendr all*ir* ia*fn*t missa af io*fno*[2] fe. sva a valt se*m* þ*eir ero til* talþ*ir*. Aɴaʀ b*av*gr *er* tuitög avre eɴ þaɴ b*avg scal* taca f*oðor* faþ*ir*. *oc sonar* sonr. m*oðor* faðir. *oc* dott*or* s*onr* ens vegna. *oc* taca af iiii. m*onnom* þei*m er* ia*fn* nan*ir* . *ero* veganda. þaɴ b*avg scal* v. deila m*eð* þei*m oc sca*l f*oðor faðir oc sonar* sonr hafa iii. lute b*av*gs oc þoken oc þ*veit*en öll. eɴ m*oðor faðir oc* d*ottor sonr* ii. lute. Nu ef aɴaʀ eiɴ *er til foðor faðir eða sonar sonr*. eɴ hin*ir* baþ*ir*. *oc sva* þótt aɴ*a*ʀ eiɴ se þ*eirra til* m*oðor faðir* eþ*a* d*ottor sonr* eɴ þes*ir* báþ*ir* þa *scal* þo *sva* b*av*geno*m til* scipta se*m* aðr v*ar* u*m* tínt enda heita þ*at* b*av*gilde *er* þ*eir* m*enn* taca er karlsift *ero* co*m*n*ir*. Eɴ þ*at* heita nef gilde *er* þ*eir* m*enn* taca *er* kuensift *ero* co*m*n*ir*. þót*t* allm*a*rg*ir* se s*on*ar *synir eða* dótt*or synir* oc takat þ*eir* þa meira lut b*av*gsens en*n* aðr. *oc sva* þ*ar er* aðr*ir* b*av*gþiGiendr *ero* þa *scal* ia*fn*t hv*er*fa i alla kneruɴa. (s. 78, b.) þot*t* i. *maðr* se or öðro*m* kne ruɴi eɴ or öðro*m* all m*a*rg*ir* ef þ*eir ero* hvar*ir*tveGio or nef gilde *eða* hvar*ir* tueGio or b*av*gilde. Nu ero eng*ir* scapþiGiendr at .xx. avra ne*m*a f*oðor faðir*. *eða so*nar *sonr oc sca*l h*ann* fullan b*avg* taca. m*eð* þake *oc* þ*veit*o*m*. Eɴ ef eng*ir* ero *til* ne*m*a m*oðor faðir* eþ*a* d*ottor sonr* þa *sco*lo þ*eir* þo taca fulla*n* b*avg*[3] *oc* þacþan eɴ e*n*gi þ*veite*. Tui m*e*rki*n*g ens vegna f*oðor* b*roðir oc* broþ*or sonr*. m*oðor* b*roðir oc* systor *sonr sco*lo taca af þei*m* m*onnom*

---

1) *Den arnamagn. Udgave tilföier* eigi.
2) *Skrevet* i *ofnom*.
3) *Udeglemt i A. M.*

iiii. *er* ia*fn* nán*ir* *er*o veganda *oc* sc*a*l m*oðor* b*roðir* oc s*ystor* so*nr* hafa ii. lute b*av*gs. en*n* f*oðor* b*roðir* *oc* b*roðor* so*nr* iii. lute. enda sc*o*lo þ*eir* hafa þac *oc* þueite. Nv ef f*oðor* b*roðir* e*þa* b*roðor* so*nr* er[1] ti*l* b*av*gs ein*n*. þa sc*a*l h*ann* þo bavg taca fulla*n* m*eð* þake oc þ*ve*it*om*. En ef m*oðor* b*roðir* e*ða* s*ystor* so*nr* *er* ein ti*l* b*av*gs. þa sc*a*l h*ann* þo fulla*n* b*av*g taca oc þactan en*n* þ*ve*ite e*n*gi. At þ*v*i hofe sc*a*l þei*m* b*av*g scipta inefgilde se*m* xx.^tog avra. Tólf eyring sc*o*lo taca breðru*n*g*a*r oc systkina sen*ir*. *oc* systrung*a*r ens vegna. *oc* taca af þei*m* m*o*n*n*om öllo*m* *er* ia*fn* nán*ir* *er*o veganda[2]. þan b*av*g sc*a*l en v. deila m*eð* þei*m* *oc* sc*o*lo breðru*n*g*a*r taca iii. lute b*av*gs oc þac oc þ*ve*ite. en systru*n*g*a*r *oc* systkina s*yn*i*r* ii. lute b*av*gs.[3] þot*t* ein se breðru*n*gr en all m*a*rg*ir* systru*n*gar. e*ða* systkina s*ynir* þa sc*a*l h*ann* þo taca allan breðru*n*gs lut. Nu *er* systru*n*gr ein en all marg*ir* breðru*n*g*a*r *oc* sc*a*l h*ann* hafa alla*n* systru*n*ga lut. Ja*fn* mic*it* sc*o*lo systkina s*ynir* taca af þ*v*i nef gilde se*m* systr*v*ngar[4]. En ef e*n*gi *er* ti*l* ne*m*a breðru*n*gr i. oc sc*a*l h*ann* þo taca b*av*g fulla*n* m*eð* þake *oc* þ*ve*it*om*. Nu *er* e*n*gi þ*eirr*a ti*l* ne*m*a systru*n*gr i. þa sc*a*l h*ann* þo taca b*av*g fulla*n* oc þac m*eð* *oc* þ*ve*ite*n* e*n*gi. Nv *er*o eng*ir* scapþiciendr ti*l* at þrime*r*kingi en scapbetendr se ti*l*. þa sc*a*l f*oðor* f*aðir* *oc* so*n*ar so*nr*. m*oðor* f*aðir* oc d*ottor* so*nr* taca höf*uð* b*av*g scerðan hálfri mörc *oc* sc*a*l þei*m* b*av*g s*v*a scipta inefgilde se*m* xx.^tog avra. Sin b*av*g sc*o*lo þ*eir* taca m*eð* þake *oc* þ*ve*it*om*. en aldregi (S. 79, a.) sc*a*l sk*er*þo*m* bavge þac fylgia. ne þ*ve*ite. Nv *er*o e*n*gir ti*l* nanare b*av*g-

1) *Tilfötet.*
2) *I Skindbogen* iafn nánir ero vega oc ta, *de sidste 4 Bogstaver igjen overstregede.*
3) *Punctum er tilfötet.*
4) *Rettelse for* systrvngom.

þiciendr eɴ *foðor broðir* oc *broðor* *sonr oc systor sonr* þa scolo *þeir* taca iii. b*av*ga[1]. Siɴ b*av*g sc*o*lo *þeir* taca *með* þ*veitom* fulla*n* oc þacþan. eɴ höf*uð* b*av*g sk*er*þan mörc eɴ xx.[tog] avra scerðan hálfre morc. þa *er*o all*ir* b*av*gar tuim*er*ki*n*gar. þ*v*iat eins sc*o*lo *þeir* s*v*a taca ef nockor*ir* ero scapbetendr at hv*er*io*m* b*av*ge. enda sc*o*lo *þeir* ia*fn*t taca þot*t* nefgilldi*n*gar ein*ir* se til. tokoɴ*ar*. e*ða* s*v*a til giallzens. Eɴ ef eng*ir* lifa ib*av*ggillde ens vegna ne*m*a breðru*n*g*ar* e*ða* systrungar e*ða* systkina *synir* eɴ scapbetendr se ti*l* iöllo*m* stoðo*m* þa sc*o*lo *þeir* taca iiii. bavga.[2] Siɴ b*av*g sc*o*lo *þeir* ta*c*a fullan oc þac m*eð* oc þ*v*c*i*te. *þeir* sc*o*lo oc taca hof*uð* b*av*g scerðan hálfo. þa v*er*ðr þ*ar* en*n* meste b*av*gr at minzta b*av*ge. *þeir* sc*o*lo eɴ taca xii. avra at f*oðor* foðor b*av*ge xii. avra. at b*r*oþ*or* so*nar* b*av*ge. Þa *er* xx.[tog] avre sc*er*þ*r* morc. eɴ tuim*er*ki*n*gr hálfre mörc. Engo*m* b*av*ge *scal* þac ne þ*v*e*i*te fylgia ne*m*a breðru*n*ga b*av*ge. þa b*av*ga alla sc*al* v. deila oc sc*o*lo iii. lut*ir* hu*er*fa und*ir* breðru*n*ga eɴ ii. lut*ir* inefgillde. Nu *er* systru*n*gr[2] i. ti*l* eɴ eng*ir* breðru*n*g*a*r oc sc*al* h*ann* þo taca alla b*av*ga. Ef eng*ir* lifa b*av*gþiciendr ne*m*a f*aðir* eþ*a* so*nr* eþ*a* b*r*o*ðir*. eɴ all*ir* se ti*l* veganda frændr *þeir* *er* b*av*go*m* sc*o*lo beta. En þa *er* se*m* all*ir* se ti*l* ef nokor*ir* *er*o scap betendr at hv*er*io*m* bavge oc sc*al* þa f*aðir* oc so*nr* oc b*r*o*ðir* taca alla b*av*ga fulla hvart se*m* *þeir* ero all*ir* ti*l* e*ða* eiɴ *þeirr*a. *þeir* sc*o*lo s*v*a scipta oðro*m* b*av*go*m* m*eð* s*er* se*m* sino*m* b*av*ge. oc sc*al* hof*uð* b*av*ge .i. þac oc[3] þ*v*e*i*te fylgia. Nu e*r* breðrungr eiɴ ti*l* en engv*ir* systru*n*gar ne systkina s*ynir* þa sc*al* h*ann* þo taca alla *bav*ga se*m* aðr. Nu lifa eng*ir*

1) *Rettelse for* bavg.
2) *Afskriveren har først skrevet* breðrungr.
3) *Gisning for* ne.

menn ib*av*gildi ens davþa ne*ma* *foðor* *faðir* e*þa* *so*n*a*r *sonr*. m*oðor* *faðir* e*þa* d*ottor* *sonr*. En all*ir* lifa i b*av*gilde veganda. þa *sc*olo *þeir* h*v*art se*m* *þeir* ero allir ti*l* e*þa* .i. taca alla b*av*ga fulla ne*ma* höf*uð* b*avg* .i. h*ann* *sca*l fella halfri mörc. engo*m* b*av*ge *sca*l þac ne *þveit*e fylgia ne*ma* xx.[tos] avra. Nu lifa eng*ir* ib*avg* (s. 79, b.) gillde. ens vegna ne*ma* f*oðor* b*r*o*þir* e*ða* br*oðor* *sonr*. m*oðor* b*roðir* e*ða* systo*r* *sonr*. En betendr *er*o ti*l* i öllo*m* stöðo*m*. þa *sc*olo *þeir* taca alla b*av*ga. h*v*art se*m* *þeir* ero all*ir* ti*l* e*ða* sum*ir*. hof*uð* b*avg* *sc*olo *þeir* taca *scer*þan mörc ·eɴ xx. avra hafa hálfri mörc. Sɪɴ b*avg* *sc*olo *þeir* fulla*n* taca oc *sv*a breðru*n*ga b*avg*. Engo*m* b*av*ge *sca*l þac ne *þveit*e fylgia ne*ma* tui m*er*ki*n*gi. Eɴ ef eng*ir* ero nánare b*av*gþiciendr ti*l* eɴ breðru*n*g*a*r. þa *sca*l fara se*m* fyʀ *va*r *vm* tint. Nu ero viðtakendr ti*l* at hof*uð*-b*av*ge *oc* at tuim*er*ki*n*gi eɴ eng*ir* at xx.[tos] avra. þa *sca*l h*ann* hv*er*fa m*eð* mesta b*av*ge ef betendr *er*o ti*l*. Eɴ ef sa b*av*gr e*r* nockoʀ *er* h*v*arke se ti*l* scapbetendr ne scap-þiciendr *oc* fellr sa b*av*gr þa niðr. Frændr vega*n*da ero b*av*gs scapbetendr. *oc* *sv*a at hu*er*io*m* b*av*ge sem *þeir* ero ti*l* talþ*ir*. Bavg gilldis m*enn* veganda *sc*olo þei*m* mu*n* meira lut reiða b*av*gs hv*er*s helldr eɴ nef gildis m*enn*. se*m* *þeir* taca meira lut. er b*avg* gilldis m*enn* ero ens davða heldr en*n* nef gildis m*enn*. Oc *sv*a *sc*olo *þeir* þ*v*i gialde öllo scipta m*eð* *ser* *er* frændr *er*o veganda h*v*art se*m* *þeir* ero ti*l* b*av*gs h*ver*s fleire e*ða* færi. *oc* slíco*m* lut halda up at öllo*m* reizlo*m*. þo*tt* nef gilldi*n*g*a*r einir se scapbetendr ens vegna. Frændr scolo scipta við-tökoɴi m*eð* *ser* i öllo*m* stöðo*m*. Nv *er*o eng*ir* seapbetendr ti*l* hof*uð* b*av*gs eɴ við takendr *er*o ti*l*. þa *sca*l vegande beta hofuð b*av*ge fullo*m* m*eð* þake *oc* *þveit*o*m*. ef h*ann* *er* sýcn *oc* sa*m*lendr. enda *sca*lat h*ann* fleiro*m* b*av*go*m* beta.

Eɴ ef h*ann* *er* e*igi* ti*l*. þa *scolo* þ*eir* bøta b*av*go*m* ii. er talþ*ir* e*ro* ti*l* xx.tog avr*a* sino*m* b*av*ge fullom oc hofuðbavge scerðom[1] hálf*r*i mörc. Nv e*ro* eng*ir* nánare bøte*n*dr eɴ *foðor broðir* oc broþ*or sonr*. *moðor broðir* oc syst*or sonr*. þa *scolo* þ*eir* bøta bavgo*m* iii. Sino*m* b*av*ge fullo*m* *oc* ii. mörco*m* at þrim*er*kingi *oc* ii. mörco*m* at xx.tog avr*a*. (s. 80, a.) ef viðtakendr e*ro* ti*l*. Ef eng*ir* e*ro* nanare b*av*gbøtendr eɴ brøðru*n*gar þa *scolo* þ*eir* bøta b*av*go*m* iiii. ef viðtakendr ero ti*l* oc xii. avr*om* at hv*er*io*m* bavgi. Engo*m* b*av*ge *scal* þac fylgia ne þ*veit*e ne*m*a brøðru*n*ga b*av*ge. Nu lifa eng*ir* ib*av*g gillde ne*m*a f*aðir* oc s*onr* oc b*roðir*. þa *sco*lo þ*eir* bøta bavgo*m* öllo*m* fullo*m* ef viðtakendr ero t*il oc* sc*a*l höf*uð* b*av*g eiɴ þekia. Eɴ ef eng*ir* e*ro* bøtendr ti*l* ne*m*a f*oðor* f*aðir* oc so*n*ar s*onr*. m*oðor* f*aðir* oc dott*or* so*nr*. þa *sco*lo þ*eir* bøta b*av*go*m* iiii. hof*uð* b*av*ge sc*al* bøta scerðo*m* halfri morc en*n* iii. fullo*m* *oc* þekia xx.tog avra eiɴ ef viðtakendr e*ro* ti*l* all*ra*. Nv e*ro* eng*ir* bøtendr til ne*m*a föðor b*roðir* oc b*ro*þ*or* so*nr*. m*oðor* b*roðir oc* syst*or* sonr eɴ all*ir* lifa i b*av*g gillde ens vegna. þa *sco*lo þ*eir* böta b*av*go*m* .iiii. þ*eir* *sco*lo bøta ii. morco*m* at hof*uð* b*av*ge oc ii. morco*m* at xx. aura eɴ fullo*m* sino*m* b*av*ge. oc þekia þaɴ eiɴ. eɴ xii. avra at miɴzta b*av*ge. Nu lifa bøtendr at mesta b*av*ge oc minzta. eɴ viðtakendr e*ro* e*igi* ti*l* iöllo*m* stöðo*m*. þa scal f*aðir* oc s*onr* oc b*roðir* bøta b*av*go*m* iii. fullo*m*.[2] höf*uð* b*av*ge eino*m* sc*al* þac oc þ*veit*e fylgia. Nu e*r* e*n*gi þ*eirr*a ti*l* ne*m*a b*roðir* sa*m*møðre. oc sc*a*l h*ann* þa iaf*n*t ,allre bót uphalda ne*m*a þueito*m*. Su er oc kona ein e*r* bæðe sc*al* b*av*ge bøta *oc* b*av*g taca ef ·ho*n* e*r* einb*er*ne eɴ su kona

1) *Gisning for Skindbogens:* er 'talþir ero til xx.tog avra oc sinom bavge scerðom.

2) *Punctum er tilföiet.*

heitir bavgrygr. En hon er dottir ens davða enda se eigi scapþigiande til höfuð bavgs en betendr life þa scal hon taca þrimerking sem sonr. ef hon toc eigi full sætte at vigs bótom til þess er hon er gipt. enða scolo frændr a lengr taca. Nu er hon dóttir. veganda en engi er scapbetande til höfuð bavgs en viðtakendr se til. þa scal hon beta þrimerkingi sem sonr til þess er hon kömr ivers (s. 80, b.) huilo en þa kastar hon giolldom i kne frændom. Þeir menn ero oc .v. er sac avkar heita.[1] i. er sonr þy borin. eða lavngetin.[2] ii. er stiup sonr. enda ná magar .iii. Ef maðr a moðor ens vegna eða dóttor eða systor. þeir scolo taca allir saman xii. avra oc v. penninga vegna oc taca sva hvart sem er ein þeirra eða allir. oc iafn mikin lut huerr þeirra við anan oc taca af þeim monnom v. er iafn tengþir ero veganda oc iafn miclo scolo þeir þa beta þott i. þeirra se til gialldzens sem allir. En ef þeir ero engir til aðrir tuegio þa fellr su sac bót niðr. En ef þeir menn ero engir til sac bóta er manne se firnare en breðrungar enom vegna. þa scolo næsta breðrungar[3] taca þeirra lut oc þriþiungi mina enn hinir. en sin lut allan. Nu hvargi þess eptir bavga er engvir ero til at taca sac bót. þa scolo enir scyldri a vallt þeir er næstir ero hinom taca fullan þeirra lut. En ef þeir ero eigi til. þa scolo enir firnare oc taca hina lut þriþiunge scerðan at sins föðor bótom ef betendr ero til. Ef scapbetendr nokorir ero[4] eigi til eptir bavga. þa scolo enir scyldri böta allri bót. Nv ero engir enir scyldri. þa scolo enir firnari reiða þeirra betr er eigi voro til þriþiunge scerþan at

---

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Afskriveren synes först at have skrevet* breðrar, *men derefter forandret dette saaledes.*
4) *Tilföiet.*

sins fødor bótom. En niðr fellr su bót er hvergi ero til.[1] iafnt scolo betr allar huerfa i alla knerunva þær er eptir bavga ero. Ef leysingr er vegin þa scolo .xii. avrar at mesta bavge en ii. avrar at bavg þake. En at avðrom bavge x. avrar oc iiii. örtogar at bavgþace. En at iii.[a] bavge morc oc eyrir at bavgþake. En at minzta bavge vi. avrar en ii. örtogar at bavgþake. Þræl bavgar scolo þar vera er þrælar ero scap þiGiendr. Nv scal ina minzto bavga segia er þræll scal þræli bøta. Þar ero þveite .xxiii. at hofuð bavge. en vii. þveite at bavgþace. En at föðor foðor bavge (s. 81, a.) xx. þveite oc iii.[2] at bavg þake. At foðor broðor bavge xv. þveite oc iii. at bavgþake. At breðrunga bavge scolo xii. þveite oc ii. at bavgþake. Þar scolo oc vera at sacbótom eptir bavga viii. þveite. oc þriþiungr ens v.[a] þveites. oc halft iiii.[a] þveite. oc þriþiungr ens iii.[a] þveites oc hálft anat þveite. Eitt þveite scolo taca þriþia breðra oc sva gialda enda verþr su sac bót minzt. Þar at eins scolo þrælar bøta er þeir hafa orkost til er bøta scolo. Þeir menn ero en iiii. er náir ero kallaþir þott lifi. Ef maðr er hengðr eða kyrcþr eða settr i grof. eþa i scer. eða heptr afialle. eða illeðar mále. Þar heitir gálg nár. oc graf nár. oc sker nár oc fiall nár. Þa menn alla scal iafnt aptr giallda niðgiolldom sem þeir se vegnir þott þeir lifi. Sua er mælt at þat sumar scal niðgialda heimting up hefia er vigsökin er sett eða sótt eða hana scyldi søkia. oc er þa rétt at[3] lysa þegar til sócnar ahendr þeim monnom öllom er spurt hafa vigit. Søkiande scal at domi telia frændsemi með þeim er sottr er oc veganda oc með ser oc enom vegna.

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Sandsynligvis corrumperet, ligesom maaskee ogsaa nogle af de övrige Tal.*
3) *Herefter skrevet søkia hana, men dette igjen overstreget.*

Siþ*an* s*ca*l h*ann* nefna v*atta*. at þ*v*i v*ætte*. s*ca*l h*ann* q*ue*ða at ec leᴄ þ*at* und*ir* þegnscap miɴ at su e*r* frænd-se*m*is tala söɴ *oc* rétt m*eđ* oss hvaro*m*tueᴄio*m*. e*r* nv e*r* talit. en þær sac*ir* m*eđ* ocr. ɴ. ɴ. H*ann* s*ca*l oc hafa saɴaðar m*enn* ii.ᵃ þa er þ*at* leᴄi und*ir* þegnscap siɴ at þ*eir* hyᴄi þa frændse*m*is tolo rétta. eɴ feʀ v*m* þav mal at aðro se*m* v*m* oɴor fe víte. Rett e*r* oc at stefna hei*m*an ti*l* sac bóta. En ef sa telr aɴa*n* ia*fn* scyldan e*đa* scyld*ra* e*r* sottr e*r*. þa s*ca*l h*ann* telia þa frændse*m*i f*yrir* söki-anda oc viɴa eið at. enda s*ca*l þa de*m*a slict a hond hv*er*io*m* þ*eirr*a se*m* lög beʀ ti*l*. enda s*co*lo trygðir (s. 81, b.) co*m*a hu*er*vetna at mote sac bóto*m*. e*igi* verðr ella hei*m*ting ti*l* þ*eirr*a. Ef lyrit næ*m*ar sacar ero m*eđ* m*onno*m obettar. þa s*ca*l frænde veganda hu*er*gi deila sa*m*visto við ens vegna frænda. ne*m*a þ*v*i at eins ef h*ann* hef*ir* þar vist aðr e*đa* gisti*ng* sva tekit at h*ann* vissi e*igi* hins i þ*at* siɴ þ*an*gat ván. Eɴ ef sa ger*ir* e*igi* s*v*a þa á hiɴ cost at v*er*ia h*ono*m lyrite sa*m*vistona. Eɴ ef h*ann* feʀ e*igi* ab*rot*ᵗ þa v*arđar* h*ono*m *fiorbavgs* ᴄa*rđ* *oc* s*ca*l þ*eir*re soc stefna hei*m*an oc q*ueđia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. a þ*in*gi þ*ess* e*r* s*ottr* e*r* at b*er*a v*m* þ*at* hvart h*ann* hafe hafða sa*m*-visto við hiɴ siþ*an* e*r* lyrite v*ar* varet e*đa* e*igi* oc s*ca*l þo¹ saɴa frændse*m*i se*m* aðr v*ar* tínt. Ef *mađr* ryfr trygðir þar er bett e*r* sac bótu*m* þa eycz þar ret*t*r hv*ers* m*anz* hálfo. vi*đ* þaɴ þ*eirr*a er betto. enda s*ca*l a þav mál engi sættaz f*yrir* lof fr*a*m. Ef m*enn* ero e*igi* fulltiða e*đa* af l*an*ði farn*ir* þ*eir* er bötr eigo at taca. þa s*co*lo þ*eir* hei*m*ta sit at þei*m* er þ*eirr*a lut tóco. Eɴ ef þa v*ar* scerðom bóto*m* bett *oc* s*co*lo veganda frændr þ*at* gialldа e*r* afurðe. Nu v*oro* veganda frændr eigi fulltiða e*đa* v*oro*

---

¹) *A. M., udentvirl ved en Trykfeil,* þa.

þeir erlendis þa *er* b*avg*o*m* v*a*r bött þa *sc*o*l*o *þeir* gialda *þat* *er* ti*l* *þeirr*a co*m*. þa *er* *þeir* ero full tiða. *eða* co*m*a ut oc scipta *sva* ti*l* se*m* nv v*a*r tint. *Þat* er silfr sac gilldt ib*avg*o*m* oc *sva* iþavco*m* oc *þveitum*. er *eigi* se ve*rr*a heldr eɴ v*a*r logsilfr et forna *þat* er x. pe*nn*ingar g*er*a eyri *oc* meire se silfrs litr á eɴ messi*n*gar *oc* þole scor *oc* se ia*fn*t uta*n* se*m* iɴan. Enda er rett at giallda *þat* i lög avro*m* ölló*m*.

114. Griða mál.

[a] Allir vito atburði u*m* missætti *þeirr*a ɴ. ɴ. oc ɴ. ɴ. eɴ nu *er*o vin*ir* *þeirr*a við co*m*nir oc vilia þa sætta. Nu selr ɴ. ɴ. ɴ. ɴ. g*r*iþ til sattar stefno *þeirr*ar *er* *þeir* hafa a q*ue*þit fir*ir* (s. 82, a.) sic *oc* siɴ erfingia oc alla þa m*enn* er h*ann* ag*r*iðo*m* f*yrir* at selia[1], eɴ ɴ. ɴ. tecr g*r*ið af ɴ. ɴ. s*er* ti*l* handa oc sino*m* erfi*n*gio*m* oc ölló*m* þei*m* m*onn*om *er* h*ann* þarf g*r*ið ti*l* handa at taca. Eɴ nu *er* guð sialfr *þeirr*a fyrstr *er* baztr *er* oc all*ir* hælg*ir* m*enn* *oc* allr heilagr d*om*r. Pave at rome oc p*at*riarche[2]. k*onvn*gr váʀ oc b*yscop*ar or*ir* oc bóklærð*ir* m*enn* allir. *oc* allt cristit folc. Ec nefni[3] xii. m*enn* igrið þ*e*ssi a mill-u*m* *þeirr*a ɴ. ɴ. oc ɴ. ɴ. *er* nu sta*n*da tuei*m* megin at málo*m* oc *sc*al ne*f*na þa xii. m*enn*.

[4] Siþ*an* *sc*al sa m*aðr* er f*yrir* g*r*iþo*m* mælir nefna v*alt*a ii.[a] eþ*a* fleire at þ*v*i v*ætte*. at þessi g*r*iþ *er* nv ero

a) = A. M., Vígsl. c. 112.

1) *Den arnam. Skindb. læser* halda.
2) *Rettelse for* patriache.
3) *Skrevet* nēfni.
4) *I Enden af Linien er her en Plads til Overskrift.*

nefnd *scolo vera* full *oc* favst allra *manna* a mille *þeirra er her coma* i man*nsofn*oð þeNa. oc me*þan menn* ero *her* lengst amaNfu*n*di þess*om.* oc hu*err maðr* kö*m*r hei*m til* sins heima. oc þott optaR *verðe* fund*ir* lagðir ti*l* mala *þeirra*. þa *scolo* þo *griþ'* halda ti*l þess er sva er* málo*m þeirra* lokit se*m* þav mego bezt lucaz. Nu heldr iorð *grið*-*om* up*p* eN him*inn* varðar fyr*ir* ofa*n*. eN hafit ravða f*yrir* vtan er liGr v*m* lönd öll þav er v*er* hofo*m* tiðende af. EN a mille þessa ende marca er nu hefi ec h*er* talt f*yrir* m*onnom*. þrifiz sa m*aðr* hu*er*gi e*r* þe*ssi* g*r*ið rýfr er ec hefi h*er* nefnd. *oc* bindi h*ann ser* sua höfga byrð at h*ann* co*m*iz aldregi unda*n*. en þ*at er* guð d*r*ottens gremi *oc* grið bítz nafn. En þ*eir menn* all*ir* hafe guðs miscuN er[1] g*r*iðo*m* halda vel *oc* allra heilag*ra* arnaðar orð ti*l* allrar þ*ur*ptar siN*a*r við almatkan guð. se guð hollr þeim er heldr g*r*iðo*m*. en g*r*a*m*r þei*m* er g*r*ið rýfr hollr þei*m* er helldr. hafit heilir grið sellzc.

(S. 82, b.) *Þat* ero forn lög a l*an*ðe óro ef m*aðr* v*er*ðr secr v*m* g*r*iða rof at þ*eir menn* xii. e*r* ig*r*ið ero nefnd*ir* eigo at taca rett ór fe h*ans* viii. aura ens fi*m*tateg*a*r. En þ*at* e*r*o log inoregi oc alla dansca tu*n*go ef *maðr* þyrm*ir* e*igi* g*r*iðo*m* at sa m*aðr* e*r* utlagr f*yrir* endi langan noreg fra*m*. *oc* feR bæði londo*m* sino*m oc* lavsa fe. *oc sca*l aldregi iland co*ma* siþan.

115. trygða mal.

[a] Sacar v*o*ro a mille þ*eirr*a N. N. OC N. N. eN nu ero þær sett*a*r oc fe bøttar sem metendr máto *oc* teliendr tolðo

---

a) = A. M., c. 113, S. 169[24].

---

1) *Rettelse for oc, i Overensstemmelse med A. M.*

oc domr dœmþi. *oc* þiGiendr þágo oc þaðan báro með fe fullo. *oc* fram komnom eyre þeim i hond sellt[1] er hafa scyllde. Þit scolot vera menn sattir oc samværir at öldri oc at átte. aþingi oc aþioðstefno at kirkna sócn *oc* ikonungs húse. oc huervetna þess er manna fundir verða þa scolot þit sva samsáttir sem aldregi hefiz þetta yckar a meðal. Þit scolot deila kníf oc kiotstycke. oc alla lute yckar imille sem frændr eN eigi sem[2] fiandr. Ef sacar geraz siþan amille þeirra aNat eN þat er vel er. Þat scal fe bœta eN eigi fleín rióða. En sa yckaR er gengr a gervar sáttir eða vegr aveíttar trygðir. þa scal hann sva viða vargr rækr *oc* rekiN sem menn viðazt varga reka. cristnir menn kirkior sekia. heiðnir menn hof blóta. elldr upp breNr. iorð grør. mögr moðor callar. *oc* moþir mög föðir. alldir ellda kyNda. scip scriðr. scildir blícia. sol scíN snæ leGr. fiðr scríðr fura vex. valr flygr várlangan dag. stendr honom byR beiN vndir báða vængi. himiN huerfr heimr er bygðr. vindr þytr. vőtn til sævar falla. karlar korne sá. hann scal fiRaz kirkior *oc* cristna menn. Guðs hus *oc* guma. heim huern nema hælvite. Nu haldit þit báþir abóc einni (s. ss, a.) enda liGr nu fe aboc er N. N. bœtir fyrir sic *oc* siN erfingia aliN oc ò boriN[3]. getiN oc ogetiN[4]. nefndan oc onefndan. N. N. tecr trygðir eN N. N. veitir ævintrygðir þar æ scolo halldaz meþan molld er *oc* menn lifa. Nu ero þeir N. N. oc N. N. sattir *oc* sammala hvar sem þeir hittaz alande eþa lege. scipi eða asciðe. ihafe eða a hestz bake arar miðla eþa avstscoto. þopto eða

---

1) *Først skrevet* sellde, *men derefter forandret saaledes.*
2) *Skrevet over Linien, muligen med en yngre Haand.*
3) *Afskriveren har først skrevet* aliN, *men derefter underprikket* al *og skrevet* bor *ovenover.*
4) *Rettelse for* getiN.

þilio ef þarf*a*r g*er*vaz. ia*fn* sáttr h*v*aʀ vi*ð* an*n*an se*m* faþ*ir* við son. eða sonr vi*ð* foðor isa*m*föru*m* öllo*m*. Nu leɢia þ*eir* he*n*dr sinar sama*n*. N. N. oc N. N. halldit væl trygðir at vilia c*r*istz *oc* allra m*ann*a þ*eirr*a er nu heyrðo trygða mal. hafe sa hylle guðs e*r* helldr trygð*ir*. en sa reiðe er ryfr rettar trygþ*ir*. eɴ hylle sa e*r* helldr. hafit hæilir sǽz. eɴ v*er* sé*m* váttar er við erom staddir.

---

lög sögo manz þáttr.

116.

[a] Sva er en[1] mælt at sa maðr scal vera nockor auallt a lanðe óro er scyldr se til þess at segia log monnom. oc heitir sa lögsogo maðr. En ef lögsogo manz missir við. þa scal or þeim fiorðungi taca man til at segia þing scop upp et næsta sumar er hann hafði siðarst heimili í. Menn scolo þa taca ser lögsogo man oc sysla þat fosto dag huerr vera scal aðr sacir se lystar. Þat er oc væl ef allir menn verða sattir a ein man. En ef logrétto maðr nokor stendr við þvi. er flestir vilia oc scal þa luta ihuern fiorðung log saga scal hucrfa. En[2] þeir fiorðungs menn er þa hefir lutr ihag borit scolo taca lögsogo man þan sem þeir verða sattir. á. hvart sem sa er or þeirra fiorþungi eða or avðrom fiorðunge nokorvm þeirra manna er þeir mego þat geta at. Nu verþa fiorðungs menn eigi asáttir. oc scal þa afl raða með þeim. (s. 33, b.) En ef þeir ero iafn margir er lögrétto seto eigo er sin logsogo man vilia huarir. þa scolo þeir raða er byscop sa fellr[3] ifullting með er iþeim fiorþungi er. Nu ero lögrétto menn nökorir þeir er nita þvi er aðrir vilia.

---

a) — A. M., Lögsögomannz þattr (*findes ikke i den arnam. Skindb.*).

---

1) *Dette Ord er udeladt i A. M.*
2) *Først skrevet* Ef.
3) *Afskriveren har først skrevet* er, *men derefter forandret dette saaledes.*

fáe *engi* maɴ siálf*ir* til lögsögo. *oc* eigo enscis *þeirra* orð at metaz. Lögsögo maɴ a ilögrétto at taca þa er m*enn* hafa raðit hu*err* v*era* s*cal*. *oc* s*cal* eiɴ *maðr* scilia f*yrir*. eɴ aðr*ir* giallda sa*m*quæði a. *oc* s*cal* iii. sum*or* sa*m*fast eɴ same hafa[1] ne*ma* m*enn* vili e*igi* breytt hafa. Or þ*eir*re lögretto er lögsogo m*aðr* er tekiɴ. s*c*olo m*enn* ga*n*ga ti*l* lögb*er*gs oc s*cal* h*ann* ga*n*ga ti*l* lögb*er*gs. oc setiaz iru*m* sit*t*. *oc* scipa logb*er*g þei*m* mo*nn*om se*m* h*ann* vill. en*n* m*enn* s*c*olo þa mæla malo*m* sino*m*. Þ*at* er oc m*æ*l*t* at lögsögo m*aðr* er scylldr ti*l* þe*s*s at segia up lög þátto alla a þri*m*r su*m*ro*m* hu*eri*o*m*. eɴ þ*in*gscop hu*er*t sumar. Lögsogo m*aðr* a up at segia sycno leyfi oll at lögb*er*gi s*v*a at meire lutr m*ann*a se þ*ar* ef þ*v*i v*m* nair oc miss*eri*s tal. oc s*v*a þ*at* ef m*enn* s*c*olo coma fýʀ ti*l* alþ*in*gis eɴ x. vic*or* ero af su*m*re. *oc* tina imbro daga halld. *oc* fösto iga*n*ga. oc s*cal* h*ann* þ*ett*a allt m*æ*la at þ*in*glavsno*m*. Þ*at* er oc at logsogo *maðr* s*cal* s*v*a g*er*la þátto alla up segia at e*n*gi vite eiɴa miclogi gøʀ. Eɴ ef ho*n*om viɴz e*igi* froþleicr ti*l* þe*s*s. þa s*cal* h*ann* eiga stefno við .v. lögm*enn* en næsto døgr aðr e*ða* fleíre þa er h*ann* ma hellzt geta af aðr h*ann* segi hu*er*n þatt up*p*. *oc* v*er*ðr hu*err* m*aðr* utlagr iii. m*orcom* er olofat ge*n*gr a mal þ*eirra*. oc a lögsogo m*aðr* soc þa. Lögsogo m*aðr* s*cal* hafa hu*er*t sum*ar* ii. hu*n*droð alna vaðmala af lögretto fiám f*yrir*[2] starf sitt. H*ann* a oc utlegþ*ir* allar hálfar þær e*r* a alþ*in*gi e*r*o dø*m*þar h*er*. oc s*cal* dø*m*a eín (s. 84, a.) daga aþei*m* öllo*m* aɴat sum*ar* h*er* iboanda k*ir*k*i*o garðe miðvico dag imitt þ*in*g. Vtlagr er h*v*eʀ *maðr* iii. m*orcom* er fæ lætr dø*m*a ef h*ann* seg*ir* e*igi* lögsogo m*ann*e ti*l* *oc* s*v*a hueri*r* do*m*s upsogo

[1]) *Rettelse for hafe.*
[2]) *Skrevet to Gange.*

váttar hafa verit. Þat er oc þa er logsögo maðr hefir haft iii. sumor logsögo. oc scal hann þa segia upp þingscop et iiii.[a] sumar fösto dag iN fyRa i þingi. þa er hann oc lavs fra logsogo ef hann vill. Nu vill hann hafa lögsogo lengr ef aðrir uNa honom. þa scal eN meire lutr lögrétto manna raða. Þat er oc at lögsögo maðr er ut lagr iii. morcom ef hann kemr eigi til alþingis fosto dag iN fyRa aðr menn gangi til lögbergs at navðsynia lavso. enda eigo menn þa at taca aNan logsogo maN ef vilia.

---

logretto þáttr.

117.

[a] Lavgretto sc*o*lo v*er* oc eiga oc hafa h*er* hu*er*t su*m*ar a alþ*in*gi. oc sc*al* ho*n* sitia i þei*m* stað a valt se*m* le*n*gi hef*ir* v*er*it. Þar sc*o*lo pallar iii. v*er*a v*m*b hu*er*fis lögréttona s*v*a viðir at ru*m*lega megi sitia ahu*er*io*m* þ*eirr*a fernar tylpt*ir* m*an*n*a*. þ*at* er*o* xii. m*enn* or fiorðu*n*ge hu*er*io*m* *er* lögretto seto eigo. oc logsögo m*aðr* v*m* fr*a*m s*v*a at þ*ar* sc*o*lo ráða logo*m* oc lófo*m*. þ*eir* sc*o*lo all*ir* sitia a mið palli *oc* þ*ar* eigo b*yscop*ar var*ir* rv*m*. Þ*eir* m*enn* .xii. eigo lǫgrétto seto or norðlendi*n*ga fiorðu*n*gi *er* f*a*ra með goðorð þav .xii. *er* þ*ar* v*o*r*o* þa höfð *er* þ*eir* átto þ*in*g fiog*or*. en goðar iii. i hu*er*io þ*in*gi. En i öllom fiorþu*n*go*m* oþ*r*om. þa eigo m*enn* þ*eir* ix. lögrétto seto or fiorðu*n*ge hu*er*io*m* *er* f*a*ra m*eð* goðorð full oc forn þav *er* þa v*o*r*o* þ*r*iú i várþ*in*gi hv*er*io. er þ*in*g v*o*r*o* iii. ifiorðu*n*gi hv*er*io*m*. þ*eirr*a þ*r*igia. enda sc*o*lo þ*eir* all*ir* hafa m*eð* s*er* man ein or þ*in*gi hv*er*io eno forna. s*v*a at þo eigniz xii. m*enn* lögrétto seto or fiorðu*n*gi hu*er*io*m*. En forn goðorð norðlendinga öll *er*o fiorðu*n*gi sc*er*þ (S. 84, b.) at alþ*in*gis nefno. v*ið* full goðorð o*n*or öll a l*an*ðe h*er*. Þ*at* *er* oc v*m* þa m*enn* alla *er* s*v*a eigo lögretto seto se*m* nv v*ar* tint. at þ*eirr*a hv*er* a at scipa tuei*m* m*o*nn*o*m

---

a) = A. M., Lögretto þattr (*findes ikke i den arnam. Skindb.*).

ilogretto *til vm* raða *með ser* öðro*m* f*yrir ser* eɴ oðro*m* abac *ser. oc* sino*m* þ*ing* m*onno*m. þa *ver*ða pallar scipaðir ti*l* fullz *oc* fernar tylpt*ir* m*anna* ahv*er*i*om* palle. eng*ir* m*enn* sc*o*lo sitia f*yrir* iɴa*n* palla þa e*r* logretta e*r* rudd ne*m*a þ*eir* e*r* mal eiguz við en sitia avalt þe*s*s amille[1]. *oc* a lögsogo m*aðr* at scipa ru*m* þ*at*. ut f*ra* pöllo*m* a alþyða at sitia. Þei*m* eino*m* m*onno*m e*r* rett at sta*n*da up*p* at lögrétto þa e*r* þ*a*r sc*a*l köra log e*ða* lof. e*r vm* mal m*anna* sc*o*lo m*æ*la. *oc* þei*m* oðro*m* e*r* yzt*ir* e*r*o þ*eirr*a e*r* þ*a*r ero co*m*n*ir*. utlagr e*r* .hu*er*r iii. m*orcom* e*r* e*igi* g*e*r*ir sva. oc* a sa soc e*r* vill. Eɴ ef m*enn* troðaz *sva* mioc at lögretto f*yrir* öndcost e*ða* g*er*a þ*a*r hrang þ*at* e*ða* hareýsti at f*yrir* þ*vi* af glapaz mal m*anna oc* v*arðar* þ*at* fiorbavgs ɢ*arð* se*m* öll þi*n*gs af glopon. Ef þ*eir* m*enn* co*m*a ti*l* lögretto e*r* þ*a*r eigo set*or* eɴ að*rir* hafa setz iru*m* þ*eirr*a. þa sc*o*lo þ*eir* beiða *ser* ru*m*a. oc e*r* hino*m* vitis lavst ef þ*eir* ga*n*ga þa ib*r*o*t*t. En ef þ*eir* hira við þa e*r* ru*m*s e*r* beitt. *oc* v*arðar* þ*at* iii. m*arca* utl*egð*. Þa sc*a*l eigande beiða seto siɴ*a*r m*eð* v*at*t*a*. *oc* v*arðar* þ*at* fiorbavgs ɢ*arð* ef þa e*r* varnat. Þ*at* e*r*o alt stefno sac*ir*. *oc* sc*a*l *queðia* ix. h*eimilis* b*va* þ*es*s e*r* s*ottr* e*r* ti*l* fiorbavgs saca eɴ .v. ti*l* utlegðar. Þ*at* e*r oc* at lögretta sc*a*l ut f*a*ra d*r*otti*n*s daga báða iþ*i*n*gi. oc þ*ing* lavsna dag oc a vallt þe*s*s i mille e*r* logsögo m*aðr* vill. e*ða* meire lutr m*anna*. oc i hu*er*t siɴ e*r* m*enn* vilia ryðia logrétto. Þ*a*r sc*o*lo m*enn* rétta lög sin *oc* g*er*a ny mæli ef vilia. Þ*a*r sc*a*l beiða m*onno*m sycno leyfa allra. *oc* satta leyfa þ*eirr*a allra er einca lofs sc*a*l at beiða. *oc* margr*a* lofa aɴ*ara*. s*va* se*m* tint er ilogo*m*. Þ*at* sc*a*l allt metaz s*va* ilogrétto se*m* lofat se (s. 85, a.) er e*n*gi *maðr*

[1] *I Skindbogen:* amille.

neit*ir* sa *er* logrétto seto á.[1] enda v*er*e e*n*gi lyrite f*yrir* utan lögrétto. Hu*err* m*aðr* þ*eirr*a er lögrét*t*o seto á. sc*a*l g*er*a aɴ*at*tueɢia u*m* leyfe hu*er*t at iata e*ða* níta. utl*agr* *er* h*ann* ella iii. m*orcom*. Ef m*enn* biðia lofa ilögrétto sv*a* at þ*eir* m*enn* *er*o o gorla þ*ar* co*m*nir e*ða* abro*t*t ge*n*gn*ir* *er* lögrétto seto eigo en þo *er*o f*er*nar tylpt*ir* m*anna* e*ða* fleire. þá má logsogo m*aðr* scipa þv*i* liðe iru*m* þ*eirr*a m*anna* er set*or* eigo ti*l* fullz oc utlagaz hu*err* er syniar þ*ess*. Nv v*er*ðr mið pallr alscipaðr. Þa sc*a*l logsogo m*aðr* nefna s*er* v*atta*. J þ*at* v*ætt*e. sc*a*l h*ann* q*ue*þa at þes*ir* sitia all*ir* i lög rétto at mino raðe oc rett*ir* ti*l* þ*ess* at fylla lög oc lof. nefne ec þ*ett*a v*ætt*e at lögo*m* huei*m* *er* niota þarf. Enda sc*o*lo 'þa v*er*ða lof öll iafn föst þ*ar* se*m* goðar sæti sialf*ir*. *oc* f*yrir* þei*m* eino*m* sc*o*lo hin*ir* up risa er aðr sáto. Þ*at* *er* oc at þ*at* sc*o*lo lög v*er*a al*an*ðe h*er* se*m* áscrám standa. Eɴ ef scrár scilr á oc sc*a*l þ*at* hafa *er* stendr a scrö*m* þei*m* er byscopar eigo. Nu scilr eɴ þ*eirr*a scrár á. þa sc*a*l sv hafa sitt mal er leng*ra* seg*ir* þei*m* orðo*m* er male scipta m*eð* m*onno*m. Eɴ ef þær segia iafn la*n*gt oc þo sitt hv*a*r. þa sc*a*l su hafa sit mal er iscalahollti[2] er. Þ*at* sc*a*l alt hafa er finz a scrö þ*eir*re *er* hafliðe let g*er*a ne*m*a þocat se siþ*an*. en þ*at* eít*t* af aɴ*ar*a lög m*anna* f*yrir* sögn e*r* e*igi* mæli þv*i* igegn. *oc* hafa þ*at* alt er hitzug leif*ir* e*ða* gleɢ*ra* *er*. Nu þræta m*enn* v*m* lögmal. *oc* má þa ryðia logrét*t*o ti*l*. ef e*igi* scera scrár ór. En sv*a* sc*a*l at þv*i* fara at beiða m*eð* v*att*a goða alla at lögb*er*gi *oc* lögsogo maɴ at þ*eir* ga*n*ge ilögrétto *oc* iset*or* sín*ar* at greiða logmal þ*ett*a sv*a* se*m* heþ*an* f*ra* sc*a*l v*er*a.[3] beiðe ec logbeiði*n*g. sc*a*l sa q*ue*ða

---

1) *Herefter skrevet:* scal gøra aɴat tueɢia vm leyfe huert, *men disse Ord ere dernæst igjen overstregede.*

2) *Rettelse for* iscala.

3) *Punctum er tilföiet.*

er reyna vill. Ef nokorir þeir menn er setor eigo gera eigi ganga irum (s. 85, b.) sín er þeir uito at lögretto scal ryðia. oc varðar þat fiorbavgs garð sem önor þings af glöpon. enda er rétt at telia goðaɴ þa huern utlagan iii. morcom oc or goðorðe sino. þat varðar oc allt slíct et sama þeim monnom öllom er logretto seto eigo at gegna at lögrétto þeirre sem þa scylda lög til. Alengr er goðar coma isetor sinar þa scal huerr þeirra scipa manne apall fyrir sic eɴ avðrom manne a eɴ yzta pall. a bac ser til vm raða. Siþan scolo þeir menn er þar eiguz mal við tína logmal þat er þa scilr á. oc segia til þess hvat ideilir með þeim. þa eigo menn siþan at meta mál þeirra. til þess er þeir hafa raðiɴ hug siɴ vm þat mal. oc spyria siþan alla lögretto menn þa er a miðpalle sitia. at scyra[1] þat hvat huerr þeirra vill lög vm þat mál. siþan scal huerr goði segia hvat lögin mun calla. oc með huárom huerfa at þvi mále. oc scal afl raða. eɴ ef þeir ero iafn margir lögrétto menn huarirtueɢio er sitt kalla lög huarir vera. þa scolo þeir hafa sitt mal er lögsogo maðr er iliðe með. Eɴ ef aðrir ero fleire. þa scolo þeir ráða. oc scolo hvarirtueɢio viɴa vefangs eið at sino male. oc fela undir eið siɴ. at þeir hyɢia þat vera lög vm þat mal sem þeir fylgia at. oc queþa a af hui þat se lög. Nu er nockoʀ logretto maðr sva siúcr eða sáʀ at sá má eigi ute vera. þa scolo þeir hvarir tueɢio sekia orð hans til búðar oc segia hvat i deilir með þeim. eɴ hann scal eið viɴa slican sem aðrir. oc queþa á þat með huáʀom hann vill huerfa.

[1]) *Skrevet:* mál þeirra. oc spyria siþan alla logrotto menn þa er a miðpalle sitia. til þess er þeir hafa raðiɴ hug siɴ vm þat mal. at scyra *o. s. v., men derefter er Ordenen forandret ved et* a. b. c. *over Ordene* þess, oc *og* at.

EN ef þa er logretto maðr nockoʀ omale eða ovite eða aɴdaðr er þessa mals þarf. oc scal sa maðr istað hans er dom nefno átte up at taca ef hans væri þa við mist. Nu lysa lögrétto menn hug siɴ. oc verþa þeir xii. eða fleire er lið hafa miɴa. þa scolo þeir er fære ero saman vinna eiða at sino (s. 86, a.) male. Þa verða hinir er lið hafa meira oc scylldir at viɴa eiða at sino male. sva at þeir svere manne fleire eða ii. et fæsta. ef lögsogo maðr er í eɴe miɴe sueít. EN ef þeir metaz eiða við i eno meira liðe. oc scolo þeir luta með ser nema þeir vile allir sveria. Nu verða þeir færi saman eɴ xii. er lið hafa miɴa. þa ero þeir þegar af sino mále oc ero engir menn or eno meira liðe þa scylldir at viɴa eiða at mote eiðom þeirra er fære ero saman eɴ xii. Ef þeir ero nökkorir lögretto menn er með huarunge látaz vera[1] muno. eða varna þeir aɴaʀa scila um þav mál. oc varðar þat allt slict sem áðr var tínt. oc a sa þeirra sacir þær er þar eiguz mál við er helldr vill sokia til fullra laga. EN ef hvargi vill sokia. þa a söc þa hvaʀ er vill. enda scal lögsogo maðr scipa rum þeirra manna er þar gera[2] lögscil fyrir sec. oc taca maɴ or varþingi þvi er glöpin kömr ef þat ma enda varðar þá hveriom fiorbavgs garð er syniar þess. EN ef lögsogo maðr kaɴ þar eigi meɴ fyrir iþa sueít. þa scal hann beíða samþingis goða þess er scila varnar at þeir fae honom maɴ i stað sva at þa megi iþvi fylla logrétto. oc varðar þa slíct þeim er þess syniar sem hinom er glöp gerþe. Nu vill engi samþingis goðanna scil gera. þa scal beiða manna iaɴat þing oc í et .iii.ª ef eigi fæzc aðr. enda eigo þa iafn micit þeirra orð at

---

1) *Afskriveren har skrevet* v a, *med Udeladelse af Abbreviaturen.*
2) *Herefter først skrevet* f e l a g, *men dette Ord derefter igjen overstreget.*

standaz sem aNara logretto manna. Þat er oc at einhveR[1] maðr scal tína við vatta log mál þat er afl fæsc til. en[2] allir scolo samquæði gialda á. siþan scal up segia at logbergi. Þat er oc scyllt þeim monnom öllom er lögretto seto eigo at fylla up sögo avalt. er logsogo maðr vill lög up segia. hvart sem þat er at logbergi eða ilögrétto oc þott i (s. 86, b.) kirkio se. ef veðr er osuást ute. EN ef nökkorir logretto menn hafa eigi tóm til þess. þa scolo þeir menn ii. heyra a upsogo fyrir hvern þeirra er til þess ero tecnir af þeim at sitia apöllom ilög rétto. Nu er at huaruge gavmr gefiN. þa mego ecki staNdaz þeirra logrétto manna orð er sva scipa asama sumre. Þar er um þat lög mal er þrætt er þa var up sagt. enda varðar iii. marca utlegð. oc eigo aðrir lögrétto menn söc þá oc scal stefna at logbergi. oc queðia til heimilis bva v. þess er sottr er. EN lög sogo maðr a at scipa lögberg oc utlagaz þeir iii. morcom er at olofe hans sitia þar. Nu bioða menn þav oscil logsogo manne. at láta hann eigi ná seto siNi. eþa 'þa menn er hann hefir ein nefnda til þess at sitia at lögbergi með ser oc varðar þat fiorbavgs garð oc scal þat sekia sem aðra þings afglöpon. Þess er lögsögo maðr scylldr at segia ollom þeim er hann spyria her[3] lögmál bæþi her oc heima. eN erat hann framaR scyldr[4] sacraþa við menn. Hann scal oc up segia þingscöp hvert sumar. oc aðra þátto alla. sva at þeir verðe upp sagþir a iii. sumrom

1) *Gisning for* hven.
2) *Først skrevet* oc, *men derefter* en *skrevet ovenover.*
3) *Udeladt i A. M.*
4) *A. M. tilföier* at, *hvilket bag i Bogen er rettet til* til. *Ingen af disse Læsemaader har imidlertid Hjemmel i Skindbogen.*

hu*e*rio*m*. ef meire lutr m*ann*a vill hlýtt hafa. Fosto dag iɴ fyʀa i þ*in*gi *sc*a*l* þ*in*gscöp avallt up segia ef m*enn* hafa tom ti*l* at hlyða. *Þat* v*arðar* alt iii. m*arca* utl*egð* logsogo m*anne* ef h*ann* leys*ir* e*igi* af he*n*de þav scil öll *er* h*ann* *er* scyldr ti*l* at navðsynia lavso. *oc* a sa *maðr* þa utl*egð* halfa e*r* sek*ir* eɴ hálfa dom*en*dr. Eɴ ef lög-sogo m*að*r ger*ir* þav ofiöt nokor e*r* meire lutr m*ann*a vill kalla þ*in*gs af glöpon. *oc* v*arðar* h*o*n*om* þ*at* fior-*bavgs* ɢ*arð*. *Þat* er oc. at aþ*vi* eino varþ*in*gi a h*ann* útlegþir *er* h*ann* heyr siálfr.

Arfa þattr.[1]

118.

(S. 87, a.) [a] Sonr a arf at taca at föðor siɴ oc moðor frials boriɴ oc arfgengr. Nu *er* e*igi* sonr ti*l* þa sc*a*l taca dott*ir*. Nu *er* e*igi* dótt*ir*. þa sc*a*t taca faþ*ir*. þa broþ*ir* sa*m*feðri. þa móþ*ir*. Nu er eigi ho*n* til. þa sc*a*l taca syst*ir* sa*m*feðra. Nu e*r* e*igi* ho*n* ti*l* þa sc*a*l broðir sa*m*meðri. Nu e*r* e*igi* h*a*nn ti*l*. þa sc*a*l taca systir sa*m*möþra.[2] † Nu

† [b] Ept*ir* systor sa*m*möþr*a oc* scirg*etna*. [scal sonr lavngetiɴ taca arf eptir favðor siɴ. Þvi næst dottir lavngetin. Eptir dottor lavngetna. scal arf taca broþir samfeþri lavngetinn. þa broþir sammeðri lavngetinn. Siðarst systir sammeþra. Þessir iiii. scolo fram föra systkin sín ef þeir hafa fe til. oc scal sva fara omegð sem arfr. Nu ero systkin þeirra erfþar omagar þeirra. oc scal báþum þar iafn sparir avrar iafnan. Broþir samfeðri lavngetinn. oc aɴaʀ sammeðri lavngetinn ero aþiliar víg saka eptir

a) = A. M., Arfa-þattr, c. 1.
b) *Suppleret efter* A. M., c. 18.

1) *Overskriften saavelsom Begyndelsesbogstavet er tilföiet.*
2) *Her er i Texten gjort Henvisning til en Tilsats, skrevet paa den øverste Deel af Margen. Da Indrykkelsen af samme i Texten vilde forstyrre Sammenhængen, have vi valgt at aftrykke den noteris.*

er *eigi* hon til þa *scal* taca sonr lavngetiɴ. Nu *er* *eigi* *hann* til þa *scal* taca dótt*ir* lavngeten. Nu *er* *eigi* hon til. þa *scal* taca broþ*ir* sa*m*feðri laungetiɴ. Nu *er* *eigi* *hann* til. þa *scal* taca syst*ir* sa*m*feðra. Nu er[1] *eigi* hon til. þa *scal* taca broþ*ir* sa*m*meðra. Nv er *eigi* *hann* til. þa] *scal* *ta*ca syst*ir* sa*m*meðra *lavngetin*. *Þaðan* *fra* e*r*o scirgetn*ir* m*enn* t*il* arfs. Þa ero næst*ir* arfe föðor faþ*ir* oc moðor fáþ*ir*. son*ar* sonr *oc* dótt*or* sonr. þei*m* næst*ir* eigo at taca foþ*or* moþ*ir* *oc* moðor moþ*ir*. sonar dott*ir* *oc* dótt*or* dótter. Þa er föðor broþ*ir* *oc* moðor broþ*ir* b*r*oþ*or* sonr oc systor sonr. Siðarst taca foðor syst*ir* oc moðor syst*ir*. bruðor dott*ir* *oc* systor dott*ir*. [a] Nu e*r*o *eigi* þ*eir* m*enn* t*il*. [þa scolo taca iöfnum höndum breðrungar oc systrungrar. nema eiɴ maðr se or moðor ætt eþa

systkin sin. oc þeir eigo festar systra siɴa oc sva legorðz sacir vm þær sva snemma sem ero til arf tökọ. Systir samfeþra lavngetin oc öɴor sammeðra eigo sva rétta far at taca eptir systkin sin. sem arf. enda ero sva bendr þeirra oc eigo sva festar ef þess þarf. Eptir firnare menn ero scirgetnir menn til arfs oc omegðar ef eigi taka systkin. Þa ero nestir arfe föðor faðir oc moðor faðir. Sonar sonr oc dottor sonr. Siðarst taka arf. favðor systir oc moðor systir. Broður dottir oc systor dottir. Þaðan fra er iafnan inn nanasti niðr.] til arf toko.

[b] Sonr lavngetiɴ a vig söc. Vsq*ue*. ept*ir* omaga.

a) *Suppleret efter* A. M., ⁴c. 1, S. 171¹¹.
b) *Dette Sted har neppe noget tilsvarende, hvorefter det kunde suppleres. Slutningsordene erindre om* A. M., Omaga-b, c. 29, S. 288-289.

1) *Tilföiet.*

foðor átt. enn fleiri menn or aNaRi hálfo. þa tecr hann] at hælmi*n*gi við þa. *Þaðan fra er* avallt eN nanasti niðr ti*l* arf tekio. Nv *e*r*o* fleire m*enn* iafn nán*ir* þ*eir* e*r* taca eigo. þa *sca*l ia*fn*t scipta iknéruNa alla. eN þ*at* er kneruðr at telia *fra* systkino*m*. Ef iafn naen*n* e*r* karl *mað*r òc kona. *oc sca*l karl *maðr* a valt þar taca. Ef konor e*r*o nanastar oc er þ*a*r oc deildar arfr m*eð* þei*m*.

[a] Þ*eir* ero m*enn* xiiii. e*r* talþ*ir*. [heita til arfs ilögom er fyrst ero tindir. af þvi at þar ræðr eigi frændsemi. þeirra er fyrst sonr scírboriN. en efst systir sameðra lavngetin].

nym. [b] Ef syn*ir* e*r*o ti*l* arfs aln*ir*. þa á. [faþir oc moþir eigi at gera dottor sina heiman meira fe fyrir rað sonaNa. eN komi iafn mikit fe a hlut hvers þeirra. ef þa væri erfðiNi scipt].

[c] Ef aNat tueGia fellr f*ra* faðir. [eða moþir enda se dottir þeirra í umegð oc scal hon at slicum lut huerfa a hendr breðrom sinum at varðveizlo sem þeir taca avra til. eptir þat þeirra sem andat er].

[d] Þ*at* e*r oc* þ*a*r e*r* moðir[1] gefr syne sino*m*. [eða sa maðr er hon verðr erfingi eptir til fostrs eða læringar eða farar eða quanar mundar. eða gelldr giölld firir hann. oc allt þat er hon leGr fyrir hann i fe munum eða sa maðr er hon tekr feet eptir. at hon scal taca þat fe eptir hann barn lavsan. iafn mikit sem hon gaf a vaxta lavst. oc sva hennar born ef hon er anduð scolo taca fyR enn faðeriN].

(S. 87, b.) [e] Ef sa m*að*r tecr arf. [eptir maN er menn

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 172[1].
b) *Suppleret efter* A. M, c. 2.
c) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 172[13].
d) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 172[19].
e) *Suppleret efter* A. M., c. 7, S. 191[8].

---

1) *Gisning i Overensstemmelse med A. M. for* maðr.

ætla réttan erfingia. enda verþi kyn aꞥars tveggia þeirra aꞥat siðaʀ. þa scal hann giallda erfingium er þat reyniz fe þat allt leigo lavst er hann toc. Sua scal oc hvar þess er aðrir taca fyrst arf en erfingi réttr firir þvi at] kyn var villt.

„ Ef m*enn* hafa fe gefit sono*m* sino*m* ti*l* farar *eða* ti*l* q*u*anar mundar *oc sva* ef h*ann* hef*ir* ext hino*m* fe fyʀ eꞥ h*ann* v*æ*ri .xvi. vetr*a* gamall. þa sc*o*lo hin*ir* aðr*ir* taca slict af odeilldo*m* arfe se*m* þ*at* v*a*r þa e*r* h*ann* v*a*r xvi. vetr*a* gamall. þa sc*a*l hv*e*ʀ þ*eirr*a þat taca af féno e*r* þei*m* tömiz arfr*i*ꞥ. Nu hef*ir* þei*m* fleiro*m* ext v*er*it feit e*ða* gefit eꞥ sumo*m* meira eꞥ sumo*m*. *oc* sc*o*lo þ*eir* s*v*a scipta se*m* þei*m* v*æ*ri ia*fn* mic*it* öllo*m* gefit feit e*ða* ext. þ*eir* sc*o*lo avaxta lavsan þaꞥ mismun hei*m*ta se*m* þ*eirr*a v*a*r iþ*vi*. gOʀ len*g*r e*r* þei*m* to*m*iz arfr*i*ꞥ. Nu hef*ir* meire munr gOʀ v*er*it þ*eirr*a eꞥ í arfino*m* megi iafna lut þ*eirr*a. þa eigo þ*eir* hei*m*ting siꞥa avra iafn margr*a* se*m* i þ*vi* miss*ir* við þa er aðr hofðo af feno haft. Þ*at* e*r* oc þar e*r* systr[1] taca arf at foðor siꞥ e*ða* moðor oc v*or*o su*m*ar g*er*var hei*m*an aðr eꞥ su*m*ar e*igi*. þa sc*o*lo hinar aðrar taca ia*fn* mic*it* fe af o deilldo se*m* hinar hofðo áðr haft a vaxta lavst enda sc*a*l slict m*eð* þei*m* f*a*ra se*m* aðr v*a*r tint m*eð* breðro*m* hu*er*nge[2] veg e*r* oc hef*ir* þ*eirr*a mismuni gOʀ v*er*it iþ*vi*. Moðir á at taca af fe slict ept*ir* dott*or* sina barn lavsa se*m* hon hafðe h*an*a hei*m*an g*er*va. *oc* s*v*a muꞥdiꞥ a vaxta lavsan þaꞥ e*r* þ*a*r co*m* ti*l* *oc* s*v*a h*enn*ar born. helldr eꞥ faðireꞥ. Nv hu*er*gi m*aðr* e*r* gefr ti*l* hei*m*an fylgioꞥ*ar*. þa sc*a*l sá

a) = A. M., c. 2, S. 173[4].

1) *Afskriveren har først skrevet* fyrir, *udentvivl paa Grund af Feillæsning af det ham foreliggende Haandskrift.*

2) *Bogstavet* n *i dette Ord er skrevet over Linien.*

taca gióf þa eptir hana barn lavsa oc sva viðgiöllldin. ef hann lysir at festa málom eða at eigin orðe. Ef móþir gefr fe til farar seni sínom eða til quanar mundar. þá ahon at taca þat fe eptir hann barn lavsan iam micit sem hon gaf a vaxta lavst. oc sva (S. 88, a.) hennar born belldr eN faðiriN. [a] Eigi ero allir menn arfgengir þott frials bornir se. Sa maðr er eigi arfgengr er moðir hans er eigi munde keypt morc eþa meira fe eða eigi brullavp til gert eþa eigi fostnoð. Þa er kona munde keypt er morc vi. alna avra er goldin at munde eþa handsoloð. eða meira fe ella. [b] Þa er brull lavp gert at lögom. [ef lögraðande fastnar kono. enda se .vi. menn at brullavpi et fæsta oc gangi bruðgumi iliose] isama sæing cono. [c] Barn þat er moþir er munde keypt. er þa arfgengt er lifanda komr ilios. oc matr komr imuN. [d] Sa maðr er oc eigi arfgengr er eigi veit hvart tryio savðull[1] scal fram horfa a hrosse eða aptr. eþa hvart hann scal horfa. EN ef hann er hyGnare þa scal honom arf deila. EN ef hann kaN eigi til fullz eyris raða. þa scal iN nanasti niðr[2] hafa varðveizlo fiar hans sem omaga eyris. þeir eigo at stefna honom þa er hann er xvi. vetra gamall til scila oc til ravnar vm þat at hann kuNi eigi fe sino at raða til fullz eyris oc telia hann af ráðonom fiár sins allz. oc telia ser ráðin fiarens ef quiðr beR hann sanan at þvi. þar scal queðia til ix. heimilis bva a þingi þess er sottr er. hvart hann kuNe raða fe sino til fullz eyris eða eigi enda a at doma

a) = A. M., c. 3.
b) *Suppleret efter* A. M., l. c. S. 175[11].
c) = A. M., c. 18, S. 223[19].
d) = A. M., c. 3, S. 175[15].

1) *Rettelse for* savðul.
2) *Herefter skrevet* raða, *men dette derpaa igjen overstreget.*

at þ*v*i se*m* q*u*iðriɴ beʀ ale*n*gr. Nv beʀ þ*at* q*u*iðr at h*ann* kuɴe e*igi* raða fe s*in*o ti*l* fullz eyris þa *scal* de*m*a þei*m* m*ann*e fiárvarðveizlo h*ans* e*r* stefna let. En sa *scal* vi*r*þa fe þ*at* se*m* omaga eyri *oc* s*v*a hafa at öllo. Eɴ ef h*onom* batnar hyɢiande þa *scal* h*ann* stefna þei*m* e*r* feit hef*ir* at varðveita þa e*r* h*ann* e*r* .xx. ti*l* giallda *oc* til utgo*n*go v*m* féit oc *scal* h*ann* q*ueðia* h*eimilis* b*va* sina .ix. ti*l* aþ*in*gi h*v*art h*ann* kaɴ raða ti*l* fullz[1] eyris fe sino eþ*a* e*igi*. [a] Ef þ*at* beʀ q*u*iðr ihag h*onom*. [at hann kuɴe raða fe sino til fullz eyris. þa scal hann eɴ queðia heimilis bva ix. a þingi þes er hann sekir at bera um þat við hue miclum avrum sa toc þeim er hann atte. Scal siþan dema honom fiarvarðveizlo þes er hiɴ toc við avaxta lavst. ef quiþr beʀ þat at hann kuɴi þa raða til fullz eyris.] en*n* e*igi* ella. (S. 88, b.) Nu *scal* de*m*a h*onom* fiarvarðveizlo sina[2] ef q*u*iðriɴ b*er*r ihag h*onom* þa. eɴ e*igi* ella. eɴ e*igi* a h*ann* ti*l* call optaʀ. [b] Ef sa m*aðr* q*u*angaz f*yrir* rað scap arfa sins þa a þ*at* barn e*igi* arf at taca. enda a barn þ*at* at hv*er*fa i moðor ætt. at fra*m*förslo ti*l* þe*s*s er þ*at* er xvi. v*etra* gamalt. En hino*m* v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð*. e*r* konona fastnaðe h*onom* ef raðen takaz. *oc* ása söcena e*r* fiár v*ar*ðveizlona á þe*s*s ens hei*m*sca m*anz*. eɴ e*igi* e*r* sócn ti*l* ne*m*a raðen takiz. enda e*r* e*igi* mundriɴ hei*m*ill sa e*r* h*ann* handsalar eɴ hei*m*sce m*aðr*. þ*at* e*r* stefno söc *oc* *scal* q*ueðia* t*il* h*eimilis* b*va* ix. aþ*in*gi þe*s*s er s*ottr* er. [c] Ef sa *maðr* andaz e*r* barn á nym.

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 176[19].
b) = A. M., c. 4.
c) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 177[17].

1) *Rettelse for* full.
2) *Först skrevet* fiarvarðveizlona, *men derefter er* si *tilsat over Linien foran de to sidste Bogstaver.*

i vanom. [þa er barn eigi arfgengt nema lifanda komi i lios oc matr komiz niðr]. Sa *maðr* e*r* e*igi* arfge*n*gr e*r* þræll getr barn m*eð* frialse kono. Þ*at* barn e*r* oc e*igi* arf gengt e*r* q*u*ict e*r* orðit iq*u*iþe moðoriɴe aðr h*enn*e se frelsi gefit oc e*r* þo þ*at* barn frials borit. enda *sca*l þei*m* m*ann*e gefa frelsi iaɴat siɴ. sa m*að*r heit*ir* h*r*isungr. Eɴ ef konoɴi e*r* gefit frelsi aðr barnit e*r* kyct orðit iquiðe h*enn*e. oc þarf e*igi* at gefa þei*m* m*ann*e frelse. Ef kona getr frelsi præle sino*m* ti*l* þ*ess* at ho*n* vill ga*n*ga m*eð* h*ono*m oc eiga h*ann*. þa e*r* þ*at* barn oc e*igi* arfgengt er þav geta.[1] sa heit*ir* hornungr. Þ*at* barn e*r* *oc* e*igi* arfge*n*gt e*r* kona su getr er sec e*r* orðin scogar m*að*r. þo at ho*n* geti m*eð* sino*m* boanda osekio*m* *oc* heit*ir* sa besingr. Þ*at* barn e*r* *oc* e*igi* arfge*n*gt er[2] sa m*að*r getr e*r* secr e*r* orðiɴ scog*a*r maðr. þoat h*ann* geti við siɴi kono siálfs.[3] sa maþ*r* heit*ir* vargdropi. Ef m*að*r q*u*angaz[4] e*r* attreþ*r* e*r* e*ð*a ellre f*y*r*ir* rað scaparfa síns. h*an*n a eigi mund at giallda meira eɴ xii. avra. eɴ barn þ*at* e*r* þav geta *sca*l e*igi* h*ans* arf taca (s. 89, a.) eɴ þ*at* *sca*l taca aɴa*n* alla*n*. Sa m*að*r e*r* e*igi* arfge*n*gr er iverðga*n*gi e*r* aliɴ. Ef m*að*r scilzc vi*ð* kono sina oc e*r* talit einlát ahe*n*dr h*ono*m *oc* lof*a*r b*y*sc*o*p h*ono*m e*igi* at q*u*angaz. ef h*ann* ræðr raðe sino i aɴat siɴ oc v*arðar* h*ono*m þ*at* f*io*rb*av*g*s* g*arð*. *oc* ver*ð*a born eigi arfge*n*g ef h*ann* a m*eð* þe*ir*re kono. Ef kona scilr vi*ð* boanda siɴ s*v*a at einlát er talit ahe*n*dr h*enn*e ef ho*n* giptiz avðro*m* m*ann*e s*v*a at e*igi* lofar b*y*sc*o*p oc v*arðar* h*enn*e þ*at* f*io*rb*av*g*s* g*arð*. *oc* ero born þav e*igi* arfge*n*g er ho*n* a við þei*m* m*ann*e. sacar þær á at

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Herefter skrevet* k o, *men igjen underprikket.*

3) *Punctum er tilföiet.*

4) *Skrevet* q u a n g a ð r, *men over de sidste Bogstaver er derefter, skjöndt muligen med en yngre Haand, skrevet* z, *hvorhos* ð *er underprikket.*

sekia huerr er vill.[1] stefna scal heiman oc quedia til ix. bva a þingi. [a] Þar at eins er sa madr arf gengr er averðgangi er aliɴ oc á at taca erfþir oc þav geðe er þvi eigo at fylgia ef faþir hans eda moðir gengo eigi fyrir omenzco sacir oc þo eigi fyʀ enn hann hefir haft vist vi. misseri. [b] Sa madr er med husom feʀ landz ofringi med öllo. er hann hvarki til ungr ne til gamall at viɴa. eða fara þeir at sialfræðe sino þott þeir se gamlir oc scolo þeir eigi arf taca meþan þeir fara sva. oc ero þeir rétt lavsir. [c] Nv huerngi[2] hlut er madr vill þessa til þess föra at telia maɴ eigi arfgengian. þa scal stefna bonom til scila oc til ravnar. oc quedia ix. heimilis bva til aþingi þess er sóttr er[3] vm þat sem hann vill hellzt til föra. Sva fremmi akarl madr arf at taca er hann er xvi. vetra gamall. Eɴ kona su er gefin er hvarz hon er xvi. vetra eda yngri oc á hon arf at taca þegar undir hana beʀ. oc sva fiárvarðveizlo aɴaʀa manna. Ef hon er eckia yngri eɴ xvi. vetra gömol oc a hon arf at taca oc sva fiárvarðveizlo aɴara manna. ef undir hana beʀ ef lograðandi hefir fyrir raðit. [d] Þat er at lögsculldar madr sa er ilogsculd er tekiɴ er arfi ens frida (s. 89, b.) eɴ eigi ens ofriða. Nu er hann or sculldiɴe oc er hann þa hvarstuecia arfi. [e] Ef karl madriɴ er yngri eɴ xvi. vetra gamall þa er arfriɴ temiz oc a hann at taca þaɴ arf

a) = A. M., c. 20.
b) = A. M., c. 8, S. 192[7].
c) = A. M., c. 4, S. 179[12].
d) = A. M., c. 17, S. 221[3].
e) = A. M., c. 4, S. 179[27].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *I Skindbogen:* hu[7]gi.
3) *Tilföiet.*

þa er *hann* er .xvi. vetr*a* gamall *oc* *sva* v*a*rðveizlo. þa a *hann* oc at raða f*y*r*ir* vista fare s*in*o. eɴ e*i*gi aɴ*ar*a m*ann*a fiár aðr *hann* er tuitögr. Ef *hann* vex up ti*l* erfðariɴ*ar*. Eɴ ef *hann* v*a*r þ*at* vár .xvi. vetr*a* e*ð*a ellri er erfðin temðiz. þa a *hann* þa v*a*rðveizlo aɴ*ar*a m*ann*a fiar þeg*ar* er und*ir* *hann* beʀ. Mær a at taca arf er ho*n* er xvi. vetr*a* gömol *oc* *sva* vöxto a sino fe eɴ e*i*gi v*a*rðveizlo hv*a*rki sins fiár ne aɴ*ar*s. *oc* e*i*gi raða f*y*r*ir* vista fare sino aðr ho*n* er tuitog. Sa m*a*ðr er *hann* q*u*angaz i aɴ*ar*s k*onvn*gs velde eɴ inoregs k*onvn*gs oc a kono h*er*. þa a þ*at* barn e*i*gi arf at taca er *hann* getr þar[1]. Ef m*a*ðr a konor ii. h*er* a l*an*ðe eþ*a* iórom logo*m* þ*at* v*a*rð*ar* *fiorbavgs* *garð* enda ero born þ*eirr*a e*i*gi arfge*n*g ef *hann* elr við þ*eirr*e kono er *hann* tóc siðaʀ. Eɴ þa a*hann* konor .ii. er *hann* ge*n*gr at eiga oc ger*ir* bruþcavp ti*l* e*ð*a geldr mund við enda a *hann* aðra[2] kono aðr. Þ*at* er stefno söc s*ca*l q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*in*gi. ,nym. þ*ess* er *sottr*` er. oc asa söc er vill. [a] Ef scog*ar* m*enn* eþ*a* *fiorbavgs* m*enn*. [fara utan heðan oc quangaz erlendis þa ero born þeirra öll arfgeng her þav er þeir geta þar. ef þeir quangaz þar at landz lögum. réttum. Sua er oc et sama ef quangaþir menn fara utan heðan oc taca þeir aþrar konor i noregs konvngs velldi at landz lögum. þa eigo þav born er þar alaz at taca arf ut hingat]. Ef þei*m* m*ann*e temiz erfð er erlendis er þá a sa m*a*ðr at taca þ*at* fé er iɴ nanasti niðr e*r* h*er* ino*m* davða. s*ca*l *hann* lata virða fe þ*at* v. la*n*d eigendr ia*fn*t se*m* omaga

a) *Suppleret efter* A. M., l. c. S. 181[14].

1) *Rettelse for* þ*a t*.
2) *Afskriveren har først skrevet* aðr, *men derefterer tilföiet* a *over Linien*.

eyre. oc *sva* at öllo hafa *sem* omaga eyri. En ef sa *maðr* komr ut *er* feet a at taca þa a h*ann* at taca instoðan avaxta lavsan. En ef sa andaz *er* erlendis er þa eigo ha*n*s erfi*n*giar þ*at* fe at taca ef h*ann* andaz siðar. Ef þ*eir* v*er*ða e*i*g*i* (s. 90, a.) asátt*ir* hvar þ*eirr*a siðar andaðiz. þa a þ*at* xii. q*u*iðr at scilia. goða þess e*r* sa e*r* i þ*in*gi m*eð* er sokr. [a] Ef sa *maðr* ko*m*r ut or för. [er fe þat nym. a at heimta er annar maðr hefir tekit til vaxta her oc vill sa eigi lavst lata. þa a hinn at stefna til ut göngo vm feit þa er hann heyrir eða at heimili hans oc láta varða utlegð oc sokia við ix. bva quið]. *oc* q*u*e*þ*ia aþ*in*gi.

119.

[b] Maðr a at taca arf ept*ir* leysi*n*g sin. *oc* ept*ir* leysingio sina ne*m*a þav hafe alet s*er* anat tuecia son e*ð*a dótt*or*. þa asonr at taca ef þav e*r*o scírgetin. Þa ef e*i*g*i* e*r* sonr ti*l* þa a [1] at taca dótt*ir*. En ef þav deyia barn lavs þa á þ*at* fe en aptr at hue*r*fa und*ir* f*r*ialsgiafan. En ef born leysi*n*gsens andaz barn lavs. þa á þ*at* fe en aptr at hue*r*fa und*ir* frialsgiafan. iaf*n* mic*it* fe se*m* þav leysingr*in* átto þa e*r* þav ondoðuz. en ef feet e*r* meira þa eigo frændr leysi*n*gs [2] barnana þ*at* at taca. En ef und*ir* barna bornin co*m*r arfr leysingsens. þa á þ*at* fe iaf*n*t at hv*e*rfa i ætt þ*eirr*a leysingsens. En ef fleire men gefa frelse m*ann*e. þa sc*a*l þ*v*ilican lut huer þ*eirr*a við anan taca or arfe h*an*s se*m* þav gáfo frelse til. Leysingr á at taca

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 183[17].
b) = A. M., c. 5.

1) *Tilföiet.*
2) *Först skrevet* leysingsens, *men de 3 sidste Bogstaver derefter underprikkede.*

arf eptir leysing sin. iafnt sem frials borin maðr. enda sva leysingia. en ef deyr barn lavs leysingr leysingsens þa scal þat fe aptr huerfa undir frialsgiafan. þan er frelse gaf enom fyra. Þat fe aleysingrin at taca epter born sin ef hann gefr sone sinom til farar eða til quánar mundar. oc sva a hann þat fe at taca er hann gerir dottor sina heiman oc sva þat er við er golldit a vaxta lavst. Ef þav[1] deyia barn lavs.[2] oc a sva leysingian at taca iafnt sem leysingin.

120.

[a] Ef sa maðr andaz er engi a frænda her a lande. oc (s. 90, b.) andaz at scipe. þa scal fe lage hans taca þat fe eptir hann. Ef hann a eigi felaga[3] þa scal taca motonavtr hans. En ef motonavtar hans ero fleire en ein. þa scal sa taca er optaz hefir átt mat við hann. En ef hann hefðiz mioc. þa scolo þeir allir iafnt taca. En ef hann er ein ser imotoneyte. þa scal taca styre maðr. Nu ero styre menn fleire en ein. þa eigo þeir sva at taca sem þeir eigo iscipi til. Ef styre maðr er ein i möto neyte oc a ein scip. þa á goðe sa at taca er boande sa er iþingi með er lanð þat á er þeir eigo buþir á. En ef hann tecr ser vist oc andaz hann á gotone er hann fer fra scipe. þa scal þat fe sua fara sem hann andiz at scipe er hann hafðe átt. En ef hann kemr ivistena. oc andaz hann þar. þa a felage hans þat fe at taca nema þeir hafe til þess gert felagit at aðrir menn scyldo eigi

a) = A. M., c. 6.

1) *Gisning for* þa, *overensstemmende med A. M.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Herefter skrevet* en eigi, *men disse Ord dernæst igjen overstregede.*

taca arf eptir þa. *oc er* þa sem þeir hafe ecki vm mælt. En ef eigi er felage þá á at taca bóandin. En ef hann er ivist með kono er hann andaz þá a hon at taca iafnt sem boanden. En ef hann andaz er hann fer til scips. þá á þat fe sva at fara sem hann væri eigi þaðan faren. En ef þeir sitia búþ seto oc andaz maðr sva at hann a eigi felaga ser. þa a goði sa at taca þat fe er boandin er iþingi með sa er land þat á er þeir búa á. En ef maðr býr her oc andaz hann sva at hann a engi erfingia her alande þa a goði sa at taca þat fe er hann var í þingi með. En ef sa maðr andaz her er her a engi frænda alande. oc scal iafnt arfr fara sem vig sõc ef hann væri vegin. Nu andaz hann at boanda oc scal hann virða lata fe þa er vii. vicor ero af sumre oc a hann avöxto til þess (S. 91, a.) er erfingi comr eptir. Nu calla frændr hins til *oc* er eigi scyllt at selia þeim. Nu andaz enscir menn her eða þeir er en ero o kunare hingat. *oc* er eigi scyllt at selia þeim. nema her hafe verit fyr sonr eða faþir eða broþir. þeirra. oc kanadiz þeir þa við. Allt fe þat er aðrir menn taca en erfingiar þa scal þat fe láta sva virða iafnt sem omaga eyre. [a] Enda a sa maðr avalt arf at. Vsque ef a þat fyr. [b] Ef her andaz utlendr maðr. [af danskri tungo þa scal fe hans biða her erfingia leigo lavst].

121. vm gongo manz erfð.

[c] Ef gõngo maðr verðr davðr ine at manz þa a sa maðr þat fe at taca er in hefir hann. bæðe þat fe er

a) *Dette Sted har neppe noget tilsvarende, hvorefter det kunde suppleres. Begyndelsesordene minde om* A. M., l. c., S. 188[4].
b) *Suppleret efter* A. M. c. 17, S. 221[15].
c) = A. M., c. 8.

hann hevir a ser. oc sva þat er hann spyr til at hann hafe átt. En ef erfingi gongo manzens callar til fiarens ihendr þeim manne er hefir. Ef þat ber quiðr. heimilis bva v. þess er sottr er[1]. at honom væri su vist uppi látin er honom væri vært at vera oc ginge hann þo heiman at sialfræði sino oc at ovilia hins. oc a þa erfingianom at döma feet. þat er hann atte i öðrom stöðom en eigi ella. En ef omage andaz ute alande manz. eða gongo maðr. þa á sa maðr þat fe at taca ef hann hefir a ser er land á[2] en erfingiar þat er i oðrom stöðom er. [a] Þar er maðr veitir manne fyrir guðs sacir oc se hann eigi til comin at føra hann fram oc andaz omagin. oc ryðsc sva til at omagin átte fe eptir oc a sa þat at taca er hafðe hann en eigi erfingiar.

122. vm fiar varðveizlor.

[b] Faðir scal hafa varðveizlo fiár barns sins oc sva vöxto. Ef eigi er faðir lífs þa scal broþir samfeðre. en ef eigi er broþir samfeðri. Þa scal taca moðir. Nu ero þeir menn sva iii. er eigi vm byðr undan fiárvarðveizlona ne voxtona. sva scal til fiár varðveizlo taca sem til arfs. Ef þeim manne temiz erfð er yngri er en xvi. vetra gamall. þa scolo þeir menn varðveita fe þat er arf atto at (s. 91, b.) taca at þan en unga man. þeirra manna er

a) = A. M., c. 18, S. 224[25].
b) = A. M., c. 9.

1) Istedetfor Ordene: þess er sottr er, læser det arnam. Haandskrift: hans er sakir.
2) Herefter skrevet sa maðr, men disse Ord igjen overstregede.

fiár varðveizlo *eigo*[1] bæðe sins fiár *oc* aɴ*ara* m*ann*a ef und*ir* þa beʀ. S*va* *scal* fiarv*ar*ðveizlo scipta i kneruɴa se*m* arfe. sa *scal* omaga v*ar*ðveita e*r* feet v*ar*ðveít*ir*. Þ*eir* m*enn* *sco*lo lata vi*r*þa fe þ*at* v*ið* bóc e*r* v*ar*ðveizlona eigo v.ta dag þaɴ e*r* vii. vic*or* *er*o af su*m*re at hei*mi*le ena davða oc vi*r*ða ti*l* lõgeyris. Eɴ ef sa e*r* heilagr þa *scal* vi*r*þa eɴ næsta dag ept*ir* ru*m* hælgan. *scal* q*ueðia* b*va* v. landeigendr vico fyʀ e*ða* meira mele. þa e*r* rett*ir* se at te*n*gðo*m* i q*ui*þo*m*. ᵃ Ef b*var* coma eigi sum*ir*. [at virða omaga eyri. þeir er quaddir ero. oc er rett þeim er quaddi þa at queðia aðra bva istaðinn þeirra. ef þeir ero þo nokkorir þar comnir bvarnir er quaddir voro. oc réttir at tengþum. oc verþr þa þo iafn rett þeirra virðing allra saman. Sa maðr er hins unga manz fe a at varðveita. scal nefna ser vátta ii. eða fleire. at þvi hue til micils fiar bvar hafa virt. Buar scolo viɴa eið alengr er þeir hafa virt feit. at þvi at þeir hafe sva virt sem þeim þotti rettast. Eɴ siþan scal nefna vatta at þvi. at hann tecr við fe þvi er hiɴ ungi maðr a. oc bvar hafa þa virt. til þess at hafa þa avöxto af. oc abyrgiaz at eigi þurfe[2] iɴsteðor nema omagar comi] a ens unga m*anz* fe. Þ*at* e*r* *oc* rétt at lata þ*a*r vi*r*ða se*m* þ*at* fe e*r*. er mest e*r* sama*n*. þ*eir* *sco*lo þ*a*r búa v*m* q*ue*þia e*r* feet *scal* vi*r*ða. Eɴ ef b*var* co*m*a

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 193[15] *og, fra* Sa maðr, S. 195[8]. *Da vi efter Sammenhængen ansee det utvivlsomt, at navnlig Begyndelsen har sit tilsvarende i det førsticiterede Sted, have vi ikke taget i Betænkning i Begyndelsesordene imellem* coma *og* sumir *at tilføie Ordet* eigi *efter A. M., for at bringe Stedet til at passe til det optagne Stykke.*

---

1) *Afskriveren har først skrevt* eigo at taca, *men derefter igjen overstreget ikke blot de to sidste Ord, men ogsaa Ordet* eigo, *hvilket vi imidlertid, som nødvendigt, have bibeholdt.*

2) *Naar dette Ord i den arnam. Udg. bag i Bindet er blevet rettet til* þurþi, *har saadant ikke Hjemmel i Skindbogen.*

eigi til *þeir er* q*u*add*ir* er*o*. eða[1] vilia *þeir eigi* vi*r*ða. þa *varðar* þe*im* iii. *marca* utl*egð oc* a do*m*r at d*e*m*a* ahendr þei*m* vi*r*ðingina xiiii. notto*m* ept*ir* vapna tac. *Þeir* sc*o*lo fe *þat* allt lata vi*r*þa *er* eɴ u*n*gi m*aðr* tecr at erfðiɴe ne*m*a lönd *eða* goðorð ef til er. Nu *scolo þeir* m*enn er* feet lata ui*r*þa syna buu*m þat* fe alt *er* igripo*m* er. eɴ telia aðra avra ne*m*a buu*m* se *þat* fe *sva* kunt at *þeir* vili þo vi*r*ða. oc *ver*ðr þo vi*r*þi*n*gin *þeirra* rétt. [a] Ef lavn getin born eigo rétta far v*m* mo*ðor*. Vsq*ue er* v*m* getnoð þ*ess* gelldz. [b] Ef m*aðr* v*a*rðveit*ir* l*a*nð m*anz*. [þess er hann a fiar varðveizlo. hann scal at husum gera sva at eigi falli ofan. Nu ero þa verri hvs er hann selr af hende ser en þa er hann toc við oc a hann eigi þat at böta. Ef þav ero betri en þa er hann tóc við. oc scal eigi honom þat bøta. Nu hefir hann ny hus gøʀ þav er eigi voro aðr. oc scal hann þav ofan briota oc hafa abrott við. ef hinn vill eigi kavpa. Eɴ ef þar er scógr oc scal hann havɢva þar við til husa oc bøta hus buluto oc breɴa kol til ledengingar. Nu gorir hann þar hus buluto nyia] *oc* a omagiɴ þa. [c] Ef sa sitr uta*n* fiorðu*n*gs e*r* feet á at varðveita. *oc* sc*a*l h*ann* v*a*rðveita feet *oc* föra hu*er*gi *þaðan* fe *þat* or *þeim* fiorðu*n*gi *er* feet er aðr mest[3] sama*n*. Nu *er* feet ífleiro*m* fiorþu*n*go*m* eɴ eino*m*. þa *scal*

---

a) Dette Sted har neppe noget fuldkomment tilsvarende, hvorefter det kunde suppleres. Fra Stedet A. M., Festa-þ., c. 56, *der begynder med de samme Ord, og med hvilket det udentvivl har Indhold tilfælles, adskiller det sig nærnlig ved de afvigende Slutningsord.*

b) Suppleret efter A. M., c. 17, S. 220[12].

c) = A. M., c. 9, S. 195[14].

---

1) *Tilföiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

2) *Tilföiet.*

3) *Skrevet* mest aðr, *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*

hann þangat föra alt feét sem aðr er mestr lutr. nema lönd se i oðrom fiorðungi. en í avðrom lavsa avrar. þa scal þangat fera er lanð er. Nu ero lönd fleire en (s. 92, a.) eit oc scolo þeir þar virða er þat lanð er[1] er dyrst er. Ef hualr komr a lanð ens unga manz eða viðr þar scal hual lata virða oc lecia við insteða ens unga manz oc sva viðar verð þat er af þvi gengr. er þarf þar at hafa til husa a löndom þess ens unga manz oc scolo þeir hvar v. virða er næstir bua recanom lanðeigendr. Ef sa maðr ferir fe þat fiordunga i mille er varðveita á feet anan veg en nv er talit oc varðar þat fiorbavgs garð. Þat er stefno söc oc scal queðia heimilis bva ix. a þingi þess er sottr er. Ef erfð[2] ber undir en unga man. þa scal þat fe lata virða oc fylgia insteðanom. Ef oscyldri menn taca við varðveizlo fiarens en aðr talþa ec. Oc er þa costr at bioða undan þeim manne[3]. varðveizlona ef vill. Sa maðr a þat at gera er hálfo meira fe á en omagin. en ef hann a eigi hálfo meira fe. þa scal hann fa til með ser hvarz er hann ma heldr ein man eða ii. þa er þeir eigi allir hálfo meira fé en omagin. Sa á þo at hafa feet er aðr hafðe ef hann vill. ef hann a iafn micit fe sem omagin. Eigi scal bioða undan manne aðr undir man kömr feit oc hann hefir haft xii. manoðr at giolldom eða at handsolom. við þan cost scal hvartueci þeirra hafa feet ef at logom er undan boðit. at þeir scolo bioða at leggia log leigo a feet. eða leiga lög leigo feet. oc lanðz leigo. Enda scal eigi meta fúlgo við omagan. Nu ero omagar aðrir aféno. þa scolo þeir neyta vaxtanna.

---

1) *Tilföiet.*

2) *Rettelse for* erf.

3) *Skrevet* þeim manne undan, *men Ordenen derefter forandret ved Henviisningstegn.*

nema vextirhir se minni.[1] þa scal neyta af insteðanom til þess. [a] Ef faþir eða moþir kömr afe ens unga manz. oc scal þeim ollom iafn spart vera. En ef firnare menn coma a fe hans oc þo þeir er hann á arf eptir at taca. oc scal hann eiga ser framferslo. um fram til þess er hann er xvi. vetra. En aðr aðrir (s. 92, b.) omagar vm kome afe ens unga manz. þa scal hann eiga ser iiii.[a] missera biorg alengr er hann er xvi. vetra oc sva þeim[2] omögom ollom er aðr ero afe hans comnir. Sa maðr er feet vill undan bioða þeim manne er varðveitir. hann scal stefna honom heim vico fyr sumar oc segia at hann mvn coma þá at bioða feet undan' honom at sumar mölom. en hann scal kiósa þar þegar. Nu komr hann þar at sumar malom. oc scal hann nefna ser vatta. at þvi. at hann byðr fe ens unga manz undan honom logboðe. enda scal hann undan hanom[3] hafa boðit fýrir miðian dag. Ef sa er eigi heima enda var honom heim stefnt. eða suarar hann engo um. oc er þa sem hann kiose undan ser feet. Ef hann kýs undan ser feet. þa scal hann mæla ens unga manz male. En ef hann kys at hafa fe oc scal sa er undan honom bavð féet. mæla ens unga manz mále þa. En þa er korit. er hansalat[4] er. þeir scoló allir handsalaz sa er þa scal feet hafa oc þeir er honom fylgia at þeim þeirra er eigi scal hafa féet. þeir

a) = A. M., c. 10.

1) *Ordene* þa scole — minni *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som sandsynligvis udeglemte ved Afskriverens Uagtsomhed.*

2) *Herefter skrevet* monnom öllom, *men disse Ord derpaa igjen overstregede.*

3) *Afskriveren synes først at have villet abbreviere dette Ord paa den sædsanlige Maade, ved et* ho *med Streger over den øverste Deel af* h, *samt over* o.

4) *Først skrevet* hansalet.

*sco*lo oc *þat* handsala at eɴ ungi m*að*r *sca*l hafa lög-vöxto afe þvi oc *þeir* m*uno* e*i*g*i* meta fulgo við h*ann*. Ef h*ann* vill siþaʀ bioða unda*n* h*ono*m feet. þa s*ca*l h*ann* fara til hei*mi*lis *þess* m*anz* *eða* fiɴa h*ann* siálfa*n* at male þaɴ *er* feet varðveit*ir* vico f*yrir* *þing* *eða* meira mele. *oc* segia at h*ann* mv*n* bioða unda*n* h*ono*m feet avarþ*in*gi. þ*vi* er sa heýr e*r* feet varðveitir. h*ann* s*ca*l þar bioða unda*n* h*ono*m aþ*in*gi *oc* m*æ*la þar iþ*in*gbrecco ef h*ann* fiðr h*ann* e*i*g*i* sialfa*n* at male. h*ann* s*ca*l svá f*a*ra þ*vi* male öllo þar se*m* aðr v*a*r tínt. Slican cost eigo oc uta*n*-fiorðu*n*gs m*enn* ef þe*i*r vilia bioða unda*n* m*anne* feet. Enda eigo þe*i*r cost at bioða unda*n* feet a alþ*in*gi ef þe*i*r vilia. oc hafa unda*n* boðit miðvico dag (S. 93, a.) imitt þ*in*g. Eɴ h*v*arz e*r* unda*n* m*anne* boðit féet avarþ*in*gi *eða* a alþ*in*gi. þa s*ca*l h*ann* reiða af he*n*di s*er* feet et næsta vár ept*ir* *þat* er h*ann* kýs undan s*er* feet aðr oc giallda m*eð* leigom þa. Eɴ ef at sumar málo*m* er unda*n* h*ono*m boðet feet. þa s*ca*l h*ann* et sama vár af he*n*de leysa[1]. *oc* reiða at gialdögo*m* ef þ*eir* eigo þa sama*n*. En ef þeir eigo eigi gialldaga saman.[2] þa s*ca*l h*ann* gialda iɴ v.ᵃ dag vico þa er vii. vic*or* *er*o af su*m*re. at hei*mi*le s*in*o. hafa a h*ann* xx. avra oleigis. Nu fylg*ir* scógr l*an*ðe ens u*n*ga m*anz*. oc scal[3] hiɴ höɢva ti*l* husa við *oc* beta bus boluti oc breɴa col ti*l* lede*n*gingar. Nu ger*ir* h*ann* bus bolute nyia *oc* ahiɴ ungi m*að*r þa. *Þat er mælt* ef fe v*er*ðr ovirt eþ*a* rang[4] virt þa a[5] eɴ ungi maðr vöxto a fe

1) *Rettelse for* lysa.
2) *Ordene* En ef — saman *ere tilföiede efter den arnam. Skindb., som nödvendige.*
3) *Tilföiet.*
4) *Skrevet to Gange.*
5) *Tilföiet.*

sino. *Eigi* a m*aðr* at selia arfvon ef sa seg*ir* osátt sina á. *er* næstr stendr ti*l* ne*ma* iafn mele beriz.

123. v*m* arf vön.

Þar *er* m*aðr* cavpir arfvön at avðro*m*. þa a þ*at* at hallda hu*er*vetna þ*ess* er þ*eir* cavpa sama*n* vel lavst ef þ*eir* eigo við at sciptaz *eða* þ*eirr*a erfi*n*giar. Nu andaz sa *er* arfin selde oc standa aðr*ir* m*enn* ti*l* arfsens en þ*eir* cavpit áttoz við *eða* þ*eirr*a erfi*n*giar þa scal arfr sá s*v*a f*a*ra se*m* ecke v*æ*ri u*m* m*æ*lt. En arf cavpit a aptr hu*er*fa *með* voxto*m* und*ir* þa*nn* *er* reitt hef*ir* *eða* h*an*s erfi*n*gia ef en andaðe átte nockot fe ti*l* *eða* h*an*s erfi*n*giar. *oc* a þ*at* fe at hei*m*ta et sama sum*a*r *er* arfvonen sciptiz. En ef h*ann* átte ecki fe ept*ir* *eða* h*an*s erfi*n*gi oc mis*ir* sa þa allz er við h*ann* keypte.

124.

[a] Ef þei*m* m*anne* temiz erfð er erlendis *er*. þa á sa m*aðr* at taca þ*at* fe *er* scyllztr *er* eno*m* davða h*er* al*an*ðe. en þ*at* sc*a*l h*ann* s*v*a lata virða (s. 93, b.) ia*fn*t se*m* omaga eyre. oc s*v*a at öllo hafa þ*at* fe se*m* omaga eyre. H*ann* a[1] avoxto afeno enda ábyrgiz h*ann*. En ef sa *maðr* ke*m*r ut *er* feet átte at taca þa sc*a*l h*ann* insteðan ein hafa. En ef hino*m* v*er*þa lest*ir*. er erlendis andaz.[2] þa á h*an*s *er*fi*n*gi at stefna þei*m* m*anne* *er* fe er und*ir* *oc* lata sana davða h*an*s. Þ*at* *er* ef ecki spyrsc til m*an*z oc sc*a*l sva v*er*a se*m* h*ann* life ti*l* þ*ess* er davðen *er*

---

a) = A. M., c. 4, S. 181[23] (*jvfr. ovenfor c. 118, S. 226*[24]).

---

1) *Tilføiet.*
2) *Ordene* En ef hinom — andaz *ere upaatvivleligt corrumperede. I den arnam. Skindb. læses:* En ef sa maðr andaz er erlendis er.

saNaðr. Nú a *þess* *þeirra* erfi*n*ge feet at taca er lengr lifðe. eN *þat* a at scilia xii. *q*u*i*ðr *goða* *þess* er hiN er iþ*in*gi *með*. er sek*ir* h*v*aR *þeirr*a fyRe *var*þ davðr. [a] Ef sa m*að*r spyR er erlendis e*r*. [at erfð hefir borit undir hann ut her. oc scal hann innstöðaN eiN hafa þa er hann kemr til. ef rétt virt var féit oc rétt tekit. Nu verþa þeir eigi asáttir erfingiar þess manz er erlendis var oc sa maðr er feit er undir hvart sa er andaðr er erlendis var eða eigi eða sva hvart fyR var at erfðin tæmðiz eða sa andaðiz er erlendis var. oc scolo þa erfingiar þess er erlendis andaþiz stefna þeim manne um er feit er undir til giallda oc til útgöngo. Þeir scolo lata saNa davða þess manz at domi er erlendis er. enn goðe sa scal bera xii. quiþ er hann er iþingi er sóttr er. um þat hvart fyR var at erfðin tömðiz eða sa andaðiz er erlendis var. oc eigo þess þeirra erfingiar at taca feit er siðaR] andaðiz.

125.

[b] Ef m*að*r aNdaz erlendis þa asa m*að*r at taca *þat* fe e*r* scyllztr er þar eno*m* davða *þeirr*a m*ann*a er utført e*igi*. H*ann* *sca*l lata virða fe *þat* ti*l* b*r*eNz silfrs allt eN ef nokøt e*r* ovirt þa e*r* sva se*m* allt se ovirt. ef erfi*n*gi er þ*a*r þa þarf h*ann* e*igi* at lata virða ef h*ann* a allan arfeN. h*ann* *sc*olo virða isleNzc*ir* m*enn* .v. EN ef e*igi* nair þei*m* þa e*r* þo rétt at husfast*ir* m*enn* se ti*l* þar .ii. eN *þeir* *sc*olo virða við bóc fe *þat*. EN ef *þeir* gera e*igi*. þa *sca*l h*ann* beiða þa at viNa eiðiN enda v*er*ðr þa þo rétt vi*r*þi*n*g *þeirr*a ef beR .xii. *q*u*i*ðr at *þeir* virðe s*v*a se*m* þa m*un*de *þeir* ef *þeir* virðe við bóc enda beidde h*ann*

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 1843.
b) = A. M., c. 13.

þa at lögom, eɴ hann scal eigi fiɴa meira af fe þvi eɴ
nym. cavpa leg oc lícsöng oc blæio oc kisto. [a] Þat er ef maðr tecr danar fe avstr. [þa a hann at gefa múto til fiar tökoɴar ef hann nair eigi ella. oc gefa] sem hann ma miɴzta. [b] Hann scal alt feet láta virða þat er hann nair. hann scal vega lata gull oc breɴt silfr oc þat fe allt er at vettom scal cavpa. Eɴ huerscis kyns vara er su er er menn cavpa álnom. þa scolo þeir menn mæla er rettar álnar hafa oc sua (s. 94, a.) uega þat er scal oc sia at þat se rétt vegit. Hann er scylldr at syna þeim fe þat allt er hann nair. Hann scal þar lata virða fe þat allt[1] er mest er saman þa er hann tecr. Hann scal huergi føra þat fe[2] á brott or þeim garðe aðr allt er virt. Hann scal vitne nefna at þvi alengr er lokit er fe virþingoɴe at hann teer við fe þvi er hann let þar virða oc lecr sina abyrgð á. Nu nair hann eigi þar öllo feno seɴ. at lata virða. þa scal hann þar lata fe þat virða sem hann tecr. oc fara sva at virðingo sem aðr var tínt. Ef fe er a scipe eða at scipe þa scal hann fe þat lata virða at bryɢio sporðom. oc fara sva at virþingo þar sem aɴars staðar. Ef feet er ibúlca þa er hiɴ aɴdaz. oc erat hann scyldr at abyrgiaz þat fe. hann scal oc eigi hafa voxtona ef hann lætr eigi virða feet. Eɴ þa er þo rétt virðing þeirra ef þeim er þat fe iafn kuɴt er ibulcanom er sem þeir sæi. Ef hann ascip á hluɴe þa[3] er hann aɴdaz. oc erat hiɴ scylldr at abyrgiaz aðr fram er dregit scip lengð. Eigi scal meira cavpa i scipe aðr

a) *Suppleret efter* A. M., c. 17, S. 221[11].
b) = A. M., c. 13, S. 208[1].

1) *Ordene* er hann nair — allt *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som udentvivl udeladte ved Uagtsomhed.*
2) *Skrevet over Linien.*
3) *Rettelse for* þat.

virt *er* feit EN costr *er* at selia. H*ann* *sca*l kiosa *með* vitne h*v*art h*ann* vill abyrgiaz feit *eða* vill h*ann* eigi. EN þ*v*iat eins a h*ann* vöxto afeno. ef h*ann* abyrgiz enda *sca*l h*ann* þa gialda hálfo færi avra breNda h*er* EN h*ann* toke. En ef h*ann* kýs h*v*arki v*m* þa *sca*l h*ann* abyrgiaz feet *oc* hafa ecki af voxtono*m*. [a] Þ*at* *er* *oc* at sa eiN *maðr* scal arf taca [ut her af danskri tungo eptir siN frænda er hann er rettr arftoko maðr ens andaða enda licr] féet s*er* h*er* aldregi.

[b] Ef váR lande aNdaz avstr þa *sca*l feet taca næsta brøðre *eða* nanare EN feet licr s*er* iola not*t* ena þ*ri*þio. [c] Sycn*ir* m*enn* *oc* þ*eir* m*enn* *er* lanðvært eigo ut h*er*. *sco*lo taca dánar fe ti*l* ut hafnar EN e*igi* aðr*ir*. [d] Ef m*aðr* er[1] le*n*gr abro*t*t heþ*an* EN iii. vetr. þa *sco*lo þ*eir* m*enn* (S. 94, b.) varðveita feet h*an*s er táca ætte ef h*ann* v*ær*e aNdaðr þot *hann* hefðe aðr leng*r*i maldaga á g*er*va. [e] Ef *maðr* andaz asaxl*an*ðe *eða* SUNAR. at þ*at* fe *sca*l e*igi* lata vi*r*ða aðr þ*at* ko*m*r ti*l* dan marc*a*r. EN ef þ*a*r er hætt fe h*an*s *eða* fiorve. þa *sca*l í noregi. Ef *maðr* aNdaz a engl*an*ðe *eða* i eyio*m* vestr *eða* idyfliNi. at þ*at* fe *sca*l e*igi* vi*r*ða aðr h*ann* ke*m*r þar *er* ohætt se fe h*an*s oc fiorve. Nv ke*m*r h*ann* inoreg *með* feet *oc* *er* AN*a*R *maðr* þ*a*r scyldri. þa *sca*l h*ann* lata ut ganga feet at lögo*m*. h*ann* *sca*l hafa avoxteN alla*n* þaN *er* orðeN *er* þ*an*gat ti*l*

---

a) *Suppleret efter* A. M., c. 17, S. 220[8].
b) = A. M., c. 17, S. 221[10] (*Regelen i A. M. er tildeels forskjellig og hidrørende fra en yngre Periode, jvfr.* A. M., c. 13, S. 208[14]).
c) = A. M., c. 13, S. 209[3].
d) = A. M., c. 17, S. 221[7].
e) = A. M., c. 13, S. 210[6].

---

1) *Efter* maðr *har Afskriveren først skrevet* eigi, *men derefter overstreget dette Ord og skrevet* er *ovenover.*

hvarge er hann tóc. Ef maðr ferr ut af danmorc eða af avðrom löndom eN or noregi með danar fe oc treystiz hann eigi at lata virþa feet þa scal hann heimta til scipveria. þa er hann vill þegar þeir ero ihaf comnir. oc segia þeim hve micit fe þat er oc nefna vitne at þvi at hann tecr fe þat til abyrgþar oc eignaz hann þa voxto afeno slica sem hann töki i noregi at lögom ef hann fær þaN quið at hann munde virða lata fe þat ef hann quæmi til noregs oc visse hann þat at hann mundi ná ut at hafa fyrir noregs manna socom. [a] Ef menn gera felag með ser her a lande oc fara abrott oc aNdaz aNaR oc scalat hann scilia felagit aðr hann hittir erfingiaN. hann scal neyta af feno öllo saman sem mælt var. Eigi scal maðr avstr selia arfvon sína ne þaN arf er honom hefir her temz er hann hefir eigi siálfr til comit. eN halldaz eigo þar oNor cavp öll sem her. vm þav fe öll er hann á her eptir oc sva þav er ut hingat coma. [b] Ef maðr tecr fe a gron lande. [oc scal hann lata virða feet iafnt sem avstr oc fara utan a þvi scipi er fyrst feR. Slík sócn er þar til en sama ef hann gerr eigi utan fara sem þa at avstr tekit se feet] oc sva vorn. Ef þeir gera felag með ser erlendis þa scal hann cost eiga at scilia felagit ef hann vill oc láta virða feet oc hafa slica costo a sem hann væri frænde ens davða. enn lavst scal hann lata þegar er nanare maðr kömr til. [c] Nu aN- (S. 95, a.) dazc aNat tueGia hiona erlendis. þa scal þat þeirra hafa fe ut er eptir lifir oc láta fyrir engom manne lavst nema fyrir erfingia. Nu andaz þav bæðe avstr oc coma til þeir menn af hvaRatueGio hendi er rétt comnir ero til út hafnar fiarens.

a) = A. M., c. 14.
b) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 211[22].
c) = A. M., c. 15.

þa scolo þeir sva scipta með ser sem hvart þeirra hafðe att fe við aNat. ef þeir vito þat. Ef þeir vito eigi huern lut hvart þeirra hefir att ife við aNat. þa scolo kono frændr hafa þriþiung eN hinir ii.ª lute. Nu coma fleire menn iafn nanir til. þa scal scipta með þeim at iafnaðe. ikneruNa alla. þeim er lög viNa til þar. Nu hvar þess er maðr náir sa eigi út at hafa feet er til er comiN af þeim er ut hefir enda viNe hann lög til avstr. þa a hann heimting her at þeim er ut hafðe til sva micils fiár sem hann væri til comiN ef hann hefðe ut haft. enda væri at logom tekit avstr feet. EN erfingiar eigo þaN lvta sem þeir ero til comnir at heimta at þeim er ut hafðe feet. Hann scal fara út et næsta sumar eN þa er hann kemr ut ef hann vill utan fara et sama sumar. þa scal hann orð gera erfingiom oc giallda þeim þa þegar er þeir coma til. oc giallda hálfo fære avra breNda her eN hann toc avstr. ef hann hefir sva at virðingo látit fara oc at fiártekio sem nu var talit. EN ef eigi er sva at farit þa er sva sem ovirt sé. Hann scal þa giallda morc sex alna avra fyrir eyre huern her ef hann vill. Fe þat scal giallda her ut ibreNdo sílfri eþa ilereptom nyiom eða ivaxe eða i voro islenzcri eða ibú fé oc giallda at þvi lage allt sem þar gengr er af hende scal reiða. Nv feR hann eigi tueivegis þa scal gialda et næsta var þvi er hann kemr ut at heimile sino at[1] gialda eN v.ª dag vico. þa er vii. vicor ero af sumre. Nu leysir[2] (s. 95, b.) hann eigi fe þat af hende ser sem mælt er. þa á erfingi cost at stefna vm. vm sva micit fe sem hann ræðr a at queþa

1) Maaskee bör her læses oc som i den arnam. Skindbog.
2) Rettelse for leyfir.

oc hann getr gogn *til* at hin hafe teket. oc *queðia til* xii. *quiðar* hue mi*cit* fe *hann* toc. þan goða *er* sa er iþ*in*gi *með er sottr* er. Þes a h*ann* oc cost at stefna a*nare* stefno v*m* voxto *sva* micla se*m* h*ann* getr gögn *til* at á þ*at* fe hefðe ge*n*git ut hi*n*gat *oc* e*r* ret at *queðia til* h*v*artz h*ann* vill heim*i*lis h*va* hins ix. eða xii. *quiðar* hue miclir vext*ir* se a þ*v*i fe.

126. sa e*r* suar*ar* v*m* danar fe.

Hin a at föra þær varn*ir* f*ra*m at lata b*er*a v*ætt*e þav ido*m* e*r* h*ann* nefnde at er h*ann* toc fe þ*at* avstr *til* abyrgðar *oc* s*v*a þav öll er h*ann* nefnde' at vir*ð*i*n*go fiarens östr[1] þav e*r* h*ann* hef*i*r *til* enda s*co*lo þ*at* allt h*er* ve*rð*a v*ætt*e e*r* avstr e*r*o vitne nefnd. En allt þ*at* e*r* h*o*no*m* scort*i*r i v*m* vættin. þa s*ca*l sa *queðia til* xii. *quiðar* goða þan e*r* sa e*r* iþ*in*gi *með* er *sottr* er. *oc* fylla s*v*a sócn sina ef h*ann* vill at voxtono*m* co*m*az. Enda a s*v*a sa er svarar at *queðia* xii. *quiðar til* allz þe*s*s er h*ann* vill *oc* h*ann* hef*i*r *eigi* vitne *til*. Nu s*ca*l do*m*r at þ*v*i de*m*a ale*n*gr s*e*m þ*eir* fa gogn *til*. Þ*at* e*r* m*ælt*. v*m* þa m*enn* er rétt co*m*nir v*ær*i *til* ut hafn*ar* fiarens enda hafe h*ann* *til* callat avstr at logo*m*. þa s*ca*l sa s*v*a fara at heimti*n*go fiarens ut h*er* at sekia við en somo gogn se*m* aðr v*ar* tínt. ne*m*a þar e*r* h*ann* hef*i*r hofð vitne *við* *til* callit avstr *oc* s*ca*l h*ann* þav oll láta f*ra*m b*er*a h*er*. Nu hef*i*r h*ann* eigi vitne *til*. þa s*ca*l h*ann* *queðia til* xii. *quiðar* *til* þe*s*s allz er h*ann* fylle sogn sina *við*. hue*r*so

1) *Det første Bogstav i dette Ord er underprikket og av skrevet ovenover, men som det synes, neppe med Afskriverens Haand.*

hann hef*ir* farit at til calli fiarens avstr oc *scal hann* þaɴ ɢ*oða* til *queðia* er *hann* er sialfr í þ*in*gi *með.* ti*l* þ*ess* allz e*r hann* hef*ir* e*n*gi vitne ti*l*. **E**f m*aðr* aɴdaz ihafe e*ða* at scipe sva at e*igi* ke*m*r vi*r*þi*n*go at féno. (s. 96, a.) þa eigo þ*eir* m*enn* varðveizlo fiar þ*ess* er taca ætte fæ epter þaɴ maɴ e*r* frænd lavs v*æri* ut her oc aɴdaðiz at scipe. þeir eigo at *ger*a orð erfingio*m* þegar þ*eir* co*m*a hingat til islands oc selia þeim þat fe þegar er þeir coma[1] ti*l*. Nv co*m*a þ*eir* e*igi* ti*l* aðr þ*eir* fare ab*r*o*t*t. þa *sc*olo þ*eir* leggia up fe þ*at* oc selia þei*m* m*an*ne landeiganda er næstr býr þ*eir*re höfn er þeir báro flest*ir* fot sin af scipe. Enda *sc*olo þ*eir* s*v*a f*a*ra m*eð* þ*v*i fe ef m*aðr* andaz at scipe þa er þ*eir sc*olo heþ*an* f*a*ra sem aðr v*a*r tint. e*ða* s*v*a ef þ*eir* bua ilandfesto*m* við island eþ*a* þær eyiar h*er* er bygðar ero þa. e*ða* siþ*an* a[2] þ*v*i su*m*ri. Ef þ*eir* f*a*ra aɴa*n* veg m*eð* þ*v*i fe eɴ nv er talit. þa v*arðar fiorbavgs* ɢ*arð*. Enda v*arðar* oc *fiorbavgs* ɢ*arð* þei*m* m*onno*m ollo*m* se*m* samscipa feno f*a*ra uta*n* uisir vitendr. Eɴ ef sum*ir* vilia scil *ger*a á. eɴ sum*ir* e*igi* þa v*arðar* þei*m* er oscil *ger*a á. En þ*at* ero stefno sac*ir* oc *scal queðia* ti*l* h*eimilis* b*v*a ix. aþ*in*gi v*m* þaɴ stað se*m* socen gerðiz. Ef *maðr* leys*ir* danar fe af hende s*er* at logo*m*. þa *scal hann* segia ti*l* allra avra þ*eirr*a er h*an*n tóc. Ef m*aðr* leyn*ir* fe þ*v*i nockoro. þa a sa orðe at raða v*m* er feet á at taca. Ef m*aðr* reiþ*ir* af hende dánar fe þei*m* e*r* taca á oc letz or v*er*a lavs oc v*er*ða þ*eir* a þ*at* sátter. nu spyʀ hiɴ er feet atte at taca siðaʀ at *hann* hef*ir* leýnt su*m*o feno. *oc* v*er*ðr h*onom* þat ecki at vórn. þot þ*eir*

---

1) *Ordene* hingat — coma *ere tilföiede efter A. M, som sandsynligvis udeladte ved Uagtsomhed.*

2) *Rettelse for* af.

hafe asætz. Ef ma*ð*r feʀ ab*rott* m*eð* feno þ*v*i er h*ann* toc avstr. þa á sa cost er taca á at segia lögleigo a fe þ*at*. Eɴ ef h*ann* vill e*igi* þ*at* þa *sca*l h*ann* cost eiga at sokia *v*m iɴsteðaɴ. *oc* *v*m vöxtona s*v*a micla se*m* xii. q*uiðr* beʀ. Eɴ ef hiɴ a fe ut h*er*. *oc* *sca*l þa sokia iþ*at* feet. þe*ss* a h*ann* *oc* cost at stefna *v*m b*rott* höfn fiarens *oc* lata v*arða* (s. 96, b.) f*iorbavgs* ɢ*arð*. oc sokia vi*ð* .xii. q*uið*. Enda a s*v*a at fara at ferans do*m*i se*m* h*ann* yrðe *v*m alþi*n*gis sáttar hald secr. Ef h*ann* feʀ e*igi* ut et næsta sum*a*r með feno. þa a erfingi cost at sokia hann til fiorbavgs ɢarðs enda a hann cost at segia lögleigor a feit ef hann vill þat helldr. En ef sa maðr a fe ut her er með arfinom ferr.[1] þa á erfi*n*giɴ cost at stefna *v*m ef h*ann* vill oc q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar* ti*l* þe*ss* hue mic*it* fe h*ann* tóc. H*ann* *sca*l stefna þei*m* m*a*n*n*e *v*m er fe h*an*s hef*ir* ut h*er* *oc* stefna iþ*at* féet er[2] hiɴ á er erlendis er. *oc* q*ueðia* ti*l* ix. h*eimilis* b*va* ti*l* þe*ss* hue mic*it* fe h*ann* hef*ir* hins er erlendis er. Ef ma*ð*r vill v*er*ia f*yrir* h*ann* þa *sca*l h*ann* q*ueðia* xii. q*uiðar* h*v*art h*ann* yrðe sæhafe ti*l* aɴ*a*r*a* landa a þ*v*i su*m*re er h*ann* villde ut hi*n*gat. *oc* s*v*a ef h*ann* naðe e*igi* ut f*yrir* ofrikis m*onn*om e*ða* mátte h*ann* e*igi* ascip co*m*az h*v*atke er ti*l* þe*ss* gengr. [a] Ef scip hu*er*fr *oc* se ecki ti*l* spurt aþrimr su*m*ro*m*. enda se sp*ur*t af þei*m* londo*m* öllo*m* er or tu*n*ga er á oc s*v*a af þ*v*i l*an*ðe er þ*eir* foro af. þa *sca*l et fiorða sum*a*r brigða feet. H*ann* *sca*l ti*l* fá ora landa .v. er þ*at* leggi und*ir*

---

a) = A. M., c. 16.

---

1) *Ordene* þa a erfingi — með arfinom ferr *ere tilföiede efter den arnam. Skindb., som sandsynligvis udeladte ved Uagtsomhed.*

2) *Rettelse for* eɴ.

þegnscap sin. at ecki se spurt til *þeirra* a iii. sumrom *þeim* enom næstom eptir. oc hygia *þeir* þa davða *vera* oc *þeir* bera *þat*. þa adomr at dœma undan hinom feet. Enda *scal* þa *sva* meta sem *þeir* se andaþir. *oc eigi* fyr nema reköllld se kend af scipi *þeirra*. Nu spyrsc ecki til *manz*. oc *scal sva vera sem hann* se lifande meþan *hann* er *eigi* andaðr sagðr. *oc sva scal* oc *vera* sem *hann* life til þess er davðe *hans* er sanaðr. [a] Þar er *menn* sana erlendis davða. þa *scal sva* vanda m*enn* til sem at sana erlendis víg. [b] *Þat* er ef *maðr* fær *manne* fe avstr at cavpe. [eða at láne oc mælir hann fe fyrir. oc scal her xii. quið til hafa hve mikit fe þat var ef eigi ero vitnis menn til. Stefna scal at festar hælum. enda er rétt at heimili eða þar er hann hittir hann at male. Enda er costr at stefna þeim til utgongo er fe hans hefir her oc hafa þar til ix. bva quið. hvart hin hefir iafn mikit fe hins er avstr er sem hann kallar til. En xii. quiðr scal scilia] h*va*t *hann* fecc hinom fiár avstr. [c] Þótt *þeir menn* life er davðe er sanaðr þar er *þeir* atburþir *verða sem* nu er talið[1] at *þeim* m*onno*m v*arðar* ecke við lög er *þeirra manna* davða hafa sanat. en *sva scal vm* fiár varðveizlo *þeirra fara* alengr er davðe *þeirra* er sanaðr sem *þeir* se andaþir. [d] Þar er men verða (s. 97, a.) davþir *fyrir* scriðum *eða* vatn davþir *eða* vapn davðir. *eða* huerngi davða er *þeir* hliota allir *sva* at engi *maðr* kemr abrott *oc* sia menn *eigi* misfarar *þeirra sva* at

---

a) = A. M., c. 17.
b) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 219[22].
c) = A. M., c. 16, S. 218[15].
d) = A. M., c. 18, S. 223[22].

---

1) *Først skrevet* taliðr, *men det sidste Bogstav derefter underprikket.*

deili vite á. Þar *scal* meta *sva* se*m* þ*eir* hafe allir seɴ dáit. f*yrir* þ*vi* at e*n*gi *scal* arf taca ept*ir* aɴa*n*. Ef nockoʀ ke*m*z a brot oc *scal* þ*at* standaz er sa sagði hu*err* þ*eirra* le*n*gst lifðe. [a] Maðr *scal* sialfr raða f*yrir* fe sino meþ*an* h*ann* ræðr ti*l* fullz eyris. [b] Attreðr m*aðr* e*ða* ellre *scal* h*v*arke selia land ne goðorð unda*n* erfi*n*gio*m* ne*m*a h*ann* megi e*igi* eiga f*yrir* sculld. [c] Þ*at* er at e*n*gi m*aðr* a at selia l*an*ð u*n*da*n* *er*fi*n*gio*m* sino*m* þa er h*ann* er attreðr eða ellre. *oc* *sva* ef h*ann* licr ihælsótt ne*m*a erfi*n*giar lofe. Eɴ þo *scal* *maðr* sialfraðe f*yrir* fe sino. meþ*an* h*ann* vill ef h*ann* ræðr ti*l* fullz eyris.

127. v*m* giafar

Maðr a at tiunda fe sitt vm sin*n* hin*n*i meíri tiund[1] ti*l* salo bóta s*er* ef h*ann* vill. E*igi* a h*ann* optaʀ at tiunda eɴe meire tiund fe sitt eɴ v*m* siɴ f*yrir* rað scaparfa sins. Nu beʀ fe undir þaɴ maɴ siðaʀ e*ða* vex h*on*o*m* fe. þa á h*ann* at tiunda *sva* se*m* h*ann* gere ena meire tiund v*m* siɴ af ollo*m* avro*m* sino*m* þei*m* er h*ann* á. Ef m*aðr* ger*ir* e*igi* ena meire tiund af fe sino þa á h*ann* at gefa sölo giaf*ir* ia*fn* micla avra se*m* h*ann* hafe[2] tiundat feet eɴi meire tiund.[3] Eɴ þ*at* ero salo giaf*ir* e*r* m*aðr* gefr þei*m*

a) *Jvfr. Stedet lige nedenfor L. 9* (= A. M., c. 11, S. 202[1]).
b) = A. M., c. 18, S. 224[9].
c) = A. M., c. 11, S. 201[21].

1) *Ordene* vm sinn — tiund *ere skrevne over Linien, uvist om med Afskriverens eller en anden, dog omtrent samtidig Haand, men bör ialfald ei savnes.*
2) *Först skrevet* hafðe, *men* ð *derefter underprikket.*
3) *Punctum er tilföiet.*

m*onnom* e*r* e*igi* eigo þ*in*gfarar cavpe at gegna *oc* þ*ur*fe fe sitt allt. *eða* *verc* sín ti*l* omaga biarg*a*r at hafa. H*ann* á at gefa vingiaf*ir* at lifanda s*er* ef h*ann* vill. Þ*at* er. at erfi*n*gi acosti .ij. ef h*onom* þicc*ir* h*ann* ti*l* arfscota raða at stefna ti*l* *fiorbavgs* *garðs* eþ*a* telia h*ann* af raðono*m* fiarens ella. *oc* telia s*er* raðen *oc* q*ueðia* ix. h*va* ti*l* aþ*in*gi. h*v*art h*ann* hafe arf (S. 97, b.) scot i þei*m* raðo*m* raðet *eða* e*igi*. e*r* h*ann* hafðe vm stefnt. Þei*m* v*arðar* *oc* *fiorbavgs* *garð* öllo*m* er vi*ð* taca. Ef þ*eir* hafa allir sama*n* u*m* raðit enda b*er*iz a hiɴ arf scotit enda á at d*om*a rof giafaɴa. h*onom* a at d*om*a v*ar*ðveizlo fiar þ*es*s allz er haɴ átte *oc* s*v*a omaga þa e*r* hiɴ átte fr*a*m at fora. Engi m*aðr* a at ripta giof sina. Nu heitr h*ann* lavno*m* f*yrir* giofna. þa ahiɴ heimti*n*g ti*l* þ*eirr*a avra ia*fn* micilla se*m* h*v*a*r* raða at b*er*a heiten. Ef leysi*n*gr ræðr arfscót unda*n* frialsgiafa síno*m*. þa a' h*ann* at b*r*igða h*onom* f*r*else. oc telia s*er* fe þ*at* allt er h*ann* á ef h*ann* vill. eþ*a* h*ans* erfi*n*giar ella. Lavngetiɴ m*aðr* sc*a*l s*v*a arf taca at born sin *oc* leysingia se*m* scírgetiɴ *maðr*. Ef m*aðr* gefr avðro*m* m*ann*e xii. avra fiár *eða* meira þei*m* *er* h*ann* a h*v*árke at lavna liþ ne giafar enda v*er*ðe e*igi* hálf lavnoð giofin. þa . a h*ann* heimti*n*g ti*l* ef h*ann* aɴdaz.

Maðr a at gefa barne s*in*o lavngetno ef haɴ vill xii. avra f*yrir* rað scaparfa sins eɴ e*igi* meira fe ne*m*a erfi*n*giar lofe. E*igi* sc*a*l m*aðr* meira þei*m* syne sino*m* gefa eɴ .xii. avra er e*igi* er scirgetiɴ. *oc* þ*v*iat eins s*v*a ef e*igi* kömr miɴa a aɴ*ar*a lut. ne*m*a erfi*n*giar lofe.

[a] Engi e*r*o arfsöl fost at lögo*m*. ne*m*a v. h*var* viɴe nym. eiða at. at þ*at* þicki iafn mæli *oc* er sem o m*æ*lt se ellig*a*r.

---

a) = A. M, c. 19, S. 225[b].

En þott eiðar se unir at þa scal þeygi hallda ef maðr hefir hvarki lagt fyrir man fe ne fiolscylde a xii. manoðom hinom næstom eptir cavp þeirra. Ef menn seliaz arfsale þa scal anartueci þeirra er saman cavpa vina eið at þvi fyrir bvom v. at sa er cavp male þeirra sem þeir segia oc engi ero avnor undir mál ne lav- (s. 95, a.) sa kör a mælt en ellegar verðr eigi fast cavp þeirra. Of þat scolo buar bera. [a] Ef menn seliaz arfsale oc a þat at hallda er iafn mæle bersc en þviat eins ella ef erfingiar segia satt sina á. En ef erfingianom þickir eigi iafn mæle oc á hann at stefna um oc quedia bva v. til a þingi hvart þat se iafn mæle eða eigi. Nu bera þeir eigi iafn mæle. oc verðr þa rof mals ef v. avra munr er eþa[1] meire. Ef hins erfingiom þyccir of litit feet tekit. oc ræðrat hann oðrom monnom ahendr þan omaga en siálfom ser. nema iafn mæli beriz. eða erfingiar hafe sött sina a sagða ella. Huarvetna þess er arfsolor rofna. þa asa maðr er við omogom tekr heimting fiár þess allz er omagin hefir eigi neytt. Þat scolo heimilis bvar v. vm scilia hvers hann hefir neytt[2] af þvi fe eða hvat eptir er. Engi maðr a at seliaz arfsale fra omogom þeim er hann a isculld at ganga fyrir. ne fra þeim er[3] a fe hans ero comnir aðr. ne. fra þeim er hann á arf at taca eptir. fiorbavgs garð varðar ef maðr selsc fra þeim omogom sva at þeir ero staðfesto lavsir. Nv gengr fe af þvi er hann hefir árfsale sellz eða

---

a = A M., c. 12.

---

1) *Herefter skrevet* eigi, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*

2) *Ordene:* Þat scolo — neytt *ere tilföiede efter den arnamagn. Skindbog, som udentvivl udeladte ved Afskriverens Uagtsomhed.*

3) *Herefter skrevet* hann, *men dette Ord dernæst underprikket.*

tecr h*ann* erfða fe siþ*an*. *oc* eigo þ*a*r omag*a*r a þ*v*i fe at v*er*a ef ahe*n*dr h*onom* coma. [a] Nu þicc*ir* þeim of mic*it* ti*l* fundit er arf a at taça ept*ir* hiɴ oc s*ca*l h*ann* cost eiga at riufa þaɴ maldaga f*yrir* næsta alþ*i*ngi.[1] e*igi* s*ca*l þ*at* mal le*n*gr standa. [b] Sua s*ca*l m*að*r taca danar fe agren l*an*ðe se*m* inoregi. [c] Þ*at* er v*m* þav fiárlog öll er arfscot e*r* í. þa er erfi*n*gi scylldr at segia osat á ef h*ann* vill riufa et siðarsta a eno þriðia alþ*i*ngi þ*að*an fr*a* er h*ann* veít. Nu v*er*ðr aɴaʀ erfi*n*gi at oc s*ca*l sa sagt hafa f*yrir* v. hei*mi*lis b*vom* sino*m* osatt á hálfo*m* manaðe eno*m* næsta (· s. 98, b.) e*ða* eno næsta alþ*i*ngi þ*að*an fr*a* er h*ann* veít at h*ann* er erfi*n*gi. Ef m*að*r a l*an*ð e*ða* aɴa*n* grip þaɴ e*r* aɴaʀ m*að*r a at selia ef sa vill. oc s*ca*l h*ann* sagt hafa ósátt*ir* á m*eð* v*att*a oðro*m*tueɢia þei*m* er v*ið* hafa keypz a xii. manoðo*m* eno*m* næsto*m* e*ða* at logb*er*gi et næsta sum*a*r s*v*a at lögsögo m*að*r heyre.[2] ellegar er ecci rof ti*l* u*m* kavpit.

[d] Ef kona elr born m*eð* oheim*i*lo*m*[3] m*anne* *oc* leyn*ir* hon frændr. enda gelldz þo fe v*m* at ho*n* a eigi varðveizlo þe*s*s fiár þott born h*en*nar ti*l* arfs alin e*igi* at taca. [e] enda aho*n* e*igi* arf at taca siðaʀ.

---

a) = A. M., c. 22, S. 227^{14}.

b) *Jvfr. ovenf. S.* 240^{17} (= A. M., c. 14, S. 211^{22}).

c) = A. M., c. 21.

d) = A. M., c. 19, S. 225^{15}.

e) *Istedetfor denne Regel indeholder den arnam. Skindb. i c. 23 en yngre Lov, hvorved nærværende Bestemmelse er ophævet.*

---

1 *og* 2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Abbrevieret paa den sædvanlige Maade ved et* oheılo, *med Streger over* ei *(eller snarest alene over* e*) samt over Slutningsbogstavet* o, *og naar det derfor i* A. M., l. c. *Note 3 angives, at Læsemaaden i vort Haandskrift er* oheilum, *grunder dette sig paa en Feiltagelse.*

[a] Ef maðr fær líflát eılendis sa er fe a ut her oc verðe menn eigi asáttir hvart hiɴ er aɴdaðr eða eigi. Þa eigo erfingiar cost at láta saɴa davða hans. Þeir scolo leiða fram at dome v. ora landa. scolo þeir menn .ii. iþvi liðe er iþess konvngs velde være þa er hiɴ dó. eþa siþan sem sa var. Allir þeir menn v. scolo at tengþom réttir. Sva scolo þeir at queþa at ver leggiom þat vndir þegn scap várn. at ver hyɢiom þaɴ maɴ davðan.

a) = A. M., c. 7, S. 190[14].

GRÁGÁS

ISLÆNDERNES LOVBOG I FRISTATENS TID,

udgivet efter

det kongelige Bibliotheks Haandskrift

og oversat

af

VILHJÁLMUR FINSEN,

for

det nordiske Literatur-Samfund.

Anden Del.

Text II.

KJØBENHAVN.

TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOGTRYKKERI.

1852.

omaga balcr

128.

(S. 99, a.) [a] Sva er m*æ*lt at sina omaga ahveʀ ma*ð*r fra*m* at föra alande her. Moðor sina amaðr f*y*r*s*t f*ra*m at føra.[1] Eɴ ef h*ann* orcar betr þa s*ca*l h*ann* føra fra*m* föðor siɴ. Nu má haɴ betr. þa s*ca*l h*ann* born sin[2] fra*m* føra. Nv ma h*ann* betr þa s*ca*l h*ann* systkin sin føra f*ra*m. Nv ma h*ann* betr þa s*ca*l h*ann* föra f*ra*m þa m*enn* er h*ann* a arf at taca ept*ir*. oc þa m*enn* er h*ann* hef*ir* arftake tecna. Nu ma h*ann* betr þa s*ca*l föra fra*m* leysing siɴ þaɴ er h*ann* gaf frelsi. Eɴ ef nockoʀ þ*eirra* m*anna* ge*n*gr at h*ans* ráðe er nu v*a*r taliðr enda e*i*g*i* h*ann* fe ti*l* at føra h*ann* f*ra*m þa v*e*rðr h*ann* utl*agr* *vm* þ*at* ef þ*eir* ga*n*ga. f*ra* þesso*m* m*onno*m öllo*m* s*ca*l ma*ð*r e*i*g*i* seliaz arfsale. *oc* f*ra* e*n*go*m* þei*m* er afe h*ans* ero co*m*n*ir*. Ef h*ann* hev*ir* e*i*g*i* fe ti*l* þa s*ca*l h*ann* ga*n*ga isculld f*yrir* moðor sina. Nv þarf faðir h*ans* heldr f*ra*mførslo þa s*ca*l ga*n*ga isculld f*yrir* h*ann*. Ef h*ann* hef*ir* ge*n*git isculd f*yrir* foðor siɴ. enda[3] þurfe moþ*ir*

---

a) A. M., Omaga-balkr, c. 1.

---

1) *Punctum er tilføiet.*

2) *Paa det Sted, hvor Ordene* born sin *staae, har Afskriveren som det synes først skrevet* systkin sin, *men derefter udmaculeret dette og skrevet hine Ord istedet.*

3) *Først skrevet* endi, *men derefter* i *underprikket og* a *skrevet ovenover.*

hans fram ferslo siðan þa a faþir hans at huerfa til frænda siɴa at framferslone eɴ hann scal ganga i sculld fyrir moðor sina. Ef hann hefir eigi fe til at fera þav fram. þa scal hann fara þangat er eɴ nanaste niðr er þeim þeirra manna er fe a til at föra þav fram. þa scal hann bioða þeim manne at ganga isculld fyrir þav þar. scalat hann meire sculd eiga eɴ hann være verðr ef hann væri þræll. Ef hann er isculd tekiɴ aðr oc þicke þeim manne betra at hafa hann eɴ eigi isculdiɴe er hefir fram at fera aɴat tueɢia foðor hans eða moðor þa scal hann fara at bioða fyrir hann iafn micit fe sem hann er scyldfastr oc scal hann þa or leysazc (s. 99, b.) þaðan or sculldiɴe. eɴ hann ganga hinnveg isculldena fyrir foðor siɴ eða moðor sina. Ef hann vill eigi ganga i sculldena. þa a hiɴ þo at sculldfesta hann at huaro. Eɴ ef hann vill fiʀazc hann eða fleia þa scal hann fara til heimilis hans. oc beiða hann til farar. eɴ ef hann vill eigi til fara. þa scal hann leɢia lögsculld á hann at hvaro ef hann vill lysa scal hann fyrir heimilis bvom sinom .v. Hann scal lysa at lögbergi at hann hefir lögsculd laget a hann. enda a hann cost alengr at veria lyriti iɴe höfn hans oc sva at þiɢia verc at honom. Nv ero firnare omagar eɴ þeir er hann a arf at taca eptir. oc scal hann þo fram fera afe sino ef hann a til. Eɴ þa a hann fe til ef[1] hann a iiii. missera fulgo ser oc omogom sinom oc þeim er hann tecr við. oc scal[2] fulla fulgo ætla ollom. þegar er nockot scortir á at haɴ viðr ser. Maðr a cost hvart sem hann vill at ganga isculld fyrir born sin

1) *Ordene* þa a — ef *ere tilföiede i Henhold til Læsemaaden i det arnam. Haandskrift, som udentvivl udeladte ved Uagtsomhed.*

2) *Istedet herfor har Afskriveren först skrevet* sva, *men derefter underprikket dette Ord og skrevet* scal *istedet ovenover.*

eða selia þav iscullд ella. Sit barn scal hver maðr fram fora alanðe her. [a] Faðir scal fram föra barn sit at[1] tveim lutom en moþir at þriþiungi. en ef þav hafa felag sitt gert. þa scolo þav at slicom luta hvart þeirra fora omaga fram sem þav eigo fe til. Ef[2] hiu sciliaz oc hafa þav eigi bæðe fe til at halda sino scote upp þa scal at þeim luta hvart þeirra fram fora omagana sem þav hafa fe til. En ef anat tuegia[3] þeirra orcar at fora born sin fram oc scalat[4] þeim meþan abrott scipta ahendr avðrom monnom. Enda a at þeim luta hvart þeirra fram at fora sem þav hafa hand megin til ef hvarke þeirra hefir fe til. Ef hiu .ii. scipta bornom sinom með ser. þa scal sva scipta at hon hafe þat barn þav misseri (s. 100, a.) er spendreccr er þott þav vile scipta anan veg siðar. Ef faðirin andaz fyr þa scal moðiren þav born hafa en erfingiar hans scolo ina[5] henne fulgornar. Ef moðirin andaz fyr en faðerin oc er þar fe eptir. þa á hann þav born at hafa meþan þav ero a omaga alldre. En erfingiar hennar eigo fulgor at ina honom. Ef þav ero þroten bæðe þa scal scipta bornom i áttir at tueim lutom iföðor ætt en at þriþiunge imoðor ætt. Ef anat þeirra abetr en sialfom ser. þa scolo hvar virða hue miclo þat þeirra orke betr oc scal þat legia til þar sem bornin ero. en at þeim[6] luta er þav orca eigi þa scolo ii. lutir huerfa ifoðor ætt en at þriþiunge imoðor ætt. Rétt er at scipta omogom

a) = A. M., c. 3, S. 239[b].

1) *Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*
2) *Skrevet* Efe, *men det sidste Bogstav derpaa underprikket.*
3) *Først skrevet* anar tuegi, *men derefter rettet saaledes.*
4) *Skrevet* scal at, *men Stavelserne derefter forbundne ved en Streg fra den nederste Deel af* l *til* a.
5) *Først skrevet* una, *men derefter forandret ved at udradere den forreste Deel af* u.
6) *Rettelse for* þess.

fra þeim stað er þeir verþa þrotraða enda er þeim rétt at scipta at heimíle sino. **Ef** omagar verða þrotráða fyrir fardaga þa scal þeim scipta. þegar er þeir verða þrotraða. **Rétt** er at scipta omögom at fardögom ef þess er von at þav þriote þav missere oc fe með ef er. ef tueGia missera fulga er eptir eða mina þeim omögom er þar ero. Þeim scal til bioða öllom er hlut eigo iomögom a var þingi ef þeir ero sams heraðs oc coma til er .vii. vicor ero af sumre. **En** ef siðar scal scipta þa scal bioða þeim til vii. nóttom fyrer. en hva scal queðia iii. nottom fyrir sciptit ofvallt. oc queðia fra heimile þvi er þeir lata scipta omogonom. [a] Þeir scolo scipta omögonom við bók hvarnir v. en ef omagin er ein. þa scolo þeir scipta sva at þeir hafe allir er til ero comnir þan omaga atueim misserom en eigi sleRom en sva. (s. 100, b.) Ef hvar coma eigi til sciptissens oc ero þo quaddir. þa verða þeir utlagir iii. morcom. Nu coma hvar iii. oc griþ menn .ii. þa verðr þo rett sciptíng þeirra. Sa[1] er quadde sciptisens scal[2] beiða hva at scipta omogom við bók. Nu ef þeir vilia eigi þa ero þeir utlagir. enda a domr at dema a hendr þeim sciptit[3] .xiiii. nottom eptir vapna tac. **Faðeren** scal scipta lata omögom. oc fera með eið a hendr hinom er hlotit hefir. **En** ef eigi sciptir faðeren. þa asa maðr at scipta er lut a i omögom. eða sa er vill ella. oc scipta til hlut falla. [b] Ef iafnnánir menn ero barn omaganom fleire. þa scal hann queðia

a) = A. M., c. 4.
b) = A. M., c. 5.

1) *Skrevet* S^a (*den sædvanlige Abbreviatur for* Sva).
2) *Herefter skrevet* þo, *men dette Ord derpaa underprikket.*
3) *Tilföiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

heimilis b*va* sina .v. ti*l* at scipta m*eð* þei*m*. Enda sc*o*lo b*var* luta m*eð* þei*m* hu*err* þ*eirra* sc*a*l fyrst hafa e*ð*a þar næst e*ð*a efstr. H*ann* a at færa þei*m* m*anne* er fyrst hlavt omagaɴ *oc* segia h*onom* hue le*n*gi h*ann* sc*a*l hafa e*ð*a hu*e*rio*m* h*ann* sc*a*l fœra. **E***igi* sc*a*l föra h*onom* optaʀ m*eð* eið eɴ sama omaga eɴ v*m* siɴ. oc fœra at þei*m* lut e*r* h*onom* v*a*r deilldr. H*ann* sc*a*l s*er* af hende fœra m*eð* v*atta* oc s*va* hv*er*ʀ þ*eirra* oðro*m*. er hafa þaɴ omaga. Eɴ ef þ*eir* vilia e*igi* við taca oc v*arðar* þei*m* utle*gð*. en hin sc*a*l hei*m* hafa omagaɴ oc hei*m*ta fulg*or* tueɴ*a*r at þei*m*. **O**magiɴ sc*a*l i þ*eirre* átt v*e*ra ti*l* þ*es*s er h*ann* er xvi. *vetra* gamall. se*m* h*ann* v*a*r ideilldr. Ef misdavðe v*e*rðr[1] omagaɴa. þa a þ*es*s nyt þ*at* at v*e*ra e*r* omagiɴ v*a*r deilldr. **Þ***at er mælt*. at *maðr* a at fœra m*anne* omaga þa e*r* h*ann* er xvi. vet*ra* þei*m* e*r* nanastr e*r* hv*er*gi er aðr hafðe.[2] þa e*r* h*ann* af omaga alldri *oc* sc*a*l f*a*ra se*m* erfð[3] öɴor. oc fœra m*eð* eið at hei*m*ili h*ans* oc segia ti*l* lögfosto*m* m*onnom* m*eð* hu*er* scil þ*eir* hafa fœrt.

129. v*m* eiðfœrslor

[a] Sva e*r* m*æ*lt at m*aðr* a at fœra omaga m*anne*. m*eð* eið at hei*m*ile h*ans*. oc f*a*ra iamt m*eð* sem meþ (s. 101, a.) stefno. Ef m*enn* ero iseliu*m* oc er þ*a*r bu allt. þa e*r* rett at föra þ*a*r omagaɴ m*eð* eið. Ef h*ann* hitt*ir* h*ann* iv*e*rke ute. oc e*r* rett at föra h*onom* omagaɴ m*eð* eið þ*a*r þa. eɴ ef e*igi* er omagiɴ ein föʀ ti*l* h*vss*. þa eigo þ*eir* at

a) = A. M., c. 6.

1) Herefter skrevet omaga, men dette Ord derpaa igjen udstreget.
2) Punctum er tilföiet.
3) Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.

bioða at føra til hús. ef hin er iverke. [a] Sva scal hann með eið föra at hann scal nefna vatta ii.[a] eþa fleire. Jþat vætte. at ec vin eið at crossi lögeið oc segi ec þat guði at ec veit eigi anan man rettara at föra fram þena omaga sams heraðs þan er fe eða føre hefir til heldr en þic oc nefna hann oc queþa á af hueriom rifiom hann förir honom oc ec eið føre hann þer at lögom. oc nefna hvarntueggia. þeir menn .ii. er fylgia honom scolo slican eið vina oc fela þat undir eið sin at hann ueit eigi anan man réttara sams heraðs at föra þan omaga fram helldr en hann. Þa er omagin er xvi. vetra gamall eða ellre oc er rétt þa at föra hann með eið þótt hann hafe fyr verit førðr þa er hann var yngri. oc scal hann hafa hvart er hann vill. cross eða boc meire en hals bók. Ef menn föra omaga með eið oc gera menn lið fyrir þa. sva at þeir mego eigi na at fara til túns þa er rétt at føra þar með eiþ er þeir coma framarst. Ef þeir verða sva ofr liðe bornir at þeir taca omagan oc föra þeim manne með eið er aðr fóro með omagan. þa er hver þeirra utlagr iii. morcom er iþeirre for var. oc á ecki eið førsla þeirra at standaz. Ef hann førir þeim manne omagan er ecki a fe. þa er sva sem oførþr se. Ef hann førir þeim manne omagan er engi sculd leic a við. þa er sem oførðr se. Ef maðr førir sin omaga sialfs[1] oðrom manne oc varðar honom utlegð. Ef sa maðr førir með eið omagan er ecki a við. eða er eigi afram förslo hans oc forir þeim manne er við (s. 101, b.) a at taca. Nu lætr hann ganga eiðførðan omagann. þa varðar honom

a) = A. M., c. 7.

1) Skrevet over Linien.

iii. marca utlegð. En ef omagen verðr ute davðr af þeim söcom þa varðar honom þat fiorbavgs garð oc scal queðia til ix. bva aþingi en .v. til utlegðar. hin acost at hafa heim omagan er ferðe ef hann vill oc heimta fvlgor tuenar at honom. oc utlagaz hann um fram. Hann scal föra þeim manne er nanastr er[1] omaganom þeirra manna er hag a til viðtökonar. enda er rétt at fera þeim manne er firnare er samheraðs omaganom. en sa scal fera af hondom ser omagan at dome ahendr þeim er við a at taca oc heimta fúlgornar at honom. Rett er at föra omagan ahendr erfingianom þoat hann se o avðgare en hann eigi fram at föra. En hann a at fera[2] af hondom ser oc hrepps menn með honom. Ef scilr a með hreps monnom oc vilia sumir eigi föra. þa eigo þeir at raða er föra vilia. Nu vinna[3] sumir hvarki at oc er þa sem þeir níte. þa eigo þeir at ala omagan er eigi vilia fera hann, [4] Rett er at fera omagan at scipe ef sa vill abrott fara er við omaganom a at taca. Ef sa maðr a eigi fe til at fera fram omaga þan er honom var ferðr með eið þa ahann at föra af hondom ser at dome. oc queðia heimilis bva sina .v. til hvart hann afe til at föra fram þan omaga eða eigi. Rett er at föra omaga a varþingi með eið ef hann heyrir asialfr. Ef maðr deýr fra omegom þeim er honom voro förþir með eið. þa eigo þeir at fylgia arfenom ef hann var arftoco maðr omagana meþan arfrin vinz til. oc fylgia at þeim luta sem hann atte arfin at taca eptir omagan.

---

1) *Tilföiet.*

2) *Afskriveren har först skrevet* f̊a *= fara; men derefter forandret dette uden dog at udslette* r.

3) *Gisning, overensstemmende med den arnam. Skindbog, for* villa.

4) *Her findes i Texten over Linien en Korsfigur (†). Om denne Figur, der i Form er lig den, der i Skindbogen anvendes for at udtrykke Ordet* cross, *maatte have tjent Afskriveren som Betegnelse for et eller andet, kunne vi ikke afgjöre.*

Ef *eigi* er fe til *eða var* h*ann eigi* erfðar omage. þa á sá m*aðr* at taca v*ið* omagano*m* er fe *eða* före hafe (s. 102, a.) ti*l* oc scyllztr se. Ef hiɴ er þrotiɴ e*r* f*ra*m förir omagaɴ. þa a ti*l* sins sculldi*n*gia huaʀ þ*eir*ra at hu*er*fa. þar calla m*enn* omaga mót. Ei*gi* sc*a*l hino*m* sama m*ann*e föra fleire omaga eɴ eiɴ a meðal þi*n*gia tueɢia. m*eð* eið or eino*m* kne ruɴe. Eɴ ef fleire *er*o omagarn*ir* or eino*m* kneruɴe eɴ eiɴ. þa sc*a*l føra þá ahendr þei*m* m*onn*om[1] er firnare ero. En h*ann* sc*a*l föra af he*n*di s*er* at do*m*e oc hei*m*ta fulgor at þei*m* er f*ra*m a at föra omagan*n*. Ef m*aðr* för*ir* f*ra*m aɴ*n*rs m*anz* omaga. oc vex hino*m* fe[2] er f*ra*m átte at föra þaɴ omaga þa sc*a*l h*ann* hei*m*ta fulg*or* at h*onom* slicar se*m* h*ann* hef*ir* f*yrir* h*ann* lagðar avaxta lavsar. Ef omagano*m* vex fe *eða* beʀ undir h*ann* þa a h*ann* at hei*m*ta fulg*or*nar at h*onom* slíc*a*r se*m* h*ann* hef*ir* lagðar fyrir hann[3] avaxta lavsar. E*igi* a h*ann* þ*at* fe ierfð omagans at hei*m*ta ef h*ann* villde e*igi* hei*m*ta at h*onom* sialfo*m* meþ*an* h*ann* lifðe.

130. v*m* omaga lysing.

Sva e*r* m*æ*lt at lysa sc*a*l aþi*n*gi ti*l* f*ra*mførslo o maganom ahe*n*dr arftoco maɴino*m* oc a h*ann* at q*ueðia* ti*l* b*va* q*uiðar* h*v*art h*ann* se arftoco m*aðr* om*aga* þ*es*s *eða* e*igi*. *eða* h*v*art h*ann* se h*ans* om*agi* *eða* e*igi*. *oc* q*ueðia* h*eimilis* b*va* v. ti*l* alengr þes e*r* ahendr e*r* lystr. Þaɴ omaga sc*a*l d*e*ma ahendr h*onom*. ne*m*a h*ann* fae s*er* biarg q*u*ið. Oc sc*a*l h*ann* q*ueðia* s*er* biarg q*u*iðar h*eimilis* b*va sina* v. h*v*art h*ann* e*igi* fe *eða* føre ti*l* at føra f*ra*m þaɴ omaga. Nu ef þat berr quiðr at hann a

1) *Skrevet over Linien, muligen dog med en anden Haand end Afskriverens.*
2) *Tilføiet.*
3) *Ordene* fyrir hann *ere tilføiede.*

eigi fe eða føri til at føra fram þann omaga[1] þa asa er lyst hefir *queðia heimilis bva hans* v. hvart hann orke at nokorom luta at føra fram eða engom. Hann scal at slicom luta fram føra omagann sem quiðr beR hui hann orkar. Sa scal queðia honom biarg quiðar er ahendr honom lyste ef eigi vilia aðrir. Nu ef þur beR avðn þa scal lysa ahendr frændanom þeim er hann hyGr at fe eigi til. Hann scal telia frændsemi með (S. 102, b.) omaganom oc þeim manne er hann lysir ahendr at dome oc saNa með þegnscapar lagningo sinni at su er frænd semis tala söN oc rétt amiðle þeirra er þa talþe hann. Hann scal hafa saNaðar menn ii. þeir scolo þat leggia undir þegnscap siN at sia er frændsemis tala rétt oc söN amiðle þeirra sem þa talðe hann. Þa scal honom dema þaN omaga nema hann fae logvorn fyrir sec. En su er logvörn ef þat beR quiðr at hann a[2] eigi fe til. eN su er öNor ef hann fær scylldra maN til. þaN er fe eða fære hafe til. oc scal hann lysa þa þegar ahendr þeim manne. oc hafa omagaN sialfr ef hann festir eigi hize framförslona. Þa scal maðr taca undir omaga lysing er aðr er boreN quiðr með eNe fyRe söciNe eða handsoloð er við taca fyrir þa soc. Ef søkiande veit eigi heimili þess er hann søkir vm omaga söc. enda scyli søkiande queþia bva til. þa scal hann queðia fra heimile omagans. Nu veit hann eigi þat. þa scal queðia fra heimile sino. Ef i siN dom er sottr hvaR þeirra arftoco maðreN oc sa er til handa horfir omagiN. þa scal hann þat vætti[3] bera fram at dome þeim er sa er sottr i er

---

1) *Ordene* Nu ef þat — omaga *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som udentvivl udeladte ved Afskriverens Unöiagtighed.*
2) *Tilföiet, som nødvendigt, i Overensstemmelse med det arnam. Haandskrift.*
3) *Tilföiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

siðaʀ *var* ahe*n*dr lyst e*r* nefnt *var* at þ*ar* er føreleyse bar arf töcom*unn*zeɴs. [a] Þar e*r* vanefne b*er*az þes m*anz* e*r* a hendr er lyst. enda vill h*ann*[1] e*igi* föra meiʀ ti*l* staðar. þa s*cal* föra hu*err* ti*l* staðar e*r* vill. Nu vill engi føra ti*l* staðar omagaɴ. þa a at dø*ma* f*ra*mførslo omagano*m*[2] se*m* h*ann* hafðe aðr. Ef e*n*gi kö*m*r vorn fra*m* f*yrir* h*ann*. þa a at dø*ma* ahe*n*dr h*onom*. oc iþaɴ hrepp er h*ann* e*r* i. eɴ þ*eir* s*co*lo hafa hre*p*ps m*enn* omagaɴ þav missere. eɴ at su*m*re eigo þ*eir* at q*ueðia* ho*nom* biarg q*u*iðar.[3] s*va* ef þ*at* beʀ q*u*iðr at vanefne m*un*do b*er*az et fyʀa su*m*arit. ef þa v*æ*ri q*u*att biarg quiðar-[4] (s. 103, a.) eɴs. oc a þa do*m*r at dø*m*a ena somo fra*m*förslo omagano*m* se*m* h*ann* hafðe aðr oc hv*er*fr þa af hende h*onom*. Ef þ*eir* m*enn* ero sa*m*fiorðu*n*gs er omagiɴ e*r* dø*m*þr ahendr oc hin*ir* e*r* aðr hafa. þa s*co*lo þ*eir* føra omagaɴ er aðr hofðo þa*n*gat til þe*s*s maɴz e*r* áhendr er dø*m*þr. Ef maðr vill eigi[5] taca við dø*m*þo*m* omaga sa*m*fiorðu*n*gs oc *varðar* þ*at* f*ior*-*bavgs* *garð* oc er þegar rétt at stefna v*m* er reyniz för omagans. Rett er at m*aðr* føre m*anne* dø*m*þan omaga iɴa*n* fiorðu*n*gs[6] ef h*ann* vill. *oc varðar* slict se*m* aðr *var* tínt ef e*igi* er við tekit oc avallt *varðar* f*iorbavgs* *garð* ef m*aðr* lætr ga*n*ga dø*m*þan om*aga*. Ef om*aginn*

a) = A. M., c. 8.

1) *Skrevet over Linien, dog maaskee med en yngre Haand.*
2) *Den arnam. Skindb. tilföier:* slíca.
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Tilföiet.*
5) *Tilföiet, som nödvendigt, overensstemmende med den arnam. Skindbog.*
6) *Den arnam. Skindbog læser:* i annan fiorðung, *hvilket Sveinbjörnsen i Noten til A. M., l. c. anseer mindre rigtigt end Læsemaaden i vort Haandskrift, en Mening, hvis Rigtighed vi imidlertid finde tvivlsom. Det fortjener at bemærkes, at den samme Forskjel i Læsemaaden findes paa det Sted senere hen i Afsnittet, hvor Stedet atter forekommer i begge codices, nemlig A. M., 33, og nedenfor c. 143.*

er utan fiorðungs þa scal aqueða at dome huert hann scal sekia omagann en hann scal sekia þangat omagann oc hafa abrott ferðan omagann er .vi.[1] vicor lifa sumars eða fyr. Nu vill hann eigi eptir coma sua. þa scal hin hafa omagann þav missere er aðr hofðo oc heimta fulgor tuennar at hinom. þeir scolo stefna vm fe þat et næsta sumar eptir miðvico dag imitt þing. oc stefna hvartz hann vill. iboanda kirkio garðe eða at logbergi oc telia varða utlegð. hann scal quadda hafa heimilis bva sina v. til aðr hann stefne at virþa við boc huerrar fulgo omaginn þicki verðr þav missere. Nu scal fe þat döma anat sumar at gialda miðvico dag imitt þing i boanda kirkio garðe með alögom. oc með leigom. Þes a hann cost at hafa omagann til þings ef hann vill oc föra[2] hann þangat til búðar er sa er ibuþ. er við omaganom a at taca. oc fera honom með vatta ef hann er a þingi. En ef hann er eigi þar. þa scal hann föra ahendr hreps monnom hans með vatta oc þangat til buþar er þeir ero. flestir í oc mæla sva at ec fere yðr af þvi at þer erot í einom hrepp allir. Nu eigo þeir heim at[3] (s. 103, b.) hafa omaga. oc heimta costnað sin at þeim er omaginn er ihond[4] demþr. Nu hefir hann eigi til þings omagann þa scal hin coma eptir .xiiii. nottom eptir vapna tac. En ef sa kemr þa eigi eptir er[5] omaginn var demþr ahönd þa scal hann nefna vatta at þvi en siþan stefna þar oc telia varða fiorbavgs garð. Enge maðr a at hafa omaga sin til alþingis oc lata biðia matar þar. En ef hann hefir

1) Den arnam. Skindbog læser: viii.
2) Rettelse for fðr.
3) Skrevet to Gange, nemlig nederst paa S. 103, a og överst paa S. 103, b.
4) Saaledes.
5) Skrevet over Linien.

þa varðar fiorbavgs garð. Engi maðr scal lata sitia omaga sin eptir a alþingi er hann fek abrott. Nu ef hann lætr eptir sitia omagann þa varðar þat fiorbavgs garð. Ef anar maðr flytr eða ferir omagann manz til alþingis oc gengr hann þar oc biðr matar þa varðar honom fiorbavgs garð.

131. vm gongo menn

Engi maðr scal gefa mat gongo monnom her aþingi. Eigi scolo menn buþir sinar opnar lata standa[1] til þess vm mat mal. Nv coma gongo menn þar in vm mat mál at biðia matar. þa eigo þeir er buð eigo at fa menn til at fera þa ut. En þótt þeir se all hart ut ferþir þa eigo þeir ecki a ser. ef ecki er örkumbl gört at þeim. En ef menn gefa þeim mat þa varðar þeim fiorbavgs garð. Þeim varðar oc fiorbavgs garð er buðena á ef hann fer eigi menn til at fera þa ut. Ohælgar ero bvþir gongo manna við brote þeirra er biðia matar a alþingi. Nv vilia menn veria búþir þeirra þa varðar þat hveriom þeirra fiorbavgs garð. Enda falla þeir ohælgir er fyrir standa ef aþeim er unit. Ef gongo menn hafa fe at fara með. þa á at taca af þeim gervalt ef menn vilia. Ef menn liá gongo monnom fiar sins eða selia þeim at leiga til þings upp. enda verðe feet tekit af þeim þa er engi heimting til þess fiár. Til þess eins fiár eigo menn heimting þótt af gongo monnom se tekit. er þeir hafa þiofstólit eða þess anars. er sva com iþeirra för at þess rað fylgðe eigi er fyrir atte at raða[2].

---

1) Ordene opnar lata standa har Afskriveren først udeglemt, men derefter tilföiet dem over Linien.

2) Paa Grund af det nye Capitel der begynder paa næste Side, er paa denne Side (S. 103, b.) een Linie mindre end de övrige.

132.

(S. 104, a.) [a] Ef maðr scytr niðr omaga sinom eða ferir ihrepp anan en omaginn eigi at vera. þa varðar honom þat iii. marca secþ. Ef maðr hleypr ihrepp anan fra omogom sinom þa varðar honom þat fiorbavgs garð nv. Hreps menn scolo eigi lata ganga omagann. þeir scolo föra honom þan omaga. Ef maðr hleypr or finrðunge fra omaga sinom eða ferir hann omaga sin i anan fiorðung en omaginn eigi at vera oc varðar honom þat fiorbavgs garð oc eigo hrepps menn sacir þær. Sva oc ef han hleypr af lanðe abrott fra omaga sinom oc varðar þat fiorbavgs garð. Ef manne verðr grunr at hann vill hlavpa af lanðe abrott fra omaga sinom. þa ahann cost at veria honom lyrite ferna hvart er hann vill at logbergi eða at scipe. Hann scal veria styre monnom löglyrite at feria hann abrott fra omogom þeim er hann er til comin. oc sva hásetom. styre monnom varðar fiorbavgs garð farning ef þeir fregna lyrítar vörzlo hans. En hasetom varðar utlegð. Ef omaginn sitr strandsetri eptir er þeir fara ibrott. þa varðar farning hans iafnt sem lyrite se varet. Ef maðr tecr omaga oc felr fyrir þeim er abrott vilde hafa þa ræðr hann ser ahendr omagan meþan hann afe til oc hann spyr til hans lifanda. Ef maðr hefir folgit omaga sin ini her enda fare hann abrott af lanðe er á omagann. þa á sa at hafa omagann er við hefir tecit vi. miseri. ef hann heldr eigi vorð til er hin fer abröt. Hann scal fela omaga sin ini vi. miseri. þa fer hann at osekið ibrot.

---

a) = A. M., c. 8.

133.

[a] Ef þeir eigo .ii. omaga saman oc ero þeir baþir ieinom fiorðunge þa eigo þeir at fora omaga þan á mille sín. Ef þeir menn ero itueim fiorðungom er omaga eigo saman. þa scolo þeir sva scipta at anar þeirra scal hafa ii. missere eða lengr. Ef omagar ero fleire en ein enda se þeir menn eigi allir i einom fiorþungi er fram eigo at fora omagana. (s. 104, b.) Nu scal sa þeirra er scil vill a gera queðia heimilis bva sina v. til aþingi at scipta þeim omogom a mille þeirra. En þeir eigo at hluta siþan omagana amiðle sin at logbergi. Ef omaginn er eigi föR amille heraða. þa scal hann queðia heimilis bva sina v. til aþingi. at[1] virða þan omaga amille þeirra huers verðr þicke at taca þan omaga at alda oðle. en þat fe scal eindaga ahendr þeim at giallda[2] anat sumar iboanda kirkio garðe miðvico dag imitt þing. enn ða[3] er omaginn eigi foR a mille heraða ef hann ma eigi fara fullom dagleiðom. Ef þeim þickir feet of micit gert er[4] utan fiorðungs er. þa a hann cost at sokia omagan oc heimta feet at slícom máldaganom sem aðr var mælt. Ef omagi andaz bralla þa scal sa reiða fe slict sem[5] .v. bvar hans virða ef hann þyckir vanhaft hafa. Ef menn eigo saman omaga oc andaz hann oc scal vera allra þeirra nyt.

---

a) = A. M., c. 10.

1) *Gisning, i Overensstemmelse med det arnam. Haandskrift, for* oc.

2) *Ordene* at giallda *ere skrevne to Gange.*

3) *I Skindbogen:* en̄ða *med en Adskillelsesstreg imellem* n *og* ð. *Maaskee har Afskriveren først tænkt at skrive* enda.

4) *Skrevet over Linien, maaskee med en yngre Haand.*

5) *I Skindbogen:* se, *med Udeladelse af Abbreviaturtegnet over* e.

134. vm omegðir

[a] SiN leysing scal huerr maðr fram föra nema hann eigi ser biorg eða borin scaparfa son. eða dóttor. þaN er orke at føra hann fram. þess a hann cost ef leysingriN kømr ahendr honom at taca bornen[1] isculd hvart sem hann vill fleire eða fære ef til ero a þeim .xii. manoðom er leysingiN kømr ahendr honom. EN at slicom luta scal hann fram føra leysingiaN sem hann gaf frelse til. [b] Ef ii. menn eigo omaga saman oc vill aNaR fara af lanðe a brott. Nu sa þeirra er scil vill a gera þa scal hann queðia heimilis bva sina v. at virða huers omaginn þicki verðr at hafa at alda eðle her a lanðe. Sa þeirra scal kiosa er her a lanðe vill hafa omagann. Nv vilia þeir[2] baðir her alanðe hafa omagann þa eigo þeir at luta með ser hvaR þeirra hafa scal. EN þar scal eindaga feet a[3] xiiii. nátta fresti þaðan fra er þeir lutoðo at þess þeirra heimile er omaginn hlavtz (s. 105, a.) til handa.

135. vm arftacs omaga.

[c] Ef maðr tekr omaga arftace þa scal þat hvar þes hallda er iafn mæle bersc. Nv þickir erfingiom hins er tekit hefir eigi iafn mæle. þa scal hann segia a osátt sina þegars hann fregn oc lysa at logbergi oc á at rofna malit. Ef maðr selr omaga af hendi ser[4] með[5] fe. enda verðr

a) = A. M., c. 11.
b) = A. M., c. 12.
c) = A. M., c. 14.

1) *Rettelse for* boren.
2) *Den arnam. Skindbog tilföier* eigi, *en Læsemaade, der imidlertid udentvivl er uriglig.*
3) *Tilföiet.*
4) *Skrevet over Linien.*
5) *Herefter skrevet* eið, *men dette Ord derpaa igjen overstreget.*

lystr ahendr honom sa omagi siðaR. þa ma hann eigi þat hafa til varnar fyrir sec aNan veg eN sokia þaN vm er feet hafðe með tekit til framförsloNar. eða þa er við eigo at taca ef sa er fra fallin. Ef omagi er seldr til þrotz oc reðat[1] sa sinom erfingiom ahendr þaN omaga þott hann take við.

136. vm erlendis manna om'aga.

[a] Ef sa maðr er erleNdis er erfingi er omagans þa[2] scal lysa ahendr honom til framförsloNar oc queðia til xii. quiðar þaN goða er igegn gengr þingfestiNi eða þaN ella er hann er iþingi með siálfr. oc queðia vm þat hvart hann se hans omage eða eigi. Nv beR þat at hans omage se. þa scal hann beiða vm þat xii. quiðar hvart hann munde hag eiga til at fera fram þaN omaga eða eigi ef hann væri her alanðe. með þav avðefe er hann hefir til. EN ef þat beR quiðr at hann munde hag eiga til at fera fram þaN omaga ef hann være her með þav avdefe er hann hefir. þa a domr at döma ahendr þeim manne er næstr er ut her hinom er omagann afram at fera. þoat sa eigi ecki við omagann þeirra manna er fe eða fere á til. Hann scal telia frænd semi a mille þess er erlendis er oc hins er omaginn horfir til handa. oc scolo þat iii. menn leGia undir þegn scap siN at su er frændsemis tala söN amille þeirra. er þa hafa þeir talit. [b] Ef sa maðr afe ut her er omagaN afram at föra þa scal sa maðr er omagaN hefir. stefna þeim manne er

a) = A. M., c. 15.
b) = A. M., c. 16.

1) Saaledes.
2) Rettelse for þat.

fe *þat* hefir at (s. 105, b.) varðveita *her* a lande *oc* stefna v*m* *þat* feet er hiɴ á er erlendis er. *hann* *scal* *queðia* *heimilis* *bva* v. ti*l* þes *er* *sottr* *er* aþ*ingi*. En þ*eir* *sc*olo b*er*a hv*á*rt þ*a*r er þ*at* fe und*ir* *honom* *eða* *eigi* eþ*a* hue mic*it* þ*at* fe er þar. enda a do*m*r at do*m*a ahe*n*dr[1] hino*m* ti*l* fulgnaɴa[2] *sva* mic*it* se*m* ti*l* telsc. Eɴ ef ecki *er* feet ut h*er* þa *sca*l h*ann* hei*m*ta fulgorn*a*r at hino*m* le*n*gr er h*ann* ke*m*r ut. m*eð* voxto*m*.

137. Ef leysi*n*gi v*er*ðr om*agi*.

[a] Ef m*að*r vill föra leysing ti*l* staðar þa scal hann lysa[3] ahe*n*dr frialsgiafano*m* ef h*ann* lif*ir*. eɴ ella ahendr þei*m* m*anne* *er* nanastr lif*ir* f*r*ials giafano*m* arf geng*ra* m*anna*. H*ann* *sca*l beiða b*va* q*uiðar* at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art hiɴ gaf h*o*no*m* frelse *eða* *eigi*. Ef h*ann* sek*ir* arf toco maɴ frials giafans ti*l* f*ra*mferslo om*agans*. þa *sca*l scilia *bva* q*uiðr* h*v*art h*ann* átte arf at taca at frials-giafaɴ eþ*a* *eigi*. Eɴ ef haɴ sek*ir* firnara maɴ þa *sca*l telia frændse*m*i i mille friáls giafans *oc* þ*ess* *er* ahe*n*dr er förðr om*aginn*. H*ann* *sca*l beiða *ser* biarg q*u*iðar *heimilis* *bva* *sina* v. v*m* þ*at* h*v*art h*ann* hafe fe *eða* fere ti*l* at fera h*ann* f*ra*m *eða* *eigi* oc ꝁe*m*z h*ann* unda*n* ef vanefne b*er*az. Sa *er* aɴaʀ costr ti*l* at h*ann* *sca*l beiða b*iarg* q*uiðar* v*m* þ*at* h*v*art h*ann* gaf sino*m* mans

a) = A. M., c. 17.

1) *Ordene* a hendr *findes ikke i den arnam. Skindbog, hvorved* hinom *kommer til at referere sig til en forskjellig Person.*

2) *I Skindbogen:* fulgnaɴaɴa.

3) *Ordene* þa scal hann lysa *ere tilföiede, som nödvendige, efter den arnam. Skindbog.*

manne frelse *eða* gaf *hann eigi*. Nu beR *þat quiðr* at *hann* gaf aN*ars* mans *manne* frelse eN *eigi* sino*m*. þá a at d*om*a af hendi[1] h*onom* eN *eigi* ella. Þan*n* a *hann* eN iii.[a] cost at beiða *biarg quiðar* v*m þat* at b*er*a h*v*art *hann* keypti *hann* ti*l* frelsis *eða eigi*. Nu ef *þat* beR *quiðr* at *hann* keypti *hann* ti*l* frelsis *oc* gallt iN meira luta *ver*ðzens. þa d*om*iz *hann* af he*n*di h*o*n*om* oc ahe*n*dr þei*m er ver*ðavrana átte at taca f*yrir hann* af h*o*nom.

138. v*m* utlendr*a* m*an*n*a* om*aga*.

[a] Ef sa *maðr ver*ðr at omaga *er* e*n*gi afrænda (s. 106, a.) h*er* alande[2]. þa *scal* lysa ahe*n*dr þei*m manne* *er hann* vill oc ahendr fiorðu*n*gs m*onn*om. *hann scal queðia til* xii. *quiðar* þaN *goða* er sa er iþ*in*gi m*eð* er at v*ar* nefndr at b*er*a v*m þat* h*v*art hiN v*ar*ð þ*ar* þrot raðe i þei*m* fiorðu*n*ge *eða eigi*. Nu b*er*r *quiðr þat* at *hann* v*ar*ð þ*ar* þrotraðe iþei*m* fiorðu*n*ge. þá a at d*om*a ahe*n*dr þei*m* fiorðu*n*gs m*onn*om ollom. Ef m*aðr* cavp*ir* mans maN ti*l* forv*er*cs s*er oc* a haN þaN f*r*am lat föra ef at om*aga* v*er*þr *oc*[3] sua á sa i h*an*s ætt at hu*er*fa.

139. v*m* utflutni*n*g om*aga*.

[b] Ef m*aðr* f*o*r*ir* þaN omaga ut hingat er *hann* fær *eigi* s*er* mat tuav miss*er*e m*eð þat* heilende er þa hafðe

a) = A. M., c. 18.
b) = A. M., c. 19.

1) *Ordene* af hendi *ere satte ifölge Gisning, overensstemm. med den arnam. Skindbog, istedetfor* ahendr.
2) *Rettelse for* alanda.
3) *Herefter skrevet* a, *men dette dernæst underprikket.*

hann er hann toc við honom. þa ræðr hann þaɴ omaga ser a[1] hendr. oc scal lysa ahendr honom oc queðia til xii. quiðar at bera vm þat hvart hann hefir farðan ut þaɴ omaga þa a at dœma ahendr honom. Nu ero þeir fleire styre menn eɴ eiɴ þa scolo þeir sva[2] hafa þaɴ omaga sem þeir átto iscipi til nema þeir fae lögvorn fyrir sec. Eɴ þeir eigo at queðia heimilis bva sina .v. til at bera vm þat hvart þa scyllde lög til at hafa ut þaɴ omaga[3] eða eigi. eða yrði þeir ut at hafa þaɴ omaga fyrir ofriki konvngs eða aɴara rikis manna. eða[4] sva ef hann hygðe at hann ætte fe ut her omageɴ. Nu ef þeir fa þeɴa biarg quið necquern er nv talða ec þa kœmr eigi omagiɴ þeim ahendr.

140.

[a] Maðr scal hvarke selia af lande abrot foðor siɴ ne[5] moðor oc eigi kono sina oc (s. 106, b.) eigi born sin. ne sitt kyn ecki. nema lestir þeir se at þeim at`þav se verðe at verre. ef þav være mans menn fyrir okostom

---

a) = A. M., c. 21.

---

1) *Skrevet over Linien.*

2) *Herefter skrevet* fa *eller* fara, *men dette Ord dernæst overstreget.*

3) *Ordene* sem þeir atto i scipi til — scyllde lög til at hafa ut þaɴ omaga *ere skrevne to Gange, uden paa det sidste Sted at være blevne overstregede.*

4) *Skrevet:* fyrir ofriki konvngs eða aɴara rikis manna. eða eigi eða yrðⁱ þeir ut at hafa þaɴ omaga eða *o. s. v., men Ordenen derefter forandret ved et* b, a *og* c *over Ordet* ofriki, *samt over det andet og fjerde* eða, *hvorhos Afskriveren for Tydeligheds Skyld har sat en Streg foran* fyrir *og efter* manna.

5) *Afskriveren har først skrevt* e. = eða, *men derefter tilföiet* n *over Linien.*

sinom. *Eigi* scal lavsto virþa við þav aðr þav ero xvi. vetra. en ef maðr selr þa varðar fiorbavgs garð.

141. vm barn fostr.

Ef maðr feðir barn avðrom manne oc tecr til fostrs oc scal hann þat barn feða til þess er þat er xvi. vetra gamallt. En er barne verða lestir aðr þat er xvi. vetra gamallt. þa scal feet aptr ganga oc telia iafnt til huers vetrar insteðan. Ef maðr scytr heim barnino fra fostri. þa scolo þav avðefe öll fylgia heim er hann hafðe viðr tekit. Ef han hafðe honom lið veitt oc tóc hann af þvi at feða barn honom. Nu lætr hann barnit heim fara. þa scolo bvar þat virþa huers þat þyckir vert. Ef maðr tekr barnit abrott fra fostri sa er á. þa scolo eptir avðefin öll þav er þangat fylgðo nema bvar bere þat at barneno være eigi vært at fostrino þa scal allt racna feet þat er með var fundit. Ef anat tuegia þeirra andaz fóstri eða fostra þa a þat þeirra at hafa er eptir lifir barnet með þav avðefe er þa ero eptir. Ef erfingiar lifa eptir þess manz er barnit tóc til fostrs þa eigo þeir at hafa með þeim avðefom er þa ero eptir. ef vilia. Nú vilia þeir lata heim fara barnit. þa eigo þeir at telia hvat lavnat er eða hvat eigi. Ef hin vill taca abrott barnit er á. þa er þav ero öndoð. þa eigo bvar þat at virþa hvat lavnat er eða hvat eigi. Ef barnit er vanheilt at fostrino. þa eigo þeir at fera heim barnit oc eigo bvar at virþa hvart[1] neytt sé allz fiarens eða sums.

---

1) *Afskriveren har først skrevet* hᵃt = hvat, *men derefter tilföiet* r *ved Siden af* a *over Linien.*

142. vm scogar manna born.

[a] Scogar manna eða fiorbavgs manna börn oc omagar scolo fara vm fiorðung iNan þeir allir (s. 107, a.) er þeir atto arf eptir at taca vm þaN fiorðung huerr sem ferans domriN var i áttr. Barn scal huerfa ifoðor átt huergi maðr er sátt handsalar. Ef faðir handsalar faðerne at barne þótt hann se o avðigr oc sva þav born öll er aðr ero iquiþe moðor aðr samgangr hiona er gøR til þess er þav ero xvi.[1] vetra gömol. [b] Maðr a at taka giolld vm kono þa er hann hefir fram førða[2] i øsco ef leget er með henne eN frændr eigo sökena. sva scal hann heimta af sacar aðilianom sem aNat fe.

143.[3]

[c] Þat sagðe guðmundr lög at faþir barn omaga oc brøþr eþa systr þær er hann a arf eptir at taca. þeir menn eigo at eta alla avra omagans sem hann siálfr. Ef firnare omagar ero a avrom hans þa scolo þeir menn abrot huerfa af avrom ef fe er eigi meira eN fulgor til þes er hann er xvi. vetra gamall.

[d] Þuiat eins er maðr scylldr at taca við avðrom omaga ef hann a ser iiii.* missera biorg oc sinom omogom.. enda þeim er þa byðz honom. Fulla omaga scal alla

a) = A. M., c. 22.
b) = A. M., c. 23.
c) = A. M., c. 29, S. 288[6].
d) Jvfr. A. M., c. 27, S. 284[14] (= A. M., c. 2).

1) Rettelse for xv., der utvivlsomt er feilagtigt.
2) Bogstavet r i dette Ord er skrevet over Linien.
3) I Slutningen af første Linie er en Plads aaben til Overskrift. I nærværende Capitel findes paa nogle Steder ved Begyndelsen af nye Passus større Mellemrum end sædvanligt, hvilket vi paa vedkommende Steder have søgt at betegne.

telia þott eigi se sva. [a] Nu eiðferir maðr omaga oc er rétt at föra at heimile ef lögfastir menn heyra eða heima menn þar eða honom sialfom ella.

[b] Rett er at maðr føre manne demþa omaga iɴanfiorðungs ef hann vill oc varðar slict þar sem aðr var tínt ef eigi er við tekit oc avallt varðar fiorbavgs garð ef maðr lætr ganga demþan omaga. [c] Maðr er eigi scyldr at föra fram lavngetin born þess manz er hann hefir aþr fram førðan foðor[1] þeirra at helmingi eða at meira lut enda ætte hann aɴara omage at vera ef þeir helðe fe til at føra hann fram. Ef maðr afe til at huerr maðr a at föra fram foðor siɴ oc moðor þott hann se eigi til arfs aleɴ. enda scal hann taca (S. 107, b.) arf eptir þav[2] ef engi lifir þeirra manna er til arfs ero talþir at logom. Jafn gorla scal virða fe til omaga biargar sem til tiundar. Allt scal til virða nema bus afleifar oc huersdags gang vera oc slica nattbiórg iclæðnaðe þeim monnom er hans omagar ero. [d] Þar er kono er omaga söc a hond lyst oc scal boande queðia henne biarg quiðar ef hann er aþingi eɴ sekiande scal segia honom til þa er hann hevir lyst. Eɴ ef bóande kono er eigi aþingi þa er omaga söc er lyst ahönd henne oc sva þar er carl maðr sa er eigi aþingi er ahendi er söcin. Þa scal sekiande bioða goða þeim er sa er

---

a) Hertil findes neppe noget fuldkomment tilsvarende i den arnamagn. Skindbog; jvfr. iövrigt ovenfor c. 129 (= A. M., c. 6, 7).
b) = A. M., c. 33, = c. 8, S. 258[11] (ovenf. c. 130, S. 12).
c) = A. M., c. 34.
d) = A. M, c. 7, S. 253[9].

---

1) Rettelse for forðor (maaskee opstaaet ved Feillæsning fra Afskriverens Side for favðor).
2) Rettelse for þaɴ.

iþingi með er sóttr er. at hann queði hinom biarg quiþar. En goði scal kiosa huart hann vill queðia eþa eigi. sva at sekiande gete quatt aðr domar fare ut til saca. Þar er sekiande scal queðia þess quiðar hvart hann a fe eða fere til at föra omaga fram. þa scal hann quatt hafa aðr domr fare ut.[1] er þat þa sócnar quiðr. En ef aðrir menn queðia þess quiðar þa scolo þeir at dome queðia oc sva fremi er til varna er boðit aðr oc er þat varnar quiðr. En ef þar ber avðn vm þan man er a hönd var lyst aðr domr fare ut. þa scal lysa til framferslo omaga meþan domar ero ute. enda þarfat þa at segia til þess. abyrgiazc[2] scal þa huerr sic þo. en þo scal sekiande quiþar queþia ef eigi vilia aðrir. [a] Ef sa maþr a barn eptir ut her lavngetet er hann er nórœn eða hialltlenzcr eða orcneyscr eða færeyscr. eða katnescr. eða or noregs konvngs velde. oc come barn þat iátt at handsolom eða scirslom. þa scal rétt vera at föra þeim manne er or sama fylke er oc hin er barn a. Oc scal föra (s. 108, a.) honom hálfom manaðe fyr en hann fare abrot or vist með fot sin fra boanda þes er hann hefir með verit oc bioða honom með x. avra vað mala. Nu vill hann eigi við taca. þa scal hin fera honom i anat sin at scipe með eið. oc sekia vm siþan ef þarf. þeim manne scal fera er hann hefir vi. hundroð alna eða meira fe. Eigi er hann þa scylldr at lata feet fylgia nema hann vili. [b] Eigi er maðr scyldr at taca við þeim monnom er honom er mane firnare en næsta breðre eða anara breðre nema

a) = A. M., c. 34, S. 299[20].
b) = A. M., c. 27, S. 285[10] (*Reglen i A. M. er tildeels forskjellig og yngre*).

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Det tredíesidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*

hann eigi ser vi. missera biorg oc sinom omögom oc sva þeim er þa býðzc. Maðr a cost at beina x. vi. alna avrom til handa þeim omaga er honom er firnare[1] en anara breðre eða þriðia breðre eða taca við honom ella. Maðr er eigi scyldr at taca við þeim manne er honom er mane firnare en anara breðre oc eigi er hann scyldr at taca við þriðia breþra sinom nema hann eigi sva avra at honom se siálfom viii. missera biorg oc hans sculda liðe oc sva þeim er þa er honom boðin. [a] Eigi ero menn scyldir at taca við eins manz bornom fleirom en tueim lavngetnom þeim er anara breðra ero nema gelldr se faðir barnana. Ef anat hiona hefir fe til þa scal þat føra anat fram nema anat vite eigi vel en þegar en er þvi batnar. [b] [þa scal þat hverfa til felaga sins oc til hiuscapar]. [c] Þar at eins scal omaga føra at hreps vist a hendr arf töco manne er hann hevir fe til at vino ser ena næsto xii. manaðr eða ma hann vina ser mat. oc þo þviat eins ef hann asialfr varðveizlo fiar sins. [d] Ef maðr hleypr fra omogom sinom ihrepp anan or avðrom oc varðar þat fiorbavgs garð oc aland eigande soc þá eða hrepstiórar. en þa sa er vill ef þeir vilia eigi. (S. 108, b.) [e] Rett er at lysa

a) = A. M., c. 34, S. 300[12].

b) *Afskriveren har her standset uden Eftersætning, hvortil Grunden udentvivl ligger i at han har fundet Slutningen af Stedet, saaledes som samme læres i den arnam. Skindb. og som den vel ogsaa har været i det ham foreliggende Haandskrift, mindre passende; i den arnam. Skindbog* (c. 34, S. 300) *er Eftersætningen nemlig:* þa er sem aðr var mælt, *hvilken Henvisning der er naturlig, da en udførlig Regel om denne Gjenstand indeholdes foran i Skindbogens c. 29, hvorimod en tilsvarende Bestemmelse ikke findes i vort Haandskrift. For Afrundingens Skyld have vi valgt at supplere Sætningen efter denne sidstnævnte Bestemmelse,* A. M., c. 29.

c) = A. M., c. 27, S. 284[4].

d) = A. M., c. 9, S. 262[16] (= *ovenfor* c. 132).

e) = A. M., c. 28, S. 286[18].

1) *I Skindbogen:* frnære.

omaga a hendr öllom fiorðvngs monnom er frænda þaN a engi her a lande er fe hafe til oc nefna eiN boanda til þaN er iþeirre þing sócn bve er omaginn varð þrotraðe i. oc queðia GOða þaN xii. quiðar er sa er iþingi með er ahendr var lyst. hvart hann eigi engi frænda þaN her a lande er fe hafe til at føra omaga þaN fram. [a] Ef tueir omagar ero lystir seN ahönd einom manne þa scal hann við þeim taca er honom er scyldre ef hann hefir eigi fe til at føra baða fram. Eigi scal fleire omaga en iii.[a] lysa ahendr einom manne a eino þingi or einom kneruNe. Rett er at maðr søke omaga söc þótt hann hafe eigi comit til öndverz þings ef hann fær eigi aNan maN til. [b] Rett er hvartz er vill vm omaga fulgor þær buar scolo gera at þeir göre við eið heima eða a þingi at dome. EN ef maðr vill søkia vm tueNar fulgor oc scal hann iii. mercr lata varða. [c] Þar maðr førir fram þaN omaga er hann er lögscylldr til oc hafe hann eigi gefit omaga þat fe er hann lagðe fyrir hann oc grøðe omaginn fe siþan eða bere undir hann oc a hann siálfr eða erfingi hans sa er eigi er firnare eN systrungr at heimta þat fe vaxta lavst ef sa var þa erfingi er hiN dó. er fram hafðeført. Nu föra hiu .ii. fram omaga oc eigo þess þeirra erfingiar at heimta þat fe[1] sem omageN var scyldr.[2] Slict scal heimta et sama þat fe er gelldz vm vig þess er fram var förðr eða retta far ef undir þa menn beR fe toco er frændr ero þess er fram förðe oc iþaN kne RUN er sa átte frænd semi við. Ef arftoco maðr ma eigi fram föra

a) = A. M., c. 30, S. 291[24].
b) = A. M., c. 34, S. 300[20].
c) = A. M., c. 26.

1) *Herefter skrevet* vaxta lavst, *men dette derpaa igjen overstreget.*
2) *Punctum er tilføiet.*

omaga sin oc kømr sa af þvi ahendr firnara manne at lögom oc se omaginn arftoco manne systrungr eða nanare. Nv greþir arftoco maðr fe eða beR undir hann oc a sa (s. 109, a.) er fram førðe omagann at heimta sitt fe vaxta lavst iafn micit sem hann lagðe fyrir hann oc erfingiar hans systrungar eða nanare. [a] Eigi scolo meiR coma lavngetin börn en .ii. ahendr föðor frændom favðorens til fram ferslo meþan þav ero ibarn omegð oc sva moðor frændom hans. [b] Börn þeirra manna er fyrir omeNzco söcom ganga með husom scolo eigi coma ahendr frændom meþan þav ero a hvs gangi. EN ef þav hafa vist ii. missere eptir hús gang þa verðr rétt at føra bórn þeirra a framförslo. Nu hefir aNat þeirra vist eptir husgang oc scal þat þeirra born hafa er með husom feR nema þat bere quiðr at þat megi eigi viNa ser mat oc clæði er feR. oc scal þa rétt at føra bornen[1] til frámførslo. Nu huerfa þav ahusgang siþan oc er rétt at þa se þeim førð bornen af framførsloNi. Þat er omeNzca ef maðr gengr með húsom fyrir neNingar leysis sacir eþa okosta aNara þeirra er goþir menn vilia fyrir þeim söcom eigi hafa þav[2].

a) = A. M., c. 34, S. 301[3].
b) = A. M., c. 35.

1) *I Skindbogen* born en.
2) *Herefter har Afskriveren skrevet et Par Linier, hvilke han imidlertid derefter har udraderet, saaledes at der nu ikke med Sikkerhed kan læses andet end det første Begstav,* Þ (*maaskee* Þat er mælt).

Festa þattr.[1]

144.

(S. 109, b.) [a] Sonr xvi. vetra gamall eþa ellre er fastnandi moþor sinar frials borin oc arf gengr oc sva hygin at hann kuni fyrir erfð at raða. En ef eigi er sonr þa er dóttir su er gipt er. oc a þa bönde hennar at fastna mag kono sína. En þa er faþir fastnande dottor sinar. En þa scal broþir samfeðri fastna systor sina. En ef eigi er bróþir þa scal fastna moþir dóttor sina. þar at eins fastnar kona kono. Nu er eigi moþir þa á sa maðr er a systor hennar samfeðra. Þa á broþir sammeðri at fastna systor sina. Þa a sá maðr er a systor hennar sammeðra. En þa scal fastna in nanasti niðr karl manna arfgengra oc samlendra nema konor se þær nanare er boendr eigi. þa eigo bóendr þeirra. [b] Þar er eckia er fastnoð manne þa scal hennar rað fylgia nema faþir fastne þa scal hann raða. Ef fleire menn ero til raðana þa scal sa raða er ellztr er breðrana. En ef þa scilr á þa scal sa raða er hennar raðe fylgir. En ef þeir vilia duelia rað fyrir henne oc synia þeir ii. monnom þeim er iafn ræðe þotte. þa scal hon raða við in þriðia ef þat þickir oc iafn ræðe

a) = A. M., Festa-þattr, c. 1.
a) = A. M., c. 2.

1) *Overskriften er tilföiet, i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

við rað frænda sins nokors. Eckia á fastnastz siálf m*anne* þei*m* er h*an*a atte fyʀ þott e*ig*i se rað lograðanda ti*l*. ef meina lavst e*r* m*eð* þeim ne*ma* þ*v*iat eins at þav v*ær*i scilit f*yrir* omaga sac*ir*. Ef frændse*m*i ko*m*r up m*eð* þei*m* m*anne* e*r* kono hef*ir* fastnað s*er* *oc* konoɴi sv er e*ig*i er byɢvande. þa s*ca*l sa þ*eirr*a fara er raðe vill reɴa ahálfo*m* manaðeno*m* næsta er h*ann* ver*þ*r viss (s. 110, a.) ti*l* fundar v*ið* aɴa*n*. oc telia frændse*m*i se*m* at do*m*i oc saɴa s*v*a at leɢia þ*at* und*ir* þegn scap siɴ ia*fn*t se*m* at do*m*e oc hafa m*enn* .v. at saɴa m*eð* s*er*. Eɴ ef frændse*m*i er þei*m* byɢiande *oc* nanare eɴ at .vii.^a m*anne* se h*v*art. þa s*ca*l af þ*es*s þ*eir*ra fe b*er*a ilögrétto e*r* þ*at* vill e*ig*i f*yrir* ráðo*m* lata standa. [a] Eɴ þ*a*r er frændse*m*i e*r* at vi.^ta m*anne* oc .vii.^a s*ca*l b*er*a x. avra ilögrétto. eɴ þ*a*r .c. álna e*r* at sétta m*anne* er h*v*artueɢia. [b] Eɴ ef frændse*m*i er at v.^ta m*anne* oc vi.^ta vsq*ue* oc a hu*err* soc er vill. [c] Þar er m*enn* s*co*lo *ger*a tiund ena meire [af fe sino fyrir raða hags sakir. þa scal af þvi tiundar fe bera ilögretto c. alna. oc er þa sem v. avrar gialldiz af huerium fiorðungi tiundar iþvi. Maðr scal oc giallda lög tiund huert ár af fe sino iafn vel þa sem aðr þott hann gori ena meire tiund. en þat vár er hefz gialld hinar meiri tiundar. scal niðr falla iafn mikit af hueriom fiorðungi þeirrar tíundar sem maðr gelldr ifiorðung lögtíundar. Eɴ af þvi tíundar fe er þa verðr eptir scal byscop hafa fiorþung sa er ifir fiorðungi er. eɴ annan fiorðung tiundar scal giallda til þingvallar. Siþan scal sa er giallda á raða firir þeim tueim fiorðungum tiundar við ráþ byscops er þa ero eptir. Eɴ ef maðr gerir eigi tiund ena meire. þa varðar þat fior ʙavgs ɢarð oc scal

a) *Jvfr.* A. M., c. 3 (*Reglen i A. M. er yngre*).
b) *Dette Sted* (*Jvfr.* A. M., l. c., S. 308[14]) *læses fuldstændig nedenfor c. 163.*
c) *Suppleret efter* A. M., c. 55.

queðia til ix. bua a þingi. oc a sa] sőc er vill. [a] Þar er *maðr* a at gialda tiu*nd*. vsq*ue*. la*m*ba gæror sex. [b] En ef frænd se*m*i *er* nanare en at v. m*anne* oc .vi. m*anne*. þa v*arðar* *fiorbavgs* *garð* sa*m*forin ne*m*a þav geti biarg q*ui*þ þan at h*ann* visse *eigi* frændse*m*ina þa *er* h*ann* gecc at eiga kono þá oc se firnare frændse*m*i en an*ar*a bræðra. þa er ecki fe viti at do*m*i oc v*er*sc h*ann* maleno. oc s*ca*l þa de*m*a scilnað þ*eirra*. [c] *Eigi* s*co*lo *oc* v*er*a sifiar scyldre m*eð* þei*m*. ef h*ann* hef*ir* aðr kono átta *eða* ho*n* hoanda en þ*r*iþia bræþ*ra*. Guðsifiar s*co*lo *eigi* v*er*a m*eð* þei*m* þær *er* h*v*arki þ*eirr*a hafe halldit avðro und*ir* scírn. ne und*ir* p*r*imsigni*n*g. né byscops hond. ne h*v*artki þ*eirr*a an*ar*s borno*m* oc h*v*arki þ*eirr*a s*ca*l scírt hafa an*at*. ne an*ar*s born. Slict *er* m*æ*lt u*m* p*re*st ef h*ann* scirði konona *eða* born þ*eirr*a. [d] En ef sa m*að*r v*er*ðr siúcr er kona er fostnoð þa s*ca*l h*ann* orð g*er*a hálfo*m* manaðe f*yrr* þei*m* m*anne* er fastnat hef*ir* konona at h*ann* mu*n* *eigi* ti*l* eiginorðz co*m*a f*yrir* velendes söco*m* *oc* *eigi* þ*a*rf þa *cono* hei*m* at føra þo at þ*at* se m*æ*lt. *oc* segia h*v*at at söco*m* er. Þa s*ca*l *eigi* brullavp v*er*a fyr (s. 110, b.) en at iaf*n*le*n*gð ne*m*a sa vili fyr lata v*er*a er kono s*ca*l taca oc s*ca*l h*ann* þa orð g*er*a halfo*m* manaðe fyr *eða* meira méle *oc* s*ca*l h*ann* þa sitt fe eítt ti*l* leggia. En ef hono*m* bøtiz *eigi* a xii. manaðo*m* eno*m* næsto*m* þa s*co*lo lavsar v*er*a festar ne*m*a þ*eir* vili hvar*ir*tvegio an*a*t. [e] Ef m*að*r fastn*ar* s*er* kono [þa scolo festar haldaz sva

---

a) *Dette Sted har udentvivl Indhold tilfælles med A. M., Kristenr., c. 49, S. 172*[11]*, hvorefter det dog ikke, paa Grund af de noget afvigende Slutningsord, kan suppleres.*

b) *Jvfr.* A. M., c. 3, S. 309[2].

c) = A. M., c. 4.

d) = A. M., c. 5.

e) *Suppleret efter* A. M., c. 54, S. 378[3].

lengi scm a var queþit. Enn at liðiNi þeirre stefno er a var queþit. ef sa orekiz við at gera brullavp til kono er ser fastnaði hana. þa segia lavg lavsar festar. oc er eigi honom su kona heimilli. en þa at hon væri honom eigi föstnoð. Ef eigi er a queðit a brullavps stefno eða hue langar festar scolo vera. þa hallda þær .xii. manaðr þaðan fra er kona var fostnoð] *oc eigi* lengr. [a] EN ef ho*n* v*er*ðr siúc þa *scal* sa ge*r*a orð e*r* fastnaða hef*ir* kononа at ho*n* er siúc. En hiN *scal* raða h*v*art h*ann* vill ga*n*ga isama sæing kõnoNi e*ða* e*igi*. En ef þa tacaz raðin e*igi* *scal* hiN raða e*r* iNe *scal* hafa brullavpit h*v*art tacaz *sco*lo f*yrir* ia*fn*lengð e*ða* e*igi* *oc* ge*r*a orð hino*m* ahálfo*m* manaði f*yrr*. En ef h*enn*e betiz e*igi* f*yrir* ia*fn*lengð þa ero oc lavsar festar ne*m*a h*ann* vile lengr biða. EN ef sac*ir* co*m*a ahendr h*onom* e*ða* h*enn*e þær e*r* h*ann* e*r* e*igi* öll. þa *scal* þ*at* fyr*ir* raðo*m* standa. EN ef sectar sac*ir*[1] þær co*m*a ahendr h*onom* er fe h*ans* asecþ at dö*m*a ef h*ann* ve*r*ðr saNr at. e*ða* þær e*r* hann[2] a vígt u*m* f*yrir* alþ*in*gi. þa a hiN cost h*v*art h*ann* vill hætta ti*l* hallzens. e*ða* e*igi*. þa v*er*ðr rett halldit coNoNe. ef h*ann* verðr saðr at söc. EN ef h*on*[3] v*er*ðr logeN þa v*er*ðr e*igi* rétt halldit konoNe. Ef frændse*m*i fiNz þa sc*al* sa e*r* fastnaðe e*ða* fastnandiN gera[4] ti*l* hins oc telia frændse*m*i oc leGia und*ir* þegnscap siN se*m* at do*m*i. en siþ*an* sc*al* segia isundr festo*m*. EN ef sa ifaz raða e*r* s*er* hef*ir* cono festa *oc* v*arðar* e*igi* við lög. eN mund s*cal* hei*m*ta sva se*m* m*æ*ltr

a) = A. M., c. 6.

[1]) *Herefter skrevet* coma, *men dette Ord dernæst igjen udstreget.*
[2]) *Tilföiet.*
[3]) *Abbrevieret ved et* h *med Streg over den øverste Deel* (*ellers* = hann.)
[4]) *Den arnam. Skindb. tilföier* mann.

var. *oc* m*eð* þei*m* maldogo*m* se*m* m*æ*lt *var* at festo*m* ef h*ann* scylde af hende leysa. En h*ann* a cost at stefna at heim*i*le þ*ess* er sóttr er e*ða* þ*ar* e*r* stefno staðr e*r* réttr. v*m* allan mund sama*n* enda e*r* costr at stefna þar er brullavp *var* m*æ*lt oc v*m* alla*n* muɴdiɴ sama*n* iɴ næsta dag ru*m*hælga*n* þ*vi* e*r* rað scylldo tacaz. (s. 111, a.) oc sc*a*l søkia við festa vatt orð eɴ do*m*r sc*a*l do*ma* gialldaga s*v*a se*m* vættiþ beʀ maldaga ti*l*. Eɴ ef sa *maðr* ivaz raða er konona hef*ir* fastnaða. þa sc*a*l hiɴ f*a*ra þ*an*gat þaɴ dag e*r* brullavp var m*æ*lt oc beiða konoɴ*ar* *oc* vistar ef h*ann* nair eigi ella. Eɴ þaɴ dag e*r* næstr e*r* ru*m*heilagr sc*a*l h*ann* f*a*ra þ*an*gat oc v*e*ria lyrite iɴe höfn h*enn*ar e*ða* luca hurð oc hiaʀa v*m* h*ana* *oc* er h*onom* rétt at stefna v*m* heim*a*n fylgio[1]. þa e*r* þa scylde f*r*am ko*m*a *oc* s*v*a v*m* fe þ*at* er hiɴ scyllde ti*l* brullavps leɢia. Rétt er at[2] heim*t*a heim*a*nfylgio m*eð* slícom maldaga öllo*m* se*m* aðr *var* tínt. v*m* mundiɴ ef h*ann* þyrpti at heim*t*a. Rett er[3] at stefna h*onom* *oc* þ*ar* þaɴ dag e*r* næstr e*r* ru*m*heilagr a þei*m* bólstað e*r* brullavpit scyllde v*er*a v*m* þ*at* er h*ann* hef*ir* konᴠɴe halldit. *oc* rétt e*r* at stefna s*v*a at h*ann* heyre sialfr e*ða* ella at heim*i*le ha*n*s oc lata f*iorbavgs* ɢ*arð* v*arða* oc s*v*a v*arðar* öllo*m* þei*m* e*r* a heyra *oc* sa*m*visto*m* ero v*ið* h*ana*. Siþ*an* at haɴ v*err* lyrite iɴe höfn konoɴ*ar* *oc* s*v*a þei*m* e*r* fregna er sa*m*visto*m* ero v*ið* h*ana*. Þei*m* m*onnom* ollo*m* v*arðar* f*ior*-*bavgs* ɢ*arð* er fiʀa h*ann* festar kono s*inn*i h*v*art se*m* þ*eir* g*er*a þ*at* iraðo*m* e*ða* ioðro*m* luto*m*. sc*a*l q*ueðia* ix.

1) *Saaledes.*

2) *Herefter har Afskriveren først skrevet* stefna, *men derefter igjen overstreget dette Ord.*

3) *Tilføiet.*

bva til aþingi fra heimile þess er sottr er. Ef aðrir *menn* standa *fyrir* raðonom eN fastnandeN oc *varðar* þeim *fiorbavgs* GARÐ *við* hvarntueGia þann er fastnandinn var oc[1] þaN er *ser* fastnaðe *oc er* stefno staðr réttr *við* þa alla *er* standa *fyrir* raðonom iþeim staðr[2] sem brullavp *var* ætlat. þar *scal queðia* ix. *heimilis bva til* aþingi. *þess er sottr er.* EN of samvistor conoNar *scal queðia* xii. *quiðar* þar *til.* Sa *er* sotr er *scal queðia ser* biarg *quiðar.* v. *heimilis bva* sina at *hann* vissi *eigi* at *hann væri* isama huse cono *þeirre* siþan er lyrite var varet iNe höfn *hennar eða þess* aNars at *hann* visse eigi at lyrite *var* varet iNi hofn *hennar.* EN ef (S. 111, b.) sa *maðr* fastnar cono *er eigi* er lögraðaNde þa *varðar* hinom ecci *er* lograðande er þo at haN reNe raðeno *oc* sua oðrom *monnom.* EN ef *maðr* gengr kono. þa at eiga *er eigi* hefir log raðande fastnað. þa a lög raðandiN at stefna *honom oc* lata *varða fiorbavgs* GARÐ *oc* telia rett or fe *hans.* hinom *varðar fiorbavgs* GARÐ *við* log raðanda er fastnaðe. Sa *maðr er* konona *hefir* tecna *scal queðia eða* beiða *ser* biarg *quiðar* at hann[3] hygðe at sa *væri* lögraðande *er honom* fastnaðe. [a] Þviat eins *bergr honom þat.* [ef hann vissi eigi þaN er lögraðandiN var. Enda varðar fior Bavgs Garð þa við hann þeim er fastnaðe. En scalat hann lög villr verða sva at honom] halde *þat* uppi.

---

a) Suppleret efter A. M., l. c., S. 315[26].

---

1) *Ordene* þann er fastnandinn var oc *ere, som udentvivl udeladte ved Afskriverens Uoiagtighed, tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
2) *Omsat for Skindbogens:* i þeim stað standa fyrir raðonom.
3) *Tilföiet.*

[a] Eigi scal maðr festar taca af cono. vsque. þott hon væri ambátt. Ef þat beʀ qviðr þa er hann varðr sökiɴe. Eɴ hann scal þo rettiɴ giallda þeim er festar átte nema conan hafe sic sialf fastnat þa bergsc hann eigi við biarg qviþeɴ. oc scal þa søkia sem um leg orðz sacir aðrar. Ef sa verðr secr er konona hefir fastnat þa á hiɴ rett or fe hans er konona hefir tecna. En þoat hiɴ søki[1] hann[2]. eigi er lograðande er þá a þó sa réttiɴ at heimta er konona hefir tecna. [b] Þa er kona fostnoð er hann hefir at vatta. at hiɴ fastnar honom cono þa. ɴº. logfostnon heillt rað oc heimillt. Þa er heimillt er sa fastnar er a festarnar. Eɴ þa er heillt ef hon væri eigi verðe at veʀe þo at hon væri ambótt at hon hefðe uheileнde slíct eða aðrir okostir eða andmarcar þeir er hon væri eigi verðe at verre. Eɴ ef þeir aɴmarcar reynaz at konoɴe oc varðar fiorbavgs garð þeim manne er fastnaðe hinom konona viss vitande oc fyrir raðom a þat at standa ef hiɴ vill er ser fastnaðe kono. Nu vill hiɴ heimta mund þa scal sa stefna (s. 112, a.) er sér hafðe konona fastnat vm þat at hann hafe þa cono fastnat vís vitande. er þeir andmarcar se at er hon væri verðe at verre ef hon væri ambótt. Hann scal stefna til fiorbavgs garðs oc queðia ix. bva hans til

a) *Det her antydede Sted har Begyndelse og sandsynligvis Indhold tilfælles med* A. M., l. c., S. 316⁶, *hvorimod Slutningen er forskjellig, hvorfor vi ikke have kunnet supplere Stedet derefter (jvfr. maaskee Udtrykkene* A. M., c. 7, S. 317⁶). *Det vil bemærkes, at Sætningerne* Þvíat eins — uppi, *og* Eigi scal — ambatt *afbryde Sammenhængen mellem det foregaaende og efterfölgende, hvilket ogsaa Afskriveren synes at have fölt, idet han har sat Henvisningstegn over* Þvíat *og* Ef (þat beʀ quiðr). *Da det imidlertid ikke er klart, hvorlangt tilbage Stedet skal skydes, have vi ikke kunnet taget hin Antydning tilfölge.*

b) = A. M., c. 7.

1) *Skrevet* søkia, *men* a *derefter underprikket.*

2) *Først skrevet* þat, *men derefter rettet saaledes.*

a *þingi*. Nu beR *quiðr* ahin*n* *oc* secz h*ann* þá. enda e*r* *eigi* hei*m*ting ti*l* mundarens þoat af h*onom* b*ere*. Nu beR þ*at* *quiðr* at h*ann* visse e*igi* an*n*marka akonoNe *oc* v*e*rsc h*ann* þa malino en*n* erat hei*m*ti*n*g ti*l* m*un*darens ne*m*a søkiande fae q*u*ið þaN. v. h*eimilis* b*va* conoNar at e*igi* se þ*eir* an*n*markar a konoNe *oc* racnar þa mundriN.

145.

[a] Ef sa m*aðr* ve*r*ðr vis e*r* kono hef*ir* fastnaða at su er m*eð* barne. *oc* s*ca*l h*ann* g*e*ra orð þei*m* e*r* konaN e*r* fostnoð *oc* segia h*onom*. En h*ann* *scal* raða v*m* siþ*an* h*v*art h*ann* vill eiga ga*n*ga konona e*ða* e*igi* *oc* er h*ann* vareðr söki*N*e ef h*ann* getr q*u*ið þaN at h*ann* visse e*igi* at konan v*a*r olétt. þa e*r* h*ann* fastnaðe. EN ef siþ*an* e*r* legit m*eð* koNoNe e*r* h*onom* v*a*r fostnoð þa s*cal* h*ann* kiosa h*v*art h*ann* vill eiga konona *oc* á h*ann* þa legorðz sokena eN hiN a rétt or féno. er konona hef*ir* fastnaða. EN ef h*ann* vill e*igi* sa*m*för vi*ð* konona þa ahiN legorðz sökina er fastnaðe. en*n* h*ann* a þa réttiN *oc* sciptiz s*v*a v*m* m*eð* þei*m*. [b] Ef legit er m*eð* kono. Vsq*ue*. bøtrnar oc.

146.

[c] Leysingi s*ca*l fastna dóttor sína s*v*a et sama se*m* frials boriN m*aðr* *oc* rétto at taca a h*enne*. *oc* s*v*a leysi*n*g et sama *oc* lavngetn*ir* m*enn*.

---

a) = A. M., c. 8.

b) *Det her antydede Sted* (= A. M., c. 33, S. 352[6]) *læses fuldstændig nedenf. c. 158* (*Skindb*.. S. 118, b).

c) = A. M., c. 8, S. 319[1].

147.

[a] Ef *maðr* ge*n*gr kono at eiga h*ann* sc*a*l eið viɴa a varþ*in*gino næsta at h*ann* veit e*igi* áttar mot m*eð* þei*m* þ*at* er fe víti fylgi. þ*at* e*r* *oc* rétt at h*ann* viɴe eið f*yrir* goða þei*m* er h*ann* er (s. 112, b.) iþ*in*gi m*eð*. Eɴ goðiɴ sc*a*l segia m*eð* v*at*ta iþ*in*gbrecco þa e*r* meire lutr er þ*a*r þi*n*gheyianda. eɴ ef h*ann* viðr e*igi* eiðeɴ þa v*arðar* h*onom* vi. m*arca* secþ. við þaɴ er sekir *oc* asa sekina er vill. Eɴ ef h*ann* veít áttar mót m*eð* þei*m* oc sc*a*l h*ann* þa segia ti*l* þ*ess* at h*ann* vill þ*at* f*yrir* eiðe lata standa at b*er*a fe i lögrét*t*o oc q*ue*þa a[1] hue mic*it*. Eɴ ef h*ann* beʀ e*igi* feet ilög retto et næsta sum*ar* .x. avra þa v*arðar* h*onom* þ*at* .vi. marca vite. ef m*anz* er vant. en þa .c. alna ef ij. er. vant. *oc* v*arðar* h*onom* þa xii. m*er*kr ef e*igi* co*m*r fr*am* oc asa þ*at* fe hálft er sek*ir* eɴ halft scal d*om*a at b*er*a i lögrétto eɴ sa asöc er vill.[2] sc*a*l þo do*m*r d*om*a a hendr h*onom* at b*er*a fe ilogrétto s*em* aðr. Eɴ borit sc*a*l feet ilogrétto d*r*ottins dag eɴ fyʀa iþ*in*gi. Eɴ fe þ*at* er þei*m* sc*a*l d*om*a ti*l* handa e*r* söc sótte a at d*om*az at hei*mi*le þ*ess* e*r* sot*t*r e*r* xiiii. nótto*m* ept*ir* vapna tak. þ*a*r e*r* þ*eir* e*r*o sa*m*fiorðu*n*gs. Eɴ utan*n*fiorðu*n*gs m*ann*e ahond a at d*om*a miðvico dag i mitt þ*in*g iboanda kirkio garðe aɴat sum*ar*. [b] iaf*n* rétt er at stefna s*em* at lysa. enda e*r* rett at lysa at lögb*er*gi *oc* sekia et sama sum*ar* oc q*uedia* h*eimilis* b*va* v. aþ*ing*i þ*ess* *er* s*ottr* *er* h*v*árt h*ann* hafe fe borit ilogretto e*ða* e*igi*. Þar e*r* *maðr* sek*ir* vm lögretto fe *oc* e*r* rett at

a) = A. M., c. 9.
b) = A. M. c. 10, S. 231[11].

1) *Tilføiet.*
2) *Punctum er tilføiet.*

stefna söc þeirre heiman oc scal hann telia þa frænzsemi at domi. hefia upp at systkinom oc telia knerunom oc lecia þat undir þegnscap sin at su er frændzsemis tala sön oc rétt með þessom manne oc þessare kono er hann á oc nefna þav bæðe. Sva scolo oc sanaðar menn hans lecia undir þegnscap sin at þeir hygia þa frændsemis tölo sana oc retta er hann talðe.[1] scolo þeir allir .iii. hafa unin þegnscapar lagningar eið aðr. Hin scal bei- (s. 113, a.) þa ser biarg quiðar v. heimilis bva sina at hann visse eigi áttar mót með þeim. oc bergr honom eigi sa lengr en liðr et fyrsta alþingi.

148. vm samgang hiona

[a] Ef þeir menn ganga saman er mina fe eigo en c. lögavra vi. alna avra fyrir utan hversdags klæðnað sin omaga lavsir þa varðar þeim fiorbavgs garð nema kona se eigi barnbær. oc scal eigi eiga ferans dom at þav. oc verðr eigi fe þeirra secþ oc scolo þav fara abrott með omaga sína af lanðe oc coma eigi aptr nema fe þeirra vaxe sva at þav eigi .c. eþa meira eða kona se eigi barn bær. Þat varðar oc fiorbavgs garð þeim manne er kono þa fastnar nema hann eigi fe sva at hann[2] fore omaga þeirra fram þa er þav ala oc ræðr hann ser ahendr omaga þa en eigi frændom sinom. Þott hann sele öðrom manne ihond festarnar. eða lofar hann at anar maðr fastne. Þa er sem hann sialfr fastne. Ef hin er

a) = A. M., c. 12.

1) Punctum er tilföiet.
2) Tilföiet.

fastnaðe a *eigi* hag *til* at taca *við* omogo*m* þa er *sva* m*æ*lt *vm* þaɴ er iɴi hef*ir* brullavp *þat* oc v*arðar* þei*m* slict et sama se*m* hino*m* er fastnaðe. *oc scál* q*ueðia til* h*eimilis bva* ix. a *þin*gi *þess* er *sottr* er. Þ*eir* m*enn* eigo sócn til þ*ess*a saca e*r til* omaga standa e*ða* sa er vill. þar er o avðg*ir* m*enn* ga*n*ga sama*n* þoat *þeir* segi osæt*t* sina á. *oc* er *þat* se*m þeir* mæle ecki *vm*. ne*m*a þe*ir* seki *vm*. *þat* e*r* stefno söc oc scal[1] q*ueðia* ti*l* ix, *bva* a*þin*g*i þess* er sóttr er. [a] Meɴ eigo e*igi* þa nótt at ga*n*ga sama*n* e*r* logheilagr dagr se ept*ir* næstr e*þa* lög fasta. Bruðlavp *scal eigi* g*er*a næʀ pasco*m* f*yrir* eɴ lokit se lavg*a*r dag þan*n* f*yrir* nio vicna fösto. *oc scal eigi* næʀ ept*ir* eɴ vica se liðin *fra* fyrsta pascha degi. Meɴ *sco*lo e*igi* brullavp g*er*a *fra* lavg*a*r degi þei*m* er næstr e*r* gagn dögo*m* f*yrir* oc allt un*n*z liðr ena hælgo viko. Brullavpe *sca*l lokit v*er*a lavgar dag (S. 113, b.) iɴ næsta f*yrir* iola fosto. Enda *scal eigi* næʀ iolo*m* eɴ vika se liðin *fra* eno*m* þrettanda degi. Þ*at* v*a*rþar þei*m* m*onn*-o*m* f*iorbavgs* ɢ*arð* e*r* brullavp g*er*a a þei*m* tiðo*m* er nv *ero fra* nu*m*nar *oc* e*r þat* stefno söc *oc* a sa at sekia e*r* vill. *oc scal* q*ueðia* ix. h*eimilis bva til þess* e*r* s*ottr* er.

149.[2]

[b] Hiona scilnaðr *scal* hu*er*gi v*er*a alande h*er* ne*m*a þar e*r* byscop lofar ne*m*a þ*v*iàt eins at þav sciliz *vm*

a) = A. M., c. 13.
b) — A. M., c. 14.

1) *Tilfötet.*
2) *I Enden af Capitlets förste Linie er en Plads bestemt til Overskrift.*

omaga sa*cir* *eða* þav viɴaz a þaɴ a v*erc*a e*r* in meire sár metiz. Þar er hiu tuav er*o* *oc* a aɴat þ*eirr*a fe eɴ aɴat ecki. Nu co*m*a omag*a*r ahendr þ*v*i er fe lavst e*r* *eða* co*m*it hafa fyʀ *oc* eytt féno. þa a þ*at* þ*eirr*a e*r* fe á ept*ir* at segia ti*l* b*v*o*m* v. h*eimilis* b*v*o*m* sino*m* oc nefna v*att*a. at ec vil sciliaz við felaga miɴ f*yrir* þær sa*cir* at ec vil e*igi* omaga felaga mi*n*s. lata eyða fe mino. Þ*at* þ*eirr*a e*r* scilnað g*e*r*ir* s*ca*l nefna v*att*a at scilnaðe þ*eirr*a s*v*a at hit*t* heyre. oc segia b*v*o*m* ti*l* siþ*an* ef þ*eir* ero e*igi* þa við. Sva s*ca*l. f*a*ra h*v*ar þ*e*s*s* e*r* hiu sciliaz v*m* þessar sa*cir* sem her ero taldar. þa scal byscop sa er yfir þeim fiorðungi er raða hvart þav scolo raðom sinom raða eða eigi. Ef frændsemi su komr upp með hium ii. at þav ætti at sciliaz[1] ef þav v*æ*ri sótt v*m*. þa eigo þav at sciliaz at osecio f*yrir* lof byscops fr*a*m. Ef scilnoðr v*er*ðr goʀ m*eð* þei*m* af þei*m* söco*m* *eða* sifiar co*m*a up*p* nanare m*eð* þei*m* eɴ þriðia broðra oc a þ*at* þ*eir*ra scilnaðe at raða er fyʀ vill sæing scilia. Ef kona vill scilnað af þ*v*i g*er*a *oc* v*arð*ar ecki iɴi hafn*ir* h*en*n*ar* þot lyrite se varit. Ef scilnaðr v*er*ðr goʀ m*eð* hiu*m* tuei*m* af þei*m* söco*m* at þav hafa e*igi* fe ti*l* at föra omaga sina fr*a*m. oc a þ*at* at hallda hvart se*m* þav raða þ*at* siálf *eða* sa m*að*r er omag*a*r þ*eirr*a horfa ti*l* ha*n*da. Sa m*að*r s*ca*l s*v*a at þ*v*i f*a*ra at ga*n*ga iþ*in*gbrecko þa er h*ann* hef*ir* v*m* not*t* v*er*it a þ*v*i sócnar þ*in*gi er h*ann* heyr sialfr s*v*a at meire hlutr heyre þ*in*gheyia*n*da (s. 114, a.) oc nefna s*er* v*att*a. at þ*v*i at h*ann* seg*ir* scilit m*eð* þei*m* *oc* nefna þav bæðe af þvi at[2] h*ann* vili e*igi* föra fr*a*m omaga þ*eirr*a oc m*æ*la

---

1) *Ordene* som her ero taldar þa scal byscop — ætti at sciliaz *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som upaatvivlelig udeladte ved Afskriverens Skjødesløshed.*

2) *Ordene* þvi at *ere tilföiede, overensstemmende med den arnam. Skindbog.*

þat *sva* fre*m*mi-at eiɴ hv*er*r *er* co*m*iɴ afe h*an*s *þeir*ra omaga. Eɴ ef þav ala born siþ*an* oc *er* þ*a*r socn ti*l* se*m* u*m* legorð aɴat. enda eigo frændr konoɴ*a*r sokena eɴ ef þ*eir* vilia e*igi* þa a sa *er* scilnað þ*eir*ra reð. [a] *Þat* þ*eir*ra *er* scilnað vill. [gera scal bva lata queðia oc telia tölor með þeim iii. nottom fyʀ eða meira méli. Rumhelgan dag scal queðia oc sva scipta. Þav scolo eiða viɴa at tölum at réttar ero talþar. Ef bvom þickir et oavðgara eigi hafa fe til framførslo omögom. þa scal þat þeirra segia scilit er feet a] *oc* nefna vatta at. [b] *Þat* *er* þ*a*r *er* hiu v*er*ða e*igi* sa*m*huga. [þa er byscopi rétt at lofa konoɴi fiar heimtingar sinar allar undan boanda sinom. þott hann geri eigi lögscilnað þeirra ef honom þickia forurtir til þess. Sva scal fe hennar heimta sem byscop mælir fyrir. hvart sem þat er et næsta vár eða siðaʀ. Kona þarf eigi at lata stefna bönda sinom til byscops fundar um þetta mál. oc þviat eins ef hon vill lög scilnað gera lata. Nu er sott til fiar þess oc hefir veriandiɴ þat til varna at hann se réttr for ráðandi fiar hennar oc eigi se lög scilnaðr göʀ með þeim. þa scal søkiandi láta bera fram vétti þat er nefnt var at orðum byscops. þa er hann lofaðe fiár heimting. oc a þa at dømaz feet þannug sva mikit sem] gögn baro ti*l*. [c] Ef m*að*r scilz vi*ð* kono sina. Vsq*ue* ti*l* arfs alin. [d] Ef m*að*r scilz vi*ð* kono sina. vsq*ue* raðo*m* siþ*an*. [e] Ef frændzse*m*i su. [eða sifiar coma up með hium er þav eigo eigi saman at vera at lögum. enda vili þav eigi scilnað gera þa scal byscop sa er ifir fiorðungi er. fa til iii. menn þa

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 327[1].
b) *Suppleret efter* A. M., c. 54.
c *og* d) *Til disse Steder findes neppe noget tilsvarende, hvorefter de kunde suppleres. Maaskee kan jevnføres* A. M., Arfa-þ. c. 4, S. 178[26] *og* Festa-þ, c. 20.
e) *Suppleret efter* A. M., c. 54, S. 378[19].

er þat leGi undir þegnscap siɴ., at su er frændsemi eða sifiar með þeim. Enda scal þa byscop segia scilið með þeim oc verðr þat þa lögseilnaðr] a meðal þeirra.

150. vm hiona scilnað.

[a] Þar er hion vilia sciliaz *oc* a *þat* þeirra er scilnað vill[1] gera at[2] bioða hino til byscops fundar eigi siðaʀ eɴ vii. vicor ero af sumre ef til þings scal fara til fundar hans. Maþr scal fa kono sinni reiðsciota þaɴ er feʀ se hvart þeirra sem boðit hefir öðro til byscops fundar. Eɴ ef byscop sceʀ ecki ór vm scilnað þeirra. þa scal[3] heimta fe hennar sem hann hafe lofat scilnat. Ef konan byðr avðrom manne vm. þa scolo vattar fara þeir er *þat* bere at hon hafe þeim manne sín mál seld. Nv scolo þav bera mal sin fyrir byscop þaɴ er yfir þeim fiorþunge er. er þav ero or fosto dag iɴ fyʀa iþingi. Eɴ byscop scal segia þeim lavgar dagiɴ eptir slict[4] sem hann lofar. Bera scal láta vætte þav öll fyrir byscope er nefnd voro heima i heraðe. Eɴ þat þeirra er hann lofar scilnað scal nefna ser vatta at lofe byscops *oc* nefna vatta i aɴat siɴ at scilnaðe þeirra at hann *eða* hon segir scilit með þeim. Scal þat þeirra er byscop lofar scilnað hafa slican lut fiar við aɴat sem hitt hafe for ótta lavst (S. 114, b.) scilnað gervan. [b] Ef karl maðriɴ veldr

a) = A. M., c. 15.
b) = A. M., c. 17.

1) *Tilföiet efter den arnam. Skindbog.*
2) *Gisning for* oc, *overensstemmende med det arnam. Haandskrift.*
3) *Gisning, i Overensstemmelse med det arnam. Haandskrift, for* scolo. *Muligt er det dog at Læsemaaden er rigtig, men at der da er blevet udeglemt* frænðr *eller sligt, jfr. nedenf. c. 158 S. 55 (= A. M., c. 16).*
4) *Skrevet* selict, *men det første* e *underprikket.*

scilnaðeno*m* þa á kona*n* hei*m*ti*n*g m*un*dar sins *oc* hei*m*an fylgio *oc* e*r* rétt at stefna v*m* fe *þat* iɴ næsta dag ru*m* hælga*n* ept*ir* hælgina ef gogn e*r*o t*il* aþi*n*gi eɴ elleg*a*r aɴat su*m*ar. þo a ho*n* fe at hei*m*ta ef ho*n* vill þott ho*n* se e*igi* co*m*in t*il* m*un*dar. Slica*n* f*a*rar beina s*ca*l h*a*nn fa h*enn*e af þi*n*gi at öllo se*m* t*il* þi*n*gs buege e*r* mál f*a*ra m*eð* þei*m*. eɴ ef h*ann* g*e*r*ir* e*igi* s*v*a þa v*arðar* h*o*n*om* utle*gð*. Ho*n* s*ca*l s*v*a f*a*ra at fiarhei*m*ti*n*go þe*irr*e at ho*n* s*ca*l lata b*e*ra v*ætt*e *þat* ido*m* næst stefno v*ætt*e e*r* ho*n* stefnde h*o*n*om* t*il* b*y*s*co*pc[1] fu*n*dar *oc* s*v*a *þat* e*r* b*y*s*co*p lofaðe h*enn*e scilnað at g*e*ra ef þe*s*s e*r* costr. s*v*a *þat* e*r* at scilnaðe þe*irr*a v*a*r nefnt. þa s*ca*l b*e*ra festa v*ætt*e *oc* s*v*a felags v*ætt*e þe*irr*a ef *þat* hev*ir* v*e*rit hv*e*rso scilt v*a*r f*yrir* fclage þe*irr*a. Eɴ ef e*igi* v*a*r felag þe*irr*a ge*r*t. e*ða* s*v*a ge*r*t at *þat* atte rofna þa e*r* scilnaðr þe*irr*a v*a*r göʀ. oc s*co*lo buar h*enn*ar v. b*e*ra q*ui*ð v*m* *þat* hve micils fiar ho*n* hef*ir* neytt siþ*a*n e*r* sa*m*ga*n*gr þe*irr*a v*a*r. Ef erfðir hafa co*m*it und*ir* þav meþ*a*n sa*m*för þe*irr*a v*a*r oc a *þat* þe*irr*a iaf*n* m*a*rga avra at taca af féno at af ná*m*e sem erfð te*m*þiz. En bæðe s*co*lo þav vaxta hafa neyt*t* ne*m*a aɴa*n* veg hafe m*æ*lt v*e*rit ifelags lagni*n*go þe*irr*a. Þ*at* þe*irr*a er erfð te*m*iz a cost at lata erfða fe e*igi* co*m*a ifelag þe*irr*a *oc* taca siálft voxto af. Þ*at* þe*irr*a e*r* scilnað vill raða v*ið* aɴat *oc* t*il* b*y*s*co*ps fu*n*dar vill stefna avðro hei*m*a ih*e*raðe s*ca*l g*e*ra vart v*ið* hálfo*m* manaðe fyʀ e*ða* meira mele. þ*a*r e*r* sekia megi b*y*s*co*ps fu*n*d a xiiii. nótto*m*.[2] s*ca*l s*v*a þ*v*i male þa at öllo fara se*m* a alþi*n*gi. *oc* s*v*a öll v*ætt*e þ*a*r fr*a*m b*e*ra se*m* aþi*n*gi. elleg*a*r v*e*rðr e*igi* at rétto scilnaþ*r* þe*irr*a.

---

1) *Saaledes.*
2) *Punctum er tilføiet.*

151.[1]

[a] Ef *maðr* vill hlavpa af lande ab*roll* m*eð* fe kono siɴar. þa a ho*n* cost at selia *þat* mal þei*m* ma*nn*e er ho*n* vill at baɴa f*a*rar h*onom* (s. 115, a.) oc s*v*a sekia h*ann* ef þarf oc þa m*enn* er abr*ott* f*er*ia h*ann*. [b] Ef m*aðr* vill f*er*ia kono sina navðga af l*an*ðe heðan þa a ho*n* at segia scilit m*eð* þei*m*. ef ho*n* vill hvarges þav ero stavdd þa *er* ho*n* gor*ir* *þat* at söɴo á hendr h*onom* *oc* v*arðar* h*onom* bröt höfn h*enn*ar *oc* fiár h*enn*ar siþ*an* se*m* þav hafe eng*ar* fiar reiðor sama*n* áttar. at e*n*go er su kona h*onom* hei*m*-*i*lle siþ*an* *er* lögscilnaþ*r* er göʀ eɴ sv oɴ*or* er h*ann* hef*ir* e*n*gar reiðor vi*ð* áttar. Ho*n* þ*a*rf e*igi* vanda v*atta* ti*l* þ*ess* aɴa*n* veg eɴ nefna þa m*enn* *er* vátt bær*ir* sé at þ*v*i at ho*n* seg*ir* scilit m*eð* þei*m* se*m* karle *oc* kono sc*a*l. þ*eir* sc*o*lo e*igi* segiaz or þ*v*i v*ætte*. eɴ v*m* raða hag þ*eirr*a sc*a*l s*v*a f*a*ra se*m* b*yscop* lofar.

152.[2]

[c] Þar er sa*m*farar hiona *er*o *oc* sc*a*l h*ann* raða f*yrir* fe þ*eirr*a *oc* cavpo*m*. E*igi* *er* kono scyllt at eiga ibue ne*m*a ho*n* vile. eɴ ef ho*n* á ibve m*eð* h*onom*. þa a ho*n* at raða bv ráðo*m* f*yrir* iɴa*n* stocc. ef ho*n* vill *oc* smala nyt. Cona a at raða fir*ir* hálfs eyris cavpi e*ða* miɴa vi. alna eyris a xii. manoðo*m*. Boande h*enn*ar a cavp h*enn*ar at ripta ef ho*n* cavp*ir* meira en*n* s*v*a. En h*onom* *er* hei*m*-*i*llt *þat* *er* ho*n* tecr við. eɴ þei*m* v*arðar* utl*eg*ð *er* við

a) = A. M., c. 18.
b) = A. M., c. 19.
c) = A. M., c. 21.

1 og 2) *I Enden af første Linie er en Plads uaben til Overskrift.*

h*ana* cavp*ir* meira kavpe eɴ m*æ*lt *er*. *oc* a sa e*igi* hei*m*t*ing* ti*l* þe*s*s er h*ann* selde h*enne*. **E**f kona scytr fe boanda sins ab*rott* *oc* a h*ann* hei*m*ti*ng* ti*l* þ*es*s allz e*n*da a h*ann* orðe at raða vi*ð* hiɴ *er* vi*ð* tecr. Ef maþ*r* send*ir* kono sina ti*l* þ*ing*s at lúca sculldo*m* f*yrir* sec e*ða* fiar reiðo*m* þ*eirra*. *oc* eigo handsol h*enn*ar þav at halda. enda *sv*a þav ef ho*n* feʀ ti*l* scipa m*eð* cavpo*m* þ*eirra* at raðe h*an*s eɴ e*igi* fleire ne*m*a h*ann* vile. Þ*at* a *oc* at halda ef ho*n* cavp*ir* þ*at* *er* scyldliga þarf ti*l* bús þ*eirr*a at hafa hei*m*a meþ*an* h*ann* *er* aþ*ing*i.

Kona a e*igi* at selia l*an*d hálft bygðan bólstað e*ða* meira an ráð lograðanda ne goðorð (s. 115, b.) ne haf scip ef hon á.

153. v*m* felag hiona

[a] **H**iv tvav eigo at g*er*a felag sitt ef þav vilia ef m*eð* þei*m* *er* iafn mæle *oc* *sv*a vi*ð* erfi*n*gia þ*eirr*a. Festa mal eigo at halda m*eð* hiu*m* meþ*an* festa vátt*a*r lifa *oc* e*igi* *er*o oɴor mal ag*e*r. Eɴ ef festa v*att*ar lifa e*igi* þ*eir* er þav muni. þa leɢia lög fe þ*eirr*a sama*n*. ef h*ann* atte mörc e*ða* meira fe. þa e*r* sa*m*ga*n*gr þ*eirr*a v*a*r *oc* mu*n*dr v*a*r golldiɴ ef þav hafa bvet iii. vetr e*ða* le*n*gr. Ef þav exla fe or ereigð. þa leɢia log fe þ*eirr*a saman. oc *sv*a leɢia log fe hiona avalt sama*n* at h*ann* a .ii. lute ęɴ ho*n* þ*r*iþiu*n*g.

154.

[b] **K**ost a kona at beiða talna boanda siɴ v*m* fiar far a mille þ*eirr*a meþ*an* festa vátt*a*r lifa .ii. eɴ davþ*ir* se

---

a) = A. M., c. 22.
b) = A, M., 23, S. 336[a].

halfir *eða* meiR. *scal* hon hafa *quadda* til *hva* *þeirra* .v. at telia tolor *með* þeim. ef *þeir* vattarnir *gera* þav *eigi* sátt afiár tölor *eþa* *hann* lætr *eigi* scil uppi. **E***igi* a kona ibve *með* boanda sinom nema hon iati *þvi*. **E**f giold coma ahendr oðro *þeirra* *oc* a *þat* *með* sino fe at bæta siN misverca er gort hefir. eN ef þav leGia fe sitt saman. þa a *þat* *þeirra* *er* *eigi* hafa gioldiN ahendr comit *eða* boriz. hafa iafn *marga* avra at af námi leigo lavsa[1]. EN *hvar* *scol*o telia *með* þeim hue lengi fe hennar hefir a voxtom *ver*it undir honom. *oc* *sva* hvers hon hefir af neytt. Hon *scal* nefna *vatt*a at *þvi* at *þeir* *bera* *eða* aNat tueGia *þeirra*. enda a *þat* at halda *með* þeim *siþan* *meþan* *þeir* *vatt*ar lifa. nema þav vile aNat mál a *gera*. **J**afnan cost a *hv*art *þeirra* við aNat at standa við *þvi* at lög leGi fe *þeirra* saman. **E**f aNat *þeirra* afe eN aN*at* se fe lavst. *oc* se *þat* *þeirra* við þaN mun meire vm syslo maN vm hag *þeirra* *oc* leGia þa lavg felag *þeirra*. **S**lican costnoð (S. 116, a.) *scal* *hv*art *þeirra* hafa *fyrir* omogom sinom sem fe a til. *oc* *sva* vm heiman gerþir dotra siNa. Ef þav hafa *eigi* lagt fe sitt saman þa a hon at gegna *þriþiungi* *fyrir* omaga *þeirra* *oc* *sva* at *gera* dotr heiman en eN *hann* at tveim lutom. Ef þav eigo fe saman þa aslican lut *hv*art *þeirra* at taca ef erfðir barna *þeirra* beR undir þav. *oc* *sva* fe bötr þar er þav eigo at taca vm born sin sem fe á til.

---

1) *Bestemmelsen* Eigi a kona ibve með boanda sinom — af nami leigo lavsa *afbryder Sammenhængen imellem det foregaaende og efterfölgende, hvilket ikke finder Sted i den arnam. Skindbog, hvor den anförte Bestemmelse begynder Capitlet og hvor der saaledes efter* at af námi leigolavsa *læses:* Kost a kona at beiða talna *o. s. v.*

155. hvat sacnæmt er við konó

[a] Ef *maðr* kys*ir* kono a lavn f*yrir* avðro*m* mo*nno*m *oc* at raðe he*nn*ar oc *varðar* h*onom* *þat* iii. *marca* secþ eɴ sa a soc se*m* v*m* legorð.[1] Eɴ ef ho*n* reiðiz v*ið* þa á ho*n* siálf sökena *oc varðar* þa *fiorbavgs* ɢ*arð*. Ef *maðr* kys*ir* m*anz* kono lavn coss *þat varðar fiorbavgs* ɢ*arð* þoat ho*n* lofe oc s*va* þott ho*n* baɴe *oc scal queðia* ix. b*va* a þ*ing*i til. Ef m*aðr* biðr kono suefnis *oc varðar* *þat fiorbavgs* ɢ*arð*. *þat* ero stefno sac*ir* *oc scal queðia* *heimilis* b*va* ix. a þ*ing*i *þess* e*r* s*ottr* er. Ef m*aðr* ge*n*gr t*il* sæing*a*r kono *oc*[2] drygia misreðo v*ið* h*an*a *oc* *varðar* *þat fiorbavgs* ɢ*arð*. Ef *maðr* feldr s*er* t*il* velar v*ið* kono *oc varðar* *þat fiorbavgs* ɢ*arð*. Ef m*aðr* fellir s*er* kono e*þa* feʀ isæing hia h*enn*e. t*il* *þess* at h*ann* vill co*m*a legorðe fr*a*m við h*an*a *oc varðar þat* *scog* ɢ*ang* oc s*ca*l stefna hei*m*an oc q*ueðia* t*il* ix. b*va* a þ*in*gi *þess* er s*ottr* er. Kona a sac*ir* þer allar ef ho*n* vill reiðaz við enda co*m*i e*igi* fr*a*m legorðit ef ho*n* vill sott hafa. eɴ ella lögraðande h*enn*ar. ef ho*n* vill e*igi* siokia[3]. [b] Ef kon*or* ge*r*az s*va* af siða at þær ga*n*ga ikarlföto*m* e*ða* hve*r*ngi carla sið er þær hafa f*yrir* breytne sac*ir* *oc* s*va* carlar þ*eir* er kueɴa sið hafa hue*r*nge veg e*r* *þat* er. þa *varðar þat fiorbavgs* ɢ*arð*. huaʀo*m* se*m* *þat* ge*r*a. *þat* er ste*fn*o söc s*ca*l q*ueðia* t*il* b*va* v. a þ*in*gi *þess* e*r* s*ottr* er. sa á söc þa e*r* sokia vill. [c] Ef

---

a) = A. M., c. 24.
b) Hertil findes intet tilsvarende i den arnamagn. Skindbog.
c) = A. M., c. 24, S. 338[16].

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Maaskee burde her læses* at, *som i den arnam. Skindbog.*
3) *Saaledes.*

maðr lig*r* *með* kono friálse *oc* hei*m*ilis fastri. *oc* *varðar* *þat* *scog* gang. *þat* er (S. 118, b.) stefno söc oc *scal* *queðia* hei*m*an *fra* vetva*n*gi ef maðr veit h*ann* en ellega*r* *fra* hei*m*ile h*an*s. enda er rétt at *queþia* *fra* h*enn*ar hei*m*a ef h*ann* veit h*v*arki hina.

156.

[a] Sacar aðile er fyrst boande kono ef ti*l* arfs *er* alin. Þa *er* fa*þir*[1]. Þa *er* sonr ti*l* arfs alin xvi. vet*ra* gamall *eða* ellre. Þa *er* sa *maðr* *er* a dott*or* h*enn*ar. Þa *er* bro*þir* sa*m*feðre. Þa *er* mo*þir*. Þa *er* bro*þir* sa*m*meðri. En þa *er* a vallt leg orðz sacar aðile sa *er* réttr er fastnande. Ef legit *er* *með* lögsculdar kono þá asa söcina *er* feit a at h*enn*e en *fiorbavgs* *garð* *varðar*. Ef legit er *með* ambátt þa secz *maðr* iii. m*orcom* v*m* *þat* *oc* *scal* *queðia* ti*l* v. h*eimilis* b*va* a*þingi* þ*ess* *er* sóttr *er*. Ef *maðr* lig*r* *með* leysings kono[2] þa *varðar* *fiorbavgs* *garð*. ne*m*a barnino v*æ*ri frelsi gef*it* *eða* *sva* ef ho*n* a son frialsan þa *varðar* *scoggang* *oc* *scal* þa *queðia* b*va* hei*m*an ti*l* .ix. enda ero slíc mal v*m* lögscul*dar* konona ef ho*n* asonin. [b] Ef legit er með go*n*go kono. þa *varðar* *eigi* vi*ð* lög. ef *maðr* ge*n*gr igögn legorðeno en sokia a ti*l* faðe*r*nis. rettr *varðar* ef *maðr* dylr legorðit. þ*ar* *scal* *queðia* ti*l* v. b*va* a þi*n*gi. þ*v*iat eins *varðar* *eigi* vi*ð* lög leg orðit ef kona*n* hefir[3] a þei*m* hálfo*m* man-

a) = A. M., c. 25.
b) = A. M., c. 26.

1) *I det arnam. Haandskrift og nedenf.*, *Skindb.* S. 179 b., *hvor Stedet gjentages, stilles Sön og Datters Mænd i Ordenen foran Fader.*
2) *For* leysings kono *læser det arnam. Haandskrift* leysingio.
3) *Rettelse, overensstemm. med den arnam. Skindbog, for* hefrat, *der upaatvivlelig er urigtigt, jvfr. ovenf. c. 82.*

aðe *með* husom *farit er* barn *var* byriat á. Ef *maðr* getr *við þeirre* kono barn *er með* husom feʀ. þa *scal* *hann* taca við *henne* oc varðveita *hana* til *þess er* barn[1] *er* alit. oc ho*n er* heil *þeirrar* sóttar. *oc sva* ef *hann* vill *til* scirslo hallda. Ef *maðr gerir eigi sva* þa *varðar* utl*egð*[2] oc *scal queðia til* v. *heimilis bva* a*þingi þess* *er sottr er*. Sa a söc þa *er* vill ne*ma* eiɴhu*err* varðveite konona. *oc* leɢi costnað siɴ *fyrir*. þa a sa *maðr* sekena *oc scal* sekia *til* rétt*ar þat* mal *oc til* fúlgna tueðra *oc scal* *queðia til* v. *heimilis bva* a*þingi þess manz* er fe hef*ir* lagt *fyrir* konona. *eða* barnit *vm* fúlgornar. [a] Ef *maðr* liɢr *með* (S. 117, a.) go*n*go *manz* kono *oc varðar* slict *þat* se*m vm* aðrar *manna conor*. oc aboande kono söc ef *hann* feʀ i löghrepp sino*m*. en þoat *hann* fare viðara ef *hann er* omage. *oc* a *hann* þa betrn*ar* at taca *vm* konona sína þo at aɴaʀ seke *vm*. Slict *varðar* frændse*m*is spell *þar* oc sifia spell. se*m* i avðro*m* stöðo*m oc* a sa þær sac*ir* *er* sekia vill. [b] Ef legorðz söc *er* ahe*n*di davþo*m manne*. þa a at stefna *þar* er *hann* vissi lögheim*i*li *hans* siðarst *til* faðernis *oc til* rétt*ar* ife *hans oc queðia til* v. *bva* a*þingi*. eɴ ef höfðut *er* sekin a*þr hann* se aɴdaðr oc secz þa fe allt. [c] Ef *maðr* þarf at sekia *til* faðernis lifanda *manz* eins saman þa *scal hann* stefna at heim*i*le *hans* *eða þar er hann* heyri sialfr *til* faðernis *oc* rétt*ar* oc *scal queðia* v. *bva* a*þingi*. *oc* rétt er at lysa a*þingi* oc

a) = A. M., c. 27.
b) = A. M., c. 28.
c) *Jefr. nedenf.* c. 158, S. 53 (*A. M. c. 35, S. 350* 14.)

1) *Ordene* er barn *ere skrevne to Gange.*
2) *Istedetfor dette Ord læser den arnam. Skindbog:* rettrinn.

sokia et sama sumar ef *hann* vill helldr. [a] Ef scog*ar* m*aðr* getr lavn[1] barn m*eð* kono *oc* e*r* rétt at lysa at logb*er*gi ti*l* faðe*r*nis ahond h*onom*. *oc* s*ca*l *queðia* v. b*va* aþ*ing*i þ*aða*n fr*a* e*r* ho*n* seg*ir* fund þ*eir*r*a*. Ef ho*n* seg*ir* e*ig*i fu*n*d þ*eir*ra þa s*ca*l fr*a* hei*mi*le he*nn*ar *queðia* b*va*. [b] En ef m*aðr* ifar nockot secþ h*an*s. þa s*ca*l h*ann* sokia se*m* sycnan maN. [c] Hvartz m*aðr* fylg*ir* kono or fiorðu*n*gi e*ða* af la*n*di þa v*arðar* *fiorbavgs* G*arð* þei*m* öllo*m* e*r* fylgia at sino raðe vis*ir* vitendr at osatt lögraðanda. þa s*ca*l *queðia* b*va* fr*a* stefno staðino*m*. Ef m*aðr* fylg*ir* *cono* *oc* bein*ir* for he*nn*ar ti*l* scips. þ*eir*r*a*r kono e*r* af la*n*di vill f*ar*a s*va* at h*ann* veit at e*ig*i fylg*ir* frænda rað e*ða* for raðanda. þa v*arðar* *fiorbavgs* G*arð* oc s*va* styri m*onnom* e*r* a br*ott* f*e*ria h*an*a *oc* s*va* þei*m* m*onn*-*om* e*r* fylgio tacaz ahe*n*dr vi*ð* h*an*a eN háseto*m* avðro*m* v*arðar* .iii. m*ercr*. Nu hv*e*rtki e*r* m*aðr* fylg*ir* kono ti*l* þ*ess* e*r* h*ann* fiR*ir* h*an*a iþvi[2] ráðe lograðanda oc v*arðar* *fiorbavgs* G*arð*. [d] Ef m*aðr* liGr m*eð* kono erlendis *oc* getr barn við þar (S. 117, b.) *oc* v*arðar* þ*at* *scog* G*ang* her. oc s*ca*l e*ig*i taca ti*l* sócn*ar* h*er* aðr .iii. vetr ero fr*a* liðn*ir* ne*ma* ut ko*mi* nokot þ*eir*ra fyR faðir e*ða* moþ*ir* e*ða* barnit. þa e*r* þeg*ar* rétt at taca ti*l* sócn*ar* h*er* *oc* s*ca*l sokia vi*ð* goða quið. Sva *oc* ef m*eð* m*an*z kono e*r* legit erlendis *oc* v*arðar* þ*at* *scog* G*ang* her. [e] *oc* eigo frændr kono*N*ar sokina h*er*. eN boandiN botrnar. En ef

---

a) = A. M., c. 36, S. 352[11].
b) *Denne Tilföining findes ikke i den arnam. Skindbog.*
c) = A. M., c. 29.
d) = A. M., c. 30.
e) *Jvfr. nedenf.* c. 158, *S.* 55 (A. M., c. 36, S. 352[22]).

---

1) *Skrevet paa Margen foran Linien.*
2) *Herefter skrevet* frænda, *men dette Ord dernæst igjen overstreget.*

hann andaz erlendis oc a þa erfingi at taca betr ef boande hennar andaðiz avstr. [a] Ef sculdleikar ero með þeim monnom. þa er slíc sócn til vm frændsemis spell her þa sem her væri gørt ef sótt er vm legorðit. [b] J öllom stöðom varðar fiorbavgs garð hvaromtveGia ef menn sættaz a þav möl er eigi á at sættaz á fyrir lof fram. vm frændsemis spell eða sifia spell. eða vm gvðsifiar þær er quiðo á at ryðia vm. eða vm manna conor. oc ahverr sacir þær er vill. frumsøkina oc sva þa er þeir hafa sætz a mál. þat er eigi átti á at sættaz. þar scal ix. bva queðia til aþingi. [c] þetta ero allt þriGia þinga mal oc sva vm avstmanna born. við kono. [d] Maðr scal eigi taca[1] miNe sátt eN rettiN vm legorðz söc. eN ef haN tecr miNa eða gorir miNi sátt þa varðar vi. mercr eN hverr á at søkia er vill vm hvartveGia. frumsökina. oc þa er hann toc eða gerþi miNi sótt.

157.

[e] Conor þær allar er eigi a lofs at biðia til satta oc scolo eigi arf taca ef þær liGia ser nema þær væri neyddar til. [f] Ef maðr vill søkia vm leg orð þa scal hann stefna hinom vm þat at hann hafe legit með[2] konoNi oc iþær

a) = A. M., c. 30, S. 343[24].
b) = A. M., c. 31.
c) = A. M., c. 32, S. 346[12].
d) = A. M., c. 33, S. 348[4].
e) *Dette Sted har intet tilsvarende i den arnam. Skindbog; hvorimod denne i* Arfa-þ., c. 23 *indeholder en nyere Lov, der ophæver nærværende Bestemmelse.*
f) = A. M., c. 34.

1) *Skrevet* eigi taca eigi; *det sidste* eigi *er udeladt som overflödigt.*
2) *Tilföiet.*

vændir komit at þav mundi barn ala ef þeim væri þat scapat. nefna þaN er hann stefnir. oc sva konona oc feðr þeirra beGia ef hann veít.[1] telia honom varða scog Gang. telia ser rétt or fe hans. Sva a hann þvi male at (s. 118, a.) fara þoat hann seki vm leg orð eítt. sem þa at konan sé með barne. sva scal hann þvi male fara sem nv var talit. þoat hann lyse helldr eN hann stefne. scal queðia ix. bva heiman fra vetvange. [a] Ef kona verþr davð af barnburþ oc a sa þa söc er legorðz söc á enda varðar scog Gang. scal queðia ix. heimilis bva heiman þaðan fra er konan aNdaz af barnburþ. [b] Maðr a cost at stefna sva vm legorð ef barn er alet at hann hafe legit með koNoNi oc Nefna hana oc iþær vænþir comit at hann mætti vera þess barns faðir. er hon ól oc queþa á hue nær hon varð léttare oc nefna barnit. eN ef sa verðr osaNr at oc a hann þa cost at sekia aNan aNat sumar.

[c] Nv liGr maðr með næsta breðro sinni. Vsque sa asoc er vill. [d] Ef kona er olett. Vsque. heimilis bva ix. koNoNar.

158. vm legorðz sacir.

[e] Legorðz soc engi fyrniz aðr socnar aðili veít sv er barngetnaðr fylgir. Slict varðar huegi lengi er hann er leyndr sem þa se ny er hann spyR.

a) = A. M., c. 52, S. 375³.
b) = A. M., c. 34, S. 349³.
c) *Det her antydede Sted har Begyndelse og udentvivl ogsaa Indhold tilfælles med A. M., c. 33, men Slutningen er forskjellig.*
d) *Dette Sted* (A. M., c. 33, S. 347¹⁰) *læses fuldstændig nedenfor c. 161.*
e) = A. M., c. 35.

1) *Punctum er tilföiet.*

[a] Ef retta fars sac*ir*. Vsq*ue* aðr var tínt.

[b] Þar er ANAR maðr sokir legorðz söc en sacar aðili oc tecr hann miNi sátt eN hann mundi ef hann scyllde feet hafa varðar honom fiorbavgs garð oc scal queðia til ix. bva a þingi. sa a soc er fe a[1] at taca. Scalat maðr sokia fleire menn til faðernis ens sama barns eitt sumar eN eiN. Sokia a hann sva marga seN sem hann vill a eino sumre vm legorð vm ena somo kono. Ef maðr sokir maN til faðernis barns. hann scal stefna honom vm þat at hann hafe legit með konoNe .N°. oc i þær vænþir[2] comit at hann hafe getit þat barn .N°. er su kona ól þá. ef þeim væri þat scapat. Queða á hue nér hon varð léttare þess barns. oc nefna barnit ef haN (S. 118, b.) veit oc sva konona. oc sva þaN er hann sokir til faðernis. Hann scal stefna at heimili hins eða. þar er haN hittir hiN sialfan at male. til faðernis oc réttar. queðia v. heimilis bva a þingi þess er sottr er. Rétt er oc at lysa oc sokia et sama sumar. [c] Rett er at[3] nym. hofða legorðz söc eigi fyR eN barn er fott. þa er mal up víst er aþili hefir spurt sva at kona segir honom eða þa er barn er alit. Ef kona legz með manne. þa a aðile sacar at taca af henne ef hann vill viii. avra enstimtatigar[4] ef hon a fe til. Nv ahon eigi fe til þa scal hann lecia ahana sculd oc segia til at satt. eða at feráns domi.

---

a) *Hertil kunne vi ikke paavise noget tilsvarende.*
b) = A. M., c. 35, S. 350[1].
c) = A. M., c. 36, S. 351[10].

---

1) *Rettelse for* at (*i Skindb.* fe at at taca).
2) *Afskriveren har først skrevet* vanþir, *men derefter underprikket* a *og skrevet* æ *ovenover.*
3) *Herefter skrevet* lysa, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*
4) *Bogstaverne* ti *i dette Ord ere skrevne over Linien.*

vændir komit at þav mundi barn ala ef þeim væri þat scapat. nefna þaɴ er hann stefnir. oc sva konona oc feðr þeirra becia ef hann veit.[1] telia honom varða scog gang. telia ser rétt or fe hans. Sva a hann þvi male at (s. 118, a.) fara þoat hann seki vm leg orð eitt. sem þa at konan sé með barne. sva scal hann þvi male fara sem nv var talit. þoat hann lyse helldr eɴ hann stefne. scal queðia ix. bva heiman fra vetvange. [a] Ef kona verþr davð af barnburþ oc a sa þa söc er legorðz söc á enda varðar scog gang. scal queðia ix. heimilis bva heiman þaðan fra er konan aɴdaz af barnburþ. [b] Maðr a cost at stefna sva vm legorð ef barn er alet at hann hafe legit með kononi oc nefna hana oc iþær vænþir comit at hann mætti vera þess barns faðir. er hon ól oc queþa á hue nær hon varð léttare oc nefna barnit. eɴ ef sa verðr osaɴr at oc a hann þa cost at sekia aɴan aɴat sumar.

[c] Nv ligr maðr með næsta breðro sinni. Vsque sa asoc er vill. [d] Ef kona er olett. Vsque. heimilis bva ix. kononar.

158. vm legorðz sacir.

[e] Legorðz soc engi fyrniz aðr socnar aðili veit sv er barngetnaðr fylgir. Slict varðar huegi lengi er hann er leyndr sem þa se ny er hann spyʀ.

a) = A. M., c. 52, S. 375[3].
b) = A. M., c. 34, S. 349[3].
c) *Det her antydede Sted har Begyndelse og udentvivl ogsaa Indhold tilfælles med A. M., c. 33, men Slutningen er forskjellig.*
d) *Dette Sted* (A. M., c. 33, S. 347[10]) *læses fuldstændig nedenfor c. 161,*
e) = A. M., c. 35.

1) *Punctum er tilföiet.*

[a] Ef retta fars sac*ir*. Vsq*ue* aðr var tínt.

[b] Þar e*r* anaʀ ma*ð*r sek*ir* legorðz söc en sac*a*r aðili *oc* tecr h*ann* miɴi sátt eɴ h*ann* m*un*di ef h*ann* scyllde feet hafa v*arðar* h*onom* *fiorbavgs* ɢ*arð* oc *sca*l q*ueðia* ti*l* ix. b*va* a þ*ingi*. sa a soc eṙ fe a[1] at taca. Scalat ma*ð*r sekia fleire me*nn* ti*l* faðe*rn*is ens sama barns eit*t* sumar eɴ eiɴ. Sekia a h*ann* s*va* m*a*rga seɴ se*m* h*ann* vill a eino su*m*re v*m* legorð v*m* ena somo kono. Ef ma*ð*r sek*ir* maɴ ti*l* faðe*r*nis barns. h*ann* s*ca*l stefna h*onom* v*m* þ*at* at h*ann* hafe legit með konoɴe .ɴº. *oc* i þær vænþ*ir*[2] co*m*it at h*ann* hafe getit þ*at* barn .ɴº. e*r* su kona ól þá. ef þei*m* v*æ*ri þ*at* scapat. Queða á hue nér ho*n* varð léttare þe*s*s barns. *oc* nefna barnit ef haɴ (S. 118, b.) veít *oc* s*va* konona. *oc* s*va* þaɴ er h*ann* sek*ir* ti*l* faðernis. H*ann* s*ca*l stefna at hei*m*ili hins e*ða*. þ*a*r er haɴ hitt*ir* hiɴ sialfa*n* at male. ti*l* faðe*r*nis *oc* réttar. q*ueðia* v. h*eimilis* b*va* a þ*ingi* þe*s*s e*r* s*ottr* e*r*. Rétt e*r* *oc* at lysa *oc* sekia et sama sum*a*r. [c] Rett er .at[3] nym. hofða legorðz söc e*igi* fyʀ eɴ barn e*r* fett. þa e*r* mal up víst er aþili he*f*ir sp*ur*t s*va* at kona seg*ir* h*ono*m e*ða* þa er barn er alit. Ef kona legz m*eð* m*ann*e. þa a aðile sac*a*r at taca af h*enn*e ef h*ann* vill viii. avra ensl*im*ta-tigar[4] ef ho*n* a fe ti*l*. Nv aho*n* e*igi* fe ti*l* þa s*ca*l h*ann* leɢia ah*an*á sculd *oc* segia ti*l* at satt. e*ða* at feráns do*m*i.

---

a) *Hertil kunne vi ikke paavise noget tilsvarende.*
b) = A. M., c. 35, S. 350[1].
c) = A. M., c. 36, S. 351[10].

---

1) *Rettelse for* at (*i Skindb.* fe at at taca).
2) *Afskriveren har først skrevet* vanþir, *men derefter underprikket* a *og skrevet* æ *ovenover.*
3) *Herefter skrevet* lysa, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*
4) *Bogstaverne* ti *i dette Ord ere skrevne over Linien.*

[a] Eigi fylgir lögsecþ. [lengr en til ens þriþia alþingis. Sekia scal til faðernis oc rettar ef lengr þarf]. [b] Legorðz sacir allar. [c] Socn er til unnz liðr. [et iii.[a] alþingi vm þær legorðz sakir ero um manna konor eða frændsemis spell et meira. oc sva ef avst maðr getr barn við kono þaðan fra er aþili hefir spurt]. [d] Eigi scal lysa legorðz soc. [e] Ef kona er olétt. [f] Ef legit er með kono. fyr en hon se manne fostnoð oc komr þat sva fremmi upp er hon er manne gefin. þa ero frændr hennar aðiliar þeirrar sacar. en eigi böndi hennar. þeir eigo botrnar oc. Legorðz sacir allar scolo sottar vera et næsta alþingi þær er kona er orðin léttare þvattdagin ifardogom eða fyr enda se aðile inan fiorþungs oc hafe þa spurt söc þa. Eigi scal lysa legorðz sacir ne vm scaldscap at þinglavsnom til sócnar anat sumar ahendr inan fiorðungs monnom. Ef scogar maðr getr lavn bárn með kono oc er rett at lysa at logbergi til faðernis a hendr honom. scal queðia v. bva a þingi þaðan fra er hon segir fund þeirra verit hafa. Ef hon segir eigi fund þeirra þa scal fra heimile hennar bva queðia. Börn þav er menn verða secir vm faðerne. þarf eigi föra til ferans doms. enda scal döma þeim for vm fiorðung þan er ferans[1] domr er

a) *Suppleret efter* A. M., *c.* 35, S. 350[11].

b) *Dette Sted læses fuldstændig lige nedenfor L. 41, hvilket Afskriveren selv har antydet ved et* a *i Margen foran nærværende Sted og nedenfor, hvor Stedet læses fuldstændig. Jvfr. iövrigt* A. M., c. 52.

c) *Suppleret efter* A. M., c. 36, S. 351[24].

d) *Dette Sted er udentvivl det samme som læses fuldstændig nedenf. L. 13* (= A. M., l. c., S. 351[8]).

e) *Udentvivl den samme Bestemmelse, som læses fuldstændig nedenf. c. 161.*

f) = A. M., c. 36, S. 352[6] (*jvfr. ovenf. c. 145*).

7

1) *Skrevet* feraNs, *idet Afskriveren først har villet abbreviere den første Stavelse.*

i áttr. (s. 119, a.) Ef legit er með þess manz kono er erlendis er. þa eigo frændr kononar at sekia þa söc þeir er nanastir ero ut her en hann a at taca betr. En ef hann andaz erlendis. oc a erfingi hans betr at taca. [a] Ef maðr huilir eigi isama sæing kono sinni. vi. missere fyrir oröctar sacir. oc eigo frændr fiar heimtingar hennar oc sva retta far hennar. enda a hon þa siálf fe sitt at varðveita. [b] Ef hiu ero scilit vi. miseri. [oc eigi fyrir hans orecð. þa scal hann bioða henne til fenginar vistar sva at hon heyri. eða at lögheimili hennar sva at lögfastir menn heyre. Enda er rétt at bioða at lögbergi eða i þing-brecko. oc scal hann þat gera huert vár ella er hann af rétta fare um hana. Ecki stoðar heim boð við hana. ef byscop lofar henne at raða fyrir] vistafare sino. [c] Of frænsemis spell en meire oc sifia spell en meiri ef þeim socom verðr rett stefnt oc verðr maðr sanr at. þá eigo eigi varnir at metaz vm þav möl. Of manna konor eða nunor varðar slict sem vm frændsemis spell et meira eða sifia spell et meira. [d] Ef kona firiz boanda sin þa a hann cost at bioða henne heim oc veria siþan lyriti ini höfn hennar þar er hon er. eða þar er hann vissi siðarst natt stað hennar. enda varðar fiorbavgs carð samvista hennar þeim er vito. at lyriti er varit ini hofn hennar. Hann acost at veria at logbergi lyriti[1] ini höfn hennar. [e] Fiorbavgs garð varðar man villa öll. Þat er

a) = A. M., c. 16.
b) *Suppleret efter* A. M., c. 55, S. 381[14].
c) = A. M., c. 31, S. 344[20] = c. 44.
d) = A. M., c. 36, S. 353.
e) = A. M., c. 37. *Begyndelsesbogstavet er betydeligt større end det sædvanlige.*

1) *Herefter skrevet* er varit, *men disse Ord igjen overstregede.*

maɴ villa ef *maðr* keɴ*ir* *ser* aɴars *manz* barn. *eða* h*ann* keɴ*ir* oðr*om* m*ann*e sit barn visvitande. enda *gera* *þeir* allir maɴ villo er iþ*v*i standa h*v*art se*m* *þeir* villa faðerne *eða* moðe*r*ne. *eða* bæðe. [a] Þar er b*yscop*ar vilia biðia lofs. Vsq*ue*. *oc* frændse*m*is spell et miɴa.

[b] Þ*at er mælt*. ef *maðr* getr barn *við*. [frænd kono siɴi eða sif kono sva at þvi fylgir frændsemis spell et mina eða sifia spell et minna. oc sva ef quangaðr maðr getr barn við aɴaʀi kono. en eiginkono siɴi. eða getr maðr barn við þeirri kono er boandi hennar lifir þott hann eigi. eigi at taca retta far vm hana. enda fyr bioði byscop sa er ifir fiorðungi er eða umboðs maðr hans þeim samvistor oc hafa þav eigi þat er hann mælir vm. þa a byscop at þeim manne iii. mercr vaðmala. oc er eindagi a fe þvi iboanda kirkio garði miðviko dag i mitt þing et næsta sumar eptir þat er eigi er haft þat er byscop bavð. oc varðar iii. mercr halld fiar þessa. oc scal sa söc sekia er byscop byðr um. Ein missare stendr þetta mal. sva at byscop eigi] fe a at taca.

[c] Þ*at* er et meira frændse*m*is spell. Vsq*ue* ix. b*va* aþi*n*gi.

[d] Þar e*r* *eigi* nair h*and*solo*m*. Vsq*ue* sekiande *oc* ve*r*iandi.

[e] Þar e*r* *maðr* þarf. Vsq*ue* do*m*s upsogo vætti er.

[f] Þ*at er mælt* ilögo*m*. þar er f. Vsq*ue* en lögretto m*enn* eigo suör.

---

a) *Dette Sted er udentvivl det samme som læses nedenf. c. 162* (= A. M., c. 32).

b) *Suppleret efter* A. M., c. 53, S. 376[16].

c) *Udentvivl den samme Bestemmelse, som læses nedenf.* c. *162* (= A M., c. 32, S. 345[14]).

d, e *og* f) *Til disse Steder kjende vi intet tilsvarende, hvorefter de kunde suppleres. Hvorledes Abbreviaturen* f *skal opløses, kunne vi ikke afgjøre (maaskee* faðir*).*

159.

[a] Ef *maðr* tekr kono navðga ab*rott* oc vill eiga *gang*a. v*arðar* h*onom* *þat* *scog* GAN*g* (S. 119, b.) oc *sva* þei*m* er h*onom* fylgia at *þvi* raðe. Slict v*arðar* h*onom* þoat ANAR *maðr* ne*m*i kono ab*rott* h*ono*m ti*l* handa *oc* at h*ans* raðe *oc* *sva* þei*m* er iforiNi v*oro*. Ef m*enn* calla ti*l* konoN*ar* ihe*n*dr h*onom* e*ða* þei*m* m*onno*m er m*eð* h*onom* fara *oc* na e*igi* þa *ero* þe*ir* ohælg*ir* við a v*er*ko*m* öllo*m* v*ið* þa m*enn* alla e*r* ti*l* konoN*ar* calla.[1] h*va* *sca*l q*ueðia* ix. hei*man* þ*að*an f*ra* e*r* kona*n* v*a*r numin. Sa *maðr* e*r* sök*ir* þ*at* mál acost hei*m*an at stefna ollo*m* þei*m* þar er kona*n* átte hei*m*i*l*e þa e*r* ho*n* v*a*r nu*m*in enda a h*ann* cost· þ*es*s ef h*ann* vill at lysa at lögb*er*gi ahendr þei*m* *oc* sekia et sama su*m*ar. *Fiorbavgs* GA*rð* v*arðar* þei*m* m*onno*m ollo*m* e*r* sa*m*visto*m* *ero* v*ið* þa m*enn* e*r* iþ*eirr*i för v*oro* e*r* kona*n* v*a*r nv*m*in vis*ir* vitendr. f*ra* þ*vi* e*r* ho*n* v*a*r nu*m*in ab*rott*. *oc* ti*l* þ*es*s er sótt er v*m*. Þa m*enn* e*r* konona hafa nu*m*it e*ða* þ*at* hafa ráðit e*ða* hafa h*an*a iNi. *sca*l iþaN fiorðu*n*gs do*m* sekia e*r* h*var* *ero* fleire or q*u*add*ir* or fiorðu*n*gi. Þar e*r* kona v*er*ðr nu*m*in ab*rott* *oc* aho*n* e*igi* at selia fiar hei*m*t-i*n*gar sínar ne sac*a*r einigar aþ*r* lið*r* þ*at* alþ*in*gi er sott e*r* v*m* ne*m*a ho*n* come aptr ti*l* lograðanda siNa *oc* se e*igi* sacar ti*l* búnar.

160.

[b] Ef *maðr* ne*m*r festar kono m*anz* abrot þa v*arðar* ollo*m* þei*m* *scog* GA*ng* er lut eigo iþ*vi* v*ið* lograðanda

a) = A. M., c. 38.
b) = A. M., c. 40.

1) *Punctum er tilföiet.*

hennar oc sva við festar man hennar. Scog gang varðar þeim manne eigin orð er þa cono gengr at eiga er numin er abrott þoat hann væri eigi ifor þeirre. [a] Of sacir þær allar er af kono namino geraz vm rað oc vm til farar vm nam. oc vm eigin orð. er rett at queðia bva fra heimili kononar. [b] þviat eins scal stefna fra heimile hennar vm rað eða queðia bva ef sa er sóttr er kona gengr at eiga. enda hafe haun eigi ifór verit. Ef rað ero kend oðrom monnom þeim er eigi foro til. oc scal (s. 120, a.) þeim stefna fra heimili sino eða þar er hann hittir þa at male. oc queðia bva aþingi[1].

161.

[c] Ef kona su er olétt er hon a eigi böanda oc comi sacar aðile til at spyria hana huerr faþir se barns þess er hon feR með oc er hon scylld at segia honom. En ef hon vill eigi segia þa er þeim manne rétt er sacar aðili er at heimta til bva v. þa er stað þeim ero næstir er þa er konan oc pína hana til sagna. Sva scal hann pina hana at hvarki verðe at orkumbl ne ilit. [d] Ef sa maðr leynir þvi með henne visvitande er barn þat á þa scal eigi sættaz á legorð þat við hann nema einka leyfis se at beðit. Jafnt varðar þat þar við hvart þeirra sem

a) = A. M., c. 41.
b) = A. M., c. 42.
c) = A. M., c. 33, S. 347[10] (jfr. c. 48, S. 364[3], og c. 52, S. 374[4]) jfr. ovenfor c. 157, 158.
d) = A. M., c. 48, S. 364[4].

1) *Afskriveren har herefter först villet fortsætte i samme Linie og skrevet et E, men derefter udmaculeret dette og derimod begyndt et nyt Capitel.*

þav hafe *gert* frændse*m*is spell et meira e*ða* sifia slit et meira. *sva* v*arðar* þ*a*r maNvilla se*m* aN*a*rs staðar. *oc* s*ca*l stefna þ*eir*ri soc hei*m*an *oc*[1] q*ueðia* t*il* aþ*in*gi ix. h*eimilis* b*va* þ*ess* er s*ottr* er. [a] Ef ho*n* seg*ir* hu*er*r faþ*ir* e*r* barns[2] þ*ess*. *oc* s*ca*l h*ann* sp*y*ria h*an*a huar fu*n*dr þ*eirr*a hafe v*er*it. *oc* s*ca*l h*ann* þa q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. er næst*ir* bva fu*n*dino*m* enda se þ*eir* rett*ir* iq*u*iðom. Ef ho*n* seg*ir* e*igi* fu*n*d þ*eirr*a e*ða* nair h*ann* e*igi* at sp*y*ria h*an*a. oc s*ca*l h*ann* q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. þ*ess* e*r* s*ottr* e*r*. En ef h*ann* veit e*igi*. *oc* s*ca*l h*ann* þa q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. konoNar. [b] Ef legit e*r* m*eð* kono enda eigi barn h*en*nar bötr at taca e*ða* sa m*aðr* e*r* ho*n* afiár varðveizlo. *oc* s*ca*lat ho*n*[3] at heldr varðveita þ*at* fe ne taca voxto af. Ef olett kona v*er*ðr sec. þa v*arða* e*igi* biarg*ir* við h*an*a. *oc* e*igi* v*er*þr ho*n* oheilog aðr ho*n* rís upp af sæingo.

162.

[c] Þar e*r* b*yscop*ar vilia biðia lofs at sættaz v*m* frænd se*m*is spell et meira e*ða* v*m* m*an*z kono leg orð. þa s*co*lo þ*eir* segia ti*l* hv*er*ia sycno þ*eir* vilia at þ*eir* hafe þa þeg*a*r (S. 120, b.) er þ*eir* biðia lofsens. *oc* s*va* h*va*t þei*m* er ahende *oc* eigo m*enn* s*va* at sættaz á se*m* þa fæz lof ti*l*. Þ*at* e*r* et meira frændse*m*is spell ef m*aðr* li*g*r m*eð* næsta broðro siNi e*ða* nanare kono. Ef h*ann* a þa *cono*

a) = A. M., c. 34, S. 347[19].
b) = A. M., c. 48, S. 364[14].
c) = A. M., c. 32.

1) *Skrevet to Gange.*
2) *Bogstavet r i dette Ord er skrevet over Linien.*
3) *Skrevet over Linien med en yngre Haand, men bör ialfald ei savnes.*

er næsta brödra hans er eða nanare[1] þa bergsc hann ecci við þan biarg quið at hann hafe eigi vitat frændsemina. Þat er sifia spell et meira ef maðr ligr með þeirri kono oc sva þoat hann eigi hana er brøðrvngr hans hefir atta eða nanare eða getit barn við eða orðin saðr at legorðe. Slict er oc ef slic frænd semi er með kononom. þeim er hann hefir áttar eþa getit born við eða orðit saðr at leg orðe. ef þær ero brøðrungar eða systrungar eða nanare. Sifia spell et meira eða frændsemis spell et meira varðar scog gang. oc scal su soc sott fyrir et þriþia þing ef eigi er aðr. Fiorbavgs garð varðar sifia spell et minna oc frænzsemis spell et mina.

163[2].

[a] Ef frændsemi er með monnom byggiande oc nanare en at siavnda manne. þa scal af þes þeirra fe bera iii. mercr ilögretto er þat vill eigi fyrir raðom lata standa[3]. Ef frændsemi er þar at .vi.ta manne oc at vii.da þa scal bera .iii. mercr ilögrétto. en þar mercr vi. er at vi.ta manne er hvartveggia. En ef frændsemi er at .v.ta manne oc at .vi.ta þa scolo þav þa þó raða raðom sinom ef þav vilia. en þav scolo gera tiund af fe sino ena meire. enda scal bera vi. mercr af þvi tiundar feno ilögrétto ef sva vinz til. En þoat tiund se mine oc scal þo bera vi. mercr ilögrétto oc scal gialda .c. alna vaðmala fyrir

a) = *ovenf. c. 141*, S. 30 (A. M., c. 2, S. 308[4]).

1) *Først skrevet* næsta bröðre hans eða nanare hef, *men derefter rettet saaledes og navnlig* hef *overstreget.*
2) *I Enden af Capitlets første Linie er Plads ledig til Overskrift.*
3) *I Skindbogen:* vill eigi lata fyrir raðom lata standa. *Det ene* lata *er som overflødigt udeladt.*

þær .vi. mercr en byscop scal raða fyrir þeirre tiund er vm er fram. oc ef hann gorir eigi tiund ena meire. þa varðar fiorbavgs garð (s. 121, a.) oc scal[1] queðia til ix. bva aþingi.[2] a huerr söc er vill.

164. vm hross reiðir

[a] Ef maðr hleypr a bak hrosse manz olofat þat varðar vi. avra afang. Nu riðr hann sva fram or stað oc varðar þat iii. marca utlegð. Þriar hros reiþir ero þær er scog gang varða. Ein er ef maðr riðr sva at .iii. böir ero a aðra hönd oc riðe hann vm þá. Önor er ef maðr riðr vm fiöll þav er vatn föll deilir af a millom heraða. Þriðia er ef maðr riðr fiorðunga a meðal. þott en meire se reiðen. oc er þo costr at stefna vm ena minne. Þar er maðr stefnir manne vm þa hross reið at hann hafe riðit hrosse hans vm iii.ª böe oc lætr varða scog gang oc afang með. xii. quið scal til hafa þa er scog gang varðar. Nu ber quiðr a hann þa a hann at beiða ser biarg quiðar hvart hann hafe riðit vm þa iii.ª böe er allir lægi a aðra hond sva nær at sia mætti[3] reið hans heileygr maðr iliöse af öllom beiom þeim ef at væri hugat enda[4] bære eigi leiti fyrir ne hæþir sva at þat meinaðe. [b] Ef maðr lér manne hross eða hefir hann leigt oc varðar honom eigi með fören nema hann hafe lengr eða

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 32. *Ligesom det vil bemærkes at en ny Materie her begynder, saaledes er Begyndelsesbogstavet större end de sædvanlige Capitelinitialer, skjöndt mindre end ved Begyndelsen af nye Afsnit.*
b) = A. M., l. c., c. 33.

1) *Tilföiet.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Först skrevet* megi, *men derefter rettet saaledes.*
4) *Rettelse f.* ende.

viðara eɴ h*onom* v*æ*ri lofat. Ef *maðr* lær m*anne* hro*ss* aɴ*ars* m*anz* e*n*da v*arðar* h*onom* slíct se*m* h*ann* siálfr fare m*eð*. enda á sa cost e*r* hro*ss* á at sokia þaɴ e*r* lét e*r*. En sa v*er*sc söc ef þ*at* b*err* q*u*iðr at h*ann* hyɢi þaɴ eiga e*ða* leigt hafa er h*onom* léðe. Ef *maðr* leig*ir* hro*ss* ti*l* þ*in*greiðar *oc* abyrgiz sa hrossit e*r* með feʀ. Eɴ ef sárt v*er*þr[1] þa sc*a*l standa xiiii. nætr e*r* hei*m* ko*m*r ef þa e*r* heilt. *oc* sc*a*l ecki gialda f*yrir* þa. Ef þa e*r* e*igi* heilt. þa sc*a*l vir*þ*a alt sama*n* ef hino*m* hef*ir* mein at v*er*it at missa s*v*a le*n*gi. Ef hro*ss* v*er*ðr davtt iþ*in*g för. (s. 121, b.) þa sc*a*l h*ann* s*v*a giallda se*m* þa v*a*r virt er h*ann* leigðe. Ef þa v*a*r e*igi* virt þa sc*olo*[2] b*v*a*r* v. meta þe*ss* e*r* hro*ss* átte s*v*a se*m* v*er*t var aðr hin leigðe enda sc*a*l þar standa leigan þa ihro*ss* v*er*ðenq. Eigande asocn v*ið* þaɴ e*r* leðe e*ða* aleigo selde oc secz sá á ef q*u*iðr beʀ at le*n*gr se haft hro*ss*it. eɴ h*ann* lofaðe e*ða* a leigo selde. h*ann* acost at hofða soc v*ið* hvarn e*r* h*ann* vill. Ef eigande send*ir* m*ann*[3] m*eð* hro*ss* silt e*ða* m*eð* eyk sins orendis *oc* abyrgiz e*igi* sá e*r* m*eð* feʀ. ef h*ann* feʀ s*v*a m*eð* se*m* hiɴ bavð oc s*v*a se*m* þa m*un*di h*ann* ef h*ann* ætti. [a] Ef hro*ss* ko*m*r ihaga m*anz* þ*at* e*r* e*igi* eigo þ*eir* m*enn* e*r* næst*ir* bua h*onom* e*ða* þ*eirr*a huskarlar. *oc* e*r* boanda heimilt at riða þ*v*i hro*ss*i isins bufiar ga*n*gi ísino l*an*ðe. oc s*v*a þei*m* m*onnom* e*r* þ*in*gheyiendr ero f*yrir* bu h*ans* oc s*v*a hei*m*a m*onnom* h*ans* þei*m* e*r* h*ann* lofar. H*ann* sc*a*l e*igi* hepta hro*ss* þ*at* ti*l* navt*a*r *oc* e*igi* riða spell-

a) = A. M., l. c., c. 34.

1) *Först som det synes skrevet* e r, *men derefter forandret saaledes.*
2) *Herefter skrevet* q. (*udentvivl* = q u e ð i a), *men dette derpaa igjen underprikket.*
3) *I Skindb.* m̄ (*sædvanlig* = m e n n).

reiðar. ne eínar. Boande *scal* segia at *kirkio* sócno*m* *eða* at sa*mqu*amo*m* at *þat* hro*s*s e*r* *þa*r co*m*it e*r* *hann* veit e*igi* hue*r*r á. Ef *þat* h*r*o*s*s hef*ir* *þa*r verit hálfa*n* manað si*þan* e*r* h*ann* sagðe ti*l*. oc e*r* rétt at h*ann* hei*m*ti ti*l* .v. b*va* at vi*r*ða h*r*o*s*s *þat* vi*ð* boc. en*n* ale*n*gr e*r* *þat* er metit *oc* er rett at h*ann* neyti þa *oc* abyrgiz s*v*a se*m* h*ann* eigi. E*igi* s*ca*l h*ann* neyta le*n*gr en halfa*n* manoð h*r*o*s*sens ne*m*a virt se. Ef eigande ko*m*r ti*l* *oc* a h*ann* cost at hafa h*v*arz h*ann* vill h*r*o*s*s e*þa* ve*r*ð. s*v*a scal [1] h*r*o*s*s virt v*e*ra se*m* þa v*a*r v*e*rt e*r* boandiɴ sagðe ti*l*. H*ann* s*ca*l abyrgz[2] hafa isiɴi navt ef hiɴ. kys h*r*o*s*sit e*r* a oc s*ca*l boandiɴ tigla h*o*no*m* ef þa e*r* h*r*o*s*s *þat* ve*r*ra en þa e*r* h*ann* toc við. [a] Ef ii. m*e*n*n* eigo h*r*o*s*s sama*n* *oc* *er* heimilt huaro*m* *þeirr*a at neyta isina *þu*r*p*t eɴ huaru*m*ge e*r* hei*m*i*l*t at léa avðro*m*. m*ann*e *eða* aleigo at selia nema (s. 122, a.) beɢia rað se ti*l*. Ef aɴaʀ *þeirr*a selr at leiga oc v*arðar* þei*m* *þeirr*a utlegð enda secz hiɴ a navtneɴi ef h*ann* vissi at *þeir* átto bá*þir*. Hvarz m*e*n*n* eigo sama*n* hrós *eða* aɴa*n* grip *oc* vill aɴaʀ tueɢi *þeirr*a scipta. h*ann* s*ca*l beiða h*ann* m*eð* vátta scipti*n*gar at scipta a vico fresti. h*ann* s*ca*l q*u*adda hafa h*eimilis* b*va* v. ti*l* þ*e*s*s* e*r* g*r*ipiɴ hef*ir* at hallda. iii. notto*m* fyʀ at scipta m*eð* þei*m* oc meta vi*ð* bóc þan*n* g*r*ip at hei*m*i*l*i þ*e*s*s* e*r* g*r*ipiɴ hef*ir* at hallda. *þeir* s*co*lo luta si*þan* *oc* s*ca*l sa *þeirr*a hafa e*r* hlytr. enda gialda ve*r*ð hino*m* at hei*m*i*l*i þ*e*s*s* er gialda s*ca*l. ii. vicna fresti. Ef h*ann* kö*m*r *eigi* ti*l* at gialda *oc* se *eigi* h*and*salat þa v*arðar* *þat*

a) = A. M., l. c., c. 35.

1) *Tilføiet.*
2) *Först skrevet* abyrgiaz, *men de to næstsidste Bogstaver derefter underprikkede.*

utlegð oc harða fang. [a] Þot bvar manz eigi hross þa a hann at riða or engiom sinom eþa or heyi. hvart sem er vetr eða sumar. sva scal hann með fara sem með sin hross. Ef fleire menn riða hrosse manz eða raða þeir fleire vm hross reiðina eða huegi er þeir fara með þvi vm iii.[a] böe eða þær reiþir aðrar er scog gang varðar. þa varðar þeim scog gang ollom er saman raða vm međforna. Ef hross manz beisltamt rennr [1] eptir manne a næsta bö. oc scal hann beiða menn taca hross þat oc secz hann eigi þa a þott reni til anars böiar. hinom varðar utlegð ef þeir varna. [2] sva et sama a öðrom bö. Ef a enom þriðia bö biðr hann oc er honom eigi veitt þar. þa varþar þeim monnom fiorbavgs garð er þeim varna enda hafe hann beðit aðr itueim stoðom. en utlegð ellegar oc a hann þær sacir. Hvárz maðr lætr hross rena eptir ser vm ii. böe. eða i. oc varðar honom .iii. marca utlegð. ef hann bað eigi menn hefta a næsta bö. En ef hann lætr rena vm en þriþia bö oc varðar honom fiorbavgs garð. Mane er rétt ef hross renr eptir honom at setia (s. 122, b.) in oc segia monnom. Ef þeir bva [3] fleire saman oc vilia sumir scil á gera en sumir eigi oc varðar þeim við lög er oscil gera a. [4] Ef maðr [5] fer oc tecr hross manz oc se eigi avðrom monnom vm boðit vm varðveizlona sva at hann viti oc före hann þegar þeim manne er a enda fare hann sva með sem þa mundi hann

a) = A. M., l. c., c. 36.

1) *Tilföiet, overenestemmende med den arnam. Skindb.*
2) *Punctum er tilføiet.*
3) *Den arnam. Skindb. læser* fara.
4) *Ordene* en sumir eigi — gera a *ere tilføiede efter den arnam. Skindb., som udentvivl udeladte ved Afskriverens Uagtsomhed.*
5) *Skrevet* maðr, *idet Afskriveren udentvivl først har tænkt at skrive* menn.

ef hann ætte oc varðar honom eigi við lög. Ef hann toc[1] af þvi hrossit oc förðe þeim er atte. at[2] hann villde honom i þvi gagn gera. Ef maðr lætr hross anars manz rena eptir ser or heraðe oc yfir þær heiðar er vatn foll deilir af tveGia vegna amillom heraða oc varðar þat fiorbavgs Garð. Ef maðr lætr rena hross manz eptir ser fra böiom fiorðunga a millom. oc varðar fiorbavgs Garð. Ef hross komr at manne a obygðom oc varðar manne eigi eptir rásin ef hann heptir a næsta bö. þótt þat reni fiorðunga amillom. eða vm heiðar þær er vatn deilir tueGia vegna af milli heraða. Ef maðr bindr tagl imun hrossi manz oc varðar þat fiorbavgs Garð. Fiorbavgs Garð varðar ef maðr scecr scello at hrosse manz iþingför a aefongom sva at þav fælaz við en utlegð i oðrom stoðom. [a] Ef maðr sceR togl or stoðhesti manz varðar þat fiorbavgs Garð. Ef maðr sceR tögl or þinghesti manz. eða þess manz heste er ibruðfor er. varðar fiorbavgs Garð. þa er þinghesti er hann er iþing foreni. Ef maðr sceR sva at bein nemr varðar fiorbavgs Garð. Nu sceR hann[3] sva at bein nemr varðar fiorbavgs Garð. Nu sceR hann togl or oðrom hrossom oc verþr hann utlagr þa iii. morcom. Nv særir maðr hross manz oc verþr hann utlagr vm þat iiii. avrom[4] ef ecci verðr mein at. Nu særir hann sva at mein verþr at þa verþr hann utlagr um þat iii. morcom. Nv verðr v. avra scaðe at eða meire oc varðar þa fiorbavgs Garð.

a) = A. M., l. c., c. 37.

1) *Herefter skrevet eigi, men dette Ord derpaa igjen overstreget.*
2) *Gisning, overensstemm. med den arnam. Skindb. for oc.*
3) *Skrevet over Linien.*
4) *Afskriveren synes først at have skrevet morcom.*

165. vm abyrgðir.

[a] Hverngi grip er *maðr* hef*ir* at láne aɴars *manz* oc abyrgiz sa er *með* feʀ. Ef *maðr* lér *manne* scips *oc* hef*ir* h*ann* *sva* le*n*gi se*m* h*onom* er létt. *oc* e*igi* viðara. þa abyrgiz sa e*r* m*eð* feʀ. Engo*m* *manne* *scal* h*ann* léa ne aleigo selia scipit enda e*r* *sva* se*m* olof- (s. 123, a.) at se ef h*ann* hef*ir* le*n*gr e*ða* viðara eɴ þ*eir* v*o*r*o* a sátt*ir*. H*ann* *scal* *sva* u*m* scip bva se*m* þa v*ar* e*r* h*ann* tóc *oc* þ*ar* up*p* setia ne*ma* þ*eir* v*æ*r*i* a aɴat sátt*ir*. Ef h*ann* hef*ir* *sva* litit lið at h*ann* kö*m*r e*igi* up scipino *sva* at ohætt sé. þa *scal* h*ann* *ger*a orð þei*m* er á *oc* segia deile á *oc* bioða ti*l* fór sina. Ef sa feʀ ti*l* se*m* má fyrst þa á byrgiz hiɴ scipit ti*l* þe*s*s er eigande ko*m*r til e*ða* h*ann* mætti ti*l* co*m*az ef h*ann* villde. en e*igi* lengr en *sva*. Ef *manne* er létt scips *oc* *scal* h*ann* hafa m*enn* *sva* marga se*m* h*ann* vill *með* *ser* ascipino en*n* f*ur*ma *scal* h*ann* e*igi* feria a ne*ma* h*onom* se þ*at* lofat. Ef *maðr* dregr scip *manz* f*r*a*m* or stað olofat *oc* *varðar* utle*gð*. *oc* afa*n*g ef h*ann* ge*n*gr á. Slict et sama *varðar* *manne* ef h*ann* feʀ a ena miɴi fö*r* þot*t* aɴaʀ d*r*a*g*i f*r*a*m*. Ef *maðr* h*r*indr ut scipi aɴa*r*s *manz* *oc* lætr reka ab*r*o*t*t *oc* *varðar* *fiorbavgs* ɢ*arð*. *scal* q*ueðia* ix. b*va* ti*l* a þ*in*gi þe*s*s er so*t*t*r* er. Ef *maðr* fell*ir* scorðo unda*n* scipi *manz* e*ða* tecr ab*r*o*t*t *oc* *varðar* utle*gð*. *oc* abyrgiz sa scipit enda *scal* h*ann* giallda avvisla bötr ef scaðe v*er*ðr at. Eɴ ef v. avra scaðe v*er*ðr e*ða* meire þa *varðar* *fiorbavgs* ɢ*arð*. Ef m*enn* taca scip *manz* at görröþe s*in*o *oc* f*ar*a a þ*vi*

---

a) = A. M., Um scipa-meþferþ, c. 1. *Dette saavelsom de følgende 4 Capitler findes ikke i den arnam. Skindb. og ere aftrykte i den arnam. Udg. som et eget Afsnit under ovennævnte Titel*, Um scipa meðferð, *der dog ikke har Hjemmel i Skindbogen. Begyndelsesbogstavet er större end det sædvanlige.*

vm fiorðo e*þa sva* vm iii. bøe *fyrir* la*n*d f*ra*m at iii. beir er*o* a aðra hond *oc varðar* sco*g* gan*g*. *sca*l sva sokia se*m* vm h*ross*reið ena meire. Ef þ*eir* f*a*ra sce*m*ra m*eð* scipit eɴ v*m* .iii.[a] böe e*ða* sce*m*ra eɴ v*m* fiorð þu*er*an *oc* v*arðar* þ*at* utle*gð*. *oc* afa*n*g.[1] *sca*l q*ueð*ia ti*l* h*eim*-*ilis* h*va* v. a*þin*gi þ*es*s *er* s*ottr* er. Ef scip m*an*z hefr vp*p oc* lystr a aɴ*ar*s m*an*z scip þa a byrgiz sa bæðe er þ*at* festi er up hóf. Sva s*ca*l f*a*ra et sama ef viðe m*an*z castar a scip aɴ*ars*. Ef *maðr* tecr arar e*ða* þilior f*ra* scipi m*an*z e*ða* aɴat reiðe þ*at* er þ*ar* fylg*ir oc varðar* utle*gð*. ef h*an*n lætr aptr co*m*a. Nv nyt*ir* h*an*n *ser* þa v*arðar* görteke *oc* giallda tuijo*m* giolldo*m*. Of alt þ*at* er maðr meiþ*ir*. (s. 123, b.) at scipi m*an*z *oc varðar* utle*gð oc* av*er*c *oc* böta avvisla. eɴ f*iorbavgs* g*arð varðar* ef v. avra scaðe *ver*ðr e*ða* meire. Ef *maðr* dregr scip aɴ*ar*s m*an*z or navste s*in*o h*an*n a sva at festa se*m* þa m*un*di h*an*n ef h*an*n ætte.

166. v*m* haf scip

[a] Ef ii. m*en*n eigo hafscip sama*n oc* vill aɴaʀ iför bva eɴ aɴaʀ vill e*igi* þa *sca*l sa er iför vill bva scipit f*a*ra at fiɴa þaɴ e*r* scip á m*eð* h*onom oc* beiða h*an*n m*eð* v*att*a at co*m*a ti*l* scips. xiiii. nátta fresti *oc* þes at h*an*n láte[2] h*onom* uppi v*i*rð*in*g v*m* scip*it* þa se*m* hvar vi*r*ða *oc* þ*at* scipti se*m* þ*eir* scipta.[3] h*an*n *sca*l q*u*adda

---

a) A. M., l. c., c. 2. *Begyndelsesbogstavet er större end det sædvanlige.*

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Gisning for* lätl.
3) *Punctum er tilföiet.*

hafa v. bva landeigendr þa er næstir bva scipino vii. nóttom fyʀ eɴ þeir scolo scipta. þa bva er rettir se i quiðom oc at hertum at þeir scyli meta oc virða við eið scip þat með þeim oc alt þat reiðe scolo bvar þeir enir somo meta er þvi scipi fylgir bæðe viðo oc vatn ker oc ackere oc sva alt er þeir eigo baþir saman. Buar scolo virþa scip þat til vöro eða til brenz silfrs. oc virða þaɴ dag sem þeir voro quaddir. Eɴ lengr er þeir hafa virt scipit bvarnir oc scal sa kiosa er fara vilde hvart hann vill hafa scip eða verð. Ef hann vill verðr helldr en scip þa scal hann sokia verðit til heimilis hins xiiii. natta fresti. oc ef hann kys scipit. þa scal hann giallda verþ hinom vii. natta fresti þar at scipino. Ef bvar ero[1] quaddir til at virða scip oc ero þeir scyldir til at fara eɴ utlegð varðar þeim er eigi coma til oc scal dema virðingina ahendr þeim xiiii. nóttom eptir vapna tac oc varðar þa fiorbavgs garð ef þeir coma þa eigi til. Ef bvar coma til iii. þott sumir comi eigi til. þa scal queðia griþ menn til at virða með þeim sva at .v. se allz. Þat er mælt. vm þav scip er her ero vm vetriɴ eða vm þav er sva snemma coma ut at raðrúm verðr at se- (S. 124, a.) kia et sama sumar bvana vm þat ef þeir varna logsciptiz. Ef styre maðr varnar sciptis vm scipit oc geʀ eigi handsala. þa scal sva sökia hann sem bvana. oc slict varþar honom sem þeim. Ef eigi er rað rum at at sekia et sama sumar. þa varðar þeim þegar fiorbavgs garð styri manne er hann er beiddr sciptis oc varnar hann oc sva búnom ef þeir ero quaddir oc coma þeir eigi. Ef maðr lætr eigi uppi[2] sciptit vm scipit þa scal sa[3] þeirra er fara

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Tilföiet.*
3) *Tilföiet.*

vill. *fara* *sva* at maleno se*m* þa at hiɴ léti up*p*i sciptil. eɴ ale*n*gr e*r* hvar hafa virt scip*it* þa *scal* h*ann* selia verð ihönd eino*m* þ*eirra* buaɴa vii. n*att*a fresti þ*aðan* f*ra* er þ*eir* virðo oc v*er*ðr h*ans* þa scip*it*. eɴ hins *verð*. Ef styri m*enn* vilia baðir f*ara* oc scilr þa v*m* hald e*ða* vilia þ*eir*[1] e*igi* sama*n* eiga scip*it* þot*t* þ*eir* vili kyʀ*ir* v*era* baðir oc *scal* f*ara* at virði*n*go se*m* talit er aðr. Eɴ þ*eir* *sco*lo luta h*va*ʀ scip *scal* hafa e*ða* v*er*ðr. Ef maðr fest*ir* v*er*ð f*yrir* scip oc hef*ir* e*igi* reitt þa *scal* hiɴ halda abyrgio scipino ti*l* þ*es*s er d*r*egit e*r* scips le*n*gð. Ef maðr lætr f*ra*m d*ra*ga hafscip at osatt þes er á scip*it* m*eð* h*on*o*m* oc v*arðar* þ*at* fiorbav*g*s ɢ*arð*. Ef m*að*r feʀ abro*t*t m*eð* *oc* v*arðar* þ*at* *sco*g ɢa*n*g. Bæðe v*m* f*ra*m d*ra*tt scips *oc* bro*t*t för þ*es*s *scal* q*u*eðia ix. h*va* a þi*ng*i. þa e*r* næst*ir* hva höfniɴe. Ef m*að*r tecr fleire m*enn* ti*l* scips sins en*n* scip bere vöro þ*eirra* *oc* *sco*lo þ*eir* af ga*n*ga e*r* siðarst co*m*a ti*l* scips m*eð* föt sín *oc* miɴzt hva at scipino. Styre m*anne* v*arðar* utl*egð* vi*ð* hu*er*n þ*eirra* e*r* fare hafa tekit· *oc* af urðo at ga*n*ga. Meɴ *sco*lo af ga*n*ga ti*l* þ*es*s e*r* scip e*r* fört. Eɴ þ*eir* e*r* af ga*n*ga *sco*lo hafa leig*or* þær er þ*eir* scyldo reiða. *oc* *sva* þ*at* er þ*eir* hafa reitt til hvþar gagna e*ða* ti*l* strengiar. Þa er scip (s. 124, b.) at farlogo*m* hlaðit e*r* þ*at* er fimdeillt. þrir lut*ir* ikafe eɴ ii. f*yrir* ofan vatn. *oc* mæla i miðio scipi. Ef m*enn* co*m*a e*igi* ti*l* scips þ*eir* er fare hafa tekit þa v*arðar* þei*m* utl*egð* vi*ð* styre m*enn* *oc* handsals slít. enda eigo styre m*enn* hei*m*ti*n*g ti*l* leigna *oc* ti*l* allz þ*es*s e*r* þ*eir* vrðo[2] asátt*ir*. Ef þ*eir* eyða scip*it* *sva* at oført se þa v*arðar* fiorbav*g*s ɢ*arð* þeim ollo*m* er *sva* ga*n*ga af at þ*v*i beʀ avðnena. Ef m*enn* ero q*u*add*ir* ti*l* scips d*rá*ttar

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Først skrevet* verða, *men derefter rettet saaledes.*

vii. nóttom *fyrr eða* meira mele. *oc* co*m*a e*igi* ti*l varðar* þei*m* utle*gð*. Rett e*r* at q*ue*þia a maNa móto*m oc* q*ue*þa a ut me*r*ki. *oc* rétt þott heilact se. þ*eir* sc*o*lo scyld*ir* all*ir* ti*l* at fara bõndr þ*eir* e*r* -þ*in*gfarar cavpi eigo at gegna. *oc* e*igi* ero einvirkiar.[1] þ*eir* sc*o*lo f*a*ra me*ð* huscarla sina ne*m*a smala me*nn*. Ef bõandiN dvelr hus carl siN f*ra*. þa utlagaz h*ann* eN hiN ellega*r*. Grið me*nn* sc*o*lo sialf*ir* fa se*r* hros ef þ*eir* eigo ti*l*. ef þ*eir* eigo e*igi* ti*l* hrós. þa sc*a*l boande fa þei*m* hro*s*s. E*igi* e*r* boanda scylt at fa grið m*anne* hro*s*s aðr vii. vicor ero af su*m*re *oc* e*igi* siðaR eN iiii. vic*or* lifa sum*ars*.[2] Sua sc*a*l b*va* q*ueðia* at all*ir* spyre e*ða* g*er*a þei*m* orð ella. þ*ar* er firþ*ir* ero f*yrir* e*ða* sund. þa sc*a*l boaNdiN fa þei*m* scip. enda e*r*o þ*eir* scylld*ir* at f*a*ra þot*t* styri me*nn* fae þei*m*. EN styri me*nn* sc*o*lo fəða þa í tvav mál. Styri me*nn* eigo hrófe at scióta *oc* hluN ti*l* at fa *oc* festar *oc* v*m* bva at öllo vi*ð* haseta fullti*n*g. Nu co*m*a me*nn* ti*l* scips d*r*a*t*tar *oc* fiRa þ*eir* sic utle*gð* ef þ*eir* taca a festo*m* þrysvar af öllo afle s*v*a at styre me*nn* ero ti*l* bún*ir*. Ef scip ge*n*gr e*igi* upp þa abyrgiaz þ*eir* scipit er at logo*m* ero ti*l* q*u*add*ir oc* e*igi* co*m*a ti*l*.[3] þar e*r* stefno staðr ihotniNi vi*ð* þa er fare hafa tekit *oc* e*igi* co*m*a ti*l*. enda e*r* rétt at lysa at logb*er*gi þær sac*ir oc* sökia (s. 125, a.) et sama sumar. þar sc*a*l q*ueðia* til h*eimilis* b*va* v. a þ*in*gi þe*s*s er s*ottr* er. Nema me*nn* eyþi scip f*yrir* styri m*onn*om þa sc*a*l q*ueðia* ti*l* hafnar b*va* ix. aþ*in*gi *oc* s*v*a at virða scaða þaN ef scip lestiz af þ*v*i at me*nn* co*m*a e*igi* ti*l* scips d*rá*ttar se*m* q*u*add*ir* ero. Þar sc*o*lo me*nn* hallda ti*l* hafna er scipa up*p* sát hafa v*er*it fyR ef co*m*az mego *oc* eigo þ*eir* at

---

1, 2 og 3) *Punctum er tilfötet.*

neyta[1] *þar* vatz oc haga bæðe þeir[2]. *oc sva þeir* me*nn* e*r* ti*l* cavpa co*m*a við þa. sc*a*lat eɴ same m*aðr* þ*ar* le*n*gr ve*r*a ti*l* cavpa vi*ð* þá sa*m*fast eɴ iii. nætr m*eð* hro*ss* sin. Allir me*nn* sc*o*lo gialda hafn*a*r toll ne*m*a noregs me*nn* öln vaðmals e*ða* ullar reyfi þ*at* e*r* vi. gøri hespo e*ða* la*m*bs gæro. landeigande sc*a*l þ*at* fe hafa. enda sc*a*l h*ann* fa husru*m* ti*l* reiðis þ*eirra*. enda sc*o*lo styri me*nn* reiða up*p*sátz eyri landeiganda .ix. alnar f*yrir* scip. H*ann* sc*a*l bva v*m* scip sit torfe oc griote *oc* viɴa þav *verc* þ*ar* al*an*ði hins þ*ar* e*r* h*v*arki se acr ne engi. Hasetar eigo at veita lið styre m*ann*e *oc* bera voro h*an*s ascip *oc* af. þ*eir* sc*o*lo fylgia scipi h*an*s ti*l* hluɴz *oc* biða h*an*s .xiiii. nætr at þ*v*i. enda föra reiði ti*l* hirzlo m*eð* h*o*no*m*. Stýre m*enn* sc*o*lo bva s*v*a scip sitt at öllo at væl se fört at reiðe öllo *oc* at vatne. e*igi* miɴa vatn eɴ vi. me*nn* se v*m* sálld. Styri me*nn* eignaz buðar gagna leigo þeg*a*r er neytt er buðar gagna. en scips hálfa þeg*a*r e*r* þeir hafa segls neyt*t*. eɴ alla þeg*a*r e*r* þ*eir* co*m*a ti*l* aɴ*a*rs landz. s*v*a at nes ga*n*ga af megin l*an*ðe. ut v*m* scut stafn þei*m* e*ða* i acke*r*is sát. Ef me*nn* ero s*v*a stadd*ir* ihafe at meira lut m*ann*a þyck*ir* rað at casta. þa sc*a*l þ*v*i fyrst casta e*r* ofarst er höfga voro. eɴ ia*fn*t sc*a*l allra scaðe ve*r*ða þ*at* e*r* castat er. þot fair hafe átt. alla avra sc*a*l (s. 125, b.) ia*fn*t scerða. Sa m*aðr* e*r* e*igi* vill reiða scaða bötr þei*m* e*r* atti þ*at* er castat v*a*r v*arðar* utl*egð*. *oc* gialda tvav slíc se*m* ti*l* h*an*s co*m* igialdeno. Rett er at stefna þei*m* m*onno*m þ*a*r er þ*eir* be*r*a fot sin af scipi enda e*r* rétt at lysa at lögbe*r*gi at søkia et sama sum*a*r. Hue*rr* m*aðr* sc*a*l húþ*ir* fa v*m* voro sina s*v*a at ia*fn* marg*ir* seck*ir* se

[1]) *Først skrevet* nyta, *men derefter rettet saaledes.*
[2]) *Skrevet* þeir.

und*ir* ia*fn* mikilli húð. Ef *maðr* hõGr scyli höG a haf scip *manz*. *oc varðar fiorbavgs* G*arð*. *oc* sva hvatki *er maðr* meiþ*ir* at scipino. *eða* at reiðino. *eða* at viðo*m*. ne*m*a v. avra scaðe se ageʀ *eða* meíre þa *varðar scog* G*ang*. þ*at er* stefno söc *oc* scal *queðia* ti*l* heimi*lis* b*va* ix. aþ*in*gi þ*ess er* so*ttr er*. Jafn scylt *er* bæðe at dr*aga* scip up*p*[1] *oc* fr*a*m ef at logo*m* er ti*l* q*u*att. J hofniɴe at scipi er stefno staðr vi*ð* þa m*enn* er e*igi* co*m*a ti*l* scip drátlar. Eɴ ti*l* saca þ*eirr*a sc*a*l *queðia* a þ*in*gi v. h*eimilis* b*va* þ*ess er* sót*tr* er. E*igi* ero m*enn* scyld*ir* optar a eino su*m*ri eɴ eit*t* siɴ at f*a*ra ti*l* scips dr*á*ttar ens sama scips.[2] slict et sama er m*æ*lt *ym* fr*a*msetni*n*g scips.

167. v*m* scipa cavp.

[a] Þat e*r* m*æ*lt ilögo*m* órv*m* at m*enn* sc*o*lo e*igi* kavpa dyʀa avströnan varning at scipo*m* at far m*onno*m eɴ þ*eir* m*enn* raða at leGia iii. er ti*l* ero tecn*ir* ihu*er*io h*er*aðs tac marki. Tac marc e*r* fr*a* langa nesi ti*l* lóns heíðar. fr*a* lóns beiðe[3] ti*l* arnar stacs heiðar. fr*a* arnar stacs h*eiði* ti*l* þiors ár ós. fr*a* þiors ar óse ti*l* reykia nes. fr*a* reykia nesi. ti*l*[4] . . . . Þ*eir* sc*o*lo leGia lag a miól *oc* a lerept *oc* við oc vax *oc* tióro. eɴ þar sc*o*lo

a) = A. M., l. c., c. 3.

1) *Skrevet over Linien dog udentvivl med en yngre Haand, men bør talfald ei savnes.*
2) *Punctum er tilføiet.*
3) *I Skindbogen ved Afskriverens Uagtsomhed:* til lóns heíðar. fra lons heiðar. fra lóns heide.
4) *Her findes en Lacune, svarende til omtrent 8 Bogstaver.*

liGia við xii. *mercr* vaðmala ef *menn* cavpa dyRa eN lag *er* alagt. Þ*eir* *sco*lo lag hafa á lagt a eno*m* næsta halfo*m* manaðe *er* scip er landfast orðit. EN ef fyR e*r* keypt (s. 126, a.) eN lag er alagt *eða* er dyRa keypt. þa eigo þ*eir* m*enn* söc þa er f*yrir* cavpo*m* *sco*lo raða. *sca*l sa stefna þ*eir*ri söc hei*m*a at sin sialfs. a þei*m* hálfo*m* manaðe er h*ann* hef*ir* sp*ur*t kavpet *oc* sekia at hreppa do*mi*. H*ann* *sca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* sina v. landeigendr iii. notto*m* f*yrir* do*mi*N. Do*m*r *sca*l *ver*a .xiiii. n*ottom* siðaR eN stefna*n* var.[1] EN sa *sca*l *ver*ða vaR vi*ð* vico f*yrir* do*mi*N *er* *sottr* er.[2] Þar *sca*l xii. m*ann*a do*m*r *ver*a. slict *varðar* þ*at* ef sa varni*n*gr fylg*ir* kavpino *er* spilla þickir a nockora lund. Do*m*r *sca*l do*m*a xii. m*ercr* at gialda sacar aðilia. EN h*ann* a cost at miNca fe giald þ*at* ef h*ann* vill *oc* taca .vi. m*ercr* eN e*igi* miNa fe. Sac*ar* aðili a cost at selia avðro*m* m*an*n*e* söc ef h*ann* vill *oc* *sca*l sa s*v*a me*ð* f*ar*a se*m* sialfr sac*ar* aðile. EN ef þ*eir* vilia e*igi* sekia a þei*m* hálfo*m* manaðe þa soc. þa á hu*er*r er vill iNa*n* h*er*aðs m*ann*a iþ*v*i takmarke soc þa at sekia me*ð* eno sama atf*er*le. EN ef fleire scip co*m*a ieina höfn *eða* i eno sama tacmarke. þa *sco*lo en*ir* sömo forraðs m*enn* raða hui muna scal cavp vi*ð* hu*er*ia scip q*u*amo. hafa raðit a vico fresti þ*að*an f*ra* er scip *ver*ða landföst. E*igi* *sca*l cavpa þa viko aðr lag *er* a lagt. E*igi* *er* rangara at bva þav mal ti*l* þi*n*gs *eða* ti*l* varþi*n*gs ef þ*at* vill helldr. Rett *er* at búa mál ti*l* þ*es*sa h*er*aðs do*m*a ahendr uta*n* landz m*onno*m v*m* vígsac*ir* *oc* v*m* av*er*ca *oc* v*m* leg orðz sac*ir* *oc* v*m* rán. *sca*l mál höfða at hei*m*i*l*e eins hv*er*s m*anz* þ*es*s er f*yrir* scipa cavpo*m* *sca*l raða a hálfo*m* manaðe þei*m* *er* sacar aðili sp*ur*þi mál. S*ca*l q*ueðia*

---

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*

ix. domstaðar hva iii. nottom fyʀ eþa (s. 126, b.) meira mele eɴ domreɴ scal vera. Eɴ .xii. manna[1] domr scal dema vm söc þá xiiii. nóttom siðaʀ eɴ mál er höfðat. Þar scal döma vm omaga oc vm fe oc slíc gögn öll fram föra sem at ferans domi. eɴ eigi scal hann vera. Þar scal sacar aðile taca við sátt ef þar komr fram at domi.[2] scal eiɴ hverr þeirra manna satt gera er fyrir scipa cavpom raða oc scal viɴa at v.tar doms eið at hann mundi eigi meira fe göra ser til handa fyrir slica söc. Eɴ sacar veriande scal þaðaɴ til bióða oc erat sacar aðile sátt ella scyldr at taca nema sua se boðit.[3]

168.

[a] Xiiii[4] dagar ero þeir a xii. manaðom er eigi scal hafscip fram draga eða upp ef til hluɴz er raðit aðr. Of þaɴ maɴ er hann kömr eigi til at setia scip fram ef hann er quaddr eða upp ef þess þarf heldr oc verþr hann secr vm þat vi. morcom ef eigi gengr scip fram[5] eþa upp oc eigo styre menn söc oc er rett at stefna eɴ næsta dag rumhælgan eptir sva. at þeir menn heyre er þar[6] hafa tekit far sva sem mælt er ilögom. Eɴ ef þeir heyra eigi oc scal lysa fyrir iii. bvum þar.

---

a) = A. M., l. c., c. 4.

---

1) *Dette Ord er noget utydeligt i Skindbogen.*

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Herefter har Afskriveren villet fortsætte og skrevet som det synes et E, men derefter udmaculeret dette.*

4) *Afskriveren har först skrevet* Fimtan *(hvilket stemmer med c. 14 ovenf.), men derefter rettet dette saaledes, dog uden at udstrege* Fimtan.

5) *Herefter skrevet:* ef hann er quaddr, *men disse Ord derefter igjen overstregede.*

6) *Gisning f.* þat.

169.

Öll *scolo* cavp halldaz *með* m*onno*m váttlavs ne*ma* .iiii. Ef m*aðr* cavpir land e*ða* goðorð e*ða* haf scip e*ða* fastnar *ser* kono. *fiorbavgs* *garð* *varðar* ef *maðr* bregðr þei*m* málo*m* en iii. m*arca* utle*gð* *vm* önor kavp hv*er*vetna þ*ess* er b*var* b*er*a at keypt v*ar* eða vattar.

170.

[a] Ef m*aðr* fiðr fe f*yrir* ofan iorð i sino lande *oc* s*ca*l h*ann* segia ti*l* iii. sum*or* a alþ*in*gi. þa ef[1] e*igi* v*er*ðr eigande at et .iii.[a] sumar þa eignaz h*ann* feet. Ef m*aðr* fiðr fe i iorðo sine *oc* *sca*l h*ann* segia ti*l* *vm* sin a alþ*in*gi.[2] ef e*igi* v*er*ðr eigande at. *oc* eignaz han þa.[3] þ*v*iat eins v*er*ðr at rétto eigande at[4] ef sa v*er*ðr ti*l* er þ*at* fe hef*ir* f*ra* v*er*it stolit eþ*a* h*ans* (S. 127, a.) erfingiar ella.

171. *vm* iarð fe.[5]

Ef maðr grefr fe sit i iorð ti*l* hirzlo gull eþ*a* silfr oc v*arðar* þ*at* f*iorbavgs* *garð*. Sa a söc þa er sokia vill. þar *sca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. aþ*in*gi þ*ess* er sottr er.

---

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 6, S. 403[12].

---

1) *Skrevet over Linien.*
2 *og* 3) *Punctum er tilføiet.*
4) *Ordene* oc eignaz hann þa — eigandi at *ere skrevne to Gange, men overstregede paa det sidste Sted.*
5) *Ligesom de to foregaaende Capitlers Begyndelsesbogstaver ere noget mindre end sædvanligt, saaledes er dette i endnu høiere Grad Tilfældet ved nærværende Capitel, til hvilket sidste Grunden udentvivl ligger i den store Plads som optages af Initialen, der begynder det paafølgende Afsnit.*

land brigða þattr

172.

[a] Þat er mælt þar er maðr vex upp til landz brigðar þa scal hann hefia upp er hann er xvi. vetra gamall. Nu a hann fleiri lõnd at brigða en eitt. þa scal brigða land asumri til þess er oll ero brigð. nema hann vili fleire sen brigða. Nu hefr hann siþar upp eða lætr a milli verþa. þa scal hann brigð hafa sumar þat eptir er hann er .xx. aðr. Onyt er brigð hans þa oc a hann ecki til mal siðan. Hann scal lysa at logbergi til brigðar vm land þat er hann vill brigða. oc queþa alandit oc nefna þan man er hann brigðir landit.[1] hann scal lysa til sócnar anat sumar. oc til þess fiorðungs doms er landit er i. Sua scal hann lysa at logbergi at lögsogo maðr heyri. en lögsögo maðr er scyldr at segia monnom lög til.[2] Sa er landit brigðir acost at spyria með vatta hvart hin keni ser land þat eða eigi oc hafi lyrito fyrir er hann vill brigða. Nv kenir sa eigi ser landit þa er þeim scylt at segia hueriom hann hevir sellt. Nu hygr sa er landit brigðir at hin segi honom anat til en er. þa scal hann lysa þeim ahendr er hann hygr at lyrito

a) = A. M., Landabrigþa-balkr, c. 1.

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Den arnam. Skindb. læser:* segia monnom til at lögbergi.

hafe vel laust *fyrir landino*. Ef *maðr* vill*ir* land*z* brigð *fyrir manne* oc *varðar þat fiorbavgs* GARÐ. *þat er stefno* söc enda *scal queðia* ix. *bva* til *aþingi*. scyldr *er hver þeirra manna* er *þat land* hev*ir* át*t*. at stefna sino*m* heimilld*ar manne* til heimilld*ar* til *þess þings* er hiN brigðir landit. *Þat* er rétt at huerr *þeirra* stefne *er* spyR at hiN hev*ir* lyst til brigðar *vm landit* enda er rétt at *maðr* beiðe maN heimillðar. *Hann scal þat* sum*ar* er *hann* brigðir *landit* þa söc lysa lög (S. 127, b.) lysing er *hann* lysti et fyRa sumar. til *landz* brigðar. oc lysa þar til doms. *hann scal queðia* ix. *bva* þa er *lanðe* *þvi* ero næst*ir* er *hann* brigðir hvart faðir *hans* átte *þat land* a deyianda degi *eða eigi eða* sa *maðr* er *hann* toc arf ept*ir oc queþa* a maNiN *oc* nefna. Ef *þat* beR *bva quiþr* at sá ætti *landit* a deyianda degi *er hann* toc arf ept*ir* þá a *honom* at d*oma landit*. ne*ma* hiN geti logvörn *fyrir* sec. Sa *scal queðia heimilis bva* sina .v. *hvárt* sculd*ir* ge*n*go il*a*ndit *sva* at iNsteðe m*u*ndi þue*r*ra. ens unga *manz*. *eða* omag*ar væri* a féno *eða eigi oc* ber*r þat* q*ui*ðr at sculld*ir* ge*n*gi i landit. þa a hiN *queðia bva vm þat* hvart *þar* co*m* fullr eyr*ir* igegn eða *eigi*. Nv beR *þat quiðr* at *eigi* co*m* fullr eyr*ir* fullo*m* igegn. þa *scal* sa *queðia* q*ui*ðar *vm þat* hvart *landit* var sellt se*m hann* mætti dýrst *eða eigi*. Nv beR *þat quiðr* at *hann* sellde se*m hann* matte dyrst. þa helldr *hann* landeno. Nu *scal* sa *er land* brigðir *queðia* quiðar hvart *honom væri* betra til fiar at[1] sellt *væri sva* sem *er eða eigi*. Nu beR *þat* q*ui*ðr at *hono*m se bet*ra* til fiár at sellt se eN *eigi*. þa *queþr hann þess* q*ui*ðar. hvart leigo bol *væri* til at selia fyR *eða* itök i aN*ar*a *manna* löndo*m eða eigi sva* at þo

---

[1]) *Glosning for* en.

mætti balldaz avrar í aþalbólino. eða iNsteþi þótt þat væri oselt. Nu beR þat quiðr at til væri leigo lönd eða itöc at selia fyR þa brigðiz landit en ellegar eigi. Leigo bol scal fyR selia ef fylgia eða sva itöc i aNara manna lönd en siþan aðalbúlit ef sculldir ganga í. Þat er mælt. ef eigi var landit selt sem hann matti dýrst eða gengo þar eigi sculldir iland þa brigðiz landit oc scal þeim dema er brigði. Ef fleire menn hafa átt landit oc hevir at sölom farit. þa scal huerr þeirra lata bera cavps vatta sina þa er þeir hafa heiman quadda at domi eða bva ef þeim villaz váttar. [a] Þeim varðar fiorbavgs garð er fyrst selde landit við þaN er keypti at honom oc sva við iN vnga maN. (S. 128, a.) Ef sa keypti viss vitande þat land er hann visse brigða at van er fyrst keypti. þa verðr hiN eigi secr við hann er honom sellde fyrstr. eN hann scal hafa avra sina iafn marga af þeim er fyrstr selde oc sva hverr þeirra af avðrom oc af sinom selianda hveR. [b] Domr scal dema hinom landit er brigðe at gialdögom enom næstom en sa scal bva sem leigo maðr er abýr til fardaga. Domr scal dema eN v.ta dag þaN er vii. vicor ero af sumri. aura þeim monnom öllom er átt hafa landit a þvi landino er brigðiz nema þeir eigi gialldaga saman þa scal þar dema með þeim. [c] Þar at eins varðar fiorbavgs garð er maðr viðr eigi avðrom heimilan hálfan bolstað eða meira lut þaN er belt se á. Ef land er miNa eN sva þa varðar iii. marca utlegð. Ef land er sva lítit at eigi ma domr sitia a oc þeir menn er til ero talþir. oc scal brigða at þinga domi þat oc stefna heiman

---

a) = A. M., l. c., S. 212[3].
b) = A. M., l. c., S. 210[1].
c) = A. M., l. c., S. 212[16].

oc *qaedia* til v. *bva* aþ*ingi* *vm* þa soc. [a] **E**f l*an*d hev*ir* at huso*m* batnat *oc* ero iafn morg h*vs* se*m* þa e*r* temðiz en*om* unga m*anne* *oc* *scal* h*ann* *eigi* þat cavpa. **E**N ef þ*a*r hava hus ve*r*snat *oc* *ero* iafn mörg se*m* þa e*r* l*an*dit v*a*rð at erfð ens v*n*ga ma*n*z oc *sca*la h*onom* bota þ*at*. **N**u ero þ*a*r ger fleiri h*vs* up*p* oc hev*ir* sa m*að*r or sino*m* viðe ger er þar bió þa á iN vngi m*að*r cost at cavpa viðeN þaN e*r* í er se*m* b*var* vi*r*ða vi*ð* bóc. oc slíca avra f*yrir* reiða se*m* þ*eir* mæla. eN ef h*ann* vill *eigi* cavpa þa a hiN við siN at hava. **N**u ero þ*a*r h*vs* feri eN þa e*r* l*an*d temðiz oc sc*a*l sa þ*at* giallda e*r* rena lét þei*m* e*r* fyrst selde en sa *sca*l gialda eno*m* unga m*anne* se*m* b*var* vi*r*ða. **E**f þ*a*r e*r* scog l*an*d oc sc*a*l *sv*a neyta se*m* aðr v*a*r neytt. ellda þ*a*r viðe er aðr v*a*r viðe eldt oc hafa ti*l* husa oc cola at dengia liá við. oc bota hus boluti. Ef þ*a*r er reki at l*an*dino oc *sca*l h*ann* *sv*a neyta se*m* scogar. Ef scogar e*r* meiR (S. 128, b.) neytt en *sv*a *oc* eigo b*var* at vi*r*þa þ*at* oc alt þ*at* e*r* spilltz hef*ir* l*an*dit af h*ans* raðom.

173.

[b] **E**f temiz l*an*dz b*r*igð þei*m* m*anne* e*r* erlendis er. þa *sca*l h*ann* uphefia e*r* h*ann* hev*ir* v*m* vetr v*er*it ut h*er* et siðarsta enda er rétt at h*ann* hefi up*p* þ*at* su*m*ar er h*ann* kö*m*r ut ef h*ann* vill. H*ann* *sca*l *sv*a fara at allri l*an*dzbrigð siNe se*m* sa m*að*r er her vex up*p* ti*l* l*an*dz brigðar ne*m*a h*ann* *sca*l *eigi* a meðal láta.

---

a) = A. M., l. c., S. 210[15].
b) = A. M., l. c., S. 202[24].

174.[1]

[a] Ef *maðr* ræðr at selia *lan*d sit avðro*m* m*anne* við verðe oc *sco*lo *þeir* q*ue*þa am*er*ke m*eð* s*er* h*v*ar tueGia v*m lan*ð oc scóga *oc* engiar. *oc* reka *oc* veiðar oc afrétt*ir* ef ero oc a öll avðøfe er þ*v*i l*an*de eigo at fylgia. þ*at* er þei*m* oc scylt at geta allra avðøfa þ*eir*ra er aðr*ir* m*enn* eigo iþ*at lan*d e*ða* þ*v*i eigo at fylgia er sellt er i aNar*a* m*anna* löndo*m*. ha*n*d sala sc*a*l landcavp. s*v*a er se*m* okeypt se ella. [b] Þ*eir* eigo at q*ue*ða am*er*kia go*n*go m*eð* s*er* f*yrir* vetr nætr enar næsto *oc* sc*a*l þa ti*l* ge*n*git. Nv queða þeir ekki a merkia gongo með ser i kavpino þa[2] sc*a*l q*ue*þia selianda sa er keypti xiiii. notto*m* f*yrr* e*ða* meira méle. en seliande sc*a*l q*ueðia* þa m*enn* er l*an*ð eigo f*yrir* vta*n* vii. nottu*m* fyR e*ða* meira méli. m*er*kia göngo. *oc* þa m*enn* er þ*eir* eigo scoga sama*n* e*ða* engiar e*ða* fióro. Þ*eir* *sco*lo co*m*a ti*l* m*er*kia f*yrir* miðian dag þ*ar* se*m* cavpandiN q*ue*ðr á. þa er h*ann* q*ue*ðr m*er*kia gö*n*go seliandaN. Þar er e*igi* scylt at ga*n*ga ti*l* m*er*kia er firðir ganga f*yrir* e*ða* ár deila þ*ar* er netnæm*ir* fiscar ga*n*ga í. eN ef þ*ar* liGia eyrar[3] f*yrir* oc sc*a*l q*ue*ða a þ*at*. Ef m*aðr* a við aNa*n* maN eyiar þær er mörc ero í oc sc*a*l syna þav se*m* a megin l*an*di. E*igi* er scylt at ganga a merki[4] þ*ar* er fioll þav ero[5] er vatn föll deilaz amillo*m*

---

a) = A. M., c. 2.
b) = A. M,. c. 3.

---

1) *I Capitlets første Linie er en Pladś ledig til Overskrift.*
2) *Ordene* queða þeir — þa *ere tilføiede efter den arnam. Skindb. som udentvivl udeladte ved Afskriverens Uagtsomhed.*
3) *Den arnam. Skindb. læser* eyiar.
4) *Ordene* at ganga a merki *ere tilføiede efter den arnam. Skindb.*
5) *Skrevet* ero þav, *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*

heraða. Eigi er scyllt at ganga ór búfiár gangi afiall.[1] queþa scal þar (s. 129, a.) amerki. Ef þar er snær aiorðo, þa scolo þeir coma til vii. nóttom siðaR eþa miNa[2] mele. Rétt er[3] oc at þeir handsalez merkia gongo siðaR ef þeir verða allir a þat sáttir er þeir eigo merki saman. [a] Nv verða þeir eigi sáttir amerki oc eigo þeir lyritar vörn at veria til þeirra merkia er þeir lata rétt er þar eigo lönd við fyrir vtan. Ef þeir veria eigi lyriti þa er sem þeir segi sina sátt a þav merki er hiN queðr a. Nu reðr sa þat er ny keypt hefir land at veria lyriti fyRi land oc a sa eigi at standa enda verðr hann utlagr vm lyritar vörnina. Enda a þar lyritr at coma a lyrit. oc eigo þeir at veria er aðr átto land við fyrir vtan. Ef lyriti er varit land, oc a sa at kiosa hvart hann vill leysa vndan land er keypt hefir eða vill hann at sa leyse er sellde honom. Nu kys hann þat at sa leyse vndan er sellt hevir. þa scal hann undan hafa leyst a xii. manoðom enom næstom. eN ef hann leysir eigi sva undan þa varðar honom utlegð enda scal hann giallda hinom landit þat er lyriti er varit sva sem bvar v. virða við bóc at domi. Sa maðr er leysir land undan lyrite hann scal stefna til brigðar vm landit þeim manne er lyrite varðe a enom næsta manaðe er hiN varðe lyrite. EN sa er land er brigþt scal queðia heimildar maN siN heimildar eða stefna honom ella til heimilldar a enom næsta manaðe er honom er stefnt.[4] scal hverR þeirra stefna sinom heim-

a) = A. M., c. 4.

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Den arnam. Skindb. læser* meira.
3) *Tilföiet.*
4) *Punctum er tilföiet.*

illdar *manne* *eða* *que*ðia a manaðar fresti *sva* le*n*gi se*m* *lan*d fór at sölu*m*. Nu hef*ir* nocko*r* *þeirra* *eigi* *qu*alt *eða* stefnt a manaðar fresti þa spill*ir* ha*n* söco*m* f*yrir* siálfo*m* s*er* oc *er* onýt *qu*oþ *hans* *eða* stefna. (S. 129, b.) Sva *scal* sa *que*ðia heimilldar er b*r*igðir *lan*d oc *þess*i atferli hafa. *sva* *sc*olo *þeir* all*ir*. Land hvar .v. *sc*olo scilia *vm* m*er*ki. e*n* heimil*is* h*var* v. *þess* er s*ottr* *er* *vm* heimilldena.[1] *scal* h*va* alla *que*ð*ia* a þi*n*gi. [a] Ef m*að*r ve*r* lyrite *lan*d *þat* er v. avra *er* v*er*t *eða* meira fiar oc veit h*ann* at h*ann* a *eigi*. *þat* *lan*d *er* h*ann* kende s*er* *þat* v*arðar* h*ono*m *fiorbavgs* g*arð* oc *er* *þat* stefno söc. *scal* *queðia* ix. h*va* ti*l* aþ*i*ngi *þess* *er* sóttr *er*. [b] Ef sa m*að*r kýs undir sic vndan lavsn landz *er* keypt hev*ir* *oc* *er* sa eigi scylldr þa *er* sellde at giallda h*ono*m *þat* *lan*d *er* lyriti *er* varit. ne*m*a *þ*viat eins ef h*ann* hev*ir* f*ram*a*n* sellt h*ono*m e*n* h*ann* vi*n*e heimilt. Þess l*an*d er lyriti *er* varit eigo *þeir* at neyta se*m* *þeir* eigi ti*l* *þess* *er* undan er leyst. enda a sa cost at leysa undan þa *er* h*ann* vill ef keypt hev*ir* *lan*dit. oc *scal* sitt hu*err* hafa þa*r* v*m* siþ*ir*.

175. ef m*að*r leyn*ir* *lan*dz m*er*kiom

[c] Ef m*að*r leyn*ir* m*er*ki *eða* vill*ir* m*er*ke *eða* fer*ir* *lan*dz m*er*ke *eða* scógar *eða* engia m*er*ki v*arðar* *þat* *fiorbavgs* g*arð* hv*er*gi se*m* *þat* gor*ir* oc *er* *þat* stefno

a) = A. M., l. c., S. 219[18].
b) = A. M., l. c., S. 221[1].
c) = A. M., l. c., S. 219[20].

1) *Punctum er tilföiet.*

soc *scal quedia* ix. *bva* til aþingi. Ef sa *komr* til er sellt hev*ir* land at syna þeim landz merki er keypt hafa. þa *scal* hann heimila honom landit til þeirra merkia sem hann quaþ á þa er hann sellde honom oc rétt ero *oc* þav merki half. Ef þeir menn ero eigi þar comnir er þar eigo landz merke viþ fyrir vtan. enda væri þeir quaddir vii. nóttom fyrr til merkia gongonar. þa eignaz cavpandin land með merkiom þeim sem hin selde honom. [a] Ef cavpandin kömr eigi til sva sem hann hefir quatt til merkia gongonar *eða* hevir hann eigi at lögom quatt *oc* asa maðr cost þess er land aþar et næsta at veria land hans lyrite ef hann vill þriþiung utan garða þess lutar er til hans landz licr. Eigi *scal* hann veria lyrite vm bolstað hins. Ef sa maðr alyrito er varit hevir enda (S. 130, a.) a sa gras navt alande þvi bæðe engia oc haga.[1] eigi *scal* hann scog hava[2]. enda secz hinn þar a sino. ef hann neytir þess[3] landz er honom var lyrite varet. Ef þeir coma huaregir til merkiana *eða* er eigi til boðit at lögom. þa eigo þeir lyritar vörnena er þar átto aðr land við fyrir vtan. þeir scolo varit hafa landit lyrite a xii. manaðom enom næstom þaðan *fra* er þeim var scyld merkia ganga ef þeir vilia meira veria en sitt land. Ef sa maðr kemr til merkia er land keypti. en hin komr eigi er sellde. enda væri hann quaddr at lögom þa verðr hann utlagr við cavpandan enda a domr at dema ahendr honom merkia syningina en v.ta dag vico þan er

a) = A. M., l. c., S. 2229.

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Den arnam. Skindb. læser* högva.
3) *Først skrevet* sins, *men derefter rettet saaledes.*

manaðr lifir sumars. oc betr scaða þess allz er hann hevir af fengiN. [a] Þar er manne er land varet lyrite þa scal hann þangat reka bú fe sitt allt i þat horn landz sins er fiR er lyritar vorniNe. Nv hafa þeir fleire varit þa scal hann feit láta reca i miðian haga siN vm apna enda scal fundit feet er sol kemr i avstr mitt. eN þat heitir hirðis rismal. enda scal hann at lata menn sitia vm daga. Þott þar beitiz aNara manna lönd oc er or rekit sem nv er talit. oc secz hann þa eigi abeitiNi við þá. Ef hann beitir meiR eN sva oc varðar honom utlegð við þa er sín lönd vorðo lyrite. Ef boandanom verðr stefnt vm haga beitena. þa á hann at queþia ser biarg quiðar vm þat hvárt hann hefðe þaN smala maN eða eigi er or mundi rekit hafa fe hans or lande hins er sokir vm ef hann villde. Nu beR þat quiðr at hann hevir þaN smala maN er or mundi rekit hafa feet ef hann villde. þa er su beít var er boaNdiN [1] er sóttr vm. þa varðar smalamaNinom (s. 130, b.) vtlegð eN eigi boandanom.

176. vm engi dóm.

[b] Ef maðr vill queþia maN engi doms þa scal haN fara til heimilis þess manz er hann er osáttr við vm engit oc queðia þaN þar engi doms oc leGia á vii. natta stef oc queþa á engit oc a dóm staðeN. [2] hann scal

a) = A. M., c. 5.
b) = A. M., c. 17, S. 269[4].

1) Ordene er boaNdiN ere skrevne to Gange.
2) Punctum er tilföiet.

stefna hinom til brigðar oc til ut gongo oc telia ser engit. Hann scal rumhelgan dag queþia engi doms. hann scal .v. bva queðia .iii. nóttom fyrr eða meira mele at þeir comi til doms at bera quiðo þa er hann vill þa beidda hafa oc þeir ero scylldir oc réttir vm at scilia. Þeir scolo coma til doms fyrir miðian dag. sva at domr se þa nefndr. HuaR þeirra scal hava .xx. menn með ser oc taca þar domendr or.[1] quið menn scolo at fornaðe. HvaR þeirra scal iii. menn nefna idom brigðande engis oc halldande. þar ahvaR þeirra at bioða avðrom til hruðningar vm domendr. enda scal dom hryðia sem xii. quið enn sa scal bioða til hruðningar quiðar er quadde. scal þaN quið[2] hryðia sem aðra bva quiðo. Boendr scal queðia fyR eN grið menn ef til ero þa er næstir ero þar oc þa er at hærom se réttir. Rétt er þo at grið menn verðe .ii. iquiðenom ef boendr verða or ruddir. [a] HuaR þeirra scal coma til nesta hvss engeno þvi er a göto þeirra er oc scal þar hvaR þeirra telia xx. menn liðs sins. scolo þeir af þeim xx. taca domendr oc vatta oc öll gögn þav er þeir scolo hafa at þeim domi. [b] EN ef þeim fylgia fleire menn en sva þa verða þeir utlagir við þaN þeirra er sótt vill hafa. [c] Eiða scolo þeir viNa aðr hann segi soc sina fram oc sva þeir allir er lög scil scolo bera at bóc eða at crossi. Nv scal hann segia söc sina fram sva scapaða sem hann (s. 131, a.) stefnde. þa scal bera stefno vætti. þa scal bera quið þaN hvart sa maðr átte enge þat a deyianda degi eða eigi er hann tóc arf eptir.

a) = A. M., l. c., S. 270[5].
b) = A. M., l. c., S. 275[1].
c) = A. M., l. c., S. 271[22].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Gisning, overensstemm. med den arnam. Skindb., for* dom.

Ef *maðr* hev*ir* keypt engi þa *scal* h*ann* b*er*a cavps v*ætt*e sitt. þa *err*[1] *þat eigi* ti*l*. þa *scal* v. b*va* quiðr scilia *þat* er vattar scylldo. Ein*ir* b*var scol*o alla quiðo scilia v*m* engia b*r*igð. Ef fra*m* ero ferð sócnar gögn. þa *scal* sa f*ra*m fera varnar gögn e*r* helldr e*n*gino. oc sva *scal* öll lög scil f*ra*m fera se*m* at þi*n*ga do*m*i. eɴ siþ*an scal* do*m*r de*m*a þei*m* þ*eirr*a engi er helldr heimilld ti*l*. Nv ke*m*r aɴaʀ þ*eirr*a s*inn*i heimild ti*l*. en aɴaʀ ma *eigi*, þa *scal* þei*m* de*m*a engis höfnena er heimilld ke*m*r til. eɴ þa *scal* at þi*n*ga do*m*i reyna eigin orð engissens. Ef þ*eir* v*er*ða *eigi* a sátt*ir* hv*er*n do*m* þ*eir* s*col*o de*m*a. þa *scal* afl raða m*eð* þei*m*.[2] þ*eir* eigo at vefengia e*r* þ*eir* ero .iii. hvar*ir* sem ero. oc f*a*ra s*v*a at vefangi se*m* at fiorðv*n*gs do*m*i. þ*eir* s*col*o þ*a*r v*er*a vɴz þ*eir* hafa lokit do*m*e sino*m*. Þar *scal* engi do*m*r v*er*a e*r* engi er vaxit. en*n* þar at eins s*cal* engi do*m*r v*er*a e*r* m*enn* ero asátt*ir* h*v*eʀ se*m* l*an*d a und*ir*. Ef þ*eir* vefe*n*gia *oc scal* þ*at* reyna i fiorðu*n*gs domi þei*m* se*m* engi do*m*r var i áttr. Ef þ*at* e*r* vefengt í engi do*m*eno*m*. þa *scal* sa hava e*r* aðr hafðe ti*l* þ*es*s er reynt er at þinga dome.

177.

[a] Ef m*enn* eigo l*an*d saman oc vill m*aðr* orca l*an*dz deilldar a aɴan h*ann scal* f*a*ra ti*l* heimilis þ*es*s m*anz* er h*ann* vill scilia l*an*d at eign við. eɴ v.[a] dag vico þa e*r* vica er ti*l* sumars. H*ann scal* nefna s*er* v*att*a at haɴ stefn*ir* h*onom* heim at h*ann* scyli hei*m*a vera (s. 131, b.)

a) = A. M., c. 14.

1) *Skrevet* e*?*r.
2) *Punctum er tilføiet.*

a vii. natta fresti oc hann mvn þar coma þa at queðia hann landz deilldar eða i tölo ef eigi sia hvar landz deilld. Nv kemr hann þangat þa scal hann nefna ser vátta at þvi at ec queð þic lögsciptis vm landit oc nefna hann eða itölo ef hvar siá eigi logscipti með ocr in v.ta dag þan er iiii. vicor ero af sumre oc garðlags ef hann vill. þat láta fylgia. Hann scal queða aból staðin hvar hann scal fyrst til coma. þeir scolo þar coma hvarirtvegio fyrir miðian dag. Sa scal queðia hva v. þa er þvi landi ero næstir er deila scal. Landeigendr scal queðia sa er scipta vill láta landeno .vii. nóttom fyr eða meira mele. þa er réttir se i quiðom vm[1] þa menn alla er lut eigo ilanðe þvi er scipta scal. Hann scal fara til heimilis hvans es hann vill queðia at scipta lanðeno. hann scal nefna ser vatta. Nefni ec i þat vætte. at ec queþ þic landsciptis at scipta með ocr logscipte oc scipta þar husom oc engiom með navta[2] þína .iiii. coma þar fyrir miðian dag.[3] queþ ec þic lög quoþ. Þa er maðr er quaddr land[4] sciptis oc ger hann eigi handsala oc verðr hann[5] utlagr vm þat iii. morcom. enda a domr at dema a hendr honom þa er hann er sóttr vm .xiiii. nóttom eptir vapna tac. oc scal þar dema ahendr honom fe vítet oc láta uppi land sciptit. En ef hvar coma eigi til oc varðar þeim utlegð oc scal dema ahendr þeim at scipta landeno xiiii. nottom eptir vapna tac. En ef þeir coma eigi sva at scipta sem domt er þa varðar þeim fiorbavgs garð. En ef domt er ahendr honom þa scal queðia hva til iii.

1) *Maaskee burde der læses* við.
2) *Gisning for* vatta.
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Först skrevet* lög, *men derefter rettet saaledes.*
5) *Herefter skrevet* eigi, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*

nóttom fyrr en ef hann kemr þa eigi til þa varðar honom fiorbavgs garð. enda scolo þeir[1] þo scipta. Ef[2] þetta ero stef- (s. 182, a.) no sacar oc scal queðia heimilis bva v. til þess er sóttr er.

178[3].

Hvar þes er menn scolo lande scipta eða omögom eða huige er menn scolo logscipte eða virðingar hafa[4]. þa scolo menn logeiða viNa at boc eða at crossi. Sua scolo þeir land deila með þeim monnom öllom er þar eigo lut ilandeno. at sins megi hveR nióta oc scal ser hueriom deila.[5] scal engi þeirra reca sitt fé yfir aNars land heiman.[6] scal þar löndom igegn scipta. en eigi scal þar husom scipta igegn lande. en ef þar er sumt land verra en sumt oc scal þat vera þvi viðara at iam góð se bæðe.

179.

Uatn scal falla þar til bolstaða allra. enda scal allr saman fara huers þeirra landz lute[7]. þeir eigo at scipta husom buarnir at iafnaðe með þeim. þeir eigo þuerkyrfa hus ef þeir vilia eN eigi scal þar hus deila at endlongo. Ef þar verðr hus i aNars lanðe. oc scal þa hus þar vera meþan sa vill er a en hann scal or sino lande fera til alt at beta vm. en ef hann vill or stað fera þa scal hann isitt land fera.

---

1) Tilföiet.
2) A. M. udel. Ef og læser senere bva ix. — til fiorbavgssaca en v. til utlegðar.
3) I Capitlets første Linie er en Plads aaben til Overskrift.
4) Tilföiet, i Henhold til Læsemaaden i den arnam. Skindbog.
5 og 6) Punctum er tilföiet.
7) Skrevet lute landz, men Ordene derefter forandret ved Henvisningstegn.

180.

Men eigo at briota iorð til taðna eða til akra þótt þeir eigi fleire saman en .i. Þeir eigo iafn góðri iörðo at avka sina töðo er siðar avca. Þar er bvar sia eigi[1] logscipti at lanðe oc scolo þeir scipta husom þo oc engiom oc töðo oc acr londom ef ero. en telia kycfe ihaga. Þeir scolo sva telia ihaga at þeir hygi at eigi myni fe at nytra at færa se í. enda er þo scipat til fullz. Þar scal telia þrevetrt[2] navt við kv eða ellre. En tuevetr navt .ii. við kv eða yngri.[3] eigi scal kalfa telia. Hross þrevetrt við .ii. kýr eða ellra. Tuevetrt hross eða (s. 132, b.) yngra við ku. scalat fyl telia. Lömb .xx. við kú. Gamlir savþir x. en geitr .v. Eigi scal[4] svín iland telia ne haga[5]. [a] Ef maðr hevir til þess keypt í landi at hann villde þvi til sins landz lata scipta er næst være þa scal luta þar. Ef hann hevir eigi til þess keypt oc scal hann þan lut hava er næstr er hans lande. [b] Ef þa er snær a iorðo er menn scolo lande scipta eða i telia eþa garðlag rétta. oc er rett at þeir bíði til þess er vi.[6] vicor ero af sumri nema þeim se land sva kunt sem þeir se allt.

181.

[c] Ef maðr vill beiða garð lags anan þa scal hann hefia vpp heimstefno sem þa er han beiðir land sciptis oc

a) = A. M., l. c., S. 256[22].
b) = A. M., l. c., S. 258[19].
c) = A. M., c. 15.

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Tilföiet.*
5) *Den arnam. Skindbog læser* hafa.
6) *Den arnam. Skindbog læser* v.

sva *quedia bva til* at deila garð lag *sva með þeim* at *þeir* viNi lagðan aþrimr su*m*ro*m*. ameðal aNa. Þ*ei*r *sc*olo sva hafa hiv hvaR *þeir*ra asino la*n*de at meþal lage. *ei*gi *sc*olo *þei*r af selia ne oN*or* lönd *við* hafa *fyrir* þær sac*ir*. Þ*ei*r *sc*olo lög garð gerða. eN lög garðr er .v. feta þiockr *við* iorð niðri eN .iii. ofa*n* taca í öxl ma*nn*e af þrepa. þei*m* er gildar aln*ar oc* faðma hev*ir*. Bvar *sc*olo retta m*er*ki *þeirra*. iafna þ*ar* nesio*m*. oc þót*t* munr v*er*ði nesia. *oc* eigo b*var* at scipta ef *þat er* miNa v*er*t eN .v. avra. h*v*argi ma scyllda aNa*n* ti*l* garð lags þ*ar* e*r ei*g*i* tecr hiá torf e*ða* griót oc b*er*a v*er*ðr ti*l* m*eð* eyk eða reiða. Þ*ei*r *sc*olo báþ*ir* hefia up ieino*m* stað *oc* g*er*ða ti*l* sins enda hvaR. garðiN ne*m*a *þeir* v*er*ðe a aNat sátt*ir*. Sa acost at leGia leng*ra* garðiN ef h*ann* vill er q*u*addi. Ef sa geR eigi leGia garðiN e*r* q*u*addr v*ar* garð lagsens. þa *scal* sa leGia er q*u*adde siN lut. enda v*arðar* h*o*nom *eigi* beitin þótt fe h*an*s sciotiz *fyrir* garðz en- (s. 133, a.) da. Hino*m* v*arðar* utle*gð* er *eigi* vill g*er*þa. enda secz h*ann* abeitiNe enda *scal* do*m*r do*m*a garð lagit a hendr h*o*no*m* enda ah*ann* at bota av visla botr hino*m* er g*er*þ*ir* ef h*an*s fe gor*ir*. Ef h*ann* gor*ir* miNa garð eN m*æ*lt er í lögo*m* e*ða* syniar h*ann* m*eð* öllo oc se h*ann* ti*l* q*u*addr at lögo*m* oc v*arðar* h*o*no*m* ia*f*n*t* bæðe. Ef þ*ar* v*er*ðr tungarðr í garð lage eN *þat* e*r* tungarðr er töðo völlr ge*n*gr vt at garðe þar a sa cost e*r* völl á at ge*r*þa eiN ef h*ann* vill. oc taca þa utan garðz garð virkit. Ef h*ann* vill at *þeir* ge*r*þi baðir oc ah*ann* cost at bota eiN ef h*ann* vill oc taca vta*n* garðz garðzbotrnar. eN ef h*ann* vill *eigi* eiN bota garðiN e*ða* g*er*þa þ*ar* er túngarðr h*an*s er. þa *scal* þaN hvaR *þeir*ra bota er g*er*ðe oc taca þ*ar* efne garð bóta er *þei*r tóco garðvirke. EN ef þ*ar* v*er*ða höG scógar *fyrir* þa *scal* *fyrir* nes þ*ar* g*er*þa. EN ef þar e*r*o rif

hrís oc *scal* gerða igegno*m* þav. en *þat* ero rif h*r*is ef m*enn* rífa. e*n* *þat* e*r* hõg scogr e*r* m*enn* hõg*va*. Ef þ*ar* v*er*ða engiar m*anna* f*yrir* garðe oc *scal* g*er*þa et gegnsta þ*ar* enda bøta þei*m* engiar sín*ar* s*va* se*m* hvar vi*r*ða vid bóc. at þ*eir* hafi a*n*at e*n*gi ia*fn*gott *oc* ia*fn* mic*it* *oc* ia*fn* högt. Ef þ*ar* e*r* garðr e*r* v*m* þioð bravt þv*er*a. þa *scal* hlið v*er*a agarði alnar oc faðms mic*it* oc hava[1] g*r*ind f*yrir* s*va* at m*enn* lúci vp*p* af h*r*osse oc aptr ef vill. Þess a h*ann* cost at fœra garðz hlið á ör scot e*ða* sce*m*ra s*va* at se af þioð bröt oc se þ*at* ia*fn* gott at riða. Ef þar e*r* g*er*t v*m* þioð bravt þv*er*a s*va* at e*igi* e*r* hlið á garðeno*m*. þ*at* v*arðar* utle*gð* [a] enda e*r* garð*r*i*n* oheilagr oc á at b*r*iota hlið a þei*m* garðe þo*tt* heilact sé ef m*aðr* fe*r* igegnu*m*. e*n* ef aptr er gert hliðit. oc a hu*er*r at søkia þa söc er vill. (S. 133, b.) ef e*igi* er hlið agarðe. [b] Amiðil a*n*a *scal* lög garð gerða. e*n* vár av*n* e*r* *til* þe*s*s e*r* manaðr e*r* af su*m*re. e*n* garð ö*n* siþ*an* .ii. manaðr. þa er hey önn aðra .ii. manaðr.[2] e*n* þá e*r* log garðz ö*n* e*n* efsta manað sumars.

182.[3]

[c] Ef m*aðr* hev*ir* lõnd fleire vnd*ir* bu sitt. e*n* ei*tt*. oc vill h*ann* f*a*ra þ*ar* isel yf*ir* a*n*a*rs* m*anz* l*an*d. oc a h*ann* þ*ar* at f*a*ra tysvar m*eð* fe sitt a su*m*ri til sels. oc f*ra*. þ*v*iat eins opta*r* ef misgo*n*gor v*er*ða fiar. *oc* a h*ann*

---

a) = *ovenf. c. 9, S. 28* (A. M., Krist. R., c. 17).
b) = A. M., c. 15, S. 261[14].
c) = A. M., c. 19.

---

1) *Den arnam. Skindbog læser* hiarra.
2) *Ordene* þa er — manaðr *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
3) *I Enden af förste Linie er en Plads aaben til Overskrift.*

þa at reka heim smala sin. Hann a fornar götor at fara ef þær ero til. en ef hann fer vm engi manz þa scal hann itogi hafa et lavsa hros. Ef þar ero keldor agoto hans oc a hann at gera brvar i anars manz lande oc vina þav a verc þar. en ef hann fer yfir engi manz oc hlytr maðr af þvi scaða. þat varðar honom utlegð. enda scal hann bøta hinom scaða sua sem bvar hans virða við bóc.

183.

[a] Þat er mælt. at engi maðr scal legia bolstað sin ileg. Ef hann getr eigi leigo við þa scal hann fara til hus þeirra manna. er þar bva næstir landi þvi er þar er obygt oc nefna ser vatta oc bioða þeim at leiga landit þa er vii. vicor ero af sumre et siðarsta sva sem bvar meta. Ef þeir leiga landit oc scolo þeir þar etia heyiom þeim er þar fáz a þvi landi enda scolo þeir hallda husom sem aleigo landi. oc scolo þeir at öllo hallda landeno sem leigo lande. Ef þeir leiga eigi þa a hann at veria þeim lyrite landit oc fara með lyrite þeim sem með stefno. Þat er oc rétt at hann vere þeim lyrite at lögbergi. Eigi sekiaz þeir a beít aðr þeir fregna lyritin. [b] Ef maðr rekr fe sitt i anars manz land eða lætr reka sva at hann vili anars eigin beita oc verþi af þvi v. avra scaðe. eða meire oc varðar honom fiorbavgs garð. en ef mini scaðe verðr en sva. þa varðar utlegð. oc bøta avvisla sem bvar meta.

---

a) = A. M., c. 20.
b) = A. M., c. 9.

184.

(S. 134, a.) [a] Ef *menn* bua tuei*m* mego*m* ár oc vill aɴaʀ *þeirr*a gera brẏ yf*ir* þa *scal* sa bioða hino*m* at *ger*a brẏna. Nv vill sa *eigi gera*. þa *scal* sa *ger*a *oc* vellta báðo*m* megin areɴ*ar* ti*l*. Nv *ver*ðr hino*m* mein at götom þei*m* *er* ti*l* *ger*az. þa *scal* sa *er* *br*ẏna *ger*ði bøta hino*m* *þat* *sva* se*m* *bvar* v. vir*ð*a við bóc *þess* *er* scaðaɴ fecc af. Nu vill sa *maðr gera* brẏna *er* *hv*arungi megin a l*an*d vi*ð*. oc *scal* h*ann* bioða þei*m* at *ger*a en *þeir* *sco*lo taca ti*l* a xii. manaðo*m* eno*m* næsto*m* ef *þeir* vilia *ger*t hafa. eɴ ella *scal* h*ann gera oc* velta baðo*m* megin ár ti*l*. Sa *er* brẏ gø*rir* *scal* mæla f*yrir* se*m* h*ann* vill. at hui hafa *scal* brúna *oc* segia ti*l* ilögrétto hu*er*ia hælgi ho*n* hev*ir* *oc* *hv*at *var*ð*a* *scal* ef af er brugðit. Sc*al* oc bøta þei*m* *er* lav*n*d eigo vi*ð* se*m* *bvar* vir*ð*a ef honom *ver*ðr mein af götom þei*m* *er* af *ger*az. *hv*aʀgi á at baɴa avðro*m* þei*m* *er* l*an*d eigo vi*ð* ána at hafa scip á. Nv vill aɴ*a*ʀ *maðr* hafa scip á áɴe. þa *er* *þat* *þv*iat eins rétt ef á er avalt meþ*an* á *er* þíð oc meta *eigi* leigo. Eɴ ef mein *ver*ðr at götom þei*m* *er* af göraz þa *scal* *sva* bøta se*m* aðr var tínt.

185.

[b] Ef *maðr* viðr al*an*ðe aɴ*ar*s olofat *oc* sceðr þar iorð olofat *eða* slær. *þat var*ð*ar* iii. m*arca* utl*eg*ð. Eɴ ef h*ann* hev*ir* abro*t*t *eða* ney*tir* þa a hin*n* at raða orðe v*m*. Ef *maðr* lætr reca fe sitt i áɴ*ar*s m*anz* l*an*ð *eða* *sva* at h*ann* vill at þ*an*gat ga*n*gi. þa *var*ð*ar* *fiorbavgs* ɢ*ar*ð.

---

a) = A. M., c. 16.

b) *Hertil findes intet fuldkomment tilsvarende i den arnam. Skindbog, jvfr.* A. M., c. 9, S. 2294.

[a] Nv *verða* misgo*n*gor fiár *oc varðar sva* fre*m*mi við lög haga beit *er land er* lyriti varit *oc farit* sua *með* se*m með* stefno. ef hin heyr*ir eigi* sialfr. Lyritar vörn en sama *scal* hallda xii. manaðr *fyrir* haga beit. Rett *er* at *ver*ia lyrite haga beit at lögb*er*gi *eða* ávár þi*n*gi ef *þeir* ero samþi*n*ga oc *varðar* sva fre*m*mi (s. 134, b.) *við* lög *er* sa spyr *er* lyriti *er* varit. Ef maþ*r* stefn*ir* lög-hælga*n* dag *eða* ver *lan*d lyrite. þa *varðar* iii. *marca* utl*egð*. enda *ver*ðr onýt stefna eþ*a* lyritar vörn h*ans*.

186. v*m* sino brenor

[b] Nv vill m*að*r brena sino ísi*n*o *lan*di þa *scal* h*ann* biðia lofs þa *er* næst*ir* bva oc lav*n*d eigo *við* fyr*ir* uta*n* oc beta þei*m* þo ef af *geriz*. En ef eldr renr ih*vs þeirra* m*anna er eigi* hafa lofat *eða* lönd *eða* brena *fyrir* þei*m* scóg*ar* þa *varðar fiorbavgs garð*. [c] Hue*rr* m*að*r a iarðar avoxt isino *lan*di alla*n*. *þat* a m*að*r hei*m*i*l*lt at éta i an*ars lan*di ber oc söl. en vtl*egð varðar* iii. *marca* ef h*ann* hev*ir* abr*o*ft olofat. Nu tecr h*ann* hvan*ir* oc *varðar þat* iii. *marca* utl*egð*. en ef iii. alna ero *ver*ðar þa á eigande at raða orðe v*m*. [d] Ef maðr rífr hrís il*an*di m*anz* oc *varðar* iii. *marca* utl*egð*. föra má ti*l* þyfðar ef v*er*t *er* .iii. alna ef h*ann* nyt*ir* s*er* eþ*a* til gertekis.

187.

[e] Ef m*að*r a engi ian*ars* m*anz lan*di oc *scal* varða *við* engi þ*v*i en v.[ta] dag þan *er* vi. vic*or* ero af su*m*ri ár

a) *Jvfr. nedenf.* c. 183 A. M., c. 6.
b) = A. M., c. 22.
c) = A. M., c. 47, S. 347[20].
d) = A. M., c. 35, S. 295[16].
e) = A. M., c. 23.

vm morgininn. Enn sa *maðr* *er* engi á iannar*s* *lan*de h*ann* *scal* *þat* fyrst láta yrkia. Ef h*ann* yrk*ir* *eigi* *sva* engit se*m* m*æ*lt *er* oc vili h*ann* ort hafa þa *varðar* h*ono*m vtl*egð*. oc *er* oheilact bæðe heýit *oc* *sva* e*n*git. Nv á h*ann* ifleire m*anna* löndo*m* engi þa *scal* h*ann* sit su*m*ar slá hv*er*t *þeirr*a fyrst. *oc* slá suá fre*m*mi hei*m*a *er* þav[1] *er*o öll slegin. [a] H*ann* á at g*er*a stiflor í engi *þvi* ef h*ann* vill *oc* grafa engi sit*t* ti*l*. oc veita *sva* vatn a engit. H*ann* *scal* a *sin*o engi hefia up veitona enda *scal* *það*an falla í enn forna farveg.[2] e*igi* *scal* h*ann* annara m*anna* lönd meiða i veito sinni. Ef fe ann*ar*a m*anna* fær scaða iforv*m* þei*m* *er* h*ann* grefr *oc* a h*ann* at giallda *þat*. E*igi* a *maðr* at g*er*a veitor i landi (s. 135, a.) sino *sva* at spilli lande e*ða* engi þe*s*s m*anz* *er* fyr*ir* neðan býr. enn ef þei*m* v*er*ðr v. avra scaðe af *þvi* e*ða* meire þa v*arðar* h*ono*m *fiorbavgs* *garð* er veitona gerði. enn ef minne v*er*ðr scaðenn en *sva* þa v*arðar* h*ono*m vtl*egð* oc giallda avvisla.

188. *vm* garð lag

[b] Maðr a at g*er*a lög garð *vm* e*n*gi sitt ef h*ann* vill h*va*r þe*s*s er e*igi* licia beitv teig*ir* m*anna* í v. avra v*er*ðir e*ða* meira. h*ann* *scal* i *sin*o engi marke. velta torfe ti*l* garðs. h*ann* *scal* láta þ*ar* hlið a garðe. Rett *er* at h*ann* byrgi aptr garðinn ef h*ann* vill þa er .vi. vicor *er*o af su*m*ri enn h*ann* *scal* hirt hafa hey sítt. or garðeno*m* *oc* up*p* lokit garðinn er .iiii. vic*or* lifa su*m*ars þa a sa beitena *er* *lan*d a und*ir* enda *er* þa o heilact engit *oc*

a) = A. M., c. 24.
b) = A. M., c. 25.

1) *Ordene er þav ere skrevne to Gange.*
2) *Punctum er tilföiet.*

heyit ef þa er ohirt enda á sa upp at lúca hliðom er beit á. Ef hann slær eigi sva engit þat er hann á iaNars lanðe eða gerþir hann eigi lög garð vm þa er engit oheilact við þes manz fe er beit á alande. þvi er engi þat er a.

189[1].

[a] Maðr á gera log garð vm hey sitt i aNars lande oc grafa i sino engi marki torf til. Ef garðr sa fellr þa scal gera sa orð er beiting á vm staccgarðiN þeim manne er hey á igarðenom oc varða við fe sino við hey hans en sa scal til fara þegar er hann fregn. EN ef hann feR eigi sva til þa er heyit oheilact við þess manz fe er beít a vm garðiN. EN ef snæ leGr at garðinom. oc scal hann gera orð hinom er garð þann á eða moca siálfr vm ella. Nu geR sa eigi til fara er hey á þa er hann fregn snæ vm garðeN oc er þa heyit oheilact sem þa er garðr var falliN.

190[2].

[b] HveR maðr a engis voxto isino engi marki. Nu vex þar enge (S. 135, b.) viðara oc a sá þat engi er land a undir. Ef viðr vex i engi manz þar er aNaR a lanð undir oc er rétt at sa rísi[3] upp þaN við er engit á oc

a) = A. M., c. 26.
b) = A. M., c. 31.

1 og [2]) *I Enden af Capitlets første Linie er en Plads uaben til Overskrift,*
[3]) *I den arnam. Skindbog* r i f i.

scal sa hafa viðin er land a undir.[1] en ef þat geriz havgscógr oc scal sa hafa scóg er land á undir. oc fa hinom engi þat er bvom þeim .v. syniz hinom iafn gott at hafa er næstir bva engi þvi er viðrin vox í. Ef engi þat spilliz af eg vere er maðr á i anars manz lande oc alandeigande at fa honom iafn gott engi ef hann vill egverit nyta. Ef engit onytiz þa scal sa hafa engit er land á. scal hann fa hinom þat engi er bvom syniz at honom se[2] iafn gott at hafa sem hitt var aðr egverit gørðiz i.

191. vm vatn veitor.

[a] Men eigo vötnom þeim at veita er upp spretta ilandi manz i sino lande huerr. en ef þat ero brvnar manna þa scal fella i en forna farveg huerr af sino lande. en ef þo geriz at meini þeim er aðr var þat brunlöcr[3] oc scal eigi þa veita. [b] Ef menn veita merke vötn a engi sín oc þiccir þeim mein at er hálft a vatnit. þa scolo bvar v. scipta vatneno með þeim. Ef vatn er sva lítit at þeim hlyþir eigi at scipta. þa scal sina vico hvar þeirra hafa. Men eigo hrossom sinom at æia ianara manna lande vm sumar þar er mötiz slátta oc sina. eigi scal isláttom æia. [c] Men eigo at gera lög garða vm hey

a) = A. M., c. 32.
b) = A. M., c. 33.
c) = A. M., c. 28.

1) *I Skindbogen:* þan við er engit á oc scal sa hafa viðin þan er engi a oc scal sa hafa viðin er land a undir. *Ordene:* oc scal sa — engit a, *der staae i Strid med det fölgende og hvilke Afskriveren udentvivl blot har glemt at udstrege, have vi udeladt, hvorved Læsemaaden bliver overensstemmende med den arnam. Skindbog.*

2) *I Skindbogen:* sē.

3) *Saaledes ogsaa i den arnam. Skindbog; i den arnam. Udgave feilagt.* brunnlöts.

sin i örscotz hælgi við aɴars manz merki i sino landi. ef þeir vilia hey sin hælga. eɴ ef eigi er log garðr vm þav hey er sva ner ero aɴars landi at í orscotz hælgi ero við. þa ero heyin oheilög við þess manz fe er sva nær býr. [a] Ef fe þess manz treðz at heyi igarðe þeim er eigi er loggarðr vm. en lög garðr scylde vera. þa á sá þat fe (s. 138, a.) at gialda sem hvar v. virða er garð á oc lögstaccgarð scyllde halda. [b] Ef menn eigo sambeít oc ero hey slegin a þvi lande. þeim monnom er scylt at[1] hafa log garða vm hey sin er þav hey eigo. [c] Hveʀ maðr a groðr af lande sino. en ef þar briota merki vötn suarðfast land af lande manz. oc a sa hólm siɴ er aðr átte. eɴ eigi scal hann veria lyrite þat land. enda scal hann nyta ser þat land sva sem hann vill. hann scal fella vatn ef hann vill aptr í eɴ forna farveg. Eigi scal hiɴ reca fe sitt iþat land en eigi varþar honom þótt mis göngor verðe fiar. Ef engi[2] er iþvi lande oc scal hann sva við varna sem ihans lanðe se enda scal eigande sva yrkia sem i aɴars lande se. Ef engi vex i vatz farvegnom enom forna oc ahálft hvaʀ þeirra þat er land eigo við.

192. vm mala land

[d] Ef maðr selr land sit manne oc vill hann lecia alög mala eða lög veðr oc eigo þeir at hannsalaz þaɴ mala sem þeir ero asáttir eða veð. þaɴ malą scal lysa at lög

a) = A. M., c. 29.
b) = A. M., c. 30, S. 287[15].
c) = A. M., c. 33, S. 291[7].
d) = A. M., c. 12.

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Først skrevet* ēg (*Forkortelse for* eigi), *men derefter* i *tilföiet over Linien.*

bergi eða þat veð sem þeir handsoloðuz hit næsta alþingi eptir cavp þeirra. [a] Ef þeir mæla sva at eigi scyli scylt at lysa malann eða veðit oc a þat eigi at halda. enda er þa hvárke a landeno veð ne male. Þa er lög male er lýstr eða lögveð fyrir hvom fyrst. enn siþan at lög bergi. þaN mála þarf eigi optaR at lysa meþan þeir vattar lifa oc hann man váttana oc þeir lifa baþir er þaN mála áttoz við. Ef vattar deyia eða villaz þeim lysingar vattar er malaN á. eða deýr sa er máliN var við gøR. þa scal lysa et þriðia hvert sumar at lögbergi þaN mala. eN ef eigi er sva lystr máliN þa er maliN af. Ef sa deyr er málaN átte. þa scolo erfingiar ens davða scipta þeim mala með ser. Ef þeir ero (S. 136, b.) fleire en eiN. oc scal sa lysa et þriþia hvert sumar. at logbergi er malaN á eða veð ef þat er. Rett er at selia avðrom manne ihond at lysa veð eða mala. Rétt er at selia landz mala eða veð oc sva at gefa eða suage aNara gripa. Hvervetna þess er maðr alögmala eða lög veð i eigine aNars manz hvart sem er land eða aNat fe annarr[1] en sa er lögmalaN gerþi á eða lögveð fyrst. þa scal sa láta lysa et þriþia hvert sumar enn þann mála á at logbergi at lysa a eno næsta alþingi oc segia þeim er land á. eða þaN grip er maliN er á. eða veð oc segia með vatta. Þu scalt mer bioða land þat scal hann queða. eða aNat eigin ef þar var veð eða male. á. oc a ec þaN mala nu eða veð ef þat er. [b] Þar er lögveð er. oc scal maðr taca tva avra fyrir eiN ilande sva sem hvar meta við boc landit iN .v.[a] dag

---

a) = A. M., l. c., S. 236[15].
b) = A. M., l. c., S. 234[22].

---

1) *Tilføiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

vico þaɴ er vii. vicor ero af sumri.[1] et sama sumar er hann misti gialdagans. þa eignaz hann ilandeno halfo meira fe enn hann átte at honom.[2] hvar scolo quaddir iii. nottom fyʀir eða meira meli. Sua scal þar er gripir aðrir ero veð mæltir at maðr scal ii. avra taca fyrir eiɴ nema hann veð mæli ser verra grip en þvi gegni. Oc er þegar griprin for veði er fe gelldz eigi þaɴ dag er til var mæltr. Slíct er log veð þat þót þeir hafe markat verð alandino. [a] Sa er bioða scal malaɴ scal coma sumar dag iɴ fyrsta með viðrbioðanda imiðian dag eða fyʀ. hann scal nefna vatta oc bioða þeim manne er a[3] mala a landeno lögboðe at cavpa sva sem hiɴ byðr við. þa scal við bioðandiɴ segia hverio verðe hann vill cavpa. Nv scal mala maðriɴ kiosa ef hann vill vndir sec oc er þa cavp þeirra. Nv kýs hann undan ser oc er þa af male hans nema (s. 137, a.) þviat eins. at hann cavpi odýʀa þeim mun eɴ þeir buðo honom við at hann gere honom hags mune .v. avra fiár eða meira fiár í cavpeno. [b] Nu kys hann undir sec landit. þa er þeir verða at brekeno saɴir oc varðar þeim fiorbavgs garð oc er þat stefno söc scal queðia heimilis bva ix. til aþingi þeirra er sottir ero oc scal hann sótt hafa aþriðia þingi þaðan fra er söcen gerðiz.[4] ef brek saɴaz oc scolo hvar v. þeir er næstir ero landeigendr at virða landit við bóc. en sa er mala átte scal giallda slica avra sem þeir virðo landit. Ef golldit er landz verðit oc a cavpandiɴ heimt-

a) = A. M., l. c., S. 240[20].
b) = A. M., c. 13.

1 og 2) *Punctum er tilfoiet.*
3) *Tilföiet.*
4) *Punctum er tilföiet.*

ing ti*l* sva mikils fiar at selianda sem b*var* vi*r*ða odyʀa en h*ann* keypti. Nu ef h*ann* kýs vnda*n* s*er* l*an*dit oc se bréc boðe boðit. þa v*arðar* þei*m* slict se*m* aðr v*a*r talit. *oc* s*ca*l sva at allri sócn f*a*ra se*m* aðan talða æc. Sa e*r* mála átte s*ca*l stefna ti*l* rofs cavpeno þ*eirr*a oc s*ca*l up rofna ef bréc b*er*sc *oc* s*ca*l h*ann* brigt hafa a eno næsta alþ*in*gi þ*aðan* f*ra* e*r* h*onom* v*a*r l*an*dit boðit. [a] Nu hev*ir* l*an*deigandiɴ e*igi* bioðanda ti*l* sum*a*r dag en fyrsta oc hev*ir* h*ann* þo e*r* .iii. vic*or* ero af su*m*re e*ða* fyʀ a þ*v*i mele. þa s*ca*l h*ann* hei*m* hafa stefnt h*onom* vico f*yrir* boðit. e*ða* meira méle. *oc* segia h*onom* h*v*at við er boðit. [b] En cavpandin*n* s*ca*l taca vi*ð* l*an*de oc s*ca*l giallda v*er*ð aɴat su*m*ar m*eð* leigo*m*. eɴ v.[a] dag þaɴ er .vii. vic*or* ero af su*m*ri ne*m*a þ*ei*r eigi fyʀ gialldaga sama*n*. Nv hef*ir* h*ann* siðaʀ bioðanda ti*l*. en s*v*a oc hev*ir* h*ann* þo ti*l* a varðingi þa s*ca*l h*ann* þo en somo atf*er*le hafa v*m* boð sitt se*m* aðr v*a*r tint. e*igi* s*ca*l h*ann* siðaʀ .segia eɴ vico f*yrir* þi*n*g. Ef[1] (s. 137, b.) cavp þ*eirr*a v*er*ðr fast oc s*ca*l sa a l*an*de býa þav missere e*r* l*an*d átte se*m* aleigo l*an*de. oc s*v*a abyrgiaz vi*ð* caypanda hvegi se*m* h*ann* stafar f*yrir* se*m* h*ann* bve sialfr á. *oc* aseliande*nn* allar l*an*dz nytiar aþei*m* missero*m*. *oc* abyrgiz h*ann* vi*ð* spell-o*m* vi*ð* cavpa*n*da se*m* b*var* virða. Eɴ v*er*ðit s*ca*l gialda aɴat sum*a*r a þ*v*i eno sama l*an*de leigo lavst. eɴ .v. dag þaɴ e*r* vii. vic*or* ero af su*m*re. ne*m*a þ*ei*r v*er*ðe a aɴat sátt*ir*.

---

a) *Jvfr. nedenf.* c. 193, S. 102[21] (A. M., l. c., S. 243[22]).
b) *Jvfr.* A. M., l. c., S. 248[6].

---

[1]) *Gisning, i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog, for* Eo.

193.

[a] Ef sa maðr ferr af lande abrott eða or fiorðungi þeim er hann a malaɴ í. þa scal hann fara til fundar við þaɴ maɴ er þat land á. oc segia honom með vatta hveriom hann scal bioða landit oc scal sa maðr samfiorðungs vera við mála landit. er hiɴ scal bioða landit er á. Ef maðr deýr er land þat átte er male var á. oc þarf eigi þat land at bioða er erfingiar ens davða leysaz at. eða sua kona ef hann hefðe átta. [b] Huervetna þess er eigi ero landz málar lýstir eða veð sva sem nv er tálit. þa ero ranglystir enda er þa sem olýstir sé. oc er af landeno þa veð eða mále hverge sem á var. Ef maðr vill mála land selia. hann scal fara til fundar við þaɴ maɴ. er mála á a lande þvi eɴ fyʀa lut ein manaðar oc segia honom at landit er falt. Rett er oc at hann comi siðarr þott hann comi[1] vico fyrir sumar et siðarsta oc nefna ser vatta. Jþat vætti. scal hann queða at stefne þer heim oc bið ec þic heima vera sumar dag iɴ fyrsta.[2] mvn ec þa coma oc bióða þer landz mala oc hafa til bioðanda þaɴ er cavpa vill oc scal hann queþa a hvat hiɴ byðr við er cavpa vill. [c] Ef hann hefir eigi til bioðanda. oc scal þo mæla enom somom málom við þaɴ er málaɴ á nema þat at hann scal segia[3] hinom at hann hefir eigi til bíoðanda. oc búsz þv sva við at ec mvn her coma til heímilis þins sumar dag eɴ fyrsta ef

a) = A. M., c. 12, S. 238[6].
b) = A. M., l. c., S. 239[18].
c) = A. M., c. 13, S. 243[22].

1) *Ordene* Rett er — comi *ere tilföiede, som udentvivl udeladte ved Unøiagtighed, efter den arnam. Skindbog.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Først skrevet* bioða, *men derefter rettet saaledes.*

æc fæ[1] (s. 138, a.) cavpanda at *lan*deno. Ef h*ann* fær ti*l* bioðanda .vii. notto*m* f*yrir* su*m*ar ti*l* *lan*dsens[2]. þa sc*a*l h*ann* f*a*ra oc segia þei*m* e*r* malaɴ á. *oc* q*ue*þa á h*v*at vi*ð* e*r* boðit. þa sc*a*l hiɴ ráða v*m* vikona. Ef h*ann* fæʀ fyʀ ti*l* bioðanda en iii. notto*m* f*yrir* su*m*ar oc sc*a*l h*ann* f*a*ra þo ti*l* fundar vi*ð* þaɴ er malaɴ á *oc* segia h*ono*m me*ð* v*at*ta h*v*at vi*ð* e*r* boðit vi*ð* *lan*dino. oc e*r* hiɴ scylldr at kiósa sumars dag en*n* fyrsta. ef[3] *lan*deigandiɴ hev*ir* sagt h*ono*m .iii. nótto*m* f*yrir* su*m*ar. Ef h*ann* fær siðaʀ ti*l* bioðanda *oc* e*r* h*ono*m rétt at bióða hino*m* *lan*dit þa e*r* h*ann* fiɴʀ h*ann* sialfa*n* at mále. en hiɴ sc*a*l kiosa iii. nottv*m* siðaʀ. Rett e*r* h*ono*m at stefna hino*m* hei*m* vii. nótto*m* f*yrir* boðit. ef h*ann* fær ti*l* bioðaɴdaɴ siðaʀ en sum*a*rs dag eɴ f*y*rsta ti*l* *lan*dzens *oc* sc*a*l hiɴ kiósa iii. nótto*m* siðaʀ h*v*art h*ann* vill hafa *lan*dit e*ða* e*igi*. [a] Ef sa kýs und*ir* sec *lan*dit e*r* malan*n* átte á *oc* kýs h*ann* sum*a*rs dage*nn* fyrsta. þa sc*a*l h*ann* gialda v*er*ðit eɴ v.ta dag þaɴ er .vii. vic*or* e*r*o af su*m*ri á *lan*de þ*v*i e*r* þ*a*r v*a*r mála *lan*d. ne*m*a þe*ir* eigi fyʀ sama*n* gialdaga þa sc*a*l þ*a*r gialda. Ef h*ann* kýs siðaʀʀ *lan*dit und*ir* sic en sum*a*rs dage*nn* f*y*rsta. þa scal v*er*ðit gialda aɴ*at* su*m*ar ept*ir* en*n* v.a dag þaɴ e*r* .vii. vic*or* e*r*o af su*m*ri. *oc* gialda aþei*m* bólstaðe*r* maliɴ v*a*r á ne*m*a þe*ir* eigi fyʀ sam*an* giælldaga. þa sc*a*l þ*a*r giallda feet. [b] Sa e*r* scyldr at v*er*a hei*m*a su*m*ars dag en*n* f*y*rsta ef h*ono*m e*r* s*v*a hei*m*ste*f*nt. ti*l* boð mála kers se*m* nv e*r* talet. ef h*ann* e*r* þa e*igi*

a) = A. M., l c., S. 247[14].
b) = A. M., c. 12, S. 240[10].

1) *Tilföiet.*
2) *Rettelse for* landens.
3) *Rettelse for* en.

heima navðsynia lavst. enda hafe *hann eigi* þaɴ maɴ *til* kers *fyrir* sic *er* handsol se eigande við. þa *er landit* mala lavst. [a] Rétt er at *maðr* sele avðro*m manne* ihönd at bioða *landz* (s. 138, b.) mala. Ef sa tortryɢv*ir* boðet *er* malaɴ á. þa *scal* sá láta b*er*a v*ætte* þ*at er* boðmaliɴ v*ar* ihond selldr at bioða malaɴ *landzens*. [b] Sa *scal* lög avra bioða v*ið* mala *lande* ef v*er*ð[1] byðr við. ella *er sva* se*m* obeðet se. mala *landit*. þei*m* er malaɴ átte. Þaɴ mala *scal* hv*err maðr* lýsa a *lande* aɴ*ars* se*m* h*ann* a. en sa *scal* þaɴ bioða sem hiɴ lyste oc h*ann* átte. þ*ar er* aq*ue*þn*ir* avrar ero mæll*ir* a *lande* oc *er eigi* scyllt at hafa *til* bioðanda. en *sva scal* bioða þ*at land* se*m* mala *land oc sva* at boðe *fara* oc at öllo aɴ*ars* se*m* h*ann* bioði log mala land.

194. v*m* beite teigo.

Ef sa *maðr* a beite teígo i aɴ*ar*s *landi er* h*ann* a mala *land eða sva* ef i mála *landeno* e*ro* beíto teig*ir*. þa teigo *scal* m*aðr* selia ef h*ann* vill ef þ*eir* e*ro* v. avra v*er*þ*ir* e*ða* minna[2] fiar. [c] h*ann sca*l q*ue*þia v. b*va* t*il* vi*r*þi*n*gar. *oc* giallda a eno*m* næsto*m* gialdögo*m* v*er*ðit. Eɴ þ*at* heit*ir* ov*æ*ra teigr. Ef sa vill cavpa þaɴ teig *er land* á und*ir oc er* sa scylldr *er* a. Sva *oc* ef sa vill selia *er* a þaɴ teíg. *oc er* sa scyldr at cavpa *er land* á

a) = A. M., c. 13, S. 245[11].
b) = A M., l. c., S. 245[8].
c) *Jvfr.* A. M., c. 8.

1) *Skrevet* verðr, *men Slutningsbogstavet underprikket.*
2) *Gisning, overensstemmende med den arnam. Skindbog,* l. c., *og* c. 8, *for* meira.

undir. [a] Maðr a at taca fe fyrir mála land ef hann vill oc eigi lengr eɴ .iij. vetr samfast. Ef þeim er grvnr at þvi er á mála a landeno at sellt se landit. þar a hann costi .ii.[a] Þat er rétt at hann stefne hinom vm land sölo er sellde[1] oc calle honom varða utlegð oc vi. aura handsalslit. þess a hann cost at stefna til rofs cavpeno. Hann scal nefna vatta. Jþat vætte. scal hann queða at ec stefne þer oc nefna hann vm þat at þu hæfir[2] ceypt mála land mitt oc queþa a landit. oc stefne ec til rofs kavpe þvi. oc tel ec mer landit oc queða a þat. Eigi er scyllt at sekia vm landcavpit nema hann vile.[3] þar er maðr cavpir mala land aɴars viss vitande scal (S. 139, a.) hiɴ stefna til rofs cavpeno oc láta varða iii. marca sect. Nv cavpir maðr mala land oc eigi viss vitande. þa verðr hiɴ utlagr iii. morcom er honom selde við hvarn þeirra þaɴ er keypti. oc við þaɴ er malaɴ átte oc handsalslit við hvarntveɢia.

195. vm mala land.

[b] Ef barn omagar eigo mála a lande. þar scal fiárvarðveizlo manne þeirra[4] bioða þat land iɴan fiorðungs oc fara sva at boðe sem aðr er talit. Ef hann kýs undir sec land oc scal hann hafa landit þa er hiɴ unge maðr vill eigi. Ef sa kýs eigi undir sic landit er varðveizlo maðr er fiár barnaɴa þa á hiɴ at selia landit oc leɢia a slican

---

a) = A. M., c. 13, S. 246[10].
b) = A. M., c. 12, S. 238[19].

---

1) *Ordene* vm land sölo er sellde *ere skrevne to Gange, men overstregede paa det sidste Sted.*
2) *Først skrevet* væfir, *men derefter rettet saaledes.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Skrevet i Margen foran Linien.*

mála sem aðr var. Fiarvarðveizlo maðr barnaña scal lýsa landz mala eða veð ef þav eigo.[1] er þviat eins scylt at bióða hinom landit er á malaN ef lystr er. En eigi scal hiN sva selia landit at eigi se mále ens unga manz á. EN hiN ungi maðr scal lysa mala siN eða veð er hann er xvi. vetra gamall.

196. vm mala land.

Ef sa er af lande fariN abrot er mála á a lanðe. oc scal sa kiosa at þeim coste undir sec er maleN er boðeN at hann scal sina avra reiða fyrir ef sa vill eigi hafa landit er hann kömr ut er malaN átte. enda scal sa hafa landit ef hann vill er malaN átte. en þa scal hann gegna þvi við þaN er landz leigor voro miNe en verðs þaðan fra er hann keypti. Ef hiN kys hvarki vm eða eigi at hafa þa scal selia landit með þeim mala er aðr var á.

197. vm akr[2] land

[a] Ef menn eigo akr land saman oc scal sa þeirra er scipta vill láta fara til heimilis aNars oc queþia hann acr landa sciptis oc sva taðs vii. nóttom fyrir scipti oc fara sva[3] at öllo vm acr landa deilld sem þa er menn scipta (S. 139, b.) husom eða engiom.

198. vm hey reka.

[b] Þar er sær eða votn eða veðr recr hey manna saman fleire eN eins þar scal sa er hey á iaNars heyi

a) = A. M., c. 14, S. 2609.
b) = A. M., c. 18.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *I Skindb.* arkr.
3) *Skrevet to Gange, uden at være overstreget paa det sidste Sted.*

oc í aNars lanðe fara til heimilis þess manz er land á undir heyi þvi oc queþia hann heys deilldar rum hælgan dag iii. nottom fyrir scipte eða meira mele. ef hann fiðr hiN siálfan at mále en vico ella eða meira méle ef hann fiðr eigi hiN siálfan. Hann scal þa bva queðia er næstir ero heyino þvi er hann quadde sciptis vm þeirra manna er eigi eigo hlut[1] í heyi þvi. oc queðia v. bva iii. nóttom fyrir sciptit vm þat hvern lut hann á iheyi þvi oc coma þar fyrir miðian dag.[2] þa bva scal hryðia sem engi sciptis bva. Ef varnar heysciptissens oc varðar þat utlegð. EN ef hann nýtir ser oc er þat gertöke. Nu ef hiN krefr eigi sciptis fyR eN hann hevir heim fert heyit. oc a hann þat af heygiolldom sem bvar meta at hey var vert. þa er hann krakaðe upp. Þeir menn eigo þeRa hey sin iþess lande er þav voro rekin eN eigi a brott at vega eða fera fyR en scipt er. Ef sa ma eigi vega hey þat heim til sin er á. þa scal hann lög garð gera vm heyit iþess lande er hann þerðe oc viNa þaN averka a lande hans þar er hvarke se acr ne enge. Ef hey rekr á engi manz oc fær hann scaða af þvi er engit á. Þa scal hiN beta er hey á sem bvar v. virða þeir er næstir ero engi þvi. Ef hey recr ihaga manz oc asá gera lög garð vm er hey á. oc sva at þeRa. [a] Eigi varðar haga beít nema lyrite sé varit. oc farit sva með sem með stefno ef hiN heyrir eigi siálfr á lyritar vörn. oc á at hallda xii. manaðr fyrir haga. Rett er at veria lyrite haga á várþinge þeim monnom er þeir ero samþinga. en (S. 140, a.) sva fremmi varðar þeim er þeir vito lyritiN ef varit er.

a) Jvfr. A. M., c. 6; jvfr. ovenf. c. 185.

1) Rettelse for er hlut eigo.
2) Punctum er tifðiet.

Sa *scal* aq*ue*þa hv*er*io*m* h*ann* veʀ *lan*d lyrite oc *scal* rum hælga*n* dag þ*at* m*æ*la se*m* stefna. Ef m*að*r stefn*ir* lög helga*n* dag e*ða* veʀ h*ann* *lan*d sit*t* lyrite þa e*r* sa utl*agr*. oc e*r* onyt ste*f*na h*ans* e*ða* lyretr h*v*art se*m* var.

199. v*m* scoga scipti.

[a] Ef m*enn* eigo scoga saman ii. e*ða* fleire. *oc* þyccir þei*m* m*anne* e*r* þar a scóg við aɴa*n* of micil navtn a scóge. Nv vill sa orka deilldar a scogeɴ e*r* miðr neyt*ir*. þa s*ca*l h*ann* f*a*ra ti*l* fundar oc ti*l* heimil*is* þ*es*s m*anz* e*r* h*ann* vill scoge scipta við e*ða* hitte hiɴ at male siálfa*n* .xiiii. nótto*m* fyʀ oc ne*f*na v*att*a. at þ*v*i v*ætte*. at h*ann* stefn*ir* h*onom* hei*m* oc ne*f*na h*ann* a vico f*r*este ti*l* scóg*a*r sciptis oc hafa hei*m* stefnt þa e*r* iiii. vic*or* ero af su*m*re. e*ða* fyʀ *oc* q*ueðia* h*ann* scogar sciptis vii. notto*m* f*yrr*. H*ann* *sca*l n*e*f*na* v*att*a. nefni ec iþ*at* v*ætte*. at ec q*ue*þ þic ɴ.° deilldar v*m* scög þaɴ e*r* vit eigo*m* saman oc q*ue*þa ascógiɴ at co*m*a þ*a*r vii. nátta f*r*esti f*yrir* miðian dag.[1] q*ue*þ ec þic lögsciptis. H*ann* *sca*l handsala h*onom* ti*l* q*u*amona ef h*ann* vill láta uppi scog*a*r scipti. Ef h*ann* lætr e*igi* uppi scóg*a*r scipti. v*arðar* h*onom* utl*egð*. Eɴ ef sa q*ue*ðr e*igi* sva scóg*a*r sciptis se*m* nv e*r* tínt. þa *sca*l biða til havstz oc *sca*l e*igi* fyʀ þa scipta scógino*m* en ept*ir* hælge þa e*r* iiii. vic*or* lifa su*m*ars aðr. Sa e*r* scipta vill láta *sca*l q*ueðia* b*va* ti*l* v. *lan*deige*n*dr þa e*r* scogi bva næst*ir* iii. nótto*m* fyʀ oc ne*f*na v*att*a. Nefni ec iþ*at* vætti[2] at ec q*ue*þ þic

a) — A. M., c. 35.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Tilföiet.*

N°. at *fara* ti*l* scóg*a*r sciptis at scipta *með* okr N°. at co*m*a þ*ar* f*yrir* miðian dag oc scipta scogi *með* ocr.[1] *queþ* ec þic lög q*u*oð. **H**var scolo scipta scógi s*va* at þ*eir* sc*o*lo rioðr deila þei*m* . (S. 140, b.) er meiR hev*ir* neytt scóg*ar*. Ef e*igi* e*r* rioðrom hᴏɢᴠɪɴ scóg*r*ɪɴ oc e*r* valeðr oc sc*o*lo þ*eir* þo sva scipta þa at hɪɴ hafe þei*m* mv*n* viðara e*r* miðr neytte at þei*m* þycki ia*fn* lutr þ*eirr*a. Ef b*vom* syniz at hɪɴ hafe meiR neyt*t* en sins lutar scogar. *oc* ve*r*ðr h*ann* secr v*m* iii. m*orcom* enda sc*a*l h*ann* gialda tueɴo*m* giölldo*m*. se*m* b*var* þ*eir* virða .v. e*r* næst*ir* bva scóge. [a] **M**eɴ eigo[2] e*igi* at höɢva iscóge þei*m* er ii. eigo saman e*ða* fleire nema þ*eir* lofe all*ir*. Ef m*enn* hᴏɢva þaɴ scóg at eins m*an*z lofe *oc* ver*þr* sa sóttr v*m* er hᴏɢvit hev*ir*. h*ann* a at beiða s*er* biarg q*u*iðar at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* hygðe at hɪɴ eɪɴ ætte[3] scógɪɴ e*r* h*onom* lofaðe e*ða* e*igi*. **N**u beR þat q*u*iðr at h*ann* hygðe at hɪɴ ætte eɪɴ þa viðr h*onom* þorf ti*l* varn*a*r. en sa ve*r*ðr secr iii. m*orcom* e*r* lofaðe scóg*a*r hoɢit. vi*ð* þa e*r* eigo *með* h*onom* iscógeno*m*. oc sc*a*l h*ann* gialda tueɴo*m* gioldo*m* hv*er*io*m* þ*eirr*a slict se*m* ti*l* kᴏ*m*r. [b] **E**f m*að*r feR v*m* scog aɴ*ar*s m*an*z *með* sleþa e*ða* klybbera. e*ða* við[4] bönd e*ða* vagn e*ða* vagar oc bilar reiðe h*an*s. h*ann* a at höɢva ti*l* þ*e*s*s* sem h*ann* þarf at bᴏta. *oc* lata ept*ir* lɪɢia hræ. H*ann* sc*a*l segia ti*l* a eno*m* næsta bᴏ þ*a*r e*r*

a) = A. M., c. 34, S. 292[14].
b) = A. M., c. 35, S. 295[3].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Først skrevet* ēgo, *men* i *derefter tilföiet over Linien.*
3) *Istedetfor de förste Bogstaver i dette Ord synes Afskriveren först at have skrevet* ef, *men derefter forandret dette.*
4) *Först abbrevieret ved et* v, *ligesom Præpositionen* við, *men* ð *derefter tilföiet ved Siden af* i.

aleið *hans* sé hvat *hann* hev*ir* höGvit. *hann* s*ca*l handsala þei*m* *manne* *er* scogiɴ á v*er*þ slict se*m* b*var* vir*ð*a oc hafa goldit a xiiii. nótto*m* eno*m* næsto*m*. ella v*er*ðr *eigi* heimillt viðar höGet. **E**f *maðr* heGr tré e*ða* ii. iscóge aɴ*ar*s *oc* f*er*ir *eigi* ab*ro*tt þa v*arðar* utl*egð*. *oc* vi. avra av*er*ke oc s*co*lo scog*ar* b*var* h*er*a q*u*iðo v*m* þ*at*. Ef m*aðr* f*erir* ab*ro*tt þ*a*r á sa *er* scóg á cost at fera t*il* gertökis oc t*il* iii. m*arca* sectar *oc* t*il* gialda tueðra oc hafa t*il* h*eimilis* b*va* v. þ*ess* *er* so*tt*r *er*. **E**f m*aðr* heGr tré iscoge aɴ*ar*s ei*tt* e*ða* ii. *oc* hylr stofn oc hef*ir* abrot tré ór scógi. þ*a*r a sa tvá coste er scóg á. þaɴ aɴa*n* e*r* aðr v*a*r talit en (s. 141, a.) eɴ aɴa*n* þaɴ at fera t*il* þyfðar þei*m* *er* stofn hulðe. *oc* hafa xii. q*u*ið t*il* goða þ*ess*. e*r* sa e*r* iþ*ingi* m*eð* *er* sottr e*r*. **E**f h*ann* heGr .iii. tré iscoge aɴ*ar*s e*ða* fleire oc för*ir* ab*ro*tt or scoghe. þ*ar* a sa ena savmo coste e*r* scóg á se*m* þa e*r* stofn v*ær*e hulðr. **E**f m*aðr* heGr scyle höG aviðe e*ða* scefr s*v*a at spell se at. þ*at* v*arðar* utl*egð*. *oc* av*er*c vi. avra. En ef h*ann* viðr v. avra scaða at þ*v*i e*ða* meira e*ða* heGr h*ann* m*er*ke biorc. þa v*arðar* h*o*n*om* *fiorbavgs* G*arð* v*ið* hu*er*n þ*eirr*a e*r* þ*a*r a mark í biorc þa. **E**f m*aðr* .f*erir* scóg*ar* marc e*ða* engia e*ða* afretta. e*ða* l*an*ðz m*er*ke. þ*at* v*arðar* h*onom* *fiorbavgs* G*arð* v*ið* hu*er*n þ*eirr*a e*r* þ*a*r a m*o*rc t*il* oc s*ca*l q*uedia* ix. h*eimilis* b*va* a þ*ingi* þ*ess* e*r* so*tt*r e*r*. **E**f m*aðr* ascógh i aɴ*ar*s l*an*de oc a h*ann*. at neyta scóg*ar* þ*ess* s*v*a se*m* ih*ans* l*an*de v*ær*i sialfs at heG*v*a. H*ann* s*ca*l e*igi* hro*ss* hafa v*m* nætr þ*a*r. h*ann* s*ca*l g*er*a col þ*a*r oc hafa ab*ro*tt ferð f*yrir* vetr nætr enar næsto. *oc* hylia þ*a*r gr*a*far s*v*a at e*igi* liGi fe í. Ef h*ann* hylr e*igi* gr*a*farnar þa v*er*þr h*ann* utl*agr* iii. m*orcom*. h*ann* s*ca*l giallda fe þ*at* e*r* þ*a*r fær scaða af g*ro*fo*m* þei*m* s*v*a se*m* b*var* y. vir*ð*a þ*ess* e*r* sottr e*r*. Ef m*aðr* vill s*er*

nyta lim *þat* þa *scal hann* be*ra þat* saman i cösto oc *sva* favsca e*ða* stofna oc hafa brót fört a xii. manaðo*m* eno*m* næsto*m*. **E**f *maðr* vill ser nyta stofna. þa *scal hann* u*m* hafa rött f*yrir* vetr nætr enar næsto. **E**f *eigi* e*r* rött v*m* stofna f*yrir* vetr nætr enar næsto. e*ða* e*r eigi* sama*n* borit lim e*ða* favscar. oc a sa þaɴ við þa e*r land* á und*ir*. þo*tt* icösto se boriɴ viðriɴ oc *varðar* þei*m* utle*gð* er cösto á ef *eigi* e*r* abröt fört a xii. manoðo*m* eno*m* næsto*m* oc a sa við siɴ e*r* sama*n* bar h*v*art se*m* e*r* hrár viðr e*ða* aɴaʀ. **S**a *maðr* á at beita iscoghe aɴ*ar*s e*r land*[1] a und*ir* scogi þei*m* meþ*an* fe h*an*s bítr meiʀ gr*a*s eɴ við. Ef sa *maðr* sitr s*v*a n*ær* scóghe þei*m* e*r hann* á þa a *hann* beita fe sino scógh- (s. 141, b.) en ef meiʀ bitr scógh en sino. **Þ**ar e*r maðr* beit*ir* scogh aɴ*ar*s meiʀ eɴ sino þat *varðar* utle*gð* þei*m* e*r* þ*at* ger*ir* oc bøta avvisla se*m* b*var* v. virða. Ef *hann* recr fe si*tt* e*ða* lætr reca iscóg aɴ*ar*s *oc* ver*þr* af þ*v*i .v. avra scaðe e*ða* meire *þat varðar fiorbavgs garð oc* a sa söc e*r* scogh á. Ef *maðr* beit*ir* þa iscoge þei*m* er *hann* a i aɴ*ar*s *lan*de e*r* fe bítr sino meiʀ en scógh þ*at varðar* h*onom* utle*gð* oc a sa þa[2] söc e*r land* a und*ir*. **E**f sa *maðr* recr fe sit iscogh *manz* e*ða* lætr reca e*r* h*v*arke a scoghe*n* e*ða lan*d und*ir*. þa ve*r*ðr *hann* utl*agr* *við* h*v*arn þ*eirra*. eɴ ef .v. avra scaðe ve*r*ðr ascoge e*ða* meire sa e*r* fe h*an*s ger*ir*. þa *varðar* h*onom fiorbavgs garð* við þaɴ e*r* scog á. **H**u*er*r *maðr* a vöxt viðar i scog*a*r marke s*in*o meþ*an* *hann* a forna*n* við þ*ar*. **E**f þei*m* m*anne* e*r* grunr at þ*v*i e*r land* á und*ir*. viðe aɴ*ar*s at hiɴ neyte miðr viðarens en þa m*un*de *hann* ef *hann* ætte siálfr *lan*dit. þa á *land*-

---

1) *Først skrevet* lande, *men det sidste Bogstav dernæst udmaculeret.*
2) *Skrevet* þa sa, *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*

eigandinn at stefna honom til scila oc telia hann af vextinom af því at hann neytir miðr scogarens en þa mundi hann ef hann sei eigi til vaxtarens oc stefna at heimile þess er sottr er. oc queðia scogar bva vm þa söc. Ef þat berr quiðr at hinn neytti miðr scógar en þa munde hann ef hann sei eigi til[1] vaxtar. þa er hann af vextinom. oc asa vext er land á en sa a en forna við sinn er aðr átte. Ef menn hoGva scóg þann allan upp er ii. menn eigo saman eða fleire. oc scolo þeir scipta merki biorkom með ser oc hoGva þær efst.

200. vm misgongor fiar.

[a] Ef misgongor verða fiar oc beitir maðr acr anars eða enge oc varðar þat utlegð þeim, er beitir oc bota avvisla. [b] Ef sa ræðr at reca sva aptr fe anars sialfs. at hann recr i akr eða engi eða sva at hann villde at í akr eða engi gengi. þa varðar þat utlegð vm þat oc bota avvisla. Ef v. avra sca- (S. 142, a.) ðe verðr af fiar rétte þeim eða meire þa varðar fiorbavgs Garð oc a sa þa söc er acr eða enge átte eða andvirke ef þar var til rekit. Ef anaR maðr rekr feet i akr eða engi eða i andvirke manz vis vitande at raðe sino oc þess er feet á oc verþa þeir baþir utlagir oc varðar þeim báðom iafn micit hvart sem scaðe verðr meire eða mine. Ef maðr recr bu fe manz anars eða lætr reca sva at mals misir. eða hann villde máls lata missa. þat varðar fiorbavgs Garð en þa misir bu fe máls er þat komr vm aptan heim er vm morgen scylde. eða þat vm morgin

a) = A. M., c. 9, S. 229[11].
b) = A. M., c. 10.

1) Tilføiet.

er vm aptan scyllde. Ef maðr setr in bu fe anars eða recr sva hárt eða særir sva at nyt bregðr við oc varðar þat fiorbavgs garð oc asa sacir þær er bu fiar nyt a. Ef sa maðr verðr sóttr vm þat at hann hafe rekit bv fe anars sva at máls misse. hann a at queðia ser biarg quiðar vm þat hvart hin munde fina bu fe sitt ef hann villde sva at eigi misti máls. Ef þat ber quiþr at hin mundi fina eða fina láta ef hann villde bu fe sitt sva at eigi miste máls. þa versc hann sokine.

201. ef menn eigo afrétt saman

[a] Þar er menn eigo afretto saman .ii. eþa fleire þeir scolo reca fe sitt i afrétt er .viii. vicor ero af sumri oc reka i afrétt miðian. oc hafa or rekit afréttene er iiii. vicor lifa[1] sumars. Ef aðrir menn reca fe sitt i afrétt en eigi. oc hafe eigi lof til allra þeirra er afrétt eigo. þat varðar utlegð við alla þa er olofat hafa. Eigi scolo menn slá i afrett en þat varðar utlegð. enda er oheilact heyit. en ef hann ferir abrott þa eigo þeir orðe vm at raða er afrétt eigo. [b] Eigi eigo menn lofa i afrett nema i tala sé. þa a huerr at fylla i tölo sina. Ef fe manna verðr epter i (s. 142, b.) afrétt oc er þat vite lavst. þeim er eigo. Eigi eigo menn gera sel i afrétt. þeir menn eigo briota sel er þar eigo afrétt. En sa er utlagr er sel gerðe eða gera let við alla þa er afrétt eigo. oc sini utlegð við huern þeirra. Engi maðr scal beita afrétt þær vicor ii. er a miðle ero þess er vi. vicor ero af sumre. oc viii.

a) = A. M., c. 36.
b) = A. M., l. c., S. 301[23].

1) Tilfölet.

vic*or* *ero* af su*m*re. þ*eir* m*enn* er næst*ir* bva afrétt eigo at beita afrett a valt bv́ fe síno ne*m*a f*ra* þ*v*i er vi. vic*or* ero af su*m*re *oc* ti*l* aɴ*ar*s dags vico þ*ess* e*r* iiii. vic*or* lifa su*m*ars þuatdagiɴ aðr. **E**f m*enn* beita afrétt þær vic*or* .ii. e*r* h*ann* a sycn at licia *oc* *varðar* þ*at* utle*gð* vi*ð* hve*rn* þ*eirr*a e*r* afrétt þaɴ á. **Þ***at* *varðar* utle*gð* ef m*enn* beita af rétt or selio*m* við hvern[1] þ*eirr*a m*anna* er þaɴ afrétt á. [a] Ef þ*ar* e*r* e*igi* talit fé í afrétt e*ða* *sva* þott ise talit oc se afréttr *ver*snaðr sva mioc at fe m*un*di þa v*er*ða feitara ef færa v*æ*ri í afrétt. Nu vill m*að*r lata telia[2] í afrétt. h*ann* sc*al* f*ar*a iþ*in*gbrecco avarþi*n*gi þ*v*i e*r* h*ann* e*r* sialfr þi*n*g m*að*r í. *oc* n*ef*na s*er* *v*a*tt*a. Jþ*at* v*ætt*e at ec q*u*eþ þa m*enn* alla at f*ar*a ti*l* afrétt*ar* þ*ess* er v*er* eigo*m* saman. *oc* q*u*eþa á afrettiɴ *oc* nefna nockora m*enn* *oc* co*m*a þ*ar* f*yrir* miðia*n* dag *oc* q*u*eþa á h*v*ar co*m*a sc*a*l at fiɴaz xiiii. nátta fresti *oc* q*u*eþ ec þa m*enn* alla i tölo e*r* eigo afrét*t* þaɴ *oc* mv*n* ec þa hafa q*u*adda b*va* ti*l* at telia fe í afrétt þaɴ. v. b*va* sc*a*l h*ann* q*ueðia* at telia i afrétt þa er næst*ir* bva afrétt. *oc* þei*m* stað er þ*eir* sco*lo* fiɴaz l*an*deigendr .vii. nótto*m* fyʀ e*ða* meira méle þa b*va* e*r* ecki eigo í afrétt *oc* rétt*ir* sé at heyro*m* við h*ann* oc sc*a*l h*ann* e*igi* q*u*eþia feðr e*ða* brøðr ne sono þ*eirr*a m*anna* er m*eð* hono*m* eigo afrét*t* þaɴ. Sa e*r* q*u*eðia vill b*va* itölo. h*ann* sc*a*l nefna s*er* vátta.[3] nefne ec iþ*at* v*ætt*e. at ec q*u*eþ þic .ɴ°. at f*ar*a til (S. 143, a.) at telia fe iafrétt várn .vii. n*att*a fresti *oc* co*m*a þ*ar* f*yrir* miðian dag *oc* q*u*eða a h*v*ar h*ann* sc*a*l til co*m*a.

---

a) = A. M., c. 41.

---

1) *Ordene* við hvern *ere tilføiede efter den arnam. Skindbog.*
2) *Tilföiet.*
3) *Punctum er tilföiet.*

Ru*m*hælgan dag *scal* b*va* q*veðia* oc *sva* i telia. Eið *sco*lo þ*eir* aðr viɴa. Til allra eiða þ*eirr*a e*r* m*enn* viɴa e*igi* a þ*in*gi *oc scal* sa fá bóc ti*l* e*ða* c*r*oss e*r* q*ue*ðr þ*eir*ra mala e*r* eiða *scal* v*m* viɴa. En þ*eir sco*lo *sva* itelia at þ*ar* v*er*ðe e*igi* fe at feitara at þ*v*i e*r* þ*eir* hyɢia at færa se í afrétt þei*m* enda hyɢi þeir at scipaðr se ti*l* fullz. Talit *scal* i afrétt aðr viii. vic*or* se af su*m*re.

202. v*m* itolo

Sina itölo *scal* hu*er*r þ*eirr*a fylla hv*art* se*m* h*ann* vill sino fe eða aɴ*ar*s. Sa þ*eirr*a e*r* fleira fe hev*ir* i afrett en sina itölo v*er*ðr utl*agr* vi*ð* alla hina aðra er afrétt eigo. Kugilldo*m* *scal* i telia se*m* ibúland. E*igi* *scal* svín hafa i afrétt oheilog ero þav. Ef m*enn* ero e*igi* asátt*ir* a afrétt. þ*ar* *scal* sa f*ar*a iþ*in*gbrecko er scil vill [1] ge*r*a a afrétt þaɴ dag er fyrstr e*r* ru*m*heilagr iþ*v*i þ*in*gi er h*ann* e*r* þ*ing* m*aðr* oc ne*f*na s*er* v*atta*. Nefne ec iþ*at* v*ætte*. at ec q*ue*þ þa m*enn* alla oc beiðic e*r* s*er* telia hlut i afrett þei*m* *oc* eiga lataz at luta m*eð* s*er* hv*er* do*m*e *scal* uphallda vi*ð* mic oc hafa lutat s*v*a at þ*eir* kuɴi segia m*er* a leið oc q*ue*ða a afrettiɴ. Ef þ*eir* vilia skil a g*er*a þa *scolo* þ*eir* f*ar*a ti*l* leiðariɴar *oc* luta þ*ar* ef [2] e*igi* e*r* aðr lutat. *oc scal* sa handsala e*r* hlavt. En ef sum*ir* bioða luton en sum*ir* co*m*a e*igi* ti*l*. oc ero þ*eir* varðir söc e*r* ti*l* co*m*a *oc* scil bioða en hin*ir* all*ir* utl*agir*. er oscil g*er*a a vi*ð* þaɴ er beidde. Ef þ*eir* g*er*a e*igi* scil á hu*er*r do*m*e *scal* hallda up*p* vi*ð* h*ann* sva at h*ann* vite aleið þ*eir*re e*r* sa goðe heyr e*r* h*ann* e*r* iþ*in*gi við. h*ann* a kio- (S. 143, b.) sa þa hv*er* do*m*i *scal* up*p* hallda

---

[1]) *Herefter skrevet* a, *men dette dernæst udprikket.*
[2]) *Skrevet* ēf.

við *hann* þ*eirra* m*anna*, er i afrétt þei*m* á oc segia iþ*in*gbrecco eþ*a* þar e*r* me*nn* segia nymæli ne*m*a sa se þ*a*r. þa s*c*al segia *h*o*no*m siálfo*m*. h*ann* sc*a*l m*eð* v*att*a segia oc s*v*a kiosa. Sa e*r* do*m*s vill q*ue*ðia sc*a*l fara ti*l* hei*mil*is þe*ss* m*an*z er h*ann* kys at eiga do*m* við. oc ne*f*na se*r* v*att*a. Nefni æc iþ*at* v*ætt*e. at ec q*ue*þ þic .N°. afrétt*a*r do*m*s at eiga við mic *oc* co*m*a ti*l* .xiiii. n*att*a fresti oc q*ue*ða a do*m*staðiɴ oc co*m*a þar f*yrir* miðian dag. q*ue*þ ec þic lög q*uo*ð. H*ann* sc*a*l s*v*a scilia iq*uo*ð siɴe at þ*eir* eigi do*m* aɴa*n* dag vico þaɴ e*r* lavg*a*r dag hiɴ næsta aðr lifa iiii. vic*or* su*m*ars ef sa e*r* ru*m*heilagr. En ef sa e*r* heilagr þa sc*a*l eɴ næsta dag ept*ir* ru*m*hælgan. Ru*m*hælgan dag sc*a*l do*m*s q*ue*þia eɴ ef sa dagr e*r* heilagr e*r* xiiii. nótto*m* e*r* f*yrir* do*m*iɴ. þa sc*a*l h*ann* q*ue*þia iɴ næsta ru*m*hælgan f*yrir*. Þa sc*a*l h*ann* do*m*s q*ue*þia e*r* ru*m*heilagr dagr se þa e*r* h*ann* leɢr do*m*stefno oc s*v*a hiɴ næsti ept*ir*. Ef þ*eir* me*nn* v*er*ða sivk*ir* eþ*a* sár*ir* e*r* þar scylldo do*m*i hallda up*p* *oc* eigo þ*eir* at selia avðro*m* m*ann*e ihönd do*m*nefnona. *oc* s*v*a þav mal öll e*r* þ*eir* scylldo f*ra*m føra at do*m*i þei*m*. Oc sc*a*l b*er*a v*ætt*e þav i do*m* e*r* hiɴ sivke selde avðro*m* m*ann*e mál sin. En við þaɴ sc*a*l do*m* ryðia e*r* q*u*addr v*a*r. Ef sa geʀ e*igi* nefna do*m* e*r* q*u*addr v*a*r at hælmi*n*gi. Þa sc*a*l sa nefna alla*n* er q*u*adde oc er þ*at* þa ia*f*n rétt se*m* þ*eir* nefnde baðir. Enda e*r* þa e*n*gi ruðni*n*g til do*m*sens. Ef þ*eir* co*m*a baðir ti*l* do*m*s e*r* nefna scylldo. oc sc*a*l vi. m*enn* h*v*aʀ þ*eirr*a nefna í do*m*iɴ. Ef sa ko*m*r e*igi* ti*l* e*r* quaddr var (S. 144, a.) þa sc*a*l sa nefna xii. m*enn* e*r* q*u*adde. H*v*aʀ þ*eirr*a a ruðni*n*g ena meiri[1] við aɴa*n* vm do*m* er do*m*e hallda up*p* sc*a*l enscis þ*eirr*a faðer ne sonr ne broþ*ir*

---

[1]) *Ordene* ena meiri *ere først udeglemte, men derefter tilföiede i Margen.*

idomi[1] er *þar* eigo lut iafrett *þeirre*. Sa *scal* *queðia* v. *hva* er do*m*s q*u*adde vii. nótto*m* *fyrr* e*þa* meira mele þa e*r* næst*ir* ero afrétt. *Þeir* m*enn* all*ir* e*r* *þar* eigo afrétt *þann* *sc*olo *que*ðia hei*mi*ldar *vatt*a sina vii. n*ottom* fʏʀ e*þa* meira meli ti*l* do*m*s *þe*ss e*r* *þeir* eigo. ᴇɴ ef e*igi* ero vátt*a*r ti*l* þa *sc*olo *þeir* *que*þia *hva* þa at do*mi* istað *vatt*a er sa *qu*addi ti*l* do*m*s e*r* do*m*s quaddi. at b*er*a *vm* *þat* hu*er*n lut hu*err* *þeirr*a a í. *þeir* ii. eigo ruðni*n*gar e*r* do*mi* hallda up*p*. M*enn* *þeir* *sc*olo eiða viɴa all*ir* er lög scil *sc*olo f*ra*m fera at domi *þeim*. *sc*al *þat* hu*err* *þeirr*a fela und*ir* eið sɪɴ. at ec mv*n* *þat* telia m*er* i afrét*t* þeɴa se*m* ec hyɢ at ec eiga. si*þan* s*c*al *qu*iðr b*er*a *hv*art *hv*eʀ *þeirr*a a *sv*a i se*m* *þeir* telia e*þa* miɴa. Vátt*a*r *oc* *qu*ið m*enn* *oc* do*m*endr *sc*olo *sv*a eiða viɴa se*m* at *þi*nga do*m*e. Þat *sc*al do*m*r de*m*a hu*er*io*m* *þeirr*a se*m* gögn baro ti*l*. Bva þá e*r* *þa*ngat *v*o*r*o quadd*ir* *sc*al *que*ðia at telia fe í afrétt ef *eigi* *v*a*r* aðr talit. af[2] þei*m* m*onno*m er *eigi* fera gögn sin f*ra*m at do*m*e. þei*m* *sc*al ecci de*m*a. [a] Ef *þeir* m*enn* e*r*o iomegð e*þa* farnir af *la*nde ab*r*o*tt* e*r* afrétt þaɴ eigo e*r* do*m*r *va*r á. *oc* *va*r mál *þeirr*a *eigi* ti*l* buet. *þeir* *sc*olo hei*m*ta sitt at *þi*nga do*m*e *oc* stefna *vm* þei*m* m*onno*m ollo*m* e*r* þaɴ afrétt eigo. [b] Fru*m* gögn öll *sc*olo f*ra*m boren i do*m* þaɴ aðr sol se und*ir*. En *þeir* *sc*olo de*m*a þa nótt ne*m*a *þeir* vile all*ir* *vm* dagiɴ ept*ir*.[3] lokit *sc*al *fyrir* miðian dag do*m*e *þeirr*a aɴa*n* dag.

---

a) = A. M., l. c., S. 324[20].
b) = A. M., l. c., S. 322[17].

---

1) *Ordene* i domi *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
2) *Den arnam. Skindbog udelader* af.
3) *Punctum er tilföiet.*

203. Ef fe gengr at meine monnom

[a] Þat er mælt ef fe gengr iengiar manna eþa i andvirke þat er hann hevir i afrett rekit. eigi utlagaz (s. 144, b.) hann vm þat. Ef fe manna gengr or àfrétt oc iland þess manz er næstr býr afrétt. Sa á coste iii.[a] þan einn at reka fé iafrétt miðian. þan anan at hafa i sino lande. en þan hin iii.[a] at reka heim til þess er feit á. Ef hann rekr feet i anars manz land oc utlagaz hann við þan. Þat er mælt of þan er þa er rekit feit iland eþa sva þott þat gange sialkrafa oc a[1] sa slica coste ena somo sem sa er næstr býr afrétt. oc sva huerr þeirra manna er fe þat komr i land. Þan eigo þeir oc cost at láta ganga fe þat þangat er vill er gengr or afrétt. Ef maðr rekr geld fe anars sva at v. avra scaðe verðe á eþa meire oc er þat spellvirke et meira oc varðar þat fiorbavgs garð oc á sa[2] þa söc er fe á við þan er rak feet eða reka lét.

204. fra suellti qui.

[b] Ef sa maðr vill gera suellte qui er næstr býr afrétt oc á hann þat. hann scal segia til þess iþing brecco avarþingi þvi er hann er siálfr i. at hann mvn gera suellti qui ilanðe sino. til afrettar fra bolstað sinom. eþa sva ef hann hevir gerva. hann scal nefna vatta at til sögone oc neyta ef hann er[3] sóttr vm þat at feet

a) = A. M., c. 42, S. 327[1].
b) = A. M., c. 43.

1) *Tilföiet.*
2) *Først skrevet* þa, *men derefter rettet saaledes.*
3) *Ordene* hann er *ere skrevne to Gange, uden at være overstregede paa det første Sted.*

svalt *þar*. H*ann* sc*a*l *sva* g*er*a suellti q*u*i at e*igi* drucne fe *þeirr*a m*ann*a *er* þar eigo ne *tro*þiz oc láta hlið á oc g*r*ind f*yrir* e*ða* hurð *sva* at up*p* v*m* luke e*ða* aptr. H*ann* a lavgar dag iɴ at setia gelld fe *þat* *er* ór afrétt ge*n*gr f*yrir* non. Ef fe *þat* treyðz ísuellti q*u*i *þeirr*e isavre e*ða* iþrong e*ða* d*r*vcnar e*ða* fellr garðr á. þa abyrgiz sá *er* iɴ lét setia.[1] ef v. avra scaþe v*er*ðr á oc v*arðar* *þat* f*iorbavgs* ɢ*arð*. þoat suelti e*ða* sta*n*giz i q*u*i *þeirr*e sua at deyi *oc* abyrgiz sa e*igi* *þat* *er* iɴ let. Me*nn* eigo at lata ut fe sít*t* or q*u*i *þeirr*e þott heilact sé. e*igi* sc*o*lo *þeir* d*r*aga ut ef heilact *er*. A*nn*attueggia sc*o*lo *þeir* lata ut alt feet or quíɴe e*ða* iɴe alt ef d*r*aga þarf. (S. 145, a.) Þar *er* m*enn* lata fé or suellti q*u*i *oc* *er* þei*m* scylt at reka fe *þat* i afrétt miðian e*ða* lengr*a*. Ef *þeir* lata ut fe *þat* oc reka e*igi* s*va* þa utlagaz *þeir* a beiteɴe *þeirr*e *er* *þeir* beita l*an*d hins. þo at m*aðr* reke fe sit*t* i afrétt miðian en h*ann* late aɴ*ar*a m*ann*a fe ga*n*ga v*m* l*an*d hins *þat* *er* m*eð* h*an*s fe v*a*r iɴe þa *er* h*ann* lét sitt fe út. þa utlagaz h*ann* v*ið* þaɴ *er* q*u*ina á. Rett *er* at m*aðr* gere hv*a*rt *er* m*aðr* vill lata ut alt féet *oc* reka í afrétt miðian e*ða* sítt eitt. oc byrgia hitt *er* iɴe *er*. eɴ utlagaz h*ann* v*m* alt ef af þ*v*i beitiz l*an*d hins at h*ann* lavc upp q*u*ína. Eɴ ef *maðr* brýtr suelti q*u*i v*arðar* *þat* utl*egð* oc vi. avra av*er*ke. enda bøta avvisla. Ef .v. avra scaðe v*er*ðr at þ*v*i eþ*a* meire þa v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð*. [a] E*igi* sc*a*l hro*ss* setia isuelti q*u*i.

---

a) Denne Tilföining findes ikke i den arnamagn, Skindbog

---

1) Punctum er tilföiet.

205. vm garð lag.

a Ef sa[1] *maðr* vill beiða garþlags[2] *er* næst a *land* afrétt. en[3] þ*at* *er* afréttr *er* .ii. m*enn* eigo sama*n* *eða* fleire. H*ann* sc*a*l fara iþ*in*gbrecco ávarþ*in*gi þ*v*i er h*ann* *er* sialfr þ*in*g m*aðr* í s*v*a at þar se .meire lutr þ*in*gheyianda oc nefna v*atta* ru*m*hælgan dag. Jþ*at* v*ætte* at ec q*ue*þ oc beiðe þa m*enn* alla garðlags *er* afrétt þaɴ eigo oc q*ue*þa á afrétteɴ at leɢia lög garð amille l*an*dz mins *oc* afrétt*a*r þ*eirr*a. co*m*a f*yrir* miðian dag xiiii. n*att*a fresti oc q*ue*þa ah*v*ar þ*eir* sc*o*lo fiɴaz.[4] mv*n* ec þa hafa q*u*adda b*va* ti*l* þa *er* næst*ir* *er*o þ*v*i se*m* garð lag sc*a*l v*er*a. oc n*efn*a v*atta* oc q*ueðia* at deila garð amille sin oc þ*eir*ra m*ann*a *er* afrétt þan*n* eigo. Buar sc*o*lo q*u*add*ir* vii. nótto*m* f*yrr* *eða* meira meli. Þ*eir*' sc*o*lo hálfan garð leɢia *er* afrett eigo. en sá hálfan *er* q*u*adde. sc*o*lo þ*eir* s*v*a langan leɢia se*m* h*ann* vill oc s*v*a sc*o*lo þ*eir*. hvar*ir* þaɴ bøta se*m* þ*eir* lavgðo.

206. vm g*a*rð lag

Ef þ*eir* vilia beiða garð lags *er* afrett eigo (S. 145, b.) þaɴ maɴ *er* l*an*d á næst. þa sc*o*lo þ*eir* fara ti*l* hei*mi*lis h*an*s oc q*ueðia* h*ann* garð lags oc fara[5] s*v*a at sem á millo*m* bólstaða scylde g*er*þa lavg g*a*rð. Sva sc*a*l g*er*ða

---

a) = A. M., c. 44. *Dette og det fölgende Capitel fattes i den arnam. Skindbog, dog udentvivl som det synes kun formedelst Afskriverens Forglemmelse.*

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Skrevet med en klodset yngre Haand, da Afskriveren vel har bestemt en en Plads for dette Ord, men glemt at skrive det.*
3) *Rettelse for er.*
4) *Punctum er tilföiet.*
5) *Tilföiet ifölge Gisning.*

þan garð sem *hvar* sia at *hann* má orka á iii. su*m*ro*m* e*r* bólstað á. en afrétt*a*r m*enn* halfa*n* vi*ð* h*ann*. Ef *hvom* syniz at le*ngra* þ*ur*fi garðin en sa[1] orke hálfo*m* e*r* q*u*addr v*a*r. þa sc*o*lo afrett*a*r m*enn* g*er*ða þan lut er h*ann* orkar e*igi* a iii. su*m*ro*m*. þ*a*r sc*a*l lög hlið agarðe *oc* s*v*a v*m* buet ef þ*a*r e*r* þioð leið at garðe. Men eigo þ*at* at vina vi*ð* lögg*a*rð þan at fá s*er* elldib*r*a*n*da. *oc* reka hei*m* smala sin. E*igi* sc*o*lo þe*ir* s*v*a reka aðra syslo at þ*at* dueli garð lagit. Huar*ir* se*m* oscil g*er*a öðro*m* v*m* garð þan. þa sc*a*l s*v*a f*a*ra sócn se*m* þar e*r* m*enn* e*r*o garð lags q*u*add*ir* amilli bólstaða. Men e*r*o scylld*ir* at lúca lög hlið aptr alög garðe ef s*v*a e*r* v*m* buit se*m* ilögo*m* er mælt. Ef sa lýcr e*igi* aptr hlið e*r* eptr fer igögno*m* þa v*er*ðr h*ann* utlagr v*m* þ*at*. oc a sa þ*at* fe er hlið scylde halda á garðe. H*v*argi e*r* hlið e*r* b*r*otit ag*a*rðe v*arðar* þ*at* utle*gð*. oc vi. avr*ar* at bøta avvisla. Þar e*r* lög garðr e*r* gør a meðal afrett*a*r *oc* bols þe*ss* e*r* næst e*r* af rétt. þ*a*r sc*a*l e*igi* v*er*a suelti q*u*i a þei*m* bolstað. Ef m*aðr* recr fe m*an*z or afret*t* oc kø*m*r e*igi* aptr þa v*er*ðr h*ann* utl*agr* v*m* þ*at* við hin *oc* abyrgiz h*ann* feet.

207. v*m* suín.

[a] Eigi sc*a*l suín hafa í afrétt [b] oheilog e*r*o þav i an*ar*a m*ann*a l*an*ðe vi*ð* av*er*ka en þe*ss* e*r* á ne*m*a tún suín se þ*at* e*r* hringr eða knappr e*ða* við se i rana. Ef m*aðr* drepr svín an*ars* il*an*de sino oc banar h*ann* sc*a*l

a) = *ovenfor* c. 202, S. 115[12] (A. M., c. 41, S. 315[17]).
b) = A. M., c. 11.

1) *Ordene* við hann — en sa, *der udgjöre en Linie i Skindbogen, ere meget utydelige og have Udseende af at være enten med Flid udmaculerede eller maaskee skrevne med mindre varigt Blæk end det øvrige.*

hylia *þar* hræ *sva* at *þar* falle *eigi* á dýr ne fuglar oc *ger*a orð þei*m* er svín á. Ef h*ann* veit *eigi* hv*err* suin á. en þa *scal* h*ann* segia h*vom* sino*m* ti*l* e*þa* a sa*m*quamo (S. 144, a.) iɴe næsto. Ef h*ann* g*erir* *eigi* orð þei*m* e*r* svin á eða *sva* siðla at þav spillaz *þaðan* f*ra* e*r* h*ann* visse h*ve*ʀ átte. þa *ver*ðr h*ann* utl*agr* vi*ð* þaɴ e*r* átte oc giallda giolldo*m* eíno*m*. Ef h*ann* d*r*epr suín ti*l* þe*ss* at h*ann* nyt*ir* *ser* *þar* a sa orðe at raða e*r* suin á. eɴ ef suín spillaz þ*v*iat h*ann* sagðe *eigi* ti*l* se*m* m*æ*lt *var*. oc v*er*ðr at v. avra scaðe *eða* meire *oc* v*arðar* *þat* *fior*-*bavgs* ɢ*arð*. Ef *maðr*[1] d*r*epr suín m*anz* i aɴ*ars* l*an*de en*n* *sino*. þa e*r* sem h*ann* d*r*epi iþe*ss* l*an*de e*r* suin á.

208. Vm veiðar.[2]

[a] HVEʀ m*aðr* a at veiða fugla oc fisca í *sino* l*an*ðe.[3] Ef m*aðr* tecr einkynta fugla. þa *scal* g*er*a orð þei*m* e*r* þa fugla á. oc varðveita *sva* at *eigi* spilliz. Ef h*ann* nyt*ir* *ser* *þar* a sa orðe at raða er fogla á. [b] Ef m*aðr* vill veiða fugla avötno*m* þei*m* e*r* þ*eir* eigo fleíre sama*n*. h*ann* *scal* f*yrir* *sino* l*an*de róa fyrst. en þott þ*eir* fare *oc* tace h*ann* þa við aɴat l*an*d *eða* á aɴars m*anz* l*an*de þa e*r* h*onom* heimil veiðriɴ. E*igi* a h*ann* at ellta fogla or aɴars m*anz* veiðe stöð. Ef m*aðr* feʀ iveiðe stöð aɴ*ars* m*anz* olofat *oc* a sa orðe at raða e*r* veiðe stoðna á. Ef m*er*ke ar ero *oc* eigo[4] þ*eir* baðir at veiða í at odeildo *oc* d*r*a*g*a vá at h*v*aro l*an*de e*r* þ*eir* vilia. *sc*olo þ*eir* *eigi*

a) = A. M., c. 47.
b) = A. M., c. 49, S. 349[1].

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Dette Capitels Initial er större end det sædvanlige.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Bogstavet* i *i dette Ord er skrevet over Linien.*

veita avðrom monnom at veiþa í áne. Nv ef anar þeirra þickiz vera vanlute við anan. þa scal sa beiða deilldar þan er á ána við hann at coma til a .vii. natta fresti oc queðia bva v. iii. nóttom fyrir þat er deila scal ána. eða meira mele. Þa bva scal queðia er næstir ero áne. þeir scolo scipta vikom eða smærom. eigo þeir at raða er lengrom vilia scipta. þót bvar comi eigi fleire til en iii. oc er þo rett deild þeirra. Su deild scal halda með þeim þat sumar. en þa eigo þeir at veita monnom veiðena ef þeir vilia at sinom (S. 146, b.) hlut hvar. Eigi scal maðr leggia net vm þvera á oc bana fisc för. oc eigi gera ker í ne teinor. oc eigi gerþa sva at eigi se hlið á nema hann eigi alla ána. Net scal legia strandlage. Garðr eða net er oheilact ef vm þuera á er lagt eða gert oc varðar þat utlegð. ef[1] sva er gert við hvarn þeirra er veiðina a fyrir ofan. [a] Nu ero quislar fleire oc scalat hann bana fisc för ine eine quisl. nema þar se mini fisc for en i anari oc eigi hann ein quislina fyrir ofan.

209. Vm reka.

[b] Hverr maðr a reka fyrir lande sino viðar oc sela oc huala oc fisca nema þar se sölom selt fra lande eða gefit eða goldit oc þat hverr þar sem heimillt er. Ef viðr komr afioro manz hann scal marca þan viðar marke sino. rétt er at maðr vaðe til ef tré er sva micit at hann komr eigi or fleðar male. Ef tré þat komr a anars

a) = A. M., c. 50, S. 351[7].
b) = A. M., c. 52.

1) Afskriveren har först skrevet Ef (med stort E), men derefter forandret dette saaledes.

manz fioro oc asa tré sítt *er* marc á. en sa *scal* orð *gera* *er* þa *er* treit a *land* rekit þei*m* *er* á þa *er* h*ann* ma. Ef við rekr í gegno*m* m*er*ki osa up*p* a *land*. oc a sa þaɴ við *er* *land* a *fyrir* ofan. [a] Ef birki við recr ut at m*er*ki osom *oc* a sa þaɴ við *er* *land* a *fyrir* ofa*n* rekaɴ. Ef við recr at ám ofa*n* *oc* fest*ir* i eyro*m* eþ*a* recr a *land* up*p*. þa á sa þaɴ við *er* *land* a *eða* eyrar ne*m*a eiɴ *maðr* eigi scóg *fyrir* ofa*n*. [b] Ef nyia ósa brytr út igogn-o*m* fioror m*anna* *oc* rekr við up*p* igögno*m* þaɴ ós a *land*. *oc* ása þaɴ við *er* fioro á *fyrir* uta*n*. [c] Ef *maðr* tecr tré *eða* tvav af fioro m*anz* sce*m*re en*n* .iii. alna bæðe sama*n* v*arðar* þ*at* iii. m*arca* secþ. *oc* gialda tueɴo*m* giold*om*. Eɴ ef *maðr* tecr .iii. alna tré *eða* leng*ra* *eða* sva þot*t* sce*m*re se. *oc* se iii.[a] alna öll sama*n*. þa ása orðe at ráða *er* við á. [d] Þar er tré *er*o hulþ i iorðo ofaʀ eɴ nv ga*n*gi floð ti*l*. *oc* a sa þav (S. 147, a.) tre *er* *land* a *fyrir* ofan. Eɴ ef tré *er*o iflœþ*ar* male þot se sande orpin *eða* i griote se föst oc a sa þav tre *er* fiöro á *fyrir* ofan.

210. hv*e* f*a*ra *scal* v*m* reka fior*or*.

[e] Ef m*enn* róa *fyrir* *land* f*ra*m oc briota arar *eða* þilior *eða* meiða þ*eir* farcost siɴ. oc eigo þ*eir* at taca við af fioro m*anz* oc beta farcost siɴ oc leɢia ept*ir* hræ *oc* segia ti*l* at bygð þ*eirr*e *er* næst *er*. þ*eir*ra er þ*eir* co*m*a ti*l* hus. Þ*eir* sc*o*lo giallda hino*m* við siɴ. *er* þ*eir* fiɴaz s*v*a se*m* h*var* þ*eir* virða *er* fioro *er*o næst*ir*. *eða* handsala.

---

a) = A. M., l. c., S. 355[11].
b) = A. M., l. c., S. 354[8].
c) = A. M., l. c., S. 355[20].
d) = A. M., l. c., S. 354[12].
e) = A. M., l. c., S. 356[3].

Ef *þeir* segia *eigi* *til* viðar tõkoNar at næsta huse *er* *þeir* coma *til*. þa sekiaz *þeir* atokoNe *eða* láta *þeir* *eigi* *þeim* *verð* uppi *er* viðiN átte at giolldom *eða* at handsölom.

211. *vm* viðar flutni*n*g.

Maðr a at flytia við þaN er *hann* fiðr a flote *fyrir* utan *þat* *er* fisc *ser* af borðe oflattan *fyrir* an*n*ars *manz* *lande*. *þat* *scal* þorscr *vera* sa *scal* *sva* micill *vera* at *hann* se[1] alnar i eyxarþærom flattr. Sa fiscr heit*ir* gilld*ingr*. A þ*vi* borðe *scal* sia þaN fisc *er* *til* *landz* veit þ*að*an or fioro *er* fyrv*ir* utarst. Taca a *maðr* við þar at flytia *við* *land* ef *eigi* *er* ván at festi ne*ma* *sva* n*ær* se fioro *manz* at sia mu*n*di fisc af borðe ef *eigi* bære *land* *fyrir* or *þeirre* fióro *er* festa ma reca á. *Sva* a allar flutni*n*gar at taca *oc* *sva* hual. [a] Ef *maðr* flytr við a aNars fioro *hann* *scal* *eigi* lengr liGia *þar* eN .iii. nætr ef *þat* *er* reka fiara. En ef *þar* liGr le*n*gr þa *verðr* sa utl*agr*. Cost a *hann* at føra up a land or fioroNi oc hafa abr*ott* fφrt a xii. manaðo*m*.

212. *vm* veiþ*ar* a siá

MeN eigo all*ir* at veiða *fyrir* utan netlög at osekio (S. 147, b.) en *þar* ero netlavg utarst *er* sel net stendr gruN .xx. mösqua diupt at fioro. *oc* co*mi* þa flár up.

213. Vm hualflutni*n*g

[b] Ef hual recr afioro *manz* oc a *hann* at festa þaN hual þot*t* drott*ins* dagr se *sva* at *honom* þycki ohætt at

a) = A. M., c. 53.
b) = A. M., c. 55.

1) *Tilfötet.*

ut slíte. hvart sem hann hefir heldr til festar fornar eða þær er hann sceR af hval til. Rétt er at hann festi þeim festom er hann rístr af hvalnom oc bera þar festar um stocka eða steina. hann scal scera þaN hval. Ef fiósir slítr ut fyrir honom oc recr a aNars fioro. oc a sa þaN hval er fióro á ef lengra er fra fioro marki eN ördrag en ellegar eigi. Ef hualeN slítr ut með festom oc rekr a [1] aNars manz fiöro. oc a sa þaN hval er á þeirre fioro átte er festar voro fyR ibornar. Ef sumr er festar stúfr á lande oc beR þat quiðr at sva var festr hvalriN at haldaz mundi islíco veðri sem þa var er þeir höfðo festan. Nv beR þat quiðr at eigi munde halda þa er sem hvalriN se ofestr. oc a sa ecki iþa er festi þaN hval.

214. Vm hual reka.

[a] Ef hual rekr afioro þa er leigo lande fylgir þvi er leigo maðr byr á. hann a at festa hval þaN oc senda maN þaN er fare fullom dagleiðom til fundar við þaN maN er fioro á fyR en hann gange á at scera hual þaN. Hann a at scera þa hvaliN þegar er hann hevir sendan maNiN oc þeir menn er vilia með honom oc scera til fiorðungs sva at þeir hafe iN fiorða lut er scera til þess er sa kemr til er hual á. þa a sa at raða er hual á fyrir þeim er o scoreN er. Þeir menn abyrgiaz þaN hval allan er scóriN er. er scáro við þaN er á. EN ef (S. 148, a.) þaN slitr ut er o [2] scoriN er·oc abyrgiaz þeir eigi þaN ef þat beR quiðr at þeir festi sva er scáro sem þa munde þeir ef·þeir ætte þaN hual. EN ella abyrgiaz þeir ef eigi beR

---

a) = A. M., c. 56, S. 363[15].

1) Tilföiet.
2) Først udeglemt, men derefter skrevet over Linien.

þ*at*. [a] Ef þ*a*r recr hv*al* afioro e*r* aNaR maðr a l*an*d f*yrir* ofan eN aNaR fiðro oc ahveR at sc*era* þaN hual þ*eirr*a m*ann*a e*r* sa maðr lofar e*r* l*an*d a f*yrir* ofa*n* ne*m*a sa hafe v*m* boðit öðro*m* m*ann*e e*r* fiorona á *oc* sc*al* sa þa f*yrir* raða. Sa e*r* l*an*d a f*yrir* ofa*n*[1] sc*al* sv*a* orð ge*r*a þei*m* e*r* fioro á oc sv*a* at öllo f*a*ra se*m* þa e*r* leigo maðr býr f*yrir* ofa*n* þe*s*s m*an*z fioro. e*r* l*an*dit a þ*at* e*r* h*ann* byr á.

215. v*m* reka hval.

[b] Ef hual rekr al*an*d m*an*z oc a h*ann* allan. eN ef scot er í þa á sa halfan hualiN e*r* scot a í ef h*ann* ke*m*r ti*l* at sc*era*. eN sv*a* sc*al* leita scotzens se*m* h*ann* ætte scot í hual a aN*a*rs fioro eN ef h*ann* veit hueR á oc sc*al* h*ann* gera orð þei*m* ef sa er sv*a* nær at co*m*az má tuivegis þ*an*gat þaN dag e*r* þa e*r*. [c] eN scothual sc*o*lo v. hv*ar* vi*r*ða pundara vegiN. en l*an*deigande sc*al* sc*era* scot m*an*z lut til hælming*a*r ef sa ke*m*r e*igi* ti*l* e*r* scavt. EN ef h*ann* ke*m*r ti*l* er su*m*r e*r* scoriN oc a h*ann* at raða eno*m* oscorna avalt eN hiN e*r* scar sc*al* hafa fiorðu*n*g þe*s*s e*r* h*ann* scar. eN ef þa scilr a scotit oc sc*o*lo ii. m*enn* saNa þ*at* með þegnscapar lagni*n*go siNi með h*o*no*m*. *oc* h*a*ns scot se e*r* til telr. [d] EN ef e*igi* fiNz ihualno*m* scótit eN fiNz ifiosono*m* oc sc*al* þa vi*r*ða með þei*m* bvv*m* e*r* þar ero næst*ir* e*r* fiNz scotit. [e] Ef hval slitr ut þaN

---

a) = A. M., c. 57.
b) = A. M., c. 59.
c) *Jvfr.* A. M., c. 60.
d) = A. M., c. 61.
e) = A. M., c. 62, S. 372[25].

---

1) *Herefter skrevet* nea (nema), *men dette derpaa igjen overstreget.*

er *menn* hafa scorit oc finz scot í h*v*arge se*m* a[1] l*an*d recr þa a scot *maðr* heim*t*i*n*g sins lutar at ollo*m* þei*m* m*onno*m e*r* fioro átto þa e*r* hvalren kö*m*r á huegi e*r* (S. 148, b.) marga staðe se*m* kö*m*r oc s*v*a þoat m*enn* scere a flóte e*ða* ascere.[2] [a] sa er scot a at varðveita s*ca*l virða lata hvalin oc vega m*eð* pundara. s*v*a at þ*ei*r all*ir* se er fiorna átto þar. e*r* sa hualr co*m*. e*ða* af scipi scáro. Ef þ*eir* sp*y*ria fyr at[3] scot v*ar* i en þ*ei*r hafe selldan h*v*árt se*m* þ*eir* scáro þan hual fyrst*ir* e*ða* síðarst*ir*. Þ*ei*r h*var* s*co*lo virða e*r* þar ero næst*ir* e*r* hualrin co*m* al*an*d. [b] Þ*ei*r m*enn* all*ir* e*r* af þ*ess*om hual hofðo lut oc þ*eir* vito at scot v*ar* í s*co*lo hafa v*e*rð s*v*a mic*it* se*m* scot maninom byriar hu*er*r af sino*m* lut ti*l* alðin*g*is. [c] Nu hafa þ*eir* *eigi* s*v*a mic*it* v*er*þet oc v*er*ðr þ*at* gørtøki oc s*co*lo þ*eir* gialda tvino*m* giolldo*m* þ*at* er ascort*ir* av*er*ðit oc e*r* þ*at* ste*f*no söc oc s*ca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* v. aþ*in*gi þ*ess* e*r* s*ottr* er. [d] Cost a sa e*r* scot á at lata v*arða* s*cog* g*ang* hino*m* er leynir scotino oc s*ca*l q*ueðia* h*eim*-*ilis* b*va* h*an*s ix. aþ*in*gi. Slíca*n* cost a h*an*n við þan e*r* hualin nýt*ir* s*er* o*c* veit at scoteno e*r* leynt. enda a sa cost er scot á at lata v*arða* gørtøki hino*m* e*r* leyn*ir* scoteno oc secz h*ann* iii. m*orcom*. enda gialda tvino*m* giolldo*m* hualin alla*n* scot m*an*z lutin. Þ*ei*r m*enn* er eigo ihualno*m* oc vito e*igi* at scotino e*r* leynt s*co*lo bioða þeg*ar* e*r* þ*eir* verða var*ir* við at iarn hev*ir* v*er*it ihvalno*m* scot

a) *Hertil findes intet tilsvarende i den arnam. Skindbog.*
b) *Jvfr. nedenf.* S. 129[6] (A. M., c. 64, S. 375[16]).
c) *Jvfr.* A. M., c. 64 in fine *og* c. 65.
d) = A. M., c. 65, S. 378[3].

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Först skrevet* en, *men derefter* at *skrevet ovenover, uden at det förste er udstreget.*

maNinom slican lut hveR hvals verðzens sem þeir hafe til fiorðungar scorit. en ef þeir fresta til þess er hann byr sacir ahendr þeim oc scolo þeir gialda verð slíct sem scot maþriN hefðe scorit sialfr. þegar. Ef hann þarf at søkia þa vm oc scal hann queðia heimilis bva þeirra .v. [a] Ef hvalr verðr selldr sa er scot var ifundit oc scal sa hafa verðit til alþingis er sellt[1] (S. 149, a.) hevir sva micit sem scot manz lutr verðr or hval þeim ef til fiorðungs var scoriN. eN ef eigi er til þings haft. þa a scotmaðriN heimting huals verðz allz þess er ogolldit er oc ma hann stefna hvart sem hann vill at lögbergi eða iboanda kirkio garðe oc lata varða iii. marca secþ oc giallda tueNom giolldom alt þat er ogolldit er. [b] Ef hualr er virðr oc comi eigi fram verðit þa a scot maðr at stefna hvart sem hann vill iboanda kirkio garðe eða at lögbergi til utgongo fiarens oc láta varða iii. marca secþ. Sa er stefno staðr réttr þar er menn reiða eigi af hende huals verðit sem mælt er iN .v. dag vico i mitt þing. [c] EN ef hvalriN kømr aleigo land oc scal land bveN senda maN þegar fullom dag leiðom til hans er land a eþa hvalrettiN. EN scera til fiorðungar uNz sa kømr til er á oc þeir menn er at raðe hans scera. en þeir abyrgiaz iN scorna við vt flote. en scipta scal sva fremmi er sa kømr til er á. [d] EN ef fleire menn eigo rekaN oc coma eigi allir til þa scal sva selia aNars lut sem siN. EN ef allir coma til oc scilr þa a eigin orð. oc scal engi til

a) = A. M., c. 64, S. 375[16].
b) = A. M., l. c., S. 375[7].
c) *Jvfr. ovenf.* c. 214 (A. M., c. 56, S. 371[14]).
d) = A. M., c. 58.

1) *Ordene* er sellt *ere skrevne to Gange i Skindbogen, nederst paa* S. 148 b. *og øverst paa* S. 149 a.

til meira calla eN á eN ef nockoR hevir meira eN á oc *varðar* þat gørteke. EN ef þa scilr asciptit eþa come eigi allir til þeir er eigo oc scolo þa v. hvar enir næsto scipta við bóc öllo þvi er fe er í. [a] EN ef fleire scot ero ihualnom *oc* eignaz ör þvi eino scote er at bana hevir orðit oc sýnt er at lögbergi með hinom somom morkom atre *eða* a iárne hvártz á eiN maðr eþa fleire scotit. [b] EN þott scot fiNizc a (S. 149, b.) sande[1] eða i iðrom a eno sama marke eða i örscotz hælgi a aNaRe fioro oc eigo bvarnir þo hualiN at virða oc scal *queðia* þa til .iii. nottom fyrir virðingina. EN ef bein fiNaz eða tálcn a eno sama marke *eða* i örscotz hælgi a aNare fioro þa scolo þav fara sem hvalreN. [c] EN maðr scal huals verðit vi. alna avra hafa til alþingis oc segia þar til scotzens *oc* verðzens. at logbergi enn sa scal ganga til buðar *oc* segia morc sin er scot á. En ef hiN tortryGvir hann oc scal hann hafa saNaðar menn sem heima eða heimilis bva sina .v. EN ef engi maðr verðr til þa scal hafa heim feet en segia iii. sumor til.

216. vm hval flutning.

[d] Ef maðr fiðr hual a flote utaR en sia megi fisc aborðe gillding þaðaN af lande er festa ma. hann scal flytia þaN hval þangat sem hann vill. en ef menn coma til þa er hann eigi scyldr at taca við þeim ef hann ma

---

a) = A. M., c. 60, S. 370[21].
b) = A. M., c. 61, S. 371[14].
c) *Jvfr.* A. M., c. 63.
d) = A. M., c. 67.

---

1) *Skrevet* a asande.

þo flytia. En ef *þeir* b*er*a þo festar í oc eignaz *þeir* *eigi* at helldr hvalin ef *hvar* b*er*a at hin mætti aþ*r* flytia m*eð* þ*at* lið *er* h*ann* hafðe. [a] Ef l*an*deiga*n*de *er* at flutni*n*gone oc a h*ann* cost at flytia ti*l* sins l*an*dz. en ef þ*an*gat *er* leng*ra* þa abyrgiz h*ann* vi*ð* sina laxs m*enn*. þan hval aland eigande þ*ri*þiu*n*g en .ii.[a] lute þei*m* *er* flytia. En ef fleire ero landeigendr at flytia hualin þa *sca*l ti*l* þe*ss* þ*eir*ra l*an*dz flytia e*r* næst a l*an*d þ*eirr*a er rétt co*m*n*ir* e*r*o ti*l*. Ef anar *maðr* a l*an*d en anar *maðr* *eigi* fiorona eþa reka oc eignaz sa *eigi* hvalin flot funden ne*m*a h*ann* hafe keypt m*eð* öllo*m* goða. [b] Land eigande a ellega*r* hásc*er*ði*n*g *oc* hníso oc (s. 150, a.) sela oc fisca oc fogla oc þara.[1] [c] scothvals þ*ri*ðiung aland eigande en ana*n* flytiendr en hin þriðia sa *er* scavt. En scot m*anz* lut *sca*l landeigande v*ar*ðveita se*m* þa at reka hualr v*æ*r*e*. [d] Ef g*r*ið m*enn* m*anz* fina hvalin oc a h*ann* v*er*c þ*eirr*a allt. þa eignaz h*ann* hvalin. En ef h*ann* átte fisce þ*eirr*a at eins. *oc* eignaz h*ann* *eigi* meira en þ*at* *er* h*var* vi*r*ða at fiscen dvelþiz meþ*an* enda hlvt af scipi s*in*o oc abyrgiaz[2] þ*ei*r þo scipit se*m* aðr. [e] En ef hval rekr s*va*[3] mioc f*yrir* strav*m*i e*ð*a veðri at h*ann* ræþ*r* scipino en *eigi* scipit h*o*no*m* oc *sca*l þa se*m* þ*eir* hafe ofunden.

a) = A. M., c. 68, S. 381[20].
b) *Jvfr.* A. M. c. 54.
c) = A. M., c. 68.
d) = A. M., c. 69.
e) = A M., l. c., S. 384[22].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Det næstsidste Bogstav i dette Ord er tilföiet ved at skrives over Linien.*
3) *Skrevet to Gange, uden at være udstreget paa det ene Sted.*

217. v*m* fiɴanda spik

[a] Meɴ eigo fiɴanda spik af tuitögo*m* hval odeildo*m* e*ð*a meira en*n* þ*at* ero xxx. vetta. Þar s*ca*l fiɴanda spik v*er*a e*r* m*enn* flytia hual eþ*a* b*er*a festar í. þot*t* þe*i*r megi e*igi* einir flytia. Þe*i*r m*enn* eigo fiɴanda[1] spik er fyrst*ir* fiɴa þot*t* aðr*ir* m*enn* b*er*e fest*a*r i meþ*an* þe*i*r f*a*ra at liðe s*er*. Ef m*enn* flytia hual fr*a* l*an*de eins m*anz* þ*að*an e*ð*a flere en eins e*r* siá ma fisc á borðe. þa v*er*ðr þ*at* gørtøke[2]. [b] Ef hval rekr fr*a* l*an*ðe m*anz* oc ero festar stúf*a*r í s*v*a ra*m*leg*ir* at q*ui*þ*r* beʀ at hiɴ hugðe halda m*un*do er feste þa eignaz h*ann* hvaliɴ þot co*m*e i aɴa*n* stað en þ*an*gat s*ca*l søkia m*eð* scipe eþ*a* hrossom oc neyta þar enscis ne*m*a vatz. Eɴ þo fiós*ir* reke ut oc a sa þær er reka á. [c] Jfiorðo*m* e*ð*a sundo*m* þar er m*að*r flytr hval þ*að*an er sia má fr*a* fleiro*m* löndo*m* fisc af borðe oc eigo þe*ir* all*ir* iafnt þot eiɴ flyti a sit l*an*d. Ef m*enn* reka hvala a land oc eignaz þe*ir* .ii. luti en landeigandæ[3] þriðiu*n*g. Ef hvalar v*er*ða (s. 150, b.) i vöko*m* utaʀ en fisc s*er* a borðe þa a h*v*eʀ slíct e*r* nyta ma s*er* af. Nu co*m*a m*enn* ti*l* oc b*er*a vápn ahuala þa oc festa vi*ð* isbrún s*v*a at e*igi* mv*n* secq*u*a þa eigo þe*ir* e*r* veiða. Eɴ ef þe*ir* níta fullti*n*gi aɴ*ar*a m*ann*a oc abyrgiaz þe*ir* hvaleɴ vi*ð* hiɴa e*r* þe*ir* nít*t*o ef þ*at* b*er*r q*ui*ðr at þe*ir* m*un*do biarga hvalno*m* ef þe*ir* v*æ*ri all*ir* at. S*v*a miciɴ hlut abyrgiaz

---

a) = A. M., 1 c., S. 383[14].
b) *Jvfr. ovenfor* c. 213, S. 126[7] (A. M., c. 55, S. 361[9]).
c) = A. M., c. 70.

---

1) *Rettelse for* fiɴa.
2) *Skrevet* gørtøke.
3) *Afskriveren synes først ved en Feiltagelse at have skrevet* landeiganda, *men derefter forandret Slutningsbogstavet til* æ.

þeir se*m* hino*m* byriar at maɴtale or þei*m* hval e*r* tapaðiz ef þ*at* beʀ q*u*iðr at þ*eir* mu*n*do öllo*m* biarga ef þ*eir* v*æ*ri all*ir* at. Nu þoat m*enn* sciote þi*n*gborno*m* scoto*m* ahuala i vöco*m* *oc* eigo þ*eir* e*n*go helldr en aðr*ir* m*enn* þoat davðan reke a l*an*d. þa eigo þ*eir* scot lut. Nu ge*n*gr vöken alt ti*l* l*an*dz su e*r* m*enn* særa hvala i f*yrir* utan þ*at* e*r* n'et lög ero. oc reɴa hvalarn*ir* al*an*ð þa a s*v*a at fara se*m* m*enn* reke þa m*eð* scipo*m* up*p*. h*v*eʀ a veiðe sina f*yrir* vta*n* net lög. [a] Ef hualr ke*m*r am*er*ki þ*at* e*r* scilr fioror m*anna*. oc a[1] hálfa*n* h*v*aʀ þ*eirr*a ef su*m*r liggr a miðio markeno h*v*art se*m* meire er. [b] Ef h*v*alr e*r* isæ inetlögo*m* oc asá er l*an*ð a en ef utaʀ e*r* *oc* má siá þo fisc á borðe oc a sá en*n* þo davðan hual er l*an*d á.

218. v*m* vag rek.

[c] Þar e*r* líko*m* kastar al*an*d oc fe. *oc* ása e*r* næstr byr at[2] føra lík or fløðar male oc g*er*a orð þei*m* m*anne* er l*an*ð á þ*ar*. oc asa at varðveita feet oc føra lík m*eð* hino*m* ef sa hev*ir* e*igi* lið ti*l* eiɴ saman. Landeigande sc*a*l taca af fe þ*v*i ti*l* legcavps *oc* lícsongs cavps. oc syna hino*m* h*v*at h*ann* tecr af oc s*v*a þ*at* er ept*ir* er.[3] sc*a*l h*ann* syna heimil*is* b*v*o*m* sino*m* .v. oc lata virða þ*at* e*r* van e*r* at spilliz oc selia þ*at* ef h*ann* vill. Þ*at* fe heit*ir* vagrek (S. 151, a.) er m*eð* liko*m* castar a l*an*ð. oc m*enn* ætla alla þa m*enn* fariz hafa e*r* þ*at* fe átto

a) = A. M., c. 58, S. 366[16].
b) *Jvfr.* A. M., c. 52, S. 357[7].
c) = A. M., c. 71.

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Rettelse for* oc.
3) *Punctum er tilföiet.*

til meira calla eN á eN ef nockoR hevir meira eN á oc vardar þat gerteke. EN ef þa scilr asciptit eþa come eigi allir til þeir er eigo oc scolo þa v. hvar enir næsto scipta við bóc öllo þvi er fe er í. [a] EN ef fleire scot ero ihualnom oc eignaz ör þvi eino scote er at bana hevir orðit oc sýnt er at lögbergi með hinom somom morkom atre eða a iárne hvártz á eiN maðr eþa fleire scotit. [b] EN þott scot fiNizc a (s. 149, b.) sande[1] eða i iðrom a eno sama marke eða i örscotz hælgi a aNaRe fioro oc eigo hvarnir þo hualiN at virða oc scal queðia þa til .iii. nottom fyrir virðingina. EN ef bein fiNaz eða tálcn a eno sama marke eða i örscotz hælgi a aNare fioro þa scolo þav fara sem hvalreN. [c] EN maðr scal huals verðit vi. alna avra hafa til alþingis oc segia þar til scotzens oc verðzens. at logbergi enn sa scal ganga til buðar oc segia morc sin er scot á. En ef hiN tortryGvir hann oc scal hann hafa saNaðar menn sem heima eða heimilis bva sina .v. EN ef engi maðr verðr til þa scal hafa heim feet en segia iii. sumor til.

216. vm hval flutning.

[d] Ef maðr fiðr hual a flote utaR en sia megi fisc aborðe gillding þaðaN af lande er festa ma. hann scal flytia þaN hval þangat sem hann vill. en ef menn coma til þa er hann eigi scyldr at taca við þeim ef hann ma

a) = A. M., c. 60, S. 370[21].
b) = A. M., c. 61, S. 371[14].
c) Jvfr. A. M., c. 63.
d) = A. M., c. 67.

1) *Skrevet* a asande.

þo flytia. En ef *þeir* b*er*a þo festar í oc eignaz *þeir* *eigi* at helldr hvalin ef h*var* *ber*a at hin mætti aþ*r* flytia *með* *þat* lið e*r* h*ann* hafðe. [a] Ef l*an*deiga*n*dc e*r* at flutni*n*gone oc a h*ann* cost at flytia ti*l* sins l*an*dz. en ef þ*an*gat e*r* leng*ra* þa abyrgiz h*ann* vi*ð* sina laxs m*enn*. þan hval aland eigande þ*ri*þiu*n*g en .ii.[a] lute þei*m* e*r* flytia. En ef fleire ero landeigendr at flytia hualin þa *scal* ti*l* þe*ss* þ*eir*ra l*an*dz flytia e*r* næst a l*an*d þ*eirr*a er rétt co*m*n*ir* e*r*o ti*l*. Ef anar *maðr* a l*an*d en anar *maðr* *eigi* fiorona eþa reka oc eignaz sa *eigi* hvalin flot funden ne*m*a h*ann* hafe keypt m*eð* öllo*m* goða. [b] Land eigande a ellega*r* hásc*er*ði*n*g *oc* hníso oc (s. 150, a.) sela oc fisca oc fogla oc þara.[1] [c] scothvals þ*ri*ðiung aland eigande en anan flytiendr en hin þriðia sa e*r* scavt. En scot m*anz* lut *scal* landeigande v*ar*ðveita se*m* þa at reka hualr v*ær*e. [d] Ef g*ri*ð m*enn* m*anz* fina hvalin oc a h*ann* v*er*c þ*eirr*a allt. þa eignaz h*ann* hvalin. En ef h*ann* átte fisce þ*eirr*a at eins. *oc* eignaz h*ann* *eigi* meira en *þat* e*r* h*var* vi*r*ða at fiscen dvelþiz meþ*an* enda hlvt af scipi s*in*o oc abyrgiaz[2] þ*ei*r þo scipit se*m* aðr. [e] En ef hval rekr s*va*[3] mioc f*yrir* strav*m*i e*ða* veðri at h*ann* ræþ*r* scipino en *eigi* scipit h*on*o*m* oc *scal* þa se*m* þ*eir* hafe ofunden.

---

a) = A. M., c. 68, S. 381[20].
b) *Jvfr.* A. M. c. 54.
c) = A. M., c. 68.
d) = A. M., c. 69.
e) = A M., l. c., S. 384[22].

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Det næstsidste Bogstav i dette Ord er tilföiet ved at skrives over Linien.*
3) *Skrevet to Gange, uden at være udstreget paa det ene Sted.*

217. vm fiɴanda spik

[a] Meɴ eigo fiɴanda spik af tuilögo*m* hval odeildo*m* e*ð*a meira en*n* þ*at* ero xxx. vetta. Þar s*ca*l fiɴanda spik v*er*a e*r* me*nn* flytia hual eþ*a* b*er*a festar í. þot*t* þ*ei*r megi e*igi* einir flytia. Þ*ei*r me*nn* eigo fiɴanda[1] spik er fyrst*ir* fiɴa þot*t* aðr*ir* me*nn* bere fest*a*r i meþ*an* þ*ei*r f*a*ra at liðe s*er*. Ef me*nn* flytia hual fr*a* l*an*de eins m*an*z þ*að*an e*ð*a flere en eins e*r* siá ma fisc á borðe. þa v*er*ðr þ*at* gørtøke[2]. [b] Ef hval rekr fr*a* l*an*ðe m*an*z oc ero festar stúf*a*r í s*v*a ra*m*leg*ir* at q*u*iþ*r* beʀ at hiɴ hugðe halda m*un*do er feste þa eignaz h*ann* hvaliɴ þot co*m*e i aɴa*n* stað en þ*an*gat s*ca*l søkia me*ð* scipe eþ*a* hrossom oc neyta þar enscis ne*m*a vatz. Eɴ þo fiós*ir* reke ut oc a sa þær er reka á. [c] Jfiorðo*m* e*ð*a sundo*m* þar e*r* m*að*r flytr hval þ*að*an e*r* sia má fr*a* fleiro*m* löndo*m* fisc af borðe oc eigo þ*ei*r all*ir* iafnt þot eiɴ flyti a sit l*an*d. Ef me*nn* reka hvala a land oc eignaz þ*ei*r .ii. luti en landeigandæ[3] þriðiu*n*g. Ef hvalar v*er*ða (s. 150, b.) i vöko*m* utaʀ en fisc s*er* a borðe þa a h*v*eʀ slíct e*r* nyta ma s*er* af. Nu co*m*a me*nn* ti*l* oc b*er*a vápn ahuala þa oc festa vi*ð* isbrún s*v*a at e*igi* mv*n* søcq*u*a þa eigo þ*ei*r e*r* veiða. Eɴ ef þ*ei*r níta fullti*n*gi aɴ*ar*a m*ann*a oc abyrgiaz þ*ei*r hvaleɴ vi*ð* hína e*r* þ*ei*r nít*t*o ef þ*at* b*er*r q*u*iðr at þ*ei*r m*un*do biarga hvalno*m* ef þ*ei*r v*æ*ri all*ir* at. S*v*a miciɴ hlut abyrgiaz

a) = A. M., l c., S. 383[14].
b) *Jvfr. ovenfor* c. 213, S. 126[7] (A. M., c. 55, S. 361[9]).
c) = A. M., c. 70.

1) *Rettelse for* fiɴa.
2) *Skrevet* gørtøke.
3) *Afskriveren synes først ved en Feiltagelse at have skrevet* landeiganda, *men derefter forandret Slutningsbogstavet til* æ.

þeir sem hinom byriar at maNtale or þeim hval er tapaðiz ef þat beR quiðr at þeir mundo öllom biarga ef þeir væri allir at. Nu þoat menn sciote þingbornom scotom ahuala i vöcom oc eigo þeir engo helldr en aðrir menn þoat davðan reke a land. þa eigo þeir scot lut. Nu gengr vöken alt til landz su er menn særa hvala i fyrir utan þat er n'et lög ero. oc reNa hvalarnir aland þa a sva at fara sem menn reke þa með scipom upp. hveR a veiðe sina fyrir vtan net lög. [a] Ef hualr kemr amerki þat er scilr fioror manna. oc a[1] hálfan hvaR þeirra ef sumr liur a miðio markeno hvart sem meire er. [b] Ef hvalr er isæ inetlögom oc asá er land a en ef utaR er oc má siá þo fisc á borðe oc a sá enn þo davðan hual er land á.

218. vm vag rek.

[c] Þar er líkom kastar aland oc fe. oc ása er næstr byr at[2] føra lík or fleðar male oc gera orð þeim manne er land á þar. oc asa at varðveita feet oc føra lík með hinom ef sa hevir eigi lið til eiN saman. Landeigande scal taca af fe þvi til legcavps oc lícsongs cavps. oc syna hinom hvat hann tecr af oc sva þat er eptir er.[3] scal hann syna heimilis bvom sinom .v. oc lata virða þat er van er at spilliz oc selia þat ef hann vill. Þat fe heitir vagrek (S. 151, a.) er með likom castar a land. oc menn ætla alla þa menn fariz hafa er þat fe átto

a) = A. M., c. 58, S. 366[16].
b) Jvfr. A. M., c. 52, S. 357[7].
c) = A. M., c. 71.

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Rettelse for oc.*
3) *Punctum er tilföiet.*

þott *engom* casti líkom a *land með* fe þ*vi*. Landeiga*N*di*N* *scal*[1] *sva* varðveita fe þ*at* se*m* þá m*un*de h*ann* ef h*ann* ætte e*N* *eigi* a h*ann* abyrgiaz feet. Ef erfingiar co*m*a ti*l* þ*eirra* m*ann*a *er* þ*at* fe hafa átt. *oc scol*o þ*eir* hafa ti*l* ke*N*endr .ii.[2] þa *er* iheyro*m* se rétt*ir er* þ*at* visso at fe þ*at* baro ascip. þ*eir scol*o eiða vi*N*a at þ*v*i oc le*G*ia þ*at* und*ir* þegn scap si*N* at þ*eir* me*nn* báro fe þ*at* ascip eþ*a* sa m*aðr* ef ei*N* v*ar*. Þar *er* erf*in*giar co*m*a ti*l* fiár þ*ess*. oc ahu*err* þ*eirr*a at stefna hino*m* v*m* *er* feet hev*ir* *með* höndo*m* v*m* *sv*a mikit se*m* þ*eir* raða a at q*ue*þa. stefna ti*l* giallda.[1] þ*eir scol*o ti*l* alþ*in*gis all*ir* stefna oc *queðia* ti*l* xii. q*u*iðar *Goða* þa*N* *er* þ*eir* ero iþ*in*gi *með* *er* feet heim*ta* v*m* þ*at* hve mic*it* fe sa m*aðr* bar a scip þ*at* er h*ann* átte *er* sa telr ti*l* arfs. S*v*a *scal* hu*err* þ*eirr*a f*ar*a þ*v*i male e*r* ti*l* þ*ess* fiar telia. Goði*N* a at b*er*a slict se*m* h*ann* hy*G*r réttaz *oc scal sv*a mic*it* fe d*om*a ahendr h*onom* se*m* q*u*iðri*N* be*R* ne*m*a varn*ir* co*m*e f*yrir* nokorar. h*ann scal* q*ue*þia s*er* biarg q*u*iðar sa *er* sóttr *er* h*eimilis* b*va* sina .v. við hue miclo þ*v*i fe h*ann* tóc. Nv eigo þ*eir* þ*at* at b*er*a. Ef h*ann* hef*ir* reítt af hende s*er* nokot feet aðr at þei*m* lögo*m* se*m* nv ero tínd. þa *scal* h*ann* þei*m* mun mi*N*a reiða. Ef h*ann* hev*ir* a*N*an veg reítt e*ða* sellt af hende s*er* nockot feet aðr en h*er* er tind. þa eigo erfi*n*giarn*ir* hei*m*ti*n*g ti*l* þ*ess*. Sua *scol*o þ*eir* me*nn* hei*m*ta fe sit*t*[3] se*m* nv *er* talit e*r* a þ*v*i scipi háfa átt feet. þot þ*eir* fylgi *eigi* sialf*ir*. Nv be*R* bva q*u*iðr mi*N*a feet e*N* xii. q*uiðr* b*ær*e aðr þa *scal* alla avra iafnt sc*er*ða. Ef (S. 151, b.) svm*ir* v*er*ða

---

1) *Herefter skrevet* hafa, *men dette Ord dernæst overstreget.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *I Stedet for* fe sitt, *har Afskriveren först skrevet* feet, *men derefter rettet dette saaledes.*

siðaʀ varir við þeir er til þess fiar telia oc scolo þeir lysa a hendr hinom öllom er feet hafa tekit oc eigo þeir slict scipti hafa af feno sem hinir hava tekit. Ef meire lutr vagreksens hevir a varðveizlo landeigandans værit heldr eɴ hann hafe af hondom reítt at lögom þa a hann at varðveita þat iii. vetr oc segia siþan at lögbergi. enda scal hann láta virða feet heimilis bva sina .v. við bóc eða cross oc neyta leignaɴa. Eɴ ef menn coma til siþan oc heimta feet þa scal ut ganga iɴ stoðan.

219. leiglendinga þáttr.[1]

[a] Ef maðr leigir land at leigo male rétto oc at lög male oc scal hann coma til er .vi. vicor ero af sumre ef hann vill.[2] er honom heimill þa hage oc sva fot sin iɴ at bera.[3] scolo þeir miðlaz hús rum við. Eɴ ef eigi viðr þeim báþom. þa asá fyrst heimil fiar hús iii. nætr[4] er aðr bió alandeno enn hvaʀtueɢi iɴi hvs. Þuiat eins a sa er þa scal a bua a landino hafa smala siɴ iɴi til þuatdagsens ef hiɴ lofar eða þarf eigi alt hus rumit. En siþan a sa fyrir lande at raða oc husom er leigt hevir. eɴ þegar er .vi. vicor ero at sumre þa ahiɴ eigi er aðr bio þar at beita engiar hans. Hafa a hann hross þar til drottins dagsens ihaga. [b] Sva a sa er land leígir hiú at taca at hann fae ortar vel engiar.[5] [c] ef hann selr landit aleigo

a) = A. M., c. 45.
b) = A. M., l. c., S. 335[10].
c) = A. M., l. c., S. 334[17].

1) *Dette Capitels Initial er noget större end det sædvanlige.*
2 *og* 3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Ordene* iii. nætr *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
5) *Punctum er tilföiet.*

með ser oc varðar þeim *fiorbavgs* garð við landeigandan þeim er at honom leigðe. oc hinom er selde. oc arne oc ellde fór a land hans at oleyfe hans. Sua oc ef sa fer af landeno er at landz drottnenom leigðe oc eyþir landit oc varðar honom þat *fiorbavgs* garð. [a] Nv ef sa komr eigi til landz er leigt hevir þa er vii.[1] vicor ero af sumre. (s. 152, a.) þa verðr hann utlagr. oc handsals slit. en landz drotten scal þa selia á leigo land sitt þeim er hann vill eða sialfr láta yrkia ella. [b] En hin er land leigir a gras navt alla a landeno oc sva vina allt a þvi sem hann vill þar er hvarke se akr ne engi. Þat er hann þarf at bot sama vm hvs eða garða eða bva vm andvirke sitt. En ef hann yrkir eigi landit sem þarf oc licia engiar o slegnar varðar honom þat utlegð. oc hansals slit. enda beta avvisla bótom ef scaðe verðr at. Ef hann spillir landeno sva at .v. avra scaðe verðe at eða[2] meire. varðar þat *fiorbavgs* garð. [c] Nv[3] komr hann eigi til landzens er vii. vicor ero af sumre þa a landz drotten cost at láta licia landit leigo lavst oc sekia hin til *fiorbavgs* garðs. ef hann vill þat helldr en hafa leigona. Slikan cost aleigo maðrin við hann ef hann selr landit undan honom við verðe eða aleigo oc sekia hann til *fiorbavgs* garðs. [d] Sa er land leigir scal halda husom abyrgio við handvommom sinom. En landz drottin á at fá honom við ef hann krefr at styðia hús sva at ohætt se

a) = A. M., l. c., S. 334[8].
b) = A. M., l. c., S. 335[5].
c) *Hertil findes intet ganske tilsvarende i den arnam. Skindbog*; *jvfr.* A. M., S. 334[10].
d) = A. M., l. c., S. 335[20].

1) *Rettelse, overensstemm. med den arnam. Skindb., for* vi.
2) *Tilföiet.*
3) *Skrevet:* Nv.

fe hans. Leigo maðr scal sva með ellde fara[1] eða fara láta sem hann eigi sialfr húsin. Ef hann fer ogætilegar með en sva oc brena hvs upp en þa varðar honom fiorbavgs garð nema quiðr bere at hann villde brena hvsin þa varðar scog gang.

220. réttr leiglendings.

Ef menn beita engiar leiglendings oc þo at þeir beite haga hans þa a hann at sokia vm þat eða[2] selia[3] söc oðrom manne ef hann vill. En ef hann vill hvárke þeirra þa a landeiganden sokena. [a] Hann a torf at scera ilandeno er leigt hevir sem hann þarf til ellde branda ser þar hiá er aðr er scorit.[4] fella saman torf grafar. En ef torf mór er eigi ilande þvi er hann hevir leigt (S. 152, b.) oc a hann þa viðe at ellda ef aðr var viðe ellt et næsta. en hvorotvegia ef sva hevir aðr verit. sva a hann elldingone at scipa sem aðr hevir verit et næsta misere nema þeir hafe anan veg scilit með ser. Ef scogr fylgir leigo lande oc a sa er býr hogva ser sloða hris þar enda sas girðe oc smære.[5] hann scal hafa oc lédengingar col or scóge þeim.[6] sva scal hann neyta ellde branda þar sem þa munde hann ef hann scylde þar lengr bva. [b] Ef þar hevir fogl veiðr verit eða fisc veiðr fylct þvi lande. oc a hann veiðe þa ef þat er eigi fra numet.

---

a) = A. M., l. c., S. 338[6].
b) = A. M., l. c., S. 337[7].

---

1) Tilföiet.
2) Først skrevet at, men a derefter udprikket og t forandret til e (= eða).
3) Skrevet to Gange, uden at være udstreget paa det ene Sted.
4, 5 og 6) Punctum er tilföiet.

[a] Nv vill *hann* abr*ott*[1] f*a*ra af l*an*de þ*v*i at avðro váre oc ga*n*ga h*onom* af ellde br*a*ndar oc al*an*dz d*r*ottEɴ þá. Ef m*aðr* býr a þ*v*i leigo l*an*ðe e*r* reke fylg*ir* oc a h*ann* at taca alnar kefle af fioro þ*ar*. eɴ ef h*ann* vill bøta bus bolute sína. oc a h*ann* hafa við ti*l* þe*s*s. h*v*art se*m* h*ann* vill or scógi ef fylg*ir* e*ða* af fioro oc lata ept*ir* liɢia hræ. En ef h*ann* vill ge*r*a s*er* nyia bolute. h*ann* á at ge*r*a oc lata þar ept*ir* e*r* h*ann* feʀ ab*r*o*tt* *oc* vanda s*v*a við ti*l* se*m* þa m*un*de h*ann* ef h*ann* ætte scógh e*ða* fioro sialfr. [b] Ef við rekr a fioro þ*ar* oc aleigo maðriɴ at d*r*aga or fløðar male. enda e*r* h*onom* rett at m*a*rka viðiɴ ef h*ann* vill marke þe*s*s e*r* a fiórona. H*ann* a þar at fe*r*ia farma a l*an*d hins. Ef hvalr rekr afioro þa oc a h*ann* at hafa hlass af hvalno*m* slíct se*m* eiɴ eykr ma d*r*aga ef hvalr er .xx. [c] Ef h*ann* a ke*r* iɴe þar *oc* sc*a*l h*ann* ut hafa fø*r*t þ*at* *oc* s*v*a aɴat gagn sitt þ*v*a*tt*dag et siðarsta ifardögo*m* ne*m*a hiɴ lofe h*on*om lengr at (S. 152, c.[2]) hafa. E*ig*i sc*a*l h*ann* b*r*iota hus[3] ti*l* at føra ke*r* sin ut ne*m*a[4] h*ann* bøte iafn væl aptr se*m* aðr v*a*r eɴ ellegar sc*a*l h*ann* istöfo*m* ut føra. Ef haɴ hev*ir* e*ig*i abrot fø*r*t bu fe*r*sci si*tt* er .vii. vico*r* ero af su*m*re þa v*arðar* h*onom* utle*gð*. ne*m*a hiɴ lofe h*onom*. Ef h*ann* á hey ept*ir* þ*ar* al*an*deno[5] ihuso*m* e*ða* hey[6] gorðo*m*. oc sc*a*l h*ann* ab*r*o*tt* hafa fø*r*t f*yrir* mitt su*m*ar ne*m*a

---

a) = A. M., l. c., S. 338[24].
b) = A. M., l. c., S. 337[11].
c) = A. M., l. c., S. 339[12].

---

1) *Rettelse for* Nv vill hann eigi abrott *o. s. v.*
2) *Ved en Feil i Pagineringen ere 2 Sider efter hinanden i Skindbogen betegnede med* S. 152; *den sidste Side betegne vi derfor med* S. 152, c *og* S. 152, d.
3) *Herefter skrevet* sin, *men dette Ord derpaa udprikket.*
4) *Istedetfor dette Ord har Afskriveren först skrevet* ef.
5) *Herefter skrevet* þar, *men dette Ord derefter udprikket.*
6) *Skrevet over Linien.*

þei*m* viɴiz baðo*m* garð*r*iɴ. en h*ann* á at bua v*m* hey sitt oc viɴa al*an*deno ti*l* þ*ess* þar e*r* h*v*arki se akr ne e*n*gi. Nu vill h*ann* fe sit reka þ*an*gat ti*l* heysens. oc sc*o*lo v. b*var* ætla ti*l* heysens eɴ e*igi* ti*l* haga s*v*a at þ*eir* ætla rett oc sc*o*lo þ*eir* eiða viɴa aðr at bóc eða c*r*osse. Eɴ h*ann* sc*a*l cavpa gæzlo a x. kýr eða ku gillde vi. alno*m* vaðmals þ*es*s e*r* hæft se ti*l* klæða. en l*an*deig-ande sc*a*l fa husru*m* oc gæzlo enda abyrgiaz vi*ð* mægre oc van gæzlo. Ef h*ann* vill e*igi* við taca þa má hiɴ ab*r*o*t*t föra hey sitt ef h*ann* vill ti*l* fiar sins hafa eɴ ef h*ann* vill selia þa sc*a*l l*an*d eigande fyrst eiga cost at cavpa. [a] Allt þ*at* er ti*l*· laga af b*r*igða g*e*ri*z* iþ*e*sso mále[1] sc*a*l stefna soco*m* þei*m* öllo*m* hei*m*an oc q*ue*ðia b*va* a þ*in*gi ti*l* ix. h*eimilis* b*va* þ*ess* e*r* s*ottr* e*r* v*m* fiorbavgs sac*ir* allar. eɴ v. b*va* þar er fe vite licr vi*ð*.

a) = A. M., c. 46, S. 345[11].

[1]) *Istedetfor* iþesso male *læser den arnam. Skindb.:* i landabrigðis þætti.

vm fiar leigor.

221.

[a] Maðr scal eigi selia fe sitt dyrra aleigo enn x. avrar se leigðir eyri til iafn lengðar hvatki fe sem er. Ef hann selr dyrra oc a hann eigi til meira heimting en slicra avra sem hann sellde. oc lögleiga með. en honom varðar iii. marca sect hvarz er at hann selr dyrra fe sitt at leiga eða metr dyrra enn at lögom.[1] sa a söc þa er hann (s. 152, d.) selr feet dyrra eða metr við ef sa vill. [b] Sva scal maðr fe eindaga at queða a dag þann er fe scal gialldaz oc a stað þann er feet scal gialdaz.[2] væl er ef fyrr gelldz.[3] þo verðr eindage a at sva se at queðit at gialldaz scyle a scullda þingi er menn hava vm nott verit ef astað er queðit. Nu kemr hann til eindagans[4]. þa scal hann nefna vatta at hann er cominn til eindaga þess er mælltr var með þeim oc er buinn at taca við fe þvi er þar er giald mælt á. oc engi maðr gelldr honom fe þat. Nv scal hann nefna vatta i annat sinn. at hann stefnir honom vm sva marga avra sva stóra sem mælltir voro her at gialda með ocr. stefna til gialda oc til ut

---

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 1. (*Overskriften* Kaupa-balkr *findes ikke Hjemmel i Skindbøgerne; den arnam. Skindb. anvender her ingen Overskrift*).
b) = A. M., c. 2.

1, 2 og 3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Först skrevet* eigandans, *men derefter rettet saaledes.*

göngo *oc* vm halfa fimto mörc 'alaga oc queþa a þingit hvert hann stefnir oc stefna[1] lögstefno. [a] Ef mæltir ero logavrar með monnom oc ero lögavrar kýr oc ær. þat er oc lög eyrir vi. alnir vaðmáls eða varar felldir sva at þeir þicki iafnir sem .vi. alnir vaðmáls. Brent silfr er eɴ. oc er eyrir at mörc lög avra. Enda lögsilfr þat er meire litr se silfrs á en messingar oc þole scor oc se iafnt utan oc iɴan. Melracka sciɴ vi. þat er eɴ lög eyrir. Ef maðr mælir sva at þu scalt gialda mer vaðmál oc scil ec fra aɴat fe alt þa komrat hann avðro við. Ef maðr mælir sva at þu scalt gialda mer vaðmál oc scilrat hann fra aðra avra. þa nítir hann eigi lögavrom ef þat beʀ quiðr at hiɴ hevir eigi vaðmal til at gialda oc hann matte eigi a þvi mele fá. Ef þeir coma til báþir er mala eiguz við oc verða þeir eigi a sáttir þa scal hvaʀtueɢi nefna til lög siaɴda af siɴe hende at sia fe þat er þar scal gialdazc. (s. 153, a.) oc scolo þeir sia þat fe hvart þat se gilldt eþa eigi. hveregir avrar sem ero. Ef þeir verða eigi asáttir þa scal sa þeirra hafa sitt mal er eið vill viɴa. Ef þeir vilia viɴa eiðiɴ báþir þa scolo þeir luta. Ef logsiaendr ero osáttir á vm þat hvart þat se lög silfr eða eigi þa scal hvaʀ hiɴa stefna lögsianda aɴars vm þat at hann hafe þat callat lögsilfr er eigi er oc láta varða iii. marca utlegð. Eɴ alengr er sacar coma idom oc verðr sa fe secr er domendom þickir rangara mælt hafa. scal bera fram silfr oc láta siá. Þeir scolo lögsiaendr vera er réttir se at tengðom iquiðom við hvarntveɢia þeirra. Nv ero lög siaendr osáttir á vm met orð

a) = A. M., c. 3.

1) *Skrevet* stēfna.

oc vill aNaR luta eN aNaR *eigi*. þa *scal* eið viNa sa *er* lut fallit byðr ef *hann* vill oc meta *oc scal* *hans* met orð þa standa.[1] *ver*ðr *þat* *sem* hiN mæle ecke *er* *eigi* vill luta. [a] Ef *maðr* seNd*ir* aNa*n* maN *til* eindaga at gialda fe *fyrir* sec. *oc* erat hiN scylldr *við* at taca. ne*ma* *hann* vitæ at sa *maðr* *er* hei*milis* fastr *oc hann* eigi s*va* fe at *þat* se iafn mic*it* *sem* hitt *er* *hann* gelldr. ef *hann* viðr *eigi* hei*mi*llt. Ef sa k*om*r *til* *er* gialda *scal* *oc* lætr fe up*p*i. en hin*n* sendi m*enn* *til* viðtokoNar. Nv nefn*ir* gialldandiN v*att*a. at *hann* lætr *þat* standa f*yrir* gialdi at e*n*gi *er* viðtoko *maðr* þar rettr. þa *scal* viðtōco *maðr*eN vatta sina láta viNa eiða. oc b*er*a vætti *þat* at *hann* scylde við fe þ*v*i taca oc þei*m* malo*m* mæla se*m* hino*m* byriaðe aðiliano*m*. Nv hef*ir* *hann* *eigi* vattorð *til* þa ef q*u*iðr beR at hiN m*un*di *eigi* gialda þoat vattorðit v*æ*ri *til* borit. oc *er* þa iöfn (s. 153, b.) hei*m*ti*n*g *til* fiarens se*m* hiN hefðe *til* viðtokoN*ar* co*m*it f*yrir* öndorðo sialfr *er* feet atte at taca. [b] Ef eindage v*er*ðr a loghælgo*m* dögo*m* e*ða* v*m* langa fosto. þa *scal* viðtoco *maðr*iN ne*f*na v*att*a, at þvi at *hann* *er* bueN *við* fe at taca iþei*m* stað se*m* giald v*ar* m*æ*lt. oc *hann* s*er* e*n*gi þ*ar* þaN maN *er* þ*v*i gialde halde up*p* s*v*a se*m* m*æ*lt v*ar*. Nefna *scal* *hann* v*att*a i aNat siN at þ*v*i. at *hann* lætr þ*at* sta*n*da f*yrir* stefno þa at log heilog ti*ð*[2] *er* þa. e*ða* la*n*ga fasta. þa á *hann* at stefna eN næsta ru*m*hælga*n* dag i eno*m* sama stað se*m* giald v*ar* m*æ*lt. Þar *er* *maðr* k*om*r *til* eindaga *oc* *hann* nefn*ir* v*att*a at þvi at *hann* *er* bviN *við* fe þ*v*i at taca *er* þ*ar*

a) = A. M., c. 4.
b) = A. M., c. 5.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Skrevet* t̊ (*ellers* = til).

var giald mælt oc þar er eigi sa maðr er giald reiðe af hendi eða sva láte þat upi sem mælt var. þa er rétt at hann stefni þar hiɴ næsta dag rumhælgan eþa þar er hann hittir hann at mále sialfan. eða at heimili hans at þriþia coste. þoat þat se siðaʀ oc fylgia þo alogin öll slíc sem a eindogoðo fe oðro þvi er at eindaga er vm stefnt. Þes a hann oc cost at segia log leigor a feet at eindaganom. meþan stendr undir honom. enda segia slíct at lög bergi et næsta sumar eptir. þa hlyþir[1] honom þat meþan hann man vattana. Ef eyct hælgan dag er eindageɴ. oc a maðr cost at stefna fyrir eyct ef hann vill. eɴ við scal hann taca þott við aptan gialldiz ef allr dagr var til stefno. Ef þeir coma baþir til eindaga oc a sa cost er gialda scal at bioða hinom til heimilis þess er hann átte vm vetriɴ. hann scal handsala at eindaganom at gialda a xiiii. natta fresti kyʀ eða ær ahond ser.[2] sva þat ef hann vill giallda ilande. ii. avra fyrir eiɴ. þvi landi ær hellt se á. hálfan bolstað eða meira. sva oc ef hann vill i mane giallda .ii.* (s. 154, a.) aura fyrir einn[3] oc a hann lavsn[4] a maneno en næsto misere ef hann hevir upp alet. Eigi scal maðr heim bioða i aɴan fiorðung til gialldz. Erat manne[5] scylt at taca bú fe fyʀ en vi. vicor ero af sumre. enda er eigi scylt við at taca siðaʀ en viii. vicor ero af sumre. Sa er feet reiþir scal quatt hafa heimilis bva v. vico fyʀ eða meira mele. at þeir comi til at miðiom degi oc meta fe þat með þeim við boc. Þeir scolo þeim mvn odyʀa virða fe þat eɴ a sculda móte gecc. sem þeim

---

1) Istedetfor Bogstavet y i dette Ord har Afskriveren først skrevet a.
2) Punctum er tilføiet.
3) Tilføiet, overensstemmende med den urnam. Skindbog.
4) Rettelse for lavns.
5) Først skrevet m͛ (= maðr).

þyck*ir* *verra*[1] þa *við* at taca. Ef hiɴ ko*m*r *eigi* *til* *er* *við* féno *scal* taca[2] ne gor*ir* aɴa*n* maɴ. þa agialdaɴdiɴ coste iii. þaɴ eiɴ at reka fe *til* handa hino*m* *er* *við* átte at taka. eɴ af *scal* *hann* segia abyrgð sina alengr e*r* metit e*r*. ef *hann* lætr s*v*a *með* *fara* sem *hans* abyrgð se á. Sa e*r* ɴᴀʀ kostr at lata ga*n*ga il*an*de s*in*o. Sa e*r* hiɴ þriðe costr at reca iafrett þaɴ e*r* *hann* á. Ef hiɴ ko*m*r *til* *oc* tecr *við* kyc fe. *oc* *scal* *hann* bregða af m*a*rke asavðo*m* þaɴ dag e*r* *hann* hev*ir* abr*ott*. Eɴ af navta marke *scal* *hann* brugðit hava a xiiii. nóttlo*m* eno*m* næsto*m*. Ef við-toko m*að*r ko*m*r *eigi* *til*. þa e*r* eindagiɴ e*r* oc ero .xiiii. nætr *fra* ge*n*gnar. þa eignaz sa bu feet e*r* giallda átte. þ*at* er *hann* gallt ef *eigi*[3] e*r* af marke brugðit eɴ næsta dag. en*n* hiɴ á ong*v*a hei*m*ti*n*g *til* fiar e*r* goldit v*a*r. [a] Ef sa ko*m*r *til* eindaga e*r* gialda a[4] fe eɴ *eigi* hiɴ e*r* við *scal* taca. þa *scal* *hann* bioða *með* v*att*a feet *oc* nefna *til* lögmeta*n*da af siɴi he*n*de. Nu gclldr *hann* þ*a*r silfr þa *scal* *hann* hei*m* hafa þ*at*. Eɴ hiɴ á *eigi* *til* meira hei*m*t-i*n*g eɴ *til* iɴsteða ef bréclavst (s 154, b.) er up*p*i látet. Kost agialdandiɴ af at segia abyrgð sina oc lata þ*a*r liɢia fe all*t* ept*ir* *fyrir* silfr uta*n*. enda a *hann* cost at hava allt feet hei*m* *oc* hafa leigo lavst feet þav misserin. Eɴ ef *hann* gallt savðe oc ko*m*r hiɴ *eigi* *til* at bregða af m*a*rkeno. þa eignaz gialdandeɴ savðena eɴ næsta dag ept*ir*. Nv stefnir *hann* v*m* feet sa e*r* á. þa *scal* *hann* neyta vatorðz þ*e*s*s* e*r* *hann* bavð feet at giallda. þa *scal* sokiandeɴ q*ueðia* h*eimilis* b*va* ha*n*s .v. h*v*art *hann* bavð

a) = A M., c. 6.

1) Skrevet v a. (with 7 above)
2) Herefter skrevet ef hiɴ kö*m*r *eigi* *til*, men disse Ord derfter udstregede.
3) Skrevet over Linien.
4) Tilföiet.

af þvi at hann villde giallda eþa eigi. Nu ef fe er[1] þar handsalat oc eigi eindagat. þa scal sa er feet a at avðrom stefna honom heim at hann se heima .vii. natta fresti er hann kemr til at heimta feet þat er hann á at hinom oc queþa a hue micit er. feet. Þeir scolo hafa logsiaendr til með ser ef met fe er. eɴ ef eigi er met fe. þa scal gialdaɴdeɴ hafa quatt til bva iii. nóttom fyʀ eða meira mele. at meta þat fe. Eɴ ef sa vill eigi giallda oc scal hann sva stefna vm innstöðo sem vm eindagat fe oc sva vm alõg sem eindagat fe fyrir utan harða fang. þat eitt fellr niðr. Nu selr maðr fe at leiga vátflavst. þa ef hiɴ vill eigi gialda. þa kemz hann eigi til leignaɴa. nema sagðar se lögleigor a. Cost asa er hand salat er at stefna hinom heim er gialda scal. biðia hann heima vera .iii.[2] natta freste oc mvn ec þá coma at taca við fe eða stefna vm sva micit fe sem er oc lata varða .iii. marca utlegð. oc vi. avra harða fang. stefna til gialda oc til utgongo. Ef maðr a fe at manne oc er fe handsalat. nv gelldr hann af sumt. oc er rett at hiɴ kióse er féét a hvart hann vill stefna vm allt feet. (S. 155, a.) oc lata hiɴ[2] neyta gagnaɴa til hvat af er golldit. enda er hitt[3] rétt at stefna vm þat er o golldit er. Þat varðar iii. marca utlegð ef maðr stefnir vm fe þar er allt er golldit oc er við hiɴ heimting er fe er at.[4] Þa er maðr á fe at manne oc queða þeir a dag oc a stað nær giallda scal eða hvar giallda scal fe þot þeir hand salez eigi. eða þott þeir taciz ihendr oc se þeir sáttir at þar scylde lög eindage. þa scal hann sva sekia sem þar se eindagat feet. nema

---

1) *Tilföiet.*
2) *Herefter har Afskriveren begyndt med et* e, *men derefter udprikket dette.*
3) *Rettelse, overensstemmende med den arnam. Skindbog, for* hiɴ.
4) *Den arnam. Skindbog læser:* feit a.

þat at niðr fellr handsalslit.[1] *scal* hann *queðia* heimilis *bva* v. *til* a*þingi* *þess* *er* *sottr* *er*. Ef *maðr* selr *manne* í hönd at taca *við* fe sino *þar* *er* *hann* a eindagat at *manne*. enda tecr sa við. oc vill *hann* *eigi* giallda hino*m* feet *er* á. ne lata *hann* ná feno. þa a *hann* cost at sokia hvárt *hann* vill hinn *er* feet *var* und*ir*. e*þa* þann *er* hansöl*om* tóc f*yrir* feet. *oc* *ver*sc sa maleno *er* feet var und*ir* ef sa getr þann q*u*ið at *hann* galt þeim *manne* feet *er* hinn hafðe ti*l* senda*n*. Sa *er* feet átte *scal* stefna þei*m* v*m* feet *er* *hann* bavð v*m*. oc taca gialdit. oc lata *varða* iii. *marca* utl*egð*. *scal* *hann* *queðia* *til* *heimilis* *bva* v. a*þingi* *þess* *er* *sottr* *er*. Ef sa *maðr* heim*tir* fe an*nars* *manz* *er* *honom* *er* *eigi* v*m* boðit *oc* *hann* a *eigi* at hei*m*ta. *þat* *varðar* *honom* *fiorbavgs* *garð* *við* þann *er* *hann* hei*mtir* fe at. *scal* *queðia* *til* *heimilis* *bva* ix. a*þingi* *þess* *er* *sottr* *er*. Nu ef *hann* gelldr feet þa *scal* *hann* stefna *til* giallda *oc* *til* utgo*n*go v*m* feet. Ef *maðr* selr *manne* fe af trvnaðe at lánc *eða* *til* hirzlo *oc* dylr hinn oc q*u*ezc *við* engo tekit hafa. þa *scal* sa er feet á sokia *til* þyfðar ef *hann* vill enda a *hann* cost at stefna *til* gertokis v*m* feet. *oc* *til* gialda (s. 155, b.) tueðra oc lata *varða* iii. *marca* secþ. Ef *maðr* hir*þir* fe *manz* oc hu*er*fr feet or hirzlo *hans*. Nu átto *þeir* fe *þar* ba*þir* sama*n* i*þeir*ri hirzlo. þa helldr h*v*arr *sino* fe abyrgio.[2] ef or einne hirzlo hv*er*fr h*v*artuecia feet. Nu hu*er*fr *þess* fe eit*t* *er* sellde at hirða. *hann* acost at hei*m*ta feet at *honom* ef *hann* vill þei*m* *er* hirðe oc asa at gialda *honom* enda a sa sokena v*m* feet er hirðe. enda a *hann* cost at sokia þann *er* *hann* vill vm oc raða sialfr orðe. Ef *maðr* afe

---

1) *Punctum er tilføiet.*

2) *Herefter skrevet* en, *men dette Ord dernæst udprikket.*

aleig*om* oc fellr h*ann* f*ra*. Nu ef h*ann* a sono ept*ir* eþ*a* lif*ir* faðir h*ans* þa of þ*at* fe e*r* eindagat e*r* *oc* eigo þ*eir* iafnt at stefna v*m* at eindagano*m* se*m* þei*m* se handsalat. Anar costr e*r* sá e*r* þ*eir* eigo h*v*arz ero sen*ir* e*ð*a aðr*ir* erfi*n*giar at sekia v*m* handsalat erfðar fe. vi*ð* ix. b*v*a *qui*þ a þ*ing*i oc lata v*arða* iii. m*arca* utle*gð* haldet. Ef fleire m*enn* telia ti*l* arfs *oc* ero osatt*ir* a hve*rr* taca á. þa ahiN at halda ti*l* do*m*s oc v*arðar* þa e*igi* vtle*gð*. Ef sa fellr f*ra* e*r* fe a at giallda þ*ar* e*r* sen*ir* ero ept*ir* ti*l* arfs. Þa e*r* rétt at m*að*r stefne eno*m* ellzta breðraNa v*m* alt feet sama*n*. ef fe e*r* e*n*go scipt oc s*ca*l sekia vi*ð* ix. b*va* *qui*þ. ef breðr hafa scipt arfe e*ð*a s*v*a þot*t* aðrir erfi*n*giar take arfiN en sen*ir* *oc* s*ca*l v*m* s*v*a mikeN lut hve*r*io*m* stefna se*m* þ*eir* toco arf til. Þar e*r* sa m*að*r fellr f*ra* e*r* fe e*r* eindagat at. þa s*ca*l at lögheim*i*le stefna erfi*n*gia h*ans* v*m* þ*at* fe. EN ef h*ann* leGr lögleigor á *oc* ke*m*zc h*ann* e*igi* meiR ti*l* at helldr e*nn* ti*l* iNsteðans. Þ*at* sagðe markús lavg.

222. v*m* fiar de*m*ingar

[a] Fe a at de*m*a s*v*a mic*it* se*m* gogn báro ti*l*. xiiii. nóttom (s. 158, a.) ept*ir* vapna tac iþei*m* stað se*m* eindagi v*ar* oc s*v*a marga avra se*m* gogn báro ti*l*. Nu e*r* eigi eindagat fé. þa s*ca*l de*m*a giald at lögheim*i*le þe*s*s e*r* gialda á i orscotz hælge vi*ð* garð þa e*r* h*v*arke acr ne éngi þ*an*gat f*ra* garðe e*r* sa a heimile e*r* fe s*ca*l taca. En ef m*enn* vito e*igi* þat. þa s*ca*l de*m*a giald at heim*i*le þe*s*s e*r* söc sótte. Nv e*r* or sino*m* fiorðu*n*ge h*v*aR þ*eirr*a. þa s*ca*l de*m*a gialdit miðvico dag imitt þ*in*g aN*at* su*m*ar ept*ir*

---

a) = A. M., c. 7.

iboanda *kir*kio garðe. Oc *sva scal* f*a*ra þót*t* eindagat fe se ef or sínom fiorðvngi er hvaʀ þeirra er mál attoz við. Ef maðr metr fe sitt dyʀa aleigo eða selr eɴ alögleígo. þa er rétt at lysa söc þa iþingbrecco avarþingi ef þeir ero samþinga. oc sekia þar idom fram. Þar er menn verða fe sekir þa scal doma gialld fiarens at heimile þeirra er fe sekir verða ef þeir ero samfiorðungs oc hiɴ er feet scal taca. Ef þeir ero or tueim fiordungom. þa scal gialdet doma a alþingi iboanda *kir*kio garðe. Slíca avra scal doma sem mæltir voro a iɴsteðanom. Vtlegðir halfar scal doma at gialda aɴat sumar imitt þing. iboanda kirkio garðe en halfar heima þar er iɴsteðeɴ var domþr. oc þar alög öll. vtlegðir oc öll alög scal doma logavra.

223. sculllda domr.

[a] Ef sa maðr aɴdaz er öreigi er. oc er engi maðr scylldr at gialda sculdir hans. þa var hann öreigi ef hann átte eigi morc eptir eða meira fe. Nu var þar meira fe[1] *oc* voro þo sculldir meire eɴ fe. oc er erfingi scyldr at bioþa til sculda doms eptir hann. ef hann hafðe átt eptir mörc eða meira fe. Nu ef hann byðr (s. 156, b.) eigi til sculda doms at lögom eða gelldr hann nocorom manne af féno aðr hann bioðe til sculda domsens. þa scal hann giallda sculdirnar meþan hans avrar viɴaz til. eigi a hann isculd at ganga fyrir. Sa maðr er til sculda doms vill bioða. hann scal ganga i þingbrecko avárðingi þvi er hiɴ er or andaþr. þa er .ii. nætr ero af þingi. *oc* nefna ser vatta sva at heyre meire lutr manna þingheyianda.[2] hann scal sva

a) = A. M., c. 8.

1) *Ordene* Nu var — fe *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
2) *Punctum er tilföiet.*

mæla. Jþat vætti. scal hann queþa at sculda domr scal vera ii.[a] vicna fresti at heimili þvi er hann er andaðr fra oc ec byð þangat þeim monnom öllom er fe látaz at honom hafa átt oc coma þar sva at domr se fyrir miðian dag nefndr. Sa er til scullda doms bavð. scal queðia bva v. iii. nottom fyrr eða meira mele. þa er næstir bua þvi er domreN scal vera. þeirra er rettir se iquiðom at tengðom. [a] Þeir menn er þar þickiaz fiár ván eiga scolo þangat coma með vatta sina. Nu ero eigi váttar eþa naer hann þeim eigi. þa scolo þeir bvar v. scilia er hiN hevir þangat quadda er domenom helldr upp. eþa þeir er þeir vilia til hafa quadda vm domstaðeN. iii. nottom fyrir domeN eða meira mele. Sa er til doms bavð scal bioða þeim með vatta at nefna halfan domeN. en þeir eigo at hluta huerr dome scal up halda við hann hvárz þeir ero aðrir ofúsir eða keppaz þeir vm. Nv vilia þeir eigi þa scal hann nefna allan dominn. En siþan scal bioða til ruðningar vm þá domendr. hvarir sem nefndo. Dom þaN scal ryðia sva at þar scal engi þeirra manna sitia í dome er þar eigo fiár ván at heimta. oc enscis þeirra faþir ne sonr ne broþir. ne namágar .iii. Þa scolo menn (s. 157, a.) luta hue sacir scolo fram segia idom þaN oc fera fram siþan hverr vætte sin eþa quiðo. Sa er til doms bavð scal þangat hafa fe þat allt er hiN hevir átt. Nu atte hann fe undir avðrom monnom oc scolo halldaz maldagar þeir allir er a þvi fe voro. Ef þeir menn eigo þangat fiar vón er eigi eigo sialfir varðveizlor fiar sins fyrir osco sacir þa ero þeir menn scyldir til farar þangat er fe þeirra eigo at varðveita enda abyrgiaz þeir við þa ena vngo menn. þat er til þeirra

a) = A. M., c. 9.

kemr. ef þeir gera eigi coma til eþa fera eigi gögn til þav er þarf.[1] oc sva ef vngir menn ero erfingiar þess ens andaða þa er sa maðr scyldr at bioða til sculda doms er fiárvarðveizlor a[2] ef þeir fe ætte. Ef menn leyna fe þvi nockoro er hann hafðe átt þar oc varðar fiorbavgs garð. er þat stefno söc scal queðia heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. Þar scal hverr hafa sina avra ef sva má. Nv atte hiɴ lönd eptir eþa goðorð oc scolo bvar þat virða landeigendr v. þeir er næstir bva[3] aðalboleno virða öll lönd oc scal sa hava þa boanda til quadda er domenom helldr upp vico fyrir dominn eða meira mele. Sa maðr scal þar i lande taca er mest fe átte at hinom. Nv átte hann cono oc scal hon hafa bæðe mund oc heiman fylgio ef hann átte fe til mundarens fyrir vtan sculldir oc er þav gengo saman. Nu hafe hann eigi átt þa mundeɴ sculdlavsan oc hafe hann þo átt mörc eða meira fé. Þat er af sculldom gecc þa scal þa avra iafnt scerða sem aðra. Nu hefir hann eigi atta mörc þess fiar er af sculldom gecc[4] er þav gengo saman. þa scal hon engi hafa mundiɴ en hafa a hon þo heiman fylgiona sem aðr. Nv havfðo þav fe sitt saman (s. 157, b.) lagit. þa scal hon gegna sculdom öllom at þeim luta sem hon atte ife við hann. Eɴ ef hon átte ibue við hann oc var eigi fe þeirra saman laget þa scal hon gegna at sinom luta þeim avrom öllom er til bus þeirra voro keyptir oc öllo þvi

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Tilföiet efter den arnam. Skindbog.*

3) *Herefter skrevet* landeno, *men dette Ord derpaa igjen udstreget. Den arnamagn. Skindbog læser:* næstir bva landino. Nu ero lönd fleiri þa scolo þeir er næstir bua aðalbolino, *o. s. v.*

4) *Ordene:* þa scal þa avra — af sculldom gecc *ere tilfoiede efter den arnam. Skindbog, ligesom vi af det næstforegaaende, der i vort Haandskrift lyder:* Þat er ef af sculldom gecc, *have udeladt* ef.

er *til* h*enn*ar þ*ur*ptar var keypt eɴ e*n*go*m* þei*m* er til h*an*s þ*ur*pta eins v*a*r keypt. Ef m*að*r átte veð mælt ife h*an*s oc sc*a*l h*ann*[1] hafa þ*a*t ef h*ann* hev*ir* at lögom veð m*æ*lt *oc* lyst at lögo*m*. Nv hafa þ*eir* .ii. m*enn* veð mæltan eiɴ g*r*ip. oc baþ*ir* at lögo*m*[2]. þa sc*a*l sa hafa er fyʀ veð mælte. eɴ ef e*igi* hafa baþ*ir* at lögo*m* veð m*æ*lt. þa sc*a*l sa hafa e*r* at lögo*m* hef*ir* veðmælt. Nu hev*ir* h*v*argi at lögo*m* veðm*æ*lt þa sc*a*l h*v*argi hafa. þo*tt* h*ann* hafe betr*a* g*r*ip veð mælta*n* en*n* h*an*s sculd gegne. oc sc*a*l h*ann* e*igi* hafa huegi e*r* m*æ*lt v*a*r. meira en sculd h*an*s v*a*r f*yrir* ondorðo. Rett e*r* at þ*eir* v. h*v*a*r* vi*r*ðe gripeɴ e*r* þ*an*gat ero ti*l* q*u*add*ir* þaɴ e*r* hiɴ hafðe veð mælta*n* oc sc*a*l h*ann* þa sciόta igegn slico se*m* þ*eir* virða g*r*ipeɴ dyʀa eɴ h*an*s sculld v*a*r f*yrir* öndv*er*ðo oc sc*a*l h*ann* þa hafa g*r*ipeɴ. Ja*fn*t sc*o*lo all*ir* missa siɴa avra þ*eir* e*r* þ*a*r átto ef e*igi* viɴz ti*l* sculda þ*ei*r e*r* e*igi* hafa veð m*æ*lt. oc sc*a*l þ*a*r alla a*v*ra ia*fn*t sc*er*þa. Nv þ*eir* m*enn* all*ir* e*r* þ*a*r calla ti*l* fiar sc*o*lo viɴa eiða ia*fn*t se*m* at þi*n*ga do*m*i. *oc* s*v*a þ*ei*r m*enn* all*ir* e*r* þ*a*r sc*o*lo lögscil m*æ*la. eɴ siþ*an* lata b*er*a v*ætt*e oc þav gögn e*r* þ*eir* hafa. Sac*a*r sc*o*lo f*r*a*m* co*m*nar all*a*r aðr sol se und*ir*. siþ*an* sc*a*l d*o*m*a v*m* nottena. e*ð*a v*m* morgoniɴ ept*ir*. lokit sc*a*l do*m*e at miðio*m* degi aɴa*n* dagiɴ. Enga hei*m*ti*n*g a sa ti*l* sins fiár ef e*igi* vill til (s. 158, a.) sculda*r* do*m*s co*m*a ef h*ann* sp*ur*ðe oc h*ann* matte til co*m*a. ' Nu matte h*ann* e*igi* ti*l* co*m*az sculda do*m*sens e*ð*a sp*ur*þi h*ann* e*igi* at do*m*r scylde v*er*a. þa sc*a*l h*ann* lysa söc at logb*er*ge ahond þei*m* m*onn*o*m* öllo*m* e*r* þar toco fe ti*l* gialda *oc* ti*l* ut go*n*go slics fiar se*m* a h*an*s lut m*un*de co*m*a ef

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Herefter skrevet* veð mælt oc lyst at lögom, *men disse Ord derpaa igjen udstregede.*

hann v*æ*re *þar*. *oc* lysa ti*l* þe*s*s fiorðv*n*gs do*m*s se*m* do*m*reɴ v*a*r i áttr. oc a h*onom* at d*ema* sina av́ra s*v*a at þ*eir* misse allir ia*fn*t.

224. v*m* fiár leigor

[a] Ef m*að*r leigi*r* bu fe at m*ann*e at leigo mala rétt-o*m*. þa s*ca*l h*ann* þ*v*a*t*t dag þaɴ ifardögo*m* scyldr at leysa af he*n*di s*er* þei*m* e*r* næsti*r* e*r*o epti*r*. þa e*r* h*ann* leigðe. Ef hiɴ ke*m*r ei*gi* s*v*a epti*r* *oc* a h*ann* cost at segia af abyrgð sina eɴ næsta dag hælgiɴi epti*r* ef þa e*r* heillt feet *oc* ohætt. Ef h*ann* heldr a feno. þa e*r* hiɴ ke*m*r epti*r* er a *oc* náir h*ann* ei*gi* enda s*er* h*ann* oc e*r* þa rán. *oc* v*arðar* *scog* *gang*. Nv naer h*ann* ei*gi* at siá oc e*r* þá se*m* h*ann* take f*ra* h*onom*. [b] Nv nyti*r* h*ann* s*er* nyt fiár þe*s*s f*yrir* þ*at* ofan. oc v*arðar* h*onom* þa *scog* *gang*. oc s*v*a hve*r*io*m* þ*eirr*a er fiar nytiar þ*eirr*ar neyti*r* visvitande. Nv lætr h*ann* feet þa up*p*e at lögo*m*. þa s*ca*l h*ann* taca vi*ð* fe si*n*o þ*v*i er h*ann* sellde h*onom* at leiga ef þat fe e*r* þa ia*f*n gott se*m* m*æ*lt v*a*r at h*ann* scylde h*onom* af he*n*de iɴa. En ef þ*at* fe e*r* þa ve*r*ra þa s*ca*l sa e*r* af he*n*de leysi*r* hafa q*u*adda til h*eimilis* b*v*a si*n*a v. *oc* s*c*olo þ*eir* virða þaɴ mun *oc* s*ca*l h*ann* þ*ar* gialda h*onom* þaɴ mu*n*. Nv e*r* h*onom* ve*r*ra fé uppi látet eɴ h*ann* ætte m*æ*lt. þá a haɴ cost h*v*arz h*ann* vill at hafa fe þ*at* ab*r*o*t*t[1]. e*r* h*onom* er boðet *oc* hei*m*ta þ*at* e*r* epti*r* er e*ð*a hafa ecki ab*r*o*t*t *oc* stef-

a) = A. M., c. 25.
b) = A. M., c. 26, S. 428².

1) *Herefter skrevet:* oc stefna til giallda, *men disse Ord dernæst igjen udstregede.*

(s. 158, b.) na *til* gialda oc ut go*n*go u*m* alt sama*n* feet.[1] En ef h*ann* tecr e*igi* vi*đ* þa *er* h*onom* *er* boðit feet. þa secz hiɴ e*igi* anyt fiar þ*ess*. *er* aðr hevir haft feet. Ef þ*at* fe *er* davtt *er* h*ann* hafðe á leigo sellt. þa sc*a*l h*ann* gialda h*onom* bu fe aɴat slíct f*yrir* ef h*ann* hev*ir* ti*l*. sc*a*l bu fiar eyr*ir* leysa hv*err* aɴa*n* oc s*v*a vara ef h*ann* hev*ir* e*igi* bv fe ti*l*. h*ann* sc*a*l e*igi* la*m*blavsar ær gialda ne*m*a h*ann* hafe s*v*a leigðar. [a] Ef andmarc*a*r þ*eir* v*er*ða a bú féno *er* h*onom* syniz s*v*a at þ*at* se e*igi* avetr føranda e*đa* mune þ*at* e*igi* igiold ga*n*ga þot*t* þ*at* ko*m*iz fr*a*m. þa á h*ann* cost af at lata fe þ*at* oc gialda h*onom* aɴat f*yrir* ia*fn* gott. [b] Nv lætr h*ann* af fe þ*at* e*đa* lógar a nǒkorn veg *er* e*igi* *ero* þ*eir* andmarkar at. þa *er* þ*at* gørtøke *oc* før*ir* ti*l* meira máls *oc* v*a*r*đ*a*r* sc*o*g ɢ*a*n*g*. Enda a h*ann* hei*m*ti*n*g ti*l* fiar þ*ess* h*v*ar se*m* niðr ko*m*r *er* hiɴ hev*ir* selt e*đa* gefit. Ef sa kø*m*r e*igi* ept*ir* leigo feno *er* a s*v*a sne*m*ma se*m* m*æ*lt *er*. enda segi hiɴ e*igi* sina abyrgð af *er* hafðe eɴ næsta dag hælgiɴe. þa secz h*ann* e*igi* á nyt fiar þ*ess* ti*l* ens v.[ta] dags þ*ess* *er* vii. vic*or* *ero* af su*m*re. ef h*ann* byr isama stað enda co*m*i hiɴ e*igi* ti*l* er á. eɴ hv*er*gi sc*a*l h*ann* abrot f*a*ra me*đ*. Rett *er* þei*m* m*a*n*n*e *er* þar býr í sama stað at lata miolca fe þ*at* *oc* lata v*a*rðveita nyt fiar þ*ess* ti*l* þ*ess* *er* sa kø*m*r ept*ir* *er* á. enda á h*ann* cost at reka fe þ*at* ti*l* haɴda þei*m* *er* á oc f*a*ra s*v*a me*đ* se*m* me*đ* sitt fé. enda abyrgiz h*ann* e*igi* þa feet ef h*ann* feʀ s*v*a me*đ*. [c] Hvar þ*ess* er m*a*đ*r* þiɢr nyt af aɴ*a*rs m*a*n*z* fé en þ*ess* er á. o lofat visvitande þa a hiɴ

a) = A. M., c. 27.
b) = A. M., c. 28.
c) = A. M., c. 29.

1) *Punctum er tilföiet.*

cost at lata *varða scog gang* eþ*a* gør (s. 158 a.) teke ef þ*at* vill hældr. Ef h*ann* vill ti*l* ens meira máls féra oc sc*a*l h*ann* stefna *oc* láta v*arða scog gang* oc q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar goða* þaɴ er sa e*r* iþi*ngi* m*eð* e*r* sótt*r* e*r*. h*v*art h*ann* hafe þegna nyt af fe þ*v*i er h*ann* hev*ir* stefnt v*m*. Nv beʀ .xii. q*ui*ðr a h*ann* þa sc*a*l h*ann* beiða s*er* biarg quiðar h*eimilis* b*va* si*na* v. ti*l* þe*ss* se*m* h*ann* þickiz hellzt efne hafa h*v*árz e*r* at h*ann* hev*ir* *eigi* vitat e*ða* hev*ir* sa lofat h*onom* e*r* á. Nv h*v*arn þ*eirr*a se*m* heʀ ihag h*onom* *oc* secz h*ann* *eigi* þá enda sc*a*l h*ann* slíct q*ue*þia s*er* biargq*ui*þ*a*r þot*t* ti*l* gørtekes se fert. E*igi* tør boandano*m* sa biarg q*ui*ðr at h*ann* hafe e*igi* vitat ef fiár nyti*n* hef*ir* þ*a*r v*er*it hofð halfa*n* manað eða le*n*gr. sa*m*fast. [a] Ef m*aðr* felr fe iɴe at avðro*m* oc asa maldage at halda m*eð* þei*m* se*m* þe*ir* v*er*ða asátt*ir*. Nv felr h*ann* fe iɴe at fúlgo mála rétto*m*. h*ann* sc*a*l ala fe þ*at* s*v*a at o hætt sé f*yrir* holda sac*ir* *oc* gæta s*v*a se*m* sins fiár. *oc* s*v*a se*m* þá mu*n*de h*ann* ef h*ann* ætte þ*at* fé. h*ann* abyrgiz við þei*m* andmorco*m* *oc* avvirðo*m* öllo*m* e*r* þ*at* fe fær af þ*v*i scaða e*r* h*ann* gæt*ir* þe*ss* aɴa*n* veg en sins fiar þe*ss* kyns. þeg*ar* e*r* h*ann* nyt*ir* nyt af fúlgo féno. þa abyrgiz h*ann* at öllo þ*at* fe h*v*árz þ*at* e*r* fyʀ e*ða* siðaʀ. enda sc*a*l h*ann* s*v*a af hende leysa þ*at* fe se*m* leigo fę. Nv h*v*atke e*r* fe þ*v*i v*er*ðr at vaglata. þa sc*a*l h*ann* s*v*a fe þ*v*i at biarga oc s*v*a af láta *oc* sva v*ar*ðveita at öllo se*m* þa m*un*de h*ann* ef h*ann* ætte.

225. v*m* einkuɴ*ir*

[b] Hveʀ m*aðr* sc*a*l eina einkvɴ eiga a fe si*no*. bæðe navto*m* *oc* savðom. Maðr sc*a*l einkynt hafa fe sit þa e*r*

---

a) = A. M., c 30.

b) = A. M., c. 11, *jrfr. ved denne Materie* A. M. Landabrigða-þ., c. 37 ff.

viii. vic*or* ero af su*m*re. *þat er* h*ann* náir. Ef h*ann* ger*ir eigi* sva oc v*arðar* utl*egð*. Ef fe o einkynt (s. 159, b.) ke*m*r i aN*ar*s m*anz* l*an*d en *þess er* á aNat eN dilcar si*þan er* viii. vic*or* ero af su*m*re *eða* siðaR. þa á sa *er* a l*an*de *þvi* byr at einkyNa fe *þat* siNe eínkuN oc eignaz h*ann* þá. ef h*ann* syn*ir* b*vom* v. feet aðr. [a] Ef m*aðr* einkyN*ir* la*m*b aN*ar*s m*anz* i stecc. *oc* v*arðar* þ*at* e*igi* v*ið* lög ef q*ui*ðr beR at h*ann* hyGz eiga. H*ann* sc*a*l bioða hino*m* gott la*m*b f*yrir* o einkynt ef h*ann* hev*ir* þ*at* ti*l* þeg*a*r er h*ann* v*er*ðr vaR v*ið*. oc a hiN cost at kiósa h*v*árt h*ann* vill hafa þ*at eða* hitt er h*ann* atte aðr. Ef h*ann* byðr e*igi* lambit *oc* v*arðar* h*o*no*m* vtl*egð*. v*ið* þaN er atte. Ef m*aðr* einkyN*ir* fé m*anz* siNe eínkuN *oc* vill s*er* eigna aN*ar*s fe oc leyn*ir* þioflavno*m* þa asá orðe at raða *er* fe á. Ef m*aðr* einkyNir fe m*anz* oc leGr aN*ar*s m*anz* einkuN á en þ*es*s *er* á. oc v*arðar* h*o*no*m* f*ior*-b*avgs* Gar*ð* v*ið* h*v*arntueGia þaN *er* átte feet oc hiN *er* einkuNena á. Nv mark*ar* m*aðr* fe aN*ar*s m*anz* olofat þ*es*s m*a*rke *er* feet á oc v*arðar* þ*at* utl*egð*. Navt oc savðe oc svín sc*a*l m*aðr* m*a*rka a eyro*m* eN fogla sc*a*l m*a*rka a fitio*m*. oc ero þav ein lög mörc a þ*vi* fe. [b] Hv*er*r m*aðr* *er* scyldr at sa*f*na v*m* l*an*d sitt *eða* v*m* þ*at* ból *er* h*ann* býr á. fe þ*vi* öllo *er* h*ann* ma fiNa *oc* h*ann* a at varð-veita. oc láta reca ti*l* lögrétta þ*eir*ra se*m* h*er*aðs m*enn* *er*o asáttir at v*er*a sc*a*l. utl*egð* v*arðar* þei*m* *er* e*igi* ger*ir* s*v*a. oc a sa söc þá *er* vill þ*eir*ra m*ann*a *er* þar eigo lögrétt v*ið* h*ann* enda abyrgiz h*ann* feet þ*at er* h*ann* sa*f*nar e*igi* s*v*a. v*ið* þa er eigo. Maðr sc*a*l sitt fe eitt a br*ott* reka fr*a* rétt. þ*v*iat eins aN*ar*s m*anz* fe ef sa hev*ir* v*m* boðit er á. Nv recr h*ann* aN*ar*s m*anz* fe fra rétt at

a) = A. M., c. 12.
b) = A. M., c. 13.

olofe *þess* *er* á. oc utlagaz *hann* við þaɴ *er* a *vm* *þat*. enda abyrgiz *hann* fe þat. (s. 160, a.) *til* *þess* *er* hiɴ ma[1] heimta *er* á. [a] Sa maðr eignaz dilc *er* ána á þa *er* leiþ*ir*. Nu villaz dilc*ar* irétt oc scilr *menn* a eigin orð þa *scolo* þ*eir* beiða sciptis þa *menn* *er* *til* telia enda *scal* þa hu*err* þ*eirra* sýna þa sina savðe *er* þ*ess* *vær*e at vön at þa dilca m*un*di leiða. b*vom* v. þei*m* *er* næst*ir* bva retteɴe þ*eirra* *manna* er þ*ar* se þá. oc *scolo* þ*eir* scipta dilcono*m* þei*m* öllo*m* *með* þei*m* *er* *eigi* keɴaz. ær *við*. Nv v*er*ða ept*ir* dilcar þ*eir* *er* *eigi* keɴaz ær *við*. enda se sciptissens *til* beit*t* at eɴe efsto rétteɴe. þa á boandeɴ sa *er* rettena v*ar*ðveit*ir* at sýna buv*m*. oc leɢia sina einkuɴ á. oc eígnaz *hann* þa. Nu ga*n*ga þ*eir* þ*að*an ab*rott* þa a hu*err* at einkyɴa *er* vill isino *lan*de. ein log ero v*m* dilk savðe *oc* navta *oc* geita. [b] Ef m*að*r a hruta oc *scal* *hann* iɴ hafa látna fyr*ir* vetr nætr. *eða* *fyrir* gort *sva* at *eigi* fae ær við þót blesma ga*n*ge. þa alla *er* *hann* ma hei*m*ta geta. Eɴ ef *hann* gør*ir* *eigi* *sva* þa *v*a*rðar* h*onom* utl*egð*. ef *eigi* *ger*iz mein at *oc* a sa söc *er* vill. Ef h*r*vtriɴ gør*ir* scaða þa *scal* *hann* bøta av visla bóto*m* se*m* b*var* þ*ess* meta *er* scaðiɴ v*ar* gøʀ enda a *hann* þa søkena. En ef h*r*vtriɴ gørir *manne* v. avra scaða. *eða* meira þa v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð* þei*m* *er* hrut á. Ef h*r*vtr *manz* ge*n*gr i aɴ*ars* *manz* savðo*m* ept*ir* vetr nætr. *oc* se *eigi* *fyrir* gört þá a *hann* at gellda h*r*vt þaɴ ef *hann* vill oc f*a*ra s*v*a at se*m* *hann* gelde siɴ hrut. *sva* *scal* fara v*m* haf*ra* et sama. Ef hrútr deyr af gelldi*n*go þa *scal* *hann* *gera*

a) = A. M., c. 14.
b) = A. M., c. 15.

1) *Afskriveren har skrevet* nair at, *men derefter skrevet* ma *ovenover, uden at overstrege det første.*

til oc *var*ðveita til handa þe*im* *er* á ef h*ann* fiðr. [a] Fe þ*at* *er* þar v*er*ða *eigi* eigendr at. sa m*aðr* er rettena (s. 160, b.) v*ar*ðveit*ir*. *scal* q*ueðia* *til* b*va* v. l*an*ðeigendr þa *er* næst*ir* bva retteɴe þ*eirra* m*ann*a *er* þ*an*gat *eigi* savðo*m* *til* at sa*f*na. at scipta savðo*m* þe*im* m*eð* s*er* til v*ar*ðveizlo. *er* þ*a*r v*er*ðr *eigi* eigande at. þ*eir* b*va*r vi. er savðæ þa varðveita *sc*olo segia *til* at k*irk*io sócno*m* e*ða* at m*ann*a fuɴdo*m* hve marg*ir* savþ*ir* þ*a*r ero þ*eir* ept*ir* *er* *eigi* *er* eigande at e*ða* *sv*a með hv*er*io m*a*rke ero. ef h*ann* veit. Nu co*m*a þ*eir* *er* eigo þ*at* fe. *oc* *scal* þ*at* hafa ab*r*o*t*t hv*err* *er* á at osekio oc syna þe*im* *er* l*an*d v*ar*ðveit*ir* þ*at* *er* savð*r*iɴ var í þa *er* h*ann* tóc. [b] Hvar se*m* m*aðr* hitt*ir* fe aɴ*ars* m*an*z il*an*de þ*v*i *er* h*ann* a at v*a*rðveita. *oc* *sca*l h*ann* sagt hafa m*onn*o*m* *til* a xiiii. nótto*m* eno*m* næsto*m* *er* h*ann* veit. Ef hann[1] hef*ir* feet *til* þ*ess* *er* manaðr *er* af vet*r*i e*ða* le*n*gr þa scal[2] hiɴ láta h*on*o*m* uppi fulgo slica se*m* b*va*r meta at v*er*t *er*. Ef h*ann* hev*ir* sva ab*r*o*t*t feet sa *er* a. at h*ann* lætr *eigi* fulgo up*p*i þa v*er*ðr h*ann* utl*agr* v*m* þ*at* iii. m*orcom* vi*ð* þaɴ *er* feet hafðe at v*ar*ðveita oc a þo at d*e*m*a*z fúlgan. Ef sa v*er*ðr vaʀ vi*ð* *er* feet hefir at v*ar*þveita at hiɴ vill ab*r*o*t*t taca *er* a *oc* v*arðar* h*on*o*m* *eigi* þot*t* h*ann* late *eigi* a b*r*o*t*t hafa ef h*on*o*m* er *eigi* fulga láten up*p*i. [c] Nv ke*m*r sa *eigi* *til* er a at miðio*m* vet*r*i. þa a sa at hei*m*ta *til* h*eimilis* b*va* sina v. þa *er* næstir bva *er* v*ar*ðveit*ir* feet. oc vi*r*ða vi*ð* bóc. enda *sca*l h*ann* sýna þe*im* einkvɴ aféno. oc *sv*a føra *til* marcs sins enda eignaz þa feet

a) = A. M., c. 16.
b) = A. M., c. 17.
c) = A. M., c. 18.

1 og 2) *Tilfötet.*

alengr. *þeir* scolo *sva* virða fe *þat* sem þa *var* vert *er* *þan*gat *com*.[1] *hann* *scal* *þat* fe giallda sem *þeir* virða et næsta vár *er* *hann* veit huerr á. *oc* hiɴ heim*tir*. Ef *hann* heldr fe *þvi* f*yrir* hinom er a *oc* *varðar* *honom* utle*gð*. Nv bregðr *hann* *eigi* af einkuɴ eða lætr *eigi* virða feet sa er (s. 161, a.) *var*ðveit*ir*. þa ma sa hafa ab*rott* *er* a þeg*ar* *hann* ke*m*r ept*ir* oc lata hino*m* uppe fulgo slica se*m* *bvar* meta. [a] Sa m*aðr* *er* feet hev*ir* *var*ðveit*t* v*m* vet*r*iɴ *hv*art *er* *hann* hev*ir* af einkuɴ b*r*vgðit e*þa* *eigi* þa *scal* *hann* segia ti*l* einkuɴ*ar* fiar *þess* er *hann* hef*ir* v*ar*ðveit*t* v*m* vet*r*iɴ iþ*in*gb*r*ecco a socn*ar* þ*in*gi *þvi* *er* *hann* heyr sialfr oc vísa þei*m* m*onno*m ti*l* hei*milis* sins. oc taca þ*ar* h*v*art *er* *þeir* eigo heldr sil*t* fe at hafa. *eða* *ver*ðit. þa *er* vii.[2] vic*or* *er*o af su*m*re. Nu ke*m*r *eigi* eigande ti*l* enda hev*ir* *hann* *eigi* vi*r*ða latet feet þa ah*ann* at hafa nytiar af *þvi* fe se*m* *hann* *eigi*. enda abyrgiz *hann* *eigi*. *sca*lat *hann* lóga fe *þvi* a engi veg.[3] *hann* *scal* ti*l* segia iii. vór iþ*in*gb*r*ecco *sva* at meire lutr[4] þ*in*gheyianda heyre. Nu v*er*ðr *eigi* eigande at *þvi* fe aþ*r*imr su*m*ro*m*. þa *scal* *hann* segia ti*l* at lög b*er*gi et þ*r*iþia sumar. enda eignaz *hann* þa ef *en*gi ge*n*gr vi*ð*. [b] Ef m*enn* taca einkuɴ at erfð. þa *sco*lo *þeir* *sva* scipta se*m* aɴaʀe erfð. Nv vill sa m*aðr* g*er*a bú *er* eng*va* á einkuɴ aðr. þa *scal* *hann* segia ti*l* iþ*in*gb*r*ecco a þ*in*gi *þvi* er haɴ heyr siálfr hv*er*ia ein kuɴ *hann* vill hafa oc sp*yr*ia at þ*ar* ef m*enn* vite nockorn man*n* þaɴ *er* þa einkuɴ *eigi*.

a) = A. M., c. 19.
b) = A. M., c. 20.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Den arnam. Skindbog læser* viii.; *jvfr. iövrigt ovenf.* S. 155 (A. M., c. 11).
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Rettelse for* lut.

Nu lątaz menn eigi þaɴ maɴ vita sams heraðs honom er þa eínkuɴ eigi. þa á hann at hafa einkuɴ þá at osekio. Huerr maðr þeirra er hann ferir bv sítt i þaɴ hrepp er hann bio eigi aðr. hann scal segia til þeirrar einkuɴar er hann á a samquamo þeirri er næst verþr[1] iþeim hrepp er hann hevir bvit ifert. Ef nokoʀ maðr er sa i þvi heraðe er þá einkuɴ á oc scal sa bregða af er scemr hevir verit bve sino i þvi heraðe. hvar þess er savða gang (s. 161, b.) þeirra beʀ saman. Hvar þess er þeir verða varir við þat at[2] hvaʀtueɢia beʀ saman savða gang þeirra oc eiɴkvɴ. þa scal sa þeirra er fyʀ fregn gera orð til fundar við aɴan oc segia deili a. Nv hevir aɴaʀ þeirra erfða marc. eɴ aɴaʀ cavpa mark. eða at giof tekit enda hafe þeir iafn lengi baþir verit bvi sino iheraðeno þa scal sa afbregða er eigi hevir erfða marc. J öllom steðom þeim er þeir hafa aɴat tueɢia báþir érfða marc eþa hvárgi. þa scal sa þeirra afbregða er færa savð fe á. Eɴ ef þeir eigo baþir iafn marga þa scolo þeir luta með ser. Ef þeir verða sva fremmi varir við at eínkuɴena beʀ saman með þeim ef fe þeirra er afiall rekit þar er þeir eigo samgengt. þa scolo þeir telia fe þat er þeir léto reka í afrétt oc viɴa eið at þvi at sva mart er feet sem þá hafa þeir talit. oc þess kyns fe. oc sva gamalt sem hann á. Nv scal hvaʀ þeirra vm havstet syna heimilis bvom sinom v. þat fe er þeir heimta. Nv scal at iafnaðe scipta með þeim vm heimtingar sva at bvom þeim .v. syniz iafnt hafa heimt er næst bva rétt þeirra er þeir heimta mestan luta fiarens. Ef aɴartueɢi þeirra kemr keɴendom til sins fiár scal sa hafa fe þat at afname.

---

[1]) *Istedenfor dette Ord synes Afskr. først at have villet skrive er eller sligt.*
[2]) *Skrevet to Gange.*

oc eiga þei*m* mýn miNa *oc* færia[1] fiar ván i afrétt sem[2] haN getr keNendr ti*l*. [a] *Þeir* *sco*lo keNe*n*dr *ver*a er rétt*ir* se at tengðo*m* iq*ui*ðo*m*. Sa *maðr* er keNendr vill fera ti*l* fiár sins. h*ann* *sca*l viNa eið at *þv*i at h*ann* átte fe þ*at* *er*[3] i afrétt fór oc hev*ir* *eigi* si*þan* lógat. EN keNendr *sco*lo viNa eiða at *þv*i at h*ann* átte fe þ*at* *er* i afrétt fór. oc leggia þ*at* undir þegnscap siN. (s. 162, a.) Nv heim*tir* aNaR *þeirr*a betr *eða* fleira fe en*n*[4] van *eigi* oc leGr lavn á. þá asa orðe at raða v*m* er einkvN a vi*ð* h*ann*. Nv heim*tir* aN*a*R *þeirr*a betr en aNaR. þa *sca*l hiN beiða h*ann* lavgsciptis.[5] ef sa lætr *eigi* hino*m* up*p*i lög scipti v*m* feet. þa v*arðar* h*ono*m þ*at* utle*gð* oc stefna ti*l* gialda v*m* feet ia*fn* mart se*m* h*ann* hev*ir* oheim*t* þ*at* sum*ar* oc a h*on*-o*m* þ*at* at dæ*m*a *oc* ia*fn* gamalt fe. Heim*i*lis h*var* hans *sco*lo scilia þ*at* hve m*a*rga savðe h*ann* atte *eða* hve ga*m*la. [b] Ef sa m*aðr* bregðr bue *sin*o er einkuN á. oc á h*ann* at liá einkvN*a*r þ*eirr*ar þei*m* ma*nn*e *er* h*ann* vill. oc a h*ann* þo at hafa þegar er h*ann* vill. sina einkuN. Nv bregðr h*ann* búe enda lér h*ann* engo*m*[6] m*ann*e ein-kuN*a*r *oc* v*er*ðe h*ann* ör savðe oc a h*ann* *eigi* þa einkuN helldr eN aðr*ir* *menn*. [c] Engi m*aðr* a at hafa alstyfi*n*ga nema lofat se ilögretto. eN ef h*ann* hef*ir* þa v*arðar* h*on*-o*m* *fiorbavgs* G*arð*. Ef m*aðr* tekr þ*at* fe at erfðo*m*

---

a) = A. M., c. 21.
b) = A. M., c. 22.
c) = A. M., c. 23.

---

1) *Saaledes* (*for* færa).
2) *Rettelse for* se.
3) *Skrevet over Linien, maaskee med en yngre Haand.*
4) *Herefter skrevet* aNaR, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*
5) *Punctum er tilföiet.*
6) *Först skrevet* aVörom, *men derefter rettet saaledes, muligen med en yngre Haand.*

alstyfinga oc er honom vite lavst at eiga þat fe meþan þat lifir en eigi scal hann sva einkyna ne eitt. Maðr scal eigi alstyfinga giallda manne. enda scal eigi taca nema þegar lóge af. eða sá eigi þat marc aðr hann tecr. Nu scal til saca þeirra allra er her geratz iþesso mále queðia ix. heimilis bva a þingi þess er sottr er. þa er fiorbavgs garð varðar. En bva v. þar er fe vite licr við Enda allt þat anan veg er gert iþesso male enn her var mælt. þa licr við iii. marca fe vite nema talit se meire sect til.

226. vm hross neyzlor

[a] Ef maðr felr[1] hross ine at manne. at fulgo mála réttom oc abyrgiz[2] hin þat iafnt sem fulgo fe anat. Ef menn neyta hross þess oc á sá at sekia vm navtnena er á. enda verðr iafn secr sa er varð- (s. 162, b.) veitir vm navtnena sem aðrir menn nema hann scyllde at öllo abyrgiaz. þa a hann at neyta sem sina hrossa. oc spilla eigi oc a sa at sekia vm hross navtnena er abyrgiz. eigi a sa at neyta sialfr er a. ne lofa avðrom monnom.

---

a) = A. M., c. 31.

---

1) *Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*
2) *Herefter skrevet* hann *men udmaculeret.*

Rann socna þáttr

227.

[a] Þat scal huerr maðr hafa alande osso er a. nema gefit vili hafa eða golldit. Ef maðr tekr þat er anar maðr á olofat oc a maðr at føra þat til görtøkes ef pennings er vert eða meira. Sva scal stefna sa er a gripen vm görtøke oc til giallda tueðra slicra sem hvar meta oc láta varða iii. marca secþ oc quedia til heimilis hva v. aþingi þess er sottr er. Ef maðr tecr fe fra manne þat er vert er hálfs eyris eða meira fiár. oc leynir sa eigi er tecit hevir. oc varðar þat scog gang. oc scal stefna vm tökona vm þat at hann vile ser fe nyta[1] enn eigi vm þiof scap. Ef maðr tecr fe fra manne hálfs[2] eyres vert eða meira oc leynir þiof lavnom. þa er costr at föra til þiofscapar oc stefna oc telia hann sekian scogar man ef quiþr ber han sanan at söc. oc quedia til xii. quiðar. Nv berr quiðr af honom oc er eigi sócn til þa at sekía vm illmælit. ef hann quað sva at istefnone. Enda stefne hann af þvi at hann hygðe hann sanan at en eigi fyrir háðungar sacir. Ef maðr stefnir manne ifa lavst vm þat at hann hafe þvi stolet ef quiðr ber

a) = A. M., Vigsl. c. 113. Dette Afsnit findes ikke i den arnam. Skindbog.

1) Skrevet neyta, men e udprikket.
2) Rettelse for half.

h*ann* osaɴa*n* at. *oc* e*r* þa sócn ti*l* illmælisens. H*ann* a cost at nefna s*er* v*atta* þa þeg*a*r ef h*ann* heyr*ir* *oc* ste*f*na v*m* illmælit. oc telia v*arða* *fiorbavgs* ɢ*arð*. oc sokia *við* vátt*o*rð. Enda a h*ann* cost at nefna v*atta* at fra*m*sögoɴi oc stefna u*m* illmælit at lög b*er*gi siþ*an* er q*u*iþ*r* bar af h*onom* oc so- (s. 163, a.) kia et sama sum*a*r. Þess e*r* *oc* cost*r* at stefna siðaʀ v*m* ill mælit *oc* sokia v*ið* xii. q*u*iþ. Enda nytr h*ann* *eigi* biargq*u*iðar ef h*ann* stefnde ifa lavst. Ef m*aðr* stefn*ir* þei*m* m*ann*e v*m* þiofscap e*r* aðr hef*ir* kuðr *oc* saðr orðeɴ at þiofscap *oc* v*arðar* þ*at* *eigi* v*ið* lög þot þa v*er*ðe h*ann* osaðr at. ef h*ann* stefnde af þvi at h*ann* hugðe h*ann* saɴan at. *oc* h*ann*[1] visse h*ann* eigi osaɴa*n* at. Þióf söc s*ca*l sótt a eno .iii.[a] þ*in*gi þ*að*an *fra* er h*ann* spyʀ sócn*a*r aðileɴ. alldregi fyrniz leynd þiof söc. S*va* s*ca*l sokia at öllo v*m* fiartokona þar e*r* m*aðr* lætr *scog* ɢ*ang* v*arða* se*m* þiof söc f*yrir* uta*n* atq*uæ*þi. Görtokis söc fyrniz e*igi*. Cost a m*aðr* at höfða söc við h*va*rn e*r* vill þaɴ e*r* g*r*ipeɴ hev*ir* at halda e*ða* hiɴ e*r* h*ann* hyɢr at stolit hafe. Ja*fn* mic*it* v*arðar* m*ann*e ef h*ann* þiɢr e*ða* cavp*ir* vis vitande þiof stolit. sem hino*m* er stal. Sa e*r* þiofs nav*t*r. *oc* s*va* þei*m* e*r* reð þiof rað*om*. þa s*ca*l sokia v*ið* en sömo gögn se*m* þiofiɴ. Ef m*aðr* selr m*ann*e e*ða* gefr þ*at* er h*ann* veit at þióf stolit e*r*. *oc* vill*ir* h*ann* heimild at. þoat h*ann* visse *eigi* þa e*r* h*onom* v*a*r heimildr. *oc* v*arðar* *scog* ɢ*ang* v*ið* h*va*rntveɢia þan*n* e*r* hef*ir* g*r*ipiɴ sellda*n* *oc* s*va* þaɴ e*r* átte. s*ca*l sokia við xii. *q*u*ið*. Hvar þ*es*s e*r* m*aðr* hef*ir* heimilld ti*l* þ*es*s g*r*ipar e*r* tekeɴ e*r* *fra* m*ann*e e*ða* stoleɴ. *oc* hugðe h*ann* s*er* heimilan m*un*do v*er*ða þó*tt* h*ann* fregne siðaʀ aɴat. *oc* e*r* h*onom* rett at hallda þei*m*

[1]) *Skrevet over Linien.*

grip til doms. Þar er maðr þermlaz sins gripar oc þickiz hann vita at maðr hevir grip þaɴ at halda. sa er keyptan hevir eða þegiɴ eða at láne oc naer (s. 163, b.) hann eigi at siá. Sa er gripeɴ á scal beiða með vátta at hiɴ syne honom gripiɴ eþa sele[1] fram.[2] Ef hiɴ selr eigi fram þa er costr at fela a byrgð ahende honom til doms. oc stefna honom til brigðar oc til ut gongo oc lata varða iii. marca utlegð. ef hiɴ synir eigi gripenn. lengr er beiðt er. Ef maðr keɴir grip ihondom manne oc quez sa eiga at giof eða at cavpe. eða at varð veizlo. Ef hiɴ tecr abrott oc varðar þat scog gang.

228. vm rán.

[a] Þat er haɴnd rán ef sa tecr or hende honom eða af honom. Ef maðr helldr eigi á oc quez hann þo eiga. en hiɴ tecr þaɴ grip abrott. oc er þat ravða rán. varðar þat scog gang. At hvaʀeluegio atferþ þeirre þa secz maðr þar a síno eigine. ef hann tecr af þeim manne er heimild hefir til. Þa hefir maðr heimild til. ef sa maðr heimilar honom er foʀáð á avra sinna oc hann hygʀ at sa mætti honom heimilat viɴa þaɴ grip en eigi ellegar. Ravða rán scal sva sokia at queþia scal til heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. Ef maðr fiðr grip siɴ vti eða iɴe oc tecr hann a brott. oc scal hann segia lög fostom monnom til ef þeir ero hia þar a þeim bø. Enn ef þeir ero eigi hia þa scal hann fara leið sina oc segia a næsta bø. oc mæla sva. Ef nokoʀ keɴir ser þeɴa grip

a) = A. M., c. 116.

1) De to sidste Bogstaver i dette Ord ere skrevne over Linien.
2) Punctum er tilföiet.

co*m*i sa þi*n*gat ti*l* min oc q*ue*þa a h*v*ar h*ann* a hei*m*a *oc* feli m*er* abyrgð á he*n*di ti*l* do*m*s. þ*v*iat eins *scal* h*ann* *sv*a m*eð* f*a*ra ef h*ann* átte þa e*r* f*ra* h*o*no*m* villtiz. Ef m*að*r vill b*r*igþa g*r*ip þaɴ þa *scal* h*ann* co*m*a ti*l* aeno*m* næsta manaðe oc fela[1] h*o*no*m* abyrgð ahe*n*di til do*m*s. Hvarz áto þyfe e*r* meire e*ð*a miɴi þa e*r* maðr stelr þ*v*i er ǽtt e*r*. eþ*a* bloðug*r*i[2] bráð. þa e*r* costr at stefna til scógar.

229. vm ran*n*socn*ir*.

(S. 164, a.) [a] Hvart e*r* m*að*r misser fiar sins .ii. avra e*ð*a meira vi*ð* eiɴ maɴ a xii. manaðo*m*. Þar e*r* costr at stefna v*m* stuld þaɴ ti*l* þræl do*m*s ef h*ann* hev*ir* þióf lavno*m* leynt. *sv*a se*m* þræll v*æ*re fað*ir* h*an*s eɴ ambatt moþ*ir*. *oc* felle h*ann* a navðigr aiorð.[3] telia s*er* fe h*an*s allt. þ*ar* *sc*a*l* q*uеðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*i*ngi þ*ess* e*r* *sottr* e*r*. h*v*art h*ann* hafe þ*v*i fe stólit. a þei*m* xii. manaðo*m* *oc* ne*f*na h*ann*. *oc* þiófl avno*m* leynt. e*ð*a hafe h*ann* *eigi*. Ef q*u*iðr beʀ h*ann* saɴa*n* at þ*v*i. þa a at d*e*ma h*ann* þræl fasta*n* afóto*m* oc hino*m* fe h*an*s. Sa *scal* oc hafa omaga þrǽlsens ef ero e*r* h*ann* s*e*k*ir* ti*l* þrældo*m*s. Sa acost at leɢia lög sculld á omaga þrælsens. h*o*no*m* *sc*al frelse gefa ef h*ann* þick*ir* þ*ess* v*er*ðr v*er*a oc *scal* h*ann* ifrials giafa æt at fra*m*ferslo. oc at arftöko.

---

a) = A. M., c. 117.

---

1) *Rettelse for* fella.
2) *Rettelse for* blgðugri.
3) *Punctum er tilföiet.*

230. rannsocna þáttr.

[a] Sa *maðr* er misser fiar sins. h*ann* á at raNsaca ef h*ann* vill. H*ann* *sca*l biðia m*enn* til raNsöcn*a*r m*eð* s*er* iN*an* hús *oc* af næsto*m* beio*m* ti*l* þe*s*s e*r* h*ann* hev*ir* xxx. m*ann*a. Ef meN vilia e*igi* fara m*eð* h*onóm* oc v*arðar* þei*m* iii. m*arca* utle*yð*. H*ann* *sca*l e*igi* fleire m*enn* hafa eN xxx. h*ann* *sca*l þar up*p* hefia raNsócn e*r* h*ann* vill. Ef h*ann* vill fleire bolstaðe raNsaca en eiN oc *sca*l h*ann* e*igi* yf*ir* hefia raNsócn v*m* þa bolstaðe e*r* þei*m* ero næst*ir* e*r* h*ann* hóf up*p* raN sócn. þ*eir* lax m*enn* *sco*lo ga*n*ga at garðe þ*a*r e*r* þ*eir* vilia raNsaca. þ*e*ir *sco*lo iii. ein*ir* i garð ga*n*ga oc ti*l* h*vss*. h*ann* *sca*l sialfr eN þ*r*iðe. eða sa maðr e*r* h*ann* fær ti*l* at mæla malo*m* sino*m*. H*ann* *sca*l beiða böanda þaN e*r* þ*a*r byr m*eð* v*att*a at h*ann* oc þ*e*ir er f*yrir* ero festi (S. 164, b.) þei*m* oc handsale g*r*ið at lögo*m* ti*l* raNsócn*a*r. H*ann* *sca*l oc e*igi* hafa fleire m*enn* f*yrir* eN .xxx. haN scal[1] oc handsala[2] þei*m* g*r*ið oc hvar*ir* avðro*m*. Ef boande varn*a*r g*r*iða oc v*arðar* þ*at* *scog* G*ang*., Nv lætr h*ann* g*r*ið uppe oc handsalar. þa *sca*l h*v*aR þ*eir*ra nefna þ*a*r vi. m*enn* or aN*a*rs flocke þa er h*ann* vill i þav g*r*ið. þa e*r*o xii. m*enn* ig*r*iðo*m* af þei*m* vi. tego*m* m*ann*a. eN all*ir* þ*eir* vi. teg*ir* m*ann*a und*ir* g*r*iðo*m*. BoandeN e*r* e*igi* scyldr at láta g*r*ið uppi ef þ*e*ir ero fleire sama*n* en xxx. Ef m*enn* ga*n*ga ilið þ*eirr*a obedit oc v*arðar* hverio*m* þ*eirr*a iii. m*arca* utl*egð* *oc* asa söc e*r* raNsaca, vill. Ef hiN hef*ir* fleire m*enn* f*yrir* eN xxx. oc v*arðar* h*onom* þ*at* *scog*

a) = A. M., c. 118.

1) *Tilføiet.*

2) *Skrevet* e*i*handsala, *da Afskriveren først har villet skrive* e*igi*, *og senere har glemt at strege det ud.*

cang. oc *er* þa varnat *gri*ða. Nv festa *þeir grið með ser oc sco*lo *þeir* all*ir* þa ti*l* dura ga*n*ga *er* aðr *voro* uta*n* garðz. *þeir sco*lo þa beiða boaNdaN *með vatt*a at h*ann* láte þei*m* raNsócn up*p*i. H*o*n*o*m *varðar scog cang* ef h*ann* varn*a*r raNsócn*a*r. Þ*eir sco*lo beiða h*ann* þe*s*s at ut ga*n*gi m*enn* þ*eir* all*ir er* iNe ero þ*a*r aðr ne*m*a sa m*a*ðr eiN er liós b*er*a f*yrir* þei*m* oc luke láso*m* upp. Þeg*a*r er aNa*n* veg *er* beiðt raNsócn*a*r eN nv er talit. þa *er* h*ann* e*igi* scyldr uppi at láta. Ef oN*o*r atf*er*ð *er* af boaNdans he*n*di eN su er h*er er* nv talet at *þeir* eigo h*ann* at beiða. *oc* er þa v*a*rnat raNsócn*a*r. Ef raN-sócn *er* uppi láten. þa *sco*lo þrir[1] m*enn* iN ga*n*ga af þei*m er* raN saca vilia oc ciN or hiNa liðe. sa *sca*l b*er*a lios f*yrir* oc lúka láso*m* up*p*. Þ*eir sco*lo iiii. m*enn* iN ga*n*ga. MeN *sco*lo láta raNsacaz aðr ga*n*ge iN at e*igi* b*er*e *þeir* fola ahe*n*dr[2] m*onno*m. eNda *s*va *þeir er* út ga*n*ga. Ef *þeir* vilia e*igi* láta hafa lucla at lúka láso*m* up*p*. *oc* v*er*ða lóc þ*eirr*a oheilog við b*r*ote. Þ*eir sco*lo en*ir* somo (s. 165, a.) raNsaca iöllo*m* stöðo*m* uti *oc* iNe. Þ*eir sco*lo e*igi* avvisla *ger*a iraNsócn þaN *er* hino*m* se meiN at. ne fiárscaðe *er* f*yrir* búa. Ef þ*eir* b*er*a ofr afle e*ða* f*a*ra at ologo*m* at raN sócn aNan veg en nu *er* talit oc v*arðar scog cang* ef þ*eir* fiNa e*igi* þ*a*r iNe enda v*er*ðe boaNdiN osaðr at en elleg*a*r v*arðar* ecke. En þo*tt*. þ*eir* fiNi in*n*e þ*a*r fóla. oc *sca*lat d*r*epa þa m*enn* ne at þei*m ger*a ecke ne*m*a þei*m* v*er*ðe handnu*m*it. S*v*a *sca*l at socn f*a*ra v*m* þaN þiofscap se*m* þ*a*r er e*igi er* raN sacat. Ef *þeir* b*er*a iN fola a he*n*dr m*onno*m *er* raNsaca *sco*lo eþ*a* lata b*er*a aðra m*enn*. þa v*arðar* þei*m* sco*g* c*ang* enda v*arðar* þei*m* þa þ*at* allt *er* þ*eir* f*a*ra at raNsócN slíct se*m* aðr.

1) *Gisning for* þeir.
2) *Herefter skrevet* þeim, *men dette Ord dernæst udstreget.*

Nu scal vm sacir þær allar er af raɴ sócn geraz stefna heiman oc queðia heimilis bva v. til aþingi þes er sottr er.

231. vm gripa tak at misfanga.

[a] Ef maðr tecr grip manz at hibylum oc vill haɴ calla ser misfanga. þaɴ scal hann þaɴ grip hafa aptr boriɴ avico fresti eða fyʀ oc selia ihönd þeim manne er þar byr næst þvi er hiɴ mistóc gripeɴ ef hiɴ er eigi þar er á. Nv vill sa eigi við taca þa scal hann heim hafa með ser oc segia til sins heimilis oc abyrgiaz. enda hafa til þings[1] et næsta sumar oc segia til at lögbergi. Sva scal sokia sem vm aðrar fiartekior. Ef maðr feʀ eigi sva með sem nv er tínt eþa sva ef eigi er misfangi þott sva se callat. Þar a misfanga at bera er maðr tekr þess kyns grip abrott sem hann lætr eptir ivapnom. eɴ hross þess kyns sem hann átte oc sva lítt. enda sva vm aðra gripe sem nu er tint. hvart er kyk fe eða aþrir gripir. þa scal hann þess kyns grip abrott hafa. sem hann átte oc með þeim lit. oc er þo þviat einv[2] (s. 165, b.) misfangi ef bvar vilia sva borit hafa. Oc ef sa maðr er þaɴ grip átte tecr oc hins grip at misfanga oc scal sva með fara et sama sem hinom var aðr til handa talit. oc er þar hvaromtueɢia misfangi. Ef maðr tekr grip aɴars manz a alþingi eða afiöllom uppi eða at obygðom at misfanga. oc fiðr hann eigi aðr hann kemr iherað. þa scal segia til bvvm þeim .iii. er þar ero næstir agöto hans þegar er

a) = A. M., c. 119.

1) *En nyere Haand har tilföiet* al *foran dette Ord* (= alþings), *og saaledes er ogsaa Læsemaaden i A. M.*

2) *Först skrevet* eins, *men Slutningsbogstavet derefter forandret til* v.

h*ann* fiðr at h*ann* hev*ir* misteket *oc* secz h*ann* þá e*igi* a m*eð* för þ*es*s g*r*ipar. en h*ann* sc*a*l abyrgiaz oc hafa ti*l* alþ*in*gis aɴat su*m*ar ef h*ann* mistóc þ*ar*. Hiɴ secz oc e*igi* a m*eð* för h*an*s g*r*ipar ef sa hafðe i ombon þaɴ ab*r*o*t*t hafðan. ef sa f*er*r s*v*a m*eð* se*m* hino*m* v*a*r ti*l* handa tínt. Maðr scal fert hafa hino*m* e*r* á ahálfo*m* manaðe þei*m* e*r* h*ann* veít misfa*n*gaɴ ef þ*eir* ero sa*m*s fiorðv*n*gs e*ða* s*v*a ef h*ann* má co*m*az ahálfo*m* manaðe f*yrir* leiþar le*n*gð þot*t* e*igi* se sa*m*sfiorðu*n*gs.

232. v*m* reízlor

[a] Þat e*r* lögpundare er viii. fiorðu*n*gar ero ivétt eɴ .xx. m*er*kr sc*o*lo[1] ifiorðu*n*g vera. Ef m*aðr* apundara meira e*ða* miɴa en m*æ*lt e*r* *oc* v*arðar* þ*at* iii. m*arca* secþ. Nv reiþ*ir* h*ann* rang*a*r véttir e*ða* mælir rang*ar* alnar. s*v*a at munar v*m* öln i xx. álno*m*. þa v*arðar* þ*at* f*iorbavgs* g*arð*. Sa asoc þá e*r* sins hev*ir* i þ*v*i mist. Eɴ ef h*ann* vill e*igi* sokia þa á sa e*r* vill. Nio b*va* sc*a*l ti*l* þ*es*s q*ueðia* aþ*ingi*. st*efno* soc e*r* þ*at*.

233. v*m* v*er*pla kast *oc* tafl

[b] Þat e*r* m*æ*l*t* ilögo*m* váro*m* at m*enn* sc*o*lo e*igi* casta v*er*plo*m* ti*l* fiár s*er* eɴ ef casta oc v*arðar* f*ior*-*bavgs* g*arð*. Meɴ sc*o*lo oc e*igi* tefla s*v*a at þ*eir* leɢi fe við. *oc* enga þa lute er m*ann*e þick*ir* bet*ra* at hafa en on at v*er*a. En þei*m* er fe leɢr v*ið* tafl e*ða* aðra lute þa er v*arðar* f*iorbavgs* g*arð*. enda erat hei*m*ti*n*g ti*l* fiar

a) = A. M., c. 120, *samt* (*efter den arnam. Skindbog*) A. M., Kaupa-b., c. 83.
b) = A. M., c. 121.

1) *Skrevet over Linien.*

þess. En eigi (s. 166, a.) *scal* kasta. Sa asöc þa e*r* vill. iNa*n* fiorðu*n*gs m*anna*. oc e*r* rett at lysa a varþ*in*gi ef þ*eir* e*ro* sa*m* þi*n*ga enda e*r* sa aþ*in*gi e*r* sóttr e*r*. oc q*ueðia* þ*ar* til h*eimilis* b*va* v. þ*ess* e*r* *sottr* e*r*. oc *sco*lo iNa*n* fiorðu*n*gs m*enn* lýsa f*yrir* d*r*ott*in*s dageN. ef þ*eir* hycia. En þa ah*ve*R er vill ept*ir* hælgena ef sa e*r* aþ*in*gi e*r* sottr er. EN ef h*ann* e*r* *eigi* aþ*in*gi oc e*r* rett at lysa at þinglaýsno*m* oc ti*l* sócn*a*r aNat sum*a*r. *oc* baNa for ef vill. En ef .ii. sekia eiN maN v*m* þaN lut oc a sa at raða e*r* sekia vill ti*l* laga.

---

vm h*r*eppa scil.

234.

[a] Löghreppar *sco*lo v*er*a al*an*ðe her. En *þat* e*r* löghreppr e*r* xx. boendr ero i eða fleire. *þv*iat eins *sco*lo v*er*a fære ef lögrétto m*enn* hafa lofat. Þ*ei*r boendr *sco*lo eiga at gegna þi*n*gfarar cavpe e*r* ti*l* h*r*eppatals e*r*o talþ*ir*. þoat m*aðr* scipte h*r*eppo*m* sino*m* ifiorðu*n*ga e*ða* iþ*r*iðiunga e*ða* *sv*a se*m* *þeir* vilia scipt hava ti*l* mat giafa e*ða* ti*l* tiundar sciptis oc e*r* rétt at *þeir* v*er*ðe þar fære ilut h*r*e*pp*sens eɴ xx. S*v*a *sco*lo h*r*e*pp*ar sétt*ir* at hue*r*r bóande *sca*l sitia et næsta avðro*m* *sco*lo *sv*a h*r*eppar all*ir* sett*ir* se*m* nu e*r*o. Landeigendr .v. *sco*lo v*er*a tecn*ir* ti*l* sócn*a*r i hrepp[1] hv*er*io*m* at sokia þa m*enn* alla e*r* oscil g*er*a ih*r*eppeno*m* oc s*v*a at scipta tiundo*m* m*anna*[2] oc matgiofo*m*. eða sia eiða at m*onno*m. Rett e*r* at *þeir* m*enn* se eigi landeigendr e*r* sócnar m*enn* ero ih*r*e*p*p ef h*r*e*p*ps m*enn* ero all*ir* a *þat* sátt*ir*. Ef m*aðr* sitr at hrep*p*a móte oc ko*m*r h*ann* iaɴa*n* hrep*p* m*eð* bú sitt. þa a h*ann* cost at kiosa sic iaɴa*n* h*r*e*p*p m*eð* bv sitt ef hin*ir* ero þo

---

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 39. (*Denne Materie udgjör nemlig i den arnam. Skindbog en Deel af Afsnittet* Kaupa-balkr, *eller* Um fiarleigur.)

---

1) *Rettelse, overensstemmende med den arnam. Skindbog, for* hver.
2) *Skrevet over Linien.*

xx. eptir. *eða* fleire enda lofe hinir er fyrir sitia. Þeir menn ero til þess scyldir er til socnar hafa hlotiz. *eða* sva ero til tecnir at allir hreps menn ero a þat sáttir at (S. 166, b.) scipta matgiofom oc tiundom *oc* manna elðe isinom hrepp hverir socnar menn. Þeir *sco*lo sva scipta manna elðe at þar verðe ia*fn* mikil gisting ahundraðe hverio sculd lavso þeirra manna er þar bua ihrepp. Hreps menn ero scyldir at ala þa menn er sócnar menn scipta a hendr þeim til elðes. Þeim monnom *sco*lo þeir scipta ahendr þeim er þeir verða þar þrot raða ihrepp oc þeim er sva coma ahendr þeim er þeir visso eigi þá von til er þeir bygðo lond sin eða toco ser hiú. SiNi landz bygð *scal* huerr maðr biarga hvart sem hann a isinom hrepp *eða* iavðrom til fardaga þeirra er hann hevir þeim bygt. þa *scal* hann lata neyta sins fiar fyrst en ef þeim viðr eigi sitt fe þörf. þa *scal* sa legia sitt fe fyrir þa er þeim bygðe. *eða* føra þa menn til framførslo ella. iii. *marca* secþ *varðar* ef maðr bergr eigi siNi landz bygð. [a] Þat er vm fiorðungs omaga *oc* vm þa menn er hrepps menn ero scyldir at ala. at þeir *sco*lo þa ala ia*fn* væl sem hiu sin oc fa þeim klæðe þa menn *scal* eigi af lande selia ne isculd taca. Ef erfingiar omagaNa ero itueim hreppom þa *sco*lo þeir scipta þeim omógom oc føra þa amillom hreppa til framførsla siNa. eigi *sco*lo þeir lata ganga þa með húsom. Ef maðr lætr ganga siN omaga ihrepp *eða* scýtr niðr eða förir ihrepp aNan eN vera eigi. *eða* hleypz fra *oc varðar* iii. *marca* secþ. oc *scal* honom föra eN lata eigi ganga með húsom. Ef omagi er þar førðr ihrepp at olögom ahendr manne

---

a) = A. M., c. 40.

eða er þar scotet ihrepp. þa scal sa maðr er omaginn er førðr scera cross ef hann þickiz hrepps fundar þarfe oc bera þar til næsta hús oc nefna þar hrepps fund at sin .vii. nátta fresti eða meira meli oc queþa huert hiɴ scal bera cross. siðan scal hverr þeirra láta bera fra ser sva sem sa mælti[1] er scar oc láta fara sem dagr deiliz. (S. 167, a.) Ef menn duelia cross forna eða coma þeir eigi til hrepps fundarens. þa varðar þat hveriom þeirra iii. marca secþ. en þa duelia þeir cross forna ef þeir føra eigi þegar af hende ser er þeir vito at cross com navðsynia lavst. Eɴ þa coma menn eigi[2] til hrepps fundar ef eigi coma fyrir miðian dag þaɴ er a er queðit. Allir bøndr scolo bera hrepps fundar boð þeir er ihrepp ero saman. þo at þeir se sumir oavðgare en þeir eigi þingfarar cavpe at gegna. enda ero þeir oc iafn scyldir allir at coma til hrepps fundarens. Menn ero iafn scyldir þa at coma til hrepps fundar ef menn vito þótt eigi fylgi cross boðeno ahendr þeim. Socnar menn eigo iafnt at scipta þeim monnom ahendr er heima sitia maɴ elðe sem hinom er þar ero. Eigi scolo þeir bæðe seɴ ala þa menn er þar eigo at fara ihrepp karl maɴ oc kono barn bæra.[3] scalat sva scipta maɴ elðe ahendr þeim at þav se bæðe seɴ þar. Menn eigo eigi at ala göngo menn vtan hrepps. eɴ ef ala oc varðar þat iii. marca secþ. Þat varðar oc iii. marca secþ. ef þeir ala eigi þa menn sem hiu sin er socnar menn hafa scipt ahendr þeim. eða gefa eigi sva matgiafar sem scipt var. Hvervetna þess er maðr gørir sva illa við

[1]) Rettelse for mælt.
[2]) Tilföiet, overensstemmende med den arnam. Skindbog.
[3]) Punctum er tilföiet.

þaɴ maɴ er *hann* scylde fr*a*m föra at h*onom* se ovært vi*ð*. hv*a*rt e*r* h*ann* hev*ir* h*ann* m*eð* s*er* eþ*a* felr h*ann* iɴi. þa á hu*err* m*að*r cost e*r* vill at taca þaɴ maɴ af þ*eir*re vist e*r* h*onom* e*r* ovært við. oc fá h*onom* vist bet*r*i oc heim*t*a fulg*or* tueɴ*a*r at hino*m* slícar se*m* hv*ar* v. vi*r*þa við bóc h*eimilis* hv*ar* þ*e*ss e*r* heimta[1] afúlgona. Þar e*r*o tueɴ*ir* aðiliar þ*eirr*ar sacar vi*ð* boanda ef h*ann* gefr *eigi* matgiöf þei*m* m*ann*e e*r* h*onom* v*a*r scipt at gefa. þar e*r* aðili sócn*a*r m*að*r ihrepp. enda e*r* sa aðili e*r* þiɢia scyldi. (s. 167, b.) Socn*a*r m*enn* e*r*o ia*fn* scyld*ir* at ala m*enn* ihrep *oc* gefa matgiaf*a*r. se*m* aðr*ir* m*enn*. enda e*r*o socn*a*r m*enn* sek*ir* iii. m*orcom* ef þ*eir* sekia *eigi* þa m*enn* ihre*p*p e*r* *eigi* gefa matgiaf*ir*. e*ð*a ala *eigi* þa m*enn* e*r* sócn*a*r m*enn* hafa scipt ahe*n*dr þei*m* at rétto e*ð*a sekia *eigi* hre*p*ps fu*n*di e*ð*a be*r*a *eigi* hre*p*ps fu*n*dar boð. e*ð*a ala utan hre*p*ps m*enn*. [a] Ef m*að*r vill aɴa*n* sekia at hreppa do*m*i. þ*a*r sc*a*l sócnare f*a*ra oc m*a*rka do*m* stað i örv*a*r scótz hælge uta*n* garz þ*e*ss m*anz* e*r* h*ann* vill sekia oc m*a*rka ti*l* sins hei*mi*lis þ*a*r e*r* hv*a*rke se acr ne e*n*gi. h*ann* sc*a*l þ*at* ge*r*a ru*m*hælgan dag. H*ann* sc*a*l f*a*ra ti*l* hús þ*e*ss m*anz* e*r* h*ann* vill sekia. *oc* nefna v*att*a. iþ*at* v*ætt*e. at ec leɢ do*m* stefno vi*ð* þic oc nefna h*ann*. vii. n*att*a fresti at vit scolom do*m* eiga. co*m*a þ*a*r sv*a* at do*m*r se nefndr f*yrir* miðian dag oc *que*þa a do*m*staðeɴ. En siþ*an* stefna h*onom* v*m* þ*at* se*m* h*ann* vill h*ann* sekia v*m* *oc* ti*l* þ*e*ss do*m*s e*r* h*ann* hev*ir* lagðan oc telia h*onom* v*arð*a iii. m*arca* secþ. Socnareɴ sc*a*l

a) = A M., c. 41.

1) *Rettelse for* heita.

queðia heimilis bva v. þess er sottr er vm þat sem hann hevir stefnt vm oc queðia .iii. nóttom fyrir dominn eða meira mele oc queðia rumhælgan dag oc sva stefna. HvaR þeirra scal hafa iNan hrepps menn til doms oc scal hvaR þeirra hafa x. menn oc taca þar or domendr oc vatta.[1] quið menn scolo at fornaðe. Þria menn scal hvaR þeirra nefna idom. Nv vill veriandeN eigi nefna domeN. þa scal sokiaNdeN nefna allan domiN. oc er þat iafn rétt sem þeir hefðe baðir nefndan domeN. Domr scal vera rumhelgan dag. domr scal eigi vera vm langa fösto ne vm löghælgar tiþir. Eigi scal domr vera þær vicor vi. ii. fyrir alþingi oc þingvicor .ii. oc .ii. vicor epter alþingi enar næsto. Þa er domr er nefndr at hvaR þeirra scal bioða til hruðningar avðrom at ryðia dom þaN oc scal sua ryðia dom (s. 168, a.) þaN[2] sem quið. Sa scal bioða til hruðningar vm quiðiN er quadde oc bioða þeim er vm er quatt. Fullr er quiðr þótt grið menn se .ii. i ef buar ero or ruddir.[3] þeir scolo eiða vinna[4] þar sem at þinga domi. Ef þeir hafa fleire menn til doms eN x. hvaR þeirra þa verþr sa þeirra utlagr iii. morcom er til þess biðr menn enda er utlagr hverr þeirra er varnar til farar eða nockors þess er þarf til at hafa iNan hrepps manna. Ef vtan hrepps menn coma til doms oc scolo þeir eigi vera ilogscilum. eN ef þeir mæla lögscil þa er þat sem þeir mæle ecke. Ef þat beR quiðr a maN at hann hafe alet utan hrepps menn. þa a hiN beiða

---

1) *Herefter skrevet* oc, *men dette Ord derpaa udprikket.*
2) *Herefter skrevet:* oc scal sva ryðia, *hvilke Ord, der indeholde en Gjentagelse af det foregaaende, vi have udeladt.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Tilföiet.*

ser biargquiðar at *bera vm þat hvart* haɴ hugðe at hiɴ *vœri* hei*mi*lis fastr *eða eigi.* Nu beʀ *þat* quiðr at *hann* hygðe at *hann* ætte heimili. þa *ver*sc *hann* sökiɴe. Þ*eir* dom*en*dr *sco*lo sit mál hafa *er* fleire *er*o saman *þar*. Eɴ ef *þeir* ero iafn marg*ir*. þa *scal* afall d*em*a. [a] Þ*eir* m*enn* er at scipo*m* eigo búþ*ir*. *þeir sco*lo *eigi* ala utan hre*pp*s m*enn*. ne konor þær *er* barn bærar *er*o. þo at þær se iɴan hre*pp*s m*enn*. þa m*enn sco*lo m*enn* eigi ala *er* go*n*go m*enn* ero. *sva scal* f*a*ra at sócn allri *við* scipa m*enn* se*m* *við* boendr ne*m*a *þat* at sa *er* sekia vill scipa m*enn* *vm* maɴ elðe *scal* lecia do*m* ste*f*no hei*m*a at sín enda *scal* *hann* sekiandeɴ hafa *sva* m*a*rga m*enn* se*m* *hann* vill ti*l* do*m*s. en *ver*iandeɴ x. m*enn*. oc a scipa m*aðr* slica vorn f*yrir* sec sem boaɴdeɴ. *þeir sco*lo þaɴ dag luka do*m*e sino*m*. *er þeir* co*m*a ti*l*. Do*m*r a at d*em*a gialld ahe*n*dr scipa m*onno*m xiiii. nótto*m* ept*ir* dom*inn* *þar* sem do*m*r *var* áttr. Gialld *scal* d*em*a ahe*n*dr boaɴdano*m* þors dag þaɴ *er* vii. vic*or* *er*o af su*m*ri. *þar* ido*m*staðno*m* viti gialld. en*n* mat giald (s. 168, b.) xiiii. notto*m* ept*ir* dom*inn*. ef *vm* *þat* er sótt. Ef *þeir* eigo giald haga saman oc *scal* *þar* gial da vítet. [b] Víte *scal* gialda i lög avro*m* enda *er* rétt at gialda ig*r*ipo*m*. en gripir *sco*lo *ver*a *eigi* *ver*re en tuecia avra se *ver*þ*ir* iɴ odyrste.[1] *þat* fe *scal* ofund lavst *ver*a. Lög mete*n*dr *sco*lo *þeir*[2] hafa ti*l* fiar metz *þess* sa *er* taca *scal oc* giallda. *þeir sco*lo meta ti*l* fullra avra. *þar*

---

a) = A. M., c. 42.
b) = A. M., c. 43.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Istedetfor dette Ord synes Afskriveren först at have skrevet* scolo *eller lignende, men derefter forandret dette saaledes.*

er *domr* demer giald. þa *scal* dœma *fyrir* miðian dag enda *scolo* *þeir* *sva* *til* *coma*. sa *er* taca *scal* oc gialda. Ef glepia *dom* þa *varðar* *fiorbavgs* *garð* *þeim* *manne* *er* *þat* *gerir*.[1] *þeirre* söc *scal* stefna *heiman* oc *queðia* *heimilis* *bva* ix. *til* *aþingi* *þess* *er* *sottr* *er*. [a] *Heraðs* sócn *scal* *upp* *vera* höfð a xiiii. *nóttom* *þeim* *enom* næst-*om* *er* *socnar* aðile veit sökena. Ef vite *verðr* *sva* *nær* *þingi* at *eigi* mátte sekia at *heraðs* *dome*. þa scal *socnar* *maðr* ihrepp stefna *heiman* *þeirre* söc oc *queðia* *heimilis* *bva* v. *til* a *þingi* *þess* *er* *sottr* *er*. Ef sócnar *menn* vilia *eigi* sekia at hreppa *dome*.' þa a *hverr* at sekia *er* vill þær *sacir* *inan* hreps *manna* *oc* *stefna* *til* *þings*.` Þar *er* sócnar *menn* vilia *eigi* sekia þær *sacir* *er* *þeir* ero *til* *tecnir* *oc* *varðar* *þeim* *þat* iii. *marca* secþ oc eigo *hrepps* *menn* þær *sacir*. Stefna *scal* *heiman* *þeim* *söcom* oc queðia[2] *heimilis* *bva* v. *til* *aþingi* *þess* *er* *sottr* *er*. *eþa* sa *er* vill ef *þeir* vilia *eigi* sótt hafa. Ef *anarr* *maðr* *sekir* þa söc *en* *socnar* *maðr* *er* *til* *er* *tekinn* oc *stefnir* *til* *þings* oc bregðr *sökenne* *við* *þann* *er* sekia scylde. Sócn-*arenn* acost þo at sekia ef *hann* vill ef getr *þann* *quiþ* at *hann* visse *eigi* *sva* at *hann* mætti *dominn* hafa *áttan* xiiii. *nóttom* *fyrir* *alþingi*. at *hinn* hefðe görva sokena þa *er* *hinn* *hevir* stefnt *vm*. enda *berr* *þat* *quiðr* at *hann* *mundi* þó sekia vm. (s. 169, a.) þot *hinn* hefðe *eigi* stefnt.[3] Rett *er* at sócnar *menn* scipte hreps *monnom* *með* ser *hveria* *hverr* *þeirra* *scal* sökia *þeirra* *manna* *er* oscil göra i hrep

---

a) = A. M. c. 44.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Tilföiet.*
3) *Punctum er tilföiet.*

oc *scal* þa hverr þeirra sokia er scipt er til handa. Hvervetna þess er feviti ero domð af hreppa male at þinga dome þat scal doma a xiiii. nottom eptir vapna tac iörvar scótz hælge utan garðz þar er hvarke se akr ne engi þangat fra garðe er sa aheimile er sótte.

235. vm hreppa mal

[a] Hver maðr scal þar eiga lög hrepp sem hann hefir afram forslo verit nema hann se at lögom af comin eða þar ellegar sem næsta broðræ hans er vist fastr eþa nanare maðr. En þat er rétt at ala þa menn er fara til loghrepps sins. nátt verðar elðe. þviat eins at dagverðe ef lög heilact er. En þa er þeir coma ilöghrepp sin þa ero þeir boendr er þingfarar cavpe eigo at gegna allir scyldir at ala[1] þa menn slico elðe sem hreps menn verða asáttir. nema þeir fore þa a framforslor. En ef þeir verða veðr fastir eða meina þeim votn eða firþir þa er rett at ala þa menn meþan maðr vill. eno sama elþeno. Ef þeir menn ero framforslo lavsir er engi eigo næsta broðra vist fastan eða nanara man. þa ero landz menn allir scylldir at ala þa menn slico elðe sem hinom var mælt aðan. Eigi scal gongo monnom veita hus rum þeim er eigi er elðe mælt. oc engar veizlor nema til scva eða til fata. [b] En afbrigð öll þessa máls hvártz menn ero van alnir eþa of alnir. þa varðar fiorbavgs garð. eigo hrepsocnar menn þær sacar. Nv þickir bysc-

a) = A. M., c. 45.
b) = A. M., c. 46.

1) Rettelse for alla.

ope *eigi* gav*m*r at gefiɴ þa e*r* rét*t* (s. 169, b.) at þ*ann* fae maɴ ti*l* sócnar. Eɴ þ*a*r e*r* hre*p*ps m*enn* gera e*igi* sekia. þa e*r* uta*n* hreps m*onno*m rétt at taca ti*l* sócna s*v*a se*m* v*m* aðrar hre*p*p socnir. Eɴ f*iorbavgs* ɢa*rð* v*arðar* þei*m* m*onno*m e*r* ti*l* sócn*a*r e*r*o tec*nir* ef þ*eir* sekia *eigi*. Eɴ v. b*va* s*c*a*l* q*ueðia* ti*l* f*ior*ʙ*avgs* saca allra þ*eirr*a aþ*in*gi. Þ*at* e*r* rétt at stefna hei*m*an at log-hei*mi*le maɴz þ*a*r e*r* h*ann* heyre sialfr ti*l* alþ*in*gis e*ða* ti*l* várþi*n*gs. þe*ss* e*r* sa er i e*r* sottr er. Rett e*r* at lysa at þ*in*glavsno*m* ti*l* sócn*a*r aɴat sumar. Ef m*enn* stefna þei*m* söco*m* igögn e*r* þ*at* beʀ q*u*iðr at e*igi* m*un*di elleg*a*r sótt*a*r v*e*ra þa eigo þær e*igi* at metaz. Þar e*r* m*enn* e*r*o sótt*ir* v*m* maɴ elðe. þa e*r* þ*at* lögvorn ef þ*eir* geta þaɴ q*u*iþ at þ*eir* hugðo at þ*eir* ætte at ala þa m*enn*. Þ*at* e*r* eɴ lögvörn ef[1] m*aðr* byðr gorð b*yscop*s á oc hand-salar þ*at*. þa s*ca*l þ*v*i e*igi* níta. Þ*at* er eɴ lögvörn ef m*enn* taca gongo m*enn* oc hyða fullri hyðingo. Verðr þo rétt at aðr*ir*[2] boendr hv*er*fi at at hyða eiɴ maɴ. metaz þær varn*ir* v*m* þær sac*ir* allar e*r* þ*eir* hofðo aðr g*e*rvar aðr barsmiðen v*ære*. Byscopar eigo at þoka þesso male ef þ*eir* vilia oc hafa up*p*i ilögrétto. þei*m* m*onno*m e*r* rett lög vorn siá e*r* ti*l* sócn*a*r ero tecn*ir* ef þ*eir* geta þaɴ q*u*ið at þ*eir* visso e*igi* at þær sacar v*o*r*o* gervar e*r* þ*eir* v*o*r*o* sott*ir* v*m* at þ*eir* hofðo e*igi* ti*l* tekit. Þ*eir* go*n*go m*enn* ero ti*l* hyði*n*gar talþ*ir* her[3] er e*igi* ero elðe mælt.

---

1) *Herefter skrevet* ef þeir geta þaɴ quið, *men disse Ord dernæst igen udstregede.*

2) *Istedet herfor læser den arnam. Skindb.* III.

3) *Istedetfor dette Ord synes Afskriveren först at have skrevet* er, *men rettet dette saaledes.*

236. vm fiár giafir

[a] Þott maðr gefe manne fe eða heimile asculdar stöðom þa kemscat hann til heimtingar vm þat fe nema hiN sele honom sacar oc fiar heimtingar ahönd sér hvarom þeirra. EN ef þeir iata at gialda honom at raðe hins er fe átte þa á hann alt mál (S. 170, a.) við þa eN ecke við[1] hiN. er fe atte fyrir önd verðo.

---

a) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 4068.

---

1) *Dette Ord er udeladt i den arnam. Skindbog, hvorved Meningen maaskee bliver en anden.*

237. vm fullrettis orð

[a] Fiorbavgs garð[1] varðar ef maðr mælir við man fullrettis orð. hvart er hann mælir við hann aheyranda eða af heyranda enda a hann rétt or fe hans viii. avra ens fimtategar ef hann verðr secr vm. En þat er full rétte ef maðr mælir þat við man er eigi ma ráða til goðs. hálfrétte er þat. er ræðr til hvárstvegia. goðs oc illz. Þat ahvergi at standa amillom manna nema grið maðr mæle við boanda. eða þræll við frialsan man. Þeir scolo sva sekia vm orð þat sem fullrétte se mælt. Þat á grið maðr til varnar fyrir sec at fara or griðe sino oc hafa ecke vistar sinar þa fellr sv söc niðr við hann. Sua scal vera orð huert sem mælt er.[2] scal ecke at scáldscapar male raða. Ef maðr heyrir á oc scal hann nefna vatta at orðeno. ef menn segiaz or vætte þvi þa varðar

---

a) *Ved de her følgende Capitler indtil Tiendeafsnittet, der ere af meget afvexlende Indhold, har Samleren vel neppe tænkt sig Balk-Inddelingen bibeholdt, hvorimod disse Capitler vistnok rettest bör antages at være blevne tilovers ved Ordningen af Balkerne, noget, der iøvrigt maaskee ogsaa er Tilfældet med ialfald det næstforegaaende Stykke* Um hreppaskil. *Nærværende første Materie, om Æresfornærmelser* (c. 237 og 238), *er i den arnam. Skindbog optaget i* Vígslóði, c. 104, ff.

---

1) *Ovenover Ordet* Fiorbavgs garð *har Afskriveren skrevet* s. g (*scog gang*), *hvilket maaskee er et Spor af en ældre strengere Bestemmelse, men iøvrigt ikke stemmer med det følgende, eller med Læsemaaden i den arnam. Skindb.*
2) *Punctum er tilföiet.*

þeim iii. marca utlegð. enda ero þeir þa iafn scylldir at bera vætte sem áðr. Ef þeir ero ii. saman oc se eigi costr at nefna vatta at. þá scal hann hefna orðe orðz. Nu ef haN segir fra oc heliz þa varðar fiorbavgs Garð. oc er þa bac mæle.[1] scal hann sekia við xii. quið. Ef hiN þriþi maðr heyrir oc er costr þa at sekia við xii. quið.[2] Ef maðr mælir við maN a alþingi oc eycz þa þar rettr manz hálfo. Ef maðr mælir við maN af heyranda oc er costr at sekia til ens þriþia alþingis. þaðan fra er hann fregn. oc sekia hvárt er hann vill við xii. quið eða við heyren orð v. manna landeiganda þeirra er réttir se í quiðom hvárz mælt var[3] fyrir öllom saman eða ser hveriom þeirra. oc scolo þeir at domi leGia þat vndir þegn scap siN at þeir heyrðo þat mal ór (s. 170, b.) hans muNe. [a] Ef maðr bregðr manne brigzlom eða mælir honom alíót þott hann segi satt oc varðar fiorbavgs Garð. scal sekia við vátt orð ef hann heyrir á eN ella við v. manna heyrin orð eða xii. quið. Ef maðr gefr manne nafn aNat en hann eigi aðr. oc varðar fiorbavgs Garð ef hann vill reiðaz við.[4] sva oc þeim er reiþir til höðungar manne oc varðar fiorbavgs Garð. scal við xii. quið sekia. Ef maðr mælir við maN háðung eða gerir ýki vm oc varðar fiorbavgs Garð. scal sekia við xii. quið. Ef maðr gerir manne níð oc varðar fiorbavgs

a) = A. M., Vigsl., c. 105.

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Ordene* Ef hiN þriþi — xii. quið *ere blevne skudte ind imellem de to følgende Sætninger (foran:* Ef maðr mælir við mann af heyranda), *men dette derefter rettet ved et* b, a, c *over Begyndelsesordene af de 3 omhandlede Sætninger.*

3) *Tilföiet.*

4) *Punctum er tilföiet.*

gard. En *þat* ero níð ef *maðr* sceʀ *manne* tré níþ *eða* rístr *eða* reis*ir* *manne* niðstöng *scal* sokia *við* xii. *quið*.

238. vm *sca*ldscap.

[a] Hvarke a *maðr* at yrkia *vm* maɴ löst ne löf. Scalat *maðr* reiðaz *við* fiorðu*n*gi víso ne*ma* last mæle se í. Ef *maðr* yrk*ir* ii. orð eɴ aɴaʀ oɴor .ii. ef *þeir* ráða baþ*ir* *vm* oc *varðar* *scog* *gang* ef löstr *er* i *eða* haðu*n*g. Ef *maðr* yrk*ir* þa víso *vm* maɴ *er*, *eigi* *er* háþu*n*g í. *oc* *varðar* iii. *marca* sekþ. ef *hann* yrk*ir* fleira *vm* maɴ *oc* *varðar* *fiorbavgs* *garð*. þot *eigi* se háþu*n*g í. *Scog* *gang* *varðar* ef *maðr* yrk*ir* *vm* maɴ hálfa víso þa *er* löstr er í eþ*a* haþu*n*g *eða* lof *þat* er *hann* yrk*ir* ti*l* haðu*n*gar. Ef *hann* q*ue*ðr *þat* eða keɴ*ir* öðro*m* *manne* *oc* *er* *þat* avɴor söc oc *varðar* *scog* *gang*. *sva* *varðar* oc hv*er*io*m* *er* ne*m*r. [b] Þott iiii. *menn* yrke hælmi*n*g oc *varðar* *scog* *gang* hv*er*io*m* *þeir*ra oc *scal* sokia se*m* *vm* aɴa*n* scaldscap. [c] Su reiþi*n*g *varðar* oc *scog* *gang* *er* ti*l* haðu*n*gar metz. Stefno söc *er*. *vm* scaldscap oc sócn ti*l* ens þriðia þi*n*gs *það*an *fra* *er* *hann* fregn en *þva* *scal* *queðia* ti*l* ix. aþ*ingi* enda *er* costr at sokia *við* .xii. *quiþ*. Slict *varðar* *með* for se*m* verkeɴ enda *varðar* ecke hvárt fyʀ sok*ir* oc *scal* *við* en somo gögn sokia. *Scog* *gang* *varðar* þót *maðr* yrke *vm* davðan maɴ cristeɴ *eða* *queþe* *þat* *er* *vm* davðan maɴ *er* ort ti*l* lýta. (s. 171, a.) *eða* ti*l* haðu*n*gar.[1] feʀ *sva* soc sv se*m* víg söc. Ef *maðr* heyr*ir*[2]

a) = A. M., l. c., c. 106.
b) = A. M., l. c., c. 107, S. 152[8].
c) = A. M., l. c., c. 106, S. 148[14].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Den arnam. Skindbog læser:* hefir.

iscalldscap orð *þat er maðr* a vígt *vm*. at *hann* se ragr *eða* stroðen. hefn*ir*. *hann* víge eða av*er*kom oc *scal hann vm* ill mæle sekia. Ef *maðr que*ðr níð. *vm* man at logb*er*gi oc v*arðar* scog *gang* enda fellr sa oheilagr *fyrir* h*onom til þess* alþ*in*gis *er* næst *er* ept*ir oc scal* h*ann queðia* vetva*n*gs *bva vm* þat h*v*art h*ann* hafðe q*ue*þit *þat* níð *eða eigi* h*onom til* haðvngar. Ef *maðr* yrk*ir* haðu*n*g *vm* k*onvng* dana *eða* suia *eða* norð m*ann*a oc v*arðar* scog *gang* oc eigo hus carlar þ*eir*ra sacarn*ar*. ef þ*eir* vilia *eigi*. *oc* a sa söc *er* vill. Ef m*aðr* yrkir mansö*n*g *vm* co*n*o oc v*arðar* scog *gang*. kona asöc ef ho*n er* xx. eða ellre. ef ho*n* vill *eigi* sekia láta. *oc* a lavg raðande h*enn*ar sökena. Ef m*aðr que*þ*r* scalld scap *til* haðu*n*gar m*anne* þo*tt* v*m* anan sé ort *eða* snýr m*aðr* ahond h*onom* nockoro orðe í. *oc* v*arðar þat* scog *gang*. *scal* sökia se*m* ana*n* scáldscap. [a] Þar *er* m*aðr* vill stefna *vm* scáldscap oc *scal* h*ann que*ða *fyrir* váttom sinom *sva* at heyri log fast*ir* m*enn* ef þ*eir* ero hia oc *sva fyrir* þei*m er* í tune ero *fyrir* hælmi*n*g viso eða lengr*a* i þei*m* stað *oc* nefna siþ*an* v*att*a oc ste*f*na. Þa *er* sa m*aðr* ke*m*r at do*m*i *er* sek*ir* v*m* scáldscap *scal* h*ann* nefna v*att*a at þ*v*i at h*ann* byðr goða þei*m er* h*ann* hev*ir* q*u*addan xii. q*u*iðar. *eða* buu*m* ef h*ann* hev*ir* þa *til* q*u*adda at heyra þan scald scap *er* h*ann* hev*ir* stefnt v*m*. en siðan *scal* h*ann que*þa þan scaldscap i do*m* fr*a*m. Þar *er* m*aðr* stefn*ir* eino*m* m*anne* tuei*m* söco*m* anare v*m* scáldscap. en*n* anare v*m* með fðr i eno*m* sama stað v*m* en*n* sama scalld scap. þa *er* costr at q*ue*þa eino sini scald scap þan *er* h*ann* stefnde v*m*. þó*tt* tuær v*ære* (S. 171, b.) stefnornar. Enda *er* rett at q*ue*þa eino sine ido*m* fr*a*m þó*tt* .ii. se

a) = A. M., l. c., c. 107.

sacar ef *hann* stefnde *sva vm*. Ef *maðr* lysir at lögbergi soc ahond *manne vm* scáldscap *oc scal hann queþa* fyr en *hann* lyse *vm*. enda *er hann eigi* scyldr at *queþa* et *eptra* sumaret at lögb*er*gi nema *hann* vili. Þót*t* eitt orð se ort *vm* man oc fare þo hælmingr saman *eða* lengra. þa *er* costr at sekia *vm*. *oc* láta *varða scog gang*. [a] Ef *maðr* yrk*ir* víðátto scáld scap oc a *maðr* cost at *dr*agaz vnd*ir* sa *er* vill *oc* stefna *vm*. þoat *qu*iðr *ber*e at *hann* hafe *eigi* ort *vm* þan er sek*ir vm*. en þ*at ber*e at *hann* hafe ort oc secz *hann* þo *vm* viðátto scaldscap. Þ*at* er við átto scáld scapr ef *maðr* yrk*ir vm* engi man einko*m* oc fer þ*at* þo *vm her*að inan oc *varðar* scog gang.

239. ef *maðr* fiðr grip a*nars* man*z*

[b] Ef *maðr* fiðr grip *manz eða* anat fe oc veit *hann* ihv*er*s *lan*de *hann* hev*ir* fu*n*dit þa *scal hann* þei*m* manne føra ti*l* var*ð*veizlo er a *lan*de byr. En sa *scal* varðveita oc halda u*pp* a *manna* mótom oc a várþ*in*gi oc a alþ*in*gi. Nv ger sa eigi up halda e*r* ti*l* varðveizlo e*r* sellt þa á sa söc e*r* fe á. Nv ger sa *eigi* vp halda e*r* fiðr. þá a söcna e*r lan*d a. Nu fiðr *maðr* i *lan*de s*in*o *eða* i iorðo. þa *scal hann* segia bvv*m* sino*m* ti*l* enda á þ*in*gi. Nv gróf sa *maðr* niðr e*r* átti l*an*d. *eða* sa e*r* bio a *lan*de. oc a sa þa er niðr gróf ef f*yrir* vetr nætr finz. Nv finz a alþ*in*gi þa *scal* selia þei*m* til varðveizlo er þar býr. Sa eignaz þ*ar* er fiðr ef[1] *eigi* v*er*ðr eigande

a) = A. M., l. c., c. 106, S. 150[14].
b) *Dette Cap., der er aftrykt i* A. M., Landab.-þ., c. 51, *har intet egentligt tilsvarende i den arnam. Skindb.; jvfr. ovenf.* c. 170, A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 403[12].

1) *Tilföiet.*

at. Nu fiðr maðr a heiðom uppi þa scal hann selia þeim manne at varðveita er næstr byr göto. hann scal uphalda þa. En sa eignaz er land á næst fialleno. Ef fe (s. 172, a.) finz a varðingi eða a leið. oc scal þar vp halda oc selia þeim manne at varðveita er næstr býr þar. Sa á er lanð á ef eigi kanaz anar við. Nv eigo þingo navtar þar land. þa a sa er fiðr. Nv fan vtan þings maðr. þa eigo þingonavtar. Nu finz ialmenning þa er menn ero ialmenning þa scal sa up hallda er fan. Eignaz hann ef eigi verðr eigande at.

240. vm almenningar her alandi[1]

[a]Almeningar ero alande her. þat ero almeningar er fiorðungs menn eigo saman. þar eigo menn at fiscia oc fygla coma þangat er manaðr lifer vetrar. oc vera þar vii. manoþr. Þa scal ligia v. manaðr sva at sa ein scal þangat beita er næstr byr þar. Eigo menn við at hogva þar oc telgia oc føra til scips eða buða. oc er þa heilagr viðrin. Nu coma menn þangat avðro scipe oc fa eigi farm þá sino scipe. en hinir hafa þa meir en farm sino scipe. þa er rett at þeir take farm sino scipe. Nv kømr þar hualr meþan ero ialmenning oc er sva vm hann mælt sem vm viðen. Nv kømr hvalr þar meþan þeir ero eigi ialmenning. þa scal scera crossa oc láta fara alla vega abrott. verðr sa utlagr .iii. morcom er eigi lætr fara crossin efført er. Þar scal scera huerr sem vill. oc hava a brott. Nv coma menn þangat sva at þeir hafa scorit meira en þa megi þeir þegar ibrott hafa

a) = A. M., Landabr.-þ., c. 72.

1) Dette Capitels Begyndelsesbogstav er större end det sædvanlige.

oc eigo þ*eir* at taca þ*at er* hin*ir* f*a*ra *eigi* m*eð*. H*v*art *er* m*enn* co*m*a ept*ir* scipo*m* *eða* h*r*osso*m* þa sc*a*l s*v*a h*v*eR ab*ro*t*t* hafa se*m* má.

241. vm hundz bit

[a] Hundar eigo *eigi* hælgi as*er*. Ef m*að*r a hund ólman. þa sc*a*l h*ann* buNdiN v*e*ra s*v*a at h*ann* tacæ *eigi* ti*l* m*ann*a þ*a*r er þeir (s. 172, b.) f*a*ra leiðar siN*a*r. Ef hundr e*r* buNdiN fir*ir* bv́re m*anz* e*ða* búð e*ða* stío. ti*l* varðar. þa abyrgiz sa sec e*r* iband h*onom* ge*n*gr. oc s*v*a þott fe ga*n*ge iband h*onom* oc abyrgiz e*igi* sa e*r* hu*n*d á. E*igi* sc*a*l hundr le*n*gra buNdiN v*er*a eN .ii. álna se a meðal stav́rs oc hælsis. Ef hu*n*dr e*r* buNdiN isete. þa sc*a*l h*ann* e*igi* taca f*r*a*m* astocc at bíta m*enn* e*r* ga*n*ga agólfe. Nu e*r* h*ann* buNdiN í gáng. þa sc*a*l h*ann* e*igi* taca ti*l* m*anz* e*r* m*að*r ge*n*gr ti*l* ga*n*gs e*ða* sétz a tré. e*ða* tecr s*er* borð före. Ef m*að*r bindr hund[1] ovarlegaR en nv e*r* m*æ*lt. e*ða* e*r* lav́s oc bítr maN s*v*a at blóð co*m*r ut. *oc* v*arðar* h*onom* iii. m*arca* secþ. Ef hu*n*dr bítr ib*r*iósc e*ða* ibein. e*ða* i sinar. e*ða* s*v*a at örkv*m*bl v*er*ða at e*ða* ilit. e*ða* s*v*a ef læcni*n*gar þ*a*rf vi*ð*. þa v*arðar* f*iorbavgs* G*arð* þei*m* e*r* huNdiN á. S*cog* G*ang* v*arðar* ef hin meire sár metaz. En þ*at* ero ste*f*no sac*ir* *oc* sc*a*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* aþ*ingi*. Ef hundr bitr maN s*v*a at h*ann* fær bana af þa v*arðar* sc*og* G*ang* oc sc*a*l s*v*a sokia se*m* víg söc. Ef[2] hu*n*dr bítr smala m*anz* e*ða* ellt*ir* aforað. *oc* sc*a*l sa e*r* hu*n*d á bioða þei*m*

---

a) = A. M., Vígsl., c. 76.

---

1) *Rettelse for* hundr.
2) *Rettelse for* EN.

er átte slict fe sem fariz hevir af hundzens söcom. enn ef hin vill hafa fe sitt. þa scal bioða honom avvisla betr. En ef hann byðr eigi þessa coste. þa scal hin stefna[1] honom vm þat til utlegðar oc til gialda tveþra. Sa er hund leysir eða fer með at hann vill ser láta fylgia þa abyrgiz sa þo at anar maðr eigi. Ef hundr kemr ifor með manne oc biðr hann mat gefa honom eða syslir vm hann er þeir coma til húss. þa abyrgiz hann hund þótt anar eigi. en eigi ef hann sciptir ser ecki af.

242. vm griþunga

[a] Ef maðr a griðung þrevetran eða ellra oc sære hann menn eða castar hann sva mane (s. 173, a.) at honom verðr illt viþ. eða særir hann fe manna eða castar sva at illt verðr af þa varðar fiorbavgs garð. Griðungr er o heilagr við averkom þegar hann viðr a monnom ef hann er þrevetr eða ellre. Ef hann banar manne þa varðar slict sem hundr bane manne. oc a at sættaz a þær sacar fyrir lof fram. Slict et sama varðar oc ef hann viðr þat a manne er en meire sár metaz. Hver maðr abyrgiz sic við horns gange oc hófs.

243.

[b] Ef maðr a ale biorn huítan þa scal hann sva fara með honom sem með hund oc sva scaða gialda ef hann gerir. Ef maðr særir alebiorn manz huitan saclavsan. þa varðar honom utlegð. oc gialda avvisla. Ef v. avra scaðe

a) = A. M., l. c., c. 78.
b) = A. M., l. c., c. 77.

1) *Rettelse, overensstemm. med den arnam. Skindb., for* þa hin stefne.

verðr at *eða* meire þa *varðar fiorbavgs* GARÐ. Biorn verþr o heilagr *við* averkom ef *hann* gerir scaða *monnom*. Ef *maðr* heGR hund *eða* biorn *til* haðvngar *manne*. þa er sa helldr a er varðveitir *oc varðar þat fiorbavgs* GARÐ. *Þat varðar* oc *monnom fiorbavgs* GARÐ ef *feria* viðbiórn ut hingat. þeim *varðar* er á oc styre *monnom*. eN hásetom iii. *marca* utlegð. oc *scal queðia bva* aþingi. ix. *til fiorBAVGS* saca allra. en v. *til* utleyðar. Ef viðbiorn verðr laús út her oc gerir *hann* scaða *monnom eða* fe *manna*. oc abyrgiz sa biorn at öllo er ut hafðe sva sem aNa*n* alebiorn. Slíct *varðar* ef hingat er farðr vargr eða refr.

244. vm settir manna.

[a] Ef *maðr* handsalar avðrom *manne* sátt slica sem *hann* vill gert hafa. Vsque. *oc* aþat alt at halda. Nv handsalar *maðr* secþ sina *eða* satt *eða* fe á *queþit fyrir* sec *eða* aNa*n* maN *sva* at *þat* beR navþa handsal *oc* a *þat* engo at halda. En þat er navða handsal[1]. er *maðr* hand salar sva at ellegar er hætt fiorvi *hans eða* fe *eða hann* ygðe *ser* alíót *eða* fiár ran. En *hvar þess* er *quiðr* beR at naváa handsal hafe *verit*. sva sem (S. 173, b.) nu *var* tínt oc a *þat* aldrigi at halda. enda *varðar fiorbavgs* GARÐ þeim *monnom* öllom er *þess* handsals beiddo. *þat* er *stefno* söc *oc scal queðia til* ix. *bva* aþingi fra þeim stað er navða handsöl vrðo. Nv luca *menn sva* malom

---

a) = A. M., Kaupa-b., c 75. *Det i Begyndelsen antydede Stykke læses fuldstændig ovenfor c. 71, jvfr. c. 60* (A. M., Þingskapa-þ., c. 50 *og* c. 40).

---

1) *I Skindbogen:* En navða handa handsal, *hvilket vi have rettet saaledes, overensstemmende med den arnam. Skindb. der læser:* En þat ere navða handsöl.

sinom at þeir nefna aðra menn til gerþa a meðal sin oc scolo haldaz i þvi öll a quæþe ef hinir iáta igongo imalit. En ef gerðar menn verða eigi á sáttir oc scal afl raða. Nv ero ii. menn igerð oc verða eigi a sáttir. þa scolo þeir luta oc scal[1] sa gera er hlavt. Nv gerir sa eigi við eið er hlavt eða hlutan bavð þa er sem o gört se. En ef hvargi vill luta enda vill sitt hvar oc görir hvartueGI þa er hvárskes gorð neyt þott eiðr fylge. nv segir sa maðr sátt up er gerð átte oc viðr siðar eið at oc scal eiðr unin fyr en gialdhage comi. Þat er oc gerðar monnom rétt ef þeir verða eigi á sáttir hvat gera scal. at þeir take man þan til gerþar er þeir verða asáttir. enda iáte sa gerþene sva at þeir heyre báþir. oc ero þeir þa fra lavsir ef hins gerð scal þa standaz enda varðar þa honom einom ef gerðin glepz þar er sva er at ort. En ef þeir menn glepia gerðena er sva ero til tecnir sem nv var tínt. oc iátto igongo þa varðar þeim fiorbavgs garð oc scal stefna heiman vm mals afglöpon oc queðia til heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. [a] Ef menn afglapa gerð allir þeir er til voro tecnir eða deyia allir fyr en sátt se gør. þa scal sa maðr er þat mál átte eða hans erfingi beiða þan man með vatta er satt handsalaðe at hann tace man til sáttar gerðar af sine hendi a vii. natta fresti at heimile sino. en ec mun fa anan til scal hann queða. beiðe ec lögbeiðingo. Ef sin man tekr hvar þeirra til gerþar. þa scolo gerðar menn leita or lavsnar at lögom nema þeir verðe sattir a. Nv (s. 174, a.) vill handsals maðr eigi fa man til gerðar. þa scal sa ein

a) = A. M., l. c., c. 78.

1) Skrevet over Linien.

gera er heimtande fecc *til*. [a] Ef gerþar menn *ver*ða all*ir* omala *eða* all*ir* vitlavser þa *scal* eɴ et sama at *fa*ra sem aðr *var* tínt. Eɴ ef gagn nefna *er* *með* m*onno*m oc aɴdiz aɴaʀ *ger*ðar *maðr* *eða* *ver*ðr omále *eða* vitlavs. þa *scal* sa taca maɴ istaðeɴ *er* hins miss*ir*. Ef *ger*ðar *maðr* *ver*ðr sivcr *eða* sáʀ *oc* má *eigi* co*m*a *til* þ*es*s staðar *er* *ger*ð *var* m*æ*lt at nefndo*m* degi þa *scal* eɴ et sama *fa*ra se*m* *ger*þar maðr[1] deyi. At slíco móte *scal* alt *fa*ra se*m* nv *var* tínt *með* *ger*ðar m*onno*m þott þ*eir* se fleíre eɴ .ii. [b] Ef sá *maðr* deyr er *ger*ð handsalaðe fyʀ eɴ gert se. þa *scal* *ger*a ahond erfi*n*gia. *eða* fiarvarðveizlo m*ann*e h*an*s ef h*ann* *er* *eigi* fulltiðe. [c] Eɴ ef sa *maðr* aɴdaz *er* gerð *var* handsöloð þa *scal* *ger*a *til* handa erfi*n*giono*m* *eða* fiarvarðveizlo[2] m*ann*e h*an*s ella. [d] Ef eiɴ *maðr* *scal* *ger*a sátt enda *ver*ðr h*ann* siucr *eða* saʀ *eða* meína h*on*-o*m* vötn *eða* veðr *eða* m*enn* s*v*a at h*ann* co*m*iz *eigi* *til* þ*es*s staðar er satt *scal* *ger*a. þa *scal* h*ann* þar segia[3] satt up*p* se*m* h*ann* ke*m*r f*ra*marst. Nu hyɢr *maðr* s*er* hætt *við* alíót *eða* bana sa *er* sætt *scal* vp segia ef h*ann* leys*ir* þ*a*r s*v*a af höndo*m* s*er* se*m* h*ann* *var* *til* set*t*r þa *scal* h*ann* segia sátt upp þ*a*r *er* h*ann* treystiz. þott þ*at* se siðaʀ. Enda *scal* s*v*a *fa*ra þot fleire m*enn* scylde[4] *ger*a sætt. ef þei*m* er *eigi* ohætt. [e] Nv ef *maðr* *er* s*v*a nefndr *til* sætt*a*r *ger*ðar ef h*ann* iát*ir* *eigi* igö*n*go imalit

a) = A. M., l. c., c. 77.
b) = A. M., l. c., c. 78.
c) = A. M., l. c., c. 79.
d) = A. M., l. c., c. 80.
e) = A. M., l. c., c. 81.

1) *Skrevet* m̄aðr.
2) *Rettelse for* fiarveizlo.
3) *I Skindbogen:* scal hańn segia þar segia.
4) *Skrevet over Linien.*

þa *varðar* honom *eigi* við lög þo*tt* h*ann* gere *eigi* sættena enda *er* *en*gi heim*t*ing *til* málsens. En slíc heim*t*ing *til* sættareNar ef h*ann* ger*ir* *ger*ðena se*m* h*ann* hefðe iátt igo*n*go imalit.

245. *fra* silfr gang

(S. 174, b.) [a] J þaN tið e*r* cristni co*m* ut hi*n*gat *til* isl*an*dz gecc her[1] silfr iallar stórsculd*ir*. bleict silfr *oc* scyllde halda scor. *oc* ve*r*a meire lute silfrs oc s*v*a slegit at lx.[2] penn*i*nga *ger*þe eyre vegiN oc v*ar* þa allt eitt talit *oc* vegit. Þ*at* v*a*r iafn mic*it* fe callat .c. silfrs. se*m* iiii. hundroð oc xx. alna[3] vaðmala. oc v*a*rð[4] þa at half*ri* mörc vaðmala eyr*ir*.

246. v*m* fiárlag maNa

[b] Þat e*r* fiarlag at alþ*in*gis male at .vi. aln*ir* vaðmáls gilldz nytt *oc* onotit s*c*olo ve*r*a i eyre[5]. varar felldr f*yrir* ii. avra sa e*r* fiogoRa[6] þv mal alna er la*n*gr. eN .ii. breiðr xiii. roGvar v*m* þve*r*an fell. Nv ero felld*ir* bet*ri* þ*at* e*r* vi*r*ði*n*gar fæ. Melracka bellg*ir* vi. f*yrir* eyre. La*m*ba gæror vi. f*yrir* eyre. Gelldi*n*ga klippi*n*gar vi. f*yrir* eyri. Katbælg*ir* af fresso*m* go*m*lo*m* .ii. f*yrir* eyre.

---

a) = Á. M., Kaupa-b., c. 84. *Dette Capitel findes ikke i den arnam. Skindbog.*
b) = Á. M., Kaupa-b., c. 85. *Ogsaa dette Capitel fattes i den arnam. Skindb.*

---

1) *Rettelse for* hann.
2) *Istedenfor* l *har Afskriveren som det synes først begyndt at skrive noget andet, maaskee* x, *men derefter forandret det saaledes.*
3) *Skrevet over Linien.*
4) *Skrevet* v[7]ð; *muligen er iövrigt et* r *i Slutningen udeglemt og der burde da læses* verðr.
5) *Ordene* scolo vera i eyre *ere skrevne to Gange.*
6) *Rettelse for* fiorgoRa.

Af sumrungo*m* iii. f*yrir* eyre. Morendz vaðmáls v. aln*ir* f*yrir* eyre. Eyr*ir* gullz *þess* e*r* ste*n*dz ellding f*yrir* lx. Morc brendz silfrs f*yrir* .lx. Jarnketill nýr oc oelldr *oc* vegi hálfa vett oc liGi í viii. sciólor f*yrir* xv. avra. Stælltr le eggelni*n*gr oc vegi xviii. avra heill oc stálsorfeɴ. *þeir* sc*o*lo iii. f*yrir* .ii.[a] avra. Vett blastr iarns f*yrir* .v. avra. Vett fello iárns fyr*ir* vi. avra. Þ*at* e*r* katla máls sciola er tré e*r* sett ilögg oc tecr avðro*m* megi*n* aþrö*m* xii. þu*m*lunga meðal m*anne* i nagls rótom. Þetta e*r* eɴ fiár lag. At kýr þrevetr eða ellre .x. vet*ra* e*ða* yng*r*i kalbær *oc* miolk hyrnd oc lasta[1] lavs. e*igi* ve*rr*e en meðal naví herað ræk at fardögo*m* oc mólke kalfs mála sv e*r* giald ge*n*g. Þriu naví vetr (s. 175, a.) gavmol vi*ð* ku. ii. tvevetr við kú. Kyr gelld miolc oc q*u*iga ii. vetr kálb bǽr leigo veʀe eɴ kýr. Øxi. iiii. vet*ra* gamall f*yrir* ku. gelldr e*ða* graðr. Gelld kýr oc öxi þrevetr iii. lut*ir* kugildis. Öxi .v. vet*ra* gamall. þ*r*iþiu*n*gr aɴ*ars* kú gilldis. Ôxi .vi. vet*ra* gamall f*yrir* .ii. lute aɴ*ars* kugildis. Öxi. vii. vet*ra* gamall f*yrir* .ii. kýr. oc s*v*a þott ellre se. Arðr öxi gamall a vár þ*at* e*r* met fe. Vi. ær við kú. ii. tuévet*ra*r oc iiii. ga*m*lar. oc ale lömb sin *oc* orotnar loðnar oc le*m*bðar. Ær viii. alsgelldar iii. vet*ra*r oc ellre vi*ð* kú. Viii. gelldi*n*gar vi*ð* kv. ii. vet*r*ir. Viii. la*m*bgymb*ra*r oc ale lö*m*b si*n*. vi. geldi*n*gar iii. vet*r*ir vi*ð* kv́. iiii.[a] v*etra* geldingr oc aɴaʀ .ii. vetr. f*yrir* ær .ii. Rutr .ii. vetr a gildr. xii. vetr ga*m*lir savþ*ir* vi*ð* kv. Allt þ*ett*a fe gillt oc i ullo. Rutr .iii. v*etr* *oc* ellri *oc* forosto gelldi*n*gr þ*at* e*r* met fe. Geitr vi. með kiðo*m* oc s*v*a faret se*m* ám. en*n* viii. gelldar vi*ð* kv. þræv́et*ra*r e*ða* ellre. viii. havðnor vi*ð* kv́. oc ale kið sin. Viii. ii. v*etrir* hafr*ar* vi*ð* kv. *oc* iiii. kiarn hafr*ar*. oc iiii. algeld*ir* eɴ vi.

---

1) *Skrevet to Gange.*

þrevetrir við kv. halfir hvárs alsgelldir oc kiringar. iiii.[a] vetra gamall hafr oc aNaR ii. vetr fyrir geitr .ii. Tvevetr hafr við geit. Ef hafrar ero ellre eN nv ero talþir oc er þat met fe. ii. vetrgamlir geitsavðir við geit. hálfir höðnor eða alsgelldingar en hálfir kiarn hafrar. eða graþ hafrar. Hross ero oc lavgð. Hestr .iiii. vetra gamall eða ellre. oc x. vetra oc yngri heill oc lasta lavs við kv. MeR iiii. vetra oc ellre oc x. vetra oc yngri gelld heil oc lasta lavs. fiorðungi verri eN[1] kýr. Hestr iii. vetr iafn við mere. (S. 175, b.) MeR iii. vetr ii. lutir kugilldis. Tuav hross tvé vetr. hestr oc meR við kv. Þriu vetr gomol hross við kv. oc er eitt hestr. Ef maðr gelldr mer hross vetr gamalt fyrir þriþiung ku gildis. þa scal fylgia eyrir. Þetta scolo vera meðal hross oc eigi verre. Stoð hestr oc se verðe betri fyrir sacir vigs. oc gelldr hestr oc se verðe betri fyrir reiðar sacir. oc fyl meR istóðe þat er met fe. Sýr ii. vetr eþa ellre oc ix. grisir með við kv. Breitt lerept iii. alnir fyrir ii.[a] avra. Ensct lerept tui elnt ii. alnir fyrir eyri. Tuær merkr vax fyrir eyre. Scruð klæðe ný scoren eða oscoren. Hafnar vaðmál ny oc onoten. Hafnar felldir nyir. Katta sciN oc lamba sciN ny. Flat smiðe nýtt oc voro smiðe. Teint iárn. Eirkatlar nýir. þat er allt met fe. Allt met fe þat er gialda scal scolo þeir taca til er giolld eiguz við siN maN hvaR logmetanda oc lögsianda. EN ef þeir verða eigi asáttir. þa scolo þeir luta oc meta við eið sa er hlytr. Þriar véttir gamalla savða ullar við kú. Þriar vettir miol vægs matar við kv. Vetr gamalla savða ullar eða avlldungs húð oc beta eyre hvárt. ii.[er] kýr húþir við

---

1) Skrevet vetre eN en.

ölldu*n*gs húþ. Rett e*r* *oc* ef snöggvar ær ero 'golldnar. at láta fylgia vett ullar xx. ám.

247. f*ra* rét*t* noregs *konvng*s ajslandi;

[a] Sa er réttr *konvngs* or noregi a isl*an*de at sialf stefnt *scal* socom *hans vera*. *oc* at logo*m* þar l*an*dz m*anna* sekia. Lög *oc* rett sçolo h*ans* m*enn* þar hafa. slíca*n* se*m* l*an*dz men*n*. Arf *scal* taca a isl*an*de frænde *eða* felagi. EN ef þe*ir* ero e*igi* ti*l*. þa *scal* biða þ*að*an erfingia.

248. v*m* rett jsl*en*dinga inoregi;

(S. 176, a.) [1]Jslendingar eigo at hava havldz rétt i noregi. Arf eigo at taca i noregi af isl*an*di næsta breðra. slíct kon*or* se*m* karlar eða nánare m*enn*. Eiðr iii.[a] m*anna* *scal* SANA frændseme þa e*r* m*enn* vilia þe*s*s beiða. EN ef e*igi* e*r* h*er* arftöko *maðr*. þa *scal* halda h*er* fe þ*at* sá *maðr*[2] vetr iii.[a] e*r* h*ann* v*ar* ihuso*m* m*eð* nema fyR co*m*i næsta breðre *eða* nanare m*að*r. Jslendi*n*gar *sco*lo e*n*gi toll giallda i noregi ne*m*a land avra. *eða* varð m*onno*m í cavp*angom*[3]. Karl meN f*r*iáls*ir* þe*ir* e*r* fulla*n* rétt eigo *sco*lo gialda la*n*davra vi. felde. *oc* vi. aln*ir* vaðmals. eða hálfa morc silfrs. Þa er co*m*it ti*l* þe*s*s gialdz e*r* m*enn* co*m*a i ackeris sát *eða* il*an*d festar. Jslendi*n*gar eigo í noregi at nióta vatz *oc* viðar. En þ*a*r at eins eigo þe*ir*

---

a) *Dette og det fölgende Capitel, der fattes i den arnam. Skindbog, ere vel snarere at betragte som Overeenskomster end som Love, ligesom ialfald c. 248 aabenbart er affattet i Norge. De ere i den arnam. Udgave aftrykte (som særskilte Afsnit) i 2. Bind, S. 407 ff.*

---

1) *Begyndelsesbogstavet er omtrent som ved Begyndelsen af nye Afsnit.*
2) *Först skrevet* boande, *men derefter Ordet* maðr *skrevet ovenover, uden at det förste er udstreget.*
3) *Skrevet* cavp̄.

styri monnom fiorbavgs garð. en haselom iii. marca utlegð. ef þeir feria hann abrott. Slict varðar þeim þott þeirre söc se heiman stefnt eþa se hon at scipe til búen. Ef þar er lyrite varit brott hofnen at festar helom.[1] scal þeim stefna vm samfarar allar oc queðia v. bva a þingi til iii. marca saca en ix. til fiorbavgs saca. Huerge a maðr at lysa sacar vm fe ne stefna fyr en hann hevir heimt at manne. oc honom er varnat.

Ef maðr a at manne fe eindagat oc vill sa hlavpa abrótt af lande. þa er rétt at bana honom för þótt þat se fyrir eindagann. en þviat eins verðr soken við hann eða við þa menn er hann feria abrott. ef feet komr eigi fram at ein daga.

251. socnir vm fiár heimtor.

[a] Vátta sina a maðr at queþia heiman hvárz hann vill[2] hafa þa vátta til socnar eþa til varnar. Hann scal queðia en meira lut þeirra vatta er hann nefnde þa at þeim orðom er hann vill maldaga vm reyna.[3] scal hann queþia at lög heimíle þess er hann telr i þat vætte oc nefna hin oc queþa a hvert vætte þat er. Þar er honom oc rétt at queþia er hann fiðr hin sialfan at mále er hann vill quaddan hafa. (s. 178, b.) scal hann quatt hafa vatta sina heiman en .v.ta dag vico er .viii. vicor ero af sumre. Ef boande sa er quaddr vettis er þingfarar cavpe a at gegna oc scal hann eigi queðia igegn hvarke hestz ne matar. Ef maðr er þess vættis

a) = A. M., Vigsl. c. 29.

1) Punctum er tilföiet.
2) Ordene hann vill ere skrevne to Gange.
3) Punctum er tilföiet.

*qu*addr er h*ann* veit aðr ván ti*l* at þi*n*gfor m*un*di af geraz þa e*r* h*ann* v*a*r inefndr. *oc* s*ca*l h*ann* e*igi* igegn queðia þe*s*s e*r* h*ann* þarf ti*l* þi*n*gf*a*rar at hafa. Ef sa boande e*r* *qu*addr e*r* eigi a[1] þi*n*gf*a*rar cavpe at gegna eþ*a* grið m*aðr* oc er þei*m* rétt at *que*þia igegn ef þ*eir* vilia. Sa s*ca*l nefna v*att*a e*r* *que*ðia vill igegn. At þ*v*i v*ætt*e. s*ca*l h*ann* *que*þa at ec *que*þ þic hestz oc savðols at co*m*a ti*l* lög hei*m*i*l*is mins fyʀ eɴ ec riða hei*m*an oc nefna h*ann*. *oc* *que*þa a dag n*ær* h*ann* mu*n* hei*m*an riða. Matar a h*ann* oc at *que*þia h*ann* *oc* tialldz oc buðar ru*m*s oc þ*eirr*ar reiþo se*m* h*ann* þarf aþi*n*gi at hafa. H*ann* á at bioða h*onom* fylgio sina *oc* þi*n*g m*enn* þa e*r* h*ann* hlýtr. e*r* þ*eir* co*m*a ti*l* þi*n*gs. Sa m*aðr* e*r* scylldr e*r* vættis *qu*adde at láta co*m*a hest ti*l* handa þei*m* m*ann*e e*r* *qu*addr v*a*r þaɴ e*r* h*ann* megi f*a*ra fullo*m* dagleiðo*m*. Ef h*ann* lætr e*igi* hest þaɴ hi*n*gat co*m*a se*m* *qu*att v*a*r. *oc* e*r* rétt þei*m* m*ann*e þa hei*m*a at sitia e*r* vættis v*a*r *qu*addr. [a] *Qu*att s*ca*l vatt orða allra. xiiii. nótto*m* f*yrir* alþi*n*gi ne*m*a m*aðr* láte nefnaz iþ*at* v*ætt*e er h*ann* veit þi*n*gf*a*rar af vón oc s*ca*l *que*þia þe*s*s vættis hvegi n*ær* þi*n*gi er þ*at* er.

252. vm v*att*a quöð

[b] Ef m*aðr* *que*ðr s*v*a vættis aɴa*n* maɴ. at sa heyr*ir* e*igi* á er *qu*addr e*r*. *oc* er h*onom* rétt at fara til lög-hei*m*i*l*is þe*s*s m*anz* e*r* h*ann* *qu*adde vættis. *oc* *que*þia h*ann* þar þ*eirr*ar reiðo allar[2] e*r* h*ann* ætti at *que*ðia at

a) = A. M., l. c., c. 30.
b) = A. M., l c., c. 29, S. 53[11].

1) *Ordene* eigi a *ere tilføiede i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*
2) *Saaledes for* allrar.

lög heimile sino ef *hann* heyrðe a *quo*ð hins. [a] Ef sa *maðr* *ver*ðr siúcr *er* *qu*addr *er* vættis (S. 179, a.) *scal* *hann* gera orð þei*m* *er* *hann* hev*ir* *qu*addan vættis. *oc* bioða h*o*nom at rétta vætte *við* þa m*enn* aðra *er* iþ*at* *vætt*e voro nefnd*ir* *með* h*onom*. *scal* *hann* bioða at lög heimile sino. Sa *maðr* *scal* f*a*ra *er* vættis *qu*addi oc fiɴa þa m*enn* *er* ivætte v*oro* *með* hino*m* siúca. *oc* *que*þia þa ti*l* f*a*rar at retta *vætt*e við hiɴ siuka maɴ.[1] Eið *scal* hiɴ siuke *maðr* viɴa oc *que*þa a hu*er*t vælti *hann* m*un*di b*er*a. oc sc*o*lo .ii. m*enn* taca *við* ens siuka m*anz* *vætt*e eins. Rett *er* at .iii. m*enn* tace *við* .ii.[a] m*ann*a vette. ef .ii. *er*o siuk*ir*. Þ*eir* m*enn* *er* *við* *vætt*e taka sc*o*lo styðia *með* fru*m*vatto*m* a þ*in*gi oc *que*ða á hu*er*t *vætt*e hiɴ siúke bar. Ef sa *maðr* er *qu*addr vættis er af l*an*de vill f*a*ra oc *er* *hann* co*m*iɴ afliótande furo. Þa *er* *hann* co*m*iɴ afliotande fúro er *hann* hef*ir* föt sin ascipe *oc* þ*eir* scipv*er*iar hafa meira luta vöro siɴar[2] aborit. *scal* *hann* *sva* leysa *vætt*e af hende *ser* se*m* hiɴ siuke *maðr* átte af he*n*di at leysa. þ*at* *vætt*e *er* *hann* v*a*r *qu*addr. Ef van heill *maðr* lætr ivætte nefnaz. *oc* *scal* þ*at* e*igi* standa f*yrir* þ*in*gför h*ans*. ne*m*a *hann* hafe þa meire sótt *er* *hann* *scal* heim*an* riða en þa *er* *hann* v*a*r iv*ætt*e nefndr. [b] Ef *maðr* er þ*ess* vættis *qu*addr *er* *hann* hyɢz e*igi* iv*er*a oc *scal* *hann* þo riða ti*l* þings oc b*er*az at do*m*e or vetteno[3]. [c] Ef *maðr* *que*ðr maɴ þ*ess* vættis er sa hyɢr *er* *qu*adde at hiɴ v*æri* e*igi* í. oc vill *hann* þ*at* gera ti*l*

a) = A. M., l. c., c. 30, S. 58[7].
b) = A. M., l. c., c. 29, S. 57[7], = *evenf.* c. 32, S. 57—58.
c) = A. M., l. c., c. 29, S. 56[28].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Skrevet over Linien.*
3) *Rettelse for* vettetteno.

ogagns hinom. *þat varðar fiorbavgs garð* þeim er quatt hevir. söc *þeirre* scal stefna heiman oc *queðia* til aþingi ix. *heimilis bva* þess er sóttr er.

253. vm festar mal

[a] Sonr xvi. *vetra* gamall *eða* ellre er fastnande moðor sinar arfgengr. En ef eigi er sonr þa er dóttir su er gipt er. oc a þa boande hennar at fastna mág cono sina. En þa er faðir fastnande dottor sinar. En þa scal broþir sam- (S. 179, b.) feðri fastna systor sína. En ef eigi er bróþir þa scal moðir fastna dóttor sina. En þa scal en nánaste niðr fastna karlmanna. nema konor se nanare þær er boendr eiga. þa eigo böendr þeirra.

254. hverr sakar aþili i legorz sök

[b] Sacar aðile er i.)[1] boande kono ef er. Þa er ii.) sonr til arfs alen. xvi[2]. *vetra* gamall. Þa er sa er iii.) dottor hennar á til arfs alna. Þa er iiii.) faðir. Þa er v.) broðir samfeðre. Þa er vi.) moðir. Þa er vii.) syster. Þa er viii.) broþir sammeðri. Hin scylldaste maðr scal sekia leg orðz söc sem vigsöc; [c] Rett er at gellda gongo menn oc varðar eigi við lög þoat þeir fae örkumbl af eða bana.

[d] Ef kona klæðiz karl klæðom eþa scer ser scavr[3]

a) = *ovenf.* c. 144 = A. M. Festa-þ., c. 1.
b) = *ovenf.* c. 156 = A. M., Festa-þ., c. 25.
c) = A. M., Omaga-b., c. 35, S. 301[25].
d) *Hertil findes intet tilsvarende i den arnam. Skindbog. Dette Stykke findes aftrykt ved* A. M., Festa-þ., c. 24, S. 338, *Not.* 4.

1) *Disse Tal ere i Skindbogen satte ovenover Ordene.*
2) *Rettelse for* xv.
3) *Herefter skrevet* tyrir, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*

eþa fer *með* vápn *fyrir* breytni sa*cir*. *þat* v*arðar* *fiorbavgs* *garð*. *þat* *er* ste*fno* söc oc *sca*l *que*þia *til* b*va* v. aþi*n*gi. sa a söc er vill. Slict *èr* m*æ*lt v*m* karla af *þeir* klæðaz kuena klæðnaðe.

[a] Eigi scipt*ir* sculldo*m* *til* handa kono s*v*a at aðr*ir* me*nn* *eigi* við[1] h*ana* hei*m*ting meþ*an* boande h*enn*ar lif*ir*. ne*m*a ho*n* hafe ein vi*ð* sic sculld*ir* átt en heimillt *ver*ðr h*onu*m allt fe *þeirr*a at hafa ti*l* scullda gilldris.

---

a) = A. M., Omaga-b., c. 35, S. 302.

---

1) *Istedetfor det förste Bogstav i dette Ord har Afskriveren först skrevet et* h.

v*m* tiu*n*d*a*r gialld

255.

(S. 180, a.) [a] Þat er m*æ*lt ílogo*m* h*er* at m*enn* sc*o*lo tiunda fe sitt allir a l*an*de h*er* lögtiund. Þ*at* er lög tíund at sa m*aðr* sc*a*l gefa .vi. álna eyre atuei*m* missero*m*. ef h*ann* á tiotege fiar vi. alna avra. Sa m*aðr* e*r* h*ann* á x. vi. alna avra f*yrir* vta*n* fot sin hv*er*s dags buni*n*g sculd lavst. sa sc*a*l gefa áln vaðmáls e*ða* ullar reyfe þ*at* e*r* .vi. gøri hespo e*ða* la*m*b gæro: en sa er xx. avra á. sa sc*a*l gefa tuær aln*ir*. En sa e*r* a .xl. sa sc*a*l .iii. aln*ir*. en sa e*r* a hálft hundrað sa sc*a*l iiii. aln*ir*. Sa e*r* attatego á sa sc*a*l v. aln*ir*. Sa e*r* a x. tigo sa sc*a*l vi. aln*ir*. Þ*at* fe þarf e*igi* ti*l* tiundar at telia e*r* aðr e*r* til guðs þacka laget. h*v*árz þ*at* e*r* ti*l* kirkna laget' e*ða* ti*l* brúa e*ða* ti*l* sælo scipa hvarz þ*at* fe e*r* ilöndo*m* e*ða* ilavso*m* avro*m*. Prestar þ*ur*fo oc e*igi* at tiunda þ*at* fe e*r* þ*eir* eigo ibóco*m* *oc* ímesso klæðo*m* *oc* þ*at* allt e*r* þ*eir* hafa ti*l* guðs þionosto. tiunda sc*o*lo þ*eir* a*n*nat fe. Bús afleif*a*r þarf m*aðr* e*igi* at tíunda v*m* vár ef m*aðr* helldr bve sino. Ef h*ann* bregðr þ*v*i e*ða* selr h*ann* or þvi þ*at* sc*a*l h*ann*

---

a) *Dette Afsnit indeholder vel i det Væsentlige de Bestemmelser om Tienden, der bleve givne ved Biskop Gissur 1096* (Gissurar statúta). *Det findes aftrykt i Thorkelins Udgave af den ældre Kristenret,* c. 36 ff., *som en Deel af Kristenretten* (kristinna laga þáttr), *samt (efter nærværende Haandskr.) i förste Bind af J. Sigurdssons og O. Stephensens Islandske Lovsamling.*

tiunda. Ef *maðr* a goðorð *oc* þarf *eigi* þ*at* ti*l* tiundar at telia. vellde *er* þ*at* e*nn* e*igi* fe. Boendr all*ir* *scolo* tiund *ge*ra þ*eir* *er* þi*n*g farar cavpe eigo at gegna af fe sino sculd lavso. *eigi* *sca*l omogo*m* fe ætla. þoat h*ann* *eigi* miɴa fe ef h*ann* a x. avra sculdlavsa *oc* *sca*l h*ann* þa tiund af *ge*ra h*v*árz h*ann* *er* boande eða g*r*ið *maðr*. ne*ma* h*ann* *eigi* þa omaga er h*ann* scyle a v*er*co*m* sino*m* f*ra*m fera. Rett *er* at þ*ur*fa me*nn* þ*eir* allir þiggi tiund *er* *eigi* *sco*lo gialda. (S. 180, b.) Ja*fn*t *sco*lo conor giallda tiund se*m* karlar. [a] Samq*u*amor *sco*lo me*nn* eiga v*m* havst ihrepp hv*er*io*m*. *eigi* fyʀ eɴ .iiii. vicor lifa su*m*ars *oc* scipta tivndo*m*. Scipt *sca*l tiundo*m* d*r*ott*in*s dag eɴ fyrsta i vet*r*i. v. me*nn* *sca*l ti*l* taca ihrep hu*er*io*m* at scipta tíund-o*m* oc matgiofo*m* *oc* sia eiða at mo*nn*om þa *er* bazt þickia ti*l* falln*ir* hvárz þ*eir* ero boendr *eða* g*r*ið me*nn*. oc sokia me*nn* v*m* laga af b*r*igð. Scylldr *er* hu*er*r *maðr* ti*l* þ*eirr*ar sa*m*q*u*amo at f*a*ra. *er* h*ann* a tiund at *ge*ra *eða* fá maɴ fyr*ir* sic þaɴ *er* lög scilo*m* halde up f*yrir* h*ann* *oc* h*an*dsöl se at þiɢiande. Ef h*ann* ke*m*r *eigi* sialfr f*yrir* miðian dag *oc* e*n*gi af h*an*s hendi þa v*er*þ*r* h*ann* v*m* þ*at* utl*a*g*r* .iii. m*or*co*m* oc *sca*l h*ann* þá tiund giallda se*m* scipt v*er*ðr a hond h*o*no*m*. Þar *sca*l telia fe m*an*na hue mic*it* fe hv*er*ʀ á. *sca*l vi*r*ða lönd oc lavsa avra *oc* *sca*l þ*at* fe vi*r*ða *er* at lög far dögo*m* v*a*r sculld lavst. Sialfr *sca*l hv*er*ʀ vi*r*ða fe sitt. *oc* telia. e*nn* þa *er* h*ann* hev*ir* talit fe sitt *oc* vi*r*t. þa *sca*l h*ann* taca bóe ihond s*er* eþ*a* *c*ross *oc* ne*f*na *v*a*tt*a. at þ*v*i *vætt*e. *sca*l h*ann* *q*u*e*þa. at ec viɴ eið at bóc lög eið *oc* segi ec þ*at* guðe at ec á s*v*a fe se*m* ec hefi n*v* talit. *eða* miɴa. Eɴ ef h*ann* vill *eigi* viɴa eið þa *er* h*ann* *er* beiddr þa v*er*ðr

a) = Kristenr., c. 37.

hann vm *þat* secr .xii. *morcom*. þa *er* *hann* beiddr *er* *hann* *er* beðeɴ. *Hans* tala *scal* standa afeno siálfs oc *scal* *hann* af *þvi* *gera* tiund. ne*m*a *hann* sueri fiorþu*n*gi miɴa eɴ se. Ef *hann* su*err* fiorðungi miɴa en sé. þa *ver*ðr *hann* secr *vm* *þat* .xii. *morcom* *oc* *scal* *hann* *sva* micla tiund gialda. se*m* sa*m*q*u*amo m*enn*[1] telia *oc* scipta ahönd *honom* eið lavst. Þar *er* *maðr* hev*ir* eið svarðan. *oc* *scal* *hann* *sva* tiund af (s. 181, a.) gera se*m* *hann* hev*ir* ti*l* svaret ne*m*a fe *hans* þueʀe *eða* vaxe x. tigo*m*. Ef fe[2] *hans* þueʀ x. tego*m* *þaðan* *fra* er *hann* hev*ir* ti*l* svarit oc *er* *honom* rétt at *fa*ra ti*l* sa*m*quamo oc telia fe sitt *oc* viɴa eið at oc *ger*a *þa*r tiund af er *hann* sueʀ ti*l*. Nv vex fe *hans* x. tego*m* *eða* meira þa *er* *honom* rett at *fa*ra ti*l* sa*m*q*u*amo oc segia ti*l* *þess* oc *ger*a *þa*r tiund af. Nv hyɢia h*re*pps m*enn* at meira hafe vax*it* fe *hans* eɴ *hann* segi *eða* *hann* vile ecke *fra* segia þoat fe *hans* hafe vax*it* .x. tigo*m* *eða* meira þa eigo sa*m*q*u*ámo m*enn* at *ger*a *honom* orð. at *hann* co*m*i til sa*m*q*u*amo oc viɴe eið at fe *sino*. iaɴ*at* siɴ. Ef *hann* vill *eigi* viɴa eiðiɴ i aɴ*at* siɴ *þa*r *er* sa*m*q*u*amo m*enn* vilia. Þa *ver*ðr *hann* secr *vm* *þat* .xii. *morcom*. *oc* er *þat* eið fall oc *scal* *hann* *sva* micla tiund gialda se*m* sa*m*q*u*amo m*enn* telia oc. þei*m* gialda se*m* *þeir* raða a at q*u*eða. Þar *er* *manne* *ver*ðr eiðfall oc eigo h*re*pps m*enn* söc þa hv*err* *þeir*ra fyrst er vill. Söc *þeir*re *scal* stefna at lög hei*m*i*l*e *þess* er sót*tr* *er* oc telia *hann* sekian *vm* .xii. *morcom* oc q*ueðia* ti*l* *heimilis* *bva* hans v. aþ*ingi*. Ef q*u*iðr þeʀ a *hann* eiðfallit oc scal do*m*r de*m*a vi. *mercr* þei*m* *er* sótte. eɴ að*ra*r .vi. *sco*lo fylgia aɴaʀe tiund.

---

1) *Tilföiet; istedetfor h i det fölgende Ord synes Afskriveren först at have villet skrive þ.*

2) *Tilföiet.*

256. vm þurfa manna tiund

[a] Hrepps menn þeir er ero til tecnir scolo scipta hvers manz tiund iſiora staðe nema miɴe se eɴ eyris tiund. enda er þo[1] rétt at hon hverfe i eiɴ stað. Fiorðung eiɴ tiundar scal gefa þurfa monnom iɴan hreps[2] þeim er til omaga biargar þurfo at hafa. aþeim misserom. oc scipta með þeim. gefa þeim meire er meire er þavrf. Eigi atiund or hrepp at gefa nema samquamo menn verðe a þat sáttir. oc þicke vtan hreps monnom meire þorf. Þat fe er ge- (S. 181, b.) fa scal þurfa monnom. þat scal vera ivaðmölom eþa í varar felldom eða i ullo eða igærom eða i mat eða i kvic fe öllo nema i hrossom. Þat scal golldit vera oc fram comit þeim monnom er við scolo taca fyrir marteins messo. Ef[3] þa er eigi fram comet oc verðr þat tiundar halld. oc verþr sa secr vm þat vi. morcom er giallda scal. þurfa maðr sa er til handa er scipt. hann er aðile at söc þeirre bæðe sekiande oc seliande. Sa er aɴaʀ aðile er til sócnar er tekiɴ ihreppenom oc tiund skipte[4] til handa honom. Söc þeirre scal stefna at lögheimile þess er sóttr er. oc queðia til bva v. aþingi. þa er næstir bva stefno stöðom. Þeim manne er rétt at stefna heima at sín er tiund scipti til handa þurfa manne .v.[ta] dag vico er .iiii. vicor ero af sumre ef eigi er aðr fram comit. Rétt er at hann tace þaɴ dag við vaðmálom til handa þurfa manne ef hiɴ vill þa hafa

---

a) = Kristenr., c. 38.

---

1) *Maaskee feilskrevet for* þa.
2) *Istedetfor Ordene* iɴan hreps *er först blevet skrevet noget andet, der har optaget större Plads, men derefter er blevet udraderet.*
3) *Herefter skrevet* sa eigi, *men disse Ord dernæst igjen udstregede.*
4) *Istedetfor dette Ord synes först at være blevet skrevet* scal.

golldit. Era hann þa scylldr at taca við i avðro fe nema hann vile. Ef eigi komr þann dag fram. oc scal sa maðr er til sócnar er tekinn ganga ut í tún at sin eþa sa maðr er hann selr sõc oc nefna vatta at þvi at hann er bvinn at taca við tiund þeirre er hinn scylde giallda oc nefna hann oc queþa á hve micit feet er. oc hann sér engi þann er giallde hallde vpp fyrir hann. hann scal nefna vatta i annat sinn. At þvi vætte. scal hann queþa at stefne honom oc nefna hann. vm þat at hann heldr tiund fyrir honom. oc nefna þurfa maninn. oc tel ee hann sekian vm þat vi. morcom. oc giallda fiorþungen tuenom giolldom sva sem bvar virða. þann luta er o golldinn er. ef sumr er goldinn. stefne ec til giallda oc til utgongo vm fe þat oc queþa á hvar hann stefnir til þings. oc stefna log stefno. (s. 182, a.) hann scal queðia til bva v. aþingi. þaðan fra er hann stefnde.

257. vm byscops tiund

[a] Annan fiorðung tiundar scal hafa byscop. en[1] þat fe scal vera ivaðmálom eða ivarar feldom eða ilamba gærom eða igulle eða ibrendo silfre. Þar er byscop ferr um fiorðung þa scal hann segia til at kirkio sócnom ihrepp hveriom hverr við þeim fiorðunge scal taca tiundar er hann scal hafa. Þar er mæltr eindage afe þvi er menn scolo byscope gialda. enn v.[ta] dag viko er iiii. vicor ero af sumre at lõgheimile þess manz er byscop bavð vm. Rétt er þótt fyrr se goldit. Ef þa komr eigi fram. þa scal sa er sekiande er réttr ganga út itún at sín oc nefna

a) = Kristenr., c. 39; jvfr. ovenfor c. 5.

1) Abbrevieret: s. = sed.

vatta at þvi at hann er buen við fe þvi at taca er hin scyllde gialda oc nefna hann. oc queþa á hve micit feet er. oc hann ser eigi þan man er gialld ine af hendi. Honom er þar rétt at stefna sva vm þena fiorðung. tiundar sem um hin er fyr var um tint. Þat er honom oc rétt at stefna siðar vm þat fe at lögheimile þess er gialda scal. þess a hann oc cost at segia byscopi til oc lata hann heimta sva sem hann vill.

258. vm kirkna tiund

[a] Nv ero eptir .ii. fiorðungar þat er hálf tíund hvers manz. þat scal leggia til kirkna oc til presta reiðo sva til huerrar kirkio sem byscop scipar tiundom til oc reiða þeim manne ihönd er kirkio .þa varðveitir. er tiundene er til scipt. Hann scal cavpa at preste tíþir sva sem hann ma við comaz. oc fá þa lute aðra til kirkio þurptar er hafa þarf sem fe þat vinz til. Sva scolo menn gialda tiund af öllom beiom iheraðe til kircna. sem byscop hefir boðit. hveregir sem á bólstöðom bva. Böande sa er a kirkio be (S. 182, b.) þeim býr er tiundeni er til scipt[1]. hann er réttr heimtande oc sekiande oc seliande þeirrar sacar ef hann vill. En ef hann vill eigi. þa er réttr aðile þeirrar sacar lærðr maðr sa er kirkione þiónar sá er til kirkio þurptar vill feet hafa. Fiorþung tiundar þan er til presta reiðo scal legia. hann scal gialda ivaðmálom. eða ivarar felldom. eða ilamba gærom eða igulle. eða i brendo silfri. En þan lut tíundar er til kirkio þurptar scal legia. þan scal giallda ivaxe. eða iviðe. eða ireykelse.

a) — Kristenr., c. 40.

1) Rettelse for scip.

eða ilíoro[1] *eða* ilereptom nyiom þeim er hæf se til kirkio bunaðar. *sva* sem getr at cavpa með vaðmálom iþvi heraðe. Rétt er þótt vaðmál ein se gollden. Þat fe scal goldit et siðarsta eɴ .v.ta dag vico er .iiii. vicor ero af sumre. Eɴ ef eigi kemr þa fram. þa scal sá er heimtande er stefna þaɴ dag itvne a kirkio bo þeim er tiund á til at hverfa oc sekia sva sem vm aðra tiund. Hann scal stefna siɴi stefno vm hvárn fiorðungiɴ oc láta varða[2] vi. merer ihváʀom tueɢia stað halldit. Costr er oc at stefna eiɴi stefno vm báþa fiorðunga oc fylgia þa eín alog þviat eiɴ er aðile at báþom. [a] Rett er at stefna heiman til várþinga vm tiundar mál ef þeir ero samþinga oc sekia þar idom ef hiɴ er þar er sóttr er[3]. Þa er rétt vm byscops fiorðung at sekia þott sa se eigi þar er sóttr er. Ef lyst er a þingi. þa scal queðia til heimilis bva v. þess er sóttr er.

259. vm tiundir

[b] Ef maðr hevir omaga eyre at varðveita þaɴ er hann hefir voxto af. oc scal hann þaɴ luta vaxtarens tiunda er undir hann beʀ. sem þat fe er hann átte (s. 183, a.) aðr. Jslenzcir menn allir scolo tíunda fe sitt. eɴ vm utlenda menn ef þeir coma ut hingat oc erat þeim scyllt at tiunda her fe sitt. aðr þeir hafa her verit iii. vetr samfast. nema þeir gere bv fyʀ. eɴ þat vár scolo þeir gera tiund er þeir gera bv oc þav missere eptir. Eɴ ef órir landar fara heþan oc eigo fe eptir. oc scal maðr

a) = Kristenr., c. 41.
b) = Kristenr., c. 42.

1) *Rettelse for* tior.
2 *og* 3) *Tilføiet.*

giallda tiund af er at varðveita hefir feet. en vm þat fe er hann hevir abrott með ser oc erat hann scylldr at giallda her tiund af þvi þott hann se allengi abrott. En ef hann kemr ut hengat þa scal hann giallda her tiund af þvi fe er hann hevir ut með ser en næsta vetr eptir er hann hevir ut comit aþr vm sumaret þott hann se i gerðom avstr. Ef maðr kemr ut hengat oc hevir vaxit fe hans eða þorit eða hann hevir eigi eiða fyr at unit. oc er hann scylldr at vina eið at fe sino ef menn vilia beiða hann. Ef hiu eigo fe saman oc scal karl maðr vina eið fyrir fe þeirra beggia. Ef karl maðr oc kona eigo fe saman þott þav se eigi hiona oc scal karl maðr vina þar eið. Ef karlar eigo fe saman oc er rétt þótt anar vine þar eið. Ef þeir metaz við oc vill hvárge vina oc er söc við hvarn tueggia. Sa scal eið vina fyrir fe hvert er lögraþande er fiarens. Ef vöxto ber undir man af þess manz fé er erlendis er oc scal hann þat fe sva tiunda sem vöxt. ber undir hann af omaga eyre. Þar scal maðr tiund giallda iþeim hrepp sem hann alögheimile þav misseri hvargi er fe er. Rett er at sættaz atiundar mál meþan eigi er stefnt vm. þo er rétt at sættaz á þott stefnt se vm oc scal eigi meira niþr falla alagana en hælmingrin. Ef maðr tecr mine (s. 183, b.) sát en iii. mercr oc varðar honom .iii. marca secþ oc asa soc er vill. Ef tiund gelldz eigi heima iheraðe enda er eigi stefnt vm. þa er rétt at lysa et næsta sumar eptir a alþingi at lögbergi. Jnnan hrepps menn eigo at lysa fösto dag oc þvatt dag vm tiundar mál oc þeir menn er af þeim taca. ef hrepps menn hafa eigi lýst fyrir hælgena. þa er rett eptir helgina hveriom at lysa er vill til þes er domar fara ut. Sa er lysa vill vm tiund hann scal ganga til lögbergs oc nefna ser vatta. At þvi vætte. scal hann

queþa at lyse söc a hendr *honom*. oc *nefna hann*[1] *vm* *þat* at *hann* hafe halldit þeim fiorðunge tiundar oc *queþa* a hv*err* sa *er*. tel ec *hann* sekian *vm* *þat* vi. *morcom* oc gialda þan luta *er* ogolldin *er* tuen*om* giolldom sem bvar virða oc *queða* á h*v*ar *hann* lys*ir* ti*l* do*m*s. lyse ec loglysingo. Þar *er* *maðr* lys*ir* *vm* tiundar mál. þar *scal* *hann* *queþia* ti*l* *bva* v. a*þingi*. þ*ess* *er* sottr *er*. En *þar* *er* *maðr* stefn*ir* heiman *vm* tiundar mál. *þar* *scal* *hann* *queðia* ti*l* v. *bva* a*þingi*. þa *er* næst*ir* ero stefno staðno*m*. Engi *er* hrvðning[2] ti*l* *vm* þa bva ne*m*a at leiðar lengð. Eigi *scal* spell meta atiundar málo*m* ef rett *er* hofðot söken. Ef *maðr* tecr gagn söc up*p* í gegn tiundar mále. *oc* a *eigi* at meta þa söc ne*m*a ho*n* se *fiorbavgs* söc *eða* meire.[3] meta *scal* ef tiundar söc *er*. Þuiat eins *er* rett at lysa a*þingi* oc sekia et sama su*m*ar *vm* tiund*ar* mál ef sa *er* a*þingi* *er* sóttr *er*. Þo *er* rétt at sekia *vm* *byscops* fiorðu*n*g þot*t* sa se *eigi* a*þingi* er sót*t*r er[4]. *Eigi* *scal* tiundar söc fyrnaz helldr en avn*or* fe söc *eða* fiarheimting.[5] ef *hann* gelldr *eigi* en fyrsto missere þa *er* *hann* átte at gialda þa *scal* stefna at lög heim*il*e þ*ess* *er* sót*t*r er e*þa* lysa a þ*in*gi. [a] Þar *er* *maðr* stefn*ir* hei*m*a at sín (s. 184; a.) þa .iiii. vic*or* ero af su*m*re. *vm* tiundar mál. *oc* a do*m*r at de*m*a at giallda iþei*m* stað eno*m* sama xiiii. notto*m* ept*ir* vapna tac. insteðan oc vi. *mercr* alaga oc *scal* þei*m* de*m*a .iii. *mercr* *er* *secir*. en aðrar .iii. *scolo* fylgia þei*m* fiorðu*n*gi tiundar se*m* *vm* *er* stefnt. En ef

---

a) = Kristenr., c. 43.

---

1) *I Skindb.* oc n°.
2) *Rettelse for* hrvðnig.
3) *Punctum er tilføiet.*
4) *Tilføiet.*
5) *Punctum er tilføiet.*

stefnt er at lög heimíle þess er sóttr er. oc scal þar þa dema at giallda insteða oc alög .xiiii. nottom epter vapna tac[1]. En ef lýst[2] er aþingi vm tivndar mál. oc a demr at dema insteða oc álög at lög heimíle þess er sótfr er .xiiii. nottom eptir vapna tac. En vm fe víte öll þav er her fylgia oc utlegðir. þar scal dema vi. alna avra.;

Of alla tiund þa er mine er, sciptingar tiund. at hon scal hverfa með þurfa[3] tíund a havst nema byscopar einkom vile til kirkna leggia láta.

260. vm tiunda mál[4]

Byscop scal raða til hverrar kirkio scal leggia tiund af hveriom be [a] oc scal þat halldaz meþan en same byscop ræðr fyrir. Þat scal rétt ef byscop leyfir at þar se kirkia ger er eigi er aðr at hann leggi til þeirrar kirkio tíund af þeim be þótt hann[5] lici til anarar kirkio aðr. Heimílt abyscop at taca tiund fyrir[6] kirkiom. þótt hann hafe til lagðar ef þær ero verr varðveíttar en mælt er. Nv hevir byscop ecki vm rett oc lætr vera sem aðr var oc er honom rétt þar er han vill at scipta á anan veg oc scipta eigi optar en vm sin. [b] Huerr maðr scal eiða vina at fe sino oc er scylldr til þess þa er hann er .xvi. vetra, gamall, Enda scolo allir eið vina ahveriom iii. vetrom. Grið menn scolo eið vina fyrir

---

a) *Jvfr.* Kristenr., c. 9, S. 44 *Not.* 5.
b) = Kristenr., c. 37, S. 144[6].

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Ordene* ef lyst *ere skrevne to Gange.*
3) *Maaskee er* manna *udeglemt.*
4) *Dette Capitels Begyndelsesbogstav er mindre end det sædvanlige.*
5) *Maaskee burde Abbreviaturen* (h *med Streg over*) *opløses til* hon.
6) *Saaledes efter Abbreviaturen.*

boanda *eða* siálf elðis m*enn*. Fyr*ir* þei*m* boanda e*r* rétt at þ*eir* vine eið e*r* þei*m* m*onno*m þyck*ir* (S. 184, b.) þ*at* fullt e*r* ti*l* ero tecn*ir* at sia eiða at m*onno*m ihre*p*p hv*er*io*m*. Ero boendr scyld*ir* at segia ti*l* tiundar þ*eirra* asa*m*q*u*amo. Þar sc*al* m*að*r giallda vár tiund se*m* scipt e*r* a havst tiund h*ans*. EN ef þ*at* e*r* hv*er*gi þa sc*al* þ*a*r giallda se*m* h*ann* e*r* marteins m*ess*o vistfastr.

261. v*m* barn scirn

[a] Ef faþ*ir* scír*ir* barn sitt siúct oc sc*al*lat h*ann* scilia sæi*n*g f*yrir* þa söc við kono sina. SueiN vii. v*etra* gamall sc*al* scíra barn ef e*igi* e*r* rosciN[1] ti*l*. þ*v*iat eins sc*al* yng*r*i sveiN scíra ef h*ann* caN pa*t*e*r* n*oste*r. oc Credo. Scira sc*al* cona ef e*igi* er carl m*að*r ti*l*. oc v*arðar* h*e*nne slict sem körlo*m* ef ho*n* kaN e*igi*. E*igi* sc*al* barn optaR scira þot scorte orð e*ða* atf*er*le ef aðr e*r* scírt inafne foðor *oc* son*a*r *oc* anda heilags. enda hafe nacq*u*at vát*t* orðit. Ef pr*e*str feR e*igi* s*v*a at scírn at b*ysco*pe þick*ir* rétt oc v*arðar* þ*at* f*iorbavgs* G*arð*. *oc* á b*ysco*p söc. Tólf vet*ra* gomlo*m* cörlo*m* *oc* kóno*m* er scyllt at kuNa barn scírn oc þav orð oc at f*er*le e*r* þ*a*r fylgia. EN ef þav kuNo e*igi* fyrir orectar sac*ir* e*ða* v*er*ðr e*igi* rétt at farit þa er þarf. þa v*arðar* f*iorbavgs* G*arð*. *oc* a b*ysco*p at raða fyr*ir* söc.

262. v*m* lik song

[b] Ef fiNz af like c*r*istins m*anz* at syng*v*a sc*al* lík söng alla*n* yf*ir* ef s*er* m*er*ki á h*v*art v*er*it hev*ir* carl m*að*r

a) = Kristenr., c. 3, S. 121[19], *jvfr. ovenf.* c. 1.
b) = Kristenr., c. 46.

1) *Først skrevet* roscnare, *men derefter rettet saaledes.*

eða kona. S*v*a *scal* scipa et sama ef m*enn* vita vist af hv*ers* liki er *þat er* fu*n*dit *er* þott e*i*g*i* se m*er*ki á h*v*art verit hafe karl *eða* kona ne*m*a noccot hafe þes v*er*it u*m* hag h*ans* at f*yrir* þær sac*ir* scyli e*igi* syngia licsöng yf*ir* like h*ans*.

263. v*m* vapna b*ur*þ i kirkio.

[a] Maðr *scal* e*igi* b*er*a vapn ik*ir*kio ne ibon hus *þat er* lofat *er* tiðir at at veita. *oc* e*igi* sc*al* setiá vi*ð* k*ir*kio b*r*ióst ne vi*ð* k*ir*kio veGi. En þav ero vápn ti*l* þe*s*s talet ex oc sv*er*þ oc spiót oc (S. 185, a.) suiðor *oc* bryntroll. Ef m*aðr* b*r*egðr af þesso male þa v*arðar* f*iorbavgs* G*arð*. Sacar þ*eir*rar aðile *er* sa m*aðr er* byscop byðr v*m*. *eða* p*r*estr sa *er* tiðir veitir at k*irkio* eþ*a* boande sa *er* þ*ar* byr. Soc þa sc*al* sekia vi*ð* vatorð ef þ*v*i ke*m*r vi*ð* eN ellega*r* vi*ð* .xii. q*u*i*ð*. EN m*aðr er* varðr söc þ*eir*r*e* ef h*ann* getr þaN q*u*ið at h*ann* bære þe*s*s örendis vapn ti*l* k*ir*k*io* at smiða at h*enn*e nockot þe*ss er* ho*n* þurpti. Þ*at er* oc til varnar m*ælt* ef m*aðr* byðr g*er*ð b*yscop*c a þesso male. oc þav handsol me*ð er* h*onom* þicke tek. þa sc*al* þ*v*i e*igi* nita. EN sa asöc þessa *er* vill ef e*n*gi vill þ*eir*r*a* *er* nu voro talðir.

264. v*m* scirslor.

[b] Byscopar sc*o*lo cost eiga at g*er*a scirslor optaR en v*m* siN v*m* faðe*r*ne m*anz* ef þei*m* þick*ir* þe*ss* þurfa *oc* *scal* sv scirsla rétt er siðaR er gor.

---

a) = Kristenr., c. 48.
b) = Kristenr., c. 47, S. 168[6].

265.

[a] Ef *menn* vilia hafa tiðir lög hælga daga *oc* taca *þeir* þar *pre*st iþi*n*g. *þeir* *sco*lo xii. *morcom* cavpa á millom alþi*n*ga .ii. *þat* scal hálft vara *ver*a eþ*a* ti*l* voro virt oc vi. alna avrar. En halft *þeir* avrar *er* þar ga*n*ga i þ*v*i þi*n*gi. Þ*at* fe *sca*l giallda þa *er* vi. vic*or* ero af su*m*re en v.[a] dag vico at heim*i*le *pre*stz. Prestr v*er*ðr utl*agr* .iii. *morcom* *e*f h*ann* metz dyra en sva oc asa sŏc þa *er* við h*ann* keypte. Nu vill sa *eigi* oc a hu*er*r er vill. Lög cavp eigo *pre*star at heimta at þi*n*gonavto*m* ept*ir* þ*v*i se*m* *þei*r syngia ti*l* ne*m*a *þeir* sættiz a anat sin a mille oc a þ*at* at halldaz se*m* *þeir* sættaz a. [b] Eindage *er* a tiða cavpe *pre*sta en v.[a] dag vico þa *er* vii. vic*or* ero af su*m*re *við* alla þi*n*go navta *oc* licr *við* half .v.[ta] *mörc* vi. alna avra ef haldit *er*. oc *er* at heim*i*le *pre*stz stefno staðr v*m* tiða cavp h*ans* við alla þi*n*gonavta.

266. v*m* stað*a*r abuð[1]

[c] Ef *maðr* byr a kirkio bóle. þa *sca*l h*ann* þar halda (S. 185, b.) huso*m* oc görðo*m* *sva* at l*an*d spilliz *eigi*. En ef l*an*d spilliz i abuð h*ans* þa *sca*l þ*at* bœta k*ir*kio slico se*m* *tvar* v. virða við boc. Ef *maðr* bœt*ir* kirkio l*an*d þa *sca*l h*ann* guðs þavcc f*yrir* þ*at* hava. *eigi* má h*ann* fe bœtr f*yrir* þ*at* heimta.

---

a) *Jvfr. ovenf.* c. 6, S. 20[27] (= Kristenr., c. 15, S. 70).
b) = Kristenr., c. 49.
c) = Kristenr., c. 48, S. 170[19].

---

1) *Dette og de to følgende Capitlers Begyndelsesbogstaver ere ikke större end sædvanligt midt i Texten.*

267. *vm licagröpt*[1]

[a] *Þat er mælt* at þa eina *menn* scal at *kirkio grafa* er *byscop* lof*ar* sa *er* yf*ir* þei*m* fiorðu*n*gi *er*. Ef *maðr* fer*ir* þ*ess* ma*nz* lic t*il kirkio* e*r byscop* hev*ir* baNat *oc varðar* þ*at fiorbavgs* G*arð* þei*m er* førðe. sa a soc þa *er* varðveizlo kirkioN*ar* á *oc* s*cal queðia til* aþ*ingi* ix. *heimilis* bv*a* þ*ess er sottr er*. þei*m varðar* oc *fiorbavgs* G*arð* er *við* tecr oc *sva* pr*e*sti ef h*ann* syngr licsö*n*g yf*ir*.

268. *kirkio maldagar*[2]

[b] Þar *er* m*enn* leGia fe t*il kirkna* at b*yscop*a raðe oc at erfi*n*gia sátt þa a þ*at* ia*fn*t fast at halda se*m* ilogretto se lofat oc ero slíc viðr lög ef f*ra* e*r* brvgðit oc slic hei*m*ting t*il*. Þ*at er* byscopu*m* lofat þ*ar* e*r* þ*eir* vilia g*er*a máldaga ilönd m*anna* at þ*eir* scolo *eigi* lysa lata at lögb*er*gi ne*m*a þ*eir* vili[3]. En iþi*n*gbřecco scolo þ*eir* lata t*il* segia a var þi*n*gi þ*v*i er þ*eir* heyia oc hafa va*t*ta við et nesta varet ept*ir*. [c] Þ*at er* m*æ*lt at af *er*o tecn*ir* utroðrar oc oll veiðr fisca *oc* fogla *vm* lög hælgar tið*ir*. Of xv. daga ena hæsto þa scolo m*enn* festa andvi*r*ke sitt. *við* ofviðri *eða* vatna ga*n*ge *eða* ellde oc viNa þ*at* allt se*m* aðr var m*æ*lt. *fiorbavgs* G*arð varðar* nv ef fleira er uNit.

a) = Kristenr., l. c., S. 170[14].
b) = Kristenr., c. 47. *Den förste Passus findes ogsaa i* A. M., Arfa-þ., c. 18, S. 223[15].
c) = Kristenr., c. 49, S. 172[10].

1) *Skindbogen har her ikke ny Linie; Overskriften er abbrevieret* v̄ licag.
2) *Skrevet* kirkio m.
3) *Skrevet over Linien.*

Tillæg.

I.

A. M., 315 fol. Litr. D.

(Et Skindblad i 4to eller lille fol. af höi Ælde, indeholdende en Deel af Landbrigða-þáttr, udentvivl Levninger af en fuldstændig Codex af Grágás; Redactionen forskjellig fra saavel cod. reg. som cod. arnam; imellem 2. og 3. Side har været et Mellemrum af 2 eller 4 Blade).

land brigþar þotR..

(1ste Side.) [a] Þat es melt ef vngom manne, tømesk land | ....giøf ok selr fiarvarþveizlo maþr. .... | ....Ef maþr vex vpp til lands brigþar ....es hann es | ......vetra gamall. Nv a hann fleire............. ....en eit þa scal hann | brigþa land a sumre....................ero brigþ..............fleire...... brigþa [......hefR þa upp brigþ........................... .... | ....hann brigt hafa avll þav es hann hyggr sumar þat...........aþr | tvitugr ef hann es her alande alen oc up føddr. [b] Ef sa maþr es erlendis es | lands brigþ tømesk ut her ok kømr..........................brigþena | ....of vetr veret ut her et siþarsta............. ....at h...... | ...sumar es hann kømr ut ef.........

a) = ovenf. c. 172, A. M., Landabrigða-þ., c. 1.

b) = ovenf. c. 173. *I den arnam. Skindbog er Ordenen den samme som her.*

.......................Hann scal sva | fara at alre lanzbrigþ.... ....nema *þat* | at h*ann* *sc*al e*igi* lata a miþli v*er*þa. [a] sa *maþr* es land.........*scal* ganga til logb... | ...ok ne*f*na v*att*a .ii. e*þa* *fleire.* ne*f*ne .... | ......br*ig*þar of la*n*d *þat* es h*ann* kenn*er*............................... | ok... ....epter frænda m...... ...... | No. lysek log lysingo til soknar aNat ....hliobe....... | log b*er*ge oc til þes fiorþu*n*gs do*m*s es land...................................log | sogo maþr heyre. En logsogo maþr es skyldr at.............................. | ... .[b] ma hins lyri(?)..........k etti.............. | til þess ilogretto þa es logsogo *maþr* es þar................. cost at..... | of la*n*d oc q*ue*þa a huar *þat* es .... | ....gena. En log sogo *maþr* *sca*l.................þar at..... | Ef veriandeN es þar þa... | ....matto .... | ....allr. Þes a brigþandeN oc cost at spyria | ......huart.....kenne ser......eþa e.......... .... | ....eignar lyrit fyr........... .... | .....scylt at segia hueriom......... selt.. | .... | .... | .... | ....seN(?) þat varðar scog gang... (2den Side.) es h*ann* hygr at eignar lyrit hafe vella*vs*t fyr

---

a) = A. M., l. c., *jvfr. ovenf. c.* 172, S. 76[10].

b) *Det fölgende indtil* Þes a brigþandeN *synes intet tilsvarende at have i de andre Skindböger.*

*lan*de. Skyldr es hverr | þ*eir*ra *mann*a es *þat land* hea*r*. att at stefna sino*m* hei*m*ildar maNe til | heimildar oc til þes þi*n*gs es h*ann* brigþ*er* la*n*det. þ*at* es ok rett at huerr | þ*eir*ra ste*fn*e es spyR at hi*nn* hev*er* lyst til br*i*gþar of *lan*det. enda es rett | at *maþr* q*u*eþe *ma*N[1] hei*m*ildar. Br*i*gþandeN *sca*l oc lysa þ*at* sumar es h*ann* br*i*gþ*er* | *lan*det þa sok es h*ann* lyste et fyrra sumar. lysa þar þa til do*ms*. | Siþan *sca*l h*ann* q*u*eþia ix. b*va* aþ*in*gi þa es nest ero *lan*de þui at b*er*a of þ*at* huart h*ans* | faþ*er* ette þ*at lan*d adeyianda dege sinu*m* eþ*a* e*i*g*i*. eþa sa *maþr* es h*ann* tok arf eft*er*. | ok nefna þaN ok sua landet. En ef þ*at* b*err* q*u*iþr at sa ette þa *lan*det es h*ann* | tok arf eft*er*. þa a[2] at d*e*ma honom *lan*d ne*m*a hi*nn* gete logvorn fyr sik | es varþveitte fe ens unga mans. Sa *maþr sca*l q*ue*þia s*er* biargq*u*iþar .v. b*va* | ör þeim soknar quiþ þa es næster bua *lan*deno at b*er*a of þ*at* huart skuld*er* | ge*n*go i *lan*d þ*at* eþ*a* e*i*g*i* eþ*a* vo*r*o omagar a feno sua at iNsteþan | mynde þuerra eþ*a* e*i*g*i*. Ef þ*at* b*err* i hag h*o*no*m*. þa *sca*l br*i*gþanden q*ueþia* v. b*va* | ena some.. .... hvart þar com fullr eyr*er* fullu*m* igegn eþ*a* eigi. | Nu b*err* þ*at* quiþr at..ena so*m*o bva at | b*er*a of þ*at* hvart *lan*d vas sett se*m* dyrst matte ko*m*a eþ*a* e*i*g*i*. | Ef þ*at* berr quiþr at hiN selde sem hann matte dyrst þa heldr h*ann lan*deno | ne*m*a hi*nn* þreyte meiR. Þa *sca*l br*i*gþandeN q*u*eþia of þat quiþar huart | h*o*no*m* vere bet*ra* til fiar at selt vere sua se*m* es eþa oselt. Nu | b*er* þ*at* q*u*iþr at h*o*no*m* vere bet*ra*. til fiar at selt v*ær*e. þa *sca*l h*ann* q*ue*þia | þes aNars huart leigo bol vere til at selia eþa itok i aNaRa | manna lo*n*d sua at þo mætte avrar haldasc

[1] *Skrevet* $\overset{a\,N.}{\psi}$ *og saaledes andre Steder.*
[2] *Skrevet over Linien.*

....Hann scal sva | fara at alre lanzbrigþ....
....nema þat | at hann scal eigi lata a miþli verþa. [a] Sa maþr es land.........scal ganga til logb... | ...ok nefna vatta .ii. eþa fleire. nefne .... | ......brigþar of land þat es hann kenner.............................. | ok... ....epter frænda m...... ...... | No. lysek log lysingo til soknar anat ....hlioþe....... | log berge oc til þes fiorþungs doms es land..............................log | sogo maþr heyre. En logsogo maþr es skyldr at............................ | ... .[b] ma hins lyri(?)..........k etti............... | til þess ilogretto þa es logsogo maþr es þar.................. cost at..... | of land oc queþa a huar þat es .... | ....gena. En log sogo maþr scal.................þar at...... | Ef veriandeN es þar þa.. | ....matto .... | ....allr. Þes a brigþandeN oc cost at spyria | ......huart.....kenne ser......eþa e.......... .... | ....eignar lyrit fyr........... .... | .....scylt at segia huueriom........ selt................................. .... | .... | .... | .... | ....seN(?) þat varðar scog gang.............. .... (2den Side.) es hann hygr at eignar lyrit hafe vellavst fyr

a) = A. M., l. c., jvfr. ovenf. c. 172, S. 76[10].
b) Det fölgende indtil Þes a brigþandeN synes intet tilsvarende at have i de andre Skindböger.

landꝺe. Skyldr es hverr | *þeirra manna* es *þat land* heꝛr att at stefna sino*m* hei*m*ildar maɴe til | heimildar oc til þes *þings* es *hann brigþer* la*n*det. *þat* es ok rett at huerr | *þeirra* ste*f*ne es spyʀ at hi*nn* hev*er* lyst til br*i*gþar of l*an*det. enda es rett | at *maþr* q*u*eþe *m*aɴ[1] hei*m*ildar. B*r*igþandeɴ *scal* oc lysa *þat* sumar es h*ann* brig*þer* | l*an*det þa sok es h*ann* lyste et fyrra sumar. lysa þar þa til do*ms*. | Siþan *sc*al h*ann* q*u*eþia ix. b*va* aþ*in*gi þa es nest ero l*an*de þui at b*er*a of *þat* huart h*ans* | faþ*er* ette þ*at* l*an*d adeyianda dege sinu*m* eþ*a eigi*. eþa sa *maþr* es h*ann* tok arf eft*er*. | ok nefna þaɴ ok sua landet. En ef *þat* b*err* q*u*iþr at sa ette þa l*an*det es h*ann* | tok arf eft*er*. þa a[2] at d*em*a honom l*an*d ne*m*a hi*nn* gete logvorn fyr sik | es varþveitte se ens unga mans. Sa *maþr sc*al q*u*eþia s*er* biargq*u*iþar .v. b*va* | ör þeim soknar quiþ þa es næster bua l*an*deno at b*er*a of *þat* huart skuld*er* | ge*n*go i l*an*d *þat* eþ*a* e*i*g*i* eþ*a* v*o*ro omagar a feno sua at iɴsteþan | mynde þuerra eþ*a* e*i*g*i*. Ef *þat* b*err* i hag h*o*n*om*. þa s*ca*l brigþanden q*ueþia* v. b*va* | ena somo.. .... hvart þar com fullr eyr*er* fullu*m* igegn eþ*a* eigi. | Nu b*err þat* quiþr at....................................ena so*m*o bva at | b*er*a of *þat* hvart l*an*d vas selt sem dyrst matte ko*m*a eþ*a* e*i*g*i*. | Ef *þat* berr quiþr at hiɴ selde sem hann matte dyrst þa heldr h*ann* l*an*deno | ne*m*a hi*nn* þreyte meiʀ. Þa *sc*al brigþandeɴ q*u*eþia of þat quiþar huart | h*o*n*om* vere bet*ra* til fiar at selt vere sua se*m* es eþa oselt. Nu | b*er þat* q*u*iþr at h*o*n*om* vere bet*ra*. til fiar at selt v*æ*re. þa *sc*al h*ann* q*u*eþia | þes aɴars huart leigo bol vere til at selia eþa itok i aɴaʀa | manna lo*n*d sua at þo mætte avrar haldasc

1) *Skrevet* $\overset{a\,N}{\psi}$ *og saaledes andre Steder.*

2) *Skrevet over Linien.*

i aþal boleno eþa *inst*. | þa þo *þat* vere oselt. Nu b*err* *þat* q*ui*þr at til *voro* leigo bol eþ*a* itök i avnor | lo*nd* sua at þorf yni ef þav v*æri* fyr seld. ok b*r*igþesk þa l*an*det. en e*igi* | ellegar. Ef l*an*d vas e*igi* selt se*m* dyrst matte eþ*a* *gen*go e*igi* skvld*ir* i l*and* | se*m* nu vas tint. eþ*a* *voro* til leigo bol eþ*a* itok i lo*nd* at selia til skvl | da eþ*a* omaga. þa b*r*igþesk la*n*det. ok s*ca*l d*o*m*a* þei*m* es brigðe. Ef flei | re hafa at landet en ein ok hef*er* at solo*m* faret. þa s*ca*l hverr | þ*ei*rra lata b*er*a kaups vatta sina þa es þeir[1] hafa heim*an*......... | at do*me* eþ*a* bua ef........ vatt*ar*. Þeim varþar fiorbavgs garþ es | fyrst seld................................ .... | man. Ef *maþr* keyp*te*.... and....viss...b*r*igþ.........(3die Side.) [a] eins rett ef h*ann* vill þar lata a valt vesa meþan öen es þíþ oc meta e*igi* le- | igo. Sua es þar of gotor se*m* aþr vas u*m*b tint. En ef h*ann* g*er*er aNanveg þa | es hann vtlagr iii. m*orcom*. [b] Ef maþr varþveit*er* b*r*v eþ*a* scip *þat* es fe es til laget. oc es *hann* | vtlagr ef h*ann* in*er* e*igi* maldaga oc a þa soc hv*er*r es fars miss*er*. Sa m*aþ*r a oc þa | söc es fe lagþe til eþ*a* h*an*s erfingi. oc v*er*þ*r* h*ann* utlagr .iii. m*orcom* oc gialda tvav | slic se*m* feriobvar .v. meta þa syslo en h*ann* e*nd*e e*igi*. e*nd*a a do*m*r at d*o*m*a* a | hond h*onom* scips varþveizlona. oc v*ar*þ*ar* þa f*ior* b*avgs* g*arþ* ef h*ann* orecesc. E*igi* s*ca*l scip *þat* | onytasc sva af fyrni*n*go at e*igi* se aNat til fe*n*get aþr. ef sa[2] scylð*e* scipeno | halda es feet varþveit*er*. Nv brotnar scip *þat* i votno*m* eþ*a* i veþro*m*. þa s*ca*l h*ann* | ta*c*a aNat scip se*m* h*ann* ma fyrst. Ef sa ræþr fyr scipe

---

a) = *ovenf.*, c. 184, S. 931[9] = A. M., Landabr.-þ., c. 16, S. 267[6].

b) *Dette findes alene i den arnam. Skindbog*, l. c., *ikke i det kongl. Bibliotheks Haandskrift.*

---

1) *Tilföiet.*

2) *Først skrevet* hann, *men dette udprikket og sa skrevet ovenover.*

es hann fecc til far | ningar þa abyrgesc sa eigi es farþr vas. þot scip lestesc ef hann vilðe vel. Sy- | niat es þa fars. ef leigo es metet ef væita scylðe. oc a ferio maþrenn at beta | þeim es fara scylðe sem hvar v. virþa ef hann fær auvisla af. enda a hann heimting til lei- | go þot ræidd se. Sa a byrgesc scip es hever sem anat lán. Nv es brvar hald | melt a hond manne oc scilet eigi gerr. þa scal hann at gera svat halðe fyr fyrnosko. | en gera sem fyrst. ef öen brytr. oc scal sekia sem aþr vas tint ef hann örekesc. Þat | ero alt stefno sacir oc scal queþia heimiles bva ix. til fior bavgs saca en .v. til vtlegþa.

of slotto ok beit[1]

[a] Þat es oc ef maþr viþr a | lanðe mans oc sceþr iorþo þa verþr hann utlagr .iii. morcom. Nv sler maþr oc varþar þat slíct. | En ef hann ferer abravt oc ma þa fera til þyfþar eþa til gortekes. [b] Sa maþr a a voxt | allan a lanðe sino es a þat. en aþrer menn eigo þar at eta sem vilia ber oc söl. þeir verþa | aller vtlagir .iii. morcom es til þess taca at a braut vilia hava ölofat. Sa maþr verþr | oc vtlagr .iii. morcom es hann tecr hvanner. oc .vi. aura a verc. Fera ma til þyfþar. | ef .iii. alna scaþe es at gorr. [c] Eigi scal maþr æia i enge mans. Nv væit hann enge marc | eigi. þa scal hann eigi þar æia es stacgarþr es i hia. oc sva þar es eigi es sina i. | [d] Eigi verþr

a) = *ovenf.* c. 185: *Den arnam. Skindbog har intet fuldkomment tilsvarende jvfr.* A. M., l. c., c. 9.
b) = *ovenf.* c. 186, S. 94[15] = A. M., c. 47, S. 347[20].
c) = A. M., Landab.-þ., c. 11, S. 233[9]. *Det kongel. Bibliotheks Haandskrift har intet tilsvarende.*
d) = A. M., l. c., S. 233[7].

1) *Denne Overskrift er skrevet ude paa Margen.*

maþr utl*agr* þot *þat* fe ko*m*e i ængiar es yr af rætt gengr. [a] Biþia *sca*l *maþr* | lofs þa me*n*n es næst*ir* bva. ef h*ann* vill sino brena. oc v*er*þr h*ann* utl*agr* .iii. mo*r*c-o*m* ef eldr | renr i þeira lo*nd*. oc bøta scaþa. en *fiorbavgs garþ varþar* ef h*ann* brenn*er* scog eþ*a* h*vs*. *þat* var*þar* oc | *fiorbavgs garþ* ef h*ann* baþ *eigi* lofs at ef eldren renr i annara *man*na lo*nd*. en scogga*n*g | ef þei*m* v*er*þr kugilðes scaþe at. *þat* ero alt stefno sacar. oc *sca*l *queþia* h*eimiles bva* ix. a þ*in*gi | þess es *sottr* es til *fior* b*avgs* *saca* en .v. til vtlegþa.

of selfarar ok beit*er*.

[b] | Ef maþr hev*ir* lond fleire en .i. vnd*ir* bu sitt. oc vil*l* h*ann* fara þar i sel yv*er* | anars mans ....
......fara meþ fe sitt .ii.[ar] a su*m*re til sels. en | þ*v*iat eins offtar ef þar v*er*þa misgongor ñar. þa a h*ann* at reca heim smala sin. | (4de Side.) H*ann* a fornar gotor[1] at fara ef þær ero til. En ef h*ann* fer of enge *man*s þa *sca*l h*ann* i toge | hava et larsa hross. Ef þar ero kelðor a goto h*an*s oc a h*ann* at g*er*a þar brvar | yv*er* oc vina þav a v*er*c a annars mans l*an*de............................ | ...af þvi scaþa þa var*þar* h*onom* *þat* vtl*egþ*..............................
| vir*þ*a viþ bóc. [c] Enge *maþr* *sca*l bolstaþ sin....ileg...
.... | uiþ þa *sca*l h*ann* fara til huss þeira *man*na es........................þvi es þa es o | bygt. oc nefna ser vatta oc bióþa þeim at leiga...............vii. vicor | ero af

a) = *ovenf*. c. 186 = A. M., l. c., c. 22.
b) = *ovenf*. c. 182 = A. M., l. c., c. 19.
c) = *ovenf*. c. 183 = A. M., l. c., c. 20.

1) *Skrevet over Linien*.

sumre et siþarsta sva sem bvar .v. meta...................
...oc scolo | þeir þar ætia heyiom þeim es þar fasc i þvi lande oc halda þar husum sva sem a lei- | go lande oc scolo þeir sva at ollo halda landet sem leigo land. En.....leiga eigi þa a hann | at veria þeim lyrite landet oc fara sva meþ lyrite þeim .....meþ stefno. þat | es oc rett at hann vere þeim lyrite at lögberge en eigi sekiasc þeir abeitene | aþr þeir frægna lyriten. [a] Ef maþr recr fe sitt i anars mans lanð eþa letr reca | sva at hann[1] vilðe anars æigin beita. oc verþr af þvi v. avra scaþe eþa meire oc | varþar þat fior bavgs garþ. En ef mine verþr scaþe at en sva þa varþar vtlegþ oc bota auvisla | sua sem bvar meta. [b] En ef þar verþa misgongor fiar oc beitesc akr anars mans eþa æn- | ge. oc verþe þo .v. avra scaþe eþa meire, oc varþar þat vtlegþ oc bota auuisla sem bvar | virþa. ænda varþar sua þót minne se scaþen. En ef sa maþr es fyr beit verþr | rækr sva afftr fe hins sialfs at komr i acr eþa i enge eþa hann vile at i akr | genge feet eþa i ænge. eþa i anðvirki. þa.................þat vtlegþ ok.................
| v. avra scaþe verþr at eþa meire þa warþar fior bavgs garþ oc a sa þa soc es...........Ef | anar maþr gerer þat viss vitanðe at raþe þess es feet a oc verþa þeir baþir vtlagir | oc iafnt warþar þeim boþom hvart sem scaþe varþ at meire eþa mine. Ef maþr rekr | bvfe anars mans eþa lætr reca svat mals misser...............
mis | sa. oc warþar þat fior bavgs garð. En þa misser bv fe mals es........heim..... | of morgon scylðe eþa þat

---

a) = ovenf. l. c., A. M., l. c., c. 9.
b) = ovenf. c. 200, A. M., l. c., c. 9, S. 229[11], c. 10.

---

1 og 2) Skrevet over Linien.

k*em*r of morgon........... es scyl*ðe* of...........Et | *maþr* setr in*n* bv fe m*an*s e*þa* rekr sva hart eþa...........bregþr .... | oc w*arþar* *þat* *fior* b*avgs* G*arþ* oc a sa m*aþr* sakar þer es bv.................. ...of | *þat* at ha*nn* hafe reket bv fe aNars sva.........misse................................. beiþa | ser biarg q*u*iþar of *þat* hvart........................... .... | e*igi* miste mals. En ef *þat*........ .... | ......hann (?) gøkine (?).......... .....

of enge.

| [a] Ef maþr a enge i aNars m*an*s l*an*de. oc s*cal* h*ann* varþa viþ enge þvi en fi*m*ta dag.............................. ....

a) = *conf.* c. 187, A. M., l. c.; c. 23.

II.

A. M. 315 fol. Litr. B.

(Et Skindblad i 4to. Brudstykke, indeholdende Bestemmelser af forskjellige Afsnit af Grágás og navnlig som det synes hidrörende fra de yngre Perioder; af disse findes ingen i det kongl. Bibliotheks Skindbog, med Undtagelse af den förste Bestemmelse, hvoraf dog kun Begyndelsen og Enden findes der).

I.

.....(1ste Side.) [a] til arfs talit. Bröðr laúngetnir eigo at fastna systr sinar. *oc* þvandi lavngetinnar kono á at fastna systr hennar. eigo þeir allir legorðz sakar um þær enar sömo konor *sva* sem festar. æn *sva* greinist *þat* siðan a miðil fiögurra systkina. hvert þeirra afyrst æða þuí næst festar æða sakar sem tínt er með arfbornum systkinum. [b] Þessi systkin fiögur æn lavngetnu scolo fram föra systkin sin ef þav hafa fe til þótt aðrir se erfingiar. Nv verða bröðr æða systr erfðar ómagar lavngetinna systkina *oc* scolo *þat* þá handmegins omagar vera. laungetins broður æða lavngetinnar systur. hvart sem firir þeirri omegð sitr.

II.

[c] Sua er mælt ef maðr scal heimta fé at erfingia þess manz er hann átti fé at a deyianda degi hins at hann scal sökia við .ix. búa quið.

---

a) *Jvfr.* A. M., Arfa-þ., c. 18 = *ovenf.* c. 118, *Not.* b.
b) *Jvfr.* A. M., Omaga-b., c. 29, S. 288[16].
c) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 402[19].

komr of morgon.......... es scylðe of..........Ef | maþr setr inn bv fe mans eþa rekr sva hart eþa..........bregþr .... | oc warþar þat fior bavgs garþ oc a sa maþr sakar þer es bv................. ...of | þat at hann hafe reket bv fe anars sva........misse............................ beiþa | ser biarg quiþar of þat hvart......................... .... | eigi miste mals. En ef þat........ .... | ......hann (?) gökine (?)......... .....

of enge.

| [a] Ef maþr a enge i anars mans lande. oc scal hann varþa viþ enge þvi en fimta dag.......................... ....

---

a) = svenf. c. 187, A. M., l. c., c. 23.

II.

A. M. 315 fol. Litr. B.

(Et Skindblad i 4to. Brudstykke, indeholdende Bestemmelser af forskjellige Afsnit af Grágás og navnlig som det synes hidrörende fra de yngre Perioder; af disse findes ingen i det kongl. Bibliotheks Skindbog, med Undtagelse af den förste Bestemmelse, hvoraf dog kun Begyndelsen og Enden findes der).

I.

.....(1ste Side.) [a] til arfs talit. Bröðr laúngetnir eigo at fastna systr sínar. *oc* bvandi lavngetin*n*ar kono á at fastna systr h*en*n*ar*. eigo þeir allir legorðz sakar um þær enar sömo konor s*v*a se*m* festar. æn s*v*a greinist þ*at* síðan a miðil fiög*ur*ra systkina. hv*er*t þeirra afyrst æða þuí næst festar æða sakar sem tínt er m*eð* arfborn*u*m systkinum. [b] Þessi systkin fiögur æn lavngetnu scolo fra*m* föra systkin sin ef þav hafa fe til þótt aðrir se erfingiar. Nv v*er*ða bröðr æða systr erfðar ómagar lavngetin*n*a systkina *oc* scolo þ*at* þá handmegins omagar vera. laungetins broður æða lavngetin*n*ar systur. hvart sem fir*ir* þeirri omegð sitr.

II.

[c] Sua er mælt ef m*að*r scal hei*m*ta fé at erfingia þess m*an*z er h*an*n átti fé at a deyianda degi hins at han*n* scal sökia við .ix. búa q*u*ið.

---

a) *Jvfr.* A. M., Arfa-þ., c. 18 = *ovenf.* c. 118, *Not.* b.
b) *Jvfr.* A. M., Omaga-b., c. 29, S. 288[16].
c) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 402[19].

III.

[a] Þat er mælt u*m* konor þær er o arfgengiar uóro af þei*m* rifium at þǽr höfðo leynt barngetnaði sinu*m*. æða logit til faderni*s* barna sinna uisar uitendr. æða hefði þær legit m*eð* næsta brӧðra[1] sino*m* æða nanara. æða sẙstrungum tveimr æða nanör*um* m*onnum* at siálf ræði síno. at þǽr scolo nú allar arfgengiar uera s*v*a sem þ*at* væri ó orðit.

IV.

[b] Þurfa m*enn* scolo eignaz þá tiund alla er eígi er scipti tiund. nema b*yscu*p uili leggia til kirkna. b*yscu*pi er rett at leggia til kirkna allan þurfa m*ann*a lut þar er h*ann* vill þ*at*. Ef h*ann* leggr þ*eir*ra lut til kirkna. þa v*er*ðr kirkiu drottin*n* iafnt[2] aðili at þeím fiorðungi tiundar *oc* s*v*a p*re*str se*m* þeirro at hinu*m* .ii. aðr*um* fiörðungu*m* er þeím ero til handa mælt*ir*. *oc* v*er*ðr ein*n* þá eindagi á þeim .iii. fiórðungum. Við scal kirkio d*r*ottin*n* taka þvrfa m*ann*a fiorðungi þótt h*an*n sé goldin*n* ísliko se*m* scilt er til handa þurfa m*ann*i. Ef þat komr til handa þvrfa man*n*ino*m* *oc* se goldit *oc* framkomit fyr*ir* marteins messo. Nú er eigi s*v*a gjald boðit at þá megi lukaz. *oc* erat kirkiu d*r*ottin*n* þa scyldr (2den Side) at taka þar aðra aura heldr æn iþan*n* fiórðung ero mǽlt*ir* er p*re*stfiorðungr heit*ir*. þar scal m*að*r giallda tíund alla er h*ann* er íuist um haustit. þa er scipt er tiundum. Ef

---

a) = A. M., Arfa-þ., c. 23.
b) *Jvfr. ovenf.* c. 259 (Kristenr., c. 43, S. 16?).

---

1) *Rettelse for* brӧða.
2) *Skrevet to Gange.*

engi er þar sa*m*quáma átt iþeím hrepp at þui. þa scal h*ann* giallda þar er h*ann* er uistfastr marteíns messo. Scal sa m*aðr* iafnan gialda tíund af féno er lögráðandi er fiarins.

V. u*m* lögleigor.

[a] Þat er mælt ef m*aðr* a fé at m*anni* *oc* vill sá ei*gi* giallda h*on*om. at lögleigur scolo leggiaz afe þ*at* suá lengi sem h*ann* heldr fé þui. þótt eigi se leig*or* sagðar afé þvi at lögbergi æða at eindaga[1]. Ef q*ui*ðr berr þ*at* at sa m*aðr* myndi gialda ef heímt væri at h*on*om *oc* legðz þa ei*gi* lögleiga a féet enda a h*ann* kost at bioða in*n*stöðona af höndo*m* þegar er h*ann* vill.

VI.

[b] Þat er mælt at alla m*enn* scal þá föra a framförslor er eígi mego uin*n*a sér mat *oc* klæði. hvárt er m*enn* ero scyldir at föra þa fra*m* á fe sino æða hand magni. En um þá m*enn* er þá fra*m*förslo hafa hvarega. þá scolo fara íhrepp þan*n* er arftöko m*aðr* omagans er í. ef h*ann* er næsta bröðri o magans æða nánari. Ef sá m*aðr* er engi uistfastr er s*v*a náin*n* sé ómagano*m* arfgeng*ra* m*ann*a þa scolo þ*eir* men*n* eíga för v*m* alt land. Svá scolo m*enn* scyldir at ala in*n*an hrepps m*enn* sem mælt er í hreppa malo*m*. fir*ir* þ*at* utan at nú varðar fiörbavgs garð ef þ*eir* ero eígi alnir. æða er þei*m* hnect á an*n*an ueg æn hreps m*enn* eígo mælt. Vtan hreps göngo m*enn* scolo m*enn*

a) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 403[4].
b) = A. M., Omaga-b. c. 30, S. 292[75].

1) *Bogstaverne* da *i dette Ord ere skrevne over Linien.*

önga ala *oc* eigi gefa þeim mat hvárki meíra ne minna. Gefa scal til klæða *oc* til scva ef vill. nema þa eína er m*enn* ætli at til síns hrepps fari. æða för ei*gi* v*m* alt land. þa scal ala hváratveggio í eítt mál *oc* gefa ei*gi* dög*ur*ð ef ru*m*heilact er. ráða scal h*ann* sialfr þá er heilagt er. Nema þ*eir* m*enn* sé er ei*gi* ero til lögfösto scyldir. þá scal m*aðr* ala ef h*ann* vill ítvav́ mál. þótt ru*m* heílact sé. Ef m*aðr* elr utan hreps göngoma*n* æða gefr þeí*m* mat an*n*an veg æn nú er tínt *oc* v*arðar* þ*at* alt fiorb*avgs* garð.

....

III.

A. M., 315 fol. Litr. C.

(Afskaarne Stykker af en gammel Skindbog i fol. Det förste Stykke, der kun er beskrevet paa den ene Side, udgjör omtrent den halve Bredde af Siden; de övrige Stykker ere ikke bredere end 3 à 4 Bogstaver).

1ste Stykke.

.... [a] sva þei*m* er ræþr þiófsraþo*m*.
þa | scal søkia við en sömo gogn se*m* þiófiɴ. Ef m*aþ*r selr m*ann*i
e- | þa gefr þat er hann veit at þiofstolit er. oc villir h*ann* heím-
ild | at þo at hann vissi eigi þa er honom var heímildr. oc varþar skog-
gang | við hvarntveggia þann er h*ann* hevir gripiɴ seldan. oc
| sva þann er atti. scal søkia viþ tólftar q*ui*þ; Hvar þess er |
maþr hefir heimild til þess gripar er tekiɴ er *fra* m*ann*í eþa stoliɴ. |
oc hugþe hann ser heimilan mvndo v*er*þa. þót h*ann* fregni siþan |
annat oc er honom rett at halda þei*m* grip til do*ms*; Þar er maþ*r*
| þermlaz sins gripar oc þickisc h*ann* vita at m*aþ*r hev*ir* grip þaɴ
| at halda sa er keyptan hefir. eþa þegiɴ. eþa at lani. oc | naer hann
eigi at sla. Sa er gripiɴ á scal[1] beiþa m*eþ* vata at | hiɴ syni
honom gripinn eþa sele fra*m*. Ef hiɴ selr eigi fra*m* þa er | costr
at fela abyrgþ a hendi h*onom* til do*ms*. oc stefna h*onom* til |
brigþar oc til utgongo oc lata varþa þriGia marka vtlegþ | ef hiɴ synir
eigi gripinn lengr er beit*t* er; Ef m*aþ*r keɴir | grip i hondom manni
oc quez sa eiga at giøf. eþa at kavpi eþa | at varðveizlo. Ef hinn tekr

---

a) — *ovenf.* c. 227, S. 163[21] (Rannsókna-þáttr).

---

1) *Tilfötet.*

abravt oc varþar þat skoggang. | [a] Þat ér handran ef sa tekr or hendi honom eþa af honom. Ef maþr heldr | eigi a oc quez hann þo eiga en hin tekr þan grip abravt. | oc er þat ravþa ran oc varþar[1] skóggang. Af hvaritvegio at | ferþ þeirri þa secz maþr þar a sine eigini. ef hann tekr af þeim manni er | heimild hefir til. Þa hefir maþr heimild til ef sa heimilar | honom er forraþ a avra sinna oc hann hygr at sa mætti honom heimilan | vinna þann grip en eigi ellegar. Ravþa ran scal sva sokia | at queþia scal til heimilis bva ix. aþingi. þess er sotr er. Ef maþr[2] | fiþr grip sinn vti eþa inni oc tekr hann abravt oc scal hann segia logfostom monnom til a þeim bø. er hann toc. ef þeir ero hia en ef þeir ero eigi hia þa scal hann fara leiþ sina. oc segia a næsta bø oc mæla sva. Ef nokkorr kennir ser grip þenna comi sa þingat til min oc queþa a hvar hann a heimili. oc feli mer abyrþs a hendi til doms. þviat eins scal hann sva meþ fara ef hann atti þa er fra honom villtiz. Ef maþr vill brigþa grip þan þa scal hann coma til a enom næsta manaþi oc fela hinom abyrgþ ahendi til doms. Hvarz ato þyfi er meiri eþa mini. þa er maþr stelr | þvi er ætt er eþa bleþugri braþ þa er costr at stefna | til scogar.

[b] 2det Stykke.

(1ste Side)		
	.....gar..........	.....nda..........
	....lia...........	.....; Til........
	.....la þ.... ..	.....kit..........
	.....so menn....	.....þes..........
	. ...menn lia....	.... ga s[3].......

a) = *svenf.* c. 228.

b) *Hvor de følgende Fragmenter höre hen, er vanskeligt med Bestemthed at udfinde.*

1) *Tilföiet.*

2) *I det fölgende kan Linieskifte ikke nöiagtig angives.*

3) *En Papirsafskrift i Nye kgl. Saml. 1633, 4to, fra f. Aarh., paa hvilken Tid Stykkerne have været noget större, tilföier fölgende Linier:*

......ar b......
......aga.......
......eigi......
......maðr......

(2den Side)	.....iaNa.........		.....at..........
	.....t ef.........		.....i f..........
	.....ga d........		.....n h*ann*.....
	.....ra*n* l........		.....vil..........
	.....t h..........		.....h sc[1]......

3die Stykke (i 2 Parter).

(1ste Side)	.....s*en*go.......	(2den Side)	.....r þ..........
	.....ó(?)þ........		.....de*m*þ........
	.....érþi.........		.....efþ..........
	.....ef...........		.....gi...........
	.....*scog* G*ang*.		.....a v̄...... ...
(2den Part)	.....ero..........	(2den Part)	.....aga..........
	.....m*enn* v*er*...		.....tínt.........
	.....r al.........		.....ga*n*g........
	.....ha...........		.....a f..........
	.....ge...........		.. ..a a... .....
	.....v*er*þi........		.....ag'.........
	.....þes..........		.....vta..........
	.....er...........		

4de Stykke (i 3 Parter).

(1ste Side)	.....ra...........		.....*scog* G*ang*..
	.....no*m*.........		.....ino*m*........
	.....heno*m* þ*at*...	(3die Part)	.....hla..........
	.....sin...........		.....h(?) ō........
	.....lat...........		.....v*er*ia........
(2den Part)	.....oley..........		.....er...........
	.....aN...........		.....n l..........

1) *Papirsafskriften tilföier:*

......ei mta......
......sv..........
......hva........
......h se........

(2den Side)	.....sex		.....a a..........
	.....a. þ.........		.....kio..........
	.....sc h.........	(3die Part)	.....N t..........
	.....esta.........		....ón ....
	.....ull (?)......		.....f h*ann*.....
(2den Part)	.....gþ..........		.....oc þ [1]..... ..
	.....i. a.........		

5te Stykke.

(1ste Side)	.....sigla.........	(2den Side)	.....N............
	.....t; E........		.....an...........
	.....hafa.........		.....ign..........
	.....h*ann* sp....		.....telia.........
	.....misse........		.....s. oc........
	.....a siN........		.....Ens ....
	.....a sa....		.....brav.........
	....eldr.........		.....m*aþ*r [2].....
	.....o [3]..........		

6te Stykke.

(1ste Side)	.....v*er*ia........	(2den Side)	.... a þin........
	.....scal.........		.....iaga...... ...
	.....þeim.........		.....r e..........
	.....r f..........		.....angat ....
	.....setv*m*.......		.....oc [4]..........

1) *Papirsafskriften tilföier:*

......a..........

2) *Papirsafskriften har* o c.

3) *Papirsafskriften tilföier:*

......ge b........

......gé.........

4) *Papirsafskr. tilföier folgende Linie:*

......n..........

IV.

A. M., 347 fol.

(Indeholdende Jónsbók, den ældre Kristenret, m. m. Efterstaaende Capitler udgjöre i Skindbogen Slutningen af Kristenretten og betegnes her med Capitlernes Løbenummer efter Skindbogen.)

XXXVIII. v*m* hiona skilnað

[a] Ef frændsymi su ke*m*r vpp með hiunum eða sifiar er þau eigu *eigi* saman at v*er*a at lögum enda vili þau *eigi* skiliaz þá *sca*l b*ysku*p sa e*r* j*fir* þ*ei*m fiorðungi e*r* fa til þ*r*ia m*enn* þa e*r* þat leggi vnd*ir* þegnskap sin*n* at su er frænsæmi með þeim eða sifiar ænda *sca*l b*ysku*p segia skilit með þ*ei*m. ok v*er*ðr þat þa lögskilnaðr a meðal þ*eir*ra.

XXXIX. v*m* rettar far mannz konu.

[b] Ef hiu e*r*u skilin sex misseri ok *eigi* f*yrir* h*a*ns vanrækt þa s*ka*l bióða henni[1] ti*l* fængin*n*ar vistar sua at hon heyri. eða at lögheimili hen*n*ar sua at logfast*ir* m*enn* heyri. enda e*r* rett at bioða at lögb*er*gi eða j þingbrekku ok s*ka*l h*an*n þ*at* g*er*a hv*er*t var. elligar e*r* h*an*n af rettar fari hennar. ekki stoðar heimboð vi*ð* h*an*a. ef b*ysku*p lofar henni at raða f*yrir* vistafari sinu.

a) = *ovenf.* c. 149, S. 41[24], A. M,. Festa-þ., c. 54, S. 378[19].
b) = *ovenf.* c. 158, S. 55[8], A. M., l. c., c. 55, S. 381[14].

1) *Rettelse for* hann.

XL. v*m* hionaskilnað.

[a] Þat e*r* mælt at hv*er*gi s*ka*l hiuna skilnaðr v*er*a f*yrir* fatekis sökum sa e*r* þau raði sialf. Skipta s*ka*l vmögum þ*eir*ra ok föra frændum sem j lögum e*r* m*æ*lt. þa e*r* h*ann* lofaði h*en*ni fear hæimting. ok a þa fe at dömaz sua mikit sem gögn baruz til.

XLI. v*m* frönsymis spell *ok* sifia spell hit meira.

[b] Þat e*r* hit mæira frændsemis spæll ef maðr liggr með næsta bröðru sin*n*i eða nanari konu. Ef h*ann* a þa konu er h*onum* e*r* næsta breðra eða nanari. ok b*er*gðz h*ann* ekki v*ið* þ*an*n biargkvið þo at h*ann* hafi e*igi* vitat frændsæmi. þ*at* er sifiaspæll hit mæira af maðr a eða liggr meðr þ*eir*ri konu e*r* breðrungr h*a*ns hef*ir* atta eða nanari. eða getr barn v*ið*. eða hef*ir* orðit san*n*r at legorði v*ið*. Sua *ok* ef þær e*r*u breðrung*or* eða systrung*or* eða nanari. e*r* h*ann* hef*ir* attar eða getit barn v*ið*. eða orðit sannr at legorði. Sifia spæll hit meira eða frændsæmis spæll hit meira varðar skoggang. Su sok s*ka*l sott v*er*a f*yrir* hit þ*r*iðia þing. ok s*ka*l kuæðia ti*l* heimil*is* bua a þingi .ix. þess er sottr e*r*. Sifia spæll hit minna eða frændsæmis spell hit minna varðar fiorbavgs garð. Ef sa maðr e*r* aðili e*r* þ*eir*rar sakar e*r* e*igi* a at sættaz f*yrir* lof f*ra*m vill e*igi* sökia sök ti*l* fullra laga. þa varðar h*onum* f*iorbaugs* g*arð*. sa a sök e*r* vill ok kuæði ti*l* .ix. heimilis bua a þingi þess e*r* sottr er.

---

a) = A. M., l. c., c. 53; *det kgl. Bibliotheks Haandskr. har intet tilsvarende.*
b) = *ovenf.* c. 162, S. 59[23], A. M., l. c., c. 32, S. 345.

XLII. vm frænsemiss spell hit min*n*a *ok* sifïa.

[a] Ef maðr getr barn við frænd konu sinni eða sifkonu sinni sua at þ*v*i fylg*ir* frændsæmis spell hit minna. ok sua ef kuangaðr maðr getr barn við annari konu en sinni. eða getr maðr barn við þess man*n*z konu e*r* h*ann* a e*igi* sialfr rett vm hana at taka enda f*yrir* bioði b*yskup* sa e*r* jf*ir* fiorðungi e*r* eða h*a*ns vmboðs maðr þe*im* navistur. ok hafi þau e*igi* þ*at* er h*an*n mæl*ir* vm. þa a b*yskup* at þe*im* man*n*i þriar me*r*kr vaðmala ok e*r* eindagi a þ*v*i fe j bonda k*ir*kiu garði. miðviku dagh j mitt þ*in*g hit nösta sumar epter. er e*igi* er haft þat er b*yskup* byðr vm ok varðar .vi. me*r*kr halld fear þessa *ok* skal sa sök sökia er b*ysk-up* byðr vm. Ein misseri stendr þetta mal sua at b*ysk-up* eig*i* fe a at taka. Til þe*ir*ra saka allra er sott e*r* vm fröndsæmisspell eða sifia spell skal kueðia hæmilis bva .ix. a þi*n*gi þess er sottr er.

XLIII. vm vanþyrmslor.

[b] I ollv*m* staðum v*a*rðar fiorbaugsgarð hv*a*rumtueggia ef m*enn* sættaz a þau mal er e*igi* aa at sættaz f*yrir* lof fr*a*m vm fröndsymisspell hitt meira eða sifiaspell eða guðsifiar þær e*r* kviðv þarf vm at hryðia eða vm manna konur. eða nun*n*vr. *ok* a sa sakar þær allar .er vill böði frumsokina ok sua þa er þe*ir* hafa sötz a þat mal er e*igi* atti a at söttaz. Þ*a*r skal kveðia til .ix. heimilis bva a þ*in*gi. ok metaz e*igi* varn*ir* vm þat mal ef rett ve*r*ðr stefnt ok ve*r*ðr maðr sannr at sök. [c] Þar er b*yskup*par biðia

a) = A. M., l. c., c. 53, S. 376[16] *Stedet findes ikke i det kgl. Bibl. Haandskr.*
b) = *ovenf.* c. 156, S. 514[4], A. M., l. c., c. 31.
c) = *ovenf.* c. 162, A. M., l. c., c. 32.

lofs til at sættaz *vm* fröndsæmisspell hit meira. eða sifia spell hit meira. eða *vm* mannzkonulegorð. þa skolu *þeir* segia til hv*eria* syknu *þeir* vilia at *þeir* m*enn* hafi þa þegar *er* *þeir* biðia lofsins *ok* sua hvat *þeim* er a hendi. *ok* *eigv* m*enn* sua at sættaz a sem þa föz lof til.

XLIV. *vm* tiund hina meiri.

[a] Ef m*aðr* gör*ir* *eigi* tiund hina meiri sa er skylldr er til þa varðar fiorbaugs garð. ok s*ka*l kuæðia til .ix. bua aþingi. hin somu eru v*iðr* lög vm lögtiund huegi lengi sem tiund er halldit.

XLV. *vm* arftekio.

[b] Sonur[1] a arf at taka epter föður sin*n* ok moður freals bor*in*n ok arfgengr. þa s*ka*l dott*ir* ti*l* arfs alin skirborin. þa faðir. þa s*ka*l broðir. samfeðri. þa moðir. þa syster samfeðra. þa broðir sammeðri. þa systir. sammeðra. þa sonr laungetin*n*. þa dott*ir* laungetin. þa broðir samfæðri laungetin*n*. þa systir samföðra laungetin. þa broðir sammeðri laungetin*n* þa systir sammeðra l*aungetin*. þa *erv* næst*ir* men*n* arfi. foður faðir. sonar sun ok dottur sonr. *þeim* næst eigu at *ta*k*a* föður moðir ok moður moðir. sonar dott*ir* ok dottur dott*ir*. þa eigu at *ta*k*a* föður broðir. ok moður broðir. broður sonr ok systur sonr. Siðan eigu at taka foður syst*ir*. ok meður syst*ir*. broður dott*ir* ok systur dott*ir*. Þaða*n* fr*a* *er* a vallt hin*n* nanasti niðr ti*l* arf-

---

a) = A. M., l. c., c. 55, S. 379[23], *jvfr. ovenf.* c. 144, S. 38[25].
b) = *ovenf.* c. 118, A. M., Arfa-þ., c. 1.

---

1) *Rettelse for* Konur.

toku frealsborenna ok arfgengra. Engi arf skolo taka laungetnir menn at firnare monnum en föður sinn ok moður. ok syskin sin.

XLVI. vm framförslor.

[b] Þessir menn fiorir skolo fram föra syskin sin. ok sua föður sinn ok moður. ef þeir hafa fe til. Broðir samföðri laungetinn. ok systir samföðra. broðir sammöðri ok systir sammöðra. ok skal sua fara vmegð sem arfr. Nu ero syskyn þeirra ok skolo baðum þeim þar iafnsparir aurar a vallt. Broðir samföðre laungetinn. ok annarr sammöðre laungetinn ero aðilar vigsaka eptir syskin sin. ok þeir eigu festar systra sinna ok sua legorðz sakar vm þær sua snemma sem þeir ero til arftoku. Syster samföðra laungetin ok onnor sammöðra eigu sua rettar far at taka eptir syskin sin sem arf. enda ero sua ok böndr þeirra aðilar at legorð sekt eptir systr þeirra ok sua festar ef þess þarf við.

XLVII. huerer menn eigi ero arfgeingir.

[b] Þeir menn ero eigi arfgeingir kallaðer sem nu man ek telia. Sa maðr skal eigi arf taka er hann veit eigi hvart treyio soðull skal horfa fram eða aptr a hrossi. Sa maðr er ok eigi arfgeingr er þræll getr við frealsre konu. Sa maðr skal eigi arf taka er fyrr kviknaði j kviðe moður sinnar en henni vöre frelsi gefit. Sa maðr er eigi arfgeingr er kona getr við þræli sinum þoat hon gefi honum aðr frelsi til þess at hon vill ganga með

---

a) = A M., l. c., c. 18; jfr. ovenf. c. 118, Not. b.
b) = ovenf. c. 118, S. 222[6], A. M., l. c., c. 3.

h*onum*. Sa maðr skal e*igi* arf taka e*r* skogar maðr getr. Sa maðr er e*igi* arfgeingr e*r* kona su getr er sek e*r* vorðin fullri sekt. Sa maðr s*ka*l e*igi* arf taka ept*ir* foður sin*n*. er fað*ir* hans hef*ir* kuangaz attröðr eða ellri f*yrir* rað skaparfa sins *ok* e*r* h*an*n við þ*eir*ri konu getin*n*. sua fremi a karlmaðr arf at taka *ok* v*a*rðueita sealfr. e*r* h*an*n e*r* xvj. vett*ra* gamall. kona s*ka*l arf taka þegar e*r* hon e*r* gefin. ok sua ef hon er ekkia. þott hon se yngri en sextan vet*ra* gaumul. Mær s*ka*l arf taka ef hon e*r* xvj. vetra gaumul. ok sua a hun voxtu fear sins. en e*igi* varðveizlu sins fear ne annarra aðr hun e*r* tvitug. Sa maðr e*r* e*igi* arfgengr e*r* getin*n* e*r* viðr þeirri konu sem h*an*n færr siðarr ok e*igi* h*an*n tvær kon*or* senn ok varðar h*onu*m tuikuæni. fior baugs garð. þ*at* e*r* stefnu sok ok skilr ix. bua kuiðr. Ef man*n*i tömiz her ærfð þ*ei*m sem herlendr e*r*. þa a sa h*er* at taka. e*r* nanastr e*r* hinu*m* dauða.

XLVIII. vm festar.

[a] Sonr .xvj. vet*ra* gamall eða ellri er fastnande rettr moður sin*n*ar. þa e*r* sa e*r* dottur hen*n*ar a. þa faðir dottur sin*n*ar. þa broðir samfeðri þa moð*ir* þa sa er a systur he*n*nar. samfeðra. þa broðir sammeddr. þa sa er a systur h*en*nar sammedda ok skilgetna. þa a sonr laungetin*n* festar. þa a sa e*r* a dottur h*en*nar laungetna. þa a sa broðir samfeðri laungetin*n*. þa sa e*r* a systur h*en*nar sammeðra laungetna. þa a hin*n* nanazti niðr karlmaðr nema konur se nanari þær e*r* giptar e*r*u þa eigu bendr þ*eir*ra festar. [b] þ*ei*m s*ka*l ekkiu fastna e*r* h*en*nar raði fylg*ir*. nema faðir h*en*nar fastni. þa s*ca*l h*an*n raða. Ekkia skal fastnaz hinv*m*

a) = *ovenf.* c. 144, A. M., Festa-þ., c. 1.
b) = *ovenf.* l. c., A. M., l. c., c. 2.

þriðia manni ef löghraðendr hafa hnekt aðr tueim biðlvm hennar. þeim er jafnröði hefir vera þott. ok þikki ok jafnröði viðr þann. Mær a ok þann kost ef hon vill tvitug eða ellri.

XLIX. vm brullavps giorð.

[a] A þessum tiðum skal bruðlaup gera en eigi aðrum. Brullaup skal eigi vera nörr paskum en lokit se þuattdagh hinn nösta fyrir .ix. vikna föstu. ok eigi nörr epter en vika er liðin fra paska deginum fyrsta. Brullaup skal eigi gera fra þvattdeghi þeim er nöstr er fyrir gagndagha ok vnnz liðr hina helgu viku. Bruðlaupi skal lokit vera þuattdagh hinn nösta fyrir iola fostu ok vera eigi aðr liðin ero iol. Ef menn gera bruðlaup a þeim tiðum er nu ero fra teknar þa varðar *fiorbavgs* garð. *ok* a sa sok er vill. Menn skolo eigi þa natt saman ganga er lögheilagr daghr er nöstr epter. eða lögffasta. [b] þa er bruðlaup gort at loghum ef lögraðande fastnar konu. ok se sex menn at bruðlaupi hit fösta *ok* gange maðr j liose j sama sængh konu.

L. vm rettarfar kuenna.

[c] Ef maðr kyssir konu launkoss ok at raði hennar þa varðar þat þriggia marka sökt ok a sa sok þa sem ætti vm legorð hennar. En ef hon reiðiz við þa varðar *fiorbaugs* garð ok a hon þa sealf sokina. Ef maðr kyssir mannz konu launkoss ok varðar *fior* baugs garð. þat eru stefnu sakar ok skal kuæðia til heimilis bua .ix. a þingi þess er sottr er. Ef maðr liggr meðr konu frealsri ok

---

a) = ovenf. c. 148, S. 399, A. M., l. c., c. 13.
b) = ovenf. c. 118, S. 222[11], A. M., Arfa-þ, c. 3, S. 175[11].
c) = ovenf. c. 155, A. M., Festa-þ., c. 24.

heimilis fastre. þa varðar skogang ok skal kueðia[1] heiman .ix. vettfangs bua ef maðr veit vettfang en ellar fra heimili hans. enda er rett at kuæðia fra heimili hennar. ef hann veit hvarki hinna. [a] Eigi varðar við log ef maðr liggr gongu konu ef hann gengr j gegn. rettenn varðar ef hann dylr. sökia a til faðernis.

LI. vm aðila mals.

[b] Legorðz sakar aðili er fyrstr bonde konu. þa næstr sonr sextan vetra gamall. eða ellri. þa sa er a[2] dottur hennar skirgetna. þa faðir hennar. þa broðir samfeðri. þa moðir. þa a sa maðr er a systur hennar. samfeðra. þa broðir sammeðri[3] þa sa maðr er a systur hennar sammoðra ok skirgetna. þa sonr laungetinn. þa sa maðr er a dottur hennar laungetna. þa broðir laungetinn. samföðri. þa sa maðr er a[4] systur hennar laungetna samfeðra. þa broðir laungetinn sammeðri. þa sa maðr er a systur hennar laungetna sammeðra. þa hinn nanazti niðr karlmaðr. þaðan fra. nema þær konur se nanari er giptar eru. þa eigu böndr þeirra. Sa a sök vm[5] laugskylldar konu. er fe a at henne. ok varðar fiorbaugs garð. Sa a sök vm ambatt er hana a ok varðar þriggia marka sekt. ok skilr fim bua kuiðr aþingi[6] þess er sottr er.

---

a) = *ovenf.* c. 156, S. 48[20], A. M., l. c., c. 26.
b) = *ovenf.* c. 156, A. M., c. 25.

---

1 *og* [2]) *Tilföiet.*
[3]) *Først skrevet* samföðri.
[4]) *Tilföiet.*
[5]) *Rettelse for* er.
[6]) *Ucorrect, formedelst altfor stor Stræben efter at excerpere kort, for* fim buar quaddir a þingi *eller sligt.*

LII. vm legorð kuen*n*a.

[a] Legorðz sok engi fyrniz aðr soknar aðili veit sakar. Slikt varðar hvegis lengi h*an*n *er* leyndr. sem þa se nytt *er* h*ann* spyrr. [b] A hinu næsta alþingi ept*ir* *er* kona v*er*ðr lettari afardögum. eða fyr*r*. ok se aðili jnnan fiorðungs ok hafi spurt. s*ka*l sott v*er*a legorðz sok. Sokn *er* til vndz liðr hit þriðia alþingi. vm man*n*a konur. eða fröndsemis spæll hit meira. eða sifia spell hit meira ok sua ef aust maðr a barn vi*ð* konu.

LIII. v*m* nymæle.

Ef legit *er* með konu fyrr en hon se fostnuð manne. ok kome þat sua fremi vpp *er* hon *er* gefin man*n*e. þa *er*v frændr aðilar. þ*eir*rar sakar. en *eigi* bondi h*en*nar. ok þ*eir* eigu bøtr.

LIV. v*m* Rett m*an*z kono.

[c] Ef maðr tekr brott konu nauðga ok vill eiga ganga. þa varðar skog *gang* ok ollum þ*ei*m er þ*v*i fylgia at. Ef m*enn* kalla ti*l* konu j hændr þ*ei*m ok na *eigi*. þa *er*u þ*eir* vhelgir vi*ð* av*er*kum þ*eir*ra man*n*a allra *er* ti*l* konunnar kalla. Bua s*ka*l kuæðia heiman f*ra* heimili konun*n*ar .ix. þui er hon var brott numin. enda *er* rett at stefna þar ollum. þat *er* *ok* rett at lysa a hendr þ*ei*m ollum at logb*er*gi ok sökia hit sama sumar. [d] Vm sakar þær allar *er* af konu name goraz vm rað ok til farar. nam eða eigin orð. *er* rett at kuæðia bua fra heimili konunnar. [e] þ*v*i*a*t at eins s*ka*l sökia þ*an*n man*n* *er* *eigi*

---

a) = *ovenf.* c. 158 = A. M., l. c., c. 35.
b) = *ovenf.* l. c., S. 54 = A. M., l. c., c. 36.
c) = *ovenf.* c. 159 = A. M., c. 38.
d) = *ovenf* c. 160, S. 58^{3} = A. M., l. c., c. 41.
e) *Hertil findes neppe noget tilsvarende i Skindbögerne.*

var j förinni ef sa er sottr er eiga gekk konuna. [a] fiorbaugs *garð* varðar sam vista við þa menn alla er j for voro. þa er konan var numen.

LV. vm sokn faðernes.

[b] Einge skal a einu þinge meirr sökia en einn mann. til faðernis eins manz. sækia skal sua marga vm legorð sem maðr vill.

LVI. vm aðiliar vigsaka.

[c] Sonr [1] sextan vetra gamall er vigsakar aðili eptir foður sinn. Rett er at hann söki tolf vetra gamall ef aðili lofar. ok þarf hann eigi at taka sok. þa a faðir. þa broðir samfeðri þa broðir sammeðri. þa sonr laungetinn þa broðir laungetinn samföðri. þa broðir laungetinn sammöðri. þa a hinn nanazti niðr karlmaðr frealsborenn ok samlendr. Sa skal raða iafnan einna manna er sökia vill til laga. Eigi ræðr alldr. meðr iafn nanum monnum nema bröðrum. [d] Ef kona verðr vegin su er bonda a. ok börn með skirgetin enda eigi hon sonu fulltiða til arfsalna. þa eigu þeir iafnt sakar ok fe bötr. En bondi hennar er ellar einn sakar aðili. ok eigu þo halfar bötr erfingiar hennar.

LVII. vm kono víg.

Ef kona er vegin su er meðr barni er kuiko þa ero tuær vígsakar. ok skal sök fara vm barns víg. sem aðrar

---

a) = *ovenf.* c. 159, S. 57[14] = A. M., l. c., c. 38.
b) = *ovenf.* c. 158, S. 53[5] = A. M., l. c., c. 35, S. 350.
c) = *ovenf.* c. 94 = A. M., Vigsl. c. 35.
d) = *ovenf.* c. 95 = A. M., l. c., S. 68[18].

---

1) *Rettelse for* Konr.

vigsakar. Eigi a maðr at vega at konu þ*ei*r*ri* er barn hef*ir* kuikt j kuiði. þo at ho*n* hafi aðr ser orkat til vhelgi. eða se ho*n* vorðin sek. ok v*er*ðr ho*n* þa *eigi* vheilog. [a] Biorg þ*ei*r*r*a manna v*a*rðar *fior* bavgs *garð* er lyst er a hond vigi. eða en*n* meiri sar. [1] eða hernoð hafi drygðan. eða brenna men*n* sua at bana hafa af fengit eða orkumbl. þat *er*o stefno sakar ok [2] skal kueðia til tolftar kuiðar goða þann er sa *er* j þi*n*gi með *er* sottr er.

LVIII. v*m* ekkio *ok* mey.

[b] Ekkia a sealf ok mör tuitug *eða* ellri at raða f*yrir* sokum sinum ef hlaupit er til þ*ei*r*r*a. *eða* veitt sar hin minni. h*v*art sem þær vilia til soknar selia. eða sættaz a ef þær taka *eigi* minna en loghrett en þat *er*o atta aurar hins fimtatig*a*r logh aura.

LIX. v*m* uigs bötr.

[c] Bötr allar u*m* [3] vigsakar. eigo arftoko m*enn*. hv*a*rt sem þ*eir* *er*o karlar. *eða* kon*ur* hv*er*ge *er* sok a *eða* sök*ir*. Rettr seliande er sa er rettr *er* sökiande.

LX. v*m* hernað.

[d] Þ*ei*r me*nn* er h*er*noð drygia ok fara a skipi. eða j holma. *eða* j virki eða hella. *eða* take þ*ei*r fe manna.

---

a) = *ovenf.* c. 98, S. 174[18] = A. M., l. c., c. 40.
b) = *ovenf.* c. 94, S. 170[1] = A. M., l. c., c. 66. *Redactionen slutter sig til det kongl. Bibliotheks Haandskrift.*
c) = *ovenf.* c. 95, S. 171[4]. *Den arnam. Skindbog har intet tilsvarende.*
d) = A. M., l. c., c. 95. *I det kongl. Bibl. Haandskrift findes intet tilsvarende, maaskee paa Grund af den i samme stedfindende Lacune.*

---

1) *Rettelse for* sok.
2) *Herefter skrevet* ste, *men udprikket.*
3) *Skrevet over Linien.*

ok hafi at h*er*fange. e*ða* föri þ*ei*r menn nauðga. e*ða* bindi. þa *ver*ða þ*ei*r þeg*a*r vhelg*ir*. dræp*ir* ok tiltæk*ir* fyr*ir* hv*er*ium manne. ok gilld*ir* atta avrum. ok sua hylia hrö þ*ei*rra sem skog*a*r manna. En ef þ*ei*r verða[1] e*igi* drepn*ir* j h*er*naði. þa e*r* rett hvart sem vill stefna heim*an* ok lata varða skoggang. eða lysa a þingi ok sökia hit sama sumar.

LXI. ef m*að*r biðr man*n* fara m*eð* ser til a*uer*ka.

[a] Fiorbaugs garð varðar ef maðı biðr annan man*n* fara ti*l* a v*er*ka m*eð* ser eða ti*l* fars manne. eða til aliotar við mann. eða ræðr h*an*n aliotz raðum vm mann þott eigi komi fr*a*m. en skoggang varðar ef fr*a*m kemr. ok slikt varðar hv*er*ium sem heitr. þar s*ka*l kuæðia til .ix. heimilis bua. heiman fra heimili þess e*r* sottr e*r*. [b] þuattdagh j f*a*rdöghum s*ka*l hit siðarsta lokit bua kuöð. Fimta daghin*n* er siau vikur eru af sumri. þa s*ka*l stefnt ollum sokum þ*ei*m e*r* stefna s*ka*l heiman þ*ei*m er aðr e*r*u vpp komnar.

LXII. v*m* fiarlagh j arnes þingh sokn.

[c] Þat e*r* fearlag j arness þingsokn at þriu hundrat alna vaðmala. s*co*lo ganga f*yrir* hundrat þinglags aura. Vaðmal s*ko*lo ganga j giolld ny ok onoten. þriskept ok tvieln breið. ok s*ka*l sa möla hvart sem vill at hrygg eða jaðre e*r* vi*ð* s*ka*l taka. Eyr*ir* gullz s*ka*l v*er*a at hundraði. þriggia alna aura. þat gull at ei*gi* vesni at lit j elldi

a) = *ovenf.* c. 108 = A. M., l. c., c. 85.
b) = *ovenf.* c. 104 = A. M., l. c., c. 63.
c) *Jvfr. ovenf.* c. 246. *Nærværende Capitel indeholder Exempel paa Vedtægter for enkelte Vaarthingsdistricter.*

1) *Tilföiet.*

ok se aðr vel litt. mörk vegin brendz silfrs *skal* ok at hundraði. Gull ok silfr *skal* vega at metom b*yskup*s eða þ*eim* oðrum er þar se jofn við. þriar alnar af breiðu lerepti nyio þui e*r* vel se klæðhæfpt f*yrir* storleiks sak*ir*. ok se halfrar þriðiu alnar breitt. s*ko*lo v*er*a at halfri mörk. þriggia[1] alna aura ok v*er*ðr þa aln at fiorum alnum. Enskt lerept tveggia alna *skal* v*er*a aln við sik ok þinglags eyr*ir*. Mork vaxs *skal* v*er*a at eyri. kyr kalf bör *skal* v*er*a at xxx. þr*iggia* alna aura. Vxe fiogurra vetra gamall iafn við ku. Vxe .vj. vetra gamall at halfum fimtatige ok sua þott ellre se. Vxe .v. vetra gamall. at halfum atta eyri hins fiorðatigar. j. kyr gelld miolk ok kuiga tvævetr. su e*r* kalf hef*ir* borit *skal* v*er*a at atta aurum ok .xx. ok e*r* þa sem leiga fylgi þ*eim* aðr þær v*er*ða kugilldar. Gelld kyr ellre en þrevetr. *skal* v*er*a at fiorum aurum ok .xx. enda e*r*u þau þa fiogur at þrimr kugilldum. tvau[2] tvevetr naut s*ko*lo iofn við ku. ær loðin ok lomboð e*r* at .v. aurum. þriu vetr gaumul naut s*ko*lo jofn við ku. Gelldingr tvevetr ok ellre e*r* agilldr. æ*r* gelld *ok* gymbr su e*r* lamb leiðir e*r* at fioru*m* aurum. vetrgemlingar tveir ero iafner við a. Reyfi sitt *skal* hve*r*r sauðr hafa. h*er*aðræk*ir* s*ko*lo sauðir v*er*a. *ok* sua naut hit sama. vætt gamalla sauða vllar skal v*er*a at .x. aurum. Vett vetrgemlinga vllar ok hundrat fiska skarpra. hlutr mannz vrRliðr[3] e*r* at atta aurum. Ef fiskar eða vll gelldz ei*gi* at fardöghv*m*. þa skal sa er gelldr föra ti*l* heimiliss þerss er við skal taka. En ef h*an*n ferr or hrepp þa skal föra til heimiliss þess er h*an*n atti fyrer fardagha. Enda v*er*ðr þar eindaghi a þui fe hinn fimta dagh viku þa er .viij. vikur ero af sumri. Vett matar

---

1) *Rettelse for* þiggia.
2) *Rettelse for* tau.
3) *Saaledes.*

skal *vera* at x. aurom. ostr. eða smior. *eða* miol. *eða* morr. sa *er* a haust giorr. *her* er ok hross möllt j giolld. hestr. fiogurra vettra gamall *ok* ellri. hv*a*rt sem h*ann* er[1] gr*a*ðr. *eða* gelldr s*ka*l *vera* kugilldi. E*igi* skal graðr hestr ganga j giolld ellri en .x. vett*ra* gamall. ok e*igi* gelldr hestr ellre en .xij. vett*ra* skal *vera* at þrim morkum. Merr þreuettr. at .xx. aurom. tuö tueuetr hross skolu iofn við kv. þriu vetrgömol v*ið* kv jofn. j eingo geallde skal hross a gealld taka. meira en þriðiung gealldzins. af þui ma ekki minna gealld j hrossum geallda en kugilldi.

LXIII. v*m* logleigo a fe.

[a] Þat er loghleiga a fe at hin*n* ellepti eyr*ir* vaxe a þuilikt fe sem jnnstöðan er. [b] Rettr er at maðr reiði vett vllar af am .xx. kyr skal *vera* at .ix. alnum j hond. en at .x. alnum a frest. a leigo. Rett er ala vettrung ept*ir* kv at leigu ok s*ka*l maðr abyrgiaz sem fulgu fe. tvevett naut a maðr at ala ept*ir* ku. ef eigi *er* kalf bært. ok abyrgiaz v*ið* megri ok v*ið* bondvömmu*m* sinum. [c] þ*ei*r men*n* sem e*igi* v*er*ða asatter vm giolld s*ko*lo taka tva logseandr a meðal sin. þa *er* fyri orði ok eiði kun*n*i hyggia ok raða kunni fe sino. til fullz eyris. ok *er* þat loggealld *er* þ*ei*m þikk*ir* sua. Ef þ*ei*r v*er*ða e*igi* a eitt satter. þa s*ka*l sa hafa sitt mal *er* eið vin*n*r at. Ef baðir vilia sv*er*ia þa s*ko*lo þ*ei*r hluta ok s*ka*l sa *er* hlytr vin*n*a eið at h*onu*m þikk*ir* sua sem h*ann* seg*ir*. enda s*ka*l þ*at* þa standaz. At þui vætti at ek

a) *Jvf. ovenf.* c. 221; A. M., Kaupa-b., c. 1.
b) *Hertil findes intet tilsvarende i Skindbögerne. Ved den förste Passus jvfr. ovenf.* c. 246 fin.
c) = *ovenf.* c. 221, S. 141[14] = A. M., l. c. 3, S. 392[15].

1) *Tilföiet.*

vin*n* eið at bok. ok segi ek þat guði at ek [a] a sua fe sem nu hefi ek talt. e*ða* minna.

LXIV. vm loghpundara eða metar rangar alnaR.

[b] Þat e*r* logpundari e*r* atta fiorðungar eru j vett. en .xx. merkr s*ko*lo j fiorðung v*er*a. Ef maðr a pundara meira e*ða* minna en mællt e*r* ok varðar þat iii. m*arka* sekt. Nu reiðir h*an*n rangar vett*ir*. e*ða* mælir h*an*n rangar alnar s*v*a at munar vm oln j xx. alnum. þa varðar *fiorbavgs* G*arð*. sa a sok e*r* sins hef*ir* j þui mist. en ef h*an*n vill e*igi* sökia þa a sa e*r* vill. til sakar þ*eir*rar. s*ka*l kuæðia a þingi .ix. h*eimilis* bua þess er sottr e*r*. [c] Sök þ*eir*ri s*ka*l stefna at heimile þess er sottr e*r*. eða þar sem h*an*n heyrir sialfr aa. Rett e*r*, þ*e*im er sök*ir* at stefna j þingbrekku a varþingi. þui e*r* h*an*n heyr sialfr. *ok* s*ka*l þui at eins rett at stefna þar j dom ef sa e*r* a þingi e*r* sottr e*r*. en elligar s*ka*l stefna til alþingis. Ef sia sok v*er*ðr rett höfðut. ok koma þau gaugn f*ra*m m*eð* hen*n*i at domi sem henni eigu at fylgia þa s*ko*lo e*igi* varnir metaz vm þ*at* mal ok e*igi* s*ko*lo gagnsakar. metaz ef þ*at* eru eigi[1] sekðar sakar amot. alna mals sok. þott e*igi* se lengra vaðmal mællt rongum alnum. en .iij. alnar ok varðar þo *fiorbavgs garð* ok von e*r* at muna mundi oln j .xx. alnum ef sua langt vaðmal væri. slikum alnum[2]

---

a) *Her synes Samleren at være kommen ind i Edsformularen for Tiendeangivelse, see ovenf.* c. 255, S. 206[28], Kristenr, c. 37, S. 144.

b) = *ovenf.* c. 232 = A. M., Kaupa-b. c. 83 = A. M., Vigsl. c. 120.

c) = A. M., Kaupa-b. c. 51 (*hvor tillige det foregaaende fra*: mælir hann rangar alnir *findes*). *Det kongl.* Bibl.s *Skindb. har intet tilsvarende.*

---

1) *Tilföiet efter A. M.*

2) *Istedetfor det förste* Bogstav *er först blevet skrevet* m.

mællt. Slikt varðar vm rangar alnar a lerepte sem a vaðmalum. Rett *er* at sökia vtan landz men*n* vm alnar[1] rangar at h*er*aðs domi. slikri sokn sem ti*l* *er* mællt vm retta fars sakar.

LXV. vm mal a klæðo*m*.

[a] Men*n* s*k*olo mæla vaðmal ok lerept ok klæði oll með stikum þ*ei*m *er* jafnlangar se tiu sem kuarðe tvitugr. sa *er* m*er*kðr *er* ak*ir*kiu vegg a þingvelli. Rett *er* at draga kuarða vi*đ* vaðmal ok vi*đ* lerept .x alna long eða lengre ok s*ka*l at hrygg mæla en *eigi* at jaðri. Eigi s*ko*lo alnar ganga aðrar en þessar. ef men*n* hafa stikur rangar. eða kuarða rangan sua at muni vm oln j .xx alnum. e*ða* meira þ*ei*m *er* þ*ei*r mæla. ok varðar þ*at* *fiorbavgs* *garđ* ok s*ka*l vm oll af brigð þessa mals sua sokn fara sem mællt *er* ef men*n* mæla alnar rangar. Sa s*ka*l raða er kaup*ir* lerept eða klæði hvart h*an*n vill mæla at hrygg e*ða* at jaðri. Ret s*ka*l at sökia vi*đ* vatt orð þ*at* *er* nefnt *er*. þa *er* maðr mælir rangar alnar. þa sök *er* j þui g*er*iz. ef sokiandi vill þ*at* helldr en kviðburð. Slikar alnar s*ka*l mæla með stiku a viðum. ok ateindo jarne se*m* a vaðm*alum*. e*ða* klæðum eð*a* ler*epti*. þ*at* *er* mællt at at g*ra*ftar k*ir*kiu hv*er*ri s*ka*l merkia stiku lengð. þa *er* rett se at hafa ti*l* alna mals. ok mègi men*n* þar til ganga ef a skilr vm alnar.

---

a) = A. M., l. c., c. 82. *Dette Capitel findes ikke i det kongl. Bibl. Skindbog.*

---

1) *Rettelse for* alnan.

LXVI. vm lagh huerso menn skulo kaupaz viðr.

[a] Nv er ok lag lagt a hversu menn skolo kaupaz við at retto. Tvær alnar breiðz lerepz skolo vera at .vj. alnum þrir raptar at .vi. alnum. Pund katla skal vera at .xij. aurum. Pund reykelsis at .xij aurum ok sua vax. vett miols ok sua annars matar[1] skal vera at .v. aurum. morr haust gerr ok ostr skal iafn at verði við miol. at .v. aurum skal vætt vera j haust tiund. Vætt tiöru skal vera at .vj. aurum. Jarn teint skal vera jafnlangt[2] vaðmali. Slik skolo vetr kaup sem sumar kaup. Jofn erv log[3] við vara landa sem við vt lenda menn. ef af þess[4] mali bregða vm allt þat er nu er akuæðit hversu dyrt vera skal. ef maðr kaupir dyrra. eða selr dyrra en mællt er. þa varðar fiorbavgs garð hvarumtveggia þeim er selr ok þeim er kaupir. Vm afbrigð þessa mals er slik sokn til vm vtan landz menn sem mællt er vm retta fars sakir eða vm alna mal. vm oll afbrigð þessa mals a sa sok er sökia vill. vm tvær þingsoknir arness þing sokn ok rangæinga þing sokn skal eigi kaupa ok eigi selia dyrra hundrat skarpra fiska. en at .v. aurum. þetta mal scal hallda vm kaupa far. vnz liðr alþingi at sumri. en alna mal skal fast vera framleiðis.

LXVII. vm boðföstur.

[b] Þessar fostur bauð þorlakr byskup alþyðu vm fram þat er lögföstur eru taldar. Föstu dagha alla rumhelga

a) *Med Hensyn til disse Vaarthingsvedtægter kan tildeels jevnföres c. 246 ovenf.*
b) *Jvfr.* Kristenr., c. 26; *jvfr.* c. 27 ff. (*ovenf.* c. 15 ff).

1) *Skindbogen:* matar annars matar.
2) *Rettelse for* iafnlang.
3) *Skrevet over Linien.*
4) *Maaskee feilskrevet for* þesso.

s*ka*l fasta. nema fostu dagh j paska viku. þa e*r* lofat at eta tvimællt. Fra þui e*r* vetr kemr s*ka*l fasta fostu nætr allar ti*l* paska nema þa e*r* nöst jolum ept*ir*. þa e*r* lofat at hafa hvitan mat. Fra þui er vetr kemr s*ka*l fasta miðviku dag hve*r*n ti*l* jola. f*ra* jolum e*r* e*i*g*i* boðin miðviku dagha fasta ti*l* nio vikna föstu. þa e*r* niv vikna fasta kemr til sio vikna föstu s*ka*l fasta þria daga j viku. ok eina nott. Lofat e*r* at hafa tvimællt annan dagh viku. j sio vikna fostu. ok hin*n* þriðia. Jola föstu s*ka*l fasta hve*r*n dagh. ok tvær nætr j viku nema messu daghar taki föstu àf. Fra paskum ti*l* vætrar e*r* setu m*onnu*m skyllt at fasta föstu nætr en e*i*g*i* ve*r*k m*onnu*m. Öllu*m* m*onnu*m e*r* lofat at hafa hvitan mat. föstu nott hina næstu ept*ir* vppstignin*ga*r dagh. lofat þe*i*m m*onnu*m e*r* e*i*g*i* hafa vel fostu mat at hafa huitan mat föstu nætr fyrer huita daga. Sex dögra fostu s*ka*l fasta. aðra fyr*ir* allraheilagra messo. eða símons messo. en aðra s*ka*l fasta fyr*ir* jol sem nöst ma jolum. þessar fostur ero boðnar heilom m*onnu*m *ok* ei*g*i ellru*m* en siauröðum. ok e*i*g*i* yngru*m*. en sextan vett*ra* gomlum. Eingi nott skal skyllt at fasta fyrer messo dagh þan*n* er h*an*n sealfan s*ko*lo m*enn* fasta. nema fyr*ir* annarrar tiðar saker se þa skyllt at fasta. Öllum m*onnu*m voru boðnar her a l*an*di tvær sex dægra föst*ur*. heilum. yngru*m* en siauræðum. ok ellrum en sextan vett*ra* gomlum. *ok* sua þessar allar fostur.

